

EEN WOORD OP ZIJN TIJD

EENENTWINTIG PREKEN

DEEL 1

door

BERNADUS SMYTEGELT

in zijn leven getrouw bedienaar des Evangelies te Middelburg

Deze preken zijn herhaalde keren in oude en nieuwe druk verschenen.

De laatste uitgave werd op opnieuw gespeld door

H. A. Krijgsman te Gorinchem

De Internet-editie is opnieuw gezet

STICHTING DE GIHONBRON

MIDDELBURG

2003

P R I V I L E G I E

DE STATEN VAN HOLLAND EN WESTFRIESLAND doen te weten, alzo ons te kennen is gegeven bij Ottho en Pieter van Thol, burgers en boekverkopers alhier in 's Hage, mitsgaders Adam Lauwerens en Michiel Hendrik Callenfels, burgers en boekverkopers te Middelburg in Zeeland; de Supplianten op den 24 April 1744 van Ons, zoo voor hunzelve als voor diegenen, welke in het vervolg hun recht of actie zouden mogen verkrijgen, gratieuselijk hadden geobtineerd octrooi, om met seclusie van alle anderen, voor den tijd van vijftien jaren te mogen drukken, doen drukken, uitgeven en verkopen, verhandelen in het groot of klein, op een boete van drie duizend guldens tegen de overtreders van hetzelfde, en zo als bij het voorzegde octrooi in het brede stond gemeld de Schriften van BERNARD SMYTEGELT, in zijn leven Bedenaar des Goddelijken Woords te Middelburg, voornoemd, bestaande in diverse Predikatiën over de Heiligmaking, Boet- en Bedestoffen, over den Katechismus, Gekrookte Riet en andere stoffen van dien Autheur, allen in Kwarto, alsmede een Vragenboek van de Christelijke Religie door den voornoemden Autheur gemaakt, en alzo het voorzegde octrooi of privilege in den voorleden jare 1759 was geëxpireerd, en de supplianten gaarne van het voorzegde privilege langer zouden juisseren, - zo keerden de Supplianten zich tot Ons, reverentelijk verzoekende, dat Wij de Supplianten continuatie van het voorz. octrooi geliefden te verlenen voor de tijd van nog vijftien eerstkomende jaren, op zoodanige boete tegen de overtreders van hetzelfde als hij het voorn. octrooi was gemeld, en daarvan aan de Supplianten te verlenen octrooi in forma: ZOO IS HET, dat Wij de zake en het voorzegde verzoek overgemerkt hefbende, en genegen wezende ter bede van de Supplianten uit Onze rechte wetenschap, souvereine macht en autoriteit dezelve Supplianten geconsenteerd, geaccordeerd en geoctrooijeerd hebben, consenteren, accorderen en octroijeren haar bij deze, dat zij gedurende den tijd van nog vijftien eerst achtereenvolgende jaren de voorzegde Schriften van BERNARD SMYTEGELT, in zijn leven Bedenaar des Goddelijken Woords te Middelburg, in diervoege als zulks bij de Supplianten is verzocht en hiervoren uitgedrukt staat, binnen den voorz. Onzen Lande alleen zullen mogen drukken, doen drukken, uitgeven en verkopen, verbiedende daaromme, allen en een iegelijken dezelve Schriften in het geheel of ten deele te drukken, na te drukken, te doen nadrukken, te verhandelen of te verkopen, of elders nagedrukt, binnen denzelven Onzen Lande te brengen, uit te geven of te verhandelen en verkopen op verbeurte van alle nagedrukte, ingebragte, verhandelde of verkochte exemplaren, en een boete van drie duizend gulden daarenboven te verbeuren, te appliceren een derde part voor den officier, die de calange doen zal, een derde part voor de armen der plaatse daar het casus voorvallen zal, en het resterende derde part voor de Supplianten, en dit telkens zoo menigmaal als dezelve zullen worden achterhaald; alles in dien verstande, dat Wij de Supplianten met dezen Onzen octroije alleen willende gratificeren tot verhoeding van hunne schade door het nadrukken van de voorz. Werken, daardoor in genen deele verstaan den inhoud van dien te autoriseren of te advoueren, en veel min dezelve onder Onze protectie en bescherming enig meerder crediet, aanzien of reputati te geven, nemaar de Supplianten, in cas daarin iets onbehoorlijks zoude influeren, alle hetzelfde tot hunnen

laste zullen gehouden wezen te verantwoorden, tot dien einde wel expresselijk begerende, dat, bijaldien zij dezen Onzen octrooije voor dezelve Werken zullen willen stellen, daarvan geen geabrevieerde of gecontraheerde mentie zullen mogen maken, nemaar gehouden wezen hetzelfde octrooi in het geheel, en zonder enige Omissie daar voor te drukken, of te doen drukken, en dat zij gehouden zullen zijn een Exemplaar van de voorzegde Schriften op groot papier, gebonden en wel geconditioneerd, te brengen in de Bibliotheek van Onze Universiteit te Leiden, binnen den tijd van zes weken, nadat zij de Supplianten dezelve Werken zullen hebben beginnen uit te geven, op ene boete van zes honderd gulden, na expiratie der voorzegde zes weken bij de Supplianten te verbeuren ten behoeve van de Nederduitsche armen van de plaats, alwaar de Supplianten wonen. En voorts op poene van met er daad verstoken te zijn van het effect van dezen octrooije, dat ook de Supplianten, schoon bij het ingaan van dit octrooi een Exemplaar geleverd hebbende aan de voorzegde Onze Bibliotheek, hij zooverre zij gedurende den tijd van dit octrooi dezelve Schriften zouden willen leerdrukken met enige observatiën, nooten, vermeerderingen, veranderingen, correctiën of anders, hoe genaamd, of ook in een ander formaat, gehouden zullen zijn wederom een ander Exemplaar van dezelve Schriften, geconditioneerd als voren, te brengen in de voorzegde Bibliotheek binnen denzelfden tijd en op de boeten en poenaliteit als voorschreven. En ten einde de Supplianten dezen Onzen consenten en octrooije mogen genieten als naar behoren, gelasten Wij allen en een iegelijken dien het aangaan mag, dat zij de Supplianten van den inhoud van dezen doen laten en gedogen, rustelijk, vredelijk en volkomenlijk genieten en gebruiken, cesserende alle belet ter contrarie.

Gegeven in den Hage, onder Onzen groten zegele hier aan doen hangen, op den zevenden Maart in het laar onzes Heeren en Zaligmakers duizend zeven honderd en zestig.

Ter Ordonnantie van de Staten,

ARIS v. d. MIEDEN.

Aan de Supplianten zijn nevens dit octrooi ter hand gesteld bij Extract Authetiek Haar Ed. Gr. Mog. Resolutiën van den 28 Junij 1715, en 30 April 1723 , ten einde om zich daarnaar te reguleren.

P R I V I L E G I E

STATEN VAN ZEELAND doen te weten, alzoo ons is vertoond bij Michiel en Adam Callenfels, Burgers en Boekverkopers binnen Middelburg, dat hen supplianten ter hand gesteld waren alle de nagelaten schriften van wijlen Ds. BERNARDUS SMYTEGELT, in zijn leven Bedienaar van het H. Evangelium in deze stad, en zij genegen waren dezelve in Compagnie met R. en Pieter van Tholl, Boekverkopers in 's Gravenhalte, te drukken; zich beducht zijnde dat dezelve in 't geheel of ten dele, tot hunne grote schade, door anderen mogten nagedrukt worden, zoo keerden de supplianten zich tot ons, ootmoedig verzoekende dat het ons geliefde, aan hun benevens hunne voornoemde Compagnons te verlenen onze brieven van octrooi, in gewoonlijke forma tot het alleen drukken en verkopen van de voorgemelde nagelaten geschriften, in zoodanige formaten als zij raadzaam zullen oordelen, voor den tijd van vijftien aaneen volgende jaren, onder zoodanige Poenaliteiten als het ons gelieven zoude goed te vinden, en te statueren; ZOO IS HET, dat wij het voorzegde overmerkt hebbende, en genegen wezende ter bede van de supplianten uit onze rechte

wetenschap, souvereine macht en autoriteit, de supplianten geautoriseerd en geoctrooieerd hebben, autoriseren en octrooieren dezelve bij dezen, ten einde zij alleen in Compagnie met Ottho en Pieter van Tholl, gedurende den tijd van vijftien eerstkomende jaren, alle de gemelde nagelaten schriften van Ds. BERNARDUS SMYTEGELT, in zijn leven Predikant binnen Middelburg, binnen onzen lande van Zeeland, zullen mogen drukken en inbrengen, in zoodanige formaten als zij raadzaam zullen oordelen; verbiedende allen en een iegelijk, dezelve schriften in 't geheel of ten dele, in 't groot of klein; na te drukken of elders nagedrukt binnen onzen lande te brengen of te distribueren, op verbeurte van de nagedrukte, ingebrachte of gedistribueerde Exemplaren, en daarenboven een boete van duizend Caroli guldens; te appliceren een derde van dien voor de armen van de plaatse, daar dit zal komen voor te vallen, een derde voor dengenen, die de calange doen zal, en het overige derde part voor de impetranten van dezen onze octrooije; ordonnerende en bevelende voorts allen en een iegelijk, die dezen eenigzins zoude mogen aangaan, de supplianten het effect van deze onze gunste en concessie rustelijk, vredelijk en volkomenlijk te laten genieten en gebruiken, zonder hen daarin te doen of laten geschieden, enig hinder, letsel, of moeijenissen, ter contrarie. Des t' oirkonde hebben wij onzen groten zegel hieraan doen hangen, en door onzen Secretaris doen ondertekenen:
Gegeven in 't hof van Zeeland te Middelburg den 9 Julij 1739.

Ter Ordonnantie van de Hooggemelde Heeren Staten.
Was getekend,
J. P. RECXSTOOT.

De bovenstaande privilege is door HUN ED. MOG. DE HEREN STATEN VAN ZEELAND, geprolongeed voor vijftien jaren, beginnende met den 9 Julij 1754. Verleend in dato den 21 December 1754.

Godvruchtige lezer.

Zo krijg ik wederom gelegenheid en genegenheid door het verzoek van de drukker van dit werk om de Godvruchtige Nederlanders, die op de stichting van hun ziel gezet zijn, een goed boek daartoe geschikt, aan te prijzen. Vele en velerlei geschriften komen er dagelijks uit over de praktijk der Godzaligheid, of bijzondere stukken van dezelve, hetzij in de vorm van predikaties, hetzij bij wijze van verhandelingen, en die worden doorgaans meer dan andersoortige boeken afgenomen, als blijk ervan dat tegenwoordig de lust om kennis te krijgen van de weg naar de hemel onder het volk aanwakkert. Hoewel het ene traktaat over die stoffen beter is dan het andere, helpen echter de verscheidene wijzen van voorstelling elkaar, en het ene geschrift heeft iets wat het andere niet heeft, of drukt deze en gene zaken klaarder uit dan het andere.

Die meent dat er genoeg geschreven is over praktikale stoffen, bedriegt zich geweldig en toont zijn onkunde betreffende de uitgestrektheid van de praktikale Godegeleerdheid, welke sedert de bekende broedertwisten, die over de 80 jaren in Nederland geheerst hebben, door velen is verwaarloosd.

Sommigen evenwel van die broeders welke zoveel ophadden met de nieuwe leerstellingen van de heer Coccejus (1603-1669), begonnen ondertussen te merken dat er ernstige toepassingen bij hun uitvoerige verklaringen en inscherpingen van dezelve gevoegd moesten worden, wilden zij ingang vinden bij hun toehoorders, bijzonder de Godvruchtigen (welke begrepen dat er weinig voedsel in was voor hun zielen), en begonnen zich daarom ook toe te leggen op de kennis van Godzaligheid, terwijl vele anderen van dezelve eertijds afkerig bleven en heden ten dage nog zijn van het sterk aandringen in predikaties en catechisaties op de praktijk van het geestelijk leven, waar zij, die deze nieuwe Schriftuurverklaringen tegenstonden, veel werk van maakten en daardoor de voortgang van die verklaringen enige jaren van de vorige eeuw merkkelijk gestremd hebben.

Thans worden ons in handen gegeven zeer praktikale predikaties van de geleerde en Godvruchtige vader in Christus, de heer B. Smytegelt, laatst geweest zeer geliefd en geacht leraar der Nederduitse gemeente van Jezus Christus te Middelburg, die wel in een ongehuwde staat gestorven is, maar evenwel vele geestelijke kinderen geteeld heeft in die en vorige gemeenten van Goes en Borssele, ja verdient de titel van geleerd of wijs en Godvruchtig. Zijnde één geweest van de zeldzame leraars welke een bijzondere naam en lof hadden in Nederlands Israël, of een der vrijmoedige geloofshelden, die met de heren Koelman, Van Lodensteijn, Saldenus, À Brakel en anderen in één rang verdient geplaatst te worden. Hij was een man van studie, niet alleen bedreven in de heilige Godegeleerdheid, maar ook in andere wetenschappen, te weten filologie en filosofie, historiën, rechten (wereldlijke en kerkelijke) zeer wel geoefend, ofschoon hij daarvan zijn eerste en meeste werk niet maakte, vooral niet op de predikstoel, zoals anderen, welke daaruit de naam van geleerde mannen, die boven hun broeders uitsteken, zich pogen te verkrijgen bij het volk dat doorgaans weinig daarvan weet, en met die naam zo zeer tevreden zijn, dat zij zich weinig bekommeren over de titel van Godvruchtigen en de zaak der Godsvrucht zelf in hun predikaties het minst behartigen.

De heilige Godgeleerdheid, niet alleen de bespiegelende en wederleggende, maar bijzonder de praktikale, was het voornaamste voorwerp van zijn oefeningen en predikaties, als wetende dat de laatstgenoemde wetenschap die zaken behelst, welke alle mensen op alle tijden en plaatsen het eerst en meest moeten kennen en betrachten om zalig te worden, hierin drukkende het voetspoor van de Heere Jezus in Zijn leerredenen en samenspraken, en het voorbeeld volgende van Zijn apostelen, die daarop meest aandrongen, als blijkt uit de Evangeliegeschiedenis, de Handelingen en Brieven van die kruisgezanten. Hij wist zeer wel hoe groot een aantal van profetieën en voorbeelden vele zijner broederen zochten in de Schriften van het Oude en Nieuwe Testament, maar geloofde dat vele van dezelve ongegrond zijn, schoon hij geen profetieën en voorbeelden die zich aan de consciënties van verstandige en Godvruchtige christenen openbaar maken, verachtte of dezelve verklaringen bij gepaste gelegenheden wraakte. Maar daarvan eerst en meest te spreken in predikaties en catechisaties droeg zijn goedkeuring niet weg.

De heer Smytegelt was niet alleen gevallen op het beschouwend gedeelte der praktikale Godgeleerdheid, dat de zedelijke plichten van liefde tot God, tot zichzelf en tot zijn naaste verklaart en aandringt, maar vooral liep zijn aandacht over de staat van de praktijk van die plichten onder de mensen, vromen en onvromen, of het godsdienstig leven der christenen, inwendige en uitwendige, deszelfs verscheidene toestand, gestalten, ongestalten, ondervindingen van licht en duisternis, onderscheiden leidingen van Gods Geest enz., welke de bijzondere stukken zijn waaromtrent de meeste Godvruchtigen besturingen nodig hebben, en die het minst van velen, zelfs praktijkschrijvers (de Engelse Independenten en Presbyterianen met enige Nederlanders uitgezonderd), opengelegd worden.

Onze zalige man Gods bezat veel licht en bekwaamheid om natuurlijke en geestelijke mensen van allerlei soort en rang te onderscheiden en naar eis van des Heeren Woord te behandelen, en werd daarover door velen in en buiten Middelburg geraadpleegd. Men moet deze heer deswege prijzen, want waarlijk hierin is de voorname wijsheid van boven, welke de mens het meeste en wezenlijkste voordeel aanbrengt. Schoon allerlei andere wetenschappen, van wat aard zij wezen mogen, nodig en nuttig zijn, is evenwel de kennis van zichzelf, van zijn plicht, en de wijze op welke die moet verricht worden voor des Heeren aangezicht, de voordeligste en heerlijkste wetenschap, als die handelt omtrent het gewichtigste voorwerp van 's mensen gelukzaligheid in hemel en op aarde.

Wij moeten op de academie de studerende jeugd al de delen van de heilige Godgeleerdheid verklaren, en ik ben er met mijn ganse hart voor, dat alle jongelingen, ten dienste van Gods kerk geschikt, een genoegzame tijd daarin, alsmede in allerlei voorbereidende, zowel letterlijke als zakelijke, wetenschappen bezig zijn; maar wil niet ontveinzen dat ik voor mijzelf de meeste stichting en verkwikking vind onder het verhandelen van de praktikale Godgeleerdheid, meer dan uit het verklaren van theoretische leerstukken, geschillen, oudheden, geschiedenissen, voorzeggingen, voorbeelden van toekomstige of reeds voorgevallen zaken, tijdrekeningen enz. die wij op deze en gene tijden onze toehoorders ook openleggen.

Als de jongelingen op de academies studeren, en weinig indruk hebben van God en de godsdienst, zijn zij niet zeer gezet op de kennis van de Godzaligheid ten nutte van zichzelf en anderen, maar als zij, predikanten geworden zijnde, enige genegenheid krijgen voor de stichting van hun gemeenten, en geroepen worden om zielen te

behandelen, bijzonder als zij krachtdadig veranderd worden, begrijpen, bevinden en belijden ze haast dat een gegronde kennis van die zaken, waarop de heer Smytegelt zozeer gezet was, een leraar meer dienst kon doen in de waarneming van zijn ambt dan al hun andere geleerdheid, schoon zij daarin ver mochten gevorderd zijn. Ik denk wel eens, - en dacht onder het lezen van deze predikaties van de heer Smytegelt, - aan zeker voorval dat in een voorname stad van Holland gebeurd is, te weten van twee geleerde predikanten, die achter twee gewone vrouwspersonen gingen, en dezelve hoorden spreken over de weg naar de hemel, met dit gevolg dat een van beide tot de andere zei: *deze eenvoudige mensen gaan naar de hemel, en vele geleerden zullen met hun geleerde disputen er buiten blijven.*

Dit heeft vader Augustinus al opgemerkt in dit zeggen: *Surgunt indocti, et Caeli arcem invadunt, dum nos in caeno et luto de mundi titivillitiis disputamus*, dat is: *de ongeleerden rijzen op en doen geweld op de hemel, terwijl wij in het slijk over beuzelingen of wissewasjes van de wereld twisten.* Men kan uit de openbare redevoeringen der leraars haast vernemen, waar zij het meest thuis zijn, en waar zij het meest van houden, datgene namelijk waar zij het eerst en meest van spreken. Ofschoon iemand die op de Godsvrucht spaarzaam aandringt, toch wil gehouden zijn voor een ernstig beminnaar en voorstander van dezelve, men kan hem niet geloven, omdat zijn mond, die uit de overvloed des harten spreekt, het tegendeel bewijst.

Die zelf werk maakt van God te vrezen en eerst en meest Gods Koninkrijk en zijn gerechtigheid zoekt, zal zekerlijk met al zijn macht de toehoorders trachten wijs te maken tot zaligheid door verklaringen en toepassingen van zulke plaatsen uit Gods Woord, welke hen direct daarheen leiden, en weten dat alles wat in Gods Woord gevonden wordt, altijd en voor allen niet even nodig is verhandeld te worden.

De heer Smytegelt was een man die zo sprak en zo deed, naar de vermaning van Jakobus 2:12, dat is, was zowel Godvruchtig en nauwgezet in zijn wandel als ernstig in zijn prediken, en wist hoe het een Godzalige gaat in deze en gene staten en gestalten, gevallen en ontmoetingen, niet slechts uit horen zeggen, lezen en aanleren, maar ook uit eigen ondervinding en oefening, en was zelf wel in die omstandigheden van vertwijfeling geweest waarover hij gevraagd werd, en kon daarom beter dan anderen die er niet in geweest zijn, op dezelve antwoorden.

Hij sprak niet slechts van de zaken van het christenleven op zichzelf, en hoorde niet alleen anderen spreken van hun bevindingen, gestalten en verdorvenheden, maar sprak ook van zichzelf en zijn bestaan in het Godvruchtige, en wilde graag berichten wat hij ondervonden had in dat geval en welk middel het best geweest was tot redding uit enig gevaar. Hij was zowel predikant in gezelschappen als op de predikstoel, genegen ja gezet om aanstonds van Godvruchtige zaken te spreken en anderen daartoe gelegenheid te geven, zoals ik zelf ondervonden heb in het jaar 1738 wanneer ik te Middelburg zijnde, hem aansprak.

Ik denk nog met genoegen aan zijn vaderlijke besturingen en verhalen van zichzelf, dat hij het zo goed bevonden had veel gebruik te maken van Christus' voorbede zowel als van Zijn verdiensten in de ganse tijd van zijn leven, en het werken met God de Heilige Geest zowel als met de Vader en de Zoon, bijzonder in de praktijk van bidden; voegende daarbij dat hij in deze twee stukken veel gebrek bespeurd had onder de christenen van zijn tijd. Hetwelk ik ook hier ter plaatse en in meer andere provincies had opgemerkt, en de oude heer vertelde.

Daarbij had vader Smytegelt een doorziend oordeel en vermogen om kerkelijke zaken recht te besturen, en beheerste zich wonderlijk als hij werd tegengesproken, zoals mij meer dan eens van predikanten die hem van nabij gekend hebben, bericht is. Ja, zelfs was hij bedreven in de burgerlijke staatkunde, en gaf wel eens raad in zware gevallen aan deze en gene regeerders welke daarover zijn adviezen innamen, volgens meer dan één verhaal hiervan ontvangen. Men prijst zeer zijn kordaatheid en oprechtheid in het spreken van en uitkomen voor zaken van gewicht en belang, zelfs onder die welke anders zijn vrienden en liefhebbers niet waren, zodat het oude spreekwoord der Zeeuwen: '*goed rond, goed Zeeuws*', op hem paste.

Met zijn gehele hart was hij voor goede en vastgestelde orde in de kerk, rechtzinnig in de leer, door de Formulieren van eendracht bepaald, en ijverig in het tekeergaan van goddeloosheden des levens. Waren er zonden te bestraffen die in het oog liepen, hetzij van regenten of leraars, hetzij van lidmaten, aanzienlijke of geringe naar de wereld, onze heer kweet zich daarin boven anderen van zijn collega's en was dan wel scherp, maar evenwel wijs en voorzichtig, en men zag dan wel in hem het beeld van een zachtmoedige Mozes, maar ook op zijn tijd de geest van een ijverende Pinehas, een vrijmoedige Elia, standvastige Micha, getrouwe Jeremia en ernstige Johannes de Doper. Hij stond pal in het midden der woelingen tegen hem als een grootmoedige Nehémia, die zei, door Gods Geest gesterkt, met het oog op zijn vijanden, de Samaritanen: *Zou een man als ik ben, vlieden?* Neh. 6:11. Hij kon niet dulden dat de sleutelen van het Koninkrijk der hemelen verroest of in vreemde handen overgegeven werden, maar stelde zich als een held in de bres als er voor het recht der kerk moest gewaakt worden.

Hebben wel velen hem nagegeven dat hij te vrijmoedig, ja te driftig en overmoedig was in het bestraffen van zonden, bijzonder van de groten en aanzienlijken der wereld, men bedenkel dat deugdelijke ernst en Godvruchtige vrijmoedigheid ras de hatelijke naam krijgt van '*assurantie*' (zelfverzekering) bij regenten die doen willen wat hen behaagt en geen bestraffingen daarover in het geheel van leraars der kerk, die hun onderdanen zijn in het burgerlijke, willen horen, zijnde het bekend uit Gods Woord hoe koning Achab de profeten Elia en Micha, koning Zedekia de profeet Jeremia, en andere vorsten andere mannen Gods om hun getrouwe waarschuwingen bejegend hebben.

Er zijn zulke vrijmoedige geloofshelden soms nodig tot stuiting van voorgenomen wandaden of verbetering van ingevoerde misbruiken of tot enig ander voordeel, en ik geloof: werden er meer Smytegelts hier en daar onder de leraars van Gods kerk gevonden, dat er ook meer zedigheid onder het volk, en vreze voor Gods hoogheid onder vele groten zou bespeurd worden, want als er ijverige Ambrosiussen in de kerk zijn, hoort men ook van boetvaardige Theodosiussen of keizers en regenten daarin.

Die bericht begeert van de afkomst, het ganse leven en sterven van de heer Smytegelt, leze de voorrede van de eerwaarde heer A. W. de Beveren, getrouw predikant te Middelburg, geplaatst voor het eerste werk van de heer Smytegelt, na zijn overlijden uitgegeven in 4°, anno 1740, in 's-Gravenhage door Ottho en Pieter van Thol, en te Middelburg door M.H. en A.L. Callenfels, onder de titel 'Des Christens Heil en Sieraad enz.' alsmede het 'Historisch verhaal van het leven en sterven' van deze man, opgesteld door een waardig broeder in Christus, Pieter de Vriese, en gedrukt in 4° te Middelburg bij Willeboord Eling, anno 1739.

De eerwaarde heer Smytegelt bezat, toen hij in de bloei van zijn leven was, een schoon talent van prediken, wel niet zulke uiterlijkheden die men gewoon is sierlijke gaven te noemen en naar zekere kunstregelen gevormd zijn, maar natuurlijke bekwaamheden van stem en gebaren, geschikt om zijn toehoorders te bewegen en hun aandacht op te wekken en gaande te houden. Hij was een vijand van opgesmukte woorden ener menselijke wijsheid met Paulus in 1 Korinthe 2:1 en 4, en gebruikte een platte en eenvoudige spreekstijl die iedereen verstaan kon, welke tegelijk krachtig en Schriftuurlijk was, gewoon zijnde hetgeen hij stelde met krachtige Schriftuurplaatsen te bevestigen en doorgaans zijn zaken uit te drukken met Schriftuurlijke spreekmanieren, bij gelegenheid toegepast en overgenomen omdat ze zeer bekwaam zijn mening konden uitdrukken, wat aangenaam was om te horen, en geoorloofd is, ja ook gewettigd door de heilige schrijvers van het Nieuwe Testament, als die hun zaken met spreekmanieren uit plaatsen van het Oude Testament ontleend, dikwijls voorstellen, en dan gene passages aanhalen tot bewijs en niet willen beduiden dat ze daar diezelfde zin hebben, zoals wij met verscheidene ontegenzeggelijke voorbeelden zouden kunnen staven.

Niemand verachte de eenvoudigheid die in Christus is, noch berispe de verstaanbare gemeenzaamheid van stijl in de verkondiging van het Evangelie, of hij moest zich willen schuldig maken aan de nare verwaandheid der valse apostelen en dwaze wereldwijzen onder de Corinthische christenen, welke de woorden van de grote Paulus berispten als te eenvoudig (2 Kor. 11:6), en zijn uitspraak, die niet heel vaardig, rein, duidelijk, helder, sterk of aangenaam schijnt geweest te zijn, verachtten (2 Kor. 10:10).

De heer Smytegelt had in zijn mannelijke jaren een harde stem en placht verheven gezegden en schrandere opmerkingen van anderen, bijzondere gebeurtenissen, bij de stof passends, bij te brengen en gebruikte in zijn spreken vele sententies of korte redenen van kracht en klem, en veeltijds was er in zijn verhandelingen een dialoog of tweespraak, waardoor hij óf God óf mensen, natuurlijke en geestelijke, vragend en antwoordend over de zaken die te verklaren waren, invoerde.

Ook was deze heer gewoon het ware bestaan, gedrag, spreken en doen der mensen zeer eigenaardig of met de eigen woorden en namen die zij bezigen, uit te drukken, ja heeft soms gewone woorden uit de dagelijkse omgang der mensen, zowel aan geringe als aanzienlijke ontleend, welke sommigen mogelijk te laag en te laf zullen keuren, maar die evenwel geschikt waren om de toehoorders aandachtiger te maken, want er was een bijzondere familiariteit en ongewone aantrekkelijkheid in zijn spreektrant, die ongemeen aandeel en de zaken verstaanbaar maakte, waarvan ik zelf oorgetuige geweest ben, hebbende die heer in mijn studentenjaren met wonder veel genoeg te Middelburg horen prediken.

Zijn preekwijze was niet die der Engelsen door korte verklaringen der afgelezen tekstwoorden, gemaakte stellingen uit het verklaarde en wijdlopige gebruiken van iedere stelling in de toepassing, noch die der *Fransen*, welke gewoon zijn de zaken die in de teksten liggen, tot enige hoofdstukken te brengen en daarover te redeneren, en die redeneringen met algemene en niet onderscheiden toepassingen te besluiten, naar de wijze van oratoren of redenaars, noch ook die der meeste Nederlandse predikanten, immers niet in de toepassing welke doorgaans kort zijn en zoveel op elkaar volgende gebruiken van onderwijzing, wederlegging, bestraffing, ontdekking, vermaning, opwekking, vertroosting, naar de verscheiden aard der teksten, niet hadden, omdat zijn

verklaringen zelf gestaltelijk en bevindelijk waren of de zaken der teksten in betrekking tot het gemoed van de mensen openden.

Soms had hij brede inleidingen als er voorname zaken waren in de basis, hetzij van een tekst of spreuk, wat juist niet is naar de aangenomen predikorde van onze kerk, maar daaraan heeft de zalige heer Smytegelt zich niet stijf willen binden. Wat geen berisping verdient, want de wijze van iets te verklaren is willekeurig en te prijzen, als ze maar duidelijk en begrijpelijke is. Ook drukte hij de zaken altijd niet uit met de gewone schooltermen, maar zijn manier van voorstelling was vrij en ongedwongen, nochtans natuurlijk, ordentelijk en doeltreffend, en hij verklaarde de inhoud der afgelezen tekstwoorden door verdeling en uitbreiding van de gemaakte delen, overeenkomstig het oogmerk der heilige schrijvers, wier spreektrant ook niet naar schoolregels gevormd is, maar een eenvoudige en natuurlijke orde volgt, welke iedereen, die zijn natuurlijke rede gebruikt, verstaan kan op een natuurlijke wijze, ofschoon niet zaligmakend zonder een bovennatuurlijke verlichting des Heiligen Geestes.

De arbeidzame heer Smytegelt heeft niets, zover ik weet, bij zijn leven in druk uitgegeven, óf predikaties óf verhandelingen, uit nederigheid, zoals ik hoor, of kleine gedachten van zijn werk, en mogelijk ook om niet onderhevig te zijn aan de bedilzucht van onze eeuw, wetende dat zijn wijze van prediken singulier was en daarom bij sommigen lichtelijk aanstoot geven kon, hoewel hij anders voor een klein geruchtje, ja harde stoot, niet vervaard was, en bekwaam om zichzelf of zijn zeggen en doen tegen alle tegenstanders te verdedigen.

Maar na zijn dood zijn er verscheidene stukken van predikaties in 4° uitgegeven, die zekere Godvruchtige en verstandige vrijster¹ Maria Boter genaamd, en een gestadige navolgstster van hem, in de kerk onder het gehoor heeft opgeschreven, namelijk een stuk genoemd:

- 'Des Christens Heil en Sieraad', voorgesteld in 45 predikaties over Filipp. 4:7 en Kol. 1:22, uitgegeven met een voorrede van de eerwaarde heer A.W. de Beveren in het jaar 1740 in Den Haag door O. en P. van Thol, en te Middelburg door M.H. en A. L. Callenfels;
- daarop een werk over de Heidelbergse Catechismus in 52 predikaties, benevens 5 belijdenispredikaties, bij dezelfde boekverkopers gedrukt anno 1742,
- en zeer onlangs (of in het vorige jaar 1744) is uitgekomen bij dezelfde boekverkopers een werk van 2 stukken in 4° behelzende 145 predikaties over Matthéüs 12:20 en 21 of 'Het Gekrookte Riet', waarin vele bijzondere gemoedsgevallen van zwakgelovigen en nadrukkelijke besturingen daaromtrent, welke men tevergeefs bij anderen zoeken zou, te vinden zijn.
- Nu hebben wij een vierde werk van de heer Smytegelt over verscheidene keurstoffen uit Gods Woord, bij verscheidene gelegenheden van grote droogte, ziekte onder de beesten en mensen, Avondmaalstijden enz. verklaard en toegepast. De stoffen van dit werk zijn uitgelezen en deze verhandelingen in predikaties uitnemend geestelijk en aangrijpend, naar zijn voorheen beschreven preekwijze uitgewrocht. Bijzonder hebben mij behaagd zijn leerredenen over de gelijkenis van Lázarus en de rijke man in Lukas 16:19-31, zich uitstrekkende van pagina .. tot ..

¹ Ongetrouwde vrouw

Was de heer Smytegelt gewoon verscheiden malen te prediken over een tekst (gelijk over Matthéüs 12:20 en 21, 145 predikaties door hem gedaan zijn), de mening van deze heer was dan niet dat al de zaken van die predikaties in de afgelezen plaats bedoeld worden, nee, maar zijn eerwaarde breidde de algemene gezegden welke daarin voorkwamen, breder en meer bijzonder uit, ten nutte van zijn toehoorders, en elke keer daartoe bijzondere teksten voor te lezen en te verklaren, was niet dienstig tot zijn oogwit, overmits hij dan te zeer bepaald en gebonden was aan de woorden van die teksten. Hij houdt zich in de toepassingen of de gebruiken der toepassingen bijzonder aan het hoofdzakelijke van zijn teksten, vromen of onvromen rakende, en dat is waarlijk niet af te keuren, omdat men anderszins in vele toepassingen hetzelfde zeggen moet, ofschoon met andere bewoordingen. De uitbeelding van de staat der rampzaligheid van natuurlijke mensen in dit, en bijzonder na dit leven, welke hier en daar voorkomt, is zeer levendig, en de vertroosting van moedeloze Godvruchtigen, zowel als hun besturingen, zijn bijzonder krachtig.

Hij gaat recht op de man af in zijn ontdekkingen, raakt het hart, en zegt de zaken zoals ze zijn in zijn bestraffingen, zonder doekjes erom te winden of te vrezen dat hij zijn toehoorders zeer zal doen of zich te storen aan de mening van sommigen die willen dat men de mensen zacht behandelen moet, vooral onder de vrijere en zachtere huishouding van het Nieuwe Testament, wat anderen onder de strengere bediening van het Oude Testament ook al meenden te moeten geschieden (Jes. 30:9 en 10) maar tot Gods ongenoegen (Ezech. 13:18 en 20).

In de *verklaringen* houdt de heer Smytegelt zich niet lang op met de grondwoorden, hun grammaticale constructies, verscheidene betekenissen en gebruiken in deze en gene plaatsen, noch met uitweidingen in gebruikelijkheden op welke in een tekst gedoeld wordt, veel minder met onzekere gissingen en magere speculaties, zoals sommigen die wanen daardoor boven anderen in taalkunde uit te munten en plaats daardoor te verdienen in de rang der geleerden van de eerste klasse, daar niets eerder en meer te vinden is in de hedendaagse woordenboeken en commentaren dan dit alles; maar meldt in het voorbijgaan de verscheidenheid van opvattingen der grondwoorden als het nodig en nuttig is, en verklaart de zaken naar de betekenis die hij meent de rechte te zijn, en volgt meest die van onze Nederlandse overzetters, omdat ze hem het beste voorkomt, latende de gedurige verbeteringen, of liever veranderingen der Nederlandse overzetting, en draaiing van de ware betekenis der grondwoorden naar hun aangenomen veronderstellingen, over aan mensen die vol zijn van zichzelf.

De stijl van deze predikaties is duidelijk, eenvoudig en krachtig, of zodanig, als wij voorheen zeiden, als deze heer gewoon was in zijn prediken te gebruiken, zodat zij welke de heer Smytegelt hebben horen prediken, het karakter van zijn preekstijl daarin zeer wel kunnen zien, en geloven dat deze de ware predikaties zijn, zowel in woorden als zaken, van de heer Smytegelt, zich vast verwonderende over de vaardigheid van bovengemelde dochter in het opschrijven onder het gehoor van alle zaken en woorden, zelfs niet-Nederlandse, die de heer Smytegelt soms gebruikte omdat ze bekend en algemeen zijn, ja van enige *diminutieven* of verkleinwoorden, welke hem eigen waren, en van enige spreekwijzen en woordvormingen in de spraak der Zeeuwen, zoals als 'het is eender', dat is, eveneens, 'in plek van', dat is, in plaats van, 'het stro voor de deur', dat ziet op een gebruik in Zeeland van stro te leggen op de stoep of voor de deur van het sterfhuis.

De predikaties van dit werk zijn kort (en daarom bij velen te aangenamer), geestelijk, gemoedelijk en krachtig, met één woord recht geschikt naar de smaak der Godvruchtigen, welke de zaken graag verhandeld lezen langs de weg van bevinding en praktijk, en zo, dat zij er hun naam of bestaan en werkzaamheden in vinden kunnen. Ook heerst in alle leerredenen een volslagen rechtzinnigheid der leer van onze kerk, en daarin is geen de minste overhelling naar fanatiekerij of pseudo-piëtisterij, ofschoon de predikaties zeer gestaltelijk en bevindelijk zijn, wat de blinde wereld onder de protestanten wel eens onder zulke hatelijke bewoordingen veracht, ja zelfs worden er geen spreekmanieren in gevonden welke daarnaar hellen of de pseudo-mystieken eigen zijn.

Is er één leraar in onze Gereformeerde Kerk geweest, die stond voor een nauwkeurige orthodoxie van onze leergronden, dan was hij de heer Smytegelt, als die gedurig aandrong op de leer der waarheid die naar de Godzaligheid is, zoals ze wel bepaald ligt en uitgedrukt is in de oude Formulieren van Enigheid, en heeft zich niet alleen verzet met ijver tegen Schoristen (volgelingen van Jacob Verschoor) en Hattemisten (volgelingen van Pontiaan van Hattem) welke de provincie van Zeeland, in het bijzonder ook de stad Middelburg, zozeer beroerden in zijn tijd. Maar hij kon ook niet dulden dat men een haarbreed afweek van de leer onzer kerk in de grondstukken van de heilige Drie-eenheid, de eeuwige eigenlijke en natuurlijke geboorte van de Zone Gods, het natuurlijk bestaan des Heiligen Geestes in het Goddelijke Wezen, de volstreckte eeuwigheid van Gods besluiten, de volmaakte genoegdoening van Christus, en een waarachtige rechtvaardigmaking en heiligmaking van de gelovigen van het Oude Testament om de zeker toekomende verdiensten van de Goddelijke Borg, de tijdelijke dood der gelovigen als een enkele poort en doorgang naar de hemel enz., welke onderscheiden verklaard werden in Zeeland en te Middelburg, toen hij daar predikant was.

Hij spreekt wel in deze predikaties van *ontdekkingen Gods aan het hart*, maar overeenkomstig des Heeren Woord, geenszins van nieuwe profetieën, profetische gezichten, dromen, wonderbare ontmoetingen enz. zoals weleer een dwalende Montanus ² met een paar profetessen Priscilla en Maximilla, en heden ten dage enige mannen en vrouwen voorwenden als bewijzen van hoger licht dat zij zouden bezitten, maar ik vrees veeleer van een nare duisternis, waarin zij uit hoogmoed en verbeelding geraakt zijn.

Ik heb de predikaties van vader Smytegelt met smaak en stichting gelezen, en durf alle ware Godvruchtigen vrijmoedig te nodigen tot het lezen van dit werk, met de verzekering dat het hun een gepast middel wezen zal tot verkwikking en besturing, terwijl wij hartelijk wenssen dat God in deze dagen van bezoeken vele Smytegelts wilde verwekken, die de Heere vuriglijk smeken *om de behoudenis van land en kerk, getrouw waken voor waarheid en ware Godzaligheid, ja niet zwijgen, totdat de Heere Sion bevestigt en stelle tot een lof op aarde!*

Zo wenst en bidt, Godvruchtige lezer,
uw ootmoedige dienaar in het werk des Heeren,

CORN. VAN VELZEN

² leraar in de oude Christelijke kerk

OP DE PRAKTIKALE EN NUTTIGE KEURSTOFFEN GENOEMD
EEN WOORD OP ZIJN TIJD

KLINKDICHT

*Zo iemand is belust naar Godgeleerde bladen,
Waarin JEHOVAH's lof, en glorie wordt gemeld,
Die vindt hier dubbel stof in 't werk van SMYTEGELT,
Die (als een leraar voegt) ons wijst des Heeren paden.*

*Hier kan een vrome ziel gerust haar lust verzaden;
Hier ziet men Godes Zoon in volle gloor' gesteld
En 's duivels boze leer met kracht terneêr geveld;
Wie kan dat nutte werk met reden dan versmaden?*

*Zie hier hoe Lázarus, schoon hij ellendig sterft,
Nochtans in Abrams schoot het eeuwig leven erft,
En wederom, hoe dat de goddelozen sneven;*

*Nog eens, hoe dat Gods wraak geen lange uitstel lijdt,
Maar hoe ze ons heeft bezocht met pest en dure tijd.
Gepast, nu wij die tijd helaas weêr zien herleven.*

MARINUS SMYTEGELT

***Op de nuttige en stichtelijke stoffen in dit boek vervat genaamd
EEN WOORD OP ZIJN TIJD***

*Een woord ter rechter, tijd van pas gesproken, is
Als appelen gelegd in fijne zilv'ren schalen,
Waarvan de redenen zeer diepe in 't harte dalen,
Waar het zijn zitplaats krijgt, tot nagedachtenis.*

*Zo zijn de woorden van een wijs verstandig man,
Die, met een Issaschar, weet op de tijd te letten,
Om, wegens tijd en stond, zijn reën daarnaar te zetten,
Met aanwijzing tot best, wat men verrichten kan.*

*Er is geen mens bijna op aarde, of hij let
Op wisselvalligheên, die hem koom' aan te treffen,
En zoekt, door zijn vernuft, te kunnen recht beseffen,
Naar hij verlicht is, of met duisterheid bezet.*

*De schrand're filosoof, die let meest op 't gewrocht,
En ziet de Opperheer, als Oorzaak van zijn werken,
Voorbij. Hij laat zijn brein op 't zienelijke merken,
En vindt hij dan nog iets, hij vindt niet wat hij zocht.*

*De Epicureër, die schrijft 't geval toe aan 't noodlot,
't Welk hij fortuin noemt, van 't goede en ook van 't kwade:
Niet verder hij 't verstaat. Hij kan 't niet recht slaan gade,
Dat voor- en tegenspoed komt voort van ene God.*

*De dwaze atheïst maakt zich een beest gelijk,
Ja slimmer dan men vindt de redeloze dieren,
Welk' weten in hun nood te roepen en te tieren
Tot God. Hij meent dat hij in zijn verstand is rijk.*

*De Hattemist verhardt zijne edele gemoed:
Er is geen goed of kwaad, als dat men daarvoor houwet:
Geen zonde of straffen ook; daarom hij 't zo beschouwet
Als waar' het alles God. Hij zich met asse voedt.*

*De ijd'le wereldling voelt meer de felle slag
Als de oorzaak van het kwaad, welk zijn de snode zonden
Die hij bedreven heeft, en brengen hem deez' wonden;
Maar geen vernederd hart, dat recht is, hij ooit zag.*

*De waarde SMYTEGELT komt ons hier in dit boek
Een woord ter rechter tijd nog spreken, na zijn leven,
't Welk door de pen is uit zijn gulden mond geschreven.
De stoffe is 't dubbel waard, dat men 't eens onderzoek'.*

*Hij stelt Gods oordeel voor in tijd van grote droogt',
Maar ook een middel om Gods zegen te bekomen:
't Is een krachtig gebed, te bidden door de vromen,
Als 't gene God verhoort, 't welk hij hierin beoogt.*

*Wanneer Gods slaande hand, Zijn pestzwaard trekt en zendt,
Zodat het stomme vee zucht onder deze slagen:
d' Een is bedwelmd, en d' and're wordt dood weggedragen;
Wie is er die de vinger Gods hier in bekent?*

*Der vromen lotgeval, met ziekten op hun bed,
Van 's Heeren hand bezocht (want enerlei weêrvaren
Treft hen zowel ook aan als goddeloze scharen;
Doch d' een in 's Heeren gunst, de andere niet). Maar let*

*Ook op het lotgeval van d' onbekeerde mens,
Die, onder Godes hand, door ziekten is gebukket,
Waardoor hij als door lood, zeer zwaar en hard gedrukket;
Was hij deez' roede kwijt, hij had dan zijne wens.*

*God staat Zijn kinderen bij in al hun smarte en nood.
Hij richt ze op naar Zijn Woord: Hij komt ze weêr herstellen,
Opdat ze tot Gods eer, Zijn deugden gaan vertellen,
Die hen verlost en redt uit alle nood en dood.*

*Maar wordt de onbekeerde mens eens weêr hersteld,
Ja wordt hij uit zijn ziek- en krankbedde genezen,
't Is als men zegt: Wanneer de zieke is genezen,
Hij is veel slimmer dan toen hij eerst was geveld.*

*Bij 't eindigen van 't jaar verkoos hij deze stof,
't Welk Davids bede was: Maak mij 't eind' mijner dagen
Bekend, opdat ik mag U, mijn God, behagen,
Om 't ov'rig van mijn pad te eindigen in Uw lof.*

*Nog stelt hij in zijn pracht en weeld' de rijkaard voort
Met fijne klederen, die vrolijk is gezeten
Om zijne lekkernij aan zijne dis te eten,
Terwijl dat Lázarus daar voor ligt aan zijn poort,*

*Begerende de kruimkens van het overschot,
Maar d' honden komen om zijn zweren te verzachten,
Die 't lekten met hun tong. Zo wordt die arm' verachte
En naakte bedelaar, nog hulp beschikt van God.*

*Maar merk ook op het eind' van deze twee toch wel:
De dood, die eist hen op. Lázarus wordt gedragen
In Abrams schoot, door de engelen die hem onderschragen;
De rijkaard sterft ook, maar moet vallen in de hel.*

*Hij wekt ook 's Heeren volk op tot hun dankb're plicht:
 Wjl zij getrokken en verlost, en ook hun zonden
 Vergeven zijn, door Hem, Die met recht is bevonden
 't Onzienelijke Beeld van Godes aangezicht.*

*Dit boek werd weer aan u, o MIDDELBURGS GEMEENT'
 (Gelijk ook d' andere) met veel liefd' opgedragen.
 Gebruik het tot uw nut, in deze donk're dagen.
 Dank God voor dit geschenk, Die u dit weêr verleent.*

*God zegene dit werk, van Zijne DIENSTMAAGDS hand.
 Veracht de gave niet, die zij hadde in het schrijven.
 Doch Gods voorzienigheid zal dit boek wel doen blijven,
 Ten nutte voor Zijn volk, alsook van kerk en land.*

*Wij wachten nog al meer keurstoffen van die held,
 Waar 's Heeren volk naar haakt, waardoor zij hebben stichting,
 Om op de hemelweg te hebben onderrichting.
 Zo blijft de naam vermaard van vader SMYTEGELT.*

PIETER de VRIESE
 1745

LIJST VAN KEURSTOFFEN

EERSTE PREEK

Over Jakobus 5:16b, 17, 18

Een krachtig gebed des rechtvaardigen vermag veel. Elia was een mens van gelijke bewegingen als wij; en hij bad een gebed, dat het niet zou regenen; en het regende niet op de aarde in drie jaren en zes maanden. En hij bad wederom, en de hemel gaf regen, en de aarde bracht haar vrucht voort.

Op de grote droogte in het jaar 1719

TWEEDE PREEK

Over Joël 1: 18-20

O, hoe zucht het vee; de runderkuddes zijn bedwelmd, want zij hebben geen weide; ook zijn de schaapskuddes verwoest. Tot U, o HEERE, roep ik; want een vuur heeft de weiden der woestijn verteerd, en een vlam heeft alle bomen des velds aangestoken. Ook schreeuwt elk beest des velds tot U; want de waterstromen zijn uitgedroogd en een vuur heeft de weiden der woestijn verteerd.

Op de sterfte van de beesten in het jaar 1719

DERDE PREEK

over Jesaja 38:14

Gelijk een kraan of zwaluw, also piepte ik, ik kirde als een duif; mijn ogen verhieven zich omhoog; o HEERE, ik word onderdrukt, wees u mijn Borg.

Op de zieke mensen in het jaar 1719

VIERDE PREEK

over 2 Koningen 1:15, 16, 17a

Toen sprak de Engel des HEEREN tot Elia: Ga af met hem, vrees niet voor zijn aangezicht. En hij stond op en ging met hem af tot den koning. En hij sprak tot hem: Zo zegt de HEERE: Daarom dat gij boden gezonden hebt om Baäl-Zebub, den god van Ekron, te vragen (is het, omdat er geen God in Israël is, om Zijn woord te vragen?); daarom, van dat bed, waarop gij geklommen zijt, zult gij niet afkomen, maar gij zult den dood sterven. Alzo stierf hij, naar het woord des HEEREN dat Elia gesproken had.

Op de goddeloze zieken

VIJFDE PREEK

over Jesaja 38:16, 17

Heere, bij deze dingen leeft men en in dit alles is het leven van mijn geest; want Gij hebt mij gezond gemaakt en mij genezen. Zie, in vrede is mij de bitterheid bitter geweest; maar Gij hebt mijn ziel lieflijk omhelsd, dat zij in de groeve der vertering niet kwame; want u hebt al mijn zonden achter Uw rug geworpen.

Op een vrome uit zijn ziekte hersteld

ZESDE PREEK

over Johannes 5:14

Daarna vond hem Jezus in den tempel en zeide tot hem: Zie, u zijt gezond geworden; zondig niet meer, opdat u niet wat ergers geschiede.
Op een onvrome uit zijn ziekte hersteld

ZEVENDE PREEK

over Psalm 39:5, 6, 7

HEERE, maak mij bekend mijn einde, en welke de mate mijner dagen zij; dat ik wete, hoe vergankelijk ik zij. Zie, u hebt mijn dagen een handbreed gesteld, en mijn leeftijd is als niets voor U; immers is een ieder mens, hoe vast hij staat, enkel ijdelheid. Sela. Immers wandelt de mens als in een beeld, immers woelen zij ijdellijk; men brengt bijeen, en men weet niet, wie het naar zich nemen zal.

Op het einde des jaars

ACHTSTE PREEK

over Psalm 39:6

Zie, Gij hebt mijn dagen een handbreed gesteld, en mijn leeftijd is als niets voor U; immers is een ieder mens, hoe vast hij staat, enkel ijdelheid. Sela.

NEGENDE PREEK

over Psalm 39:7

Immers wandelt de mens als in een beeld, immers woelen zij ijdellijk; men brengt bijeen, en men weet niet, wie het naar zich nemen zal.

TIENDE PREEK

over Lukas 16:19

En er was een zeker rijk mens, en was gekleed met purper en zeer fijn lijnwaad, levende allen dag vrolijk en prachtig.

ELFDE PREEK

over Lukas 16:20, 21

En er was een zeker bedelaar met name Lázarus, welke lag voor zijn poort, vol zweren. En begeerde verzadigd te worden van de kruimkens, die van de tafel des rijken vielen; maar ook de honden kwamen en lekten zijn zweren.

TWAALFDE PREEK

over Lukas 16:22

En het geschiedde dat de bedelaar stierf en van de engelen gedragen werd in den schoot van Abraham.

DERTIENDE PREEK

over Lukas 16:23

En de rijke stierf ook, en werd begraven. En als hij in de hel zijn ogen ophief, zijnde in de pijn, zag hij Abraham van verre, en Lázarus in zijn schoot.

VEERTIENDE PREEK

over Lukas 16:24

En hij riep en zeide: Vader Abraham, ontferm u mijner en zend Lazarus, dat hij het uiterste zijns vingers in het water doepe, en verkoele mijn tong; want ik lijd smarten in deze vlam.

VIJFTIENDE PREEK

over Lukas 16:25

Maar Abraham zeide: Kind, gedenk dat gij uw goed ontvangen hebt in uw leven, en Lázarus desgelijks het kwade; en nu wordt hij vertroost, en gij lijdt smarten.

ZESTIENDE PREEK 228

over Lukas 16:26

En boven dit alles, tussen ons en ulieden is een grote kloof gevestigd, zodat degenen die vanhier tot u willen overgaan, niet zouden kunnen, noch ook die daar zijn, vandaar tot ons overkomen.

ZEVENTIENDE PREEK

over Lukas 16:27, 28

En hij zeide: Ik bid u dan, vader, dat gij hem zendt tot mijns vaders huis; Want ik heb vijf broeders; dat hij hun dit betuige, opdat ook zij niet komen in deze plaats der pijniging.

ACHTTTIENDE PREEK

over Lukas 16:29

Abraham zeide tot hem: Zij hebben Mozes en de Profeten; dat zij die horen.

NEGENTIENDE PREEK

over Lukas 16:30

En hij zeide: Nee, vader Abraham, maar zo iemand van de doden tot hen heenging, zij zouden zich bekeren.

TWINTIGSTE PREEK

over Lukas 16:31

Doch Abraham zeide tot hem: Indien zij Mozes en de Profeten niet horen, zo zullen zij ook, al ware het dat er iemand uit de doden opstond, zich niet laten gezeggen.

EENENTWINTIGSTE PREEK

over Lukas 16:19-31

waarin verscheidene gedachten en vragen opgelost en beantwoord worden, tot slot van het prediken over die ganse historie.

EERSTE PREEK OVER JAKOBUS 5:16b, 17 en 18

Een krachtig gebed des rechtvaardigen vermag veel

Elia was een mens van gelijke bewegingen als wij; en hij bad een dat het niet zou regenen; en het regende niet op de aarde in drie uren en zes maanden. En hij bad wederom, en de hemel gaf regen, en de aarde bracht haar vrucht voort.

Op de grote droogte in het jaar 1719

Wij lezen in Ezechiël 15:7: *Want Ik zal Mijn aangezicht tegen hen zetten; als zij van het ene vuur uitgaan, zal het andere vuur hen verteren; en u zult weten, dat Ik de HEFRE ben, als Ik Mijn aangezicht tegen hen gesteld zal hebben.*

God kan de zonden niet verdragen waar Hij ze vindt, of Hij moet er bezoeking over doen tot in het derde en vierde geslacht. Hij is zeer gezet dat de mens Zijn hoogheid kent en Hem vreest. Als dat er niet is, dan wil Hij Zijn aangezicht tegen dat volk zetten en Hij roept breuk op breuk. Zo u door deze dingen, zegt God, nog niet getuchtigd werd, zo zal Ik zevenvoudig tot uw plagen toedoen. Dan raakt een mens in zes en in zeven benauwdheden, en God heeft misschien nog groter plagen.

- Toen Sódóm (Gen. 14) door de plundering niet beterde, kwam daar een gehele verbranding (Gen. 19).
- Toen Farao door de eerste plaag niet beterde, gaf God hem nog tien andere plagen, die veel zwaarder waren, en uiteindelijke deed Hij hem zinken in de wateren.
- Toen Sísëra ontvlucht was, kwam hij bij Jaël in de tent, en die dreef hem een nagel door de slaap van zijn hoofd, Richt. 4.
- Toen er in Sanheribs leger honderdtachtig duizend geveld waren, zo kwamen uiteindelijk, nadat hij ontkomen was, zijn zonen en die stonden tegen hem op, en zij velden hun vader.

U zult zien, dat als een volk zondig is en voor God niet invalt, God niet zal rusten voordat Hij het verdorven heeft, Amos 5. Het zal wezen zoals bij een mens die een leeuw ontgaan is, en hem ontmoet een beer die hem verscheurt.

Niet alleen handelt God zo met de goddeloze, maar Hij kan ook in Zijn kinderen de zonden niet verdragen. Als zij zich voor de Heere niet vernederen, dan kastijdt Hij hen. Als zij het tegen de Heere verzondigen, dan zijn zelfs de tegenspoeden des rechtvaardigen vele, en zij moeten gaan van het vuur in het water.

Waarom doet God dat alles?

- Opdat zij zich, zegt God, tot Mij zouden keren en Mij vrezen, en voor Mijn aangezicht wandelen: als u Mij verlaat, loopt u in de vloek, maar als u Mij getrouw zijt, krijgt de zegen.
- God doet het daarom, opdat, als Hij Zijn volk zegent, zij zouden zeggen: *Ik heb de HEERE lief, en wat zal ik den HEERE vergelden voor al Zijn weldaden?* Psalm 116:1 en 12, en opdat, als Hij met Zijn volk in tegenheid handelt, zij op hun knieën zouden vallen, hun schuld bekennen, en God zouden aanlopen als een waterstroom, en Hem smeken om Zijn hulp.
- Kortom, God doet het opdat zij de hoogheid Gods zouden aanschouwen.

De apostel Jakobus doet het ook zo, zoals als het in heel de Bijbel begrepen is. Weet u wat de ganse inhoud en de strekking van deze brief is? Het komt hierop neer: er waren bekeerde Joden die christenen geworden waren in de vervolging en verstrooiing; zij begonnen wat te verflauwen en te bezwijken; zij begonnen het wat ruimer te nemen; zij leefden niet zo teer als in het eerst. Nu komt de heilige man en apostel, en hij zegt: *hoe gaat dat zo?*

- In het eerste hoofdstuk gaat hij het hart sterken van de hun bezweken gemoed en hij vraagt: *Heeft God u daarom genade gegeven, opdat u zou verflauwen en bezwijken?* Laat u verzocht worden, u overkomt niets dan menselijke bezoeking; het is niet boven uw vermogen. De beproeving is wel bitter, maar als de tijd der beproeving over is, dan zult u een heerlijke kroon van heerlijkheid ontvangen. Daarom, acht het voor grote vreugde, wanneer gij van God verzocht wordt, want God Zelf verzoekt niemand ten kwade, maar Hij geeft met de bezoeking een uitkomst.
- In het tweede hoofdstuk: zoals er een zwaar verval was in de huisgezinnen, zo was het ook in de kerk; daar begon men een die veel had, meer te achten dan een die weinig had. Was er een die rijk was, voor hem beefde elk, en hij kreeg de hoogste plaats; maar die arm waren, vertrapte men, en men zei: *zit hier neer op mijn voetbank; u bent toch een arm schepsel.*
Wel, zei de apostel, wat voor een leven is dit? Hebt u dan het geloof ontvangen om zo te leven, om aannemers des persoons te wezen? Hij begint het uiteen te zetten, dat het leven des geloofs dood is zo er geen vruchten zijn, en hij bewijst het, dat het van Abrahams tijd zo geweest is dat het geloof getoond is uit de werken, en dat zonder de werken het geloof dood is.
- In het derde hoofdstuk zegt hij: *Weet u waar uw zonde in is?* U klapt en praat teveel. Het komt daarvandaan, dat u uw tong niet in toom houdt ten opzichte van God en van uw naaste; dat veroorzaakt uw verval en al die boze handel. Een schipper moet op zijn roer passen, een voerman op de toom, en hoe klein een vuur is, het steekt een grote hoop hout aan! Let op uw tong, dat zij zoveel boosheid niet doet.
 Dan hadden zij weer grote gedachten van hun wijsheid en verstand. *Wilt u weten, zegt de apostel, welke de aardse is?* Die is niet uit God, zij is van beneden, zij is uit de duivel. Maar die van Boven is, die is uit de hemel, die is vreedzaam, die heeft vruchten der gerechtigheid.
- In het vierde hoofdstuk zegt hij: kom mens, verbeter het, verneder u onder de krachtige hand Gods, genaak tot God, en Hij zal weer tot u genaken, was uw hart van boosheid. Zeg niet in uw hart: ik zal de druk ontlopen, ik ga naar die of die stad, daar is de druk zo groot niet, daar zal ik meer winst gaan doen. Weet u dan niet dat uw leven maar een damp is? Zegt u niet: zo God wil en wij leven?
- In het vijfde hoofdstuk zegt hij tot Gods volk *dat zij lijdzaam zouden wezen.* Zijn er sommige rijken, *zie eens hoe zij zich misdragen.* Rijken, ween en huil over de ellenden die over u komen zullen.
En wordt u gedrukt, volk van God: gedraag u lijdzaam. Ja, hij begint hen te brengen tot een gezicht, wat zij doen moeten als het hun welgaat. *Is iemand onder u goedsmoeds?* Zegt hij, *dat hij psalmzingt.* En als het hun kwalijk ging: *Is iemand in nood en lijden?* *Dat hij bidde.* Zij raakten in honderden verdrukkingen, in allerlei noden: de één in het vuur, de ander in het water der verdrukkingen; door

de verstrooiing raakten zij in armoede; daar kwamen pestilentiën; daar lagen zij op hun bed en zuchtten, zij wisten geen raad, zij gingen aan het bidden en aan het roepen. *Kunt u zelf niet bidden*, zegt de apostel, roep iemand die het voor u doet. Laten zij u zalven, dat zal u helpen, want het gebed des geloofs zal de zieke behouden. Belijd voor God en met elkaar uw misdaden, beken dat u kwalijk gedaan hebt.

Zij mochten zeggen: *wie zal God horen?*

Wel, een krachtig gebed des rechtvaardigen vermag veel. En dat gaat hij ophelderen met het voorbeeld van Elia: hij bad en smeekte dat het niet zou regenen, en het was zo; hij bad wederom dat het wel regenen zou, en het was zo. U moet niet denken dat het een groter mens was dan de begunadigden nu zijn: Elía was een mens van gelijke bewegingen als wij.

Wij dachten dat wij dit niet voorbij konden gaan, om er eens aan te gedenken, terwijl God zo getwist heeft met zulk een verschrikkelijke hitte, met zo'n langdurige droogte, met zoveel ziekten onder de beesten, en zoveel ziekten onder de mensen. Wij beginnen dan over die zware droogte met deze tekst.

- I. Ten eerste zult u daarin vinden een rechtvaardig bidder, en dat die veel ingang bij God heeft: Een krachtig gebed des rechtvaardigen vermag veel.
- II. Ten tweede bevestigt de apostel het met het voorbeeld van Elia en zijn gebed: Elía bad een gebed, dat het niet zou regenen; en het regende niet op de aarde in drie jaren en zes maanden. En hij bad wederom, en de hemel gaf regen, en de aarde bracht haar vrucht voort.
- III. Ten derde, de aanmoediging voor de christenen om het na te volgen in hun noden: hij was een mens van gelijke bewegingen als wij.

Span u wat in en let met mij op deze drie stukken.

- Ten eerste hebt u een bidder die genaamd wordt *de rechtvaardige*.
- Dan een voorbeeld van Elía de profeet.
- Dan een aandrang op het hart der christenen om het, na te volgen.

I. Wat het eerste aangaat, daar wordt gewaagd van een gebed. Wat is bidden? Het is zoeken, het is kloppen, het is verzoeken, het is schreien, het is strijden, het is aanhouden bij God. In het Woord is ieders verzoek niet even goed en aangenaam bij de troon Gods. Is God dan een aannemer des persoons? Nee, bij God heeft geen aanneming³ des persoons plaats. Evenwel is het waarachtig, dat ieders bidden en iedere bidder niet even goed en aangenaam is: Een krachtig gebed des rechtvaardigen vermag veel. Trage handen en slappe knieën zijn de Heere niet aangenaam, maar een krachtig gebed. In de grondtekst staat eigenlijk een *doorwrocht gebed*, vol krachtige aandrang en ernst en oprechtheid.

Wij zullen het tot deze stellingen brengen:

1. Ten eerste, dat is een krachtig gebed, als een bidder met een vol hart komt. *Ach Heere*, zegt hij, *ik kan niet langer zwijgen, mijn hart is vol, ik ben der woorden vol*. De ogen, de handen, de knieën, de mond, het hart: het bidt alles. Het is een ernstig aanbidder, Zef. 3:10, en Lukas 22:44: de Heere Jezus bad zo ernstig. Met

³ iemand onredelijk te bevoordelen

- Hanna gieten zij hun hart en hun ziel uit voor het aangezicht des HEEREN, 1 Sam. 1:15.
2. Waar het een krachtig gebed is, daar pleit men aanhoudend, men kan niet ophouden; zij zouden wel zeggen: *wijs toch mijn aangezicht niet af, ik kan het gemis niet dragen, wat zou U met Uw grote Naam doen, zo U het mij weigert?* Mozes zei: Delg mij liever uit Uw boek, Exod. 32:32, en Paulus: Ik zou zelf wel wensen verbannen te zijn voor mijn broederen, Rom. 9:3. *Aan onze vaders, Heere, hebt Gij zulke wonderen gedaan, Gij zijt nog dezelfde God.*
 3. Dat is zulke bidders eigen, waar u die vindt of ziet: al hun behoud stellen zij in de Heere Jezus, en door de Zone Gods willen zij tot God naderen, want Hij is de enige Weg, de Waarheid, en het Leven, joh. 14:6. Zo bidden zij om verlossing, en dat, zeggen zij, *om den Zoon, Dien Gij U gesterkt hebt*, Psalm 80:16. *Hoor ons, zie en aanschouw het aangezicht Uws gezalfden*, Psalm 84:10, en Daniël 9:17: *O HEERE, hoor naar het gebed Uws knechts, o HEERE, verhoor, o HEERE, merk erop; en doe Uw aangezicht lichten over ons om des Heeren wil; ik kom op de borgtocht, het rantsoen, de voorbede, het bevel van de Zone Gods.* En dan hebben zij de beloften dat zij verhoord zullen worden, als zij in Zijn Naam God aanspreken en van Hem naar Zijn wil iets verzoeken.
 4. Het is een gebed dat de Heere Zelf leert. O, waar de Geest der genade en der gebeden is, daar brengt het de zondaar naar God en het doet hem voor God schreien. Als wij niet weten wat wij bidden zullen, in die ure zal het ons gegeven worden. De Geest van God, Die geeft woorden, zaken, gestalten, bewegingen, aandrang. Als wij niet bidden kunnen, en niet weten wat wij bidden zullen zoals het behoort, dan bidt de Geest Zelf in en voor ons met onuitsprekelijke zuchtingen, Rom. 8:26.
 5. Het is een gebed waarin een bidder niet anders wil dan God wil. Zij zeggen: *moet ik de drinkbeker drinken, laat hem komen, maar is het mogelijk, laat hem voorbijgaan; doch niet zoals ik wil, maar zoals Gij wilt*, in navolging van de Heere Jezus, Matth. 26:39. Tijd, plaats, wijze van verhoring: dat alles willen zij aan God geven.
 6. Het is een gelovig gebed van een gelovig bidder. Zij geloven in God, in de Zone Gods, in Gods Geest, en zij geloven aan de beloften Gods, dat zij zeker zullen zijn, dewijl God waarachtig, machtig en getrouw is, en zij maken daar staat op dat Hij op Zijn tijd alles ten goede zal wenden.
Dat is een krachtig gebed.

Wij lezen dat als Ahasvéros niet slapen kon, hij zei: *wie is daar in het voorhof?* Zij zeiden: *het is Haman*. O, onze God let ook zo nauw wie er komt bidden. Is er een krachtig gebed, dan zegt God: *Wie is daar in Mijn voorhof?* Is het een goddeloze die bidt om koren en most, opdat hij het in zijn wellusten zou doorbrengen? *Ik heb er een gruwel van*, zegt God. Al was het een blindgeborene, die nooit gezien had, die zou het zelfs zien met de ogen van zijn verstand, dat God de zondaars niet hoort, Joh. 9:31. Het moet een rechtvaardige wezen, dat is, een mens die op genade leeft. Het is een mens die door het geloof in de Heere Jezus zijn gerechtigheid zoekt, en zo heilig zoekt te leven als een licht schijnende in het midden van een krom en verdraaid geslacht, Filipp. 2:15, zoals een Jozef in Egypte, en een Daniël in Perzië en in Babel, en een Mozes aan het hof van Farao. Ja, het is zo een, die een naam onder Gods kinderen heeft.

Er waren zulke vermaarde bidders: Noach, Job, Daniël, Jeremía, Sálomo; men leest ervan in Ezechiël 14 en Jeremía 17, daar zult u die bidders vermeld vinden. Nu, een

rechtvaardige, dat is een die in de genade Gods door het geloof onberispelijk zoekt te wandelen.

Nu, een krachtig gebed van zo'n rechtvaardige, opgesteld door Gods Geest, getekend door het bloed van Christus, en gebeden naar de wil Gods, dat vermag veel. De apostel zegt niet wat het allemaal vermag. Luther placht te zeggen dat er een soort van almachtigheid in het bidden was. De apostel Jakobus weet er geen paal aan te stellen; hij zegt daarom maar: het vermag veel. Wij lezen wat het geloof allemaal vermag, Hebr. 11. Hier hebt gij: Een krachtig gebed van een rechtvaardige vermag veel. Op Jozua's gebed stonden de zon en de maan stil. Hizkia kreeg er zijn gezondheid door. De doden werden er levend door. Hebt u het Woord wat gelezen, dan zult u verbaasd moeten staan wat er allemaal door geschied is.

Wij hebben u niet verder te leiden dan tot het voorbeeld dat wij hebben voorgelezen. Wilt u een bewijs hebben hoe krachtig het is als een rechtvaardige zijn knieën buigt en aan het bidden raakt en aan het worstelen, zie dan het voorbeeld van Elia: *hij bad een gebed, dat het niet zou regenen; en het regende niet op de aarde in drie jaren en zes maanden. En hij bad wederom, dat het regenen zou, en de hemel gaf regen, en de aarde bracht haar vrucht voort.* Wij willen u niemand bijbrengen dan Elia.

II. Elia was een man die een van de inwoners te Gilead was, 1 Koningen 17. Zijn naam beduidde: *de Heere is mijn Sterkte*, of, *mijn sterkte is in de Heere*. Die Elia, als hij ingespannen was, wat vermocht hij niet allemaal! Ziet u hem op de berg waar die vijftig mannen met hun hoofdman kwamen, die hem zelfverzekerd aansprak en zei: *man Gods, kom af. Ben ik dan een man Gods, zei hij, zo bid ik dat het vuur uit de hemel neerdale en u en uw vijftigen vertere!* En het geschiedde; totdat de laatste hoofdman met zijn soldaten kwam kruipen als een worm en zei: *laat mijn ziel dierbaar zijn in uw ogen.*

En dan moet u hem zien op de berg Karmel; daar staat hij tussen achthonderd goddeloze profeten die hun traktement van Izébel hadden, en hij zei: *kom, laat ons eens zien wie er God is, uw of mijn God; bouw een altaar en laat ons daarop offeren; en die God, Die door vuur zal antwoorden, zal God zijn.* Daar schreeuwden zij, zij sneden zich met messen, maar er was geen antwoord. Toen zij heel de dag bezig geweest waren, viel Elia op zijn knieën en hij zei: *HEERE, antwoord mij toch door vuur, opdat het geheel Israël wete dat Gij God zijt en ik Uw knecht ben.* God deed het: Hij verteerde het offer door het vuur, zodat gans Israël op zijn aangezicht viel en zei: *De HEERE is God, de HEERE is God!*

Kom, zei hij, grijp nu die afgodendienaars die u zo verleid hebben, en slacht ze. Het volk deed het, en de koning durfde niet één woord te spreken. Hij dacht wellicht: God zou mij ook zo kunnen verteren, zoals Hij daar dat offer gedaan heeft.

Als Elia aan het bidden raakt bij dat dode kind van die weduwe te Sarepta, zo zegt hij: *Ach HEERE, waarom hebt u deze vrouw zo kwalijk gedaan? Zij heeft aan mij zo goed gedaan.* De HEERE maakt daarop het kind levend.

Dat had de apostel Jakobus evengoed kunnen bijbrengen als dit, maar nee, hij neemt dit: *Hij bad een gebed, dat het niet zou regenen; en het regende niet op de aarde in drie jaren en zes maanden. En hij bad wederom, dat het regenen zou, en de hemel gaf regen, en de aarde bracht haar vrucht voort.*

Wij lezen in heel de Bijbel niet dat dit gebed van Elia gedaan is: het moet ons genoeg wezen dat Gods Geest het ons door de pen van de apostel Jakobus laat aantekenen.

Van het tweede gebed, dat hij om regen bad, lezen wij, en lezen wij van het tweede, het eerste zal dan alzo zeker waar zijn als het tweede. In 1 Koningen 17 voorzegt hij dat het in drie jaren niet regenen zou.

Nu is het of God tegen Elia zegt: *man Gods, profeet, zoals Ik eens tegen Sálomo zei: begeer wat Ik u doen zal, zo zeg Ik tot u: kies en oordeel wat Ik over dit volk en land brengen zal.* God zond de profeet Gad eens tot David, dat hij kiezen zou: zeven jaar honger in het land, of drie maanden door het zwaard van de vijanden vervolgd worden, of drie dagen de pestilentie. Zo krijgt hier Elia als het ware de keuze, en waar hij om zou bidden, daar zou God het land mee bezoeken, en hij kiest de droogte. Waarom kiest hij de droogte?

1. Ten eerste omdat de koning en het volk dartel waren: er was zatheid van brood.
2. Omdat zij afvielen van de God van de hemel: zij waren tot de Baäl gevallen. Men leest in 1 Koningen 16:31: *En het geschiedde (was het een lichte zaak, dat hij, de koning Achab, wandelde in de zonden van Jeróbeam, den zoon van Nebat?), dat hij nog ter vrouw nam Izébel, de dochter van Eth-Baäl, den koning der Sidoniërs, en heenging, en diende den Baäl en boog zich voor hem.* En God tekent aan dat er geen koning geweest is, die Hem zo vertoornd heeft, als Achab, want hij deed wat kwaad was in de ogen des HEEREN, meer dan allen, die vóór hem geweest waren, vers 30. Derhalve zei God dat Hij wat groots doen zou.
3. Omdat zij begonnen te denken: God regeert niet meer, nu is Baäl die god die ons helpen zal; en zij begonnen te denken dat het zo door de loop der natuur was dat zij regen kregen, of dat hun Baäl hun vroege en spade regen zou geven, en zij beeldden zich in dat de ijdelheden der heidenen het konden doen regenen. O, als een volk Gods hoogheid gaat ontkennen, dan geeft Hij zulke werken waardoor zij Zijn hoogheid erkennen moeten. Het was alsof de profeten des Heeren leugenaars geworden waren en onnutte ballasten. Daarom zegt de profeet: *laat het niet regenen in drie jaar en zes maanden.*

Het was geen land zoals als Egypte, waar het nooit regende, maar het dronk water uit de regen des hemels. God de Heere gaf dan geen regen, en er kwam een grote hongersnood, 1 Kon. 17, zodat die weduwe het laatste meel uit haar kruik en de laatste olie uit haar fles zou gaan eten. Daar was het alles in beroering: de koning en zijn hofmeester, zij moesten gaan zien of er ergens nog een fontein met wat water was, en of er ergens nog wat gras was, of er nog wat water of groente te krijgen was. De plaag was algemeen, zoals zij algemeen God getergd hadden. Er was een stem des bloeds op de aarde van de profeten die zij gedood hadden. *Ik regen op zulk een aarde niet,* zei God. Des konings hoveling had honderd profeten in een spelonk moeten onderhouden met brood en water der bedruktheid. Omdat u zulke dingen gedaan hebt, zei God, zo zal Ik uw hemel koper en uw aarde ijzer maken, en niemand zal ze open krijgen in vele dagen.

Wat deed God met Zijn profeet? Ga naar die beek, zei Hij, de beek Krith, en Ik zal aldaar een raaf gebieden, dat zij u vlees zal brengen; doe dat, totdat de tijd des hongers voorbij is. Er is dan nog een weduwe tussen Tyrus en Sidon: bij die weduwe zal Ik u bezorgen, en daar zal de olie en het meel niet ontbreken totdat er regen komt.

Als de tijd om is, wat doet de profeet dan? Hij buigt zijn knieën en zegt: *Heere, Heere, zou u geen regen willen geven? Het land schreeuwt, het oordeels rust te zwaar op ons.* Daar komt hij de hofmeester tegen, en hij zegt: breng mij bij de koning. Dat doet de hofmeester, en toen zei de koning: *zijt gij die beroerder Israëls?*

Gij zijt het, zei de profeet tegen de koning, die het land beroerd hebt met uw zonden.

En hij gaat eens alleen, en de Geest tekent aan, dat hij op de aarde zat met zijn hoofd tussen zijn knieën. Toen zei hij tegen zijn knecht: *ga naar de zee, en kijk of u iets ziet*. Hij doet het, en de zevende maal zegt hij: *ik zie een wolkje als eens mans hand*. Dan zegt de profeet: *ga naar de koning en zeg dat hij aanspant, want er is een gedruis van een overvloedige regen, de wolken zijn vol water*.

Toen toog de Geest Elia aan, en hij liep voorbij de koning, en er kwam regen. Daar herleefden het veld, de beesten op het veld, de mensen ook, en alles ging weer zijn gang; en daar is de honger en alles voorbij, en de aarde bracht haar vrucht voort.

III. *Zo deed Elia*, zegt de apostel, *doe gij ook zo, verstrooide Joden*; u gelooft het Woord Gods; wij weten dat u het gelooft, u hebt het gelezen. En gij, christen, u hebt ook het Oude Testament, dat is in geen hoek geschied; doe ook zo als u in vervolging raakt, in benauwdheid en in honger. Daar waren pestilentiën, zij raakten in allerlei ongelegenheid, zij hadden honger, naaktheid en gebrek en alle dings gebrek. Ziet u wel, zegt de apostel, dat alles als het ware versterft, zo u niet aan het bidden gaat? Een krachtig gebed des rechtvaardigen vermag veel.

Dat is het stuk, zult u zeggen: *maar zijn wij een Elia?* Zowel de vromen kregen de Geest der genade en der gebeden als de profeten. En bovendien, wat maakt u dan van Elia? Meent u dat hij een engel of een god was? Welke gedachten maakt u van hem? Elia was een mens van gelijke bewegingen als wij. Hij was een mens, en wat is een mens? Een gering wormpje, hij draagt de adem in zijn neus, zijn grondslag is in het stof. Van nature was hij niet beter dan u en ik; hij was een kind des toorns, en hij had een goddeloze natuur. Heeft hij het profetisch ambt gekregen, en is hij door genade tot de Heere gebracht, het is genade. Heeft hij de Geest gekregen, het is genade; heeft hij het profetisch ambt gekregen, het is krijgen geweest; en als hij al genade had, zo was hij nog zondig. Hij had ook nog gebreken: toen hij onder de jeneverboom zat, hoe mismoedig was hij! *Laat ik nu sterven*, zei hij. Zie hem eens in zijn mismoedigheid en ongelovigheid, en dan zult u zien dat het een mens was zoals gijlieden. Eer hij de vlam van verzoeking dragen kon, zei hij: wel, ik ben maar alleen overgebleven. Hij verflauwde wel eens; hij had zijn ongelooft en mismoedigheden; bij al zijn grote genaden had hij ook verdorvenheden. Paulus en Bárnabas zeiden in Handelingen 14:15: *Wij zijn ook mensen van gelijke bewegingen als gij; meent gij dat wij zonder zonden zijn?* Daar moet gij u voor wachten.

Bent u dan net zo als Elia, kom dan gelovig bidden; gij zijt ook een rechtvaardige, God heeft u ook wedergeboren, Jak. 1:18. U hebt niet alleen het geloof, maar u bent een rechtvaardige, u blijft in de verdrukking staande, gij zijt in zulke noden als hij. U beleeft nóg een tijd dat God wondertekenen doet in de kerk zowel als toen; Hij richt de zieken wonderbaarlijk op; bent u dan in nood, wel bid, en God zal u horen en zegenen.

Toepassing

Geliefden, zo hebben wij onze drie stukken afgehandeld.

Ten eerste dat het bidden van een rechtvaardige bij God ingang vindt.

Ten tweede, het voorbeeld van Elia omtrent de droogte.

Ten derde, de aanmoediging die daar voor hen in was.

Nu hebben wij nog een stichtelijk slot.

Wij zullen u te binnen brengen dat God een twist met ons land heeft, en daar wordt niet op gemerkt. De Heere heeft een twist met de inwoners. Het kan wel wezen dat uw dood komt van die kant, waar vandaan u het nooit verwacht hebt. Men heeft in de oorlog gedacht dat de vijand het ons zou doen. Hoe heeft men gebedd, zodat diegenen die voor de Heere stonden en kermden, zeiden: *Heere, laat de vijand niet over ons komen heersen, laten wij in zijn hand niet vallen, maar neem u de roede in Uw hand, die waarvan u weet dat die ons tot Uw eer het nodigt is! Laat ons in Uw handen vallen, Uw barmhartigheden zijn vele!*

Meent u dat dit woorden der lippen zijn geweest? Meent u dat die gebeden niet voor de troon liggen?

U heeft altijd voor de vijand, maar God zou de dood wel kunnen doen komen waar vandaan u het niet verwacht had: van de kant van het water, honger, dorst, pest hebt u het wellicht niet verwacht.

Uw hart moet beven aan de kant van het water: hoe zijn de dijken door die ijselijke winden verbroken, zodat de wateren uw straten en steden kwamen instromen zodat er haast geen stuiten aan was. Wij zijn als een handje vol land dat daar drijft in het midden van een geweldige zee, en wat heeft God deze provincie bezocht door water, zodat die gegoed waren, er geen raad mee wisten, zodat hun goed hun tot een last was. Behalve dat, zo zou God het door een droogte kunnen doen. In het jaar 1695 en 1696 heeft God het door het water gedaan, zodat bijna al de granen ontkiemden, zodat wij haast niet één gezonde bete broods hadden. In het jaar 1698, toen het nog maar drie maanden van de oogst af was, regende het niet, zodat men niet wist hoe het koren tot zijn rijpheid zou gebracht worden. In het jaar 1709 en in het jaar 1710 heeft God grote winden laten waaien, zodat het bijna alle heugenis van mensen te boven ging. En wat doet God nu in het jaar 1719? Hij heeft het in zes maanden haast niet laten regenen. Denkt u dat God daar niets in voorheeft?

Denkt u er niet om wat u in het voorjaar gezien hebt, en die het niet gezien heeft, wat u verteld is? Hoe God 's avonds om 8 uur een vlamig vuur aan de lucht deed zien, zodat degenen die het zagen, bijna in zwijm vielen? Wat heeft God daarop doen volgen? Een grote droogte. Vraagt het de stokouden, of zij het wel ooit gezien hebben: zo'n langdurige droogte, de lucht zo vlamdend, dat elk moet uitroepen: wie kan voor Uw hitte bestaan? Zodat elk als versmacht: een werkmans op zijn werk, een akkerman op de akker, de leraars in hun dienst, ja zelfs de toehoorders in het horen. Hoe menigeen is er op de akker versmacht door de hitte, die 's morgens gezond uitging en dood thuiskwam!

Beesten en mensen zuchten, wat wij ook nog eens zullen zien van de zuchtende beesten uit Joël, waar hij zegt: *O, hoe zucht het vee*; en van de zuchtende mens uit Jesaja 38.

God heeft de hemel als koper gemaakt, de aarde als ijzer, zodat de weiden verbrand zijn, zodat de stromen en poelen uitgedroogd zijn, zodat het geheel en al erbarmelijk is in het land: wat er gezaaid wordt, het heeft geen opgang gekregen, en is er enig zaad dat opgang gekregen heeft, wij hebben twee of drie dagen geleden gehoord, dat men bij nacht erbij waken moet, opdat het door de hongerige beesten niet afgegeten zou worden. Ofschoon God soms eens sprenkelt, dat is niet genoeg; en heeft het twee of drie keer een weinigje geregend, het heeft weer in vijf of zes weken niet geregend.

En waar God nog het meeste gegeven heeft ... met wat verschrikkelijke blijken van Zijn ongenoegen was het! Wat een beroering was er door de vreselijke donder en

weerlicht! Het ging gepaard met het geluid der brandklok, zodat ieders aangezicht betrokken was als een pot.

Het is nu de 24e september; tegen de zaaitijd belooft God de winden uit het oosten te laten waaien: belooft het de Heere nu nog zo zes weken te laten duren, waar dan naartoe? Wie zal er ploegen kunnen, en op hope zaaien? De beesten zullen wellicht vroeg op stallen moeten bij gebrek aan nagras; wat zal het dan worden? De landlieden zeggen: *wij weten beter raad met onze kinderen dan met onze beesten.*

Waarom doet God dat alles? Meent u dat er geen redenen zijn? Wilt u de reden lezen, lees dan deze twee of drie teksten. Wij zeggen: Lees dan Deuteronomium 28: Zo gij Mij gehoorzaam zijt, zal Ik u regen geven te zijner tijd; en vers 23: Zo gij Mij niet gehoorzaam zijt, zo zal Ik de regen van uw land wegnemen, en Ik zal uw hemel koper maken, en de aarde ijzer. Lees ook 1 Koningen 8 en Amos 4. Het is toch niet zwaar wat wij van u verzoeken, en leg er uw hart eens bij. U zult dan wel zien, waarom God twist met droogte. *Ach, zei Sálomo, HEERE, als dit volk gezondigd zal hebben, en Gij Uw hemel gesloten hebt, en dit volk zich komt verootmoedigen en zijn zonden belijden en U gehoorzamen, hoor dan uit de vaste plaats van Uw woningen,* 1 Kon. 8:35, 36.

Maar het is alsof er geen zonden in het algemeen meer zijn: er mag ergens een particuliere overtuigde voor zichzelf het doen, maar dat is bijna alles. Ja, zou de Heere niet mogen zeggen, als in Amos 4: *dit heb Ik u gedaan opdat gij u bekeren zoudt; nochtans hebt gij u niet bekeerd tot Mij.* Zou de Heere het niet doen om zoveel atheïsten als er zijn, onder groot en klein? Wie het zijn, het zijn een deel uitgespogen fielen⁴ die er in het land zijn, zij vermoeien God met hun woorden. Wat voor woorden spreken zij? *De HEERE doet geen goed en Hij doet geen kwaad,* zoals in Zefánja 1:12; of, *waar is de God des oordeels?* Zoals in Maleáchi 2:17. Zo spraken zij toen, zo spreken zij nu ook. En dan komt God met zulke tastbare oordelen, zodat wij moeten zeggen dat de hemel geen regen geeft. De ijdelheden⁵ der heidenen kunnen het niet doen, maar de Heere doet het. Wilt u daar enige teksten toe hebben, dat God het doet? Zie Jes. 30:23, Jer. 5:24, Jer. 3:3, Psalm 135:7, Psalm 147:8, Jes. 5:6. Behalve al die bewijzen en teksten staat er nog in Jeremía 14:22: *Zijn er onder de ijdelheden der heidenen, die doen regenen? Of kan de hemel droppelen geven? Zijt Gij Die niet, o HEERE onze God?* En weten wij niet dat Gij het alleen doet? Daarom zullen wij op U wachten.

Wie zal de pest onder het rundvee verwekken? Doet God het niet? Misschien zal Hij het weldra onder de mensen doen. God zal toch zulke booswichten beschamen.

Het is in waarheid alsof deze warme en hete zomer nergens toe gediend heeft dan om de rustdag te schenden onder groot en klein, knechten en dienstmaagden, om met jachten te varen, en met wagens te rijden, te spelen en te lopen. Het is alsof Nederland begon te zeggen: *wij willen de regen van het Woord niet hebben.*

Het is goed, zegt God, *dan zal Ik u om de natuurlijke regen doen zuchten.* Waar is er een regen van tranen? Ach, het is alles niets: de aarde is hard, en het hart is hard. Wij weten niets te zeggen, dan dat wij vrezen dat u de slag zult krijgen van die kant, waarvan u het niet verwacht hebt, zodat u zult moeten zeggen: *de HEERE is God, de HEERE is God!*

⁴ atheïsten

⁵ afgoden

Zeg niet: het is zomer geweest, het is zo de loop van het seizoen. Zeg niet: het is alles goedkoop en overvloedig; de overvloed, die maakt u arm. Zeg niet: *het klemmt nog niet, het moet er nog meer op aan komen*. God zal het doen, en u zult het zien en ondervinden, en wat zal het dan zijn? Een gekrijt in de huizen, maar geen toegang tot God. Wie is er die de Naam Gods eens aanroept? Die er het meest van praten hoe heet en hoe droog het is, die bidden niet. Waar is de taal in het bidden: *ach, Heere, open toch de hemel*? U zult ergens een vrome landman gevonden hebben, die bij de droge sloten en bij de schreeuwende beesten en opengescheurde aarde eens zal geroepen hebben. U zult ergens een predikant in het land gevonden hebben, die het opgemerkt zal hebben. Maar gaan ons de landszaken niet aan? Hebben wij geen verzoeken te doen? Loop toch de Heere aan, of Hij zal u zo bitter benauwen. Ach, doe toch in uw huisgezin elk het zijne. Ach, wij zijn zo zondig! Zegt u: God doet geen wondertekenen meer? Hij doet nochtans wonderen.

Dat wij dan eenparige harten en handen tot de Heere opheffen. Ik denk dat de nood ons opgelegd is om te zeggen: *Heere, wij weten dat U de wolken gebieden kunt, en zij zullen regen geven, maar U kunt ons ook doden door dorst*. Zo een worstelt en zegt: *Heere, hoor, o Heere, verhoor, o Heere, merk er op! Ach, dat Gij de hemel eens ontsloot!* Gij hebt regen genoeg om het harde aardrijk week te maken, opdat de landman het zaad in de aarde kan werpen, en zeggen: er is nog over om te leven. Is het dat niet eens waard dat u uw mond opent, terwijl de Heere zegt: *Ik zal ze vervullen*? Is dat het u niet waard, opdat de aarde zijn vrucht geve? Is God het niet waard dat u voor Hem knielt?

Ja, zegt u, ik ben geen rechtvaardige, ik zal geen ingang vinden.

Zoek er dan een te worden. Bid en smeeke dat Hij u verandere, en dat God de geestelijke regen van Zijn Woord aan u zegene, en dat Hij uw hart doorvochtige met Zijn genade. Zoekt u niet een rechtvaardige te worden? Smeekt u er niet om en hebt u het niet allang gedaan? Als u bad, was het niet om deel aan Jezus te hebben, en Zijn Geest te hebben opdat Hij u meer en meer zou heiligen? Zucht u niet over uw verkeerd werken? Is het u niet zo dierbaar op een effen pad te mogen wandelen? Wie dat zo zegt, die is een rechtvaardige. Ga, bid, de Heere zal het alles voorzien voor u. Uw Vader zal het alles verzorgen, zoals de vader van dat verloren kind: hij ging zelf naar hem toe om hem te ontvangen. Smeek Hem met sterke roeping en tranen; u zult geen woorden in de lucht spreken, de Heere zal naar u horen. Bid, en gij zult ontvangen. Houd sterk aan, totdat God de hemel ontsloten heeft, en dat wij zo met dankzegging mogen komen nadat God het gevreesde heeft afgewend, wat wij ook hopen te doen als de Heere de hemel geopend en ons verhoord zal hebben. Amen.

TWEEDE PREEK OVER JOËL 1:18, 19, 20

O, hoe zucht het vee; de runderkudden zijn bedwelmd, want zij hebben geen weide; ook zijn de schaapskudden verwoest. Tot U, o HEERE, roep ik; want een vuur heeft de weiden der woestijn verteerd, en een vlam heeft alle bomen des velds aangestoken. Ook schreeuwt elk beest des velds tot U; want de waterstromen zijn uitgedroogd en een vuur heeft de weiden der woestijn verteerd.

Op de sterfte van de beesten in het jaar 1719

Wij lezen in Jeremía 45:4 dat God tegen Baruch laat zeggen: *zoudt gij u grote dingen zoeken? Zoek ze niet; want zie, wat Ik gebouwd heb, breek Ik af, en wat Ik geplant heb, ruk Ik uit, zelfs dit ganse land.*

Tot de man Gods Baruch, geschiedde dit woord. Het was alsof hij hunkerde in de slechte tijd om nog wat groots te doen, en hier en daar, met wat te kopen, winst en voordeel te doen. *Zoudt gij dat doen? Zegt God. Doe het niet.*

Wel, waarom niet, HEERE?

Wel, Ik ben bezig met wat Ik gebouwd heb, af te breken, en wat Ik geplant heb, uit te rukken, zelfs het ganse land.

God de HEERE toont van Wie het land was en van Wie het zijn zegen gekregen had. Het was gebouwd en geplant, maar Wie had het gedaan? *Ik*, zegt God. Het verhogen komt niet uit het oosten, noch uit het westen, noch door deze of door gene, maar van God. *Ik heb Mijn wijngaard geplant*, zegt God, *op een vette heuvel*, Jesaja 5:1. *Ik formeer het licht en Ik schep de duisternis*, Jes. 45:7.

God toont, als het een land niet wel gaat, dat het ook van Zijn hand is. *Is dit Naómi?* zeiden zij, hoe is die vrouw zo ellendig? Daarop antwoordde zij: *De Almachtige heeft mij grote bitterheid aangedaan*, Ruth 1:19 en 20. Zou men van een land zeggen: *is dit dat liefelijke land, dat als een lusthof was, als de hof van Eden?* Hoe is het tot zulk een bitterheid gekomen, zodat men ervan zou zeggen: noem zijn naam Mara? God zal het beantwoorden: *zal er een kwaad in de stad zijn, dat de HEERE niet doet?* Amos 3:6; *gaat niet uit den mond des Allerhoogsten het kwade en het goede?* Klaagl. 3:38. Kortom, is het niet waarachtig hetgeen Job zei: *wordt iemand wat genomen of gegeven, God doet het?* Job 1:21.

Als God een volk zegenen wil, dan vergelijkt Hij Zich bij een planter die plant, en bij een bouwer die een huis bouwt; en als Hij oordelen wil zenden, dan vergelijkt Hij Zich bij een die het geplante uitrukt, en die het gebouwde afbreekt. Waarom vertoont God onder dat beeld de zegen en de vloek?

1. Ten eerste, omdat het zichtbaar is als iemand plant of bouwt en als hij uitrukt of afbreekt. Zegent God een land, zo is het zichtbaar, en als Hij het afbreekt, is het ook zo zichtbaar: Hij doet het voor de ogen van alle mensen.
2. Omdat het beiden allengskens zichtbaar wordt: het wordt allengskens groot en allengskens klein. Wat is een gebouw in het eerst klein! Tien of twintig steentjes, en zo wordt het allengskens groter. Zo is het ook met de oordelen: zij breken een land allengskens af van steentje tot steentje, zodat elk moet zeggen: wij worden allengskens verminderd.
3. De zegen Gods is volstandig. Een man die een huis bouwt, hij houdt er niet mee op voordat het met het dak gesloten is. Wederom, als God oordelen zendt, dan

laat Hij niet één steen op de andere, totdat het geheel en al afgebroken wordt. Als God met oordelen tot een volk komt, dan breekt Hij ze af tot de fundamenten toe; daar ligt het dan verwoest als een verwoesting.

4. U zult zelden een planter of een bouwer zien, of u zult er iemand bij zien staan, een verstandige, die erop let. Zo doet God: Hij beschikt in Zijn voorzienigheid dat er iemand bij staat als Hij zegent, die uitroept: *wie en wat zijn wij, dat u ons zo zegent!* Ze smelten voor de Heere eens weg in nederigheid, en zeggen: *wij zijn geringer dan al deze Uwe trouw en weldadigheid, die U aan ons bewijst.* Komt God een land af te breken door Zijn oordelen: er staat een verstandige, die zegt: *ik zie dat U een twist begint met ons land.* En men begint eens te zuchten, te bidden en te zeggen: *ach, Heere, heel het land toch!* Op hetzelfde ogenblik dat de eerste slag komt, vallen zij op hun knieën. Het is zo iemand, die verstand heeft van met de Heere om te gaan. Zij staan in de bres en in de scheur, en zij houden de Heere als met de handen vast, en zij verzoeken dat Hij Zich belieft af te keren van de hittigheid van Zijn grote toorn. In Ezechiël 22 komen ons zulke mannen voor, die als in de bres en in de scheur voor de HEERE stonden, zodat de HEERE zeggen moest: *laat het Mij toe dat Ik het land verderve en dit volk.* Hoe menigmaal hebben Mozes en Aäron, die grote aanroepers van Gods Naam, in de scheur gestaan! Hoe deed Jeremía en hoe hebben de getrouwe profeten gedaan?

En om er niet veel op te halen: hier hebt u Joël, een profeet die, hoewel hij onder de kleinen was, evenwel een groot man was vanwege de inhoud van zijn profetieën en vanwege zijn trouw voor Gods volk. Hij heeft geprofeteerd 700 jaar voor de komst van Christus en 300 jaar voor de wegvoering der kinderen Israëls naar Babel.

Wat doet de man? Ach, hij was een trouw patriot, hij gaat onder de oordelen Gods gedrukt, en hij gaat ze eens bekijken. *Ach, Heere, zei hij, behoud toch!* Het veld, de vruchten, het heeft alles misdragen. Zie ik de akkerlieden, ze zitten te schreien in hun huizen. Kom ik bij de wijnstokken en het gewas des velds, daar zijn geen vruchten aan. Hoe is het onder de beesten? Ach, Heere, daar zie ik de pest: daar liggen zij verhit te sterven, zij zijn bedwelmd en zij sterven als mest, gehele kudden schapen sterven er. Dat alles vinden wij in het eerste hoofdstuk.

En in het tweede hoofdstuk: wat een zegen zendt God in het land! Maar daar komen de sprinkhanen aantrekken en verwoesten al wat op het land is. De lusthoven, die er uit plachten te zien als de hof van Eden, zijn alle geheel tot een woestijn geworden.

Wat doet nu de man, als hij al dat kwaad ziet, in het eerste en tweede hoofdstuk? Hij schreit bij de zuchtende beesten en bij de akkers. Wat doet de man? Hij schreeuwt tot God naar de hemel, en zegt: *wij zien Uw hoogheid zo tastbaar.* In het 14e en 15e vers van het tweede hoofdstuk en van het 12e tot het 20e vers van datzelfde hoofdstuk zegt hij: *ach, mochten wij God te voet vallen!* Maar dat zag hij niet: er was niemand die het deed. Zo voorzag hij dan dat God een voleinding met hen zou maken, en dan moesten zij komen tot de verwoesting.

Maar in het 21e vers van het tweede hoofdstuk toont hij hoe het daarna zou gaan: het land zal weder terechtkomen. Als Gods Zoon zal komen, dan zal het weer in goede doen wezen, en wat dan? Als Hij geboren zal wezen, en geleden zal hebben, en weer verhoogd zal wezen, dan zal Hij Zijn Kerk overstorten met Zijn Geest. In Handelingen 2:16 lezen wij: *Dit is het, wat van God gesproken is door den profeet Joël.* Hoe zal het dan gaan met het gros van de ongehoorzamen? Er zullen tekenen en wonderen aan de hemel verwekt worden: De zon zal veranderd worden in duisternis, en de maan in

bloed, eer dat die grote en doorluchtige dag des Heeren komt. *Maar diegenen, op wie Mijn Geest rust*, zei God, *die zullen den Naam des Heeren aanroepen, en zij zullen zalig worden*. En moet Mijn Kerk gaan sukkelen onder de heidenen, Ik zal Juda redden, en Ik zal ze zeker doen wonen.

Dat is zo de inhoud van Joëls profetie. Hij was een zoon des donders en der vertroosting, een wettisch en een evangelisch man. O, dat gaat zo goed samen, het nare met het verkwikkelijke, de zegen met de vloek. Het was een man van grote talenten en gaven.

Wij hebben er u drie verzen uit voorgelezen, van het eerste hoofdstuk, om thans de stoffen van onze overdenking te wezen.

Veertien dagen geleden zagen wij de zuchtende aarde, en *dat een krachtig gebed des rechtvaardigen veel bij God vermag*, uit Jakobus 5:16-18. Het heeft de Heere beliefd van dat tijdstip af milde regen te geven. Wij willen ons zoveel niet verheffen, dat God ons verhoord heeft, maar wij willen liever denken dat er wellicht ergens enige arme vromen bij God iets vermocht hebben. Het zij hoe het zij, de tekst is de waarheid, dat een krachtig gebed des rechtvaardigen veel bij God vermag, en wij danken God dat het Hem heeft beliefd de hemel te openen en milde regen te geven. Indien nu de zuchtende aarde u tot geen indruk gebracht heeft, ik hoop dat dan dit tweede gezucht der beesten op uw hart komen mag, en als het de Heere belieft, zullen we u in het vervolg ook een zuchtende zieke op zijn ziekbed tonen.

Let nu op deze drie zaken:

- I. Ten eerste, hoe het stond onder de beesten. Hoe stond het daaronder? O, hoe zucht het vee; de runderkudden zijn bedwelmd; ook zijn de schaapskudden verwoest. Ook schreeuwt elk beest des velds tot U.
- II. Wat was de reden van dat geloei en geblaas en gehuil der beesten? Zij hebben geen weide; een vuur heeft de weiden der woestijn verteerd, en een vlam heeft alle bomen des velds aangestoken; de waterstromen zijn uitgedroogd en een vuur heeft de weiden der woestijn verteerd.
- III. Het gedrag van de heilige profeet omtrent dit geval; toen hij dit zag en hoorde, zei hij: Tot U, o HEERE, roep ik.

Dat zijn onze drie zaken.

- Ten eerste, hoe het stond onder de beesten.
- Dan, wat de redenen waren van dat gesteen.
- Ten laatste, wat de profeet deed: *hij riep tot de HEERE*.

I. Joël was geen landman. God had soms wel een profeet uit de landlieden genomen. Daar nam Hij een Elísa, die met twaalf juk runderen ploegde, die Hij tot een profeet maakte, 1 Kon. 19. En Amos zei: ik was geen profeet noch een profetenzoon, maar ik was een ossenhoeder, onder de veeherders van Tekóa, Amos 1:1. Zo een was de profeet Joël niet, maar hij was de zoon van Pethuël. Van welke afkomst was hij? Hij was wel geen landman, maar of hij van de burgerlijken of kerkelijken of hovelingen afkomstig was, daar vinden wij niets van aangetekend, en waar wij geen klaar getuigenis van hebben, daarvan kunnen wij het u ook niet geven.

Hij kende zulk een toestand zoals Jeremía: die ging eens door de wijken en door de straten van de stad, en hij bezag de groten, hij bezag de burgerlijken, hij ging eens in de achterbuurtstraten waar de arme lieden wonen, en hij bracht God rapport uit, en hij zei: *lieve God, bij de groten, bij de burgerlijken, bij de kleinen is het goddeloos gesteld*, Jer. 5. Joël, die woonde wellicht in een ommuurde stad, en daar heeft hij

misschien gehoord de klacht van de landlieden. Hij is daarop naar buiten gegaan, en is het werk eens gaan opnemen, zoals als Izak: die ging naar buiten in het veld om eens te gaan bidden, en als de Emmaüsgangers; zij gingen naar buiten; het was in de stad al te bang. Het hart van de profeet wordt eveneens getroffen: laat ik eens naar buiten gaan, zegt hij. En hoe vindt hij het daar gesteld, onder het gehoornde en gewold vee, onder het wilde gedierte, onder al het vee, al wat beesten heet? Onder het gewold vee, de kuddekens schapen, de gehoornde beesten, alle beesten des velds: hoe zag hij ze?

1. Ten eerste, hij zag ze allemaal dwalen, hemelsbreed over berg en dal.
2. Hij zag dat er geen hoeden aan was: de hoeders en de herders gaven het op; de os kende zijn bezitter niet meer.
3. Hij zag een drift in al de beesten, in de hoop dat zij zichzelf helpen konden. De mensen konden ze niet helpen. Zo deed elk beest zijn best om te zien wat hij krijgen kon om de honger van zijn maag te stillen.
4. Hij zag dat door de honger en dorst de lucht vervuld was met het geloei der koeien, en het geblaat der schapen, en het getier der wilde beesten. Hij zag dat al het geschreeuw der beesten ten hemel opklom: het gehuil der wolven, het gebrul der verhongerde leeuwen, het geschreeuw der herten naar de verse wateren, het gebrom der beren.
5. Hij zag dat hier en daar de beesten bezweken: daar viel een os, hier een rund, ginder had men schapen die verbijsterd en bedwelmd waren, zij lagen ziek en steenden, zodat het hart ervan breken moest.
6. Hoe vond hij het? Daar lagen hele kudden schapen dood, daar lagen runderkudden versuften, zodat zij geen eten of drinken konden gebruiken; daar was de pest onder hen: zij vielen als mest op het veld. Daar stond een zuchtende eigenaar bij zijn zuchtende koeien; daar een zuchtende herder bij zijn zuchtende kudde schapen. Kwamen de eigenaars en de herders thuis, dan vroegde men: hoe is het met ons vee? Ja, zeiden ze, het is gestorven. Daar stonden ze dan buiten twijfel met betrokken aangezichten, denkende: als onze kinderen nu een dronkje melk vragen, wij zullen ze een dronkje water moeten geven; als zij een stukje kaas vragen, wij zullen ze een stukje droog brood moeten geven; als zij ons een weinig boter vragen, wij zullen ze moeten zeggen: er is niets. Zo vond hij het gesteld: deerlijk.

Wel man Gods, hoe was uw hart gesteld? *Ach Heere*, zei hij, *ik kan het niet langer verdragen, ik ga naar de stad, mijn hart is vol, ik kan het niet langer horen: o mijn ingewand, ingewanden mijns harten; mijn hart maakt getier in mij.*

Dat is ons eerste stuk.

II. Nu het tweede. Hij zag naar de redenen en de oorzaken: wat scheelde er? Dit was klaar en tastbaar. Weet u wat de redenen waren dat de beesten ziek waren? Let er eens op.

1. Er was geen eten; zij vonden geen weide: die was verbrand; de beesten vonden geen drinken: de stromen waren uitgedroogd. Wat nog meer? Zij vonden nergens enige lommer of schaduw, daar was geen koele wind aan de lucht; zij vonden wel een verpeste lucht: zij hadden hete ziekten. Wat was de reden? Zij hadden geen eten: dat was door de hitte en droogte alles geheel verbrand en verteerd; wat groente moest zijn, dat was als hooi. Ik zag, zei Farao, enige aren, maar het waren dunne en van de oostenwind verzengde aren; en hij zag enige koeien, waarvan hij moest zeggen, dat hij zulke lelijke nooit gezien had, toen hem de jaren des hongers voorzgd werden. Zo was het hier: de weiden waren verzengd, de beesten die in het veld waren, liepen naar de wildernis; binnenslands was er geen voedsel, zij liepen buitenslands, en daar vonden ze niets dan enige dorre en verdroogde

struiken. In 1 Koningen 18 ging de koning Achab en Obadja, zijn hoveling, naar water zoeken, maar er was niet. Zo deden de beesten ook: zij zochten naar water en groente, maar zij vonden niets, of het was ergens een uitgedroogde braambos; anders vonden zij niet.

2. Hoe was het er gesteld? Zij hadden niet alleen honger, maar ook dorst. Honger kan een beest nog enige uren lijden, maar dorst niet. In Jeremía 14 was zulk een droogte, dat elk om water moest, maar er was geen; zo zonden hun voortreffelijken hun kleinen om water, maar zij kwamen beschaamd weder; waarom? Omdat zij voorgegeven hadden: wij zullen het wel vinden. Hier liepen de beesten te zoeken, maar zij vonden niets; waar zij poelen plachten te hebben, was het alles droog, ja heel de beek was uitgedroogd, en het was alles uitgedroogd, er was niet één dronk water te bekomen. Ging er iemand delven, en vonden zij levend water, dan ging het daarmee zoals als met Izaks herders: zij kijfden erom, zij twistten erover, zij ontnamen het elkaar met geweld, evenals die herders die in de woestijn waren waar Jethros dochters kwamen: de herders dreven ze weg van de put.
3. Wat was de reden dat het er zo gesteld was? Het was een land dat schaduwachtig en schoon van geboomte en groente was; daar waren schone bomen: granaatbomen, cederbomen, olmbomen, populieren en allemaal zulke schaduwachtige bomen, waar zij zich onder verkoelen konden; maar die gaven nu geen schaduw: hun blad was verdroogd. Daar werden zij amechtig gestoken door de zon, als een Jona die zijn wonderboom kwijt was. De bomen waren aangestoken door het vuur. En hoe stond het met de luchthemel? Er was niet één windje aan de lucht. Was er ergens een koel wolkje geweest, het mocht de hete long en lever wat verkoeld hebben, zoals de draken de wind scheppen. En bovendien, de lucht was verpest, zodat de mensen benauwd waren de lucht in te ademen.
4. Ten laatste, hoe was het er nog meer? Er was een hete pestziekte onder de beesten, zodat hun leven verdroogde en hun melkvaten; het was zo, dat de beesten in een ogenblik van hun melk afvielen, hetwelk een zeker teken van hun ziekte was en naderende dood. Daar begonnen zij te loeien; zij steenden, zij stierven.

III. Wat was nu het gedrag van de profeet? Wat deed de man? Ach, hij bad, hij viel misschien eens op zijn knieën tussen de levenden en de doden, zoals wij lezen in Numeri 16. Toen de pest in het leger der Israëlieten was, waar er vier en twintig duizend van stierven, kwamen Mozes en Aäron, en die vielen op hun knieën tussen de levenden en de doden, en zij baden God dat Hij hen toch sparen wilde. Zo deed de man wellicht ook: hij staat tussen de doden en de levenden, en wat doet hij? *Tot U, o HEERE, roep ik*, zegt hij. Hij wist waar hij wezen moest. Wat gaf dat te kennen?

1. Ten eerste: ach HEERE, ik zie er Uw hand als Rechter in; dit doet niemand dan God, dit is de vinger Gods, hier heeft het bestel niemand dan God; Gij scheidt dit kwaad, o God, hier is Uw hand, hier vertoont Gij U blinkende, Gij komt op Uw rechterstoel zitten.
2. Ook geeft het te kennen dat hij zegt: ach waardig Voorwerp, U aanbid ik, Ik wil voor U neervallen, laat het niet kwaad in Uw heilige ogen wezen, Uw toorn ontsteke toch niet, waardig Voorwerp; laat ik voor U knielen, alwetende God, Die de noden kent; U kent niet alleen de noden, maar Gij zijt ook almachtig om te kunnen redden; Gij zijt niet alleen almachtig en de noden kennende, maar Gij zijt ook een Ontfermer, U hebt een meerdere ontferming dan een vader en moeder die voor hun kind zorgen; U zorgt toch voor de ossen, en wat hebben deze arme ossen

en schapen gedaan? Daar ligt hij zo voor God, dat waardige Voorwerp, en hij zegt: u hebt goedheid genoeg om ons te redden, gerechtigheid en macht genoeg om ons te sparen.

3. Ach HEERE, zegt hij, ik ben zo bedroefd, zo bekommerd, mijn hart is als toegeknepen, ik trek het mij aan; ik vrees dat er nog erger gevolgen zullen komen, zo u het niet tegenhoudt; ik vrees dat u een stank in onze neus zult doen opgaan, en mens en beest wegrapen; ik zie geen einde, steek het zwaard toch eens in zijn schede, en laat het genoeg wezen.
4. Tot U, o HEERE, roep ik: het is toch een dag der benauwdheid. Noden en benauwdheden doen roepen. Toen de Heere Jezus in Zijn uiterste benauwdheid was, heeft Hij sterke roeping en tranen opgeofferd, Hebr. 5:7. *Roep Mij aan*, zegt God, *in den dag der benauwdheid; en Ik zal er u uithelpen*, Psalm 50:15. Dit is een dag der benauwdheid, o Israëls Verwachting en Hulp in de tijd van benauwdheid, ik roep tot U. Mensen die anders van bidden niet veel werk maken, bidden wel als zij in benauwdheid zijn. Farao maakte anders niet veel werk van bidden, maar toen hij in benauwdheid was, zei hij: bid vuriglijk voor mij. De scheepsliden van Jona schreeuwden tot God toen de storm kwam. De vromen zoeken altijd van bidden hun werk te maken, en als het een tijd van benauwdheid is, dan zettent zij het op een schreeuwen.
5. Hij geeft ermee te kennen, dat de HEERE als geweken scheen te zijn. Hij stond op het punt te vertrekken. God maakte gereedschap van vertrekken. Nu, hij schreeuwde God achterna: verberg U niet, houd U niet als doof, laat ons niet moeten zeggen: Hoe lang, Heere, hoe lang? Ik roep, maar Gij antwoordt niet; rook toch niet tegen het gebed Uws knechts.
6. Het gaf te kennen, dat hij aanhoudende was in het gebed. Ik hoor, HEERE, dat de beesten aanhouden in het roepen; ik kan er ook niet mee ophouden; hier en daar en ginder hoor ik er een stenen, er gaat als het ware één gesteen op; en daarom vernieuw ik telkens mijn geroep. Zo is het geweest in het Oude Testament: zij hielden sterk aan in het gebed; Abraham, hij wilde als het ware God niet laten gaan, of Hij moest Sódóm sparen. Deze profeet, hij liep God aan als een waterstroom.
7. Het is te zeggen: ach HEERE, ik heb niet te klagen over Uw wegen, ik moet U rechtvaardigen in Uw doen, dat u zo twist met ons: Bij U, o Heere, is de gerechtigheid, maar bij ons de beschaamdheid der aangezichten, als in Daniël 9:7.
8. Ach, ik heb zulk een medelijden met mijn landgenoten. O, het volk loog schrikkelijk, toen zij zeiden dat de profeten hen haatten, en toen zij tot hen zeiden: u zijt onze beroerders, en dat zij hun dodelijke dag begeerden. De man toont het hier heel anders. Is dat de dodelijke dag te begeren? De man gaat liever op zijn aangezicht liggen, om te zien of hij het afbidden kon. Wel man, had u geen gezelschap? Nee; het is alsof hij zeggen wil: ik roep tot U; ik heb geen gezelschap dan de zuchtende beesten of ergens een zuchtende landman. Het was er goddeloos gesteld; zij zeiden: het is zomer, het moet heet zijn, en door de hitte droog; het was alsof zij zeiden: God doet dat niet, de HEERE doet geen goed en Hij doet geen kwaad, Zef. 1:12, en Mal. 2:17: zij vermoeiden God met zulke goddeloze woorden, ja zij zouden liever met de goddelozen het gebed wegnemen, Job 15:4, en Jes. 64:7: er is niemand, die zich opwekt, om de HEERE aan te roepen. God zei: Ik zocht een man, die den muur mocht toemuren en voor Mijn aangezicht in de bres staan voor het land, opdat Ik het niet mocht verderven; maar Ik vond niemand, Ezech. 22:30.

Wat denkt u? Zo verschrikkelijk stond het er voor! Het is alsof de profeet alleen over was, dat er weinig gebeden werd. Dat toont de profeet zelf in deze zijn opwekking: Omgordt u en rouwklaagt, u priesters, huilt, u dienaars des altaars; gaat in, vernacht in zakken, u dienaars mijns Gods; want spijsoffer en drankoffer is geweerd van het huis uws Gods. Heiligt een vasten, roept een verbodsdag uit, verzamelt de oudsten en alle inwoners dezes lands ten huize des HEEREN uws Gods, en roept tot den HEERE, hfdst. 1:13, 14.

Zo ook in hoofdstuk 2:12-17: Ach HEERE, zegt hij, zal er niet een vasten zijn? Wel priesters, des HEEREN dienaars, ga in en ween eens, en zeg: *HEERE, spaar Uw volk.* Het is niet alles met geestelijk spreken af te doen als God roept tot vasten en tot gewezen: de verstandige zal tijd en wijze weten. Zo moest hij de overheidspersonen, de kerkelijken, en de burgerlijken gaan opwekken. God zal het u zo hevigs benauwd maken, zegt hij, en wie weet, welke benauwdheid u nog hebben zult! Daarom roept een verbodsdag uit, heiligt de gemeente; op zulk een wijze wil God ontmoet zijn op zulke tijd.

Dat zijn onze drie stukken. *O HEERE, zegt hij, nu heb ik mijn plicht gedaan, nu houd ik met het werk op. Toon nu dat U de Hoorder des gebeds zijt.*

Geliefden, u weet waarom wij deze tekst prediken. U kunt geen vreemde wezen van hetgeen in ons land gebeurt: dat God nu met zulk een droogte getwist heeft, en dat de hemel als koper geweest is. Doch daarover wilden wij nu niet spreken, dat hebben wij heden veertien dagen geleden gedaan. Maar hierover wilden wij spreken, dat God in bijna alle provincies de pest onder de runderkudden gezonden heeft; de paarden en de schapen heeft Hij alleen verschoond. In het jaar 1713 heeft het zijn aanvang genomen; zes jaren heeft het sterk aangehouden in de provincie van Holland. Hoe menige gegoede landman in die naburige provincie is erdoor geruïneerd, hoe menige eigenaar, die door de voortzetting der koeien moet leven, is erdoor gedrukt, afgezien daarvan dat de Staten van het land er grote schade door hebben. Dat kunnen zij bemerken vanwege de cijns⁶ en de schattingen hun niet opgebracht kunnen worden.

Wat heeft men de lankmoedigheid Gods gezien in ons te sparen! In de maand maart van het jaar 1718, anderhalf jaar geleden, heeft God de pest onder ons vee gezonden, en nog is het einde niet, Zijn hand is nog uitgestrekt. In zo boter- en melkrijke landen wordt de melkader afgesneden, zodat de landman daar zelfs zichzelf met buitenlandse boter behelpen moet. De hemel belooft zo te heersen, dat in onze provincie ons eiland nog genadiglijk uitstel en verschoning heeft; hoewel de kommer een jaar geleden groot was, is de Heere, Die goed is, ons eiland nog genadiglijk voorbijgegaan.

De vraag is: *is het wel de pest, die onder het vee is?*

Ik antwoord met een wedervraag: Wat is het dan? Is het de loop der natuur, is het van de zomer, van de droogte, wat is het? Ze sterven niet van honger, noch van dorst: dat hebt u nog niet gehoord, en ik ook niet. Het is alsof het dezelfde vraag was die zij Joël deden: man, wat overkomt u, is het de hand Gods wel over het vee? Hoe weet u het? Dat is af te leiden uit het eerste, tweede en derde vers van het eerste hoofdstuk: *Het woord des HEEREN is tot mij geschied*, zegt hij. De man kreeg het van God. De HEERE stond daar onder de regenten en de goddeloze inwoners des lands.

Hoort dit, u oudsten, en neemt ter ore, alle u inwoners des lands, zei hij. Is God hier niet in? Is dit geschied in uw dagen of ook in de dagen uwer vaderen? Hebt u het ooit horen vertellen, zulke oordelen? Is het ons wel gebeurd, zolang als het land is geweest, in uw of hun dagen? Vertelt uw kinderen daarvan, en laat het uw kinderen

⁶ belasting

hun kinderen vertellen, en derzelver kinderen aan een ander geslacht. Ik heb last het u te zeggen dat u het hun vertellen zou.

Zo zeggen wij ook: zijn er zulke mensen die zeggen: *is het de pest wel?* Wij antwoorden: Is het geschied in uw dagen, of in uwer vaderen dagen? Lees, herlees, waar hebt u het ooit gehoord of gezien? Wij vragen daarna: Wat zou het anders wezen? Niets anders is het dan de pest. Waaruit weet u het? Zult u zeggen. Wij zullen u dat bewijzen, dat het onmiskenbaar de pest is, die God onder de beesten zendt.

1. Ten eerste, daaruit: het is een onbekende ziekte. Waar zijn de veemeesters en dokters van de beesten? Wat weten zij ervan te maken, terwijl er zoveel beesten zijn?
2. Onbekend is het geneesmiddel daartegen. Terwijl er zulke snedige mensen in Holland zijn, waarom duurt het daar zo lang? Elk staat handeloos en radeloos.
3. Het komt zo plotseling. Bij alle ziekten der beesten is het gewoon dat zij groeien en aanwassen, en als dit begint, weet men het niet.
4. Wij mogen wel wensen dat u de reden onthoudt, en wij verzoeken het u. Zij zijn zo onmiddellijk geveld: in een ogenblik zijn zij van hun melk vervallen, zij stenen, zij sterven. Andere ziekten kan men zien komen. Worden zij opengesneden: hun hart is aangetast, de keel ontstoken; elk zegt: *het is ongewoon*.
5. Het is overal een en dezelfde ziekte. Waar hebt u dat ooit gezien, afgezien van de pest? Het is alles hetzelfde, waar u het ook vandaan hoort vertellen, in oost en west: de plaag en ziekte, de tekens, zij zijn alle eender.
6. Zij is besmettelijk. Waar hebt u een ziekte, buiten de pest, die zo is, dat de grond en de stallen besmettelijk zijn? Is zij niet besmettelijk, waartoe dan al die plakaten? Welke noodzaak is daar dan toe?
7. Omdat zij zo particulier en uitzonderend is. God zendt het de ene buurman, en de andere spaart Hij, en dat ten aanzien van beesten, die dikwijls één weide en water hebben. Daar is een arm man, die houdt een koetje in het leven, waar hij van leven moet, en andere sterven. Het is zo uitzonderend: God weet die huisgezinnen, waar het zeer dienstig is, te sparen, zulke die dikwijls maar één koetje hebben en twee schapen. Ik wilde dat u eens las dat opmerkelijke, wat er staat in Exodus 9:1-7; lees het met aandacht, en zie met opmerking hoe de HEERE een afzondering maakte tussen het vee der Israëlieten en tussen het vee der Egyptenaars, dat er niets stierf van alles wat van de kinderen Israël was in die zware pestilentie over het vee. Dit kwam aan het hof; zij konden het niet geloven. Farao zond er heen, en zie, van het vee van Israël was niet tot één toe gestorven. Wat dunkt u? Hoe maakt God een uitzondering! Zo regent Hij ook over het ene stuk land en over het andere niet, Amos 4:7. God zendt de pest in de ene weide en in de andere niet, in het ene eiland en provincie, in het andere niet. Ach, bleef het daar nog maar bij! Het drukt genoeg. Maar belooft God het te brengen in de buitenlandse plaatsen, waar u de boter vandaan moet halen, wat dan? De hemel heerst zowel in die plaatsen als in de andere.

God straft ons nog gedurig maar in de beurs, maar wij duchten dat God het tot de mensen brengen zal. U zult zeggen: *u moet niet lichtvaardig wezen*.

Nee, dat zijn wij niet. Wij vrezen, dat dit geroep nog in uw stad zal zijn, hetgeen God zei: *Ik zal wegrapen mensen en beesten*, Zef. 1:3. Dat wij in dat zeggen niet lichtvaardig zijn, zullen wij bewijzen.

1. Ten eerste, wij hebben het gezien, dat God in Europa, tien of twaalf jaar terug, zo gedaan heeft. Ga naar Holstein en Danzig: daar kwam het ook eerst onder het vee, maar wat een schrikkelijke pest heeft God in diezelfde gewesten gezonden!
2. Al de zonden, om welke God de pest doorgaans zendt, zijn in ons land. Hebt u goed opgemerkt, waarom God de pest zendt, dan zult u deze zonden vinden:
 - a. Ten eerste, dat men begint te zeggen: er is geen God in Zijn regering, wie is God? Wanneer kwam zij in Farao's land? Toen hij zei: *Wie is de HEERE?* Datzelfde is in ons land. Ons land begint zo goddeloos te wezen: zij ontkennen God in Zijn voorzienige regering; zij weten van elk wat te zeggen, zij willen niet zeggen: *Dit is Gods vinger*. Toen Israël tot die goddeloosheid kwam, dat zij zeiden: De HEERE doet geen goed en Hij doet geen kwaad, toen kwam de pest, Zef. 1. Staat stil bij grote mensen, u hoort ze spreken, zodat uw haren te berge rijzen; in de hel zouden zij het niet durven zeggen, wat een stel booswichten onder groot en klein hier zegt. Zal men God zo aantasten? Hij zal wel tonen dat Hij God is.
 - b. Lasteringen van Gods Naam; dat kan God niet verdragen. Zo dadelijk had Rabsaké God niet gelasterd, of daar liggen zij allen dood. *Zult u Mijn Naam aantasten*, zegt God, *dat mag zelfs geen regent doen, of Ik zal hem niet onschuldig houden*.
 - c. Het misbruik van de sacramenten Gods. God zou Mozes, toen hij de besnijdenis verzuimd had, met de pest bezocht hebben, als het niet voorkomen was. Paulus zei: *Om het onwaardiglijk eten en drinken in het Avondmaal zijn onder u vele zwakken, kranken, slapenden, dat is, stervenden*, 1 Korinthe 11:29, 30. Bekijk het eens, van Avondmaal tot Avondmaal: hoe menig een sterft er; en als u ze goed beziet, zou u wel kunnen zeggen, dat het alle vrienden geweest zijn die een bruiloftskleed aan hadden? Een geest van onkuisheid is er in het land, een vermenging met de lichamen. Numeri 25: toen er een lichamelijke onreinheid kwam, stierven er drie en twintig duizend.
 - d. Dan kwam het ook, als er hovaardij was in het hart, daden, huisgezinnen en gezelschappen. En hoe gaat het bij ons? Zij verheffen zich. 1 Kron. 21: toen de hovaardij Davids hart ontstak, ontstak Gods toorn, en daar stierven er 27 duizend aan die plagen.
 - e. Dan zendt God ze, als er slagen zijn en geen verbetering. Amos 4: zij hadden zich niet bekeerd, hoewel God gezonden had een reinheid der tanden, en een vuur in hun steden; toen heb Ik onder ulieden gezonden, zegt God, de pestilentie, naar de wijze van Egypte, vers 10.

Zie of wij nu wel lichtvaardig zijn, terwijl zulke zonden in zwang zijn; en toen God het in Europa onder de beesten gezonden had, zo heeft Hij het onder de mensen gezonden. Wat zult u dan gaan doen, als het komt? Lieve Heere, dan zullen de raadhuisen en de kerken gesloten blijven; men zal elkaar dan mijden; de straten zullen dan treuren, omdat zij eenzaam zijn; de poorten zullen in rouw wezen. Mij dunkt, dat het er al naar lijkt: nu een maand of twee is de stad evenals een ziekenhuis geweest. Meent u dat God Zich zal laten bespotten door ulieden, als wij ons, die zo gezegend zijn en zoveel verschuldigd aan God, zo misdragen? God kan ons zo gemakkelijk wegruimen.

In Hábakuk 3:8 staat een opmerkelijke vraag: *Was de HEERE ontstoken tegen de rivieren? Was Uw toorn tegen de rivieren, was Uw verbolgenheid tegen de zee?* Toen hij getoond had dat God niet ontstoken was tegen de zee, was Hij dan ontstoken tegen

de runderen? Nee. Zo mogen wij ook wel vragen: is God ontstoken tegen de runderen? Nee: wat hebben die gedaan? Dat schepsel zucht, en, het is der ijdelheid, der verderfenis, onderworpen, niet gewillig, maar om diens wil, die het der ijdelheid onderworpen heeft, Rom. 8:20 en 22. In Jeremía 12:4 zult u het getuigenis vinden: *Hoelang zal het land treuren en het kruid van het ganse veld verdorren? Vanwege de boosheid dergenen, die daarin wonen, vergaan de beesten en het gevogelte; dewijl zij zeggen: Hij ziet ons einde niet.* God is niet tegen de runderen ontstoken, maar om de boosheid der mensen is Zijn toorn ontstoken. Lees er dan nog eens bij Deuteronomium 28:15 en 21: zo zij de HEERE niet gehoorzaam waren, zou Hij ze slaan met de pestilentie. Zou u nu gaan zeggen: zij zijn in Holland en in Zuid-Beveland groter zondaars dan wij? Nee, daar zijn volgens Jeremia 24:5 boze vijgen, die zeer boos zijn, maar daar zijn ook goede vijgen, die zeer goed zijn. Dat is hun overkomen ons tot waarschuwing. Of zou u denken, dat wij Godzaliger zijn dan zij? Hier zijn goede vijgen, maar daar ook.

- U zult zeggen: wat dan gedaan? Laat ons de hoogheid Gods gaan erkennen, en Hem om genade bidden. zou u zeggen met Kaïn: *Ben ik mijns broeders hoeder?* Moet ik het mij zo aantrekken? Zijn zij dan mijn vlees en mijn been, die zoveel zonden hebben? Wel, zij zouden u wel toeroepen: Gaat het ulieden niet aan? als in Klaagliederen 1:12.
- Zegt u: wat moesten wij gaan doen? Dit: gaan beven voor God. De duivelen sidderen wel, en zou u het niet doen? Zal de HEERE dan moeten zeggen: gij hebt een keiachtig hart, Ik heb u geslagen, maar gij hebt geen pijn gevoeld? als in Jeremía 5:11.
- Wat moeten wij doen? Dit: God rechtvaardigen en zeggen met David: Heere, Gij zijt rechtvaardig in Uw spreken en rein in Uw richten, al deed U er nog zó en zó toe.
- Wat zullen wij doen? Dit: onze zonden voor God belijden, elk onze eigen, niet van een ander; dan zullen wij niet aan het verbeteren komen, als wij onze eigen niet belijden.
- Wat nog meer? Dit: alles uit ons hart, uit ons huis, uit het land uitbannen, wat ons beroert, in de betrekking en het verkeer met mensen, de Jonas, die de storm verwekken. O, wij zullen elk zoveel vinden, als wij het zoeken.
- Ten laatste, wij moeten ons zo voor de Heere bloot leggen en zwijgen, want wij hebben gezondigd. Wat moeten wij dan doen? Bidden, zuchten, schreien, met het vee schreeuwen tot God. Ach, dat wij elk aan het bedelen mochten komen! Ach, dat wij elk de Geest Gods mochten zoeken, Die in ons bidt met onuitsprekelijke zuchtingen! Dat zijn de oogmerken Gods. Maar, zo gij u niet bekeert, vrezen wij. Ach, dat de Heere zó ontmoet mocht worden!

Nu hebben wij u de zuchtende aarde en de zuchtende beesten getoond, en in het toekomende, zo het God belieft, zullen wij onder uw oog brengen de zuchtende mens. Amen.

DERDE PREEK OVER JESAJA 38:14

Gelijk een kraan of zwaluw, also piepte ik, ik kirde als een duif; mijn ogen verhieven zich omhoog; o HEERE, ik word onderdrukt, wees Gij mijn Borg.

Op de zieke mensen in het jaar 1719

Wij lezen dat de Heere Jezus, onder al de heerlijke zinnebeelden die Hij aan Zijn Kerk en de vrome geeft, deze ook noemt: *Mijn duive, Mijn volmaakte*, Hoogl. 5:2. Dan vergelijkt Hij ze eens bij een tortelduif, Psalm 74:19, en bij een duive, zijnde in de kloven der steenrots, Hoog. 2:14. Heeft de Heere daar reden toe, om zulks te doen? Ja!

1. De eerste reden is: omdat Zijn Kerk oprecht is. Al de ware leden daarvan zijn zulke oprechte mensen; zij zijn zo oprecht in al hun handel en wandel. Jakob was een oprecht man, Gen. 25:27. Zij wandelen een iegelijk in zijn oprechtheid, Jes. 57:2. Er is geen bedrog in hun geest, Psalm 32:2. Het zijn rechte Nathánaëls, in welke geen bedrog is, Joh. 1:48.
2. Een duifje is niet alleen oprecht, maar het heeft ook zulke schone ogen. O, een duifje heeft een roem vanwege zijn schone ogen: zijn ogen staan als in kassies der ringen. Gods Kerk en kinderen hebben ook zulk schone ogen. De Zaligmaker meldt ervan in Hooglied 4:9: *Gij hebt Mij het hart genomen, Mijn zuster, o bruid; gij hebt Mij het hart genomen met één van uw ogen*. En in Hooglied 6:5: *Wend uw ogen van Mij af, want zij doen Mij geweld aan*. Zij hebben zulke schone ogen, als God hun geeft verlichte ogen des verstands, Ef. 1:18. Zij zien zó ver, dat zij zien den Onzienlijke, Hebr. 11:27. Zij zien de beloften Gods van verre, al hebben zij ze nog niet in hun bezit, vers 13.
3. Dat niet alleen, maar al Gods kinderen en Kerk hebben zulk een reine kuisheid, dat ze naaste de Heere geen metgezel kunnen verdragen. O zeggen ze, mijn Liefste is mijne, en ik ben de Zijne, Hooglied 2:16. Ze hebben zo'n maagdenliefde tot de Heere, in vergelijking met anderen. Men mag ervan zeggen, dat zij hebben één Heere, Ef. 4:5. De kraamvrouwen in de oude dag moesten een tortelduifje of een ander duifje ten offer brengen, tot een teken van hun kuisheid in hun bed en huwelijk, Lev. 12. Zo is des Heeren schone bruid een duif gelijk in haar reinheid en kuisheid.
4. Voor het laatste zijn de duifjes te prijzen ten aanzien van hun treurigheid: hoort u een duifje kirren, het is wel een gebroken geklank en geluid, maar als u er goed op let, zo is het zoet en liefelijk. Zo ook Gods volk, Jes. 59:11: Wij kirden zoals de duiven; Ezech. 7:16: wij kirden zoals duiven der dalen. U zult ze altemet⁷ horen schreien en een naar geluid horen verwekken, maar in al dat nare is een schone zoetigheid.

Van dat laatste en het eerste, en meer andere dingen, hebt u een bewijsje in deze koning hier op zijn ziek- en doodsbed, menselijkerwijze, had God het niet wonderlijk verhoed. Daar is de koning nu als een duifje en kraan en zwaluw: hij treurt, en in dat treuren maakt hij zulk een aangenaam geluid, en hij had zulke schone ogen, en zulk een oprecht hart, en zulk een maagdom naar de ziel. Daar ligt hij in zijn tranen en droefheid, en zwom. U moet dit vergelijken met 2 Koningen 20 en 2 Kronieken 32. Dan zult u de historie genoegzaam compleet vinden.

⁷ af en toe

Hoe was het gegaan? Jeruzalem raakte in engte door de Assyriër en het was haar bange. In een nacht werden zij ontzet. De vijanden verlaten de stad. De koning dacht nu in vrede stil te gaan leven, en de HEERE te gaan dienen. Maar nee, daar krijgen zij wat bitters, een bittere kelk: de pest komt onder de Assyrische soldaten, en later in de stad, en aan het hof des konings, en tot de koning zelf. Daar krijgt de koning een levend besef van zijn ziekte, dat zij dodelijk is.

De profeet zegt het hem van Godswegen: *u zult sterven*; daarom, is er nog wat te beschikken in uw huis of hof, doe het, want uw ziekte is dodelijk.

De koning zei niet tot de profeet: *bid voor mij*. Hij was zo bedreven in dat werk: hij deed het zelf. Zo doet een zieke vrome: hij zegt niet tot de vromen of predikanten: bid voor mij, maar hij doet het zelf. Toen de stad in zulk een benauwdheid was, bad de koning zo hartelijk. Nu vindt u hem hier op het ziekbed zo hartelijk biddende. Daar komen tranen bij: hij keerde zich naar de wand, van alle mensen af.

Terwijl hij daar zo worstelende en schreiende is, komt de profeet naar binnen, en hij zegt: *ik was nog niet uit het hof, of God ontdekte Zijn raad aan mij*.

Wat is het, zegt de koning?

Dat God u ophelpen zal, zegt de profeet; Hij heeft op uw gebed en op uw tranen gezien, en u zult nog vijftien jaar na deze dag leven.

U kunt indenken hoe gesterkt de koning was: gelovig en evenwel vermengd met ongelooft.

Mijn vriend, ik geloof, zegt hij, *maar het is met ongeloof: wilt God mij niet een teken geven?*

Ja, hij krijgt een teken, en wordt hersteld.

Dat hebt u in de eerste acht verzen, en in het 9e vers begint hij zijn dankbaarheid te tonen. In het 10e en 11e vers vindt u dat dankschrift dat hij geeft, waar hij in zegt, hoe zwaar zijn ziekte was. In het 14e vers toont hij hoe ootmoedig zijn hart was, en dat hij met zijn geloof en bidden naar de HEERE ging. In het 15e en 16e vers toont hij, dat hij Gods waarheid zag. In het 17e vers herhaalt hij, dat het buiten zijn gissing gegaan was: ik dacht grote vrede te hebben, zegt hij, en zie, die stoot kreeg ik; ik kreeg zulk een krankheid tegen mijn gedachten, op het lijf.

Daarop toont hij, dat God hem niet vergeten had, maar dat Hij hem lieflijk omhelsd had, en nu zou hij zo al zachtjes voortgaan al zijn dagen: *want het graf, Heere, zal U niet loven, de dood zal U niet prijzen; die in den kuil neerdalen, zullen op Uw waarheid niet hopen. Maar de levende, de levende, die zal U loven, zoals ik heden doe*, vers 18, 19. Hadt Gij deze weldaad niet aan mij gedaan, u had deze lof niet gehad; had U mij niet gered, ik had U onder de levenden niet kunnen loven. In het 20e vers wil hij zijn huis, de ganse stad, en de burgers vertellen, wat God aan hem gedaan had. En al kon God hem zonder middelen redden, zo deed Hij het evenwel niet, maar Hij zei dat ze een klomp vijgen zouden nemen en leggen op zijn gezwel, op die pestbuil, vers 21. En op het einde toont hij welk het teken was dat God hem gezond zou maken.

God heeft deze zomer wonderlijk met het land gehandeld. Het aardrijk is als uitgedroogd, de pest is onder het vee, de zieken onder de mensen zijn vele, en nog is het einde niet. De twee eerste dingen hebben wij gezien. Nu moeten wij zien de zieke mens, en inzonderheid de zieke vrome. En misschien zullen wij daarna eens zien de zieke goddelozen.

Nu een zieke vrome, volgens onze tekst, waar wij in te bezien hebben deze drie stukken:

- I. Ten eerste: de koning was zeer bedroefd.
- II. Ten tweede: hij was zeer biddende.
- III. Ten derde: de inhoud van zijn gebed.

Ik zeg:

- ten eerste, de koning was zeer ziek en bedroefd;
- dan: hij bidt;
- dan: wat bidt hij?

Dat zijn onze drie stukken.

I.

De zieke is de koning van Juda, de vrome Hizkía. De zieke is dodelijk ziek, de geneesheren gaven hem op, geheel de geneeskunde stond machteloos. De zieke had een besef van zijn ziekte. Er was geen appèl mogelijk, menselijkerwijze. Hij wordt versterkt in zijn gedachten, doordat de geneesheren hem opgaven. Daar komt ook een donderzoon van God met een boodschap, die beide zijn oren klinken deed.

De vrome koning had evenwel geen lust in te sterven, maar hij wilde liever nog wat leven, hij wilde wel dat hem de dagen nog wat verlengd werden; de vrome koning had nog geen begeerte om ontbonden te worden. Hij wist dat er nog een God in Israël was, Die wonderen doen kan, die men niet tellen en die men niet begrijpen kan, een God bij Wie uitkomsten zijn tegen den dood, Psalm 68:21. De zieke vrome koning, bij alle man opgegeven, geeft het bij God nog niet op. Hij is uitermate treurig onder het lijden, maar hij is evenwel aanklevende en biddende.

Hij was zeer bedroefd over de boodschap van de profeet, en over het ongeval dat hem trof. U zou hem in zijn tranen gewassen hebben: hij zwom in zijn tranen, zoals David eens deed, die zijn bedstede doornatte met zijn tranen, Psalm 6:7. En zoals een Job: Tot U, o God, schrei ik, Job 30:20. U kunt haast niet ruim schreien, of daar komen snikken bij. Men begint te zuchten en te stenen, men begint te mompelen en geluid te maken, een onordentelijk afgebroken en dikwijls hervat geluid; het is geen spreken zozeer, maar een piepen en kirren. Daar ligt de koning en snikt en steent. U hoort dan eens een half, dan eens een heel woord; het is een gepiep en gekerm, het gaat onordentelijk. Evenwel hoort u dat de koning bezig is, net als een duifje of als een ziek zwaluwtje, dan eens ademhalende en een geluid gevende, dan eens de adem inhoudende en geen geluid gevende, zodat u kunt bedenken, dat het net was als een piepend vogeltje, dat in zijn nestje ligt en die de geest geeft.

God neemt in Zijn Woord, om het treurig hart uit te drukken, dikwijls voorbeelden van vogels van een naar geluid. Dan een nachtuil der woestijn en der wildernis; maar ook wel het gebrom van een beer en het gebrul van een leeuw. Zulke spreekwijzen gebruikt God om het getreur van Zijn kinderen uit te drukken. Dan gebruikt Hij ook wel instrumenten, zoals een trommel (wat een naar geluid kan ze verwekken door de slagen die erop gegeven worden!) en een harp. Hier neemt God een kraanvogel, een zwaluw, een tortelduif, waar elk van zegt: ach, hoe kermt dat beestje, hoe naar is het geluid! Zo kermt de koning. Geen wonder, want hem was bang en hij zweette vanwege de gedachten zijns harten.

Als de man daar zo ligt te denken, hoe is het gegaan met zijn handen? Die heeft hij wellicht vaneen gebreid óf ook samengewrongen, óf op zijn borst geslagen, óf kruisgewijs op zijn hart gelegd. Of denkt u: dat staat er niet? Van zijn ogen staat er, dat die waren verheven, want hij zegt: *Mijn ogen verhieven zich omhoog.*

Wel koning, wat was dat? Dat was niet anders als de tollenaar: die durfde zijn ogen niet opheffen naar den hemel, Lukas 18:13. Des konings ogen waren als naar Boven bestorven. Dáár is het, wil de koning zeggen, waar ik mijn hulp vandaan verwacht. En zo waren zijn ogen bestorven op God, Die in de hemel woonde. Zijn ogen puilden uit, maar niet van vet, zoals er van de goddelozen staat in Psalm 73:7, maar van dik gekreten te zijn, ja vanwege de pestziekte en de hitte die hij had, en die zó kookte in zijn ingewanden, dat zijn ogen als van hitte uit zijn hoofd vlogen. Ze waren als uitgeschept en uitgeschreid; hij kon niet meer, ze waren dor en droog. De koning geeft daar zijn gesteldheid door te kennen: dat hij niet al te geduldig was, en dat er wat omging. Ach, het gaf te kennen hoe dat hij uitzag of het niet wat beter zou worden, of de ziekte geen andere keer zou nemen, en dat hij nog een heimelijke hoop had. Zo nam hij nog zijn toevlucht tot de middelen, tot schreien, tot bidden, en hij luisterde wat antwoord God geven zou.

Iemand zal denken: waarom was de koning zo benauwd? Hij was immers een vroom man, die gezegd had in het 3e vers: *Och HEERE, gedenk toch, dat ik voor Uw aangezicht in waarheid en in oprechtheid en met een volkomen hart heb zoeken te wandelen en gewandeld heb*. Dat is een heerlijk zeggen, en dat zegt hij voor God en niet voor mensen, hoe komt het dan dat de koning zo benauwd was? Waarom is de vrome zieke koning zo bang? Dat is voor de wereld een raadsel, maar voor die God vrezen niet. En als wij het u verklaren, zo zult u het ook enigszins bevatten, maar evenwel daarom niet ondervinden. Waarom is het zo, dat de koning zo verlegen is?

1. Ten eerste: ach, zegt de koning, ik ben zo ziek, zo benauwd, en dat geeft geen oorzaak van blijdschap. Het is natuurlijk dan eens te schreien; des konings natuur was nog niet weg. Als het begint te klemmen, is het alsof het hart toegeknepen wordt. Naómi zei: Noemt mij niet Naómi, maar noemt mij Mara; want de Almachtige heeft mij grote bitterheid aangedaan, Ruth 1:20. Ach, wilde de koning zeggen, *laat deze drinkbeker van mij voorbijgaan*, als in Matthéüs 26:39. Dat was niet zondig in Christus, het was ook niet zondig in de koning, als hij de maat hield. U vraagt niet waarom dat beestje steent, een steenuil, een tortelduif; wilt u het van hen wel horen, en wilt u het van een mens niet horen?
2. Misschien waren hier bestrijdingen in het hart des konings, pijlen die venijnig waren. Het stuk werd hem misschien op het vinnigst betwist. De verdorvenheden waren wellicht geweldig. De zieke durft het niet te zeggen, maar hij kropt het op. Meent u dat in het Oude Testament de duivel niet ziftte of met vuisten sloeg? In Zacharia 3:1, 2 stond hij aan de rechterhand van Józua. De HEERE zeide tot den satan: De HEERE schelde u, u satan, de HEERE schelde u, Die Jeruzalem verkiest; is deze Mij niet een vuurbrand uit het vuur gerukt?
3. De derde reden waarom de koning zo bedroefd was, was dat hij vreesde dat het zo slecht zou gaan met het volk als hij dood was. De godsdienst was juiste hersteld, zij dienden God naar het recht. *Wat een verval, Heere, zal er komen? Uw lieve bruid zal geslagen worden door de wachters, zij zullen haar sluier van haar nemen, zodat de wegen Sions zullen treuren*.
4. Een vierde reden was, dat hij tegemoet zag dat de goddelozen de kop zouden opsteken; zij zouden de vromen drukken met hen geweld aan te doen. De heiligen, de vrome koning, de profeten konden de voorspoed der goddelozen niet goedgunstig aanzien.
5. Ach, zou hij niet schreien? Hij was immers ook een zondig mens, het kwade lag hem bij als hij het goede wilde, evenzeer als later bij Paulus, Rom. 7. Hij zag zoveel onreinheid in zijn heilige dingen, en hij bad dat God, Die goed was, er toch

eens verzoening over wilde doen, 2 Kron. 30:18. Dat hij zonden had, kunt u zien in 2 Kronieken 32: toen die gezanten van Babel tot hem kwamen, zo verhief zich zijn hart. Nooit wegen de zonden zwaarder dan op het doodsbed. Als God ze dan in het licht van Zijn aangezicht stelt, in hun gewicht en lelijkheid, in hun schuldigheid en getal, als begaan tegen overtuigingen: wie zou dan niet wenen en kirren als een duif?

6. De zesde reden was: het was niet heel ruim van binnen, er was niet veel licht van binnen, het ging er geheel tegenstroom en tij, er waren eerbergingen van Gods aangezicht, 2 Kron. 32:31. Het was: Heeft God vergeten genadig te zijn? Heeft Hij Zijn barmhartigheden door toorn toegesloten? Psalm 77:10; dacht ik aan God, zo maakte ik misbaar; peinsde ik, zo werd mijn ziel overstelpt. Sela, vers 4. Nooit vallen verlaten zwaarder, dan wanneer iemand is aan de poorten der eeuwigheid. De Zaligmaker, aan de poort van de dood en van de eeuwigheid komende, riep uit: *Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten?* Matth. 27:46.
7. Ook was dit een reden: hij wilde niet gaarne sterven, hij was nog jong, hij had pas de deuren van des HEFREN huis opengezet, en hij vreesde dat ze na zijn dood weer zouden gesloten worden. Toen de koning dat bedacht, begon hij te piepen en te kirren. Weet u hoe oud de koning nu was? Hij was 39 jaar. Hij was 25 jaar, toen hij koning werd, en hij had nu 14 jaar geregeerd; daarop kreeg hij nog 15 jaar te leven; dat maakt tezamen 54 jaar; toen stierf hij.

Nu kan een kind van God het wel verstaan, hoe het wezen kan, dat de vromen treuren op hun ziek- en doodsbed. Wereld, trekt er uw neus niet over op, als u de vromen op hun ziekbed eens hoort kirren.

Zo hebben wij gezien de bedroefde koning. De reden van zijn droefheid, die is Godvruchtig. Nu hebben wij nog twee dingen te bezien: zijn bidden, en dan de inhoud van zijn gebed.

II. De koning bidt. Toen Saulus een Paulus geworden was, zei de Heere Jezus Christus: *Zie, hij bidt*, Hand. 9:11. Deze koning bidt ook. Wie bidt hij aan? De HEERE. *O HEERE*, zei hij. De koning gaat niet naar een afgod. En hij wist ook wel, dat Abraham, Izak en Jakob niet van hem wisten. Hij gaat niet naar een schepsel, maar naar God, de Drie-enige God. Hij wist wel, dat het tevergeefs was hulp te verwachten van de heuvelen en de menigte der bergen, Jer. 3:23. Hij wist evengoed als David, dat deze God onze Zaligheid, ja een God van volkomen zaligheid was, en dat er uitkomsten bij de HEERE waren tegen den dood, Psalm 68:20, 21. De koning wist ook wel hetgeen er in Jeremia 14:8 staat, dat die God Israëls Verwachting was en zijn Verlosser in tijd van benauwdheid. Hij gaat dan naar de Drie-enige God.

En in het bijzonder: tot Wie van de drie Personen? Tot de Zone Gods ging hij, die Heere, Die het Middelaarsambt in de eeuwigheid opgenomen en aanvaard heeft; die Heere, dat waardige Voorwerp om aangebeden te worden, en Die de Sterke God is, al was het dat Hij in de gedaante van een mens kwam.

- Hij bad de alwetende Heere aan, Die Zijn noden en tranen kende.
- Het was de Almachtige, Die kan doen boven wat iemand zou kunnen bidden of denken.
- Het was de ontfermende Heere, Die zulke rommelingen van ontferming heeft, die veel meer zijn dan die van een vader over zijn kind, Psalm 103 en Jes. 40.

- Het was die gewillige Heere Jezus, Die hij aanbad: Hij was zo gewillig om in benauwdheid te redden.
- Het was die Heere, Die zulke beloften gedaan had in Jesaja 57:15: Ik woon wel in de hoogte en in het verhevene, maar Ik woon ook bij dien, die van een verbrijzelden en nederige geest is, om ze levend te maken.
- Het was die Heere Jezus, Die de hemel en de aarde vervulde, Die ook bij des konings ziekbed was, en bij al de gezonden en de zieken in geheel de stad.
- Het was die enige Naam, die onder de mensen gegeven is, door welken wij moeten zalig worden, Hand. 4:12, Die het enige Fundament is van onze zaligheid, 1 Kor. 3:11.
- De enige Weg, om door Hem tot God te gaan, voor al de gelovigen in het Oude en het Nieuwe Testament, Joh. 14:6.

De gelovigen in het Oude Testament waren zo ongetroost, onvrijmoedig, onkundig niet: zij wisten het evengoed als wij, dat de Zone Gods de Middelaar was, de Verlosser, de Zaligmaker; zij kenden Hem als de Borg, Psalm 119:122: *Wees borg voor Uw knecht ten goede*. Deze man wist het ook wel. En dat was de Heere, Die hij aanbad. Laat dat u nooit wijs maken, dat de gelovigen in het Oude Testament zo blind, onvrijmoedig en troosteloos waren; zij hebben wellicht veel meer kennis, troost en ondervinding gehad, dan die mensen die zeggen dat zij het niet hadden. Bekijk ze eens, die het zeggen, en zie of ze zelf wel ondervinding van het werk Gods hebben.

Dat niet alleen, maar de koning gaat tot die Heere met zijn gekir als een duifje: *O HEERE*, zegt hij. Dat was het gekir, dat *o HEERE*; dan eens zijn adem scheppende en inhalende, dan was het eens *o*, en dan wachtte hij weer wat, en dan was het *HEERE*; en dat was zo zijn gekir. Dat gaf te kennen: mijn hart is zo vol, het zou er wel alles zoals uit willen, maar er kan niet uit als *o*; mijn hart is zo benauwd, *o*: het is alsof het met dat te zeggen wat ruimte krijgt; *o*, hoe waardeer ik mijn gezondheid; *o*, dat U mij hoorde, *HEERE*; *o*, ik kan het niet verdragen, de benauwdheid is zo groot! *O*, geef mij toch een weinigje ruimte; *o* doe het, *o* merk er toch op! *O*: er kan anders niets uit komen.

Dat is zo de biddende en kirrende gestalte.

III. Maar, toen de koning bad, wat bad hij? Treed nu een beetje nader aan des konings bed en ledikant, treed een beetje nader toe, en luister eens wat hij bad. De zaak is het wel waard.

Jakob bad: *Op Uw zaligheid wacht ik, o HEERE*, Gen. 49:18. Mozes bad toen hij gaan sterven moest, en wat was het? *Ach HEERE, laat ik in dat goede land komen!* Maar: *spreek daar niet van*, zei God, *Ik heb het u met uw ogen doen zien, maar gij zult daarheen niet overgaan*, Deut. 34:4. David bad, oud en der dagen zat; er staat: *De koning heeft aangebeden op de slaapstede*, 1 Kon. 1:47.

Hizkía bidt. Maar treed toe, en luister wat hij bidt: u mag het gebed wel horen. Wat bidt hij? In dat gekir en gepiep komt een ordentelijke reden voor de dag. Wat was het? *O HEERE, ik word onderdrukt, wees Gij mijn Borg*.

Ik word onderdrukt, zegt hij eerst, en zo meldt hij hoe beklemd hij was. Daar zal niet veel uit komen. De vijand drukt mij, zegt hij, mijn zonden drukken mij, de verberging van Uw aangezicht drukt mij, de ziekte drukt mij. Hoe gedrukt hij was, er komt evenwel wat ordentelijks uit: *Ach HEERE, wees Gij mijn Borg!* Lieve Heere Jezus Christus, wees Gij mijn Heiland, mijn Koning, mijn Borg!

Een borgtocht kunt u niet begrijpen, of u moet drie personen hebben. U hebt daar een schuldhoeër, en een schuldenaar, en dan de borg, die tussenbeide treedt, en die tegen de schuldhoeër zegt: u mag deze man in het gevangenhuis niet werpen, ik neem de borgtocht daarvoor op. Een borgtocht is bij alle mensen bekend. Sálomo spreekt er dikwijls van, en hij waarschuwt *niet haastig in de hand te klappen en borg te worden voor een vreemde, opdat de schuldhoeër u niet overvalle en uw bed van onder uw lichaam hale*. Zet uw hand niet gemakkelijk voor een vreemde.

Juda was borg voor Benjamin bij zijn vader, en zei tot hem: laat mijn broeder Benjamin medegaan, ik zal borg voor hem zijn; van mijn hand zult gij hem eisen, Gen. 43:9. Paulus was het voor Onésimus bij zijn heer: Wat, Filémon, wil hij zeggen, hoe kunt ge zo lang zo verhard zijn, en die zonde zo dikwijls herhalen? Houd op, ik zal het betalen. Maar hier is het voorzeker wat anders dan bij een Benjamin of Onésimus.

- In deze borgtocht hebt u er ook Drie. De Schuldhoeër is de grote God, Die eist, Die vloekt, Die wil verteren in Zijn toorn, en Zich verheerlijken in Zijn rechtvaardigheid aan de schuldenaar; maar Hij rommelt over sommigen naar Zijn vrijmachtige verkiezing. Hij zou ze allen in de hel kunnen werpen, maar Hij ontfermt Zich over sommigen, diens Hij wil, Rom. 9:18. En daar is Hij machtig, wijs, vol genoeg toe, om dat te doen zonder opspraak.
- De schuldenaar is de mens. Wij hebben elk een schuld, zo groot, dat wij ze niet noemen kunnen. Ik, gij, wij, elk moet zeggen: *Wie zou de afdwalingen verstaan?* Psalm 19:13. Waarlijk, ik weet dat het zo is; want hoe zou de mens rechtvaardig zijn bij God? Zo hij met Hem in het gericht treedt, en lust heeft om met Hem te twisten, niet één uit duizend zal hij Hem kunnen beantwoorden, Job 9:2, 3. Onze zonden zijn veel in getal, verscheiden in hun soort, en daar is geen verschonē aan, geen voorwendsel, geen bedeksel of vijgenblad voor.
- Daar komt dan de Heere Jezus Christus, en Die zegt tot de Schuldhoeër: reken het Mij toe; en Hij zegt tot de schuldenaar: laat het op Mij staan; en dat doet Hij vrijwillig. De Schuldhoeër ziet Hem ertoe bekwaam, en de schuldenaars bekijken Hem ook op hun tijd, en die zijn er ook gerust op. En de Schuldhoeër zegt: alles waar u de Borg van zijt, zal Ik U tot een loon geven, en zij zullen U aanbidden, en zij zullen gaarne Uw onderdanen zijn. Ziet u het nu wel, waarom al Gods kinderen zoveel ophebben met de Heere Jezus Christus?

Maar, zult u zeggen, *hoe zal nu de zondaar het de Heere Jezus toevertrouwen, die zulk een afkeer van Hem heeft en zulk een liefde tot de zonden heeft?* Daar komt God de Heilige Geest; Die openbaart de diepten Gods aan de zondaar; Hij bewerkt hem en al zijn genegenheden zet Hij om, en Hij maakt hem een heel ander mens, en Hij gaat hem dat verworvene krachtadig toepassen, en dan komt Hij in de plaats van de Borg, en Hij blijft bij dat schepseltje tot zijn dood, en Hij bewaart het in de staat der genade. Deze koning was zo onkundig niet, maar dit ziet de zieke koning; al had hij dik bekreten ogen, hij had heldere ogen naar de ziel: "daarmee zag hij de Borg aan, en hij zegt: ach HEERE God, het komt er nu op aan, ik moet gaan sterven, en al kon ik niet een woord spreken na dit woord, dan heb ik genoeg gesproken: *Wees Gij mijn Borg!*"

Wat geeft dat nu te kennen?

1. De kennende daad des geloofs. Hij had de kennende daad des geloofs, en hij wil zeggen: Ik weet Wie u zijt, ik versta het stuk grondig, ik weet dat door Zijn kennis Gods Knecht, de Rechtvaardige, velen rechtvaardig zal maken, Jes. 53:11. Ik ben

geen onbedrevene in die daad, ik heb ze doorkeken en bestudeerd, en ik heb het stuk gevonden zoals het ligt.

2. Bij die kennende daad heb ik de toestemmende daad: Heere, ik twijfel daar niet aan. God is de Waarheid, er is geen feil aan Hem ooit gevonden, Hij is de levende God en een eeuwig Koning, Jer. 10:10. Ik ben verzekerd dat God waarachtig is, en Hij zal niet rusten voordat Hij het daargesteld zal hebben, er zal geen feil aan Hem zijn.
Ei lieve, volg het eens op; u zult ook eens ziek worden, en als u dan zulke dingen in uw hart hebt: ze zullen zo te pas komen.
3. Ook had hij de radeloze daad. Ik heb niets; ik heb geen gerechtigheid, o God, maar schuld; ach, wat zal ik gaan doen, o Mensenhoeder? Ik heb gezondigd, Job 7:20. Ach, hoe moede en mat maken mijn zonden mij ten dage der dodelijke krankheid! Treed met Uw knecht niet in het gericht! Dat is de derde daad, die ontblote daad.
Ach, leer toch de daden van het ware geloof kennen!
4. In de vierde plaats had hij ook de begerende daad, die hongerende en dorstende daad. Ik heb een honger en dorst naar U, die pijn verwekt; ik ben nergens mee te stillen dan met U: zoals een hert schreeuwt naar de waterstromen, also schreeuwt mijn ziel tot U, o God! Psalm 42:2; mijn ziel dorst naar U; mijn vlees verlangt naar U, op dit ziek- en doodsbed, Psalm 63:2.
5. De vijfde daad is de waarderende daad. Wat zijt u het enig Al bij mij, HEERE, grootmachtige HEERE! Als mijn vlees en mijn hart bezwijkt, dan zijt u de Rotssteen mijns harten en mijn Deel in eeuwigheid, Wien heb ik nevens U in den hemel? Nevens U lust mij ook niets op de aarde, Psalm 73:25, 26, noch mijn staat, noch mijn hof, noch mijn lieve leven: het moet alles onder U staan.
6. De zesde daad des geloofs was de aannemende daad, de aanklevende. Als hij toevlucht tot de HEERE nam, zo zei hij: ik vlieg naar U, ik kleef U aan als een gordel aan de lendenen eens mans; ik kan U niet laten gaan, ik moet U hebben. Dat is de aannemende daad. Zo grijp ik de sterkte Gods aan; Vader, wilt u nu geen vrede met mij maken, nu dat ik zo de sterkte Gods aangegrepen heb?
7. De zevende daad is de vertrouwende daad. Wij zeiden zo-even dat de koning zei: *Wees Gij mijn Borg*; al sprak ik nu niet een woord meer, het is genoeg. Ik werp mij op U, wil hij zeggen, ik verlaat mij op Uw borgtocht op dit mijn doodsbed; zeg tot de Vader: laat deze man in het verderf niet neerdalen, Ik heb verzoening voor hem gevonden, Job 33:24. Daar ga ik nu geheel op aan, al moet ik sterven. Het is alsof mijn hart een beetje kalm is en een beetje stil, HEERE, het is alsof ik een beetje ruimer word.
8. Dan, de achtste daad is: HEERE, ik wilde ook van Uw kant de verzegelende daad wel eens hebben; ik wilde dat U het eens tot mij zeide: *gij zijt Mijne*, Jes. 43:1. Mag ik het dan niet eens weten? Zeg het eens tot mijn ziel: *Ik ben uw Heil*, Psalm 35:3. Daarop zegt hij: HEERE, Gij hebt mijn ziel lieflijk omhelsd, (in dit ons teksthooftstuk, vers 17). Hij werd zo stil en zo ingeleid met zijn gedachten in de eeuwigheid, wat daar allemaal voor hem was; hij werd zo verkwikt. God deed hem smaken de zekerheid van zijn zaligheid. (Psalm 51:6, Datheen)
9. Daarop zegt hij: Allerliefste HEERE, moet ik nog leven, zo geef mij dan toch de heiligende daad. Laat ik niet zondigen, nu dat ik zo nabij U geweest ben; laat er een glans van heiligheid op mij liggen in al mijn wandel! - Het schijnt dat hij Manasse toen nog niet gehad heeft; die heeft hij drie jaren daarna gekregen, want die was twaalf jaren toen de koning stierf. - Zo U mij die heiligende daad belooft te geven, dan zal ik vertellen het goede, dat U aan mijn ziel gedaan hebt, en ik zal zo

al zoetkens voorttreden op de weg naar de hemel al mijn jaren en dagen, totdat die vijftien aren ten einde zijn, vers 15.

Mochten wij nu niet zeggen: Treed een beetje nader naar zijn ledikant en bed? Is het geen heerlijk gebed? Is het geen heerlijke gestalte voor een zieke? Zouden ik of u of iemand wel een beter gebed gedaan hebben?

Dat zijn onze drie stukken. Wij zullen u niet lang ophouden; evenwel moeten wij u nog een weinig ophouden, en een woord tot een stichtelijk slot spreken.

Toepassing

God belooft hele provincies met zieke beesten te maken; of de plaag ook bij ons niet is aangestoken, dat zal de tijd openbaren. Althans de pest is onder de beesten aangestoken. Op dit eiland zijn wij daar nog zulke aanschouwers niet van geweest, maar of u het niet weldra ontdekt zult zien, op de wegen gaande, op de weiden en stallen, weet God.

God heeft zulk een droogte geroepen. Joël zei: *vraag de ouden, of zij het wel ooit gehoord of gezien hebben; zo zeggen wij ook: vraag het de stokouden, of het wel ooit geschied is.*

God heeft nu drie maanden lang vele en zware ziekten in onze provincies gezonden, hele provincies door. U hebt geheel uw stad gezien als een ziekenhuis, en het houdt nog niet op. U kunt door geen straat gaan, of u moet zeggen: er is een zieke in, ja wel tien; noch haast voorbij een huis gaan, of er is een zieke, of het is wat zeldzaamst. Er zijn er, waar zij allen ziek zijn, ja zwaar ziek. De zieken kunnen niet beter worden. Ja, klim met uw gedachten eens op: Hebt u ooit in zo'n korte tijd zoveel doden gezien? Hebt u het in uwer vaderen dagen of in de onze ooit gezien? U gaat haast door geen wijken of straten, of er is een dode, of er wordt van iemand de laatste adem verwacht, onder allerlei soort van mensen: mannen, vrouwen, kinderen, rijken, armen; er wordt niemand verschoond. Wat denkt u van zulke dingen? Ik vrees voor erger. Wat denkt u? En nog is het einde niet. Let op, vraag het de geneesheren; zij zullen u zeggen: wij worden bekommerd hoe het nog aflopen zal. Vraag het elk verstandige, of er niet een wortel van vrees in hun hart schiet, en of zij u niet zullen zeggen: wij vrezen dat, als God met deze of gene gerichten gereed zal zijn, Hij dan met de pest zal komen! Hoort u het wel? Wij moeten het niet verbergen; wij weten dat het zowel in uw hart is als in het onze. De tekenen zijn buitengewoon. Als u het niet weet, is het door grote onopmerkendheid, en omdat u het niet wil weten. Weet dit, u die zo schuw zijt om eraan te denken, en dat u wel moogt bedenken hetgeen de Zaligmaker zei: *wees ijverig en waak, want in welke ure u het niet meent, zal de Zoon des mensen komen*, Lukas 12:40.

En wat hebt u dan, als u als die zotte dwaas maar eet en drinkt? Dan zult u horen moeten, dikwijls op datzelfde moment: u dwaas, in dezen nacht zal men uw ziel van u afeisen, vers 20; en nu durft u er niet aan te denken. Uw dodelijke dag begeren wij niet; evenwel mogen wij niet trouweloos met u wezen, maar wij moeten u zeggen hetgeen wij zien groeien, en er liggen indrukken in ieders hart. Het gaat van jaar tot jaar erger, het klimt zo alles bij trappen op, en het kan niet wezen dat God het zal afwenden, of u zult moeten invallen.

U zult 's zomers niet zo sabbat moeten schenden en niet zo goddeloos moeten wezen, of God zal merkkelijk Zijn ongenoegen tonen. Geloof dat het groeit, en overweeg het. Komt het niet na genoeg, als het onder beesten komt? Dat het de pest is, dat bewezen wij laatst duidelijk. Nu zeggen wij: komt het bij de beesten, denk er dan eens aan, of

het niet dicht bij de mensen is, daar u met de beesten moet omgaan, en u voedsel daarvan moet hebben?

Let eens op, in alle plaatsen van Europa, waar het onder de beesten geweest is, heeft God het onder de mensen gezonden. Bent u het al vergeten van het jaar 1708? Toentertijd was het zo in Duitsland, dat zij de steden verlieten en in de bossen gingen schuilen. Wilt u horen of wij er grond toe hebben, om te denken dat God ze zenden zal? Het is omdat al die zonden, waar God de pest om zendt, in onze stad openlijk geschieden. Wat voor zonden?

1. Ten eerste, God zendt ze over zonden van hardigheid onder mindere slagen. Egypte is daar zulk een bewijs van. God zond de pest onder het vee: toen zij zich verhardden, kwam het onder de mensen. De Israëlieten zijn er zulke bewijzen van: waartoe zouden zij meer geslagen worden, zei God de pest zal komen en mensen en beesten wegrapen.
2. God zendt ze over zonden van onbekeerlijkheid tegen al Zijn waarschuwingen in. Ik heb u zo en zo gedaan, zei God, nochtans hebt gij u niet bekeerd; daarom zal Ik onder ulieden de pestilentie zenden, naar de wijze van Egypte, Amos 4. Zij zijn onbekeerd in de huisgezinnen, in de gezelschappen en colleges: niemand denkt eraan om van zijn zonden af te komen en tot de oude en goede paden te komen.
3. God zendt ze om zonden van atheïsterij en verloochening van de opperste Majesteit in Zijn wezen en werken. *Wie is de HEERE?* Zeggen zij met Farao, Exod. 5:2. Ze zeggen: de HEERE doet geen goed en Hij doet geen kwaad, Zef. 1:12. Hij zal tonen, wie de Heere is, door de pest te zenden, die anders niemand ons zenden kan dan God, Die 't al regeert.
4. God zendt ze over de zonde van lastering van Gods Naam. Toen Rabsaké God gelasterd had, sloeg Hij het leger met de pest, Jes. 36.
5. God zendt ze over de zonde van opstand tegen de dienst en dienaars Gods. Staat u op tegen de dienst Gods, en doet u de dienaars zuchten: God zal u de pest zenden. Toen het volk opstond tegen Aäron: God zond de pest.
6. Om de zonde van hoogmoed zendt de Heere de pest. *Ik zal het eruit geselen*, zegt de Heere, Ik kan noch wil trotse mensen verdragen: Ik wedersta de hovaardige, 1 Petrus 5:5. Hoe kleine hoogmoed was het in David! Hij wilde het getal van zijn volk alleen weten, maar daar werden er zeventig duizend door de pest geveld, 2 Sam. 24:15.
7. God zendt ze om het misbruik van de sacramenten. Dat ziet u in Mozes, die de besnijdenis van zijn zoon verzuimd had. God ging hem tegemoet om hem met de pest te slaan, was het niet tijdig afgekeerd.
En in het Nieuwe Testament hebt u er zulke bewijzen van; Paulus zei: *Daarom*, dat is, om het misbruik van het Heilig Avondmaal, *zijn onder u vele zwakken, en kranken, slapenden*, dat is stervenden, 1 Kor. 11:30. Zie, zulke oordelen brengt God om het misbruik van het Heilig Avondmaal. U loopt en vliegt er zo maar naartoe, en u hebt er zo veel deel aan als de honden en zwijnen. U kunt het geestelijke van het lichaam van Christus niet onderscheiden; u mag niet zeggen: *het is voor mij*.

Wat zegt u nu: zijn er gronden van bekommring, en zijn ze er niet zeer ernstig? In het begin is men niet te stuiten. Oordeel nu. Meent u dat wij het doen om uw handen slap te maken? Hebben wij u voor dezen van de pest gepredikt? Maar zo dadelijk als wij het hebben zien groeien, hebben wij gezocht u indrukken daarvan te geven. Wij wensen dat wij God mochten aanlopen met gebeden, en dat wij verbeteringen

mochten zien, en dan zouden wij zien wat God geven zal. Maar als het er zou zijn, dán op met alle macht te gaan bidden, dat is ons niet aangenaam. Maar wilt u nú invallen: als het dan zal komen, willen wij u ook wel te hulp komen.

Zijn hier zieken, die gezond geworden zijn, die vragen wij: Hebt u gepiept en gekird als Hizkía? Bad u ook zo met hem? Was deze Borg, deze HEERE, u ook in het oog u? En die niet ziek geweest zijt - hier wilden wij u ook hebben - u moet deze Borg ook hebben. Of men elkaar al vleit, wat helpt dat?

Hebt u die Borg niet in het oog, wordt u dan eens ziek, zondaar, hoe ligt u dan en kermt! Dat zullen wij misschien in het vervolg ook eens zien. Dan liggen zij zo, dat men bevreesd is dat men hun kamer inkomt, vanwege hun kermen en klagen, zodat daar soms wel geheel het bedrijf van hun gruwelen uitkomt.

Doch wij hebben nu de vromen in het oog, en daar zullen wij bij blijven. Moet ik of u op het ziekbed komen, laten wij ons niet schamen te piepen en te schreien. De wereld krijgt wel als zij moeten scheiden van hun man of vrouw of kinderen; schaam u zich dan niet, kinderen Gods, dat u eens piept als een zwaluw, en dat u eens een kirrend duifjesgeluid laat horen. Laat bidden uw oefening toch wezen, met elkaar en alleen; is het niet lang, laat het kort wezen. Spreek eens, toon eens, Wie u in het oog hebt.

Wereld, u kent de Heere niet: dat is de oefening van Gods kinderen, het is hun gestadig werk.

Nog eens: kinderen Gods, ga het eens na hoe God aan uw hart kwam, toen Hij u kwam overtuigen, toen u het geloof kreeg. Misschien wordt u wel eens getroost; kom met uw tekenjes eens voor de Heere, schrei eens, u mag wel eens uitschreien. Let op uw wandel; kunt u voor de Heere zeggen met Hizkía: Och HEERE, gedenk toch, dat ik voor Uw aangezicht in waarheid en oprechtheid en met een volkomen hart heb zoeken te wandelen?

Wordt u ziek, moet u sterven, zoals u eens zult moeten, door of zonder de pest: neem uw toevlucht tot de Borg, zie naar Hem, ken Hem, geef Hem uw toestemming op uw leger, honger en dorst naar Hem, kleef Hem aan, houd Hem vast, en zegt: *Allerliefste Heere Jezus, wees Gij mijn Borg! Gij, Die voor mij het alles volbracht hebt, waarvan u in Uw opstanding de kwitantie kreeg, toen God U opgewekt heeft uit de doden, en verhoogd, en heerlijkheid gegeven heeft, opdat mijn geloof en hoop op U zijn zou*, 1 Petrus 1:21.

Belieft het God, op uw ziekbed u niet te verkwikken, en u niet te doen smaken de zekerheid van uw zaligheid, zeg dan: *ik, arm schepseltje, verlaat mij op U; ik heb niemand dan Christus*.

Bent u niet ziek geweest: leef voor God. Wie weet, hoe spoedig het uw tijd wezen zal, en hoe benauwd u dan zult zijn!

En bent u van een ziekte hersteld, zo zeg: Heere, wat een weldaad reken ik het! En zou ik U nu in het aangezicht spuwen met mijn gedrag? Nu past het mij zoals deze koning, in waarheid en in oprechtheid voor U te gaan leven.

Om te eindigen: die Borg hebben ik en u gedurig van node, en Die moeten wij hebben, of wij zijn verloren voor eeuwig. Ik besluit met het gebed van David in de 119^e Psalm, het 122^e vers: *Wees borg voor Uw knecht ten goede*. Amen.

VIERDE PREEK OVER 2 KONINGEN 1:15, 16 en 17a

Toen sprak de Engel des HEEREN tot Elia: Ga af met hem, vrees niet voor zijn aangezicht. En hij stond op en ging met hem af tot den koning. En hij sprak tot hem: Zo zegt de HEERE: Daarom dat gij boden gezonden hebt om Baäl-Zebub, den god van Ekron, te vragen (is het, omdat er geen God in Israël is, om Zijn woord te vragen?); daarom, van dat bed, waarop gij geklommen zijt, zult gij niet afkomen, maar gij zult den dood sterven. Alzo stierf hij, naar het woord des HEEREN, dat Elia gesproken had.

Op de goddeloze zieken

Wij lezen in Deuteronomium 32:6: *Zult u dit den HEERE vergelden, gij dwaas en onwijs volk? Is Hij niet uw Vader, Die u verkregen, Die u gemaakt en u bevestigd heeft?* God zegent soms een volk of een mens wonderlijk: Hij verheft den geringe uit het stof, en maakt soms een mens van klein groot. *Hij vernedert deze, en verhoogt gene*, 1 Sam. 2:7, 8. Als God een mens gezegend en groot gemaakt heeft, dan is het wat zeldzaams, als hij nederig is, en dat u hem voor God vindt met die indruk zoals Jakob in Genesis 32:10: Ik ben geringer dan al deze weldadigheden en dan al deze trouw, die u aan Uw knecht gedaan hebt; want ik ben met mijn staf over deze Jordaan gegaan en nu ben ik tot twee heiren geworden. Het is een wondere als u ze hoort spreken als David: Loof den HEERE, mijn ziel, en al wat binnen in mij is, Zijn heiligen Naam. Loof den HEERE, mijn ziel, en vergeet geen van Zijn weldaden, Psalm 103:1, 2. Het is een wonder, als u ze zult vinden zoals er in Psalm 116 staat in het 12^e vers: Wat zal ik den HEERE vergelden voor al Zijn weldaden, aan mij bewezen? Doorgaans ziet men, als God de rijkdom van Zijn goedertierenheid aan hen bewezen heeft, dat zij dan God laten varen, zoals er staat in Deuteronomium 32:15: *Als nu Jeschurun vet werd, zo sloeg hij achteruit.* Men ziet doorgaans dat het dan is als men leest in Jesaja 5: daar hebt u een wijngaard, die God geplant had op een vette heuvel; in plaats dat zij goede druiven zou voortbrengen, bracht zij stinkende druiven voort. Als dat gebeurt, dat er op grote weldaden grote misdaden volgen, dan zullen er binnen korte of lange tijd, ook grote oordelen op volgen. Dan is het: Ik heb Efraïm welgedaan, maar zij hebben tegen Mij gerebelleerd, Ik zal ze van voor Mijn aangezicht wegdoen. Dan is het: Kapérnaüm, Ik heb u tot den hemel toe verhoogd, maar Ik zal u tot de hel toe neerstoten, Matth. 11:23. Wanneer de barmhartigheid en de lankmoedigheid Gods misbruikt worden, dan veranderen ze wel in hete grimmigheid. Als het liefdesvuur van God niet wel beantwoord wordt, zo verandert het wel in een vuur van toorn. Als de mensen de zonden niet willen uitvagen, dan neemt God de bezem des verderfs, en Hij veegt de mensen het land uit.

Zulke dingen worden ons klaar vertoond in de koning Achab, die God groot gemaakt had door voorspoed. En wat volgt daarop? In 1 Koningen 20 zegent God hem bij de slag tegen de Syriërs, zodat de koning en zijn knechten met stroppen om de hals komen om voor hun leven verzoek te doen. In 1 Koningen 21 vermoorden hij en zijn vrouw Naboth. In 1 Koningen 22 komt een man; die schiet die pijl zo, dat zij in het hart des konings vliegt, en in de avond slobberen de honden zijn bloed. Dan komt zijn zoon Aházia op de troon, een kind van zo'n goddeloze vader. Hij heeft twee jaren geregeerd, en er ontmoette hem in die tijd heel veel, doch hij werd weggeruimd en is in de hel gevallen nadat hij enige dagen ziek te bed gelegen had, zoals men leest in dit

teksthoofdstuk. God rustte niet, voordat Hij het ganse huis van Achab verdaan had, en de kinderen, die van het huis van Achab waren, had doen omkomen, zoals men vindt aangetekend in 2 Koningen 10.

Geliefden, God heeft de ganse zomer met ons getwist door droogte en zware hitte. Wij konden het niet van ons hart krijgen, dat wij daar niet een woordje van zouden melden. Dat hebben wij gedaan uit Jakobus 5:16, 17, 18: *Een krachtig gebed des rechtvaardigen vermag veel. Elia was een mens van gelijke bewegingen als wij; en hij bad een gebed, dat het niet zou regenen; en het regende niet op de aarde in drie jaren en zes maanden. En hij bad wederom, en de hemel gaf regen, en de aarde bracht haar vrucht voort.*

God de Heere heeft nu 21 maanden in bijna al onze provincies de pest gezonden onder de runderkudden. Daarom konden wij dat ook niet voorbijgaan, of wij moesten dat gedenken. Dat hebben wij gedaan uit Joël 1:18-20: *O, hoe zucht het vee; de runderkudden zijn bedwelmd, want zij hebben geen weide; ook zijn de schaapskudden verwoest. Tot U, o HEERE, roep ik; want een vuur heeft de weiden der woestijn verteerd, en een vlam heeft alle, bomen des velds aangestoken. Ook schreeuwt elk beest des velds tot U; want de waterstromen zijn uitgedroogd en een vuur heeft de weiden der woestijn verteerd.*

Van de zuchtende beesten en het zuchtende aardrijk zijn wij gegaan tot de zuchtende mens. Dat heeft nu drie of vier maanden door onze ganse provincie en stad geduurd. De zieken zijn vele: God heeft de stad als een ziekenhuis gemaakt; en het houdt nog steeds aan, zodat er zijn vele zieken, zwakken, en velen ontslapen er onder klein en groot. Wij konden dat ook niet voorbijgaan, of wij moesten daarvan ook eens met de gemeente spreken. Laatst vertoonden wij u de zieke vrome. Toen zeiden wij, dat wij u misschien eens een zieke goddeloze zouden doen zien. De vrome zieke hebben wij gezien uit Jesaja 38:14, waar de vrome koning Hizkía ziek was tot stervens toe. Hij had een schone gestalte op zijn ziekbed: *Gelijk een kraan of zwaluw, zegt hij, piepte ik, ik kirde als een duif; mijn ogen verhieven zich omhoog; o HEERE, ik word onderdrukt, wees u mijn Borg!* Wij dachten toen: zij zijn niet allen vroom, die ziek zijn en sterven, maar de onvromen zijn ook wel ziek en zij sterven ook: hoe liggen die op hun ziekbed, en hoe maken die het? En dat zullen wij nu zien.

Wij moeten bekennen dat wij naar teksten gezocht hebben in het Woord; maar er zijn er weinig, waarin ons zieken en stervenden voorkomen. Wij konden er haast niet een vinden. Wij dachten erover, en zeiden bij onszelf: wat zijn de redenen dat wij haast niet een onbekeerde zieke konden vinden? Ach, God in de hemel vereert de onvrome zoveel niet, dat Hij ze een plaatsje in Zijn Woord geeft, waar van hen gemeld wordt. Is hun leven slecht, wil God zeggen, u kunt bedenken hoe dat hun einde is, en zou Ik dan zo iemand een plaatsje in de Bijbel geven om ze te beschrijven, hoe dat zij op hun doodsbed zijn? Als gij hun leven erin hebt, dat is al genoeg. Het is of God zeggen wil: *Zwijg ervan, want zij waren niet om des HEEREN Naam te vermelden*, Amos 6:10. Het is alsof God zei: zij gaan heen zonder begeerd te worden, zij laten hun naam tot een verrotting na, en die zal tot vervloeking wezen, zegt God, en wat zou Ik ze dan laten beschrijven? En zo er ergens een enige onvrome zieke gevonden wordt, zo is het om gewichtige redenen.

Wij vonden er geen duidelijker dan Aházia, en daar had God gewichtige redenen in voor: om te tonen dat Hij waarachtig was omtrent het huis van Achab; en dat deed God óók, om te zorgen voor het gezag van Zijn profeet. Daarom wordt er van deze zieke in het Woord gemeld. De apostelen zeiden in Lukas 9:54: zullen wij bidden,

Heere, dat het vuur van de hemel nederdale, zoals Elia deed, en dezen vertere? God liet dit ook aantekenen, omdat er zovele dingen van deze profeet bekend zijn tot op deze dag. Wandel eens met uw gedachten door het Woord: u zult daar weinig onvromen op het ziekbed in vinden. Wij hebben er hier een, en daar zullen wij thans van spreken, en u doen zien, hoe een onvrome is, als hij op zijn ziekbed is; waar wij dan in te bezien hebben deze drie stukken:

- I. Ten eerste, bij welke gelegenheid de profeet Elia komt bij deze zieke koning, die goddeloos is.
- II. Ten tweede, de trouwe behandeling van de koning: de profeet vreesde de gramschap des konings niet.
- III. Ten derde, zoals de profeet gesproken had, zo doet God.

Dat zijn onze drie stukken.

- Ten eerste, hoe komt de profeet Elia bij deze zieke koning?
- Dan, hoe gedroeg hij zich?
- Ten laatste, wat was de uitkomst?

Als een predikant eens bij een grote geroepen wordt: daar zijn duizend oren en ogen op geslagen, hoe dat hij zich gedragen zal. Zo gaat het hier ook. In Jesaja 38 zagen we de vrome profeet bij de vrome koning. Daar gaat het doorgaans wel; die verstaan elkaar. Maar hier vindt u een vrome profeet bij een goddeloze koning; hoe zal dat gaan? Zal hij getrouw zijn of niet? Als een predikant bij een goddeloze die van aanzien is, geroepen wordt, dan groept elk bijeen, en ze trachten te vernemen of hij wel getrouw is.

I. Wat het eerste aangaat, de gelegenheid bij welke de profeet komt, is deze: Toen, toen de Engel des HEEREN tegen hem sprak; toen, toen hij schroom en vrees had; toen kreeg hij een gebod: doe alle menselijke vrees weg.

Wie is de zieke? Het is Aházia, de koning in Israël. Hij was een kind van Achab en Izébel: zulk een goddeloos paar mensen als er misschien in heel de Bijbel geen paar meer opgetekend staat. In 1 Koningen 16:30, 31 vindt u dat er staat: Achab deed meer, om God tot toorn te verwekken, dan al de koningen die vóór hem geweest waren. En was het een lichte zaak: boven al zijn gruwelen nam hij nog ter vrouw die goddeloze Izébel, zodat hij nog erger gedaan heeft dan Jeróbeam. Hij zou misschien nog tot zulk een hoogte van zondigen niet gekomen zijn, was het niet door zijn goddeloze vrouw geweest. Uit zulke twee adders is deze Aházia gebroed.

Hij is koning in zijns vaders plaats; hij valt van God af; daarop komt God, en Die laat hem ook alleen. Daar is hij in zijn paleis: hij is weelderig en dartel, en misschien dronken; daar wandelt hij op het dak van zijn huis, waarvan God gewild had, dat er leuning op zouden wezen, opdat er niemand af zou vallen, en geen bloedschuld op dat huis zou liggen, waar zij niet waren, Deut. 22. Daarom maakten ze leuning van latwerk, traliesgewijze. Daar wandelt de koning, en hij zit in het venster, dartel, en mogelijk dronken en slaperig. Hij valt zwaar en hij bezeert zich verschrikkelijk. Daar ligt hij: hij wordt opgeraapt en naar bed gebracht. Dan worden de heemeesters gehaald, de geneesheren staan verbaasd, ze staan ervoor machteloos. De hovelingen zijn benauwd, ze mompelen misschien binnensmonds: hoe zal het aflopen?

De koning krijgt een besef van zijn val, hij voelt dat ze pijnlijk is, hij wordt benauwd, hij zou het wel willen weten, hoe het einde zal zijn, of het hem wel vergaan zal.

Waarheen zal hij nu gaan? Zal hij naar Baäl gaan, die zijn vader en hij gediend hadden? Nee, de Baälpapen waren toen in verachting gekomen, omdat Baäl niet

geantwoord had door vuur. Waar zal hij dan naartoe gaan? Naar Juda, waar de Urim en Thummim waren, waar de hogepriester Gods was? Nee, dat durfde hij ook niet doen. Hij was zo goddeloos geworden, dat hij leefde alsof er geen God in Israël was, Die de geheimen ontdekken kon, Die goedheid en macht genoeg had om de Zijnen te helpen. De koning dacht: God zal mij niet helpen; ik sta nu evenwel zoveel uit; zal ik Elia roepen, die trouwe knecht des HEEREN, hij zal niet willen komen, en zo hij kwam, zo zou hij maar een hard woord tot mij spreken!

Daar ligt hij evenwel, en hij is ziek. Wat raad om te weten wat er gebeuren zal?

Ik weet raad, zegt de koning: er is daar te Ekron een God, in der Filistijnen land, waar men zoveel van hoort opgeven, en zeggen dat hij veel duistere dingen ontdekken kan: Baäl-Zebub (een god der vliegen, die de Filistijnen eerden onder de gedaante van een vlieg). Of Israël dat nu uit verachting gezegd heeft: *de god der vliegen*, omdat er duizenden vliegen op het offer kwamen, terwijl er op al de slachtoffers der Joden niet één gezien werd; - het kan wezen dat ze het uit verachting gezegd hebben: *het is zo'n god, die niet één vlieg kan weren*; of ze noemden hem *de vliegende god*, en daar wilden ze mee te kennen geven, dat hij zo vlug was om duistere dingen te ontdekken en te helpen. In 1 Samuël 6:5 staat, dat de vorsten der Filistijnen zeiden: *Geeft den God van Israël de eer!* Maar hier komt Israëls koning en die geeft de god van Ekron de eer.

Dan zegt hij tot zijn hovelingen: *kom, er is een boodschap te doen, een gezantschap naar de god van Ekron, om te vragen of ik opstaan zal van dit bed of niet.*

Daar gaan de boden heen. Het is: zo koning zo gezanten, zo heer zo knecht; de heer is goddeloos, de knechten ook. Zij gaan misschien met een aanzienlijk geschenk, zoals de vorsten der Filistijnen aan de ark deden: ze zonden ze niet ledig weg, 1 Sam. 6. Naäman de Syriër kwam met een groot geschenk tot de profeet, 2 Kon. 5. Zo heeft ook de koning zijn knechten niet met lege handen laten gaan.

Daar komen ze onderweg een man tegen, die ze niet kennen; hij is in een eenvoudige gewaad: een haren kleed en een lederen gordel; hij spreekt evenwel gewichtige redenen tot hen. Zo zegt hij: *Mannen, ik weet uw reis en de oorzaak daarvan, en de ziekte van uw koning, en zijn nieuwsgierigheid om te weten hoe het gaan zal, wat er van zijn ziekte worden zal.* Ik weet de woorden, die de koning in zijn binnenste slaapkamer spreekt; gaat u naar de duivel, naar de god van Ekron: wat doen is dit? Gaat u zo openbaar de God Israëls loochenen; is er dan geen God in Israël meer om raad te vragen? Ga, keer weder en zeg uw koning: *Daarom zult gij van dat bed, waarop gij geklommen zijt, niet meer afkomen, maar gij zult den dood sterven*, vers 6.

Obadja kwam Elia ook eens tegen, maar die vrome hoveling kende die vrome profeet wel, 1 Kon. 18. Maar dezen hadden zich zoveel niet aan hem gelegen gelaten, dat zij hem kenden; zij dachten echter wel: hij moet wat groots wezen, want hij weet de geheimen van onze heer.

Daar komen zij weder bij hun zieke koning, en daar zeggen zij het, dat ze zo'n man ontmoet hadden. Hoe was zijn gewaad en postuur? Zegt de koning. Zo goddeloos als de koning was, hij liet zich toch meer gelegen liggen aan die man dan aan zijn hovelingen. *Weet gij niet*, zei hij, *wie het het is Elia, de Tisbiet, is, ik weet het wel:* vers 8. Daar ligt de koning en denkt: indien ik eens inviel voor God, zoals mijn vader deed, toen hij van dezelfde profeet een harde boodschap kreeg! Mijn vader viel in, en hij kreeg verlenging van zijn dagen; indien ik dan mijn zonden eens staakte, mijn zenden naar de duivel, en indien ik eens om die man zond, misschien zou God mij ook

helpen, en mij verlenging van leven geven. U kunt wel indenken, dat het zo toegegaan heeft.

Kom, zei hij, mijn trawanten, zend eens een hoofdman met vijftig mannen om de profeet op te gaan zoeken. Daar gaan ze op 's konings order heen.

(Die hoofdman in Matth. 8:9 zei: als ik tot mijn knechten zeg: Ga, en zij gaan). De koning zei ook: ga, en zij gingen; misschien heeft hij ze wel belast: breng hem niet met geweld. En misschien is hij zo goddeloos geweest, dat hij zei: breng hem koste wat het kost; kunt u hem niet met goedheid brengen, doe het dan met kwaadheid. Zo deed zijn goddeloze vader eens omtrent Micha. *U moet die gast, zei hij, in het gevangenhuis zetten en spijs hem met water en brood der bedruktheid*, 1 Kon. 22:27. Zo heeft deze wellicht ook gedaan, die zo'n goddeloze telg was van zo'n koning.

Zij, zulk een nadrukkelijke order van hun koning ontvangen hebbende, trekken heen, en daar vinden ze de profeet zitten op een berg. De profeet was met zijn ziel eens in de hoogte, hij verachtte het lage aardse; hij was in Godgewijde gedachten, en wellicht was hij bezig met bidden. Die hoofdman met zijn vijftigen spreekt de profeet aan: wat doet u daar boven; kom af, man, mij lust het niet zo hoog te klimmen om tot u te komen, maar kom u tot ons af, en zo u het weigert, zullen wij u halen met geweld.

De profeet zei: man, wat heb ik met u te doen? *God in de hemel*, zei hij, "gebruik mij ditmaal eens tegen zo'n goddeloos man." En hij bad tot de HEERE, en God antwoordde hem zo dadelijk met vurige kolen, die op die hoofdman met zijn vijftigen neervielen. Daar worden zij geroosterd, en verzengen zij, en daar verbrandt de hoofdman met zijn vijftigen. Een schrikkelijk en gruwzaam recht, wat God deed!

In Job 1 staat, dat er een bode kwam, die tot Job zei: *het vuur is onder de schapen gevallen en heeft ze verteerd; en ik ben slechts overgebleven om het u aan te zeggen.* Maar hier was er niet één overig, die de tijding kon brengen aan het hof van de koning. Joram zond eens een ruiter, toen Jehu kwam, om te zien wie het was, maar hij kwam niet weder; deze gezondenen keren ook niet weder. Vervolgens kwam de tijding hiervan aan het hof van de koning. U kunt indenken, hoe de zieke koning allengskens meer en meer benieuwd werd, en het werd hem ook allengskens banger en banger. Hij zendt nog vijftig mannen met een hoofdman. Zij zijn meteen gereed, zij durven het niet weigeren.

Wij lezen dat, toen Balak naar Bileam vorsten zond, de tweede nog aanzienlijker waren dan de eerste.

Zo deed deze koning Aházia misschien ook. Hij zendt er nu misschien die kloeker helden en rapper gasten waren, zulke waar de eerste niets bij waren.

En wat de eerste niet had durven zeggen, dat zegt deze tweede hoofdman; hij zegt: De koning zegt: man Gods, kom af! Dat niet alleen, maar: *kom haastelijk af!* vers 11.

Ach God, zegt de profeet, *hoor mij toch!* en hij bidt dat God weer vuur van de hemel zou zenden. En God doet het. Daar liggen zij weer geroosterd en verbrand. De mare komt weer aan het hof, ofschoon er niemand van die uitgezondenen kwam. Het gaat zo stil niet toe, indien zo een honderd man niet wederkomt.

De koning zendt er nog vijftig, en hij toont zo dat bij hem hoofdmannen noch knechten niet veel geacht waren. Dit was een hoofdman, die misschien vroom was, en misschien niet; hij krijgt in ieder geval ingang. Hij spreekt zo zelfverzekerd niet, maar hij gaat naar boven.

Man Gods, zegt hij, laat ik u bidden: *Laat toch mijn ziel, mijn leven, en het leven van deze vijftigen, dierbaar zijn in uw ogen; laat mij met deze vijftigen niet omkomen!* vers 13.

De profeet doet het. Hij krijgt last, dat hij nu niet zou bidden dat het vuur zou neerdalen, maar de Engel des HEEREN spreekt hem aan: *Zendt de koning om u? Hier is een beter gezantschap kom, man Gods, ga als een man.* Zo sprak de Engel des HEEREN tot de profeet Elia. Zagen de hoofdman en de soldaten de Engel niet? Naar alle waarschijnlijkheid niet.

De ezelin zag de Engel wel, maar Bileam niet, Num. 22:27. In 2 Koningen 6:17 ziet Elisa de berg vol vurige wagens en paarden, maar zijn jongen in het eerst niet. In Handelingen 7 zag Stéfanus de hemel geopend, maar die hem stenigden niet. In Handelingen 9 zag Paulus de Heere op de weg van Damaskus, maar zijn gezelschap niet.

Hoe gaat het nu met de profeet, die kloeke held? Beefde hij niet? De apostel meldt dat hij een mens was van gelijke bewegingen als wij, Jak. 5:17. Hij had nu eens vrees en dan weer een hoopje. Maar nu had hij een besef van het stuk, en het schijnt dat hij bevreesd geweest is. Daarom zei de Engel des HEEREN: *Vrees niet, zet alle menselijke vrees opzij.*

God zei tot Abraham: *Vrees niet, Abram*, Gen. 15:1. De profeet had gewichtige reden om menselijke vrees te hebben; wat voor redenen?

1. Ten eerste: ach HEERE, het volk zal wel zeggen: hier is nu de man! Hoe zullen ze met mij omspringen zoals als zij eens met Simson deden!
2. Ach, het volk zal denken, als ik met de hoofdman en zijn vijftigen de stad inkom, dat ik gevangen gevoerd word.
3. Ach HEERE, ik heb geen goede boodschap, het is zulk een harde boodschap die u mij geeft, en ik ben zo alleen in hun handen, als in een kuil der moordenaars. Ach HEERE, daar is Izébel, zijn moeder, die mij de dood gezworen heeft; en daar zijn al de afgodische priesters, die allemaal goed voor de koning spreken; ik vrees, dat ik er niet levend vandaan zal komen.

Zet dat allemaal opzij, zei de Engel; het is waar; er is gevaar aan alle kanten, maar zet het opzij, en ga mee, sta in het geloof, houd u mannelijk, zijt sterk, 1 Kor. 16:13. Daar staat de man op met zijn kemelsharen kleed en lederen gordel, en hij ging af tot de koning. Voorwaar een groot vertrouwen, en een buitengewone gehoorzaamheid: liever alle schepsels te laten varen en van zijn eigen leven te verloochenen, dan God ongehoorzaam te zijn. Hij neemt dan zijn leven in zijn hand, en hij gaat heen.

U kunt indenken, hoe teder dat die hoofdelan hem behandeld heeft, met wat een liefde en eerbied. En u kunt wel denken, hoe Samaria in roer is geweest, toen de profeet kwam, en wat een gewemel er aan het hof is geweest, als zij zeiden: *daar is de profeet met de hoofdman*. Daar volgt de een de ander, en zij gaan naar binnen en brengen de koning de boodschap. De profeet is er nu wel, maar hij zei evenals Bileam tegen Balak: *Kan ik nu anders spreken dan God mij geeft te spreken?*

Al wilde Balak mij zijn huis vol zilver en goud geven, zo zal ik niet anders spreken, Num. 24:13. Daar kwam eens een koninklijke hoveling bij de profeet Micha: eilieve, zei hij, spreek eens zacht tot de koning, spreek ook eens als de rest. Wel, zei hij: Zo waarachtig als de HEERE leeft, hetgeen de HEERE tot mij zeggen zal, dat zal ik spreken, en spreken als God mij geeft te spreken, 1 Kon. 22:14.

II. Daar is nu Elia aan het hof; daar wordt hij op de proef gesteld. Dat is ons tweede stuk.

De vrome profeet bij de goddeloze zieke koning komende, die te bed lag: hoe zal dit nu gaans? Hij zegt niet: koning, wat zijn de redenen, dat u mij geroepen hebt, (zoals Petrus eens tot Cornelius zei, Hand. 10). De koning zei ook de reden niet, waarom hij gezonden had. Maar zonder complimenten te maken over en weer, doet de profeet wat hij te doen heeft, en hij is even getrouw met de koning als hij met zijn gezanten was. Koning, daar ligt gij, er is gevaar; wilt u weten hoe de uitkomst zal wezen? Als u een goede uitkomst had willen hebben, had u andere middelen moeten gebruiken. U bent een mens, die geen God in Israël kent; o gij onheilig en goddeloos vorst, bent u naar de duivel gegaan? Aan een afgod van de onbesnedenen zo'n gezantschap te zenden, dat is bij de Heere onverdraaglijk. Ik heb tegen uw boden zo gesproken, (ik denk dat zij het u gezegd hebben), mijn heer de koning, mijn woord zal tot u niet anders zijn dan tot hen. Of ik nu in uw hof ben, of dat ik toen op de open weg was, ik spreek hetzelfde.

Wij lezen nog zulk een wonderlijke en vreselijke historie, lees ze eens, in 2 Koningen 8. Daar is de koning van Syrië ziek, Benhadad, dat was ook een onvrome; maar een heidense koning, die was wijzer dan deze koning; hij zei tegen zijn opperdienaar: ga naar de profeet Elisa, vraag hoe het met mijn ziekte zal aflopen. De profeet Elisa zei: ik zal het u bekendmaken, en zeggen wat de koning aangaat en wat u aangaat. *De koning zal sterven, en gij zult koning zijn over Syrië in zijn plaats.* Wat doet daarop die goddeloze knecht Házaël? Hij zei tegen Benhadad: *de profeet zegt dat u leven zult!* Maar die deugniet van een man nam een deken en doopte ze in het water, en hij vermoorde de koning, en hij werd koning in zijn plaats.

De profeet Elia wist wel, dat de koningen wel zulke bedrieglijke knechten hadden. *Koning*, zegt hij, toen ik uw boden tegengekomen ben, heb ik het hun gezegd, en nu zeg ik het ook: van dat bed, waarop gij geklommen zijt, zult gij niet afkomen, maar u zult den dood sterven; en het is met u gedaan, koning. Ik kom met een harde boodschap bij u, zoals de profeet Ahía met een harde boodschap bij Jeróbeams huisvrouw kwam in 1 Koningen 14. Hij zegt tweemaal, met zulk een nadruk: Daarom, daarom dat u naar de duivel gegaan zijt; al was anders uw ziekte niet dodelijk en uw val nog te genezen, zo zal God zulk een schandvlek uit Israël wegdoen; het is onherroepelijk voor u. Dat zegt de HEERE; ik maar niet. U kunt nu doen wat u wilt, maar de alwetende, de almachtige, de waarachtige HEERE zegt het.

Zie, daar hebt u de profeet getrouw bij de koning. Sálomo vroeg eens: Wie zal een recht trouwen man vinden? Hier is er een, die het zegt zoals het is.

III. Nu ons derde stuk. Is het zó gebeurd? Net zo: het wordt hand over hand erger met de koning: de pijnen vermeederen, de krachten verminderen, de glans van zijn koninklijke gedaante gaat weg; het zijn allemaal nietige medicijnmeesters die er komen; het doodszweet komt op zijn aangezicht, die koning der verschrikkingen treedt op het bed, hij tast hem aan, en alzo sterft de koning naar het woord des HEEREN door de mond van Elia. Hij was ernstig gevallen, en daar valt nu ook de boom, en waar hij valt, daar blijft hij liggen: hij valt in de hel. Daar hebt u het slot.

Gij zult nu in uw hart denken: wat deden zij nu met de profeet? Lieten zij hem gaan? Ja. God, Die Zijn knecht opdracht gegeven had, hield hem ook staande. Hij had het hart der koningen in Zijn hand, Spr. 21:1. Het is alsof God zei: Tast Mijn gezalfden

niet aan, en doet Mijn profeten geen kwaad, u zult uw hand niet aan hem slaan, Psalm 105:15. Die in de schuilplaats des Allerhoogsten is gezeten, die zal, zoals deze profeet, vernachten in de schaduw des Almachtigen, Psalm 91:1. Wat, zouden zij hem kwaad gedaan hebben? Het woord kwam, dat de profeet gesproken had. Daar was de uiterste consternatie en verslagenheid aan het hof; zij keken meteen naar een erfgenaam, die koning in zijn plaats wezen zou.

Daar hebt u de onvrome koning onder het volk Israëls, en de vrome profeet bij de zieke koning, en de uitkomst hoe het gaat.

Toepassing

Wat al onvrome zieken zijn er wel onder ons! Zonder breedvoerigheid: als men bij een zieke komt, predikant of lidmaat (wij komen immers wel bij zieken, van wie men moet denken dat ze geen genade hebben), weet u hoe het gaat?

1. Ten eerste, zij liggen zo bedroefd, zij zijn doorgaans zo treurig. In hun leven weten zij dikwijls niet van treuren, maar dán is het gehele huis in beroering, hun hoofd hangt als een bieze. Niemand is er dikwijls zelfverzekerder als ze gezond zijn dan zij, en niemand treuriger dan de onvromen als ze ziek zijn; dan wordt hun hart toegeknepen, dan is er gezocht en geklag. Zij zouden in hun gezondheid dikwijls wel kunnen zeggen hetgeen Nehémia zei, toen hij voor de koning stond: Ik nu was nooit treurig geweest voor des konings aangezicht, Neh. 2:1. Maar dan rollen de tranen langs de wangen, dan stenen en zuchten ze. Dat is het eerste: zij worden zo droefgeestig.
2. Hoe is een onvrome zieke nog meer? Ach, hij houdt veel van een gunstige voorstelling; kunt u de werkelijkheid wat gunstiger voorstellen dan zij is, dan is het goed; is er ergens een predikant of gezelschap, die wat gunstig voorstellen kan, dan is het goed. U moet maar geen hard man bij hen halen, die rechtuit is; komt er een predikant bij hem of een gezelschap, dat rechtuit is: dat gezelschap is hem niet aangenaam. Maar kunt u wat vrolijk doen, en vleien, en zeggen: bepaald niet al de zieken sterven, u zijt nog zo jong, u kunt nog wel gezond worden; breng hem dan in een goede stemming, dan is het goed, als u zo de breuk op het lichtste geneest. Maar komt er een, die hem eens onderzoeken zou, dan begeert men die niet, dan is het: laat de zieke nog wat rusten, ga nog wat heen; dan moet de zieke nog wat slapen, en dan is het: *och, maak toch zijn hart niet gaande, spreek toch niet hard*. Zo gaat het onder de onvrome zieken.
3. Ook gaat het zo: wat u spreekt, zeggen ze, spreek toch niet van de dood; ik heb daar in mijn leven niet aan durven denken, nu ik ziek ben nog minder. Er was een zeker koning van Engeland, Eduard de IIIe, die zei tegen zijn hovelingen: *als ik ziek ben en u vreest dat ik zal moeten sterven, wacht u dat u ooit tegen mij van de dood spreekt*. Zij zeiden: wel, koning, als u dan ziek wordt, wat moeten wij dan doen? *Spreek maar van biechten*, zei hij, *maar niet van sterven*. Ach, spreek maar van sterven niet, zegt de onvrome zieke, spreek van dat bittere niet.
4. Zo er iemand evenwel de vrijmoedigheid gebruikt, dat hij ervan spreekt, het zou hem wel gaan als Nabal: zijn hart bestierf in het binnenste van hem en hij werd als een steen, toen zijn vrouw zei in welk een gevaar hij geweest was, 1 Sam. 25:37. Wij weten wat er passeert, en dat wij de waarheid spreken.
5. Zij zouden wel al hun goed aan de medicijnmeesters ten koste leggen, en alles innemen, wat men hun gaf, al was het nog zo onaangenaam, en nog zo bitter, en nog zo walgelijk: Het is goed, zeggen ze, ik zal het gebruiken. Ja, het moet er dikwijls in gedwongen worden, zodat hun het bloed uit de neus springt. En zij

passen zo nauwkeurig op hun uren van innemen, beter dan ze op de uren van hun gebed geheel hun leven gepast hebben. En zo er iets is wat hun niet goed bekomt, wat een moeite doen ze, om het weer kwijt te worden. Er was een paus, Alexander de Vle, die door een vergissing en het hoogt beleid van God een vergiftige drank gedronken had, die hij zelf bereid had om er anderen door ter dood te brengen. Wij zeggen: *aan zijn zijde door een toeval, maar aan de zijde Gods door een hoog beleid*. Hij deed al wat hij kon om het kwijt te worden. Eindelijk en ten laatste zei hij tegen zijn kamerdienaar: *ga, haal uit de kamer mijn toverboek, opdat ik eens zie of ik gezond zal worden*. De duivel had zijn rol gespeeld. De kamerdienaar bij de kamer komende, kon de deur niet opendoen. En die paus, die de sleutel had van hemel en hel en vagevuur, wilde hemel en hel en vagevuur wel laten varen, had het in zijn keus gestaan, om op aarde te blijven.

Dit is dikwijls het geval. Denken de zieken aan enige kwade ziekte, zij zouden wel dokters op dokter halen, al zouden ze erom uitgelachen worden. Maar een verstandige zieke zal een dokter nemen, die zijn natuur kent, liever dan zes bij een, die hem niet kennen. Het is zo, dat door de menigte der geneesheren er menigten de nek gebroken worden. Dan is het: hier, daar, zend om deze en gene.

6. Dan begint dikwijls een predikant of de dokter de vrienden te zeggen: dit zal hier niet welgaan, van dit ziekbed zal hij niet opkomen. Daar krijgt dan zo iemand een besef van zijn ziekte; daar kan hij van zijn vrouw, of zij van haar man, en van hun kinderen niet af, noch van hun wereldse afgoden, huissieraden, wonderbomen. Ik ben er niet al lachende aan gekomen, zeggen de zieken, ik kan er zo makkelijk niet af. Ik moet scheiden en ik kan niet. Ik moet de laatste kus ontvangen en geven: mijn hart breekt, ik kan niet.

Er was ene Christoffel Wagenaar, een discipel van doctor Fop; die had een contract met de duivel gemaakt, dat de duivel hem ten dienste zou staan, als hij moest sterven. Toen hij nu sterven zou: daar kwam de duivel aan. Die heer had zoveel plezier in de dienst des duivels gehad, en nu was hij er zo benauwd van. De duivel, die enige jaren voor knecht geweest was, wordt hem nu de meester.

7. En wat is het dan op het laatst? Dan is er zoveel te bezorgen en te schrijven en te bevelen in het huis; en zo gaan ze heen zonder begeerd te worden, dan van de duivel. En wat dan? Ach, hoe bang en radeloos zijn sommigen! Zo het niet werd verhinderd door de omstanders: menigeen deed zichzelf kwaad. Hoe gaat het? Ach, zij geven het moedeloos op, of zij leggen zich zorgeloos neer.

Of, wat dan? Zij beginnen hun zonden uit te schreeuwen, als zij beginnen te denken aan hun misdaden. *Ach Heere*, zeggen zij, daar komen mij mijn zonden voor ogen; en zij halen ze op van hun jeugd af, en daar gulpen ze over hun hart, tong en mond, deze en gene gruwelen, en zij zijn zoals een brakend mens. Evenzo braken ze deze en gene gruwelen af en toe uit. Wat braken ze uit? Dit: *ik heb God nooit gediend; ik heb mij niet willen bekeren; ik heb die God vreesden, niet mogen zien; ik heb anderen daarin belet*; dat en meer gulpt er zoal uit.

Het is evenals die Turkse keizer, die de slag verloor. *Ik ben*, zei hij, nog nooit zonder bidden uitgegaan dan deze reis, en ik hoop dat de goede God het mij vergeven zal.

Komt u bij de zieken, het is: ik ben geen lidmaat geweest, ik heb mij niet geoefend; ik heb geen belijdenis gedaan; ik heb de vromen kwaad gedaan; ik heb mensen verleid, die om mijnentwil in de hel gevallen zijn; ik heb mijn kinderen voor God niet opgekweekt, ik heb ze geen goede indrukken gegeven; ik heb nooit met mijn man of vrouw of kinderen of dienstboden gebeden.

Daar beginnen sommigen dikwijls op het laatst te vloeken, zodat u het er niet bij houden kunt. Daar beginnen zij te zeggen als er in Spreuken 5:14 staat: Ik ben bijna in alle kwaad geweest. Dan zeggen zij in hun brullen: ik vervloek de dag in welke ik geboren ben. Dan zouden zij wel olie willen kopen, met de dwaze maagden, Matth. 25.

Zie daar, geliefden, zo gaat het. Wij spreken wat wij weten. Wij hebben het in ons leven gehoord, dat u het er niet bij harden kon van al het vloeken. O, het is er zo bang; en zij zouden naar God niet durven gaan, zij zouden liever naar de duivel gaan, zoals deze zieke koning deed. Of, als zij eens een vroom mens of predikant laten halen, wat zullen die tegen hen zeggen? Maar was er dan geen God in de wereld, dat u Hem niet diende, dat u zo dartel en goddeloos leefde? Daarom, daarom dat u dat gedaan hebt, zult u sterven en in de hel vallen. Ach, het is zo naar en zo hard! Er gaat een koude door ons lichaam, als wij het met bewustzijn overdenken. En kunt gij dat zo zonder indruk horen?

U zult zeggen: ach, ik hoop althans dat dit mijn lot niet wezen zal. Hoor: *zulk een leven, zulk een ziekbed en zulk een einde*. Wij zeggen nog eens: is de zonde in uw leven u zulk een lekkere bete, bent u een onbekeerd mens gebleven? U zult zulk een ziekbed en zulk een einde hebben, of er moet een wonder Gods aan u geschieden, zoals aan de moordenaar. Och arme, hoe klein wordt een onvrome als hij ziek is! Hij wordt zo tam, zo Godvruchtig zou u zeggen, zo handelbaar. Het is: spreek mij aan zoveel als u wilt. Men zou wel van hem denken: als dat schepseltje opkomt, daar zal wat goeds van komen. Maar in plaats van dat, komt hij op, hij is soms nog erger. Wel geliefden, wij blijven erbij: een wonder Gods moet er geschieden, als u op uw ziekbed in het hart gegrepen wordt. Men kan heel gemakkelijk zeggen: *dat mens was zo welgemoed; en: de bitterheid van de dood is geweken; ach Heere Jezus, kom haastelijk, ja kom haastelijk*.

Vergis u maar niet. Wat is uw grond? Is er een wonder Gods geschied? Van niet één op de honderd gebeurt het naar het Woord Gods; laat het er toch niet op aan komen.

- U zult zeggen: wat moet ik dan doen? *Werkt uws zelfs zaligheid uit met vreze en beven*, Filipp. 2:12. Waar u nog nooit uw hand aan geslagen hebt, sla ze er toch aan zonder uitstel.
- Zegt u: ik kan het niet uitwerken: Wel, val op uw knieën voor God, en schrei erover, en ga doen wat u kunt. Leer, hoor, lees het Woord, bid, ga bij goed gezelschap, scheid u van de kwaden af, en zie dan wat God werken zal.
- Zegt u: ach, wat moet ik doen? U moet doorbreken door alle beletsels heen. Zijn er beletsels: strijd ertegen.
- Zegt u: ach, er is zoveel in de weg: bid, worstel, en strijd ertegen, totdat u erdoor raakt.
- Zegt u met herhaling: ach, wat moet ik doen? Doe dit: u bent zo naarstig om de kost te winnen; zie dat u voor uw ziel ook wat doet. U bent al veertig of vijftig jaren zo naarstig voor uw lichaam geweest; wordt het nog geen tijd om voor uw ziel te zorgen? Op uw ziekbed er slechts voor te willen gaan zorgen, dat is geen speld waard. Neem een beetje van uw slapen, een beetje van uw beroep af voor uw ziel; ga zo dikwijls niet in gezelschappen, of, moet u er zijn, blijf er zolang niet.
- Zegt u nog eens: wat moet ik doen? Ga aan het bidden en aan het lezen: wat zou u anders doen? Ga soms eens uw binnenkamer sluiten, en dat u dan eens op uw knieën voor God viel, en zei: Ach Heere, bekeer mij toch! Ik ben zo vast aan de

zonden, zo ver weg; ach, trek mij daar van af tot U, Heere, u kunt het doen. Ik kan het immers niet waardig zijn; wees een arme zondaar of zondares genadig!

- Wat moet u nog meer doen? Dit: denk dikwijls aan uw dood, ze is misschien niet ver van u. Als u uit deze kerk gaat, zal God u wellicht op uw ziekbed leggen, waar u niet van op zult staan. Ik zeg niet, dat u met zo te doen de genade verdienen zult, maar God belooft er zegen op. Doet u het niet, onverwacht zal de ziekte en dood misschien komen. Doe het, en dan zult gij niet verschrikt wezen. Of wilt u uitzinnig leven totdat u sterft? Leg het nu op uw hart; u zult weten (doet u het niet), dat het u aangezegd is.

Daar hebben wij u nu de onvrome op zijn ziekbed getoond. Maar wat is het onderscheid tussen die beide, vroom en onvroom, groot!

Als het God belieft, hopen wij ook eens een vrome van zijn ziekbed gezond opgestaan, te bekijken, en dan ook een onvrome, die gezond geworden is. Daar zal het onderscheid weer groot zijn; is het verschil op het ziekbed groot, het zal daar ook groot zijn.

Ach, dat wij toch acht mochten geven op hetgeen gesproken is! Ik wens dat de Heere het zegene aan ons allen! Amen.

VIJFDE PREEK OVER JESAJA 38:16, 17

Heere, bij deze dingen leeft men en in dit alles is het leven van mijn geest; want Gij hebt mij gezond gemaakt en mij genezen. Zie, in vrede is mij de bitterheid bitter geweest; maar Gij hebt mijn ziel lieflijk omhelsd, dat zij in de groeve der vertering niet kwame; want Gij hebt al mijn zonden achter Uw rug geworpen.

Op een vrome uit zijn ziekte hersteld

Wij lezen in Psalm 50:15: *Roep Mij aan in den dag der benauwdheid; Ik zal er u uithelpen, en u zult Mij eren.* En in vers 23: *Wie dank offert, die zal Mij eren; en wie zijn weg wel aanstelt, dien zal Ik Gods heil doen zien.*

Als er benauwde dagen zijn, dan zult u een vroom mens wel zien staan met die taal van David in zijn mond en hart: Mij is zeer bange, 2 Sam. 24:14. En dan zult u ze met die taal dikwijls vinden: *Ik vond benauwdheid en droefenis*, Psalm 116:3. En dan zetten zij het op een bidden, op een roepen, op een schreien en schreeuwen tot God, zoals Jakobus zegt in hoofdstuk 5:13: *Is iemand onder u in lijden? Dat hij bidde.* Zij doen hetgeen God van Paulus zei in Handelingen 9:11: *Zie, hij bidt.* Wie is toch een Helper als God? Psalm 34:20: *Vele zijn de tegenspoeden des rechtvaardigen, maar uit die alle redt hem de HEERE.* Jes. 41:10: *Ik sterk u, ook help Ik u, ook ondersteun Ik u met de rechterhand Mijner gerechtigheid.*

Als ze dan geholpen zijn door God uit hun nood op hun bidden, dan gaan ze God de ere geven. Zij roken hun eigen garen noch hun eigen netten niet, zij kussen hun eigen handen niet, maar zij vallen voor God neer en zeggen: Loof den HEERE, mijn ziel, en al wat binnen in mij is, Zijn heiligen Naam, Psalm 103:1. *Zingt vrolijk in den HEERE; lof betaamt den oprechten*, Psalm 33:1. Wat is dat, God te eren? Dat wordt ons uitgelegd, als er door God bijgedaan wordt: *Wie dank offert, die zal Mij eren; en wie zijn weg wel aanstelt, dien zal Ik Gods heil doen zien.*

Het is uitermate treurig, als God moet klagen over ondankbaarheid en zeggen: *Ik heb kinderen groot gemaakt en verhoogd, maar zij hebben tegen Mij overtreden*, Jes. 1:2. Het is zo droevig, als God moet klagen en zeggen: Ik heb een wijnstok geplant op een vette heuvel, en Ik heb verwacht, dat hij goede druiven voortbrengen zou, maar hij heeft stinkende druiven voortgebracht, Jes. 5:4. Het is zulk een vlek in een mens, als God moet zeggen: Zult gij dit den HEERE vergelden, gij dwaas en onwijs mens of volk? Deut. 32:6. En zoals er in vers 15 staat: *Als nu Jeschurun vet werd, zo sloeg hij achteruit; en hij liet God varen Die hem gemaakt heeft, en versmaadde den Rotssteen zijns heils.*

Het is voorzeker beter, dat een vrome, de weldaden Gods ziende, uitschreeuwt: Loofden HEERE, mijn ziel, en vergeet geen van Zijn weldaden, Psalm 103:2, en Psalm 116:12: Wat zal ik den HEERE vergelden voor al Zijn weldaden, aan mij bewezen? Het is zo uitermate schoon, dat ze zich in ootmoed en nederigheid voor God neerleggen, zoals Jakob deed in Genesis 32; hij zei: Ik ben geringer dan al deze weldadigheden en dan al deze trouw, die u aan Uw, knecht gedaan hebt, vers 10. Het is zo uitnemend schoon, als zij in acht nemen 2 en in het werk stellen hetgeen Christus tegen die bezetene zei, Markus 5:19: *Ga heen naar uw huis tot de uwen, en boodschap hun, wat grote dingen de Heere u gedaan heeft.*

Geliefden, hebt u elk niet wel wat ontvangen van God? Het is dan zo redelijk en zo billijk, dat u tot God zegt met Hanna: De HEERE doodt en maakt levend; Hij doet ter helle neerdalen en Hij doet weder opkomen. De HEERE maakt arm en maakt rijk; Hij vernedert, ook verhoogt Hij, 1 Sam. 2:6, 7. Heere, u zijt die God, Die ik eren moet: *Wie ben ik, Heere HEERE, en wat is mijn huis, dat u mij tot hiertoe gebracht hebt?* 2 Sam. 7:18. Komt zo'n ziel in de hemel: met ere wordt hij gekroond, Psalm 84:12. Die op de troon zit, is ook gekroond met heerlijkheid en eer, Hebr. 2:9. Maar zij werpen hun kronen voor de troon neer, Openb. 4:10. Krijgt een ziel genade, zo weet hij dat God hem geformeerd heeft om Zijn lof te vertellen, Jes. 43:21, en, 1 Petrus 2:9, dat hij daartoe uit de duisternis geroepen is, opdat hij de deugden Gods zou verkondigen. Wordt iemand gered uit grote zwaarigheden, gewone of buitengewone, is het uit krankheid geweest, en is ze niet tot den dood geweest, dan moet zij ter heerlijkheid Gods zijn, Joh. 11:4. Dan zouden ze dat wel bij herhaling zeggen, hetgeen David zei in Psalm 118:18: *De HEERE heeft mij wel hard gekastijd, maar Hij heeft mij ter dood niet overgegeven.* Dan is het: *ik zal de goedertierenheid des HEEREN vermelden, Uwe alleen.*

Wij lezen van die heidense koning Ahasvéros, toen Mordechaï ontdekt had de raadslog van twee van zijn kamerlingen om de koning het leven te benemen: zo werd het tot een gedachtenis in een boek geschreven; en het gebeurde dat de slaap van de koning week, en dat hij het boek der gedachtenissen liet brengen om erin te lezen; en daar leest hij die grote weldaad, die Mordechaï hem gedaan had, en de koning zegt tegen zijn hovelingen: Heb ik dat wel erkend? Wat weldaad is er die man voor gedaan?

Geen, zeggen ze.

Dat kan ik niet langer op mijn hart houden, zegt de koning.

En is dat zo in een heidens koning, is het dan van de koning Hizkía, die verkwikte koning naar ziel en lichaam. Is het dan wel verwonderlijk, dat u hem hier zo erkennende en dankbaar vindt in onze tekst?

Hoe vinden wij hem? Eerst doodziek door de hand Gods, die hem benauwde. Hij krijgt nader besef en kennis van zijn ziekte, dat ze dodelijk was. Hoe vindt u hem in zijn benauwdheid? Hij bidt hij weent hij kleeft aan bij de HEERE; moet hij sterven, dat hij maar genade in Gods ogen vinden mocht. God is zijn Helper in de benauwdheid, en Die redt de koning. God gaf hem goed antwoord, en hij krijgt een middel voor zijn ziekte en wond, en boven dat een teken tot herstel. Het gebeurt zo; zoals Gods mond sprak, zo werd het vervuld.

Hoe vindt u de koning al verder? Die eert God bij geschrifte van het eerste tot aan het einde van het negende vers, en van het tiende tot het dertiende vers toont hij hoe dat hij gesteld was. Hij was in zulke ongunstige omstandigheden geraakt als het wezen kon: hij had zijn afscheid van alles al genomen, hij dacht dat hij de dag tot de avond niet gebracht, of van de avond tot de dag niet zou geleefd hebben. In het veertiende vers toont hij hoe zijn geloof werkzaam geweest was; en of ik dan donker of treurig was, zo zou ik, zegt hij, naar een eeuwigheid gegaan zijn. In het vijftiende vers zegt hij: Ach God, hoe waarachtig zijt Gij! zoals u het mij hebt toegezegd, alzo hebt u het gedaan; mijn krankheid is zo ernstig niet meer, ik zie dat ik hersteld zal worden.

Daarop komt hij in het zestiende en zeventiende vers, en hij zegt: o God, ik gedenk wat U deed op mijn ziekbed, en daar leef ik nu bij. Daarop komt hij in het achttiende, negentiende en twintigste vers, en hij zegt: *Lieve Heere, Wie past de lof beter dan U?*

U bent het zo waardig; U hebt mij goed gedaan, ik zal tot Uw verheerlijking wezen. Daarop toont hij dat God, Die zonder middelen kan helpen, er evenwel een gebruikte, vers 21, en op het laatst toont hij het teken, dat hij hersteld zou worden.

Wij zeiden daareven in onze voorafsprak welke stoffen wij verhandeld hadden; u ziet wat wij nu onder handen hebben: *een vrome zieke, die van zijn ziekbed opgestaan was, in zijn gestalte.*

In deze twee verzen zult u deze stukken duidelijk vinden:

- I. Ten eerste, dat de koning gedenkt aan de vrede, en wat hem in die vrede ontmoet is. In de vrede hebt Gij mij de bitterheid bitter gemaakt.
- II. Ten tweede, dat hij overlegt wat God in die bitterheid aan zijn lichaam gedaan heeft: Gij hebt mij gezond gemaakt, ik ben gered geworden, zodat mijn ziel in de groeve der vertering niet is neergedaald.
- III. Ten derde, welke verkwikking God aan zijn ziel deed: Gij vergaapt mij al mijn zonden, en Gij hebt mijn ziel liefelijk omhelsd.
- IV. Ten vierde, hoe zijn ziel naar God in dankzegging en verwondering uitgaat: bij zulke dingen leeft men, en in dit alles is het leven van mijn geest.

Die vier dingen liggen er dan duidelijk in:

- Hij gedenkt wat hem in de vrede ontmoette: *In vrede is mij de bitterheid bitter geweest.*
- Hebben wij te bezien, wat God aan zijn lichaam deed: *Gij hebt mij gezond gemaakt en mij genezen, zodat mijn ziel in de groeve der vertering niet kwame.*
- Hoe hij naar zijn ziel behandeld was: *Gij hebt al mijn zonden achter Uw rug geworpen. Gij hebt mijn ziel liefelijk omhelsd.*
- Hoe hij in dankzegging wegs melt en zegt: *dat zal ik heel mijn leven heugen; Heere, bij deze dingen leeft men en in dit alles is het leven van mijn geest.*

I. Wat het eerste aangaat: *hij gedenkt aan zijn vrede.*

Er was een groot koning, die tegen hem optoog met een groot leger: het was om hem, om zijn volk, om heel de stad en het land te doen, Jes. 36 en 37. De stad Jeruzalem was bezet, belegerd en benauwd; er was geen bestaan voor zulk een volk. De kinderen waren gekomen tot aan de geboorte, maar er was geen kracht om te baren; het was om moeder en kind te doen. Die heidense koning lastert God, hij hoont God en de koning, hij hoont de profeet Jesaja, en al de vrome hovelingen, en het gehele volk. Nu, het gehele volk in geheel de stad, die hadden hun wapens; wat voor wapens? Hun tranen en gebeden; ze schreiden.

God ziet dat, en Hij zegt tot de profeet: *ga, zeg dat die koning in de stad niet zal komen, dat Ik het hem beletten zal.* Daar zendt God een schrikkelijke pest in het leger van Sanherib, zodat ze die nacht bijna allen dood liggen, en die levend over waren, die gaan weg. Daar krijgt de koning vrede. *Ach HEERE*, zegt hij, *de stad is gered, zo wonderlijk! Nu, dacht ik, heb ik geen nood, het is vrede voor de ingaande en voor de uitgaande, er is geen bejegening van enig kwaad. Maar lieve Heere, wat kunt u het bitter maken in de vrede.*

Daar komt wat bitters: de koning wordt ziek, de pest komt in het hof, zij vat de koning; er was geen hoop van herstel bij de koning noch bij de omstanders. Er ontmoette hem wat bitters: de dood scheen te komen; het was een dodelijke ziekte, die hij in de vrede kreeg. Hij moest zeggen: *Heere, daar heb ik niet aan gedacht.* Het bitterste van alle bitter is de dood.

De dood en de ziekte komen van de zonde; die bittere wortel draagt zulke bittere vruchten, de zonde brengt zulke bittere dingen voort als gal en alsem. *Ik heb een ding gezien*, zegt de Prediker, *dat bitterder is dan de dood*. Zo er iets bitterder is, de dodelijke ziekte is uitermate bitter. Waarom zegt God in Zijn Woord dat de dood zo bitter is, om welke reden?

1. Ten eerste, omdat van al wat bitter is, de natuur walgt: te sterven, wie walgt daar niet van? Uw hart en ingewand keren ervan om, als u er maar aan denkt, ik laat staan, als u het ziet of zelf ondervindt.
2. Van al wat bitter is, schrikt de natuur. Ach, de dood en de dodelijke ziekte, wie schrikt daar niet voor? De dood is een koning der verschrikkingen, Job 18:14. De koning Bésazar verschrikte, toen hij de vingers aan de wand zag, Dan. 5, en 1 Samuël 25: Nabal verschrikte, toen hij hoorde in wat voor een gevaar voor zijn leven hij geweest was. Een mens schrikt zo van de dood, dat hij geen kwartier in een heel jaar met ernst daaraan durft denken.
3. De dood is zo bitter, elk klaagt erover. Ach, zegt hij, het valt mij zo bitter, als de dodelijke ziekte komt. Wat steent en roept men, hoe bitter valt de dood! Dan is het eens in het hoofd, dan eens in de lendenen, dan in andere delen van het lichaam.
4. Hoe bitter valt het innemen van wat bitters! Men zoekt het te ontgaan, zolang als men kan. Zo is het hier ook: *Indien het mogelijk is, Mijn Vader, zei de Heere Jezus, laat dezen drinkbeker van Mij voorbijgaan*, Matth. 26:39. De Heere Jezus, toen Hij gemengde wijn met gal en alsem gemengd kreeg, Hij weigerde ze in te nemen, Matth. 27:34.
5. De dood maakt het de stervende en overblijvenden zo bitter. Alle moeite wordt aan hem ten koste gelegd, en wat een bitterheid wordt de overblijvenden aangedaan door de dood! Naómi, na de dood van haar man en haar twee zonen, zei tegen Orpa en Ruth: het valt mij veel bitterder dan u, mijn dochters. Ach, hoe hard is dat sterven! Hoe bitter schreien de omstanders!

Toen ik daar zo in de vrede was, zegt de koning, ontmoette mij die bitterheid.

Wij lezen van Agag, de koning der Amalekieten, als hij bij Samuël gebracht werd: hij was zo blijde dat hij opsprong, en hij zei: *Voorwaar, de bitterheid des doods is geweken*, 1 Sam. 15:32. Deze koning was zo weelderig niet. Wij lezen van Rachel, dat zij het hard had in haar baren, Gen. 35:17.

Deze koning zei dat hij het hard had in zijn ziekte. Hoe piepte en kirde hij! Vers 14. Hoe weende hij! Vers 3. De bitterheid, die was hem bitter, dat kan hij niet ontkennen: zo dodelijk ziek te zijn, de bitterheid kwam aan het hart, Jer. 4:9.

II. Wat deed God nu aan zijn lichaam? *U hebt mij gezond gemaakt*, zegt hij, *en genezen, zodat mijn ziel in de groeve der vertering niet gekomen is*. Toen ik daar zo lag, zegt de koning, heb ik ondervonden, dat U licht kunt scheppen uit de duisternis, Jes. 45:7. Ik heb ondervonden dat de HEERE doodt en levend maakt; Hij doet ter helle neerdalen en Hij doet weder opkomen, 1 Sam. 2:6. Ik heb ondervonden, dat U een bittere kelk kunt schenken, en dat U de dood last kunt geven om te maaïen, en dat U hem weer een tegenbevel kunt geven. Zo bitter lag ik, zegt hij, en ik kreeg de toezegging dat ik gezond zou worden van Uwentwege, HEERE, en een middel, dat mij gegeven werd op Goddelijke last, en dan nog een teken, dat U mij gaf tot versterking van mijn geloof, en toen ik dat had, ben ik van uur tot uur gebeterd.

De vader van die zieke jongen in het Evangelie, vroeg wanneer het beter met hem geworden was? En het was van diezelfde ure, toen het tot hem gezegd werd, Joh. 4:52.

Zo zegt de koning ook: Mijn gezondheid rees, het veranderde van uur tot uur, met de kwaal stond het heel goed, het beterde, en ik loofde U, omdat ik in drie dagen tijd zo hersteld was. Ik en elk schreeuwden erover. U hebt mij gezond gemaakt en genezen, zodat mijn ziel in de groeve der vertering niet gekomen is.

Het graf heeft verscheiden namen: zoals de dood ijselijk is, zo is ook het graf ijselijk; het heeft daarom ijselijke namen. Het wordt genoemd een land der duisternis en der schaduw des doods; een stikdonker land, als de duisternis zelf, de schaduw des doods en zonder ordeningen, en het geeft schijnsel als de duisternis, Job 10:21, 22. Het wordt genoemd een land zonder ordeningen, want daar is geen orde onder die doodsbenen tussen de koning of zijn knecht. Het is een land dat schijnsel geeft als de duisternis: het geeft schijnsel als pek. God noemt het graf in Zijn Woord een onderste plaats der aarde. De gehele gemeente der doden is daar, het is een rustplaats voor al de doden. Wat man leeft er, die den dood niet zien zal, die zijn ziel zal bevrijden van het geweld des grafs? Psalm 89:49. De knecht zal daar zowel komen als de heer; zij komen alle in één vertrek in de aarde. Hier noemt de Geest het graf een groeve der vertering; waarom een groeve, en waarom een groeve der vertering? U kunt geen graf zien, of het in de aarde is, of in een steenklip, of er is een groeve gemaakt; daar zet men de doden in totdat zij tot aarde worden; men werpt een aarden hoopje op de doden; daar staan ze dan in de groeve der vertering, en daar ziet hen niemand meer. Dan zijn ze niet meer walgelijk voor de levenden, zij verpesten de lucht met hun stank niet meer, ze staan in de groeve der vertering. Daar begint dan een gisting in de doden te ontstaan, al de sappen raken door elkaar, de sappen houden de vaten niet meer, noch houden de vaten de sappen meer; dat gist alles dooreen. En uit die gisting formeert God levende wormen, en tot die wormen zegt God: *doorknaag die huid, wees haar broeder en haar zuster!* En zij doen het, totdat zij zelf bij hetgeen waar zij mee gemest zijn, ook verteren. Daar begint een gisting onder die wormen te komen, en zij gaan ook heen en zij sterven; bij het lichaam waar zij mee gemest zijn, worden zij verteerd. Daar ligt de dode op een droog bed van stof; gebeurt het dat iemand hem ziet: daar ligt hij als een mens, geheel van stof, zo groot als hij in zijn leven geweest is. Want gaat daar eens de adem van een mens uit, dan vliegt hij weg; gaat er geen adem meer in, dan blijft hij zo liggen als een dood mens. Dat is het graf. Vervult God nu Zijn woord niet: gij zijt stof en u zult tot stof wederkeren? Genesis 3. Daar is het waar hetgeen Paulus zegt: *de mens keert tot het verderf*, 1 Kor. 15.

Zo zegt de koning: ach God, in plaats dat ik, zo bitter liggende, in de groeve der vertering gezet zou worden, hebt U mij gezond gemaakt. Dat was de grote weldaad, die hij erkende, van de hand des HEEREN. *O HEERE*, zegt de koning, *dat hebt U gedaan!* De geneesheren en al de medicijnen waren machteloos, zij waren niets; ik was door alle man en door mijzelf opgegeven; maar Uw hand heeft het gedaan, dit was de vinger Gods, U moet er de eer van hebben.

III. Wel, had de koning anders niet, dan dat hij zo maar blijde was, dat hij gezond geworden was? Ja hij; wat had hij dan nog meer? God deed aan zijn ziel ook wat. Wat? Hij vergaf hem al zijn zonden, en Hij omhelsde zijn ziel liefelijk. Gij hebt, zegt hij, al mijn zonden achter Uw rug geworpen. U hebt mijn ziel lieflijk omhelsd.

Let nog wat op. *Lieve Heere*, wil de man zeggen, wat had ik veel zonden! Ik was anders niet dan zonden. Ik mocht eens met een bevend hart en stem zeggen: HEERE, gedenk toch, dat ik in waarheid en in oprechtheid voor Uw aangezicht heb zoeken te wandelen, maar ik schreide als ik dat zei. Ik kon het haast niet zeggen; ik mocht mij op mijn oprechtheid beroepen, maar wat zag ik veel zonden! Al ben ik vroom

geweest, wat had ik echter veel zonden en struikelingen! *Wij struikelen allen in vele*, Jak. 3:2. Meent gij, dat Gods kinderen op hun ziekbed geen zonden zien? Zij zijn dan niet in een goede gestalte, als zij ze niet zien. Wie zou de afdwalingen verstaan? Psalm 19:13. De koning sprak van verzoening te doen over de onreinheid van de heilige dingen, 2 Kron. 30:18.

Er zijn zonden die meer en die minder zichtbaar zijn: moedwillige zonden, harts-zonden, zondige oogmerken en doeleinden, zonden in de wandel; het kwam hem allemaal zo te binnen en voor zijn ogen. *Wij, onze koningen, onze vorsten, hebben gezondigd*, zegt Nehémia in hoofdstuk 9. Ik werd nederig en klein, ik beleed mijn zonde tegen U, Psalm 32:5. Ik kan niet zeggen, wat een last zij mij was, te zwaar om te dragen, Psalm 38:5; ik ben bekommerd vanwege mijn zonde, vers 19. Ach, hoe overstelpt was ik, hoe woelde mijn hart over mijn zonden! Ik daar zo liggende, zegt de koning, onder dat pak, ik heb het nooit zwaarder gevoeld. Ik was zo week, zo biddende, ik begon tot tranen te geven te geraken. Dat is waar, nooit vallen de zonden zwaarder dan op het ziekbed en aan de poort van de dood. Als God ze dan stelt in het licht van het aangezicht, dan kan men ze niet loochenen, dan is er geen vijgenblad voor de zonden, voor het wanbedrijf. Maar daar zo liggende, met dat pak zo benauwd, zei ik: Ik zal tot God zeggen: Verdoem mij niet, Job 10:2, straf mij niet in Uw toorn, Psalm 6:2, en ga niet in het gericht met Uw knecht, Psalm 143:2, en Job 33:24: Hebt Gij, Heere, dan geen verzoening voor mij gevonden?

Daar liggende, zegt hij: Wees borg voor Uw knecht ten goede, Psalm 119:122; mijn ziel druipt weg van treurigheid; richt mij op naar Uw woord, vers 28. Ach, hoe worstelde hij met God! Hoe hief hij zijn ogen omhoog! En in zijn schreien zei hij: Wees Gij toch mijn Borg! Laat ik niet verslonden worden door al te overvloedige droefheid! Wees Gij toch mijn Borg.

Maar als hij daar nu zo lag, hoe ontmoette hem God? Hij vergaf het mij allemaal, zegt hij, wat ik ooit misdaan had. Ach toehoorders, een ziel kan het gemakkelijk weten. Als zonden vergeven worden, dan wordt de schuldbrief aan stukken gesneden, en de schuld uitgewist. Het wordt genoemd: De HEERE heeft uw zonde weggenomen, 2 Sam. 12:13. God had lust aan goedertierenheid: Wie is een God zoals Gij, Die de ongerechtigheid vergeeft? Hij wierp ze achter Zijn rug in de diepten der zee, Micha 7:18,19, in de diepe zee van Gods algenoegezame genade en de verdienste van de Borg en Losser; en God wees hem toe het recht ten leven, op de borgtocht van de Middelaar. Dat kan ik vatten, zult u zeggen; maar hoe wist de man het? Weet u hoe? Door drie dingen:

1. Uit hetgeen de vergeving voorafgaat.
2. Uit hetgeen op de vergeving volgt, en
3. Uit hetgeen de vergeving vergezellende is.

Ik zeg: uit hetgeen ze voorafgaat, volgt en vergezellende is.

1. Wat gaat er vooraf? Tranen, belijdenis, treuren. God vergeeft nooit, zo u dat voorafgaande niet ondervonden hebt; op schuldbekentenis komt schuldvergiftiging, op schuldverootmoediging volgt schuldkijschelding. Zeg het nooit, dat uw zonden vergeven zijn, zo dat niet vooraf is gegaan; 1 Joh. 1:9: *Indien wij onze zonden belijden en laten, God is getrouw en rechtvaardig, dat Hij ons dezelve vergeve.*
2. De man had niet alleen wat de vergeving voorafging, maar ook wat ermee gepaard ging en dezelve vergezellende was: de toevluchtneming tot de Heere Jezus door het ware geloof: Wees u mijn Borg! Hij hield Hem vast en liet Hem niet gaan, als

de bruid, Hoog. 3:4. Denk nooit dat uw zonden vergeven zijn, als u dat vergezellende niet hebt, dat vliegen naar de genade in de overstelping van uw gemoed, dat grijpen naar de Heere, dat vasthouden.

3. Denk het nooit, of de gevolgen moeten er zijn, of u ziek of gezond zijt; en wat is dat? Dat wij smelten van liefde en verwondering in tederheid des harten! Dan komt God daarop en Hij verzekert ze wel eens. *Daar is dan die witte keursteen*, zegt God, *daar verzeker Ik u door, dat Ik ze u vergeven heb*. Daar heb Ik ze nu uitgedelgd, dewijl Ik u doe smaken de zekerheid van uw zaligheid door Mijn genade, Psalm 51. Ik zeg tot uw ziel: *Ik ben uw Heil*, Psalm 35:3.

Dat laatste kreeg de koning bij al het andere, en indien dit nog te weinig was, God deed er zo en zo toe. Wat deed Hij ertoe? *Hij omhelsde zijn ziel lieflijk*. Dat uit te drukken, kan ik niet doen, en dat te begrijpen, kunt u niet doen, maar dat te ondervinden, kan ik en u doen, als God het doet. U hebt mijn ziel lieflijk omhelst: het is wonderlijk ontfermende. De bruid in het Hooglied zinspeelt daarop, als zij zegt: *Zijn linkerhand zij onder mijn hoofd, en Zijn rechterhand omhelze mij*, Hoogl. 2:6. Daar zegt zij nog niet: het is lieflijk; maar waar omhelzen is, daar is doorgaans liefde. Hoor: *wat doet God aan een ziel, als Hij na de vergeving een ziel lieflijk omhelst?*

Dit:

1. Ten eerste, Hij maakt dat die ziel besloten is om te sterven, los van alles, waar hij maar enigszins aan vast zat; de vreze des doods neemt Hij weg. Ik weiger niet te sterven, zegt zo een. Hand. 21:13: Wat doet gij, dat u weent en mijn hart week maakt? Ik ben bereid niet alleen gebonden te worden, maar ook te sterven. Jezus zei: Weent niet over Mij, maar weent over uzelf en over de ellenden, die over u komen zullen, Lukas 23:28. Zo doet God in Zijn lieflijk omhelzen op het ziekbed. Zij zouden wel tegen de omstanders zeggen: Wat doet gij, dat gij weent? Laat mij gaan, houd mij niet vast.
2. Als God een ziel lieflijk omhelst op het ziekbed, doet Hij ook dit: Hij maakt ze zo innig geestelijk werkzaam, ze krijgen zo veel ruimte in het bidden, in het spreken, in hun geloof, in hun hoop op God, in hun liefde aan God te geven, in hun ganse gedrag voor God open te leggen; ze zijn zo werkzaam. Bezie het eens in de oude Izak in Genesis 27 en 28: ik ga HEERE, zei hij; maar wat was de man werkzaam! Bezie het in een Jakob! Ach, hoe werkzaam was hij, toen hij daar al zijn kinderen voor zijn sterfbed had, Gen. 49. Wat spreekt hij van God, hoe Hij hem gedurig geleid had, wat hem allemaal gebeurd was! Bezie het in Jozef! Hij deed zijn broeders zweren, dat ze zijn beenderen mee zouden nemen; want God zal u bezoeken, zei hij, en Hij zal u doen optrekken uit dit land, Gen. 50:24. Bezie het in David, 2 Sam. 23; dat staat daar als een wonder aangetekend. Voorts zijn dit de laatste woorden van David; en die komen zo nauwkeurig overeen met de 18^e Psalm.
3. Dan omhelst God de ziel lieflijk op het ziekbed, als Hij ze zo veel klaarheid geeft, dat ze hun genadestaat kunnen opmaken naar het Woord, dat ze naar Gods Woord kunnen zeggen: toen begon het in mij, zo is het voortgegaan, en zo is God getrouw gebleven. O God, zegt hij, het werk wordt mij niet betwist, het stuk wordt mij niet betwist, ik weet, in Wien ik geloofd heb, 2 Tim. 1:12. Ik kan mijn roeping en verkiezing door Uw grote goedheid vast maken, ik weet dat Christus de mijne is, en ik de Zijne ben, Hoogl. 2:16. Als ik verloren zou moeten gaan, zou de Bijbel het Woord Gods niet zijn. Dat is omhelzen, wat zo groot is. Ach, hier is nu mijn ziel stil en kalm; het is als het suizen van een zachte stilte.
4. Als God de ziel omhelst, dan komt Hij een weinig nader, en Hij zegt: *laat Ik u een kus van Mijn mond geven, Mijn genegenheid is tot u*. En de Koning neemt de ziel

bij de hand, en Hij leidt ze in Zijn binnenkamer, Hoogl. 1:4. En daar is het: U heb Ik bij name geroepen, hoewel gij Mij niet kentet. U heb Ik liefgehad met een eeuwige liefde. Ik ben u als van overlang verschenen, van verre tijden. U heb Ik getrokken met goedertierenheid, als met koorden der liefde; gij zijt de Mijne en Ik ben de uwe; voelt u Mijn liefde nog niet? Ben Ik u nog niet na genoeg?

Ja Heere, zegt de ziel, *ik weet dat U tot mij genaderd zijt, en het is mij hier goed nabij U te wezen*; Gij zijt de Rotssteen mijns harten en mijn Deel in eeuwigheid, Psalm 73:26 en 28. Heere, ik was mijn gangen in boter, Uw verberging is over mijn tent, Uw licht over mijn ziel, en nu ziet U mijn oog. Ik zie de Heere zitten als op een hogen en verheven troon; ik verga, dewijl ik een man van onreine lippen ben, ik heb de Koning, de HEERE der heirscharen gezien, Jes. 6:1 en 5. Ik zie de hemelen geopend, en de Zoon van God staande ter rechterhand Zijns Vaders, Hand. 7:56. Heere, er is geen geest meer in mij. Wilt U mij zo doen? Is dit naar de wijze der mensen? U schenkt mij de beker vol overvloedig. Nu durf ik wel het dal der schaduw des doods inzien zonder te vrezen, Psalm 23.

5. Als God de ziel lieflijk omhelst op het ziekbed: Ach Heere, zegt ze dan, laat ik nu niet wederkeren, ik hoop dat ik nu sterven zal, ik ben daartoe vastbesloten: ik heb een begeerte om ontbonden te worden en met de Heere Christus te zijn; dat is mij zeer verre het beste, Filipp. 1:23. Ik zucht, bezwaard zijnde, en verlangende om met die woonstede die uit de hemel is, overkleed te worden, 2 Kor. 5:2, 4. Heere, zal ik nu niet binnen komen? Kom, Heere Jezus, ja, kom haastelijk! Openb. 22:20.
6. Als God de ziel lieflijk omhelst op het ziekbed, dan verwekt Hij in hun hart een lieflijke triomf, dat ze voor en over de dood geleid zullen worden. Dan is het: Dood, waar is uw prikkel? Hel, waar is uw overwinning? 1 Kor. 15:55. Paulus zegt: er is niets in de weg, het is allemaal weg. Buiten het ziekbed doet God het ook wel, maar dan spreekt Hij zo veel van de dood niet als op het ziekbed. Hij zet ze dan als een zegel op Zijn hart, en als een zegel op Zijn arm, Hoogl. 8:6. Dan leren ze Psalm 48 verstaan (en dat zijn soms hun laatste woorden): Deze is onze God, eeuwiglijk en altoos; Hij zal ons zaligmaken; Deze is onze God, wij hebben Hem verwacht, Hij zal ons geleiden tot de dood toe, ja tot over de dood in het eeuwige leven, vers 15.

Zie daar, zo ondervond het deze koning.

IV.

Nu zo'n herstelde en verkwikte koning, ... wat doet hij? Wat doet gij nu, koning? *Heere, bij deze dingen leeft men, zegt hij, en in dit alles is het leven van mijn geest.* Dat is ons vierde stuk.

God zegt: De mens leeft niet alleen van het brood, maar van alle woord, dat door den mond Gods uitgaat, Deut. 8:3, vergelijk Matthéüs 4:4. Wij lezen dat de Zaligmaker zei: Ik heb een spijze om te eten, die u niet weet. De discipelen zeiden tegen elkaar: Heeft Hem iemand te eten gebracht? De spijze die niemand weet, zei Hij daarop, is, dat Ik doe den wil des hemelse Vaders Die Mij gezonden heeft, Joh. 4:32-34. Wij lezen dat Mozes veertig dagen en nachten op de berg was zonder spijze, Exod. 24:18. Wij lezen in 1 Koningen 19 dat God de profeet Elia spijze bereidde; en God zei: eet een weinig; hij mocht wel zeggen: Bij deze dingen leeft men; en hij ging door de kracht derzelve spijze veertig dagen en veertig nachten. Wij lezen in Johannes 6:55 dat de Zaligmaker zei: Mijn vlees is waarlijk spijs, en Mijn bloed is waarlijk drank. Een kind Gods mag wel zeggen: *Bij deze dingen leeft men.* Wij lezen van het Woord, die allerbeste spijze, dat het wordt gezegd zoeter te zijn dan honig en honigzeem, Psalm 19:11. Wij mogen ervan zeggen, als wij die Bijbel in onze hand hebben: *Bij*

deze dingen leeft men. Als God een ziel zo omhelst, buiten of in het ziekbed, dat Hij al haar zonden vergeeft en het verkwikkelijke van Zijn nabijheid doet ondervinden, moet ze zeggen: *Heere, bij deze dingen leeft men.* Wat wil de koning daarmee nu zeggen?

1. Heere, u deed mij zo wel. De geest des mensen werd ook ondersteund, mijn lichaam werd ook ondersteund, het gaat mijn ziel wel en mijn lichaam ook.
2. Ik zei, toen ik zulke bewerkingen en ontmoetingen van God ondervond, dat ik aan mijn genade niet twijfelen kon. Die bewerkingen waren blijken van het geestelijke leven.
3. Daarin is het leven van mijn geest. Ik zal het in de ganse loop van mijn leven niet vergeten, dat God dat gedaan heeft; ik zou er wel eens ziek om willen worden; ik zal het van tijd tot tijd eens ophalen; dat liefelijke spel der snaren kan niet varen uit mijn geest, Psalm 77. Ach Heere, dat zal het voedsel van mijn geestelijk leven wezen, zolang als ik op de wereld ben, ik zal erop teren. Ja Heere, ik ben als ontloken, ik ben vrolijk; o God, wat hebt U mij verheugd! Dán leven wij, zegt Paulus, als wij zo staan in het geloof. O God, zei de koning, dán leef ik als U mij zo zoet zijt.

Wat dunkt u, is het niet een heerlijk gezicht, zo'n herstelde zieke te zijn? Leg er uw hart eens bij, bij onze verklaarde woorden en de u voorgestelde zaken; ze dringen zich alle aan uw binnenste op.

Toepassing

Laat ons hart nu nog een woord tot u spreken.

Bent u nooit ziek geweest? Kent u geen ziekbed? Zouden er hier wel zo wezen, die het niet kennen? Is het bij u altijd vrede geweest? Wij willen het niet geloven, dat er hier zulken zijn die het niet kennen. Ik weet wel, dat wij elk wel weten wat vrede en voorspoed is, in onze toestand en ontmoetingen, de een in het huwelijk, de ander in zijn beroep; het ging zo uitermate voorspoedig, wat een zegen was er! Maar is het u dan niet gebeurd, dat het bittere kwam, als u er niet om dacht? Dan werd de man of de vrouw dodelijk ziek, zodat men begon te zeggen: hij of zij is dodelijk ziek, wat zal daarvan worden? Nu, daar zo liggende - in plaats dat de dood kwam, zo herstelde God ze in gezondheid, door de vrouw weder te schenken aan de man, en de man aan de vrouw, en de kinderen aan de ouders. Zij werden van uur tot uur beter, de ziekte week, ze kwamen weer voor de dag, ze kwamen weer in hun bezigheid. Is u dat gebeurd? Zegt u ja: wel, ging het u dan inwendig als deze man, dat u kon zeggen: o God, Gij vergaapt mij al mijn zonden? U omhelsde mijn ziel liefelijk. Hebt u er dat bij kunnen zeggen? Misschien zijn er zo geen vijftientig van heel deze hoop, en misschien wel. Wij hebben geen lust om iemand te benadelen, wij hadden liever dat u het allen kon zeggen.

- Maar u kon het niet zeggen, die de voorafgaande dingen van de vergeving mist. U was niet beschaamd, niet verlegen; u treurde niet over uw zonden. Die kunnen het niet zeggen.
- Ook die niet, die tot de Heere Jezus geen toevlucht nemen, dan maar alleen met de lippen; u kleefde Hem niet aan, u had geen hand des geloofs.
- U kon het ook niet zeggen, die het volgende van de vergeving niet ondervond, en daarom niet uitroepen kon: *o God, Gij vergaapt het mij.*
- U kon het niet zeggen, die tegen de dood zo opzag, die nog zo vast aan het schepsel zit; maar al het zeggen was: ach, mocht ik nog opkomen, mocht ik nog leven!

- O, u kon het niet zeggen, waar geen genade werkzaam was. U wist van geen bidden, van geen geloof en hoop; van hoop nog wel het meest, maar het was een bedrieglijke hoop, waarmee de meesten zich bedriegen; ja, u wist van geen staat der ziel op te maken; en moest u het doen, het zou een vervloekte staat zijn. Ja, u bent een vreemdeling van het omhelzen Gods. Uw begeerte was alleen om te leven; dan zou u wel een triomf gezongen hebben, als u door uw ziekte kwam.

Maar kinderen Gods, vrome zieken, kunt u het zo ruim niet zeggen, dat uw zonden vergeven zijn? Dat kan wel. Ach, was het evenwel uw opzet niet? Ach, had u wel rust voordat er een toeknikje kwam? Lachte dan uw tong niet wel eens? (*Mijne tonge lacht*, Psalm 16, Datheen). Was uw hart dan niet vrolijk? Durft u het wel in het geheel te ontkennen en zeggen: ik geloof niet dat ooit het werk Gods in mij geweest is? Wij moesten ook al schroom hebben om dat te zeggen. Ach, u mocht de Geest daardoor bedroeven met het ontkennen van het pand dat God u gegeven heeft. Was het zo niet, dat u zeide: Ach, ik waardeer het geestelijke leven; als ik dat mocht hebben, hoe blijde zou ik wezen! Dat ik nog enigszins hunker om in de wereld te blijven, is alleen omdat ik geen licht in mijn ziel heb.

Ja, zal iemand zeggen, ik ben nog door zovele zaken vast in de wereld. Deed het u niet goed, als gij u los kon maken? Is het geen wenselijke gestalte?

Een ander moet zeggen: ik ken er iets van, ik ondervond het, wat het was vergiffenis te krijgen, en wat het was, als God de ziel liefelijk omhelst; hoe ver was ik toen van de hel, en ik was zo dicht bij de hemel!

Wel, houd het toch in gedachtenis. Leef bij en met die dingen en overdenk ze; verblijf er u over; sterk er u mee in al wat u ontmoet; laat uw leven geestelijk wezen. Toen kwam het er vermoedelijk op aan. U lag toen als *in* banden en boeien. Maar laat het ook zijn *buiten* banden, herhaal het goede, wat God aan u gedaan heeft. Zeg het, dat God voor u vriendelijk is; vertel het aan anderen, en zeg: *Komt, hoort toe, allen gij, die God vreest, en ik zal vertellen wat Hij aan mijn ziel gedaan heeft*, Psalm 66:16. Vergeet toch die weldaad nooit, dat God uw leven verlost heeft van het verderf, Psalm 103:4.

Weet u wat nog meer, herstelde vrome? Ga voorzichtig leven, niet als onwijken, maar als wijzen. Zie dan hoe gij voorzichtig wandelt, Ef. 5:15. De koning zei: *Ik zal zo al zoetkens voort treden al mijn jaren*, Jes. 38:15. Zoals hij voor zijn herstelling uit zijn ziekte zei: Gedenk toch, HEERE, dat ik in waarheid en oprechtheid met een volkomen hart voor Uw aangezicht heb zoeken te wandelen, zo hoopte hij ná zijn ziekte het ook te doen, vers 3.

Herstelde zieke, wat onrecht hebt u aan God gevonden? Geen. Of zegt u: het is tevergeefs God te dienen? Nee, Hij verzadigt u immers met het heilige van Zijn paleis, en drenkt u uit de beek van Zijn wellusten.

Bent u hersteld, - zeg als Job: De rechtvaardige zal zijn weg vasthouden, en die rein van handen is, zal in sterkte toenemen, Job 17:9. Er staat in Psalm 84:8: Zij zullen gaan van kracht tot kracht, van deugd tot deugd; in 2 Petrus 1:5-7: Voegt bij uw geloof deugd, en bij de deugd kennis, en bij de kennis matigheid, en bij de matigheid lijdzaamheid, en bij de lijdzaamheid Godzaligheid, en bij de Godzaligheid broederlijke liefde, en bij de broederlijke liefde, liefde jegens allen. In Filippenzen 4:8 staat: Al wat waarachtig is, al wat eerlijk is, al wat rechtvaardig is, al wat rein is, al wat lieflijk is, al wat wel luidt, en zo er enige deugd is en zo er enige lof is, spreek,

bedenkt, doe dat; en wacht totdat de Heere komt. Heeft Hij u uit zes en zeven benauwdheden gered, Hij zal wel zorg dragen, dat u in de achtste, negende en tiende ook geholpen wordt. Zoals u alle dagen ziet in de stad: die ligt ervoor, en die is dood, zo zal uw sterfuur ook eens komen. Maar de Heere zal u een Veeberging zijn tegen die ure, zodat u zult zeggen: *ik heb er niets tegen, ik wil wel sterven*. Amen.

ZESDE PREEK OVER JOHANNES 5:14

Daarna vond hem Jezus in den tempel en zeide tot hem: Zie, u zijt gezond geworden; zondig niet meer, opdat u niet wat ergers geschiede.

Op een onvrome uit zijn ziekte hersteld

Wij lezen in het Evangelie van Johannes, hfdst. 9 vers 1, 2 en 3, dat daar aan de tempel te Jeruzalem een blindgeborene zat. En toen de Heere Jezus met Zijn apostelen de tempel ingetreden waren, zo hadden zij een gesprek over die blinde. De apostelen deden een vraag en zeiden: *Heere, wie heeft er gezondigd, deze of zijn ouders, dat hij blind zou geboren worden?* De Zaligmaker antwoordde: *Noch deze heeft gezondigd noch zijn ouders, maar dit is geschied, opdat de werken Gods in hem zouden geopenbaard worden.*

Daaruit kunt u zien, dat God soms wel grote ellenden en zware oordelen doet komen, al zijn er geen merkelijke oorzaken. Wij lezen in Job 2:3 dat de HEERE tot de satan zei: gij hebt Mij tegen hem opgehitst om hem te verslinden zonder oorzaak. De Heere geeft, en Hij neemt, naar Zijn believen. Waarom doet God wel grote ellenden zonder merkelijke oorzaken komen, zonder dat de patiënt merkelijke oorzaken gegeven heeft?

1. Ten eerste, om Zijn vrijmacht te doen zien, en dat zij allemaal onder niemand staan dan onder God. Ik ben aan geen zondige patiënt gehouden om wel te doen, zegt God. In Lukas 13:1-5 zei de Zaligmaker: Meent u dat die achttien mensen, op welke de toren in Silóam viel, die daar naar de stad Jeruzalem gingen, groter zondaars zijn geweest dan andere? Meent gij, zei de Zaligmaker, dat die Galileeërs, die daar kwamen om te offeren, welke Pilatus geslacht heeft, en hun bloed met hun offeranden gemengd heeft, groter zondaars waren dan al de andere Galileeërs en boven alle mensen, die in Jeruzalem wonen? Ik zeg u: *Nee zij.* God wil Zijn vrijmachtige raadt en beschikking tonen in de ene zondaar meer te slaan dan de andere; Hij doet naar Zijn vrij behagen.
2. Geeft God grote bezoeken, waar geen merkelijke misslagen zijn, Hij doet het om Zijn heerlijkheid te tonen, opdat elk die in de stad is, de heerlijkheid Gods zou zien in de redding, die zo'n mens kreeg. Dat was de reden, waarom Lázarus moest sterven? Opdat de heerlijkheid Gods zou geopenbaard worden in hem levend te maken, Joh. 11:40. Dat die blinde blind geboren was, wat was opdat de werken Gods in hem zouden geopenbaard worden.

Nochtans zult u doorgaans vinden, dat niemand onder smarten en ellenden is, of God bezoekt hem over zijn zondig gedrag. Het is Gods beleid doorgaans, Zijn recht te tonen over heimelijke en openbare zonden. Al heeft iemand heimelijk gezondigd, het is evenwel openbaar voor God en zijn gemoed, en dan geeft God het doorgaans aan hen te verstaan door de boeien en banden der ellenden, waar Hij hen mee bindt, zodat zij wel moeten zeggen als Jozefs broeders: nu zoekt God het bloed van onze broeder, wiens benauwdheid wij zagen, Gen. 42:21. Al zondigt iemand nog zo verborgen, het is evenwel bekend bij God; en zoveel te meer toont God Zijn recht, als de zonden van de mensen beginnen openbaar te worden. Wist Hij, zeiden ze van de Heere Jezus, wat zondares die vrouw was, Hij zou er zoveel niet mee op hebben; de ganse stad waagt ervan, zij heeft de zonden ingedronken als water, Lukas 7:39. Doorgaans gebeurt het,

als God plagen, ziekten, ellenden, krankheden zendt, dat Hij ze dan van binnen eens aanspreekt, en zegt: zie nu of het kwaad en bitter is de Heere te verlaten. Jer. 4:18: Dit is uw boosheid, dat het zo bitter is, dat het tot aan uw hart raakt; wat krijgt u dan dat uw breuk dodelijk is en uw plaag smartelijk is? Is het u wel ten onrechte overkomen? Als u die bittere wortel, de zonde, in uw hart wilt laten wortelen schieten, dan moet u ondervinden dat ze zal opschieten en gal en alsem dragen.

Wij denken dat deze man, die de Heere Jezus hier in de tempel vindt en aanspreekt, zulks heeft ondervonden, dat hij door zijn zondig gedrag in zulke ellenden is gekomen. Als u ziet die nadrukkelijke les, die de Zone Gods hem geeft: *Zie, gij zijt gezond geworden; zondig niet meer, opdat u niet wat ergers geschiede*, zo denken wij dat u ons uw toestemming geven moet, dat de zaak aldus moet opgevat worden.

God bezoekt ons land en onze stad met vele bezoeken, en Zijn hand is nog opgeheven. Wij denken dat de slag, die in Gods raad is, nog niet gegeven is. Elk ziet wel dat de hand van God opgeheven is; zoals een vader, die zijn hand opheft om zijn kind een slag te geven, zo staat God ook boven onze provincie met Zijn opgeheven hand om een slag te geven die dodelijk is. Ons hart is daardoor bewogen geweest om enige stoffen met de gemeente te verhandelen.

Wij hebben gezien hoe dat God het land heeft doen zuchten door de droogte. Daarop hebben wij laten volgen de pest onder de runderkudden, in al de provincies bijna, wij zijn de laatste waar het gekomen is. Daarop heeft God onder de mensen verwekt vele zieken; velen sterven, anderen worden langdurig gekweld buiten gewoonte. Daarop deden wij u zien een vrome zieke op zijn ziekbed in zijn gedrag. Daarop een onvrome zieke in zijn verrichtingen. Daarop een herstelde vrome in zijn gedrag. Nu zijn wij gekomen tot die stof, dat wij moesten zien een zondaar die gezond geworden is: wat lessen hij te ontvangen en welk gedrag hij te houden heeft. Daartoe hebben wij u deze woorden voorgelezen.

In dit hoofdstuk zijn bijzondere stukken. Wanneer is dit voorgevallen? Op een feest der Joden. Wat voor een feest? Dat staat er niet genoemd; maar het is zeer te denken dat het 't Paasfeest was. U zult wellicht in uw gedachten overleggen en zeggen: *hoe weet u dat?* Dat weten wij uit het 35e vers van het vierde hoofdstuk. De Zaligmaker zei: er zijn nog maar vier maanden en dan komt de oogst. Nu, tussen Pasen en Pinksteren kwam er geen ander feest.⁸ Dit is het tweede Paasfeest, dat de Heere heeft bijgewoond voor Zijn dood, en een jaar daarop werd het rechte Paaslam geslacht.

Hier op het feest zijnde: wat doet de Heere hier? Hij komt daar voorbij de Schaapspoort, waar al de schapen en de lammeren gebracht werden, die ze daar dan kochten om op het feest Gode te dienen. Daar aan die poort vindt de Zoon des levenden Gods een badwater, hetwelk in het Hebreeuws genaamd werd Bethesda, een vijver. Het is wellicht diezelfde vijver, waar wij van lezen in 2 Koningen 20:20, die de koning Hizkia had laten maken, om in tijd van nood tot verkwikking te kunnen gebruiken. Daar bij dat water was een huis, dat genaamd werd Bethesda. Het draagt de naam van *uitstorting*, omdat de wateren door zekere leiding erin werden uitgestort. Ook werd het genaamd een huis *van milddadigheid*, omdat daar de genoten weldaden door de mensen geschieden. Ook werd het genoemd een *huis van genade*, om de weldaad, die God bewees door het wonderteken, dat God er deed. Daarin was niet maar één vertrek, maar vijf zalen, vijf kamers, vijf vertrekken. In dat huis lagen allerlei mensen: een grote menigte van zieken, blinden, kreupelen, verdorden, die als

⁸ Andere chronologen berekenen vanaf het Pinksterfeest, 4 maanden voor de wijnoogst

verschimmeld waren, die niet te genezen waren dan door een wonderwerk Gods. En om dat te verkrijgen, lieten zij zich brengen in dat algemene ziekenhuis, en daar lagen ze en wachtten; *waarop?* Op de roering van het water, als God een sterke beweging begon te brengen. Wat middel gebruikte God dan daartoe? Daar was dan een engel, die op zekere tijd in dat badwater neerdaalde, en beroerde het water, zodat het aan het schuimen raakte. Daar kwamen dan de zieken. Die dan misschien nog een bloedvriend hadden, die droegen hen er naartoe, of anderen, die nog een beetje krachten hadden, die komen er naartoe gekropen. Waarom dat? Omdat die eerst na de beroering van het water daarin neerdaalde en inkwam, die werd gezond, van wat ziekte hij ook bevangen was.

Wat heeft de God Israëls toch wonderen gedaan, die men niet begrijpen of niet tellen kan! Er is een koperen slang in de woestijn opgericht; daar kruipen al de gebetenen naartoe, zij worden genezen. Er is een Jordaan; daar gaat Naman de Syriër in, en hij wordt gezond, en zijn vlees kwam weder als het vlees van een kleine jongen. Hier is een badwater; daar komt God en Die zegt: *kunt u erin raken, Ik zal u gezond maken.* Er komt een menigte van mensen om te kijken in dat huis, wat daar al voor mensen lagen, en om hun hart eens te bewegen om ze wat mee te delen.

En zo zien wij dat de Heere Jezus, die Weldadige, er ook komt, Die de krankheden op Zich genomen had, Jes. 53:4. Hij was gekomen om vele krankheden te genezen. Hij komt daar dan in die zaal, en Hij wordt innerlijk bewogen over een zekere oude patiënt, die er al acht en dertig jaren krank gelegen had. Och arme! De Heere ziet hem, en wist hoe lang dat hij er gelegen had, en Hij spreekt hem aan. Hij zeide tot hem: *Wilt gij gezond worden, hebt u er lust toe?*

U kunt indenken, hoe zijn hart is opengegaan, en dat hij snedig geantwoord heeft, en gezegd: u doet mij denken dat u wat groots bent. Dat heb ik lang getoond dat ik wel gezond wilde worden; daartoe ben ik hier zo lang geweest; en als het water beroerd wordt, kruip ik er naartoe. Maar als ik er juist aan kom, zo daalt een ander vóór mij neer, en die wordt gezond, en ik blijf ziek. Het was of hij zeggen wilde: het water is nu niet beroerd, en ik denk dat U ook zo bent als al de kijkers, dat U ook al zult heengaan zonder mij te helpen.

Daarop komt de Koning en Die spreekt als machthebbende: *Sta op, neem uw beddeken op en wandel, en ga heen naar uw huis.* Hij spreekt, en daar gaat kracht van Hem uit. De man voelt aan al zijn leden dat hij gezond wordt. Hoe moest hij staan kijken evenals Naäman: hoe stond hij en keek dat hij gezond werd! Zo ook deze man. Hij pakt zijn ziekgoed⁹, hij neemt zijn beddeken op, en hij gaat heen naar zijn huis, uit dit ziekenhuis. Hoe gaarne, wilde hij zeggen, doe ik het. Hij gaat aan het pakken, en hij gaat uit het huis; hij neemt zijn beddeke op, en neemt afscheid van de zieken, en hij gaat er kloek en gezond uit.

In het tiende vers komen de Joden, en die stoten er zich aan; zij zeiden: Is dat uw dankbaarheid? Overtreedt u zo het gebod? Het is sabbat; het is u niet geoorloofd het beddeken te dragen op de sabbat. Daar geeft Hij antwoord op in het elfde vers. Hij zei: het is zo groot dat ik mijn gezondheid kreeg, maar Die het gedaan heeft, Die heeft het mij belast, en ik denk dat Hij het mij niet belast zou hebben als ik het niet doen mocht: ik laat dat aan mijn grote en dierbare Geneesmeester. Daarop zeiden ze: *Wij zien dat de geneesmeester bij u geacht is; Wie is de Mens, Die u genezen en Die u dat gezegd heeft? Het is immers maar een mens, en God is meer dan een mens!*

⁹ ziekbedkieren

Daarop komt hij, en hij zegt dat Hij hem onbekend is, want de Heere was hem ontweken. De Heere Jezus, Die een grote Sabbathouder was in Zijn tijd, gaat naar de tempel. Daar vindt Hij de man en Hij spreekt hem aan, zoals de woorden zijn, die wij met u te verhandelen hebben. Deze man, toen wetende dat het de Heere was, Die hem gezond gemaakt had, zei: *het is Jezus*, in het vijftiende vers.

In het zestiende vers zochten zij Hem te doden, omdat Hij zulke dingen op den sabbat gedaan had. In het zeventiende vers verdedigt Jezus Zijn doen: *Mijn Vader*, zei Hij, heeft de wereld geschapen, en Hij rustte op de zevende dag; toen stelde Hij de sabbat in, maar al heeft Hij de sabbat ingesteld, zo werkt Hij evenwel op dezelve nog de werken van Zijn voorzienigheid, onderhouding en regering; die gaan hun gang. Ik doe ook zo, Ik werk ook op de sabbat al zulke werken. Zo zochten zij Hem alweer en te meer te doden, omdat Hij niet alleen den sabbat brak, maar ook zeide, dat God Zijn eigen Vader was, Zichzelf Gode evangelijs makende.

Dat gaat Hij in het vervolg aantonen.

Het veertiende vers nu hebben wij u voorgelezen, waar wij in te bezien hebben:

- I. Ten eerste, waar de Heere Jezus hier de man vindt: buiten de ziekenplaats, in de tempel.
- II. Ten tweede, hoe de Heere de weldaad van gezondmaking hem te binnen brengt, toen Hij tot hem zeide: Zie, u zijt gezond geworden.
- III. Ten derde, de bedenkelijke les die Hij de man gaf: Zondig niet meer.
- IV. Ten vierde: zo u zulk een les niet opvolgt, zie dan toe dat u niet wat ergers geschiede.

Dit zijn onze vier stukken.

- Ten eerste, waar Jezus de man vindt.
- Dan, dat Hij hem te binnen brengt de grote weldaad van gezondmaking.
- Dan, Hij geeft hem een bedenkelijke les.
- Ten laatste, de les of waarschuwing zelf: zo u nu weer zondigt, zal u wat ergers ontmoeten.

I. Wat het eerste aangaat. De man, uit het ziekenhuis weg zijnde, denkt: hier past nu geen ondankbaarheid; hoe onbehoorlijk zou het staan als ik nu naar een herberg ging of naar een kwaad gezelschap, of als ik naar een plaats ging, waar ik de zonde ging doen, terwijl een os zijn bezitter kent en een ezel de kribbe zijns heren, Jes. 1:3. Wat doet de man? Buiten twijfel vertelt hij wat grote dingen God aan hem gedaan heeft. Zoals die bezetene, die met de Heere mee wilde gaan, maar het werd hem niet toegelaten; de Heere zei: *Ga heen naar uw huis tot de uwen, en boodschap hun, wat grote dingen de Heere u gedaan heeft, en hoe Hij Zich uwer ontfermd heeft*, Markus 5:19. De man heeft buiten twijfel God geloofd en gezegd: Gij zijt groot en ik begrijp het niet; o God Israëls, Gij alleen doet wonderen, die men niet begrijpen of tellen kan. Wat zal ik de Heere vergelden voor die weldaad aan mij bewezen, dat ik zoveel jaren geen straten betreden heb, en nu mag ik met de feesthoudende menigte mede opgaan onder de schare der feesthoudenden! Wat heeft de man overtuigd, om eerst naar de tempel te gaan kijken? Het was om zijn dankzegging aan God te doen, eer hij ergens naartoe ging tot enig werk. Hij doet zoals de Heere zei tegen die gereinigde melaatse: Ga heen, toon uzelf den priester, en offer uw dankoffer aan God, de gave, die Mozes geboden heeft, Matth. 8:4. God wilde ook in het Oude Testament dat kraamvrouwen de tent en de tabernakel zouden bezoeken om Gode offeranden te doen, Lev. 12. Als iemand ziek is geweest, zo past het hem dat hij eerst de kerk en de

tempel bezoekt. Dat hebt u gezien in die vrome Hizkia, toen God zei dat hij in drie dagen weer in het huis des HEEREN zou opgaan. En in de negende Psalm lezen wij: *Gij, Die mij verhoogt uit de poorten des doods; opdat ik Uw gansen lof in de poorten der dochter Sions vertelle; dat ik mij verheuge in Uw heil*, vers 14, 15. Ik ben, wil hij zeggen, aan de poorten des doods gekomen, maar U hebt mij aan dezelve niet overgegeven; ik zal nu de goedertierenheden Gods vermelden in Zijn heiligdom. Zo vatte de blindgeborene het ook op. De Heere vond hem in den tempel om God te danken.

In Handelingen 3 vinden wij een man die kreupel was; toen de apostelen hem gezond gemaakt hadden, sprong hij op en ging met hen in den tempel, wandelende en springende en lovende God, vers 8. O, zei deze man, mij past het naar de tempel te gaan, ik ben gezond geworden. En hij heeft zijn ziekgoed bezorgd waar het wezen moest.

Daar in de tempel zijnde, daar komt zijn Gezondmaker Jezus. Het is wel in te denken dat hij zeer naar Hem gezocht heeft, om te weten wat voor Een Hij was. De Heere komt hem ook zoeken; hij was naar de kerk gegaan om Hem te zoeken, en de Heere komt om hem te zoeken. Als iemand uit het ziekbed de Heere in oprechtheid komt zoeken, om Hem te danken, daar ligt doorgaans een zegen in, daar gaat weekheid en verwondering mee gepaard. De Herder zocht hier Zijn verloren schaap. De Heere, hem ziende, wil zeggen: man, daar behaagt u Mij en God in, dat u hier in de tempel zijt. Ik bestraf u niet dat u uw beddeke gedragen hebt, Ik heb het u belast, u hebt wel gedaan, en u doet weer goed dat u hier zijt.

II. Maar de Heere gaf hem een zeer bedenkelijke les; Hij sprak hem aan, en zeide tot hem: *Zie, gij zijt gezond geworden*. Wel man, hoe gezond zijt gij, u hebt geen letsel; man, wat zijt ge lang ziek geweest. U was geraakt en verstijfd, u had haast niet één lid aan uw lichaam tot uw gebruik. Man, u was ellendig en het heeft zo lang geduurd, acht en dertig jaren, vers 5.

Het was geen achttien jaren, als die vrouw die samengebogen was, Lukas 13:11. Het was geen twaalf jaren, als die vrouw in Lukas 8:43, maar het was een acht en dertig jaren lang.

Wel man, niet alleen was het een langdurige ziekte, maar wat kostte het u al? U hebt er genoeg voor gedaan. Zou u ook niet moeten zeggen, als die vrouw: ik heb al het mijne eraan ten koste gelegd, en toen ben ik eindelijk in het algemene ziekenhuis gegaan, en daar heb ik zolang gelegen op de milddadigheid van anderen? U bent er wellicht de oudste patiënt geweest, u begon er misschien al te vervelen aan diegenen die u oppasten, zodat ze wel zeiden: wat te doen met die oude patiënt? Wel man, u bent gezond geworden en genezen zonder in het water te gaan, zonder dat u moest oppassen dat het beroerd werd. U alleen uit de hele hoop bent vrij; het is boven uw verwachting. Nu hebt u weer als het ware een nieuw leven. Kunt u het zelf wel geloven, man, bent u niet zoals degenen, die dromen? Psalm 126:1. *Zie, u bent evenwel gezond geworden*.

III. Als er iemand zei: bent u het die daar acht en dertig jaren gelegen hebt? Zou u niet moeten zeggen: ik ben dezelfde? Ik heb u dan een bedenkelijke les te geven, dat u niet meer zondigen zou, of Ik zeg u aan (gij moogt het wel geloven): heb Ik u kunnen gezond maken, Ik kan ook wel weer ziek maken. Ik kan deze gezondmaking zo gauw weg doen gaan, en u wat ergers doen overkomen; zet toch uw hart op uw zaken, man, zondig niet meer. Daar ligt nu in:

1. Ten eerste, dat zijn zondig bedrijf de reden is geweest, dat hij zolang ellendig geweest is. Weet u waardoor uw ellende gekomen is? Overleg het eens, bezie uw jong en wulps leven eens! Het is vrij grof gegaan. Wat hebt u de duivel trouw gediend! U was van de zonden niet af te krijgen; heel uw maagschap en heel de stad waagde van uw zondig gedrag; hoe menigeeen hebt u door uw verleiden in de hel doen vallen!

Zegt u: *hoe weet u dat, dat zijn zonde de reden van zijn ellende was?*

Daaruit, omdat de Zoon des levenden Gods voorname zondaars, die door voorname zonden in ongelegenheid gekomen zijn, met die woorden aanspreekt. Daar zult u een voorbeeld van vinden in Johannes 8: daar brengen ze een vrouw, in overspel gegrepen, en haar beschuldigers gaan, de een voor en de ander na, uit; zo zei de Heere: veroordeelt u niemand? Nee Heere, zei ze. Nu, zei Hij, Ik ben geen wereldlijke rechter, zo veroordeel Ik u ook niet; wel ga heen en zondig niet meer, vers 11.

Zo ook hier: man, u bent gezond geworden; zondig niet meer, zoals als die vrouw, die zo ernstig gezondigd had. De Heere is een wijs Leraar. Hij neemt de Samaritaanse vrouw eens onderhanden, en haalt haar oude daden eens op. Zo ook hier: man, wees niet als dat huis dat met bezemen gekeerd was, en daarna duizendmaal erger dan tevoren was.

Wat is dat: Zondig niet meer, opdat u niet wat ergers geschiede dan u door uw zonden ontmoet is? Dit: hoe zult u dan bestaan? Breng u eens te binnen, toen u ziek lag, hoe u daar wel lag en worstelde en zeide: *ach, dat ik nog eens gezond was!* Dacht u toen wel: dan zal ik weer op mijn oude pad gaan, ik zal mij gaan vermaken in onkuisheid, in dronkenschap, in anderen te verwonden en twisten aan te richten? Ik zal zeggen: al ben ik gebeukt, ik heb geen pijn gevoeld, als ik opwaak, ik zal het al weer gaan doen? Nu bent u verlost; zegt u nu als dat goddeloos Israël: Ik ben verlost, om gruwelen te doen, Jer. 7:10?

2. Maar, u kunt niet ontkennen dat het kwaad door uw zondig bedrijf u toekwam. Wat hebt u wel beloften gedaan in uw achtendertigjarige ziekte! Hebt u niet al dikwijls gekermd en geklaagd op uw ziekbed en gezegd: *Heere, hoe lang zal ik bij mijn ellenden moeten vergaan?* Hebt u niet al dikwijls eens gezegd: *ach God, mocht ik ook eens mijn beddeke pakken?* Zei u niet in die acht en dertig jaren: *ach, mocht ik ook eens genezen worden, ik zou U dienen, ik zou mijn goddeloze weg verlaten?* Zei u niet, als u aan de dood dacht: *spaar mij nog dit jaar, beproef het nog eens met mij?* Als het erop aankwam, zei u niet: ik beloof dat ik U vrezen zal? Welnu, man, hoe staat het nu van binnen met u? God heeft uw stem gehoord, al is het dat u niet door de rivier of door de roering des engels genezen zijt! Bedenk dat Ik meer ben dan een engel; het is geen minder wonder dan indien het door het water geschied was. Nu man, God heeft uw stem gehoord.

3. Welnu man, u bent gezond geworden, bent u al bij God geweest om een verbond met Hem te maken, of komt u nu daarom hier? Dan is het wèl gedaan. Is uw dankbaarheid maar als een morgenwolk, of zal ze duurzaam zijn? Ik vind u in de tempel; ga, doe nu wat uw lippen geuit hebben, betaal het, zondig niet meer, maar zeg: Heere, Uwe zal ik zijn, U zal ik dienen, en daar roep ik tot getuigen toe allen die mij kennen, dat ik heel mijn levensloop de Heere dienen zal, daar heb ik een voornemen des harten toe.

4. Man, Ik, uw Weldoener, moet Mijn gemoed aan u eens ontlasten: Meent u dat ge daarom bekeerd zijt? Daar wordt er al menigeeen door de Heere gezond gemaakt, die echter daarom nog niet bekeerd is. Van die tien melaatsen kwam er maar één weder

om te danken, Lukas 17. Man, u bent ook nog niet bekeerd, u hebt nog uw oude natuur, en wat zal uw gezondheid u baten, als u Gods genade niet hebt? Wens dat u bekeerd moogt worden, ga toch de goede weg op, zoek bekeerd te worden en leef. Wat is lichamelijke gezondheid, als uw ziel ziek is? Kap uw rechterhand af, ruk uw rechteroog uit, kom als een man; het is nog niet buiten hope, zie dan wat God geven en werken zal.

IV. Het laatste is: zo u nu Mijn raad gaat verwerpen, en dat u weer uw oude pad gaat: God is alwetend, rechtvaardig, almachtig, en u weet dat Ik ook groot ben, Ik zeg u, daar zal dan wat ergers voor uw deur staan dan u in deze achtendertigjarige ziekte hebt ondervonden. Hebt u lust om te zondigen, loop, dient de duivel dan trouw, maar weet, dat u dan wat ergers zal geschieden. Wat is dat?

1. Ten eerste, Gods hand is niet verkort, maar zal u nog zwaarder slaan. Dezelfde hand, die u geslagen heeft, kan u nog zwaarder slaan, en maken dat uw ziekbed weer gespreid moet worden, en maken u niet alleen ziek, maar dat uw ziekte van zware en smartelijke gevolgen zij. Gaat u van het ene vuur, God zal u in het andere vuur brengen; ontloopt u een leeuw, daar zal u een beer ontmoeten; ontloopt u een beer, daar zal u in uw huis een slang ontmoeten, die u bijten zal.
2. Zegt u: ik ben opgestaan van mijn ziekbed. Ik antwoord u: Zie toe, dat God u niet zwaarder bezoeke. In uw achtendertigjarige ziekte hebt u nog veel ontferming ondervonden, maar dan zal God beschikken dat de mensen u uit zullen spuwen, en God zal zeggen: zo'n booswicht; laat Ik Mijn handen er ook aftrekken, en laat hij in het ziekenhuis niet liggen.
3. God zal u zulke steken in uw gemoed geven, zulke benauwdheden en beroerten. Nu, in die acht en dertig jaren is uw consciëntie redelijk stil geweest, uw consciëntie heeft niet veel kracht gedaan, maar als God dat zal doen knagen, dan zal u wat ergers ontmoeten. Wat kan God het geweten van een zondaar doen knagen! Kaïn zei: Ik zal van voor het aangezicht des HEEREN verborgen zijn; mijn misdaad is groter dan dat zij door God zal kunnen vergeven worden, Gen. 4:13, 14. Zie wat Saul gedaan heeft. En Judas: die gaat alleen en verworgt zichzelf, Matth. 27:5. Is dat niet wat ergers? Als u na ziekte, gezond geworden zijnde, gaat zondigen: God kan u zo doen knagen, dat u van kamer in kamer moet vlieden, en dat u geen stilte vindt.
4. Nog is er wat ergers. Ach, dan zal God de dood zenden, die zal last krijgen om uit te kappen. God zal zeggen: *Alle boom, die geen goede vrucht voortbrengt, wordt uitgehouwen en in het vuur geworpen*, Matth. 3:10. Houw hem uit; waartoe beslaat hij ook onnuttelijk de aarde? Lukas 13:7. Dan zal het zijn: gij dwaas, in dezen nacht zal men uw ziel van u afeisen en wegnemen, Lukas 12:20. Is dat niet wat ergers, dat uw ziekbed uw doodsbed is?
5. In plaats dat u in het Bethesda liggen zoudt, een huis van genade en van weldadigheid, zo zult u in de hel liggen, om u zelf te vervloeken. Lukas 16: de rijke man sloeg en hief zijn ogen op in de hel, vers 23. Sterft u goddeloos, man, zo zult u uw ogen in de hel opslaan en u zult verloren zijn.
6. Daar zult u geen acht en dertig jaren slechts voor eenmaal wezen, maar de acht en dertig jaren zullen er verdubbeld worden menigmaal, en daar zult u liggen wachten, totdat God de stem des archangels zal doen horen: *sta op, doden, kom ten oordeel!* Dan zult u opgewekt worden tot versmaadheden en tot eeuwige afgrijzing, Dan. 12:2. Daar zal niet meer tot u gezegd worden: neem uw beddeke op, maar: *Ga weg van Mij, u vervloekte, bij de duivel in het eeuwige vuur*, Matth. 25:41.

Nu moet u kiezen, God te dienen of de duivel. Staat het u aan om de zonden te doen op zulk een uitkomst, dan zult u roepen, maar God zal u niet antwoorden, ja Hij zal spotten in uw verderf. Verwacht dan, dat u met al de vervloekten zult moeten uitschreeuwen: wie kan er bestaan voor een eeuwige Gloed? Dan zult u schreeuwen en klagelijk kermen. Lust het u zo? Of wilt u God dienen? Dat is uw plicht, en Mijn les.

Zie daar, geliefden, hebt u onze vier stukken. Laat ons nu nog een woord spreken ter toepassing.

Toepassing

Ik en gij, wij zijn elk ook al eens ziek geweest, al eens hard en gevaarlijk ziek geweest, zodat wij begonnen te zeggen: Heere, wat zal er van ons worden? Maar door Gods goedheid heeft het geen acht en dertig jaren geduurd, en wij hebben nog in geen algemeen ziekenhuis gelegen: God heeft ons hulp beschikt, als wij in nood en ellenden waren. Geliefden, denk eens om de oorzaken, hoe u aan uw ziekte kwam.

Zegt u: ik weet geen bijzondere reden, God heeft het gedaan om Zich groot te maken en mij te herstellen.

Dat geve God! Maar als er een dokter bij het ziekbed komt en zegt: vriend, weet u geen bijzondere reden of oorzaak van uw ziekte, de oorzaak wetende is half genezen, - spreek het eens uit: neemt u het hem wel kwalijk? Spreekt u niet rechtuit? Ja, heel uw leven zult u hem gaan vertellen. Kunt u het ons dan wel kwalijk nemen, dat wij u vragen: Wat is de reden, dat u ziek geweest bent? Is het niet door uw zondig gedrag? Ergens een nijdigheid, een zwartgalligheid? Ergens een al te grote knaging? Ergens een toornige opwindning? Bedenk het eens. Ergens een haat, een wraaklust? Dat u het niet uitvoert, dat u het niet doen kunt? Is het niet onmatigheid in eten en drinken, dronkenschap, onkuisheid, of andere dartele wulpsheid? Wat zijn de redenen? Zo u merkelijke reden vindt, wij beroepen ons op uw consciëntie. Hoe lag u in uw ziekte? Wist u raad in uw geweten? Moest u het niet belijden voor God? Moest u niet, als u alleen en vrij was, voor God schreien? Lag u niet eens en bad? Keek u niet uit om bekeerd te worden? Zei u niet: *hoor mij toch alleenlijk ditmaal, Heere; beproef het met mij nog eens, al hebt u mij al zo dikwijls beproefd?* Zei u niet met Israël: *help mij alleenlijk ditmaal en dan niet meer?*

Denkt u wel om uw beloften, die u deed? Hoe smeekte u om weer gezond te worden!

En zie, het is u gebeurd, God heeft uw stem gehoord, zodat wij u weer hier zien, terwijl anderen zijn weggegaan. Zie, u bent gebleven, een uit velen, u bent hersteld, en anderen uit uw huis en geslacht zijn weggegaan, die naar de loop des levens, boven u moesten geleefd hebben.

Hoe ging het ons? Wij kregen allengskens wat meer krachten, wij kregen onze oude kleur, het ging zo dat u moest zeggen: ik ben gezond geworden. Tot een menigte van die ons horen, mogen wij ook de woorden van onze tekst spreken: Zie, u bent gezond geworden, wat u niet geloofd had; u bent nu ook gezond voor de Heere. Als de Heere Jezus in onze plaats was, Hij zou zeggen: *Zondig niet meer, opdat u niet wat ergers geschiede.*

Waar was uw eerste gang naartoe, na uw ziekte? Was het naar een koffiehuis of herberg, of naar een zondig gezelschap? Of naar een mens die u bezocht had? Ging u daar eerst naartoe? En was het niet naar de kerk, naar de tempel? Lieve Heere, wat leven wij in een verdorven tijd! Men spot met de dag des Heeren, men spot met het te kerke te gaan na ziekte; daar wordt mee gespot, dat wordt een relletje; ja, zegt men

spottende, u moet eerst naar de kerk gaan. *Lieve Heere, waar anders naartoe dan naar de kerk, om U, God de Heere, te danken?* Wel toehoorders, daar is een groot verval in gekomen. Waar is het beter, dan eerst naar de kerk met onze dankzegging? Weet u wel, dat als wij ons onttrekken, dat het een groot gebrek en zonde in ons is? Klopt uw hart niet, die hier zijt? Of zegt gij: "ik heb wat anders te doen, ik moet nu naar mijn beroep, ik heb zoveel beletsel, ik moest naar mijn zondig gezelschap, ik was er in lange tijd niet geweest, ik heb daar als het ware liggen verschimmelen op mijn ziekbed?" Dan past u dat vers niet op u toe, uit de rijm van Psalm 100:

*Wilt tot Zijnen tempel ingaan,
Doet van lof en dank ook vermaan
In Zijn schone voorhoven zoet,
En prijst daar Zijnen Name goed.*

Waar zijn uw beloften gebleven, die u in uw benauwdheid gedaan hebt? Zijn ze ziek te bed blijven liggen, en u bent gezond opgestaan? Zij zijn dood te bed blijven liggen, en u bent levend opgestaan. Ach, als men u op uw ziekbed ontmoette, men zou gezegd hebben: van al dat betuigen zal wat goeds komen; en wat was het? Uw laatste is erger dan uw eerste, u bent nog een trap goddelozer geworden dan tevoren.

Onvrome, zijt u van het ziekbed opgestaan, zondig toch niet meer, maar kom van het zondepad af, dadelijk en hartelijk, en kom op het goede pad over, dadelijk en hartelijk. U zult zeggen: zeg het mij eens, wie is ervoor, dat ik van het zondepad af zou komen, en wie is ertegen? Dat zullen wij u zeggen.

1. God de Vader is ervoor. Die roept als uit de hemel, waar dat u gaat: *Bekeert u, bekeert u van uw boze wegen, want waarom zou u sterven? Zo waarachtig als Ik leef, zo Ik lust heb in den dood des goddelozen en stervenden zondaars! Maar daarin heb Ik lust, dat de goddeloze zich bekere van zijn weg en leve*, Ezech. 33:11.
2. God de Zoon is ervoor. *Zondig niet meer*, zegt Hij in onze tekst, *opdat u niet wat ergers geschiede*.
3. Wie nog meer? God de Heilige Geest. Hoe dikwijls wekt Hij u door het Woord en door de bediening daartoe op!
4. De goede engelen zijn ervoor. Als u niet meer zondigt, maar u bekeert, zal er blijdschap onder hen wezen over uw bekering, Lukas 15:10.
5. Wie is er nog meer voor? Uw consciëntie. Die zegt zo dikwijls, dat u niet mag zondigen.
6. Wie is er nog meer voor? De Bijbel, en alle stichtelijke traktaten die overeenkomstig de Bijbel zijn. Die wekken er u toe op, dat gij u bekeren zoudt.
7. Wie is er nog meer voor? Al Gods kinderen. Zij zeggen: zo u van de kwade weg af- tot de goede weg overkomt, u zult ons welkom zijn, u zult ons zo aangenaam wezen. Het zou zijn zoals met een Ananías; hij ging Paulus bezoeken, Hand. 9.
8. Ja, de weldaad die u genoten hebt, is ervoor.

U hoort en ziet dan, hoe velen en wie er allemaal voor zijn. Ja maar, er zijn er ook tegen, zult u zeggen. Wie?

1. De duivel. En die moet u zoeken te ontlopen; hij zou in uw verderf lachen.
2. Wie is er nog meer tegen? Uw wulps en dartel leven en verdorven vlees. Maar dat moet, wilt u van Christus zijn, gekruist worden met de bewegingen en begeerlijkheden, Gal. 5:24.
3. Wie nog meer? Uw werelds gezelschap, dat u mijden moet, dat u niet meer bijwonen moogt zoals voor dezen.

Wilt u het evenwel doen, dan moeten u die voorwaarden aanstaan, dat u wat ergers zal geschieden en ontmoeten, zegt de Koning. Blijft u de zonden doen, het zal dan bij zulk een lichte ziekte niet blijven, Ik zal u dan in zulk een zorgeloosheid niet laten, maar Ik zal uw consciëntie eens aanpakken, Ik zal u laten sterven, en Ik zal u in de hel laten gaan, en daar zal Ik u houden, geketend bij de duivel, uw koning, die u gediend hebt, tot de dag des oordeels, om te horen dat ga weg van Mij, u vervloekte, in het eeuwige vuur, hetwelk den duivel en zijn engelen bereid is, Matth. 25:41.

Of wilt u Mijn les volgen, en niet meer zondigen (dat is, niet meer als voorheen zo hardnekkig) maar in uw schaamte staan, en geen zin meer hebben om van zonden tot zonden te lopen?

Want zondigen tegen onze wil dat zullen wij elk doen, zolang als wij leven. Wat man leeft er, die goed doet, en niet zondigt? Sálomo zal die vraag aldus beantwoorden: Voorwaar, er is geen mens rechtvaardig op aarde, die goed doet en niet zondigt, Pred. 7:20. Maar kermt u erover, en zegt u: *ach, hoe zeer doet het mij dat ik nog zo zondig ben, dan zal u wat beters ontmoeten.* Allengskens zult u dan nabij God komen, en u zult naar de hemel gaan, en met dat u aan de poort komt, zult u zeggen: nu is het uit met zondigen, nu ga ik bij de Heere, Die mij uit zes en zeven benauwdheden gered heeft, niet in de tempel, noch hier in de kerk, niet in het huis van Salem, maar in de ruime zaal, die God voor al Zijn lievelingen gesticht heeft, om Hem daar eeuwig te verheerlijken. Amen.

ZEVENDE PREEK OVER PSALM 39:5, 6 en 7

HEERE, maak mij bekend mijn einde, en welke de mate mijner dagen zij; dat ik wete, hoe vergankelijk ik zij. Zie, u hebt mijn dagen een handbreed gesteld, en mijn leeftijd is als niets voor U; immers is een ieder mens, hoe vast hij staat, enkel ijdelheid. Sela. Immers wandelt de mens als in een beeld, immers woelen zij ijdelijk; men brengt bijeen, en men weet niet, wie het naar zich nemen zal.

Op het einde des jaars

Wij lezen in 1 Petrus 1:17: *Indien u tot een Vader aanroept Dengene, Die zonder aanneming des persoons oordeelt naar eens iegelijks werk, zo wandelt in vreze den tijd uwer inwoning.*

In dit vers zijn veel schone zaken; waarom wij het aanhalen, dat is om een zaak, namelijk, dat de leeftijd van een mens vergeleken wordt bij *een inwonen*. Het is een gelijkenis ontleend aan iemand die in een herberg overnacht, of aan iemand die in een gehuurde woning woont. In Handelingen 28:30 woonde Paulus in een gehuurde woning. Die gelijkenis gebruikt God om ons verblijf in hetzelfde te tonen. 2 Kor. 5:1-7: wij wonen in het aardse huis dezes tabernakels, wij wonen in het lichaam, wij wonen uit van de Heere. Dat heeft zijn reden, waarom het leven van de mens wordt vergeleken bij het overnachten in een herberg en het wonen in een gehuurde woning.

1. Ten eerste, die herberg en die gehuurde woning is des mensen eigendom niet. Zo is het ook met het leven van de mens, het is zijn eigendom niet: niets is ons eigendom dan de zonden, heel de rest hebben wij verbeurd. Rom. 6:23: De bezoldiging der zonde is de dood; er is niets onze gebleven dan die bezoldiging; wij hebben het door de zonden alles verbeurd. Job 10: God heeft het leven en de weldadigheid ons gegeven.
2. Een herberg en gehuurd huis staan ter beschikking van de eigenaar: die heeft er het bestel over, of hij er de mens in laten wil, of dat hij hem wil doen vertrekken. Zo is het met het leven van de mens: zoals God er de Eigenaar van is, zo heeft Hij er ook de beschikking over, hoe kort of hoe lang hij leven zal, en wat hem al ontmoeten zal: in Gods hand staat toch ons leven en onze dood. Hand. 17:28: In Hem leven wij en bewegen ons en zijn wij.
3. Die in een gehuurde woning woont, die woont er dikwijls met verscheidene partijen. Zo is het ook met het leven van de mens, met zijn inwoning in het lichaam; hij woont ook met verscheidene partijen: de duivel, de zonden, al die zondige lusten en begeerlijkheden; en krijgt hij genade, dan woont er ook geest en leven in hem. In Romeinen 7 toonde de apostel dat er goede en kwade partijen in hem woonden.
4. Het verblijf in een herberg en gehuurde woning is doorgaans kort. Zo is het met het leven van de mens ook: God zegt met dat een mens ter wereld komt: *maak uw gereedschap van vertrekken*, gelijk Hij tegen Hizkia zei in Jesaja 38. *De mens, van een vrouw geboren, is kort van dagen en zat van onrust*, Job 14:1.
5. Als iemand in een herberg verblijft, hoe goed dat hij het er heeft, hij is evenwel niet thuis; al was men er zo goed als de verspieters het bij Rachab hadden, en als Elia het bij die weduwvrouw had, en als Elisa het had bij de Sunamietische: men is evenwel niet thuis. Zo gaat het met het leven van de mens. Zolang als hij hier leeft, hij is maar als een vreemdeling en een reiziger op aarde; zij zijn niet waar ze

horen. Terwijl ze in het lichaam inwonen, zo wonen ze uit van de Heere, 2 Kor. 5:6, en Hebr. 11:13: *zij beleden het openlijk, dat zij gasten en vreemdelingen op aarde waren.*

6. Voorts het laatste: die in een huurhuis woont, de huur wordt hem opgezegd, hij pakt zijn goed bijeen, hij vertrekt en hij moet eruit gaan, en hij gaat naar huis. Zo gaat het met eens mensen leeftijd, dat als een gehuurde woning is: de tijd komt dat hij alles bijeen moet pakken en dat hij naar huis moet: vrome, onvrome, goddeloze en Godzalige; daar gaat de mens naar zijn eeuwig huis, Pred. 12:5.

Is het een vrome geweest, die gaat naar dat huis in Johannes 14:2: *In het huis Mijns Vaders zijn vele woningen.*

Is het een goddeloze geweest, die gaat naar zijn eeuwig huis, de hel, om daar eeuwig te bekennen al wat hij hier tegen God gedacht, gesproken, gedaan heeft, met die rijke man uit Lukas 16. En de lichamen gaan naar het graf, om te rusten, totdat het de dag der verrijzing en opstanding komt.

Zie daar geliefden, is het nu niet waarachtig, dat ons leven en inwonen voor een korte tijd is, en dat God erover beschikken zal? Zulke dingen moet de mens overdenken, daar mag hij niet onkundig van zijn in alle gelegenheid, die God hem doet ontmoeten. Zulke dingen moet hij in de zin van zijn gedachten bewaren en herkauwen, zolang als hij leeft. Daar hebben wij nu gelegenheid toe, om het te overdenken. Zoals God het jaar met deze dag doet afscheid nemen, zo toont ons God, dat wij ook elk zo eens afscheid zullen moeten nemen van de wereld, en wie weet in hoe korte tijd!

Die dat in zijn hart weggelegd heeft, die is wel eens de levendigheid ervan wat uit het oog, zij is hem wel eens wat ontschoten, maar die komt dan met deze koning en valt op zijn knieën voor God, en zegt: *HEERE, maak mij bekend mijn einde, en welke de mate mijner dagen zij; opdat ik wete, hoe vergankelijk ik zij. Zie, u hebt mijn dagen een handbreed gesteld, en mijn leeftijd is als niets voor U; immers is een ieder mens, hoe vast hij staat, enkel ijdelheid. Sela. Immers wandelt de mens als in een beeld, immers woelen zij ijdellijk; men brengt bijeen, en men weet niet, wie het naar zich nemen zal.*

Wij hebben aan de gemeente in gedachten zoeken te houden in dit jaar een stof, die wij dachten dat nuttig en dienstig was, en getoond hoe God getwist heeft met zware hitte en droogte, waardoor mensen en beesten als amechtig werden, en hoe God daardoor het land heeft doen zuchten. Toen brachten wij u in gedachten, hoe dat de grote God van de hemel de pestpijlen onder de runderkudden geschoten heeft, waardoor zij zo bedwelmde zijn geworden, dat zij suizebilden en daarheen vielen door de ganse provincie en al de eilanden heen: al de eilanden heeft God met die bezoeken besmet. Toen heeft God getwist met vele zieken, wat nog niet ophoudt. Toen hebben wij u getoond een zieke vrome in zijn bewerking. Toen een zieke onvrome in zijn gedrag. Daarna een vrome van ziekte opgestaan in zijn wandel en ontmoeting omtrent God. Toen een onvrome herstelde zieke in zijn gedrag. Dat was de laatste stof, die wij aan de gemeente verhandelden dienaangaande.

Nu zijn er onder ons die niet ziek zijn geweest; zullen die niet het een of het ander moeten overdenken, die God wellicht al enige jaren gespaard heeft? Wij dachten, dewijl het jaar eindigt met deze dag, eens een gezond mens te bezien, hoe die zich te schikken heeft. God heeft u gespaard, Hij heeft u geen bittere kelk ingeschonken; het is uw plicht als deze koning te doen. Hebt u zo voor God gestaan met een indruk van uw einde: *want een ieder mens, hoe vast hij staat, is enkel ijdelheid?* In Handelingen

12:23 zat de koning Herodes op zijn troon en hij liet zich toeroepen: *Een stem Gods en niet eens mensen*. Hij liet het zich aanleunen. Wij lezen in de 82^e Psalm, dat God van de overheden zegt: *Ik heb wel gezegd; gij zijt goden, en gij zijt kinderen des Allerhoogsten; nochtans zult gij sterven als een mens, en als een van de vorsten zult gij vallen*, vers 6, 7. Deze koning hier dacht liever aan het laatste dan aan het eerste. Wat verschilde dat van de koning Farao! Hij wil niet denken dat de koningen en hovelingen als goden op de aarde zijn, maar dat zij zullen sterven als mensen. Hij buigt zich voor God, en hij zegt: *HEERE, maak mij bekend mijn einde, en welke de mate mijner dagen zij; opdat ik wete, hoe vergankelijk ik zij*.

Wie is het die dit bidt? De koning David, die liefelijke in de psalmen Israëls. Die had dit lied gemaakt, zodat hij er de auteur van was. Dat staat in het eerste vers: *Een psalm van David, voor den opperzangmeester, voor Jeduthun*. Hij mocht niet verborgen blijven, maar hij geeft hem aan de opperzangmeester Jeduthun, opdat hij hem aan heel de wereld bekend zou maken. Wat drong de koning om deze psalm te maken? Hij was in ongelegenheid, die smartelijk was, die hem drukte, zodat hij vluchtende was voor die jongeling Absalom: bij die gelegenheid heeft hij dit lied gedicht. Hij was toch een man die veel smartelijke ontmoetingen had, hetzij dat het door Absalom of door anderen was.

Hij maakte deze psalm, en hij toont in het tweede vers, dat er mensen waren die op hem pasten, op zijn daden en op zijn spreken; zoals het in opstanden is, zij hebben hun oppassers. Daarop zegt hij: *Ik zal mijn wegen bewaren, dat ik niet zondige met mijn tong, ik zal mijn mond met een breidel bewaren; terwijl de goddeloze nog tegenover mij is*.

In het derde vers, daar paste hij echter al te veel op, hij zweeg van het goede; ik sprak noch goed noch kwaad; ik had ook mijn onvolmaaktheden, daardoor werd mijn smart verzwaard. In het vierde vers: waarom werd uw smart verzwaard? Toen prikkelde mij mijn consciëntie, God verborg Zijn aangezicht voor mij; ach, mijn hart werd zo heet, ik spande mij in om te zwijgen, maar ik kon niet. Het Woord Gods werd als een vuur in zijn binnenste, zoals er van Jeremía staat in Jeremía 20.

Toen sprak hij met zijn tong. Wat sprak hij? Hij bad tot de HEERE. Wat bad hij? *HEERE, maak mij bekend mijn einde*, en wat een vergankelijk sterfelijk mens ik ben, en dat ik naar de eeuwigheid moet, mijn einde is wellicht zo nabij; wat mag ik mij zo ontstellen, grote God, dat de mensen mijn tegenpartijen zijn, zij woelen immers ijdelijk, en u hebt mijn dagen een handbreed gesteld.

Daarop komt hij in het achtste vers, en hij zegt: *allerliefste Heere, mensenmacht is niets, mijn hoop, die is op U*. In het negende vers zegt hij: *ik heb U zo slecht gediend, ik heb zo gezondigd, maar ik voel dat het mij tot een last is, verlos mij van al mijn overtredingen; stel mij niet tot een smaad des dwazen*. Daarop zegt hij in het tiende vers: *ik zwijg, ik heb het zo slecht gemaakt: Ik zal mijn mond niet opendoen, want u hebt het gedaan*. Daarop zegt hij in het elfde, twaalfde en dertiende vers: ik mag wel bidden: *Neem Uw plaag van op mij weg; daar schrei en kerm ik om; ik ben bezweken van de bestraffing Uwer hand. Kastijdt Gij iemand met straffingen om de ongerechtigheid, zo doet u zijn bevalligheid smelten als een mot; immers is een ieder mens ijdelheid. Sela. Hoor, HEERE, mijn gebed, en neem mijn geroep ter ore, zwijg niet tot mijn tranen; want ik ben een vreemdeling bij U; een bijwoner, zoals al mijn vaders*. In het laatste vers zegt hij: de kwade dagen zijn al zo veel geweest, laat ik de goede ook hebben: *Wend U van mij af, dat ik mij verkwikke, eer dat ik heenga en ik hier niet meer zij*.

Dat is de korte inhoud van deze heerlijke psalm, waar wij u drie verzen van voorgelezen hebben.

Thans zullen wij u slechts het vijfde vers zoeken te verhandelen, waar u in hebt:

- I. Ten eerste, de man weet wat. Wat weet hij? *Dat zijn dagen een mate hadden en dat zij een einde zouden hebben.*
 - II. Ten tweede, de man weet iets niet, en daar bidt hij om, om het te weten: *HEERE, maak mij bekend mijn einde, en welke de mate mijner dagen zij.*
 - III. Ten derde: *HEERE, als ik dat weet, laat ik dan gemoedigd alle ongemak dragen; ik ben zo vergankelijk en zal toch in korte tijd van al de druk afwezen, en genieten al wat mij gelukkig maken kan.*
- Ik zeg ten eerste, de man weet wat: u hebt mijn dagen een mate gesteld en een einde.
 - Dan, hij smeekt om iets: ach HEERE, maak het mij bekend, welke dat is.
 - Ten laatste hebben wij het einde en het oogmerk van zijn bidden: wat mag ik over mijn kruis zo klagen, ik ben zo vergankelijk, ik zal haast van de druk gered worden, en genieten het goede met verkwikking.

I. Wat het eerste aangaat, de man had dagen. De dagen van een mens, dat is zijn levenstijd. Wij zullen het niet alles ophalen, wat voor dagen dat de Schrift al meldt. Het leven van een mens vergelijkt God bij *dagen*, en dat is zeer zoet. Waarom wordt het leven van een mens bij dagen vergeleken?

1. Ten eerste, omdat een dag niet zeer lang is. Joh. 11:9: *Zijn er niet twaalf uren in den dag?* Twaalf uren is zeer kort. Ons leven is zo als een dag van twaalf uren. In de eerste wereld was het negenhonderd jaar en meer, in de tweede kwam het op zeshonderd jaar, daarna op vierhonderd, daarna op tweehonderd, daarna heeft God het gesteld op zeventig of tachtig jaar, minder of meer, naardat een sterk mens het lang maakt, Psalm 90. Men mag zeggen: een korte tijd is het, welke de mens leeft. Job 14:1: *De mens, van een vrouw geboren, is kort van dagen en zat van onrust.* Jakob zei: *Weinig en kwaad zijn de dagen der jaren mijns levens geweest op de aarde*, Gen. 47:9.
2. Waarom wordt ons leven bij dagen vergeleken? Omdat een dag zo snel voortschiet, zij staat niet stil. Zo is het met het leven van de mens, het gaat zo snel voort, het staat niet stil van zijn geboorte af, het staat niet stil dan bij een wonder Gods, Jes. 38; anders zo gaat het zijn gang.
3. Een dag staat niet alleen niet stil, maar zij heeft zulk een snelle loop. Zo is het met het leven van de mens ook: het gaat voort als een jachtschip, als een rook, als een gedachte, als een pijl, als een weversspoel, als een herdershut, als een wind, die lichte vogel, Job 7. Ons leven is als een schicht, het vliegt daarheen.
4. Nog eens, de dag is een onzekere tijd: wij hebben geen een dag zeker; als wij in de ene dag leven, het is niet zeker dat wij de andere krijgen zullen. Het zou niet vreemd zijn, als het u ging als de Sodomieten: de ene dag leefden ze, en de andere werden ze door het vuur van de hemel gedood. Het zou niet vreemd zijn, als u op zekere tijd uit uw huis ging, en dat u er niet weder in kwam. Daar zou u niets vreemds gebeuren, als het u ging als Ananias en Saffira: zij gingen uit hun huis, en zij werden uit een vreemd huis naar het graf gedragen. U zou de eerste niet zijn, die met het vlees tussen de tanden stierf, en met het brood in de mond. U zou de eerste niet zijn, die op uw weg schielijk verging. U zou de eerste niet zijn, als u zo stierf, die met vloeken en met achterklappen en met leugentaal in de hel viel.

5. Ons leven is niet alleen vlug en kort en onzeker, maar niemand kan zich op de dag van morgen beroemen: moet hij ze beleven, hij weet niet wat ellenden, ongemakken, verdriet hem ontmoeten zullen, hij weet niet wat de late dag baren zal. Zo is het gelegen met het leven van de mens: wat al verdriet ontmoet de mens in zijn leven! Dan eet hem eens de tijd op; dan moet hij eens in het bloedige zweet van zijn aangezicht werken; dan wordt hij eens onderdrukt en tegengestaan, zodat hij veel moeite en verdriet heeft. 's Mensen eerste stem, als hij in de wereld komt, is wenen, en het is dikwijls zijn laatste stem. In de hemel is niet dan vreugde, in de hel is niet dan droefheid, maar op de wereld is zuur en zoet tezamen, en de kwade dagen zijn dikwijls de meeste in eens mensen leeftijd. Hij komt met smart door zijn geboorte in de wereld, en hij raakt door de wereld met veel kommer, en gaat hij uit de wereld, het is met veel stenen en worstelingen en droefheid. Dan heeft hij te worstelen met die laatste vijand, de dood.
6. Zij zijn niet alleen met smart bezet, maar de dag krijgt een zekere nacht (of het moet door een wonder Gods geschieden), elke dag krijgt zijn nacht. Zo is het met des mensen leven: elk krijgt zijn nacht. De ene heeft een lange zomerse dag, en de andere een lange winterse nacht in de dood. Wie is er, die niet moet zeggen: Ik ga heden in den weg der ganse aarde? Joz. 23:14. Er staat van Jozua, dat hij was honderd en tien jaren oud, Joz. 24:29. Het is een wonder Gods, als er iemand is die niet sterft, zoals Henoch en Elia, die door een wonder Gods ten hemel gegaan zijn en levend bleven. En die op de laatste dag van de wereld leven, die zullen in een punt des tijds veranderd worden, van sterfelijk onsterfelijk, 1 Kor. 15:52.

De dagen hebben *een bepaling*: zo is het ook met het leven van de mens, zegt de koning: u hebt mij de mate mijner dagen gesteld, een zekere tijd en perk. Job zei tot God van de mens: *Dewijl zijn dagen bestemd zijn, het getal zijner maanden bij U is, en u zijn bepalingen gemaakt hebt, die hij niet overgaan zal*, hfdst. 14:5. Ach Heere, wil de koning zeggen, *U hebt mijn dagen bestemd, U hebt ze een bepaling gemaakt*. In Genesis 6 lezen wij: de dagen en de jaren, die de mensen hebben zullen om zich te bekeren vóór de vloed, zullen wezen honderd en twintig jaar, vers 3. God zei eens: de dagen en mate der Amorieten zijn nog niet vol geworden. En tegen Abraham zei God: uw zaad zal verdrukt worden vierhonderd jaar; als die mate en bepaling ten einde loopt, dan zal Ik ze weder verlossen, Gen. 15:13-16. Als de zomer ten einde is en de korenhoop rijp, dan moet ze gemaaid worden en in de schuren verzameld. Zo is het met het leven van de mens: als zijn leven ten einde is, dan moet hij naar het graf. Jer. 28:16: in dit jaar, zei God, in de zevende maand, zal Hanánja sterven; zie, dat was zijn mate, zijn bestemde tijd, die de HEFRE in Zijn macht gesteld had. Als dat komt, dan is de bepaling en de mate van onze dagen daar.

Nog eens, hij had *een besef* van de mate zijner dagen, en bij wilde dat anderen het ook hadden van hun einde. In Ezechiël 7:2 en 3 staat: *Het einde is er, het einde is gekomen. Nu is het einde over u*. Zo wilde de koning dat elk mens ook zei: nu is het einde, het einde aller dingen is nabij, 1 Petrus 4:7; ook het einde van heel de wereld, als de elementen branden zullen en vergaan, 2 Petrus 3:10. Sterft iemand, men zegt: *daar is nu het einde van die mens*. In Deuteronomium 32 zei God: *O, dat zij wijs waren; zij zouden dit vernemen, zij zouden op hun einde merken!* vers 29. Elk mens, wie hij ook is, wij krijgen alle een einde van onze dagen, al is het een sterke Goliath, en zowel een sterke Simson als een zwakke David. Farao krijgt zowel zijn einde als de kindertjes die hij vermoord en omgebracht had. Zo zei de koning: *o God, ik krijg een einde*. Dit wist de koning, en hij smeekte om wat hij niet wist: *HEERE, maak mij*

bekend mijn einde, en welke de mate mijner dagen zij; opdat ik wete, hoe vergankelijk ik zij.

II. De man wendt zich tot de HEERE. Hij wist wel dat dit stuk op geen hoge of lage school te halen is. De allergeleerdste weet daar niet van, daar zijn ze onvernuftig in. Mozes, die als een vondeling op de rivier gelegd was, en door de prinses er was uitgetogen en aan het hof van Farao opgetogen, die bekend dat zulks op geen hoge school te leren was, als hij in zijn gebed tot God zei: HEERE, leer Gij ons also onze dagen tellen, dat wij een wijs hart bekomen Psalm 90:12. De koning dan en Mozes wenden zich naar het Opperwezen, die aanbiddenswaardige en vrijmachtige HEERE Die de macht over elk heeft. Tot Hem wendt zich de koning, en hij zegt: *HEERE, eeuwig, groot, vrijmachtig Opperwezen, het is U bekend, maar mij onbekend.* Het is of hij zeggen wilde: Mijn God, die dwaze jongeling of anderen maken het mij zo bang; hoe zal het met mij nog aflopen? Mijn eigen kind zucht om zijn handen in zijns vaders bloed te wassen: zal het hem gelukken? Hebben dan Uw toezeggingen een einde? Houdt Uw trouw op? Hier ga ik nu met een benauwd gemoed; u hebt Uw knecht zo menige zaak ontdekt; ach, ik wilde het wel eens weten hoe het aflopen zal, of het mijn dwaas kind gelukken zal, of ik omkomen zal!

David was zo eens in Kehila: *HEERE, zei hij, zouden de inwoners van Kehila mij overgeven?* 1 Sam. 23:11. Hier is het: *HEERE, zult U mij overgeven in de hand van Absalom? HEERE, maak mij toch bekend mijn einde.*

U zult zeggen: Wat is dat voor een bidden? Past dat de koning? Deed hij het uit nieuwsgierigheid? Nee, dat was voor de man van geen gewicht. Of was de koning dan als de heidense natuurkundigen, die uit de sterren in de lucht, de trekken in de hand of in het aangezicht, veel dingen wisten te voorspellen? Bad de koning dat hij dat ook mocht kunnen doen? Nee, zo was de koning niet. Of was hij als een Saul, die naar de duivel toe ging? Nee, zulk een drang was er in zijn hart niet. Wat wil de koning dan zeggen, als hij zegt: Maak mij bekend mijn einde? Wilde hij dan weten de dingen die God in Zijn eigen macht gesteld heeft? Wilde hij de diepten Gods peilen? Wilde hij de geheimen Gods weten? Wilde hij inzien in het boek des doods en in het boek dat ten leven is, dat niemand weet dan God? Wilde hij er de zegels af doen? Of is het een belijdenis dat hij zorgeloos was, en dat hij om geen dood gedacht heeft? Of geeft het te kennen dat hij het wel geweten heeft, maar dat het wat uit zijn gedachten is gegaan, door al de ontmoetingen die hij had?

Of meent u, al weet men een zaak, dat ze altijd even levend is, en meent gij, al kent men een zaak, dat men daarom er niet om bidden mag, om het te kennen? Noach en Lot kenden de zonde van dronkenschap wel, zij wisten wel dat ze zonde was! David wist wel dat de doodslag en het overspel zonde was; Petrus kende de verloochening wel, dat het een zondig stuk was; David kende de hoogmoed wel, dat ze zonde was.

Om u dat op te helderen, hoe zegt dan de koning: maak mij bekend mijn einde? Wel, David wil zeggen: al weet ik het, hoe vergankelijk ik ben, en dat U mijn dagen een mate en bepaling gesteld hebt, en al ben ik er niet zorgeloos omtrent, ik heb evenwel niet altijd die levendige indruk ervan, die goede gestalte, die ik behoorde te hebben om aan mijn einde te denken. Om dat uit te drukken, de man wil zeggen:

1. Allerliefste HEERE, ik heb een zeer wijd begrip des harten dat ik sterven zal, dat ik zal moeten afscheiden van mijn troon, regering en hovelingen, vrouwen en kinderen. De oude Izak zei in Genesis 27:2: *Ik ben oud geworden, ik ga sterven, ik*

weet den dag mijns doods niet. Zo is het met deze ook: HEERE, ik heb een indruk dat ik een sterfelijk mens ben, dat ik van mijn regering en van alles af moet.

2. Allerliefste HEERE, ik belijd, het weegt zo altijd niet op mijn hart als het moest, ik heb zoveel ontmoetingen en voorvallen in voor- en tegenspoeden, waar ik door word weggerukt.
3. Ik betuig voor U, dat ik geen ding liever zou overdenken in dit leven; maar hoe zal ik geraken tot dat grote genadige geschenk, zo u het mij niet geeft? Nu eens mis ik het en dan weer bezit ik het; o God, ik wilde dat ik zo gesteld was, dat ik er altijd aan dacht. Psalm 86:11: *Verenig toch mijn hart tot de vreze Uws Naams*, zei hij. U zult zeggen: wel hoe, David, vreest u dan de HEERE niet? Ja, zei hij, dan vrees ik U eens, en dan weer niet. Zo is het hier ook: ik wilde dat ik niet uit- of niet inging, dat er niet een dag was of dat ik eraan dacht, ik wilde dat ik er in weken en maanden niet af te trekken was, ik zou het voor een grote genade rekenen als ik het altijd had: Maak het mij dan toch bekend; zo niet, dat ik het maar zou hebben met een bespiegelende kennis, maar ik wilde dat U het mij te kennen gaft met een praktikale kennis.

Lieve mensen, indien ik en u alle dagen anders al dachten aan ons sterven, en wij hadden de oefening er niet omtrent, wat zou dat zijn? Er was een koning, die had ook zin in deze bespiegeling; daarom gaf hij zijn hovelingen last, dat zij hem alle morgen zouden begroeten en zeggen: *Philippus, gedenk dat u een mens bent*. Hij wilde hebben dat zij niets tegen hem spreken zouden dan dat: gedenk dat u een mens zijt; en evenwel, zijn praktijk was er niet naar. Als u ook eens zei, ouders tegen uw kinderen, en kinderen tegen uw ouders: als u mij groet alle dagen, zeg ook: *gedenk dat u een mens bent*; maar uw leven en praktijk was er niet naar, wat was dat? Maar als u in een Godvruchtige oefening zegt tot God: *Maak mij toch bekend mijn einde*, wat zegt u dan? Ach Heere, maak het mij toch bekend, opdat ik, ben ik niet bekeerd, dan mijn bekering zoeken mocht, en ben ik bekeerd, opdat ik ze mocht voortzetten, opdat ik erdoor tot onderzoek en kennis van mijn staat mocht komen, opdat, zo er nog een schadelijke weg bij mij is, ik ervan af mocht komen: breng er mij toch van af! u hebt er toch geen lust in, dat ik sterve; laat dan toch mijn genade van de rechte slag mogen wezen; zeg het dan eens: er is geen schadelijke weg bij u! Niet alleen dat, maar laat het zulk een oefenende kennis wezen, die mij losmaakt van alle schepsels, die mij losmaakt van de zonden voor eeuwig, en dat ik door het geloof de toevlucht tot de Middelaar nemen mag, en zo een Zoar en ark der behoudenis zoeken voordat ik afscheid nemen moet van het schepsel.

Nog eens, laat ik mijn tijd goed waarnemen tot het enige nodige, laat ik mijn tijd niet verslapen! Hoe droevig was het met de dwaze maagden: die hadden hun tijd verslapen, en als zij wakker werden, was er niets meer aan te doen! Ach Heere, dat ik mij dan toch niet verslape, dat is de zuchting van mijn hart; ach, mijn tijd is haast ten einde, de Heere zal haast komen, en de huur in het huurhuis zal opgezegd worden; mijn nieren verlangen zeer in mijn schoot, Job 19:27.

Wat zegt u, is dat nu wel verkeerd gebeden? Hoe vreemd het schijnt in het eerst, is het niet schoon gebeden? *Geef, HEERE, dat ik een wijs hart mag hebben, dat ik zo op U wachten en naar U verlangen mag om afscheid van alles te nemen, en dat ik mij voorbereide voor mijn vertrek.*

III. Nu geeft de man zijn oogmerk te kennen: *opdat ik wete, hoe vergankelijk ik zij*, opdat ik dan denke, als mij iets ontmoet: ik ben toch zo vergankelijk, opdat ik mij niet te zeer bekommeren mag noch verblijden, en dat ik mag denken: binnen een korte tijd

ben ik al wat mij smart kwijt, en ik heb al wat mij verkwikken kan. Ach HEERE, laat ik het toch weten, hoe vergankelijk ik ben, dat is toch niet uit te drukken!

Daar komt de Heere, en Hij snijdt mensen af ter eerster, ter derder, ter zesder ure, ter negender, ter elfder en ter laatster ure; dat is niet uit te drukken, hoe vergankelijk een mens is: als een grasje en als een bloemetje. *De dagen des mensen zijn als het gras; zoals een bloem des velds, alzo bloeit hij. Als de wind daarover gegaan is, zo is zij niet meer, en haar plaats kent haar niet meer*, Psalm 103:15,16. Des mensen leven is als een bloemetje: er komt iemand en hij snijdt het af; en als een blaasje op het water: zo u daar maar aan raakt, meteen is het gebarsten; en als de bladeren aan een boom in de herfst: dan valt het ene voor en het andere na af; en als bomen in een hof, die daar vol bloeisels staan: u ziet de bloeiselsbladeren de hele hof door verspreiden. Het is eender als de rijpe vruchten aan een boom: de meeste vallen ervan af.

Ik kan dat niet alles uitdrukken, allerliefste HEERE; daartoe bid ik U: Leer het mij zien, hoe vergankelijk ik ben. Hier ga ik nu, en het wordt mij bang gemaakt, door mijn kind Absalom en anderen; laat ik mij daarmee troosten dat de dagen van mijn druk haast een einde zullen hebben, en daarmee zal het alles eindigen wat mij ooit gedrukt heeft.

Wat zal er dan allemaal eindigen? De lichamelijke zwakheden: dat zwakke lichaam zal eindigen, dat dikwijls zoveel behoefte had, dat mij dikwijls tot zulk een last was, dat zo onlustig was, dat dikwijls niet mee ter kerk wilde gaan. Daarenboven, alle kommer zal een einde hebben: van kerk, land, huisgezin, beroep, ziel, lichaam, waar ik zo dikwijls mijn slapen om gelaten heb. Dat zondig lichaam zal een einde hebben: dat lichaam der zonde en des doods, Rom. 6:6 en 7:24. Dan zal ik in eeuwigheid niet meer zondigen. Ach, ik ben zo vergankelijk, wat mag ik mij zo ontstellen: ik zal haast voor altijd bij de Heere zijn, waar alle kruis, en alle strijd, en alle valsheid op zal houden, waar geen duivel meer als een briesende leeuw rondom mij zal gaan om mij te verslinden, 1 Petrus 5:8. Dan zal ik het alles te boven zijn: al die verbergingen van Gods aangezicht, al die bestrijdingen, en al wat mij hier ontmoet is, alle donkerheid. Ach HEERE, laat ik dan moed houden!

Ja, dan zal ik gaan genieten al wat mij eeuwig verkwikken kan; en wat is dat? De kennis van een Drie-enig God zal ik dan gaan genieten, en dan zal ik genieten de kennis van geheel de Bijbel, en ik zal genieten de kennis van Gods voorzienigheid over mij, die dikwijls zo wonderlijk scheen; dan zal ik genieten de nabijheid Gods, die mij hier menigmaal zo goed was, en de nabijheid van de Heere Jezus, Die goede Borg, die Koning en Middelaar van Zijn Kerk; daar zal ik genieten een gezelschap, waar ik mijn mond en tong niet meer voor zal moeten bewaren, maar wij zullen een en hetzelfde einde en oogmerk hebben: God eeuwig te verheerlijken; laat ik dan wat dragen en welgemoed zijn, daar ik zo vergankelijk ben.

Daar hebt u dit vijfde vers verklaard.

Toepassing

Nu hebben wij een vraag of twee: wie goed zijn afscheid van het oude jaar neemt, en wie goed het nieuwe jaar begint en verwelkomt. Die eindigt het goed, die op zijn knieën valt en zegt: *mijn God, maak mij toch bekend mijn einde, en welke de mate mijner dagen zij; opdat ik wete, hoe vergankelijk ik zij*. En die morgen ook zo het nieuwe jaar begint en verwelkomt.

Hoe is het met u? Zegt u: ik durf van de dood niet horen? U zou de eerste niet zijn, die in de kerk niet durfde komen, omdat er van de dood gepredikt werd. Misschien zitten er of staan er hier wel, die zeggen: had ik het geweten, ik was eruit gebleven. Dat hebt u geraden, zult u zeggen: had ik het geweten, dat u van de dood zou prediken, ik had

er niet gekomen. Wij kunnen het in uw aangezicht lezen, dat u zegt: *Wat een vermoeidheid*, Mal. 1:13. Wij kunnen het in uw aangezicht lezen, dat u zegt: *Aangaande dat woord, wij zullen naar u niet horen*, Jer. 44:16. Misschien zitten er of staan er hier wel, die zeiden: *ik beef als ik aan mijn einde denk*. En moeten wij daarom laten ervan te spreken, omdat u ervan beeft? Zal de dood er wel langer om achterblijven? Denkt u dat God de zon zal doen stilstaan of achteruitgaan, omdat u beeft om eraan te denken? De dood blijft daarom evenwel niet achter.

Wij vrezen dat er hier zitten of staan, die denken en zeggen: 'ja, mijn einde is nog ver, mijn mate is nogal wat ruim, ik heb nogal wat leven en gezondheid in mijn lichaam, mijn melkvaten zijn nog vol melk, mijn mergbenen nog vol merg; ik dank God dat ik niet al onder de afgaande mannen of vrouwen ben; ik lijd niet aan niersteen, ik ben niet jichtig of zwak, mijn leven zal voorzeker nogal wat duren.'

Wij hebben een woord aan u, en wij zeggen: mens, wie de dood allerverst vóórkomt, die is haar dikwijls allerdichtst bij; zo er hier een zit, die haar allerverst vóórkomt, die is haar doorgaans allerdichtst bij. In Lukas 12 was er zo een: Mijn ziel, zei hij, u hebt veel goederen, die opgelegd zijn voor vele jaren; neem rust, eet, drink, wees vrolijk, ga en gebruik uw goed met blijdschap. Maar och arme, *in deze nacht*, zei de Heere, *zal men uw ziel van u afeisen*, vers 19 en 20. En in het vervolg van dat hoofdstuk zei de Heere: *u weet uur noch tijd; in welke ure u het niet meent, zal de Zoon des mensen komen*, vers 40. Wij hebben van dat opmerkelijke van die achtendertigjarige kranke laatst gesproken: hoe menige gezonde overleefde hij! Hoe opmerkelijk is het! Lea met haar tedere ogen, een zwak mens, zij overleefde Rachel, die een kloeke vrouw was. Zo zal het misschien ook gaan. Ik bid u, zeg niet: ik heb leven genoeg in mijn lichaam; ik geloof, wie dat zegt, dat de dood hem allerdichtst bij is.

Hoe menigeen is er die, als hij bidt, liever zou bidden die bede van Hizkía, dat hij nog vijftien jaar leven mocht, dan deze van David: *Maak mij bekend mijn einde*. Als hij bidden zal, het is altijd nog een jaar uitstel, nog een jaar, totdat hij oud en grijs zou zijn.

Ja, als zij deze bede bidden, het zou niet zijn om hun eigen einde, maar om eens anders einde te kennen. Een kind wenst dikwijls om de dood van zijn ouders, en een vriend om die van zijn vriend. *Ach God*, zegt hij, *laat die mens sterven*. Maar het is uit zondige beweegredenen, zoals een Absalom. De Absaloms zijn nog niet alle dood met die ene, die aan de eik is blijven hangen; menig dwaas kind bidt om de dood van zijn ouders. Sterven ze niet, zij doen ze zulk een verdriet aan, dat ze hun grauwe haren met droefenis ten grave doen neerdalen.

Een ander zegt: ik denk dikwijls aan mijn einde, ik stel het in het algemeen: wij moeten allen sterven, velen hebben er met ons dit jaar begonnen, maar zij zullen het niet allen met ons eindigen, en van hen zijn er al velen in deze kerk onder de zerken en op andere plaatsen. Het is waar: er zijn er velen die met u dit jaar met vreugde begonnen, die nu al in de eeuwigheid zijn, en het zal mogelijk welhaast uw beurt zijn. Hoe kort dat ons leven is, velen besnoeien het nog, en zij maken dat ze als het ware hun dagen niet ter helft brengen, de een door nijd, de ander door toorn, de ander door onmatigheid in het eten en dronkenschap, de ander door nieuwsgierigheid, en zo brengen zij hun dagen niet ter helft, als een Saul, als een Judas, als een Achitófel. Wat had Absalom naar het uiterlijk aanzien nog lang kunnen blijven leven, had hij aan de boom niet blijven hangen!

Ach, hoe menigeen is er die zegt: ik denk aan de dood, ik zal sterven, en ik moet het wellicht binnenkort doen, maar dan ben ik overstelpt van droefheid! Het zou ons min of meer gaan als die Perzische koning, die zo'n machtig en ontzaglijk leger had: hij ligt daar in het veld, en hij slaat zijn oog over zijn leger, dat een zestien duizend man sterk was; daar begint hij plotseling te schreien. Zij vroegen hem, waarom dat hij zo schreide. *Mij schoot*, zei hij, te binnen, *dat binnen honderd jaar niet één van heel dit leger er meer wezen zal*.

Waarde toehoorders, dezelfde overdenking hebben wij ook: over honderd jaar en minder zal er niet een enkele van allen die hier zijn te vinden wezen; de oudsten zullen misschien geen veertig jaar staan; wij zullen zo allen, de een voor, de ander na, afvallen zoals de bladeren in de herfst.

Heeft de droefheid uw hart bevangen, als wij dat zeggen? Wij denken dat het een teken is, dat het van binnen niet al te goed staat met u.

Een ander is er die zegt: *ik bid dit gebed van David en Mozes alle dag, ik vergeet het nooit*. En zorgt u ook wel voor uw einde? *Ja*, zult u zeggen, *ik bereid mij voor de dood*. Waarmee? In huiselijke dingen, en dat uw testamenten goed mogen verzorgd wezen, opdat uw weduwen en wezen geen moeite hebben na uw dood; maar uw geestelijke en eeuwige toestand, daar zorgt u misschien niet voor. Er zijn er hier wel, die wel ziek geweest zijn: u wist het alles wel te schikken, behalve dat van uw ziel. Men kan van alles zo goed spreken: ik ben een naarstig man of naarstige vrouw geweest; daar zal ik God geen rekenschap van moeten geven. Maar zeg mij eens, mensen, bent u bekeerd? Daar had u geen kennis van, daar had u geen tijd voor, u had teveel te doen; en moet u dan zo naakt voor God komen, uit al uw inbeeldingen die u gehad hebt? Ach, wat zult u dan gaan doen? O, dan zult u jammeren.

Zegt u: *over wat?*

Zoals als de kinderen Israëls, toen zij in de woestijn waren: *Wij gedenken heden, zeiden ze, aan de vissen, die wij in Egypte om niet aten; aan de komkommers en aan het loek en aan de ajuinen en aan het knoflook*, Num. 11:5. Zij dachten er met smart aan, hoe zij bij de vleespotten zaten, hoe zij tot verzadiging brood aten, toen zij in Egypte waren, Exod. 16:3.

En wat zult u in de hel zeggen? O God, ik gedenk heden aan de sabbatten, die ik op de wereld had, aan die gebeden, opwekkingen en aanspraken, die ik van de leraars en vromen had; ach Heere, ik gedenk eraan, en o jammer, ik ben verloren en al die gedachten zijn nu onnut! Ik gedenk daaraan, in plaats dat ik naar de kerk ging, dat ik bij mijn vleespotten ging zitten; in plaats dat ik naar de preek ging, dat ik dikwijls op mijn bed lag; als het tijd was om voor God te zijn, dat ik dan te lui was; ik gedenk aan al het vloeken en aan al het zondigen tegen overtuigingen int, en dat ik de nepen van mijn geweten verdoofde.

En dan zal God zeggen: hef nu geen geschrei op, het is gedaan. Op hetzelfde ogenblik dat hier uw leven een einde neemt, zo moet u een leven beginnen van eeuwige smart.

Lieve God, hoe vergankelijk zijn wij! Wij zullen er binnen acht dagen misschien niet meer wezen. Een weinig haar vatte de boom en doodde Absalom. Door een pestkleed aan te raken kunt u ter dood gebracht worden, door een pestbeest aan te raken. Bloedig slijm kan u doen stikken, één zandje, één haartje kan u ter dood brengen. God kan u doden door het bezoeken van uw vrienden.

Is het dan waar, dat wij zo vergankelijk zijn, zult u zeggen, *wie zal zich hier dan goed gedragen?* En daarmee zullen wij eindigen.

1. Ten eerste, die een diepe indruk heeft dat met elk, met wie hij verkeert, het maar voor een korte tijd zal zijn, en hij neemt zo gedurig van elk zijn afscheid, en zegt: *wij zullen niet lang bij elkaar zijn, het afscheid staat voor de deur.*
2. Ten tweede, die niet alleen geen laatste dag van het jaar heeft, maar die niet één dag van het jaar heeft, of hij brengt dat voor God, en zegt: *Maak mij toch bekend mijn einde.* Hij laat dat als een wezenlijk artikel in zijn gebed zijn; als hij een of twee dagen is zonder dat hij er aandoening van heeft, dat kan hij niet dragen.
3. Ten derde, weet u wie zich goed gedraagt? Die zo zegt: *och, het is alles goed*, ik heb in huis dit en dat, hetgeen ik meest nodig heb; er ontbreekt mij wel niets, maar dit alles baat mij niet, als ik niet bekeerd zou zijn, als ik God tot mijn Vriend niet zou hebben, die enige nodige zaak. U zult geen schipper de touwen los zien maken, of hij moet eerst goed voorzien zijn van alles. Ach, zegt zo een, *laat ik door herschepping Uw beeld, Heere, in mij hebben! Laat ik het geloof in de Heere Jezus hebben! Laat ik Uw Geest in mijn hart hebben.*
4. Ten vierde, die gedraagt zich goed, die zeer dikwijls werk maakt van het onderzoek van zijn hart: Is het werk nogal duidelijk in mij? *Proef mij, HEERE, en toets mij;* zijn mijn grondjes nog wel levend en krachtig in mijn hart, dat ik wedergeboren en geroepen werd? Het mocht op het doodsbed eens stormen.
5. Nog eens, die zo zegt: kort of lang leven, ik moet mijn tijd uitkopen, ik moet voorzichtig wandelen en oprecht leven, Ef. 5:15, 16. Dat zeiden wij een zondag van deze plaats. *Wandel voor Mijn aangezicht en zijt oprecht*, zei God tegen Abram, als Hij hem verscheen, toen hij negen en negentig jaren oud was, Gen. 17:1. Die zo oprecht wandelen, zullen ingaan in den vrede; zij zullen rusten op hun slaapsteden, een iegelijk die in zijn oprechtheid gewandeld heeft, Jes. 57:2. En in Psalm 37:37: *Let op den vrome en zie naar den oprechte, want het einde van dien man zal vrede zijn.*

Wel, bent u zó vergankelijk, kinderen Gods, wel houd daarom moed, u zult haast afleggen wat u in de wereld drukken kan, en genieten wat u verkwikken kan. Amen.

ACHTSTE PREEK OVER PSALM 39:6

Zie, u hebt mijn dagen een handbreed gesteld, en mijn leeftijd is als niets voor U; immers is een ieder mens, hoe vast hij staat, enkel ijdelheid. Sela.

Wij lezen in Genesis 3:19 dat God tot Adam zei: *Gij zijt stof en gij zult tot stof wederkeren*. Dat heeft zowel zijn waarheid in de nakomelingen van de eerste mens als in dat hoofd; het heeft zowel zijn waarheid in de ene mens als in de andere. De mens is stof, ten eerste ten aanzien van zijn afkomst, ten tweede ten aanzien van zijn uitkomst.

1. Ten eerste, elk mens is stoffen aanzien van zijn afkomst. Er is er niet een gemaakt van ijzer, staal, koper, steen, zilver, goud, of andere kostelijkheden: zij zijn allen in hun begin stof. De eerste mens is uit de aarde, aards, 1 Kor. 15:47. En alle mensen, die zijn nakomelingen zijn, bewonen lemen huizen, welker grondslag in het stof is, Job 4:19. Zij zijn een aarden vat, 2 Tim. 2:20. Dat deed Job zeggen: *Is mijn kracht stenen kracht? Is mijn vlees staal?* Job 6:12. Ben ik dan een zee, of walvis, dat Gij om mij een wacht zet? Job 7:12. Een mens is dan stof ten aanzien van zijn afkomst.
2. Maar wij zeiden, dat hij ook stof is ten aanzien van zijn uitkomst; en dat is hij op drieërlei wijze.

Ten eerste is hij stof in zijn leven.

Ten tweede, in zijn dood.

Ten derde, in het graf. In alle drie die stonden is de mens stof.

- Ten eerste, hij is stof in de loop van zijn leven. Jesaja leert dat, en Job zegt ergens in zijn boek: mijn lichaam is met stof als met gruis bedekt. Wat doet een mens in zijn levensloop anders dan in wat stof wroeten? Waarom God ons bij de wormen afschildert, die in het stof wroeten; u bent stof, zegt God, en u zult tot stof wederkeren als u weggelegd wordt in het graf.
- In de levensloop beginnen de krachten al te vergaan, door ziekten, door ouderdom, en de mens keert tot stof in zijn dood. In het leven is hij een sprekend, wandelend, werkzaam stof; op hetzelfde ogenblik dat de ziel eruit is, zo is het een sprakeloos stof. Hij is niet dan stof van het hoofd tot de voeten, zo groot als hij is.
- Nog eens, hij keert niet alleen tot stof in zijn dood, maar dan wordt de mens in het graf gelegd, al was het een geliefde bruid of bruidegom: daar is geen bruid begaan over haar bruidegom, noch een bruidegom over zijn bruid; daar is de taal meteen: *laat die dode weggedaan worden van voor mijn aangezicht*. Zo dadelijk komt de mens daar niet, of hij krijgt een samenkomst van al de wormen, die, nadat ze erdoor gespijsd zijn, bij het lichaam vergaan, en daar keert hij tot de aardhoop. Zijn aderen, zenuwen, vlees, het wordt alles dun stof. Zodat u na verloop van enige tijd, als u een mens in het graf zag liggen, een stoffen mens zou zien liggen, - met dat u daaraan raakt, zou hij worden tot een handjevol stof. Ziet u het wel, is het dan niet waarachtig: *gij zijt stof en gij zult tot stof wederkeren?*

Maar heeft de mens daar lange tijd toe, eer hij tot stof wederkeert? Nee, de een twintig, de ander dertig jaren lang, de een minder, de ander meer; de een heeft een korte winterse dag, en hij is een lange winterse nacht in het graf; maar de ander heeft

een lange zomerse dag, en hij is een korte zomerse nacht in het graf. Hoe gaat het nu met de sterke en met de zwakke? Allemaal eender. Eender gaat het met een predikant, met de gemeente, met de rijke, met de arme; zij hebben alle hetzelfde lot. Het gaat met het leven van de mens zoals met een uurglas dat omgekeerd, en een horloge dat opgewonden is, en als met de zon die opgegaan is; hoe haast snelt ze weder naar de ondergang! Is een uurwerk opgewonden, met dat u het opwinden laat, begint het te dalen. Ons leven wordt vergeleken bij een uurglas dat omgezet is; als het goed gesteld is naar de kunst, gaat het er zachtjes uit.

Dit te overdenken, is een nuttige stof voor ons allen. Hoe vromer iemand is, hoe liever hij dat doet, maar hoe goddelozer, hoe meer met tegenzin. Bent u goed gesteld om voor God te komen, zo is het u lief dat te overdenken; maar is uw hart met iets buiten God ingenomen, dan zijt u er niet toe te krijgen, dan loopt u om en om; ja zo een is een geheel jaar dikwijls niet eenmaal tot ernstige gedachten aan zijn dood te krijgen.

Op de laatste rustdag van het verleden jaar hebben wij deze stof begonnen, en wij moeten u het thans voor ogen brengen, of u ertoe in staat bent of niet; ik moet spreken hoe vergankelijk wij zijn, en u moet het horen. Wat een groot gevoelen een mens in de wereld van zichzelf heeft, God zegt tegen David en zijns gelijken: *Ik heb wel gezegd: gij zijt goden, en gij zijt allen kinderen des Allerhoogsten; nochtans zult gij sterven als een mens*, Psalm 82:6, 7. Deze koning overdacht het laatste, liever dan dat hij het eerste overlegde; hij dacht zo veel niet aan het eerste als aan het laatste.

Wij hebben over het vijfde vers op de laatste rustdag van het andere jaar met u gesproken. En verleden zondag spraken wij een zegenwens uit met de woorden van Johannes aan zijn geliefde Gajus. Nu keren wij weder tot onze stof. Er zijn veel zieken, zwakken en kranken in onze stad geweest, en vele zijn gestorven. Er zijn er die van ziekte hersteld zijn, en dan zijn er die lange tijd niet ziek geweest zijn. Er zijn zieken en zwakken, die dit niet horen kunnen; de sterken en gezonden moeten het hun vertellen. Wie weet wat dit jaar baren zal? Misschien zal het nog zwaarder zijn dan het andere; en al waren er geen grote oordelen of ziekten, bedenk hoe vergankelijk wij zijn. Onze tijden zijn in Gods hand, Psalm 31:16.

Deze goede David werd het bang gemaakt, en het schijnt dat hij hier ziet op zijn zoon, die dwaze jongeling Absalom. Hij maakte het de oude goede man zo bang. Wat doet de man? *Lieve Heere*, zegt hij, mijn kind is zo vergankelijk, het is ook met hem haast ten einde. Ja mijn Heere, indien hij geen indruk ervan heeft, laat ik op mijn einde merken! Moet ik lijden, het is maar zo kort, mijn dwaas kind mag het mij aandoen, maar het kan zo haast afgesneden worden. De man bezat hier een schone gestalte.

Van de samenhang zullen wij niets zeggen: dat hebben wij ordentelijk de verleden keer gedaan.

In het vijfde vers hebben wij het gebed van de man: *HEERE, maak mij bekend mijn einde, en welke de mate mijner dagen zij; opdat ik wete, hoe vergankelijk ik zij*; geef mij er een praktikale en werkzame kennis van. In het zesde vers hebt u het dadelijke antwoord, dat God hem gaf, in dat levend begrip, dat hij ervan toonde te hebben: *Zie, Gij hebt mijn dagen een handbreed gesteld, en mijn leeftijd is als niets voor U; immers is een ieder mens, hoe vast hij staat, enkel ijdelheid. Sela!* Daarop kreeg hij een bevatting van al het ijdel gewoel, dat onder de zon is, om goed bijeen te vergaderen, terwijl men niet weet, wie het naar zich nemen zal.

Thans hebben wij in dit vers vier stukken te bezien.

- Ten eerste, wat een levendig begrip God de koning gaf van de kortheid van zijn leven, en dat de HEERE zijn dagen een handbreed gesteld had, en dat zijn leeftijd niemendal was.
 - Ten tweede, hij gaat een trapje hoger: dat is niet alleen mijn lot, maar het is ook het lot van hen die gezond en voorspoedig zijn zowel als van mij; ieder mens moet dat erkennen, hoe vast hij staat, hij is enkel ijdelheid, op ieder past dat woord.
 - Ten derde, het is zodanig waarachtig dat het geen tegenspraak lijdt: zie het, immers het is zo, sela!
 - Ten vierde moeten wij zien hoe nuttig en nodig dit was voor de koning, dat te overdenken in deze omstandigheid, waar hij in was. Dat zijn onze vier stukken.
- I. Het levende en heldere begrip van de korte spanne van zijn leeftijd: *Zie, Gij hebt mijn dagen een handbreed gesteld, en mijn leeftijd is als niets voor U.*
 - II. Dat dit zijn en aller mensen lot was: *Een ieder mens, hoe vast hij staat, is enkel ijdelheid.*
 - III. Dat het wel bekeken mocht worden: *Zie, immers is het zo, sela!*
 - IV. Hoe nuttig en nodig voor de koning zulk een gezindheid was in deze zijn ongelegenheid.

I. Wat het eerste aangaat: *Mijn dagen hebt Gij een handbreed gesteld, HEERE*, zei de man. Er is een bepaling, een perk, een grens van ieders leven. Er is niets onder de zon, wat eindig is, of het heeft een mate, een bestek: het heeft een bestel, wanneer het zijn begin zal hebben, en hoe het zijn voortgang zal hebben, en hoe lang het duren zal. In het eeuwige oneindige Wezen is geen mate; voor het overige is er in alle dingen een bestel, de beschikking Gods, die de mate aan al de besluiten en zaken geeft.

- In de besluiten Gods hebt u een mate; als de mate daar is, aanstonds komt er dan een bevel. Genesis 6:3: de dagen der mensen zullen nu nog zijn honderd en twintig jaar.
- Veertig jaar verdroeg God Israël in de woestijn met de rijkdom van Zijn verdraagzaamheid. Zoals de eerste dag van Gods lankmoedigheid opgaat over de wereld, zo komt ook de laatste.
- De wereld heeft haar mate en begin, zij zal ook haar einde hebben; zowel als wij een eerste wereld zien, zo zullen wij met deze onze ogen een tweede wereld zien. Er is zo een mate, een getijde van het jaar, er is zo een mate van de loop der zon, der maan, der sterren. Van de wateren zegt God: *Ik heb der zee het zand tot een paal gesteld*, Jer. 5:22. Er zijn klippen en rotsen, God sluit de zee met deuren en grendelen.
- Er is ook een mate en bestel der duivelen om de mens te mogen verzoeken.
- Er is ook een mate van het leven van elk mens: zijn jaren, maanden, weken, dagen, uren zijn vastgesteld. Job zegt in hoofdstuk 14:5: *Dewijl zijn dagen bestemd zijn, het getal zijner maanden bij U is, en u zijn bepalingen gemaakt hebt, die hij niet overgaan zal*. Hier zegt David: Gij hebt mijn dagen gesteld, ik zal ze niet overtreden, het getal mijner maanden is bij U. Er is een begin, midden, en einde: komt u aan het einde, daar is de mate. *Tot hiertoe*, zegt God dan, *zult gij komen en niet verder*, Job 38:11.

Geeft nu God grote beschrijvingen om die mate af te beelden? Neemt Hij een loopbaan van enige honderden voeten lang? Nee, God geeft daar zulk een beschrijving niet van. Maar wat dan? De ruimte van een handbreed. Een span lengte is nog al te veel, maar een handbreed. *Gij hebt mijn dagen een handbreed gesteld*, zei de man, en

als hij die handbreed zou uitdrukken, wat bedoelt de man daar dan mee? Hij wil misschien zeggen: een zandloper van een viervingerige breedte. De man wil ermee uitdrukken een zandloper van een uur of een half uur; dat is een breedte voorwaar, die u gemakkelijk overzien kunt, u hebt er geen halve stap toe van node, u kunt het gemakkelijk meten met uw hand maar eenmaal te verleggen. Er is maar een viervingerige ruimte tijdens onze leeftijd, waarin een mens doen moet wat hij te doen heeft. En wat heeft een mens al werk, wat heeft hij veel beslommeringen, en hij heeft, och arme, een zandloper tijd.

Hij heeft zulk een ruime tijd niet als een koning, bij wie de gezanten kwamen om te vragen of hij de oorlog of vrede wilde. Een van de gezanten nam een stok, en hij maakte daarmee een cirkel, en hij zei: eer dat u uit die cirkel komt, zo zult u uzelf verklaren of u oorlog of vrede wilt. Zulk een cirkel geeft God niet om de zaligheid uit te werken, Hij geeft maar een zandloper. Het is of God erop uit was om uit te drukken onze korthed en vergankelijkheid. Als God onze leeftijd uitdrukt, zo is het nog geen span, maar het moet een handbreed zijn. Gods Woord is daar vol van, om het te vergelijken bij al wat vergankelijk is, en bij alle bedrieglijke dingen, daar beeldt God ons leven mee af. Wat geeft God voor beelden van ons leven? Het is als een droom; als een wind; als een weversspoel, dewelke in een ommezien van het ene einde tot het andere einde is uitgeschoten; als een pijl die uit de boog schiet, Job 7. Het is als een bode; als een jachtschip; als een looper; als een schaduw, die voorbij gaat; als een rook, die verdwijnt; als een herdershut; als het weefsel, dat de wever van de drom afsnijdt; als een bloemetje; als een grasscheutje. Het wordt vergeleken bij al wat vergankelijk, bedrieglijk en dadelijk weg is. In Psalm 102, Jesaja 38, Psalm 39, Psalm 73 zult u dat zo aldoor vinden, dat de Heere zegt: *bezie uw leven, de korthed, vlugheid, ongestadigheid*. Wat is er lichter dan het bewegen van onze hand? Onze hand eens te leggen, dan eens hier en dan eens daar? Zo is het met het leven van de mens.

Wanneer nu God een mens *de mate van zijn dagen* geeft, tussen het begin en het einde, dat is die tijd, die er tussen beide staat, dat is een mensenleeftijd, die ruimte, die er tussen de vier vingers is, van de eerste vinger tot de laatste, dat is de leeftijd. In Jesaja 53:8 staat van Christus: *Wie zal Zijn leeftijd uitspreken?* Dat kan niemand doen, dan Die eeuwige dingen kan uitspreken, dat is voor ons onuitsprekelijk. Wie zal des mensen leeftijd uitspreken? Dat is gemakkelijk. Daar staat van deze koning, toen hij stierf: *Hij stierf in goeden ouderdom, zat van dagen, rijkdom en eer*, 1 Kron. 29:28. Het is die tijd, die er is tussen het begin van het leven, de geboorte van de mens, en de dood.

Die leeftijd moeten wij eens bekijken. Mijn leeftijd, zei de man, is als niets voor U: niets in haarzelf; niets in vergelijking met sommige dieren; niets in vergelijking met vorige tijden; niets in vergelijking met zon, maan en sterren; niets in vergelijking met de hemelingen; niets in vergelijking met God. Let eens op.

1. Die leeftijd, die tijd van onze geboorte tot ons graf, het begin van ons leven tot dat wij naar de eeuwigheid gaan, ze is als niets in haarzelf aangemerkt, ze mag geen naam hebben, ze is als het ware het bezien niet waard! Wat is toch een arme vijftig of zestig jaar? Het is een recht stipje, een titteltje, niet noemens-, noch bezienswaard; het heeft geen wezen, het is een enkel momentje, het is niet dan een kleinigheid.
2. *Wat is de mens, o HEERE!* Hij is niets in vergelijking met de leeftijd van vele beesten. Er zijn viervoetige, gevleugelde, gevinde, geschubde, die soms grote

- jaren bereiken. De walvis en de snoek; ze tekenen aan, dat ze wel honderd jaar kunnen leven. En van de arend en de raaf insgelijks, dat ze meer dan honderd jaar leven kunnen. Wat is het leven van de mens.
3. Wat is het leven van de mens in de eerste wereld en in het begin van de tweede wereld vergeleken bij het leven van de mensen nu? Het is het bezien niet waard. In de eerste wereld waren er die bijna een duizendjarige leeftijd hadden. Daarna is het afgelopen op zeshonderd jaar. De mensen in het begin van de tweede wereld hebben geleefd driehonderd, tweehonderd, en honderd en veertig jaar. Job was een man van honderd en veertig jaren, Job 42:16.¹⁰ Jakob zei tegen Farao: *De dagen der jaren mijner vreemdelingschappen zijn honderd en dertig jaren*, Gen. 47:9. Maar God heeft het sedert Mozes tijd bepaald op zeventig of tachtig jaar, naardat het een sterk mens lang maakt: *Aangaande de dagen onzer jaren, daarin zijn zeventig jaar; of zo wij zeer sterk zijn, tachtig jaar*, Psalm 90:10. Ons leven is als niets in zichzelf, en in vergelijking met sommige beesten en redeloze schepselen, en in vergelijking met vorige tijden.
 4. En wat is ons leven vergeleken bij de zon, maan, sterren? Bij een zesduizendjarige zon? De eerste wereld heeft gestaan tweeduizend jaar, de tweede vierduizend; wat is onze leeftijd in vergelijking daarmee?
 5. Ook is zij als niets in vergelijking met de engelen, en als niets in vergelijking met die geesten der volmaakte rechtvaardigen die al ten hemel binnen zijn, van het begin der eerste en tweede wereld. Job 38:4 en 7: Waar waart gij, toen de morgensterren tezamen vrolijk zongen en al de kinderen Gods juichten? Het is er even zoveel bij als een kind van een half of heel jaar bij een Methusalems ouderdom.
 6. Wat is onze leeftijd in de vergelijking Gods, die Oude van dagen, van Wie alle andere dingen hun zijn hebben, en van Wie wij alles hebben wat wij kunnen of mogen? Stel onze leeftijd eens bij het leven Gods, ach, dan zijn wij niets, al waren wij negentig jaar en meer. 2 Petrus 3:8: Eén dag is bij den Heere als duizend jaren, en duizend jaren als één dag. God is de eeuwige God: *Van eeuwigheid tot eeuwigheid zijt u God*, Psalm 90:2, en in Romeinen 16:26 lezen wij, dat het was naar het bevel des eeuwigen Gods, dat Paulus predikte. Bij die eeuwige God zijn wij niemandal, al zo weinig zelfs als de breedte van vier vingers, zoveel nog niet als een span.

Daar hebt u nu gezien hoe nietig dat wij in ons leven zijn voor de Heere. Mensen mogen elkaar hier zowat in het oog lopen, maar bij de Heere zijn wij maar als een zandje met ons allen, een druppel van een emmer, en een stofje van de weegschaal, Jes. 40:15. Dat eeuwige Wezen gaf Zichzelf een Naam, zo'n Naam met recht: IK ZAL ZIJN DIE IK BEN, EN DIE IK ALTIJD GEWEEST BEN, EN DIE IK ALTIJD ZIJN ZAL. Maar wij moesten déze naam dragen, namelijk: *nu bent u er, maar na korte tijd zult u er niet meer wezen*. Bij God is noch gisteren noch heden, noch morgen, niet dan eeuwigheden; maar bij ons is een gisteren en een morgen, en het ene is niet meer en het andere zal misschien niet of nooit wezen. Wil een mens zich naaste de eeuwige God leggen, dan zal hij spoedig horen roepen: *gij zijt gewogen, en te licht gevonden*, Dan. 5:27, en: wat laat u uw ogen vliegen op hetgeen niets is? Spr. 23:5, en: *Zo iemand meent iets te zijn, daar hij niets is, die bedriegt zichzelf in zijn gemoed*, Gal. 6:3, en Psalm 62:10: *Immers zijn de gemene lieden ijdelheid, de grote lieden zijn leugen; in de weegschaal opgewogen, zouden zij tezamen minder dan niet en lichter zijn dan de ijdelheid*.

¹⁰ ná zijn beproeving

Zie daar dan geliefden, ons leven is als niets voor God in zichzelf aangemerkt, en in vergelijking met sommige beesten, en in vergelijking met de mensen van de eerste en tweede wereld, en in vergelijking met zon, maan en sterren, en in vergelijking met de engelen en de geesten die boven zijn, en met God. Ja, o God, wil de koning zeggen, zo ik of mijns gelijken door de grootsheid en verdorvenheid van ons hart het niet wilde weten, het zal evenwel niet anders uitkomen dan Job zei in hoofdstuk 14:1: *De mens, van een vrouw geboren, is kort van dagen en zat van onrust.*

Daar hebt u het eerste stukje: *Gij hebt mijn dagen een handbreed gesteld, en mijn leeftijd is als niets voor U.*

II. Daarop klimt de koning een trapje hoger, en wat zegt de man? Bent u alleen zo ongelukkig, koning? Is dat het deel van uw beker alleen? Zijn de snoeren u alleen in die plaatsen gevallen? Nee, *een ieder mens, hoe vast hij staat, is enkel ijdelheid.* "Koning, dat mag zo zijn van een soldaat, die naar de strijd gaat, en van een man die op een gevaarlijke reis gaat, en van een die zich op het water in een storm moet begeven en zo te gronde gaat, en van een krijgsman die met een pijl gelicht wordt uit de gelederen, en in een zwakke is dat waar, maar zou dat van elk waar zijn?"

Ja, waar in ieder mens, hoe vast hij staat, onbepaald; ik ben niet alleen zo de sukkelende koning, die daar loopt te dwalen en sukkelen door de overlast; maar dat heeft zijn waarheid in ieder mens, zonder op mij of iemand te zien, in elk die maar de naam heeft van een mens, een gering, zondig, sterfelijk schepseltje: dat is de naam van een mens.

Het is waar, er zijn mensen, die zo vast staan als een vaste boom, als een berg, als een rots, als een klip, als een vast huis; mensen, van wie men zegt: dat zijn massieve mannen; zou u de gezondheid schilderen, u zou zo'n mens schilderen. Wie staat er vast?

1. Ten eerste, een jong mens: der jongelingen sieraad zijn hun krachten.
2. Wie is nog meer een vast mens? Een gezond mens, die weinig ziekte of pijn onderworpen is, die zo een volstandige en voortdurende gezondheid krijgt van God, die dikwijls in geen dertig jaar enige ziekte heeft, en zo kan zeggen: ik ben nu even bekwaam tot mijn werk als ik dertig jaar geleden was, zoals de gezonde Kaleb zei tegen Jozua: toen ik uitging om het land te bespieden, was ik veertig jaar, en dat is nu vijfenveertig jaar geleden, zodat ik nu vijfentachtig jaar oud ben, en mijn kracht is nu nog geheel zo groot als toen ik uitging om het land te bezien; zoals mijn kracht toen was, also is nu mijn kracht, tot den oorlog, en om uit te gaan en om in te gaan, Jozua 14:7-11. Dat is een vast man.
3. Weet u wie nog meer vast staat? Gegoede mensen. Men zegt ervan: dat is een vaste familie in vermogen en inkomsten, er is geen nood dat zulke families gemakkelijk van gebrek sterven of tot armoede komen zullen. Ze zijn zoals er staat in Lukas 12: hij moest zijn schuren groter bouwen, en hij had vele goederen, opgelegd voor vele jaren, vers 18, 19.
4. Dat is een vast man, die in aanzien komt en in eer, die in zijn fleur een opgaande zon is, van wie men zegt: Wat zal men dien man doen, tot wiens eer de koning een welgevallen heeft? Esther 6:6.
5. Dat is een vast man, een man van vele vrienden, als Haman: hij kon al zijn vrienden bijeenroepen, en vertellen welke eer hem was aangedaan.
6. Dat is een vast man, die vele kinderen heeft, een groot gezin, evenals er van Achab staat, zodat het vreselijk was om te zien: ze brachten daar aan de brug twee korven in, in elke korf dertig hoofden van de zonen des konings. Dat zijn vaste families, die staan vast.

7. Dat is een vast man, die nog dagelijks toeneemt, hij houdt niet op, het is alsof het een man was in de zeven jaren van overvloed, die ze in Egypte beleefden.

Let nu eens op een mens, hoe vast hij staat. Heb ik het niet allemaal genoemd, verzin er nog bij al wat u erbij verzinnen kunt. Moeten die nu niet zeggen: ik zal geen smarten zien, ik ben een mens als God, ik zal mijn stoel tussen de sterren zetten; het zal zo blijven duren, ik zal geen beroving van kinderen zien; kom mijn ziel, maak u op, leef vrolijk; is dit niet het grote Babel, dat ik gebouwd heb? Moeten die niet menen, dat zij er nooit afmoeten?

Nee, als ze dat menen, dan valt er een stem uit de hemel in Daniël 4: Gij, o koning, wordt aangezegd dat men het koninkrijk van u nemen zal, en al uw heerlijkheid, en men zal. U van de mensen bij de beesten verstoten, totdat er zeven tijden over u voorbijgegaan zijn, en dat u zult bekennen dat God de HEERE over alles is. Hoe vast stond die dwaas in Lukas 12:20! Maar, in dezen nacht zal men uw ziel van u afeisen. Haman werd aan een galg gehangen. Absalom hangt daar aan een boom, totdat des konings veldheer hem met de pijl doodde.

Wij zeggen met David: *Een ieder mens, hoe vast hij staat, is enkel ijdelheid*. Heel de wereld heeft op haar voorhoofd geschreven: *IJdelheid der ijdelheden, het is al ijdelheid*, Pred. 1:2. Bij elk mens staat op zijn voorhoofd: u bent ijdelheid; ja, al wordt een mens honderd jaar oud, en hij wordt niet bekeerd. Behalve dat er op hem staat *ijdelheid*, staat erbij op die kroon van grijsheid ook: Een zondaar, honderd jaar oud zijnde, als hij der nek verhardt, is vervloekt en zal schielijk verbroken worden, Jes. 65:20 en Spr. 29:1.

Bij de vloek op het hoofd van zulk een mens, staat er nog *ijdelheid*. Wat zeg ik? Al wat de mens doet, is al ijdelheid. Zijn vertrouwen is ijdelheid, dat een ander op hem vertrouwt is ijdelheid, zijn spreken, zijn gedachten, zijn daden, het is al ijdelheid, zelfs in zijn bestaan, hij is de ijdelheid en de ongestadigheid zelf. Dat is nu een ieder, de koning zowel als de bedelaar, de heer zowel als zijn knecht, wie hij is, zonder onderscheid. Daar is van het tegendeel geen voorbeeld, dan door een wonder Gods, hetwelk gebeurd is aan Henoeh en Elia, en gebeuren zal aan allen die leven ten dage des oordeels: die zullen ijl een punt des tijds veranderd worden, 1 Kor. 15:51, 52.

III. Ja maar koning, durft u dat zo vrijmoedig zeggen? Hebt u daar zulk een zekerheid van? Lijdt het geen tegenspraak? Dat is ons derde stuk.

Ik heb het goed bekeken, zegt hij: immers het is zo, *sela!* Het is: Zie, immers, *sela!* *Zie, Gij hebt mijn dagen een handbreed gesteld; immers is een ieder mens, hoe vast hij staat, enkel ijdelheid. Sela!* Zie: wilt u het niet geloven, doe uw ogen open, wilt u het niet geloven, bezie het vorige geslacht, en het volgende, ik heb dan niet te spreken. U ziet het alle dagen; het is immers zo duidelijk alsof u het voor uw ogen zag; zie: u kunt er staat op maken; zie, ik besluit ermee. Het is een *zie* van een gevolgtrekking op te maken: *Zie*, dit heb ik gevonden, dat God den mens recht gemaakt heeft, Pred. 7:29. Het is een *zie* van een besluit te maken; als u begon besluiten te loochenen, die in het voornemen Gods vastgesteld zijn, dat zou verschrikkelijk wezen. Was het een woord in wensende zin uitgesproken, maar nu is het zo vast al sprak ik niet een woord. Het is immers zo, het is voor elk duidelijk. Psalm 58:12: *Immers* is er vrucht voor den rechtvaardige; immers is er een God, Die op de aarde richt. Psalm 73:1: *Immers* is God Israël goed, dengenen die rein van hart zijn. Daar is geen redetwist over, het zal geen wijsheid zijn daarover te redetwisten, het is vruchteloos. *Immers* wandelt de mens als in een beeld, dat is bij de ondervinding van alle mensen ten volle waarheid.

En hij, willende het nog buiten tegenspraak stellen, voegt er het woord *sela* bij; *sela!* zegt de man, ik moet eens adem scheppen, *sela!* Ik moet een beetje rusten; zie, immers het is zo, *sela!* Ik moet ophouden, ik zou geheel vervallen, zo ik niet wat rustte. Zoals ik en u zouden moeten doen, als wij iets zwaars van veel gewicht deden; ik moet wat ophouden.

Daar hebt u nu ons derde stuk.

IV. Het vierde is, hoe grote aanmoediging dit was aan zijn kant, daar die dwaze jongeling hem zo hard was, en dat zijn kind hem zo moede maakte: laat ik het mij niet te veel aantrekken, dat mijn dwaas kind zich zo gedraagt, het zal haast ten einde wezen, mijn leven zal wellicht haast ten einde wezen. Al viel het leven van dit kind hem bang, het sterven ook; dat ziet u in het uitroepen van zijn bewogen hart: toen hij stierf, daar liep en schreide hij langs de straat: *Mijn zoon Absalom, mijn zoon Absalom! Och, dat ik voor u gestorven ware, Absalom, mijn zoon, mijn zoon! 2 Samuël 18:33.* HEERE, het is mij om het leven van het kind niet te doen, wil hij zeggen, laat mij liever sterven. Bovendien, ik zal misschien nog niet sterven, lieve Heere, laat ik mijn kruisje opnemen, het zal toch niet lang duren. De verdrukkingen zijn kort, licht, haast voorbijgaande, laat ik mijn pad maar vasthouden, laat ik in de overloop van tegenheden Gods Naam niet aantasten, noch iets ongerijmds spreken, laat ik zeggen: God heeft het geboden.

Augustinus zei: om geen hele wereld wilde ik een uur goddeloos zijn. Waarom? Wel, God mocht in die ure komen en mijn leven afsnijden. Zondaar, mocht dat eens op uw hart komen!

HEERE, laat ik niet goddeloos zijn, zegt David, U mocht mij ten einde brengen. Dat is aan zijn kant, maar aan de andere kant van het kind zegt hij: Ach, hoe moet ik u beklagen! Ach God, dat U het hem eens bekend maakte wat tot zijn vrede diende, dat U hem eens in de voortgang der zonden stuitte! Ja liefste Heere, liever dan dat U mijn kind ten einde zou brengen, mocht ik hem uit het vuur trekken en behouden door vreze, mocht hij door de schrik bewogen worden!

Wat denkt u nu, is het niet een nuttig bidden geweest? Gaf hem dat geen moed? Daar hebt u het zesde vers; het zevende, als het God belieft, daarna.

Toepassing

Veertien dagen geleden hebben wij dit nieuwe jaar aangevangen, de een met meer gezondheid en krachten, en de ander met minder; maar of wij het allen zullen eindigen, kan niemand ons verzekeren. U kunt op uw schepen en op alles bijna assurance krijgen, behalve op uw leven. Ik en u hebben het jaar begonnen, doch ze leven niet allen die het met ons begonnen hebben, en of wij het eindigen zullen, weten wij niet, zodat het waarachtig is, en u moet het mede toestemmen en tot God zeggen: *Zie, Gij hebt mijn dagen een handbreed gesteld, en mijn leeftijd is als niets voor U; immers is een ieder mens, hoe vast hij staat, enkel ijdelheid. Sela!* Hoe vast of zwak iemand staat, hij is een enkel niet. En zo God nog aan mij en u enige jaren van leven schenkt, zoals er hier velen zijn aan wie God misschien nog wel vijftien of twintig jaar, minder of meer, geven zal: wie zal er in staat zijn in al die tijd om uw genoeg, tevredenheid, blijdschap te vermeerderen? U zult misschien moeten zeggen: *De HEERE heeft gegeven en de HEERE heeft genomen*, zoals in Job 1:21. U zou de eerste niet zijn, die zou moeten zeggen: noem mij niet Naómi, maar Mara, Ruth 1:20. U zou de eerste niet zijn, wiens wonderboom verdwijnen zou, en die als een Jona amechtig zou worden van al de smart. Is er ooit weelderiger maaltijd geweest dan die van een

Bélsazar? Maar hoe haast was de vreugde veranderd, toen die vingers aan de wand kwamen, Dan. 5. Is er ooit een maaltijd geweest, die langer geduurd heeft en groter geweest is, dan die van Ahasvéros? Hij heerste over honderd en twintig landschappen, maar hoe haast schoten zijn dagen door, en hoe snel kwamen daar twee trawanten die naar zijn leven stonden! Hoe snel kwamen die slapeloze nachten! Wat een heerschappij had de keizer Augustus! Hij liet een gebod uitgaan, dat de gehele wereld beschreven zou worden, Lukas 2:1. Maar kort voor zijn sterven bromde hij deze woorden uit zijn mond: *mijn comédie is ten einde, ik heb mijn rol afgespeeld; en zo stierf hij*. Wie is er zo groot als die opgesmukte, die daar op dat beest zat, met een scharlaken rood kleed, die haar koninkrijk had over de koningen der aarde, Openb. 17? Ik bedoel het Roomse beest; nochtans, van hoe korte duur is ook al zulk een heerlijkheid! En wat behoef ik meer bij te brengen, de dag aan den dag stort hiervan overvloedig spraak uit, en de nacht aan den nacht toont wetenschap, Psalm 19:3. *Het ene geslacht gaat en het andere komt*, Pred. 1:4. Wat behoeven wij meer bewijzen bij te brengen? Het ene jaar, maand, week, dag, volgt op de andere, en het geeft alles te kennen dat wij vergankelijk zijn. Uw kinderen, uw burens, uw gezelschappen, het schijnt allemaal wat te wezen, en voorwaar, wij zijn niemendal. Al wat iets schijnt te wezen, het is niets, het is al bedriegelijk en schijn. Hoe moeilijk hebt u het gekregen, met wat al moeite bezeten, met wat al zonden gebruikt, en met wat angst bewaard, en uiteindelijk is het geen speld meer waard; en ten laatste, hoe node doet het u scheiden, en dan schrikt u voort dat koude graf, dat stikdonker land. Met al uw goed kunt u niet een koortsje afkopen, en niet een overtuiging kopen; het doet u geen nut, het kan u geen toegang tot God geven, zo u het zonder God bezit.

Wij vangen de week weer aan, wij zijn veertien dagen in het jaar; ach, wij moeten niet een dag of week aanvangen, of wij moesten ze met God aanvangen, met het gebed, en zo voortgaan, en met de Heere sluiten. Geen jaar, maand, week, dag moesten wij beginnen dan in de vreze Gods, en wij moesten er zo in voortgaan, en ze ook eindigen in Zijn vreze.

Wij spreken deze dingen, maar wees toch geen vergetelijk hoorder, zoals er staat in Jakobus 1:25. Wees niet als een die dikwijls in een spiegel kijkt, en het terstond vergeet hoedanig hij is. Wees zo'n hoorder niet, en wees niet als een dove adder, dat u uw oren zoudt toestoppen voor zulke redenen, Psalm 58:5. Wij bidden u, wees niet als dat goddeloos Israël, die zeiden: *Aangaande dat woord, wij zullen naar u niet horen*, Jer. 44:16. Wees niet als dat gespuis bij Jeremia die zeiden: *Het is buiten hoop*, Jer. 18:12. Ach, wees zo goddeloos niet, u bent misschien zo nabij de hel, haast u zo niet om erin te komen. Behalve dat, weet u wat u liever doet? Spreek, denk dikwijls van en aan uw dood; spreek er veel van tot uzelf of tot anderen. U leest haast geen hoofdstuk, of u komt onder geen middel, of u krijgt daar aanleiding toe. Mozes, Elia, zulke mannen deden het. Zij spraken van Jezus' uitgang en dood in Matthéüs 17. En in Johannes 6 sprak de Heere van Lazarus dood. Spreek niet van vreemder, maar van uw eigen dood. Wij zeiden zo-even: hij is niet goed gesteld die daar niet aan durft denken; het zal u geen kwaad doen, het zal u zeker treffen. Zou het niet roekeloos zijn, als ik en u op ons doodsbed niet gingen liggen, als elk zei: *het is met u gedaan*? Een gehele stad zou ervan schreeuwen. Als men zegt: het is haast met u gedaan, zult u er dan niet eens van spreken, van uw sterven, daar u haast niet weet of u ziek of dood zult wezen? Wij smeken u, prent het in uw hart. U ziet zoveel lijken en tekens van doden, en daar liggen zoveel zieken; elk lijk, dat u ziet dragen, al is het levenloos, zo roept het u luidkeels toe: *nu is het mijn beurt, morgen de uwe*. Elke trede, die u achter de dode doet, is een trede nader aan uw dood. Wie let daarop?

Ach, wij moesten het in ons hart leggen, en onze binnenkamers sluiten, en zeggen: mijn ziel, oordeelt u dat een dag van uw leven de dag van uw bekering moet wezen, zonder welke u nooit God zult zien? Laat uw consciëntie eens spreken, of u al zo'n dag weet, dat u kunt zeggen: daar begon het werk Gods in mij. U zult het moeten doen, als u sterven zult. Of hebt u zoveel te doen, dat u het niet kunt doen, al bent u gezond? Zeg: Heere, is er al zo'n dag, dat ik overtuigd en bekeerd ben, dat ik geloof kreeg, dat ik Jezus lief kreeg? Zie wat u antwoordt.

Zo ja, o gezegende dag! Het is de allergezegendste dag van al onze dagen, dat God uit de hemel ons barmhartigheid gaf! Die ook een zegen zal brengen over al onze dagen, en de vloek van al onze dagen zal wegnemen.

Onderzoek, beproef uzelf. Wilt u niet, ik kan het niet helpen, ik kan niets doen dan u zoeken te bewegen; wilt u niet, zet het naast u neer, het zal tot uw verantwoording blijven.

Wilt u consciëntieus gebruik maken, het zou een gezegend middel kunnen zijn. Wij zeggen dan: Heere, wij zijn vergankelijk, laten wij haast in het onvergankelijke zijn, in het eeuwige, waar nooit een einde is, en laat ons daar God tot ons Deel hebben! Amen.

NEGENDE PREEK OVER PSALM 39:7

Immers wandelt de mens als in een beeld, immers woelen zij ijdellijk; men brengt bijeen, en men weet niet, wie het naar zich nemen zal.

Wij lezen in Jeremía 45:5: *Zoudt gij u grote dingen zoeken? Zoek ze niet!* En in vers 4: *Zo zegt de HEERE: Zie, wat Ik gebouwd heb, breek Ik af, en wat Ik geplant heb, ruk Ik uit, zelfs dit ganse land.*

Er ontmoeten een mens op zijn reis naar de eeuwigheid vele grote en fraaie dingen. Daar ziet hij een vermakelijk leven, ginder een gouden tong met een sierlijk Babylonisch overkleed. Ziet hij aan de andere zijde, daar ontmoet hem een eerkussen, staten en ambten. De mens krijgt er een begeerte toe, hij krijgt er lust toe, zoals Eva: *zij zag de boom aan dat ze begeerlijk was, zij zag dat ze goed was, ze kreeg er lust toe, en zij nam, en zij at*, Gen. 3:6. En sedertdien heeft de mens de wereld aangezien als goed en als begeerlijk, en ze kregen er zulk een heftige begeerte toe, en die begeerte is als de zondvloed: die heeft de gehele wereld overstroomd, de ene minder, de andere meer. Zo groot is die begeerte, dat de duivel er al heeft doen knielen die hem aanbaden, opdat zij ze deelachtig zouden worden. Zo sterk is ze, dat men begint te spotten met degenen die een andere keuze doen, die niet met een Démas de tegenwoordige wereld liefhebben; zij spotten met diegenen die een Mozes keuze doen, die de smaadheden van Christus hoger schatten dan al de rijkdommen van Egypte; zij spotten met een Asafs geslacht, die zeggen: *Heere, Wien heb ik nevens U in den hemel? Nevens U lust mij ook niets op de aarde*, Psalm 73:25. Het zijn mensen, die geen verstand hebben om met Maria het beste deel te kiezen. Zij horen tot de wereld, en zij maken zo met hun duizenden een gezelschap van mensen uit, die dat fraaie zullen verkiezen, al zouden ze met hun menigte de brede weg kiezen, die tot het verderf leidt, Matth. 7:13. En als het goed bekeken en goed gezien wordt, zo is het zoveel zoetheid niet waard, en velen zijn er, die in de honing smoren. Menigten bereiken niet waar ze naar gejaagd hebben; en verkregen ze het, zo gaf het niet wat het hun beloofde, zij vonden er dat genoeg niet in dat zij dachten; het waren allemaal schone leliën onder de doornen; elke roos van verkwikking, die ze van de wereld genoten, stak en prikte hen, en als het al op zijn best ging, bleek het de ijdelheid zelf te zijn. Doordat de mens niets aan zijn leven heeft (als hij al wat vergaard heeft), moet hij gaan denken: wie zal ik het nalaten, wie zal ik het geven, en mijn erfenis nalaten? En hij zal bekommerd beginnen te worden, niet wetende hoe of wie hij het nalaten, en wie het naar zich nemen zal, hetgeen hij in de wereld vergaard heeft.

Hier spreekt zo'n man. Het was man van jaren, een man van Godsvrucht, een man van verstand en ondervinding, die wel wist wat de wereld was. Het was de koning David, die hier als de auteur van deze psalm in het eerste vers voorkomt. De man had zoveel ondervinding van voor- en ook van tegenspoed. Hij was een koning, die goed had en een vermakelijk leven had, toen hij op de troon was, maar het was een lelie onder de doornen. Daar is een Absalom en zijns gelijken, die zijn de doornen; die Absalom, die maakte het zijn goede oude vader zo bang, hij zocht hem te vermoorden: daar moet hij uit zijn stad en uit zijn rijk.

De man in zulk een gelegenheid zijnde (hij moest evenwel koning op de troon zijn), zo zegt hij in die ongelegenheid: *Ach HEERE, hoe zal ik het dan maken?* Ik zal tegen God noch mensen spreken, ik zal zwijgen; want als ik spreek, daar is toch altijd een verklikker: de goddelozen stonden rondom bij hem, die het alles overbrachten. Ik deed

zo, zegt hij, ik was stom, ja ik zweeg ook tot God, ik zweeg van het goede, maar toen werd mijn kruis nog zwaarder, ik wilde tegen God en mensen niet spreken.

Als de vrome mensen dat doen, dan wordt hun hart heet in hun binnenste, zodat zij moeten zeggen: *lieve Heere, ik ben der woorden vol, ik moet bersten zo ik niet spreek.* Daar kwam dan wat uit: wat? Hoe ben ik dan zo ontsteld, ik heb immers aan mijn leven niet veel, maak mij toch bekend mijn einde, en welke de mate mijner dagen zij; opdat ik wete, hoe vergankelijk ik zij. Dan zal ik het kruis gemakkelijk kunnen dragen, als ik in een levendig besef ben dat ik niet lang leven zal. Daarop komt God en Die geeft hem antwoord; hij begint zijn antwoord te krijgen. **HEERE**, zegt hij, ik begin het te bevatten en levendig te beseffen: Zie, u hebt mijn dagen een handbreed gesteld, een ruimte als van vier vingers in de loop van mijn leven, ja mijn leeftijd is bij het leven Gods niemendal; maar een stipje, een titteltje, **HEERE; immers is een ieder mens, hoe vast hij staat, enkel ijdelheid. Sela!**

Dat hebben wij getoond aan de gemeente; zo bleef ons nog over het zevende vers, de conclusie en het besluit: *Immers wandelt de mens als in een beeld, immers woelen zij ijdelijk; men brengt bijeen, en men weet niet, wie het naar zich nemen zal.* Om deze tekst goed te begrijpen, zo moet u letten op:

- I. Ten eerste, hoe de koning een mens afbeeldt: *De mens wandelt als in een beeld.*
- II. Ten tweede, zoals de mens is, zo is ook zijn gewoel, het is ijdelijk en tevergeefs: *Zij woelen ijdelijk.*
- III. Ten derde, de koning geeft daar blijken van. Door al zijn gewoel krijgt hij allengs wat goed: is het dan ijdel? Ja het, want *men brengt bijeen, en men weet niet, wie het naar zich nemen zal*, waar zijn goed belanden zal, in wiens handen hij het geven zal.
- IV. Ten vierde, de koning zegt het met zoveel vrijmoedigheid, hij wil elk wel tot rechter roepen: *immers is het zo.*
- V. Ten vijfde, hij verkwikt zichzelf in die gedachten tegen al de overlast.

Dat zijn de vijf dingen, die wij te bezien hebben. Wilt u toeluisteren, de zaken zijn het waard, en het zal u niet kunnen vervelen.

- Ten eerste zeggen wij, de koning geeft een levendige afbeelding van des mensen leven, die wandelt als in een beeld.
- Dan, zoals hij is, zo is zijn gewoel ijdelijk.
- Dan geeft hij daar blijken en bewijzen van: als hij al wat heeft, hij weet niet, wie hij het nalaten zal.
- Verder, hij beroept zich op ieders consciëntie.
- Ten laatste, hij verkwikt zich in zijn druk met zulke en dergelijke gedachten.

I. Wat het eerste aangaat, de koning heeft hier in het oog een mens. Het is alsof er maar één mens in de wereld was. Een mens is een heerlijk schepsel, bestaande uit ziel en lichaam, maar een zondig schepsel is de mens. Ach, hoe zondig is de mens! Genesis 8:21: Het gedichtsel der gedachten van des mensen hart is boos van zijn jeugd aan; zo hij niet bekeerd wordt, blijft het zo tot zijn dood toe. De mens is een sterfelijk schepsel. *Wat man leeft er, die den dood niet zien zal?* Psalm 89:49. Een mens is een gering schepsel; o, hij mag wezen wie hij wil, wat een gering schepsel is hij! Wat ook iemand zij, alrede is zijn naam genoemd en het is bekend, dat hij een mens is, Pred. 6:10. Hij weet dat hij de adem in zijn neus draagt, Jes. 2:22.

Nu koning, hoe is die mens? *Hij wandelt*, zegt de koning. Hij vergelijkt het leven van de mens bij *een wandeling*. Waarom stelt hij het leven van de mens voor onder het beeld van een wandeling? Dat heeft weer zijn zoetigheid, waarom ons leven een wandeling is. Het is een uit-wandelen-gaan.

1. Ten eerste, een wandelingetje heeft zijn begin: ons leven ook. Pred. 3:2: Er is een tijd om geboren te worden, en dat is het begin van ons wandelingetje. Zo dadelijk als wij uit 's moeders lijf in de wereld stappen, beginnen wij onze wandeling.
2. Een wandelaar heeft zijn voortgang: zo is het met een mens ook. Hoe zacht groeit hij, eer hij tot zijn hoogte gekomen is! Een kind, dat groeit zo al zachtjes voort, totdat het tot zijn hoogte gekomen is.
3. Een wandelingetje, als iemand dat doet dat hij uit wandelen gaat, hij heeft zijn gezelschapje: zo is het in het leven van de mens, hij heeft zijn gezelschapje, in zijn stad, dorp of huis; zij hebben zo een gezelschapje.
4. Een wandelingetje is kort: het leven van de mens is ook niet zeer lang, Psalm 90:10: als het al lang duurt, is het zeventig of tachtig jaar, naardat het een sterk mens lang maakt. Job 14:1: De mens, van een vrouw geboren, is kort van dagen en zat van onrust. Het is dikwijls het bezien niet waard, zulk een korte wandeling is het.
5. In een wandelingetje heeft een wandelaar zijn plezier: ons leven, hoe bitter het dikwijls is, men heeft er wel eens vermaak in.
6. In een wandelingetje gebeurt het wel eens, dat de wandelaar ontmoet dat hij gesmaad, gelasterd, nagekeken en nagesproken wordt: zo gaat het ook in het leven van de mens. Wie is er zonder naspraak of opspraak?
7. Een mens, als hij gaat wandelen, hij is niet thuis; als wij gaan wandelen, zijn wij niet thuis: zolang als een mens in dit leven is, zo is hij ook niet thuis.
8. Als iemand uit wandelen gaat, daar komt evenwel een einde aan; zo is het met het leven van de mens, er komt een einde aan, zodat men zegt: die is dood en ontslapen. zoals het den mensen gezet is, eenmaal te sterven, Hebr. 9:27, zo is er ook een uitkomst hunner wandeling, Hebr. 13:7.

Maar de koning komt een beetje nader, en hij zegt: *Immers wandelt de mens als in een beeld*. Men gaat wel eens uit zijn huis, en men komt er dikwijls nooit weer in; men komt er wel eens in, en men gaat er nooit weer uit, voordat men eruit gedragen wordt. Men zegt wel eens in een afscheid tegen iemand: *vaarwel*, en men groet hem dikwijls nooit meer. De mens wandelt als in schijn, als in een spooksel, als in een beeld, dat zich in de droom aan u vertoont, en als u wakker zijt, dan is het weg. *Als Ik zal opwaken, zegt God, zo zal Ik hun beeld verachten*, Psalm 73:20. De mens, die wandelt als in een schijnsel, als een spook, dat als het verschijnt, uw haren te berge doet rijzen, en het verdwijnt. Hij wandelt als in een schilderij, als een denkbeeld, als een gedachte. U moogt er u wel voor inspannen, en letten op hoe u bent.

- De heidenen, weet u hoe die het uitdrukken, de wandel van een mens als in een beeld? Ze namen dit beeld: het is, zeiden ze, als een komediant, die een wijle tijds op het toneel zich laat zien, en aanstonds verdwijnt hij achter de gordijnen, en u ziet hem niet meer. De grote keizer Augustus, die heel de wereld liet beschrijven, zijn laatste woorden waren: *deze komedie is ten einde, mijn rol is afgespeeld*.
- De heidenen gaven ook dit beeld van een mens als in een beeld wandelende: het is, zeiden ze, als een man die uit het venster kijkt, en aanstonds zijn hoofd intrekt, en het venster is gesloten, u ziet hem niet meer.
- Het is, zeiden ze, als een koopman die zijn waren veilt, en na korte tijd is zijn kraam met al zijn kramery opgekraamd, en hij is vertrokken.

- Het is, zeiden ze, als een mens die de ene dag in de kerker gesloten en geboeid is: hij krijgt de andere dag pardon, dan gaat hij eruit en hij is los.
- De wandel van de mens als in een beeld, zeiden ze, is als een blaas die op het water rijst en terstond verdwijnt. Het zeggen van Aristoteles is merkwaardig: wat is de mens voor een beeld? zei hij. Hij is vergankelijk, zwak, een schilderij, een ongestadige droom.

Hebben de heidenen de mens in zijn wandel als in een beeld allemaal beter kunnen afschilderen dan een kind van God? Nee zij. Wij zullen dan hier niet breed zijn om u te tonen waarbij God de mens allemaal vergelijkt; wij zullen slechts tonen *hoe hij wandelt als in een beeld*.

1. Ten eerste, een beeld heeft geen wezen, het is maar een schim, een spook; een schim heeft geen wezen. Hebr. 10:1: het beeld der zaken is er niet in, in een schaduw. Michal legde een beeld in het bed in plaats van David: ze grepen mis als zij meenden David te grijpen. Als u meent dat u wat hebt, zo hebt u een hand vol niet.
2. Men schikt een beeld wat op, men verft, men versiert het, maar met de tijd gaat al die sieraad weg, het veroudert, het gaat eraf; zo is het ook met de mens: hij is zo schoon door de natuurlijke bevalligheden en gemaaktheden, maar de bevalligheid is bedrog, Spr. 31:30.
3. Een beeld kan niet bestaan in zichzelf, het moet vastgezet worden met houvasten en nagelen, met houwijzers, Jes. 40 en 41, men klinkt het met houvasten vast; zo is het met de wandel van een mens als in een beeld: wat moet men een moeite doen om dat beeld te onderhouden! Wat moet men moeite doen dat het niet omver valt, door spijze en drank! En dan is er nog een God, in en door Wie wij leven en ons bewegen en zijn, Hand. 17:28. Hoe makkelijk valt een mens! Trok God Zijn hand maar eens van ons af, daar lagen wij, wij zouden vallen: maar God draagt dat schepseltje op Zijn hand; doch trekt Hij Zijn hand af en laat Hij het los, daar ligt het en het valt.
4. Voor een beeld heeft een mens soms liefde en eer, en hij maakt er een afgod van; zo doet dikwijls de man met de vrouw, en de vrouw met de man. Zij hebben er dikwijls zoveel liefde voor, dat zij wel zouden schreeuwen, evenals zij voor Jozef deden in Egypte: *Knielt*. Zij zouden misschien wel doen, zoals Cornelius, toen Petrus inkwam: hij viel aan zijn voeten, en aanbad hem, Hand. 10:25. Men zou wel knielen voor zulk een beeld.
5. Voor het laatst: als men een beeld afzet, het wordt van zijn houvasten afgelicht en in huis gehaald, en het wordt verzet van de ene plaats naar de andere; zo is het met de mens ook. Een schilderij kan men gemakkelijk afnemen, maar een beeld moet afgekap worden, en dan laat het een lelijke vlek achter zich. Een mens kan als het ware niet uit de wereld, en moet hij eruit, dan kost het zoveel schreien; hij moet, of hij wil of niet, hoe vast hij staat, hij wordt thuisgehaald door God, en wordt dan in de hel of in de hemel gedaan, en zijn lichaam gaat naar het graf.

II. Deze mens nu zo in een beeld wandelende, in de korte tijd van zijn wandeling, wat verricht hij allemaal met zijn gezelschap? Dat toont de koning, als hij zegt: *Zij woelen*. Wat zal dat woelen te zeggen zijn? Woelen is meer dan werken en dan een eerlijke bezigheid.

1. Ten eerste, dat beeld woelt, dat is te zeggen: het heeft veel in zijn kop en in zijn kruin, en die oogmerken, die het in zijn hoofd heeft, die onderneemt het ook.

2. Dat beeld in zijn woelen zegt: ik zal gaan kijken of ik dat kan verkrijgen, wat ik in mijn kop heb, en het onderneemt een zaak, tien zaken, honderd zaken; hij slaat zijn hand aan het werk: al zou daar de duivel in varen, zo onderneemt hij het evenwel.
3. Dat beeld woelt, wat woelt het? Waar het over woelt, daar is het niet van af te zetten; onderricht hem, waarschuw hem, druk hem op zijn hart het gevaar en de zonde die erin is, hij is niet te stuiten: men moet weten dat hij in de wereld geweest is, hij moet zo'n opzien baren, dat men ervan hoort dat er zo een in de wereld geweest is.
4. Dat beeld kan het alleen niet doen, maar dan hebben ze hun gezellen: zij zullen samendoen, zij zullen elkaar stijven en sterken, zij hebben hun makkers. Dan is het: wij zullen één buidel hebben; kom, laat ons de roef najagen, laat ons dit en dat gaan doen, en dergelijke, Spr. 1: zij maken elkaar gaande, zodat zij in beweging beginnen te komen. Psalm 2: de heidenen en de Joden, het volk van Israël, zij woelden tezamen tegen de HEERE en Zijn Gezalfde: *Laat ons Hun banden verscheuren en Hun touwen in stukken breken en van ons werpen*, zeiden zij, vers 3.
5. Als iemand woelt, zo doet hij dit: hij beweegt al wat hij kan, en kan hij geen God bewegen, hij zoekt heel de wereld te bewegen, al zou hij alles verteren wat hij kan. Dat beeld zou gaarne triomf blazen: op die, zegt hij, kan ik rekenen, op die kan ik staat maken; dan is het: ik heb de hulp in de poort; al zou hij met een stel schelmen en booswichten tezamen spannen, als hij er maar door kan geholpen worden, en hij zal het elk laten aanzien; zij zullen het maken dat er niemand zal piepen of zijn bek roeren, zoals die Assyriër deed. Wij zullen, zeggen zij, elk ons doen goed doen heten, al zouden wij met een stel fielten¹¹ tezamen spannen, die noch God noch mensen vrezen, zoals die zekere rechter in Lukas 18:2. Wij zullen wat wij in ons hoofd hebben, uitvoeren, en het elk laten aanzien, of zij het node of gaarne zien, totdat dikwijls eens een onnozel kind van God zulke schelmen in het nauw krijgt: daar staan ze dan dikwijls voor een rechtvaardige, en janken en beven, zoals als een goddeloze Haman voor de koningin Esther: daar staat hij en jankt en verzoekt pardon. Zulke booswichten zijn dikwijls innig benauwd, zodat ze moeten opstaan uit hun gewoel, doordien het er zo boven overheen gaat. Het is ermee zoals als met een zee, waar een massa ijs aan de gang is, waar het alles ondersteboven gaat, het gaat er overheen. Als zo een aan 't woelen komt, zo gaat het met hem als met die jongeling Absalom: hij zou zijn oude vader wel de kroon en het leven benomen hebben, en hij zocht hem zo tot schande van de wereld te brengen. Wel, zei de koning, zal dat mens, dat maar als in een beeld wandelt, zo woelen? Grote God, mijn hart wordt gesterkt: *hij woelt ijdelijk*.

Dat moeten wij ook zien: wat dat *ijdelijk* woelen in zich bevat.

1. Ten eerste, zo een woelt met zoveel zonden, in zoveel goddeloosheid. Wat kan er goddelozer zijn, dan dat een kind tegen zijn vader woelt zoals hier, en een onderdaan tegen zijn wettige goede koning?
2. Het is ijdel, de Heere zal erin blazen, hun opzet zal ijdel wezen, Psalm 2, en 2 Samuël 15: Hij maakt Achitófels raad tot zothed. Zij graven een kuil, en vallen er zelf in; zij spannen een strik, en lopen er zelf in; Job 5:6-12: komen de goddelozen in de strijd, hun handen kunnen niet één ding uitrichten, het is alles niemendal, het is alles ijdel en vruchteloos, het is mislukt, God blaast in al hun doen.

¹¹ deugnieten

3. Laat hetgeen zij gedacht hadden, gelukken, laten ze succes hebben, dan worden ze groot op goddeloosheid, en daarop groot geworden zijnde, maakt God dat het ijdel is: Hij brengt er een oordeel in, Hij ontbindt ze en maakt ze zwak. In Zacharia 5 is een vloekrol, die gaat in het huis van die woelachtige, in het huis van de dief, en in het huis desgenen die valselijk zweert, vers 4. En in Jeremía 17:9-19 komt God en Die zegt: Het zal er zo mee gaan zoals met dat nest met eieren, dat daar op de weg ligt: er komt er een die vertreedt het, of neemt het weg. Zo is het met die goed vergadert zonder recht: er komt een ander, die rooft het.

Dat is *ijdel* woelen; onthoud het en leg het in uw hart weg. U kunt zo niet woelen, of u moet schrikkelijk goddeloos zijn. Dan komt God, en Die blaast erin. Dan komt de vloek, en die verteert de kalk, de stenen, de muren en de balken van het huis, en hij rust niet, voordat zij geheel verdaan zijn.

Zie daar geliefden, dat is woelen, maar het is ijdellijk.

III. Welk is nu het blijkje en bewijs, dat zijn woelen ijdel is? Wat voor een blijk geeft er de koning van? *Men brengt bijeen*, zegt de koning, *en men weet niet, wie het naar zich nemen zal*. U krijgt wat, en u kunt dikwijls wel zeggen: door rechte wegen, zodat het u niet aanklaagt noch zegt: het is door u gestolen. Ja, uw vermogen gaat wel uw verwachting, uw gedachten en hoop te boven. Wat hebt u dan, koning? Wat heeft de mens dan van zijn ijdel gewoel in de wereld? Dat schepseltje, dat daar als in een beeld wandelt, het is zo rusteloos, zo naarstig, het heeft zo gewoeld; u zult zeggen: Is dat dan ijdel? Ik krijg het door rechte wegen. Ja, het gaat zo ook goed, het is of u een mens ziet leven in die zeven jaren overvloed in Egypte. Het is soms of u een mens ziet leven als die man, Lukas 12, die zei: *mijn schuren zijn te klein!* Het is of u een veldhoen ziet, dat zijn eieren bijeen vergadert, Jer. 17:11. Het gaat die mens wel zo, dat zijn kudde als bij duizenden werpen: waarin wordt het dan bewaarheid, dat zijn woelen ijdel is? Hij weet niet, wie het naar zich nemen zal.

1. Ten eerste, u weet dikwijls niet, wie uw erfgenaam is; u staat en dubt wie u het vermaken wilt; u hebt dikwijls uw goed met smart gekregen, en u zegt: nu weet ik niet wie ik het geven zal, als u geen erfgenaam in den bloede hebt; is het dan niet ijdel?
2. Allertiefste Heere, zegt zo een wel, heb ik er een, in deze nacht zal ik wellicht van al mijn goed moeten, als in Lukas 12.
3. Met al mijn goed kan ik niet een jaar leven kopen, niet één jaar uitstel van de dood kopen: wat een gebroken bak is het! Al wilde ik het alles geven, wat ik heb; is het niet ijdel?
4. Er kan een dief komen, die het steelt, een mot die het bederft en opeet; een roest kan het goud en zilver bederven; het eten en drinken, daar komt een verderf in: eet u het, u kunt het soms niet verteren; zijt u niet goed gesteld, u walgt ervan, u kijkt het met droevige ogen aan, en u zegt: o God, ik kan het niet gebruiken, al heb ik het; is het niet ijdel? Heere, zei Abraham, ik heb geen erfgenaam, geen kind, niemand dan deze knecht; die vreemdeling, die moet al mijn goed erven. Toen verkwikte God hem en zei: *Ik zal u een zaad geven uit uw huisvrouw*. Is al het gewoel niet ijdel?
5. Hebt u al een kind, u moet er dikwijls heel jong afstand van doen: daar moet het onder voogden, die u dikwijls trouw en goed zijn, zolang als u leeft, en niet langer; om hun doeleinde en oogmerken te bereiken, zoeken zij u te behagen; is het niet ijdel? En hebt u al een kind, en blijft u erbij totdat het zijn jaren heeft; het trouwt

aan een huisgezin of familie, waar u geen genoegen in maar haat tegen hebt, die dikwijls uw grootste vijanden zijn, welker vaders te gering zouden geweest zijn, om over de honden van uw kudde te zetten.

Lieve God, hoe ijdel is al t gewoel! Als u het in uw leven wist dikwijls, wie uw goed zou hebben, u zou het liever aan de armen vermaken, en zo zou u dan nog wezen als een die zich des armen ontfert; u zou het liever de armen vermaken dan die te geven, die het na uw dood hebben. Wilt u daar een voorbeeld of twee van hebben?

- De kinderen Israëls waren schaapherders, en de schaapherders waren de Egyptenaren een gruwel, en zij moesten evenwel zien, dat zij in Gosen woonden, in het best van Egypteland. De Egyptenaren maakten Israël tot slaven, en zij moesten evenwel zien, dat zij al hun zilver en al hun goud, dat zij gegaard hadden, namen: zij gaven het hun, en zij trokken uit hun land.
- Wilt u nog een wonderlijk voorbeeld hebben? Haman had geen groter vijand dan Mordechaï; hij moest sterven, en Mordechaï krijgt al zijn staat en heerlijkheid. Wat voor krachtige bewijzen zijn dat die doordringen! Die dikwijls een stuiver hebben: zij weten het niet, wie zij het laten zullen.
- Wilt u een groot voorbeeld hebben in Sálomo, die de rijkste en wijste koning was? Hij heeft een zotte zoon, die is zijn erfgenaam.

IV. Zie daar, geliefden, hoe krachtig God spreekt.

Ik beroep mij, zei de koning, op ieders consciëntie: *immers is het zo*. Dat woord immers gebruiken wij en elk in zo'n zaak, die in heel de wereld en heel ons leven de waarheid is, die zulk een waarheid is, die nooit iemand ooit heeft durven tegenspreken, waar het tegendeel niet van in gedachten komt, waar men van moet zeggen: het is de ondervinding van een koning en van een slaaf, het is bij heidenen, en Joden, en Turken, ja bij elk waar. Het zou uitschot van mensen zijn, die het zouden tegenspreken, het ligt zo in de ervaring van alle mensen; dat het zo is, weten gij, ik en elk. In elk ligt die vreze en kommer, en daar is hij mee bezet; daarom, hij giet het in alle vaten, hij schrijft en wrijft en zoekt het zo vast te maken na zijn dood, en zo dadelijk is hij niet dood, of het is dikwijls heel anders dan hij het gewild heeft.

Wij zoeken het zo vast te maken, en och arme, de koning met de slaaf is zo dadelijk niet dood, of het is heel anders. Dat hebben wij gezien in onze eeuw. De koning van Frankrijk, hoe vast had hij alles gemaakt, en zo dadelijk was hij niet dood, of het ging heel anders dan hij het besteld had. *Vertrouwt niet op prinses, op des mensen kind, bij hetwelk geen heil is. Zijn geest gaat uit, hij keert wederom tot zijn aarde; te dienzelfen dage vergaan zijn aanslagen*, Psalm 146:3, 4. Hoe menigmaal zien wij voor onze ogen mensen, die een wijs en verstandig beleid over hun goed gemaakt hebben, en na een verstandig beleid hunner handen, geven zij het aan hun erfgenamen over, en zo dadelijk zijn ze niet dood, of heel de stad zegt: wat gaat dat daar buiten het bestek van die mens: als die man zulks zag, van ontsteltenis kroop hij weder in zijn graf.

V. Nu hebben wij ons laatste stukje te bezien: *hoe de man zich daarmee verkwikken kan*. Wat mag ik zo begaan zijn, zei David, over die dingen, die mijn dwaas kind mij aandoet: Immers wandelt de mens als in een beeld! Heere, ofschoon mijn kind nog zo woelt, zodat ik onder mocht geraken, ofschoon hij de legers en het volk nog zo liefheeft, hij zal het misschien niet te boven raken. Ja allerliefste Heere, al komt hij het te boven, Absalom moet evenwel sterven, en al mijn andere kinderen zijn ook slecht; laat ik het dan dragen, ik zal binnenkort niet meer leven!

Als u het aan de andere kant opvat, dan wil hij zeggen: Ik heb zulk een medelijden met mijn dwaas kind, ach God, wilde U het op het hart van mijn dwaas kind brengen! Wandelt de mens als in een beeld, al is hij dan nog zulk een schone man, die door zijn liefvalligheid het hart van al het volk steelt, doe hem zien dat de mens als in een beeld wandelt, en wat er komen zal van al zijn ijdel gewoel en goddeloosheid tegen zijn vader, hoe God daarin blazen zal! Lieve Heere, doe hem zien, ofschoon hij al de troon heeft, dat hij evenwel geen zoon heeft, die er na hem op zitten kan, niet dan een pilaar, die hij opgericht heeft tot een gedenkteken dat er een Absalom in de wereld geweest is, hij heeft geen mannelijk kind.

Zo kunt u zien, hoe schoon de koning zich versterkt in al zijn ontmoeting.

Toepassing

Nu nog een woord tot een stichtelijk slot. Verstaat u het anders? Weten ik en u het beter? Ondervindt u het anders? Ziet u het anders? Zult u het haast in hetzelfde ongenoegen ondervinden? Ik moet voor mij bekennen, dat ik anders niet zie, en ik geloof dat ik uw toestemming moet hebben.

Als ge u optooit, denk dan eens: zal ik zoveel pronkerij een beeld aandoen, in dat te omhangen met goud en zilver? Bedenk dat u dan, als op z'n paaps, een beeld staat te versieren, met het te omhangen met zilver en goud. Als u alle dagen dacht: dit is misschien mijn laatste dag, en zal ik mij optooien? Na deze dag zal ik misschien geen kleed meer van node hebben, dan een doodskleed en grafdoeken, gebonden aan handen en voeten; ik denk, dat u onder uw ijdel gepronk zoudt moeten zeggen: wij handelen zot, het is niet verstandig gehandeld. Wilt u verstandig handelen, denk liever om een nieuw hart dan om de nieuwe mode; dan zult u liever het beeld van God zien dan het beeld van de wereld. Druk het in uw gemoed: zolang als u dat beeld zo versiert, wilt u het beeld Gods niet hebben. Zoek toch liever het beeld Gods te hebben.

Tot een stichtelijk slot hebben wij ook dit te zeggen: als u alle dagen bedacht dat u als in een beeld wandelt, u zou dat beeld zulke offeranden van spijs en drank niet offeren. Het is even alsof u de god van Bel ging offeren, en alsof u er de priester van waart. Als u overmatige spijs of drank gebruikt, dan offert u dat beeld. Als u eens dacht, als u in uw vrolijke gezelschappen zat: misschien is dit de laatste spijs of drank, die ik gebruik; binnenkort zal ik zelf smakelijke spijs voor de wormen zijn, u zou u zo niet overladen met wijn en brasserie; in de dag der slachting zal uw wellustig leven zo klein schijnen. Denk, als u in uw vrolijk gezelschap zijt: binnen een dag of vijf zal ik mogelijk zelf tot een spijs voor de wormen zijn. U zou de eerste niet zijn, die met de smakelijke spijs tussen de tanden stierf. Belsazar in zijn prachtig maal, toen hij het geschrift verstond, dat er aan de wand kwam: hij stierf, Dan. 5. Deze zelfde Absalom verzocht al zijn broeders, en richtte een koninklijk maal aan, en hij zei tegen zijn dienaren: Als mijns broeders Ammons hart vrolijk is, dood hem dan, zijt sterk, heb ik het u niet geboden? Ik zal het voor u verantwoorden, 2 Sam. 13. U zou de eerste niet zijn, in wie dat Epicureesch spreekwoord waar zou zijn: *Laat ons eten en drinken, want morgen sterven wij*. U zou de eerste niet zijn, op wie dat klaaglied gepast was: eet en drink vandaag, want morgen zult u sterven. Bezie deze Absalom eens: hij staat van zijn tafel op, waar hij goede sier gemaakt had; daar gaat hij als het hoofd van het leger, en eer de zon ondergaat, is zijn snelle muilezeln zijn dienaar, die brengt hem aan de plaats des gerichts: de boom is zijn schavot, de takken waren de galg, zijn sierlijke pruik, het haar van zijn hoofd, dat wellicht ook al gepoederd was, zijn strop. Daar komt Joab, die 's konings dienaar was, wiens hart wellicht in wraaklust brandde,

omdat hij zijn akker in brand gestoken had: die neemt drie pijlen, en hij steekt ze in het hart van des konings zoon.

Tot een stichtelijk slot hebben wij nog dit aan te merken: wat woelt een mens ijdel! U zei, dat u geloofde dat wij predikten naar het Woord, wij geloven het ook. Wel, wat woelt gij, reist gij, en werkt u dan zo in de wereld? Er is geen werk te zwaar of te veel, geen reis te lang of te gevaarlijk, en als u wat vergaderd hebt, zo moet u er van af, en van heel de wereld; al had u Methusalems jaren, negenhonderd negenenzestig, u zou op 't laatst niet meer gevonden worden, en u zou van de gehele aarde niet meer van node hebben dan de lengte en breedte en diepte van uw lichaam, en wat wilt u dan zoveel hebben, wezen, en uitvoeren in de wereld?

Ach, zegt menig mens, ik zal althans geen rekenschap van mijn ledige tijd moeten geven.

Ja, dat is waar ten aanzien van uw lichaam! Maar is het ten aanzien van uw ziel wel waar? Bidt gij, leest u wel? Zou u in de week wel een uurtje uitzonderen willen om het Woord te horen? Zegt u wel eens tegen al de dingen van de wereld: blijf hier staan totdat ik zal aangebeden hebben? Ja, u bent naarstig; maar ach, hoe lui bent u voor uw ziel! Komt u aan de ziekbedden der mensen, en zegt gij: *hebt u al belijdenis gedaan?* Daar hadden zij geen tijd voor, geen tijd voor godsdienst, zij hadden al te veel te doen, zij konden niet. Vraagt u hun: had u geen huisgodsdienst? Dan is het: nee; zij moesten slapen, eten, 's morgens riep hun kantoor en werk hen. En wat zal het u helpen, of u voor God kunt zeggen: ik ben een naarstig mens geweest voor het lichaam, indien u lui voor uw ziel zijt? Gij luie knecht, zal God zeggen, wat gebruik hebt u gemaakt van de tijd, die Ik u gegeven heb, voor uw ziel?

Maar hebt u iets, geniet u iets goeds, dank er God voor. Ontmoet u iets bitters, zoek er u tegen te sterken, als deze man. Hebt u vele goederen, maakt uzelf vrienden uit den onrechtvaardigen Mammon, Lukas 16:9. Zo u er kent die het nodig hebben, geef een deel aan zeven, ja ook aan acht; want u weet niet, wat kwaad op de aarde wezen en u ontmoeten zal, Pred. 11:2, en Spr. 3:9: *Vereer den HEERE van uw goed en van de eerstelingen van al uw inkomsten.*

Weet u wat gebruik u van dit maken moet? Wees van uw beeld los, heb niet teveel plezier in uw wandel hier, u zult het er toch niet lang maken. Bereid u voor het eeuwige leven, maak u van uw beeldjes los, bezit ze als niet bezittende; gebruik ze als niet misbruikende; want toch de gedaante dezer wereld gaat voorbij, 1 Kor. 7:30, 31. Het is ermee als met iemand die u eens groet in het voorbijgaan, en het is gedaan, en u ziet hem niet meer.

Weet u wat gebruik dat ik en u ervan dienden te maken? Dit, te zeggen: *Ach Heere, geef ons Uw beeld, het genadewerk!* Ach Heere, het staat zo lelijk, het beeld des duivels te hebben; u geeft toch Uw beeld aan zondige mensen, geef het dan ook aan mij, ik wilde het ook wel hebben, wilde U het mij eens geven! In Eféze 4:24 en Kolossenzen 3:10 wil Paulus, dat wij er zulk een gebruik van zullen maken. Ach Heere, hebt u Uw beeld in mij hersteld, dan hebt u nog een Beeld, de Heere Jezus: geef mij toch dat Beeld, het Beeld des onzienlijken Gods, het uitgedrukte Beeld van 's Vaders zelfstandigheid, Kol. 1:15 en Hebr. 1:3. Geef toch dat ik in Hem mag gevonden worden, Filipp. 3:9. Wilt u dát Beeld aanbidden, dáárom woelen, u moogt wel, om die schat te verkrijgen; die zal geen dief stelen, geen mot verteren, Lukas 12:33. Dat is u belast te zoeken, en uw zoeken zal niet ijdel wezen, want Paulus zegt in 1 Korinthe 15:58: Uw arbeid is niet ijdel in den Heere. Wiens beeld hebt gij? Matth.

22:19-21: Toont Mij den schattingpenning, zei de Heere Jezus, en Hij vroeg: Wiens is dit beeld en opschrift? Des keizers, zeiden ze. Wiens beeld is uw beeld? Is het des werlds, des duivels, der zonden, of is 't het beeld van God?

Bent u naar Gods beeld vernieuwd, dank God, maak Hem groot, en zeg: Heere, door Uw goedheid en genade ben ik uit mijns moeders lichaam in de wereld geraakt, en uit de wereld in de kerk, en uit de kerk in het hart van de volle liefde Gods, en uit het hart der volle liefde Gods zal ik treden in de heerlijkheid, in het middelpunt van alle volmaakte gelukzaligheid. O, laat ons niet rusten, voordat wij dat kunnen zeggen: ik ben uit mijns moeders lichaam in de wereld getreden, uit de wereld in de kerk, uit de kerk in het hart der volle liefde Gods, uit het hart der volle liefde Gods in de heerlijkheid, in de eeuwige gemeenschap met God, waar volle verzadiging is der vreugde, lieflijkheden aan Gods rechterhand, eeuwiglijk en altoos, Psalm 16:11. *Daar zullen wij met Gods beeld verzadigd worden, als wij zullen opwaken*, Psalm 17:15. Amen.

TIENDE PREEK OVER LUKAS 16:19

En er was een zeker rijk mens, en was gekleed met purper en zeer fijn lijnwaad, levende allen dag vrolijk en prachtig.

Wij lezen in 1 Petrus 5:7: *Werpt al uw bekommernis op Hem, want Hij zorgt voor u.* Het is genomen uit Psalm 55:23: *Werp uw zorg op den HEERE, en Hij zal u onderhouden; Hij zal in eeuwigheid niet toelaten, dat de rechtvaardige wankele.* En uit Psalm 37:5: *Wentel uw weg op den HEERE en vertrouw op Hem, Hij zal het maken.* Het komt overeen met Paulus zeggen in Filippenzen 4:6: *Weest in geen ding bezorgd, maar laat uw begeerten in alles door bidden en smeken, met dankzegging, bekend worden bij God.*

Dat is een schoon mens, die dat tot zijn praktijk heeft. Die grote man, in Gods Woord bekend, Abraham, zei tegen zijn kind: ei, wees zo bekommerd niet over een lam, God zal Zichzelf een lam ten brandoffer voorzien, mijn zoon; zoals de HEERE ook deed, en waarom het tot een spreekwoord geworden is: *Op den berg des HEEREN zal het voorzien worden*, Gen. 22:8 en 14.

Een mens is vol aardse kommer, hij is een vèrziend schepsel: hij zoekt te zorgen voor een kwade dag, die hij in zijn levenstijd mocht hebben; doch al te beangstigd te zijn is kwaad, maar een voorzichtige bekommering is goed. Al te benauwd te zijn, is kwaad. Zoek altijd in uw hart te drukken: ik ben naakt in de wereld gekomen, ik zal er weer naakt uit moeten gaan, en als ik voedsel en deksel heb, zo heb ik genoeg, Job 1:21 en 1 Tim. 6:8.

Nog eens: als het zo alles naar uw wens niet loopt, leer zwijgen, doe als Naómi toen heel de stad schreeuwde: *Is dit Naómi?* Ja, zei zij, ik ben het, maar noemt mij niet Naómi, maar noemt mij Mara; want de Almachtige heeft mij grote bitterheid aangedaan, Ruth 1:19, 20.

Dat niet alleen, maar gaat het u wel, druk dat dan op uw hart, dat u toch niet ondankbaar zijt. Het is zo schandelijk, als God moet zeggen: toen Jeschurun vet werd, sloeg hij achteruit; en hij liet God varen, Deut. 32:15. Het is zo schandelijk, als God tot een huisgezin of mens moet zeggen: *Ik heb kinderen groot gemaakt en verhoogd, maar zij hebben tegen Mij overtreden*, Jes. 1:2. Het is beter, dat een mens zegt, hetgeen Jakob zei: *Ik ben geringer, HEERE, dan al deze weldadigheden en al deze trouw, die u aan Uw knecht gedaan hebt*, Gen. 32:10. Het is beter, dat men met David zegt: *Ik ben Uw knecht, HEERE, ja ik ben Uw knecht*, Psalm 116:16, en: *Loof den HEERE, mijn ziel, en vergeet geen van Zijn weldaden*, Psalm 103:2.

Bent u een vèrziend schepsel, ziet u tot over vele jaren, ... ik bid u: zie toch de eeuwigheid niet voorbij. Moest ik of u naar een ver land, en hadden wij een vriend, die ons raadde dat wij voor een goed zouden zorgen, waar wij in dat land mee zouden kunnen handelen, wij zouden hem bedanken. Als wij op een verre reis moesten, en daar kwam ons iemand tegen die zei: u bent dat nog vergeten; wij zouden wederkeren om het te gaan halen, al was het dat wij in gevaar waren ten achteren te raken. Als men naar een ver land toe moet, wat zorgt een mens dat hij geld en goed en wisselbrieven hebben mag, die daar gangbaar zijn.

En wij moeten elk naar een ver land, naar de hemel of naar de hel, waar wij geen handel met geld kunnen doen; daar is ook geen goed vooruit te zenden om winst mee te doen; wij zeggen dan: voorzie u van het nodige, wees bekommerd of u wel iets hebt tegen dat u daar komt. In die eeuw hebt u geen geld van node om ermee te handelen.

Wat moet u dan hebben, eer u daar naartoe gaat? Beking, geloof, heiligmaking, liefde tot de arme huisgenoten des geloofs. Mist u die goederen hier, u zult het aan die eeuwige kust slecht treffen; bezit u ze, u zult het er goed treffen; maar mist u ze, bijzonder die, dat u geen goed gedaan hebt in de wereld aan arme vromen, - hebt u die niet willen verkwikken, - u zult het u beklagen in de eeuwigheid, als u de arme zult zien verheerlijkt en uzelf in de smarten. U zou dan wel, zoals zij u gesmeekt hebben om de kruimpjes die van uw tafel vielen, hén smeken dat zij maar het uiterste hunner vinger in het water zouden dopen, en tot u brengen een druppeltje water tot verkwikking in die plaats, maar het zal u niet gebeuren mogen.

Willen wij ons en u goede raad geven? Allen die op reis zijn, voorzie u van een goed fundament opdat u het eeuwige leven beërft.

Wij hebben met de gemeente enige tijd op de tijd gepredikt, en daarover gesproken, hoe dat God de ganse zomer met een vlamme hitte en droogte getwist heeft. Daarop zagen wij, hoe God de pest onder de runderen heeft aangestoken, die nog voortduurt. En dewijl er vele zieken onder ons waren, zo zagen wij een vrome op zijn ziekbed, en een onvrome ook, en een vrome hersteld van zijn ziekte, en een onvrome ook. En dewijl er mensen zijn, die niet ziek zijn geweest, zo zagen wij ook, hoe die enkel ijdelheid zijn. God heeft er velen doen ontslapen, en nog is het einde niet. Zoals het verleden jaar begonnen en geëindigd is, dat de stervenden vele zijn geweest, zo is dit ook weer aangevangen, en nog is het einde niet. Of God niet van de beesten tot de mensen zal komen, weten wij niet, maar wij weten dat in ieders hart de vreze is. Wij dachten dit niet te kunnen sluiten, of wij moesten u een vrome op zijn sterfbed tonen en een onvrome ook in zijn sterven en in hun eeuwigheid. Daartoe hebben wij deze historie verkozen, die er ons aanleiding toe geeft.

In dit zestiende hoofdstuk van Lukas doet de Heere Jezus twee of drie schone zaken. Van het eerste tot het achtste vers verhaalt Hij een schone historie van een zeker rijk mens, die vele goederen had. Wat doet die man? Hij stelt er een rentmeester over. Wat is dat voor iemand? Dat is iemand die het bestuur over zijn goed zou hebben, en rekening aan hem doen van de uitgaaf en het inkomen. De zulken denken doorgaans dat zij zélf heren zijn, zij durven het er beter van te nemen dan de eigenaar zelf, ze worden menigmaal weelderiger en trotser dan de eigenaar zelf. Wie zal een rechte trouwe vinden, die deze eigenaar waarschuwen zal? Er is er hier een, die deze rentmeester bij hem verklaagt, als die zijn goederen doorbracht. Maar of het uit trouw of nijdigheid kwam, weten wij niet: hij wilde misschien zelf wel rentmeester zijn; hij verklaart het misschien uit getrouwheid: wij laten dat in het midden. De eigenaar onderzoekt het stuk, hij vindt het zo, hij heeft bij zichzelf besloten. Daar blijft het niet bij, maar hij uit het: *En hij riep hem en zeide tot hem; Hoe hoor ik dit van u? Geef rekenschap van uw rentmeesterschap; want u zult niet meer kunnen rentmeester zijn.*

Deze rentmeester staat verlegen; het was in alle opzichten een slimme jonker. Zulke jonkers kunnen niet werken, en zij schamen zich te bedelen: Graven kan ik niet, zei deze, te bedelen schaam ik mij. Het afzetten, denkt hij, kan ik niet ontgaan; maar hij heeft olijke streken. Ik weet, zegt hij, wat ik doen zal, opdat wanneer ik van het rentmeesterschap afgezet zal wezen, zij mij in hun huizen ontvangen. Hij gaat naar de schuldenaars of hij ontbiedt ze, hij correspondeert met hen, hij zegt: kom, verander uw schuld, schrijf elk zoveel minder, en ik zal niet meer overgeven, en u zult zoveel minder geven. Wat voor reden had hij daartoe? Opdat zij over hem geen kwaad zouden spreken, en, als hij afgezet was, dat zij hem dan nu en dan wat toesteken zouden. Hij had het goed bedacht; zo gedacht, zo gedaan.

De heer prees den onrechtvaardigen rentmeester, omdat hij voorzichtig gedaan had; hij prees de bedrieglijkheid niet, maar de voorzichtigheid, dat die man zo zorgde voor het toekomstige, als hij in ongelegenheid was, opdat hij dan vrienden zou hebben.

Dat brengt nu de Heere over tot het geestelijke, en Hij wil dat de christenen hier in de tijd zulk een voorzichtigheid zullen hebben, dat zij zouden zorgen voor een kwade dag, dat zij niet zouden stelen noch bedriegen, maar milddadig geven. U bent misschien gegoede mensen, en weet u niet dat Ik uw Eigenaar ben? Maakt uzelf vrienden uit den onrechtvaardigen Mammon, geef aan arme vromen wat, u zult er wel gelegenheid toe hebben in uw levensloop, er zullen er voor uw deur wel komen bedelen: geef ze een stukje brood en een beker koud water in Mijn Naam, opdat ze een goed getuigenis van uw getrouwheid geven, ja opdat ze in de eeuwigheid mogen zeggen: ik kan mij niet tegen die man keren, hij is mij vriendelijk geweest in mijn ellenden. De Heere zou anders zeggen: Hoe zou Ik u genade geven, die zo ontrouw in het mindere zijt geweest? Zo u in het mindere ontrouw zijt, wie zal u het ware vertrouwen en het grote geven? Die getrouw is in het minste, die is ook in het grote getrouw; en die in het minste onrechtvaardig is, die is ook in het grote onrechtvaardig. Hebt u het ene misbruikt, u zou het andere ook niet goed gebruiken. Dat hebt u van het negende tot het twaalfde vers.

Daarop zegt de Zaligmaker in het dertiende vers: *Niemand kan twee heren dienen; want óf hij zal den enen haten en den anderen liefhebben, óf hij zal den enen aanhangen en den anderen verachten.* Laat het niet in uw gedachten malen: ik zal God en de wereld elk wat geven, dan zullen ze allebei niet te klagen hebben. Dat is onmogelijk, u kunt God niet dienen én den Mammon.

Als de Heere dat sprak: Al deze dingen hoorden ook de farizeeën, die geldgierig waren, en zij trokken hun neus op 5 en trokken hun mond scheef, zij beschimpten Hem, vers 14. Is dat nu zo wijs gepredikt, wilden zij zeggen, om zo een schare achter Zich te hebben? Zij vergrimden op de Heere, en zij zouden wel gezegd hebben, als er in Markus 3:21 staat: *houd Hem vast. Hij is buiten Zijn zinnen.*

De Zaligmaker dat ziende ontdekt hen, en Hij zeide tot hen: *Gij zijt het, die uzelf rechtvaardigt voor de mensen; maar God kent uw harten.* Gijlieden, zegt Hij, wat zijt gij hoogmoedige mensen. Ja, Ik raak uw zonden aan: dat hoog is onder de mensen, is een gruwel voor God. Wat moogt u denken, dat Mijn preek geen ingang vindt? Zij zal zodanige ingang vinden, als de Wet en de Profeten gevonden hebben, en als het gebod des huwelijks vindt, ja zij zal zulke ingang vinden, dat heel de wereld toelopen zal om mede aan zulk een religie deel te hebben, vers 16-18. En zo ontdekt de Heere hen als vuile overspeligen, en Hij laat Zich aan zulke hoogmoedige harten niet gelegen liggen. Weet u wat Ik u leren zal, zegt de Heere, in de historie van de rentmeester en in de historie van de rijke en de arme? Dat u in uw leven vrienden zoudt maken uit de onrechtvaardige Mammon. Daarvoor moet Ik geen moeite doen, om uw toestemming te krijgen.

Dat is zo de algemene verdeling.

De dertien verzen, namelijk het negentiende met de volgende tot het eenendertigste ingesloten, die wij u hebben voorgelezen, zullen wij, als het de Heere belooft dat wij leven, de gemeente van tijd tot tijd voordragen.

Daar hebt u in: een zeker rijk mens in zijn leven, en een zeer miserabel man, een zeker bedelaar. Dan die zeer arme man in zijn dood, hoe gelukkig hij was, en die rijke man in zijn dood, hoe ongelukkig die was. Hoe was de zaak toen omgekeerd! Daar lag hij

in de hel in zijn hart en dacht en maalde en redeneerde. Want dat is niet lichamelijk geweest, dat zien, dat hij Abraham zag van verre, en Lázarus in zijn schoot; maar daar wordt mee uitgedrukt de nare overlegging van zijn hart en gedachten. Daar ligt hij en overlegt, en hij is bij zichzelf bezig. In die ingespannen gedachten, in dat rumoer van zijn hart, verbeeldt hij zich: ach die arme, die daar aan mijn deur lag, is nu bij God; ach, had ik hem toch welgedaan! Daar ligt hij in zijn gedachten en denkt: ik, ik ben een kind Abrahams van afkomst, een Jood; en hij ligt en wenst: ach, mocht ik zo gelukkig wezen, dat die arme man, die van mij zo dikwijls een verkwikking verzocht heeft, dat hij nu tot mij kwam, om mij te verkwikken, het uiterste zijns vingers in het water dopende, en mijn tong verkoelende; want ik lijd onuitsprekelijke smarten in deze vlam. Daar ligt hij en maalt: als ik een antwoord kreeg, wat zou het zijn? *Kind, gedenk dat u het goede gehad en uw goed ontvangen hebt in uw leven, en Lázarus desgelijks het kwade; en nu wordt hij verkwikt en vertroost, maar gij lijdt pijn en smarten.* En bovendien, de afstand is te groot, zodat niemand uit de hel in de hemel kan komen, noch iemand uit de hemel naar de hel, opdat hij u enige verkwikking zou kunnen toebrengen.

Hoe rijk dat de man was, hij schijnt evenwel kinderloos geweest te zijn, maar hij had vijf broeders, met wie hij gruwelijk zondig geleefd had; daar ligt hij en maalt, hoe gruwzaam het zou wezen, zo zij daar in de hel bij hem kwamen en zeiden: zonder u waren wij zo zondig niet geweest. Daar ligt hij en overlegt in zichzelf: kon ik Abraham of iemand uit de hemel eens spreken, wat zou ik zeggen? Ik zou zeggen: Ik bid u, zend toch Lazarus eens tot mijns vaders huis, tot mijn vijf broeders; zij zullen hem nog best kennen, doordien hij zo dikwijls aan de poort gelegen heeft: laat hij hen eens betuigen dat zij anders leven moeten, en dat ik hier zo in de hel lig. Daarop, in die maling, zegt hij: wat mag ik dat denken, ik kan immers mijzelf antwoorden: ze hebben de bediening, waar zij onder bekeerd moeten worden, zij hebben Mozes en de Profeten; dat zij die horen. Daarop denkt hij: wat zou ik daarop antwoorden? *Vader Abraham, sla mij dat toch niet af, ik denk dat zij beter gestuit zouden worden, als er iemand van de doden kwam en zei: uw broeder heeft het zo kwalijk, en zijt gijlieden nog zo zondig?* Daarop antwoordt hij al weder bij zichzelf: Indien zij Mozes en de Profeten niet horen, zo zullen zij ook niet horen en zich niet laten gezeggen, al ware het dat er iemand uit de doden opstond en tot hen kwam; horen zij Mozes en de Profeten niet, al kwam er dan tussen hun vijven een zesde zitten, zij zouden ook die niet horen. En daarop zinkt hij in die nare kolk van eeuwige radeloosheid weg, waar hij nu nog in ligt, en eeuwig in liggen zal.

Wij hebben dan nu de zeer rijke man in zijn leven te bezien, in dit negentiende vers, waar wij in te bezien hebben:

- I. Ten eerste, hij was een zeer gegoed man: er was een zeker rijk mens.
- II. Ten tweede, hij was goed uitgedost: en was gekleed met purper en zeer fijn lijnwaad.
- III. Ten derde, het was een vrolijke baas in zijn leven: levende allen dag vrolijk en prachtig.
- IV. Ten vierde hebben wij te bezien het oogmerk van de Zaligmaker: dat was dat zij toch de arme wel zouden doen.

Het zal u niet kunnen vervelen, let eens op.

- Ten eerste komt ons hier voor een zeer gegoed mens.
- Dan, hij was goed gekleed, hij kwam heel aanzienlijk voor de dag.
- Verder hebben wij hem te bezien in zijn goed leven: hij was een vrolijke baas, en prachtig.

- Ten laatste, het oogmerk van de Zaligmaker was: vergeet niet dat u een rentmeester zijt, denk aan de armen.

Nu moet u niet gaan denken, om maar de klem van het woord te krijgen, dat het maar een parabel, een gelijkenis is, nee het is een historie, een positief stuk, in die eeuw bekend. Er zijn er nu ook nog wel zulken. Die rijke man was in die tijd wellicht goed bekend, en de arme man ook. Hier te liggen denken, om de klem van het woord te krijgen: het is Christus en de Zijnen, die liggen en bedelen aan de deur van de tempel om enige verkwikking te krijgen van degenen die daar in- en uitgaan: dat vliegt zo rast weg als het genoemd is. Waar hebben Christus of Zijn jongeren dat ooit gedaan? Waar zijn er groter vijanden ooit geweest van Christus en Zijn volk, dan die daar in- en uitgingen?

Anderen zeggen: het is Christus in Lázarus schoot die voor de deur der heidenen lagen die bekeerd waren, om enige verkwikking van hen te krijgen: maar dat is al even onvast als het eerste. In welk opzicht kunnen de bekeerde heidenen honden zijn, die Lázarus verkwikten? Bovendien, het zijn de Joden en heidenen die tegen Christus hooggaande woelden, Psalm 2, en als Christus in Lázarus schoot lag, zal Christus dan van de engelen in Abrahams schoot gedragen zijn? Wie zal dan de rijke man zijn? Waar zult u dan de vijf broeders vinden, en welke zullen de honden wezen? En zal Christus dan gelukkig zijn in Abrahams schoot, of zal Abraham gelukkig zijn in Christus schoot? Het is de ongerijmdheid zelf.

I. Wij hebben dan hier een mens, die niet genoemd wordt: het is een zeker mens, die welgegoed was. *Een mens*, zegt de Heere Jezus. Daarmee wil Hij tonen dat hij een gering schepsel was. Hij mag zo rijk zijn als hij wil, het was een mens. *Wat ook iemand zij, alrede is zijn naam genoemd en het is bekend, dat hij een mens is*, Pred. 7:10, en Psalm 62:10: Immers zijn de gemene lieden ijdelheid, de grote lieden zijn leugen. Elk mens is als het gras en hooi, en draagt de adem in zijn neus, Psalm 103:15, en Jes. 2:22. Als de Heere een mens noemt, zo noemt Hij een vergankelijk schepsel, dat sterven moet, al had hij nog zoveel goed: het is den mensen toch gezet, eenmaal te sterven, Hebr. 9:27. *Wat man leeft er, die den dood niet zien zal, die zijn ziel zal bevrijden van het geweld des grafs?* Psalm 89:49. Ja de levenstijd van een mens is een gestadig sterven. Een mens is een zondig schepsel, vol wonden, builen, kwalen; er is geen zondiger schepsel op de wereld dan de mens, buiten de mens is het alles onzondig, de mens alleen is zondig.

De Heere Jezus neemt een mens, die een voornaams mens was, die een figuur in de wereld maakte, die het oog van al de burgers naar zich trok; het was een mens, van wie men zei: zie wat een man dat daar gaat; het was een man, die men met vingers nawees. De Heere Jezus noemt de naam van de man niet, maar Hij zegt: *het was een zeker mens*, zoals er in Lukas 18:2 staat: *Er was een zeker rechter in een stad, die God niet vreesde en geen mens ontzag*. Het was: niemand genoemd, niemand geblameerd. Waarom noemt de Heere hem niet, zoals hij Lázarus deed?

1. Ten eerste, de rijken zijn niet gaarne ontdekt in hun fouten; zij moeten al grote genade hebben, als men zeggen mag, zoals Nathan tot David zei: gij zijt die man! 2 Sam. 12:7. De Heere was wijs om zielen te vangen: Hij voegde Zich naar de gang van het werk, opdat zij geen afkeer van Hem zouden krijgen, als Hij hen noemde.
2. Ten tweede, de Heere noemt hem niet, opdat hij niet alleen zou blijven, opdat het zou kunnen gepast worden op heel zijn soort.

3. Ten derde, opdat, als zoiets voorkomt dat God niemand noemt, dat zij zich dan zouden onderzoeken en zeggen: ben ik dat portret en die gedaante niet, dat de Koning daar gaf?
4. Ten vierde, het was wellicht omdat hij geen naam waard was, het was wellicht zo een, van wie de Heere zegt: Zwijg ervan, hij was niet om des HEEREN Naam te vermelden, Amos 6:10. De naam der goddelozen is in hun leven al verrot. Lázarus mocht genoemd worden, al was hij nog zo arm, maar deze niet, al was hij nog zo rijk.

Dat zeker mens, dat was een gegoed mens, want de tekst zegt: Er was een zeker rijk mens. Met alle mensen had hij gemeen, dat hij naakt in de wereld kwam, maar van het goed van de wereld kreeg hij een grote portie. Het goed van de hemel is voor de engelen, en voor diegenen die in de Heere ontslapen; de portie van de hel is voor de duivelen en verdoemden; het deel der genade is voor de uitverkorenen: De HEERE is hun Deel, Klaagl. 3:24. Maar het goed dezes levens is een algemene portie, dat deel van de aarde en van Gods voetbank geeft Hij vroom en onvroom. Heeft een Sálomo wijsheid, Achitófel ook. Is Job de rijkste van het gehele Oosten, Nabal was ook zeer rijk. Is een vrome David koning, een goddeloze Achab zit ook op de troon. Ja de goddelozen krijgen van de goederen van de wereld wel de grootste portie, te meer, omdat zij voor de duivel neervallen en hem aanbidden om de goederen van de wereld te krijgen.

Wij hebben hier zo'n man: hij was zeer rijk. Zijn ouders hadden gezorgd dat zij schatten voor hun kinderen vergaderd hadden; zij hadden zes kinderen, waar hij er een van was. Het was alles het zijne wat hij had; het was huis aan huis, akker aan akker; het was of t een man was die leefde in die zeven jaren van overvloed in Egypte; het was een man, wiens vermogen zodanig was aangegroeid, dat hij wellicht geen naam had in de stad en in het land dan de rijke man, hij kreeg wellicht anders geen naam. Hij was zeer rijk, en had diamanten, parels, zijde, fijn lijnwaad, zilver, goud, gemunt en ongemunt, oude stukken, hoven, lusthoven, rentebrieven, koetsen, paarden, grote hofhouding, zodat hij kon zeggen, zoals als Ezau tegen Jakob zei: *Ik heb veel, mijn broeder*, Gen. 33:9. Hij kon zeggen, zoals er van die jongeling staat in Markus 10:22: *Hij had vele goederen*. Hij kon zeggen zoals Eliëzer van Abraham zei: mijn heer heeft veel goed, zilver en goud, knechten en maagden, kemels en ezels, een groot gevolg, doch maar een zoon, een enig kind, Gen. 24:35, 36. Hij was een man zoals daar wij van lezen in Lukas 12, die zijn schuren moest groter bouwen, en tot zijn ziel zei: *Eet, en drink, en wees vrolijk, want u hebt vele goederen, die opgelegd zijn voor vele jaren*, vers 18, 19.

II. Hoe is een rijk mens? Als iemand rijk is, dan rust hij niet, of hij moet aanzien hebben, hij moet op het kussen zitten: daar jaagt en streeft hij naar, hij heeft er een sterke begeerte naar, geen staat is hem hoog genoeg, als Haman, al moest hij zijn consciëntie nog zo buigen om daartoe te geraken, dat scheelt hem niet, al moet hij de goddelozen nog zo naar de pijpen dansen en vleien, al zou hij de eerlijke moeten verlaten, en verachten, en zich tegen hem keren, dat scheelt hem niet. Wat is een rijk man? Hebt u ooit wel een rijke gezien, die het zal nalaten te laten blijken dat hij rijk is? Dan moet men tonen dat men goed heeft, dat kan anders niet gaan, of naar t vermogen is de zwier, naar t goed de staat. Deze was gekleed met purper en zeer fijn lijnwaad. Willen de rijken het dan in hun persoon niet doen, dan doen zij het in hun huisgezin en kinderen, zodat men moet verbaasd staan. Als men in hun huizen komt, men zou op het eerste gezicht wel het huis uitlopen. Daar is al wat werelds, al wat

overdadig is, de weelderigheid druipt eraf, geen kleed kan er van te kostelijke stof of kleur zijn, geen te zwierig of te werelds, al zouden ze er zich mee mismaken, al is het onkuis en Godtergende, daarin zijn ze niet kieskeurig.

Hier was een rijke gekleed met purper en zeer fijn lijnwaad. Hoe was de man gekleed? zei de koning tegen zijn gezanten die Elia ontmoet hadden. Hij was een man met een harig kleed, zeiden zij, en met een lederen gordel gegord om zijn lendenen, 2 Kon. 1:8. Johannes de Doper, hoe was hij gekleed? Met een haren kleed, want hij had zijn kleding van kemelshaar en een lederen gordel om zijn lendenen, Matth. 3:4. *Wat zijt gij uitgegaan te zien*, zegt Christus, *een mens met zachte klederen bekleed*? Zie, die zachte klederen dragen, zijn in der koningen huizen, maar niet onder Mijn gevolg, Matth. 11:8.

Wat zijt gij uitgegaan met uw gedachten te zien? Een man met koninklijke klederen? Hier is er een: de stof was kostelijk, de verf uitnemend, de pronk en zwier is groot. Hij had wisselklederen, dan het ene, dan het andere; hij had verscheidene klederen, fijnlijnwaadsklederen, en hij was als in een bonte stof van zijde van Egypte, Sidon en Tyrus. Herodes deed eens een koninklijk kleed aan, Hand. 12:21. Deze was niet tevreden met algemene stof of verf, maar het was koninklijk, in navolging van de staatsies en behangsels die in de tempel waren, en van de priesters die in de tempel waren. Deze wilde uit hovaardij zulke klederen hebben, die God tot heerlijkheid van de dienst Zijner knechten had laten maken: dat gaat hij napen.

III. Het gaat zo ver allemaal goed, daar heeft de wereld wel zin in; maar luister nog verder, het gaat nog al fraaier: hij was een vrolijke baas, hij neemt er een goed leven van, hij leefde vrolijk en prachtig, en dat allen dag. Daar hebt u ten eerste vrolijk, dan prachtig, en dat allen dag. Het was een man die lekker leefde, het was alsof hij uit de stam van Aser was, waar Jakob van zei: *Zijn brood zal vet zijn, en hij zal koninklijke lekkernijen leveren*, Gen. 49:20. Het was alsof hij een van de burgers van Samaría was, die op elpenbenen bedsteden lagen, die de wijn uit schalen dronken, Amos 6:4, 6. Het was alsof hij opgekweekt was te Laïs, bij dat stil en zeker volk, Richteren 18:7. Het was alsof hij in Sódóm gekweekt was: behalve hun stomme zonden, hier niet genoemd, zo noemt God andere zonden van hun grootsheid des levens: hoogmoed, zatheid van brood en stille gerustheid hadden zij, Ezech. 16:49. Zo'n gast van een mens was het, of hij was uit Aser, uit Samaría, uit Laïs, of hij uit Sódóm gekomen was. Hij was als de honden sterk in het begeren, als een welgevoederde hengst, en zoals als een van de Kretenzen: zij waren, zei een van hun poëten, altijd leugenachtig, kwade beesten, luie buiken, Titus 1:12. Het was een man die daar zijn hemel in stelde; hij was te gast of hij had gasten, hij was bij iemand of hij had iemand bij hem, hij leefde vrolijk en blijde, hij zorgde niet voor de dag van morgen: de dag van morgen, dacht hij, zal voor het zijne zorgen, die zal zijn als heden. Hij leefde op z'n epicureesch: *Laat ons eten en drinken, zeiden ze, want morgen sterven wij*, 1 Kor. 15:32. Zo deed hij met zijn vijf broeders, hij was een vrolijke baas, alle dagen, de ene dag mocht niet minder zijn dan de andere. Hun god was hun spijs en drank, zij zelf waren de priesters.

Dat niet alleen, maar hij leefde prachtig, hoogmoedig. Alle ding was prachtig, wat men bedenken kon; hij laat alles komen, zoals als Nabal: hij had een koningsmaal, 1 Sam. 25. Hij was prachtig in zijn huis, prachtig aan zijn tafel, het tafelgerei was koninklijk in zijn schotels, glazen, drinkbekers: het ene vat was anders dan het andere, hij had een pracht als Ahasvéros. Zijn pracht bestond in de veelheid der spijs, der schotels, in de drank, in de orde, in het gewaad, in de sieraad, in de dienaars. Zo'n man

was dit, en dat was zo alle dagen, hij werd het niet moede. Hij was zoals als de dronkaards: als ik opwaak, zeggen ze, ik zal het nog al meer gaan doen. Het ene maal was niet weg of het andere werd bevolen; hij zocht gezelschap of hij had er, hij gaf zich geen tijd om eens alleen te gaan. Zo zijn ze: zij geven zichzelf geen gelegenheid om eens een bedaarde gedachte te hebben. David zei: ik ben liever één dag in Gods huis, dan lang in de tenten der goddeloosheid, Psalm 84:11. Maar deze was liever lang in de tent der goddelozen, dan één dag in het huis des Heeren.

V. Nu hebben wij ons laatste stuk. Wel man, voldoet u nu uw rentmeesterschap? Staan er geen armen op uw stoep? Hoe gaat dat zo, mijn rentmeester, hoe staat het stuk? Maakt gij u vrienden uit de Mammon? Zullen de armen goed van u spreken? Zullen zij het in de eeuwigheid doen? Als Ik ze getuigenis zal doen geven, zullen zij u melden? Zullen de honden de kruimpjes van uw tafel gehad hebben, en zullen het Mijn kinderen niet hebben? Zullen weduwen en wezen niet door u verkwikt worden? Ik kon Mijn kinderen wel zo rijk gemaakt hebben als u, maar u zou ze liever onder uw tafel zetten met afgehouden duimen tot uw spot, en dan zou u ze misschien nog wel een trap op hun rug geven. Job begreep het anders, die zei: de weduwen en arme luiden hebben mij gezegend als ik hun lendenen verkwikt heb, dat zij van de vellen mijner lammeren verwarmd werden, en zij baden God, als ze thuis kwamen, en zeiden: zegen die man, Job 31:20. Op zulk een wijze komt de Heere en zegt: Man, rentmeester, hoe menigeen komt er uit Mijn Naam naar u toe, Ik heb de rijke en de arme gemaakt. Het zal u niet nut zijn in de eeuwigheid, dat u uw hart verstijfd hebt voor Mijn arme kinderen; geef een deel aan zeven, ja ook aan acht; want u weet niet, wat kwaad na dezen op de aarde komen en wezen zal, Pred. 11:2. Deelt mede tot de behoeften der heiligen, Rom. 12:13. *Werp uw brood op het water, u zult het vinden na vele dagen*, Pred. 11:1.

Wat dunkt u, was dat prediken om te beschimpen, om de neus op te trekken en de mond scheef, voor de Farizeeën? Het was als de woorden der wijzen, die zijn zoals prikkelen en zoals nagelen, diep ingeslagen van de meesters der verzamelingen, die gegeven zijn van den enigen Herder, Pred. 12:11. Het was zoals u de Heere zei: zoals de wet des huwelijks, zolang dat staat, zal Mijn leer staan; het staat ermee als met de Wet en de Profeten; van de dagen van Johannes de Doper wordt het koninkrijk geweld aangedaan, deze historie zal zijn klem blijven hebben.

Daar hebt u het stuk. De man in zijn leven, dat gaat zo al goed; maar het blaadje moet zo droevig omkeren, zoals wij, als het God belijft, in het vervolg zien zullen.

Gij zult misschien denken: *zijn er onder ons geen rijken?* Ja, wel meer dan één; ze zijn niet alleen rijk, maar het gaat hun inbeeldingen wel verre te boven, Psalm 73:7. Er zijn soms rijken in ons land, die zo doorgaan onder die naam, die anders geen naam hebben, dan: dat is een gegoede. Dan gaan ze zich ook wel versieren in henzelf of in de hunnen, en dan raken ze zo vol fantasie als Bernice, Hand. 25: daar kwam ze met een grote pracht, zodat elk moest zeggen: zie dat schepsel eens gekleed zijn in stof of kleur. En geeft het God u daartoe, om het tot Zijn oneer te gebruiken? Is het niet wat fraais? Wij pronken met onze schande; dat wij klederen moeten hebben, dat is tot onze schande; u moet u dan vooral zo optooien. En dan gaat u het wat verschonen en er voor pleiten, al moest u uw consciëntie in duizend bochten wringen. Dan is het: het is het hoogste niet, daar moet onderscheid zijn tussen mensen en mensen; alsof er geen onderscheid kon zijn of het moest zo Godtergende wezen. Trouwens, moet u zo gezien worden, dan is het: het is boven mijn staat niet, ik kan het doen. Moet u al doen wat u kunt, dan moet u de arme wat meer geven. Door uw hoogmoed veracht u dan de

arme, en die zo niet mee kunnen doen, bespot gij, en die kunnen de bespottung niet altijd dragen: dan steekt u ook hun verdorvenheid aan, en zij volgen u in kwade zaken, zij doen boven hun macht. Dan worden de vromen ook schuldig, het is of zij het haast voor geen zonden kennen; dan wordt Juda ook schuldig, en het zijn zulke mooie poppen als de wereld; zij weten hun beleefdheden, hun gebaren, hun streken, hun buigen, en het wringen van hun lichaam, het ergert de wereld dan. Wat doen zulken? Zijn er vromen, die vanwege de vreze Gods niet mee kunnen doen met de wereld, die gaan ze dan uitlachen, bespotten, bedroeven, zodat dikwijls ouders met hun kinderen geen raad weten. Dan gaan die kinderen pleiten met zulke vromen, daar raken de ouders de klem kwijt. Zo gaat het.

Is er niemand geraakt? Wij zeggen het niet lichtvaardig, wij weten wat wij spreken. Bekijk eens, of u in die staat voor God zijt of niet. Hoe zijt u zo begerig naar de nieuwe mode, meer dan naar het beeld van God? Hoe hebt u zulke dolle driften naar kostelijke klederen, meer dan naar den nieuwen mens, die naar God geschapen is, Ef. 4:24? Hoe zijt u zo driftig naar versiersels tot terging Gods? Naar goud en zilver, meer dan naar goede werken? Toen de kerk in de wereld kwam, ging het de wereld om des kerks wille goed, maar nu de wereld in de kerk is, nu gaat het de kerk kwalijk om dat werelds wezen. Sedert dat de wereld in de kerk gekomen is, heeft de kerk veel verdrukking gehad. Waarom bent u zo driftig? Hebt u een beetje goed, moet u daarom onvroom wezen? Hebt u anders niet te doen, dan te eten, te drinken, te spelen? Zult u niet eens zeggen tot het lachen: u bent onzinnig; en tot de vreugde: Wat maakt deze? Pred. 2:2. Uw vreugde is dikwijls over ijdele en nietige dingen, over zondige dingen. Denkt u wel om hetgeen dat er staat in Lukas 6:25: Wee u, die nu lacht; want gij zult namaals treuren en wenen? U bent nu zulk een vijand van treuren voor God; maar ik en u zullen het hier moeten doen, of wij zullen het eeuwig in de hel moeten doen. Hoe kunt u zo prachtig worden in uw zwier, staat en stad, en gebouwen? Het is alles zo koninklijk. Ontbreekt er iets, u kunt niet rusten of het moet er in de top wezen. Maar zo gij u tot de hemel toe verhoogt, u zult tot de hel toe neergestoten worden. En dat is zo alle dagen; en mogen wij niet zeggen dat de dagen nog te kort zijn? Het duurt wel tot diep in de nacht, tot tegen de morgen, dat gehele straten en buurten ervan wagen. Zijn wij onder christenen of waar zijn wij langer? Het is in alle plaatsen: waar de rijksten het meest zijn, daar is t meest.

Toepassing

Wij moeten nog een woord, twee of drie, op uw hart leggen, in de hoop dat het God zegende. Al hebt u eer en goed, wat hebt u eraan, wat doet u ermee? U doet uw kassen en ijzeren kisten eens open, u telt uw geld eens, u sluit het weer weg, en daar staat het. U bekijkt uw goud, uw zilver, uw juwelen eens, u sluit het weer weg, en daar ligt het. Er is immers niets in; het schietwormpje komt in uw rentebrieven en het verderft ze, de mot komt in uw klederen, uw brood verschrompelt, uw kaas bederft, uw honing wordt bitter, uw zilver en goud verroest, en wat zijn uw diamanten? Een kwastje uit een rots. Waar is uw zijde vandaan? Van een stel zijdewormpjes gesponnen, uw fijn linnen van het vlas, dat uit de aarde komt. U kunt er niet één koortsje mee afkopen, het ongemakkelijk trekken van een tand kan u de lust benemen. Zult u er niet af moeten? Het zal haast niet een speld meer waard zijn, u zult van uw zilver en goud zelfs niet mogen horen spreken in korte tijd, en u zult van uw vrolijk gezelschap eens af moeten, en van al uw smakelijke spijs, en zelf zult u een spijs voor de wormen zijn. U zou de eerste niet zijn, die bij uw vrolijk gezelschap de geest gaf, en smoorde met de spijs in uw mond, en dat de drank u de keel uit zou komen. U hebt het misschien wel

gezien; in alle tijden heeft God dat doen gebeuren, dat er mensen met de spijze tussen hun tanden gestorven zijn, die van hun vrolijk maal naar het graf gedragen zijn.

Hoe zijt u zo prachtig in uw klederen? Als u uzelf zo mooi gemaakt hebt, hoe lelijk zijt u dan bij God! Dat u eens bedacht, als u uw lichaam zo opsiert: in korte tijd zal datzelfde lichaam niet meer hebben dan wat grafdoeken!

U zult zeggen: zijn dan al de rijken ongelukkig? Nee, er zijn ook rijken die gelukkig zijn. Er zijn er wel niet velen, naar Paulus zeggen, 1 Kor. 1:26-29: *Gij ziet uw roeping, broeders, dat gij niet vele wijzen zijt naar het vlees, niet vele machtigen, niet vele edelen. Maar het dwaze der wereld heeft God uitverkoren, opdat Hij de wijzen beschamen zou; en het zwakke der wereld heeft God uitverkoren, opdat Hij het sterke zou beschamen; en het onedele der wereld en het verachte heeft God uitverkoren, en hetgeen niets is, opdat Hij hetgeen iets is, teniet zou maken; opdat geen vlees zou roemen voor Hem.* Maar er zijn echter ook Godzalige rijken. Abraham was een Godzalige rijke. Zo ook David en Hizkia. En er zijn er ook nog wel heden ten dage. Zijn zij dan niet ongelukkig, dat ze rijk zijn? Het schijnt zo. Christus zegt: Waar uw schat is, daar zal ook uw hart zijn, Matth. 6:21. Dan zijn ze immers ongelukkig, als hun hart in hun goed is; als zij erin op zouden gaan, dat zou kwaad en zondig zijn; hun rijkdom maakt ze niet ongelukkig, maar hun verdorvenheid bij hun rijkdom. Rijk en Godzalig, dat is een dubbele portie: een rijke portie in de wereld, en genade in Gods ogen. Zij erven dan wat vooruit buiten Gods andere kinderen, zij zijn als een Benjamin, die wat vooruit kreeg. Zo zijt gij ook, rijke; God zegt: u erft wat vooruit boven Mijn andere kinderen. Zijn zij dan niet ongelukkig? Nee. Wat bent u gelukkig, rijk én genade, als u een Godzalige rijke bent!

1. Ten eerste, dan zult u die portie minst achten, God zal het meest bij u wezen; *o God*, zult u zeggen, *als ik nabij U mag zijn, dat is mij verre het beste*, Psalm 73:28.
2. U zult u zoeken los te maken van uw aardse rijkdommen, maar vast aan God; uw aardse rijkdommen zult u zoeken niet aan te kleven.
3. U zoekt ze niet te hoog te schatten, u acht de versmaadheid van Christus meerderen rijkdom te zijn dan al de schatten in Egypte, met Mozes in Hebreeën 11:26.
4. Het maakt u zo nederig; moest ik een dubbele portie hebben? Zegt zo een. Het maakt u zo klein, zo vol liefde tot uw naasten, u doet ze zo goed, u spreekt er zo voor, u geeft ze werk; zij willen soms geen gift hebben, dan geeft u ze werk, en u geeft sommigen een milddadige handreiking op zijn tijd, en u dankt God, dat Hij het u gegeven heeft om het te kunnen doen, en u houdt er uw mond over gesloten. U geeft zó, dat uw rechterhand niet weet wat uw linkerhand doet, en zouden er dan mensen van weten? Foei, dat stinkt; zo een heeft er geen mond van vol, maar hij is blijde en dankbaar, dat hij het vermogen en een warm hart heeft om de arme mede te delen.

Nu bidden wij u: zou u zin in het leven van deze rijke man hebben, zo moet u ook zijn einde hebben. Lees en herlees de historie goed: hebt u geen zin in het einde, keer dan terug op uw schreden. Och arme, u moet u altijd versteken, rijke, u durft geen predikant halen, als u ziek bent. Zelden zult u het vinden, dat ze er een halen, of weten ze er ergens een, die heeft weten te behagen, die halen ze dan; hebben ze in hun leven weten te behagen, zij zullen het dan aan hun ziekbed ook wel doen. En zo zij u dan al eens roepen, vraag dan eens: *hebt u belijdenis gedaan?* Zij hadden geen tijd. *Bent u naarstig onder de middelen geweest?* Zij moesten hier en daar in gezelschappen zijn, zij konden niet. *Hebt u genade gezocht?* Het antwoord is: zij moesten hier en daar wezen, zij hadden geen tijd.

En vraagt u het de armen, de middelslag: *hebt u belijdenis gedaan, de middelen waargenomen, genade gezocht?* Zij doen de rijken na: zij hadden te veel te doen, zij hadden geen tijd, zij moesten vroeg en laat op zijn om de kost te winnen. En zo sterven en smoren zij, en zij worden wakker in de nare eeuwigheid. Wij mogen het niet laten op uw hart te leggen, wij hopen dat wij er bekwaamheid toe zullen krijgen, in het verhandelen van deze stof, zodat u zult moeten zeggen: het zijn dingen van waarheid en van een gezond verstand.

Rijken, die Godzaligheid bezit, geef Gode dank. God geve, dat wij elk, die genade verkregen hebben, het met u mogen doen! Amen, ja amen.

ELFDE PREEK OVER LUKAS 16:20, 21

En er was een zeker bedelaar met name Lázarus, welke lag voor zijn poort, vol zweren. En begeerde verzadigd te worden van de kruimkens, die van de tafel des rijken vielen; maar ook de honden kwamen en lekten zijn zweren.

Wij lezen dat Paulus met zijn medewerkers zeiden, in de naam van al Gods kinderen: *Wij merken niet aan de dingen die men ziet, maar de dingen die men niet ziet; want de dingen die men ziet, zijn tijdelijk, maar de dingen die men niet ziet, zijn eeuwig*, 2 Kor. 4:18.

Al Gods volk laat zich minst gelegen liggen aan de dingen van de wereld. Of zij er wat minder of wat meer van hebben, dat kan hun niet veel schelen. Er is in de wereld niets, wat hun kan voldoen, dat is hun deel niet. Die schat, die de mot en de roest verteren kan, is hun veel te gering. Hebben ze daar tamelijk wat van, zij zetten er hun hart niet op, en zij zijn weltevreden, al is het dat zij er niet te veel van kunnen bereiken. Komen de wereld en genade met elkaar in strijd, zij weten wel wat ze kiezen. Demas keuze verfoeien ze, en Mozes keuze maken ze de hunne, die de kroon van Egypte verachtte, en al die schatten, en hij verkoos liever met het volk Gods kwalijk behandeld te worden, Hebr. 11:25, 26. Zij hebben wat anders in t oog dan het zienlijke, een geestelijk en eeuwig goed. En weet u wat voor goed? Zij zoeken God Drie-enig tot hun Deel te hebben, en een ruime toegang tot God. Zij zoeken de Heere Jezus tot hun Middelaar te hebben in nood en dood. Zij zoeken de Geest van God in Zijn zaligmakende gaven en bewerkingen. Weet u wat zij zoeken? Het Woord van God, dat beter is dan goud, en zoeter dan honing en honingraten. Weet u wat zij zoeken? Genade hier en heerlijkheid hierna. Zij zouden wel met Paulus en zijn medewerkers zeggen: wij hebben niemands zilver of goud begeerd, Hand. 20:33.

Gij zult zeggen: zien de vromen dan de zienlijke dingen niet? Lopen ze dan als blinden door de wereld? Zien ze de schepselen Gods niet? Moeten ze dan zo ledig zijn? Nee zij, zij zien de schepselen Gods wel om er God grootheid door te geven. En als zij dan zo de hemel aanzien, de zon, maan, sterren, zo geven ze God eer, Psalm 8 en 19. Hij zou anders zeggen: Hoe gaat u zo gebukt? Heft uw ogen op omhoog en ziet eens, Wie al deze dingen geschapen heeft; Die in getal hun heir voortbrengt; Hij kent ze en roept ze alle bij name, vanwege de grootheid Zijner krachten en omdat Hij sterk van vermogen is; er wordt er niet één gemist, Jes. 40:26. En dat zou tegen het Woord zijn, dat ze hun werk niet zouden doen, ja ze zorgen om de kost te winnen, opdat ze door geen mieren zouden beschaamd worden, en opdat er geen blaam op het christendom zou komen, dat er niet van gezegd zou worden: de vromen zijn luie mensen. Er zijn geen groter vijanden van luiheid dan de vromen, en geen groter vrienden van naarstigheid dan de vromen: zij arbeiden wel terdege, werkende dat goed is met de handen, Ef. 4:28. Is er iemand die het toestemt, zo zijn zij het, dat zo iemand niet wil werken, hij ook niet ete, 2 Thess. 3:10. En belijft God dan evenwel, in het beleid van Zijn voorzienigheid over hen, ze buiten staat te stellen om te kunnen werken en hun eigen brood te eten (want God in Zijn vrijmachtige bedeling geeft die zienlijke dingen deze en Hij weigert ze gene), of Hij laat een stormpje van ziekte of vervolging of enig ander ongeval over hen komen: belijft Hij, zeg ik, zulk een weg in te slaan om hen te beproeven, wat dan? Het blijft evenwel bij hen waarheid: *Wij merken niet aan de dingen die men ziet*. Laat ik weinig hebben, zeggen ze, ik heb evenwel zoveel als mijn Vader belijft, en ik ben tevreden, al moest ik tot het

allerwalgelijkste en geringste komen, zoals als wij er hier in Lázarus zo een zien, en zij zijn evenwel gewillig om de raad van God te dienen. Kunnen ze niet werken, dan zullen ze zich voor het bedelen niet schamen, dan zullen ze een stukje brood gaan zoeken bij zulken, die wat meer hebben. Dan ziet u een Elia bij die weduwe te Zarfath gaan, 1 Kon. 17. Dan zendt een David naar een Nabal, die een koninklijk maal in zijn huis had, 1 Sam. 25. Dan ziet u de Heere Jezus voor Zijn moeder zorgen in een benauwde tijd van vervolging, Joh. 19.

De Zaligmaker, de Heere Jezus Christus heeft getoond, als Zijn kinderen in verval raken zonder hun schuld, dat bedelen dan geen zonde of schande is; te leven op de milddadigheid van anderen behoeven ze dan niet te ontzien, of zich daarover te schamen. God doet het wel om de rijken te beproeven, hoe zij het zullen maken omtrent de armen van Gods volk. Die zich wel gedraagt omtrent de arme ellendige, die zich ontfermt en uitleent, wel dien man, het zal hem welgaan, Psalm 112:5. *Welgelukzalig is hij, die zich verstandiglijk gedraagt jegens een ellendige; de HEERE zal hem bevrijden ten dage des kwaads. De HEERE zal hem bewaren en zal hem bij het leven behouden, hij zal op aarde gelukzalig gemaakt worden*, Psalm 41:2, 3. Maar die zich verharden: de vromen zullen in hun leven noch in hun dood een goed getuigenis van hen geven; zijn zij zonder medelijden geweest op de wereld, Gods kinderen zullen zich niet ontfermen over hen in eeuwigheid. Zulke dingen hebben wij in dit zestiende hoofdstuk van het evangelie van Lukas, van het negentiende tot het eenendertigste vers ingesloten. Deze gehele historie en de taal van Christus in het ganse hoofdstuk toont zulks.

De Heere toont in het begin van dit hoofdstuk, dat er een zeker rijk mens was, welke een rentmeester had, die zich niet goed gedroeg, zoals zulken immers niet zelden doen. Die rentmeester wordt bij hem verklaagd, door trouw of niet, als die zijn goederen doorbracht. De heer geeft er acht op, en hij riep hem en zeide tot hem: *Hoe hoor ik dit van u? Geef rekenschap van uw rentmeesterschap; want u zult niet meer kunnen rentmeester zijn*. Hij mocht niet langer meer rentmeester zijn, maar hij heeft zijn loze listen, want zulke jonkers kunnen immers niet werken, en te bedelen schamen zij zich. Hij heeft zijn loze listen, en hij beraamt het zo, dat de schuldenaars aan hem verbonden zijn, opdat, als hij afgezet was, zij geen kwaad van hem zouden spreken, en dat ze hem nu en dan wat geven zouden. De rentmeester zeide bij zichzelf: Wat zal ik doen, dewijl mijn heer dit rentmeesterschap van mij neemt? Graven kan ik niet; te bedelen schaam ik mij. Ik weet wat ik doen zal, opdat wanneer ik van het rentmeesterschap afgezet zal wezen, zij mij in hun huizen ontvangen.

En hij riep tot zich een iegelijk van de schuldenaars zijns heren, en zeide tot den eerste: Hoeveel zijt u mijn heer schuldig? En hij zeide: Honderd vaten olie. En hij zeide tot hem: Neem uw handschrift, en neerzittende, schrijf haastiglijk vijftig. Daarna zeide hij tot een ander: En gij, hoeveel zijt u schuldig? En hij zeide: Honderd mudden tarwe. En hij zeide tot hem: Neem uw handschrift en schrijf tachtig. En de heer prees den onrechtvaardigen rentmeester, omdat hij voorzichtig gedaan had.

Het stelen prijst de Heere niet, maar de voorzichtigheid des rentmeesters prijst Hij; zijn de goddelozen zo zorgdragende, wat dienden wij dan niet te zorgen voor een geestelijk en eeuwig goed! Als het een benauwde tijd wezen zal, een overloop van geweld en vervolging, als u dan een arme vrome ziet, geef hem wat. Waarom? Dan zult ge u hen tot zulke vrienden maken, de vrienden Gods zullen dan uw vrienden wezen, en zij zullen een goed getuigenis van u geven voor de Heere, en zij zullen eens voor u zuchten dat God u verder weldoe, en zij zullen in de eeuwigheid een goed

getuigenis van u geven en zeggen: *Heere, die rijke, hoe dikwijls heeft hij mijn ingewanden verkwikt!*

De farizeeën, die neuswijze mensen, hoorden al deze dingen, en zij beschimpten de Heere, en zeiden: *is dat ook al wijs gepredikt, is dat prediken om zulk een schare achter Zich te hebben?* De Zone Gods ontdekt hen, wat voor gasten dat ze waren. *Het is geen wonder*, zei de Heere, dat u Mijn leer niet wilt aannemen, want u vraagt zelfs naar de Wet des huwelijks niet, noch naar de Profeten; het is dan geen wonder, dat u naar Mijn leer niet vraagt, die gegrond is op Mozes en de Profeten; Mijn leer zal evenzo goed doorgaan als de wet des huwelijks, dat een man één vrouw zal hebben en geen twee; evenzo goed als God voor Mozes en de Profeten zorgt, zo zal Ik ook voor Mijn leer zorgen, dat het Koninkrijk der hemelen geweld zal worden aangedaan, en dat de geweldigers het zullen nemen met geweld. De Heere blijft bij het vorige: *doe goed, terwijl het in uw macht is, u hebt zulk een schone gelegenheid, de vrome armen zullen voor uw deur wel komen, doe ze goed.*

Wij hebben een stof ter handt genomen naar tijdsgelegenheid geschikt, omdat God de pest onder de runderkudden gezonden heeft, en verleden zomer met een vlamme hitte getwist, en vele ziekten veroorzaakt, en ook stervenden gemaakt heeft. Wij hebben die stoffen, die daarop pasten, een weinig bezien, en er ons mee beziggehouden. Wij hebben u eerst doen zien, hoe dat God de hemel als koper maakte. Daarna hoe de runderkudden bedwelmd zijn geworden. Toen hadden wij een vrome zieke. Toen een onvrome op zijn ziekbed. Toen een vrome uit zijn ziekte hersteld. Toen een onvrome herstelde in zijn gedrag. Daarop lieten wij volgen, dewijl niet allen ziek geworden zijn, hoe de gezonden zich te gedragen hebben. En dewijl niet alle zieken hersteld zijn, maar vele gestorven (en wie weet wat dit jaar baren zal over ons), zo dachten wij een vrome en een goddeloze te zien na de dood. Daartoe gaf deze historie ons aanleiding.

Laatst hebben wij het negentiende vers verhandeld, waarin wij zagen, dat er een zeker rijk mens was, gekleed met purper en zeer fijn lijnwaad, levende allen dag vrolijk en prachtig. Nu hadden wij het twintigste en eenentwintigste vers, waarin wij zien zullen, dat er ook een arm mens, een zeker bedelaar was met name Lázarus, die voor de poort van de rijke lag, vol zweren, en begeerde verzadigd te worden van de kruimkens, die van de tafel des rijken vielen. De honden kwamen en lekten zijn zweren; hij verzocht ondertussen de kruimpjes, die van de tafel des rijken vielen. Zodat wij in deze twee verzen deze stukken zullen vinden:

- I. Ten eerste, een zeker mens, met zijn naam, *Lazarus*.
- II. Ten tweede, de armoede en ellende van deze man: hij was een bedelaar, vol zweren, hij lag voor de poort des rijken.
- III. Ten derde, zijn gering verzoek of begeerte: hij begeerde verzadigd te worden van de kruimkens, die van de tafel des rijken vielen.
- IV. Ten vierde, de barmhartigheid der beesten omtrent deze ellendige: de honden kwamen en lekten zijn zweren.
- V. Ten vijfde wijst de Heere heimelijk aan de onbarmhartigheid van deze rijke, terwijl hij zulk een schone gelegenheid had om wel te doen, dat hij zijn hart verstijfde tegen deze arme en ellendige man.

Ik zeg:

- Ten eerste hebben wij een mens met zijn naam, ene Lazarus.

- Dan, de armoede van deze man: het was een bedelaar, hij was vol zweren, en hij lag voor de poort van de rijke.
- Dan, zijn gering verzoek: hij verzocht van de ingaande en uitkomende de kruimpjes, die van de tafel des rijken vielen.
- Verder, de ontferming van de honden, die langs de straten liepen, en kwamen en lekten zijn zweren.
- Ten laatste wordt er heimelijk aangewezen het harde hart van die rijke, die zich over deze man niet ontfermde.

I. Wat het eerste aangaat, er was een zeker mens, die er één te veel was op de wereld; een zeker mens, die als een gruwel was onder de mensen. Het was een mens, die verdorven was in zijn gelaat, meer dan iemand; wie zou er trek of begeerte toe hebben? Een mens, die wel mocht zeggen, zoals er staat in Klaagliederen 1:12: *Gaat het ulieden niet aan, u allen, die over weg gaat? Schouwt het aan en ziet, of er wel een smart zij zoals deze mijn smart.* Het was een mens, die wel zou mogen hebben zeggen als Naómi: als de ganse stad tezamen liep en schreeuwde: *Is dit Naómi?* Dan zei zij: *Noemt mij niet Naómi, maar noemt mij Mara; want de Almachtige heeft mij grote bitterheid aangedaan,* Ruth 1:19, 20. Hier ligt zo een zeker mens, die met Job wel mocht schreeuwen: *Och, of mijn verdriet recht gewogen werd, en men mijn ellende tezamen in een weegschaal ophief! Want het zou nu zwaarder zijn dan het zand der zeeën,* Job 6:2, 3.

Het was een zeker mens. God had van de rijke ook zo gesproken: *Er was een zeker rijk mens,* vers 19. Hij kreeg geen naam. Ze zijn dikwijls zo, dat God zegt: tast ze op het gevoeligste aan, zwijg ervan, want zij waren niet om Mijn Naam te vermelden, Amos 6:10. Hun naam is al verrot in hun leven, zij is ook verrot na hun dood. Zij hebben dikwijls geen respect op de wereld dan gedwongen. Maar deze wordt genaamd, al is hij nog zo ellendig: met name Lazarus. God geeft hem die eer, dat hij een naam in Zijn Woord draagt. Wat beduidt Lázarus?¹² *Een* (voorhof Gods, en een) *hulp Gods*. Wat wil het zeggen? God zond deze mens de rijke toe, opdat hij door hem tot God zou gaan, en opdat hij hem behulpzaam zou zijn met zijn goed: en dan zal hij u behulpzaam zijn, dat hij voor u tot God zal gaan. Zijn naam is Lazarus. Hier is de rechtvaardige voortreffelijker dan zijn naaste, Spr. 12:26. Wel zou de wereld zeggen: die arme bloed van die Lazarus, maar gelukkige rijke, vrolijke baas. Nee, zo spreekt God niet: het is een zeker arm mens met name Lazarus. Hij was voortreffelijker dan zijn naaste, voor wiens poort hij lag. Hij was bekend door zijn naam, door zijn ellenden, door zijn Godsvrucht, bij God en mensen.

II. Hij was in een deerlijke toestand: hij was een bedelaar, die op de milddadigheid van de rijke moest leven, en een ziekelijk man. Wat was hij deerlijk gesteld aan zijn lichaam: vol ongezondheid en zweren! Daar ligt hij tegen de grond, tegen de natte koude stenen, voor de poort van de rijke. Uw hart moet ontroeren, als u het overdenkt. Het was een bedelaar. Men kan wel Godzalig zijn, en evenwel een bedelaar. Wat overkomt de vromen al! Tien rechtvaardigen zijn beter dan heel Sódóm, en evenwel kunnen ze tot de bedelzak gebracht worden. God wilde niet in het Oude Testament dat er een bedelaar onder hen zou zijn, Deut. 15:4. *Waarom? Wel, u bent allen broeders, zei God, en Ik geef u zulk een goed land.* Maar nu was het al zover gekomen, dat de voortreffelijkheden van Gods zoet als en voor wat vreemds geacht werden, Hos. 8:12. Nu zag men de bedelaars langs de wegen en straten, tot voor en aan de deur des

¹² Lazarus is de Griekse vorm van het Hebreeuwse Elazar; hulp van God

tempels, Hand. 3:2: daar zit een bedelaar voor de Schone poort des tempels. En in Matthéüs 20:30, vergeleken met Lukas 18:35 zijn er twee bedelaars, die daar openbaar bij de wegen bedelden, die daar lagen en wachtten nabij Jericho buiten Jeruzalem, of zij niemand hoorden gaan naar het feest, en dan riepen zij: help toch een blinde!

Hoe komt deze man ertoe? Naar alle gedachten door zijn Godsvrucht, door het geloof en de achting, die hij voor Jezus en Zijn zaak had, en de achting die hij voor Gods volk had. Hoe meent u dat uw voorouders wel tot bedelaars geraakt zijn? Het was niet door hun luiheid, maar om de zaak Gods. En het ging er toen hard toe: als iemand maar de Naam van de Heere Jezus beleed, hij werd uit de synagogen geworpen, Joh. 16:2. Zij mochten op de rol van de algemene armen niet meer staan. Zo kwamen zij tot armoede om des Heeren wil, door de vervolging, die ze moesten ondergaan; zij moesten hun goed verlaten, zij werden onderdrukt in hun beroep.

Ja, dat ging dikwijls gepaard met ziekten. De vrome zou dikwijls wel willen werken, maar hij is ziek en zwak, zijn krachten zijn vergaan, hij heeft ongemakken. Zij hebben misschien wel een vlek op deze man gelegd en gezegd: *Wie heeft er gezondigd, deze of zijn ouders, dat hij zo bezocht wordt?* Zoals in Johannes 9:2. Het was een man die ziek was, vol wonden, vol zweren, en hij was misschien besmettelijk, zodat men er als tegen opzag om hem een handreiking te doen.

De man ligt daar en hij heeft niet met al, evenwel hij krijgt honger en dorst in zijn armoede. De man mag zichzelf geen kwaad doen, hij mag zichzelf niet laten sterven van gebrek. Werken kan hij niet, stelen mag hij niet, hij kan evenwel zijn hand aan zijn leven niet slaan. De man waagt het uiterste middel, de laatste toevlucht gebruikt hij. Zo ellendig als hij is, hij gaat van deur tot deur, van huis tot huis, of kan hij niet gaan, hij kruipt, of hij wordt misschien voortgesleept of gedragen. Eindelijk, ze leggen hem ergens neer in een straat, zij kiezen een huis, waar de meeste overvloed is: het was een groot man die daar woonde, die misschien de naam door heel de stad had dat hij de rijkste was; zij leggen hem aan de poort van die rijke man, en daar lag hij zo voor zijn poort. De man was prachtig in zijn tafel, en in zijn kledij, en in zijn gebouw. Het was een aanzienlijk gebouw met voorpoorten en achterpoorten naar alle schijn, en zo leggen ze deze aan de achterpoort. Zij kunnen hem niet verjagen of verdrijven, hij kan wellicht niet gaan, hij moet blijven liggen, totdat hij weer verdragen wordt. Zij hadden zich verstandiger behoren te gedragen jegens deze ellendige, maar hun verstand was hier klein, en hun barmhartigheid evenzo klein: zij breidden de barmhartigheid van hun ingewanden niet uit over deze ellendige; bij zijn armoede ligt hij daar tegen de natte en koude grond op straat onder de blauwe hemel. Daar komt bij, dat hij had veel zware wonden en etterbuilen die niet verbonden, noch verzacht, noch uitgedrukt zijn. Het was natte, het was droge schurftheid, van het hoofd tot de voeten was er niets geheel aan hem, de ene zweer krachtig vurig, de andere droog, de andere op t uitbreken, de andere vloiede uit, de andere half genezen: het was een deerlijk schepsel, dewelke wellicht al wat hij had ten koste gelegd had, en het had niet gebaat. Hij was opgegeven door elk, hij walgde van zichzelf, hij schreeuwde: *ik ellendig mens, ach was ik ontbonden en bij de Heere!*

III. Hij ligt daar vol zweren, en elke zweer moest zijn voedsel hebben, elke pijn en wonde had zijn voedsel van node: hoe meer hij er had, hoe meer voedsel hij van node had, zodat de man lag en schreeuwde en raasde van de honger. Die kwalen gehad hebben, die weten het. Daar ligt de man razende van de honger, door al de wonden had hij veel behoeften: hij gaat het op een verzoeken zetten. *Ik begeer niet veel*, zegt hij tegen de in- en uitgaande, *ik lig hier als een hond, geef mij maar wat u aan een hond geeft, de kruimkens, die van de tafel vallen en verloren zouden gaan, vergader ze*

bijeen; daar ligt in uw huis overvloed van brood, wat leeft gijlieden in weelde, en ik verga van honger! Zo zegt hij tegen de bedienden van het huis, de knechten, de boden, de meiden. Hij spreekt ze aan en zegt: u moet toch uw huis met bezemen keren, vertrap de brokjes niet, die op de grond liggen, u weet er toch geen raad mee, het is beter dan weg te smijten, breng ze hier, leg ze hier naast mij op de grond, op mijn stro of eenvoudig bed, ik zal ermee tevreden wezen, ik zal er genoeg in vinden om mij te verkwikken, ik zal er de kruimpjes uitlezen; hoe dikwijls gaat u de achterdeur uit en in, hoe kunt u uw hart zo sluiten? Zie, ik sterf van honger, en u behoeft het niet ver te brengen, leg het hier maar neer, u moet het toch evenwel wegsnijten, ei geef het aan mij; u hebt in uw huis stukken vlees, lekkernijen, maar die begeer ik niet, ik verzoek u niet om overvloedige dingen; maar ik bid en smee u: Leg de kruimeltjes, als u ze bijeengeveegd heb, naast mij neer, en ik zal er u voor bedanken; is dat nog teveel? Ei erbarm u over mij!

Daar ligt nu de man, en begeerde zo verzadigd te worden van de kruimkens, die van de tafel des rijken vielen.

IV. De Zaligmaker zei eens: *Hebt u nog uw verharde hart?* Markus 8:17. Zo was het met dezen: zij hadden nog hun verhard hart. De man zo liggende in zijn etter en wonden, zo komt God uit de hemel, en Hij zendt de beesten, die ze aan de poort zien vergaderen. Wat zijn het voor beesten? Honden. De Heere onze God is een God van wonderen. Hoedanig een is Deze, zeiden ze eens, dat ook de winden en de zee Hem gehoorzaam zijn? Matth. 8:27. Maar men mag wel zeggen: *Wie is Deze, dat ook de honden Hem gehoorzaam zijn?* Wil God kwakkels hebben in de woestijn, er moet een hele zwerm komen, Exod. 16:13 en Num. 11:31. Wil God wormen hebben om een koning te straffen, ze zijn er om Herodes te plagen: hij werd van de wormen gegeten en gaf den geest, Hand. 12:23. Wil God een raaf gebruiken om de profeet Elia de kost te beschikken, die anders zo gretig zijn, die moet de knecht van God wezen, 1 Kon. 17:4-6. Wil God een vis gebruiken om Jona, als een voorbeeld van Zijn Zoon, in te nemen en na drie dagen weer aan land te spuwen, Hij doet het, Jona 1:17. Moet God een Daniël zien onder de wrede leeuwen, Hij belet ze, dat zij hun klauwen noch hun baktanden gebruiken om hem te beschadigen, Dan. 6:23. Moet God Israël stil uit Egypte leiden, Hij weet de honden te doen zwijgen, Exod. 11:7: daar was niet een hond, die zijn tong verroerde.

Moet hier een arme verkwikking vinden, zouden de mensen geen plicht aan hem in zijn ellenden doen, daar komt God en Die zendt de hondentongen om hem te verkwikken in zijn zweren, want ook de honden kwamen en lekten zijn zweren. Is de Heere niet wonderlijk? Een hond is snel in het lopen, het is een zeer gezellig dier, een trouw dier, een menselijk dier, een wakend dier, een dankbaar dier, ja een dier dat niet gemakkelijk walgt, al staat het aan zijn eigen uitbraaksel, 2 Petrus 2:22. Niet alleen is het een begerige en gretig dier, maar het is ook een dier dat een zuivere en geneeskrachtige¹³ tong heeft. Daar komt dan een zwerm van honden met hun zachte geneeskrachtige tongen, en zij hebben ontferming over deze man, en zij verkwikken hem in zijn smarten, terwijl deze arme man daar zo ligt in zoveel ellenden.

V. Nu komt de Heere, en Die wijst voor t laatst aan de onbarmhartigheid van de rijke. Gij, Mijn rentmeester, zegt Hij, u zult rekenschap moeten geven van de uitgaaf en ontvangst, u gebruikt uws heren goed niet goed, Ik zal u af moeten zetten, u bent verklaagd bij uw heer, u mocht voor een kwade dag gezorgd hebben: Maakt uzelf vrienden uit den onrechtvaardigen Mammon. Hoe komt u aan uw goed, dat u hebt?

¹³ Dierenartsen zeggen het tegendeel: een hondentong- en beet is gevaarlijk voor de gezondheid.

Bekijk het eens, bezie eens uw kisten en kassen; bezie uw tafelgoed, uw huisgoed, uw klederen, en alles eens; spreek het eens aan; vraag het eens: Is het mijn bezit op een rechte wijze, of is t het goed van wezen, weduwen, vreemdelingen? Heb ik het op een onrechtvaardige wijze naar mij weten te trekken om mij groot te maken?

Welnu rijke, die zo weelderig leeft, en zo opgeschikt zijt, het is alles goed, als er niemand anders was die u wel moest doen; maar u diende u vrienden te maken uit de armen, u diende die goed te doen, of u zult het beklagen, als het te laat is, als u de armen in hun geluk zult zien en uzelf in ellende. Die man, die daar ligt met zweren, zal haast weg zijn in de hemel, en u haast in de hel. En zoals als hij u gesmeekt heeft om de behoeften van zijn lichaam, en u het hem geweigerd hebt, zo zult u smeken om een verkwikking van die man te krijgen, doch tevergeefs, ja u zult ook zelfs geen honden krijgen om u te verkwikken. Ik betuig u, u hebt de armen bij u, doe ze wel die om Mijntwil arm zijn door de verdrukking, die zouden moeten vergaan. Ik zend u die man toe, zei God de Heere, het is u immers niet onbekend: wilt u de HEERE dan niet lenen? Die zich des armen ontfermt, die leent den HEERE, derzelve Maker, Spr. 19:17. Ik zal het u wedergeven, zegt de Heere, zo gij in Mijn Naam op Mijn gebod een beker koud water geeft, en een bete droog brood, u zult uw loon wederom hebben, Matth. 10:42.

En hoe schoon zal dat dan wezen, *als u een deel aan zeven, ja ook een deel aan acht zult gegeven hebben, en als u uw brood zult op het water uitwerpen, u zult het vinden na vele dagen*, Pred. 11:1, 2. Wat is dat te zeggen: *Werp uw brood uit op het water*? Dat kan op twee- of drieërlei wijze verstaan worden:

1. Werp uw brood op de betraande aangezichten, als een spons om het traanwater op te drogen.
2. Die dat zou denken: het is tevergeefs, het is of ik mijn geld in het water smijt, ik zal dat nooit wederkrijgen; *nee*, zegt de Heere, *u zult het vinden daarna*.
3. Weet u wat voor uitleg het nog meer heeft? Het is ontleend aan de grote luiden, die hun vijvers hebben, waar zij vis in hebben: zij smijten er brood op, de vis wordt er groot door, na vele dagen krijgen ze de vis op hun tafel, en dat schepseltje, dat zij verkwikt hebben, verkwikt hen. Zorg dan voor de armen, opdat ge u in de eeuwigheid niet beklaagt.

Zie daar, geliefden, hebt u onze vijf stukken kort:

1. Een zeker arm man, met zijn naam.
2. De armoede van de man getoond.
3. Zijn gering en klein verzoek: hij begeerde de kruimpjes, die van de grond opgeraapt worden.
4. De barmhartigheid der beesten.
5. Heimelijk aangewezen de onbarmhartigheid van de rijke.

Toepassing

Tot een stichtelijk slot hebben wij nog enige woorden te spreken.

Wij hebben dan ten eerste een geval, of het een teken van Gods gunst is, als iemand gezegend is op de wereld, of men daaruit wel besluiten kan, dat men genade in Gods ogen gevonden heeft. Dat een mens voorspoedig is (hij brengt het verder dan hij het zelf ooit gehoopt had), is dat een teken dat God ons liefheeft, en dat men genade in Zijn ogen gevonden heeft? Als men rijk is, koets en paarden houdt, en een groot gevolg heeft, veel eer en goed, zo is dan de vraag, of iemand daaruit kan besluiten dat God hem liefheeft.

Zo redeneert de wereld, om toch niet bekommerd te zijn. Zo God mij niet liefhad, zeggen ze, zo zou Hij mij zo niet zegenen, ik zou zoveel goed niet hebben. Wees niet te haastig, wij zeggen u ronduit:

1. Dat het geen kenteken daarvan is. Ook liefde, ook haat, weet de mens niet uit al hetgeen voor zijn aangezicht is, Pred. 9:1. De mens kan daar niet uit besluiten de liefde, noch de haat Gods.
2. Wij zeggen u er dit bij: was menigeeen zo voorspoedig niet, hij was zo goddeloos noch zo ongelukkig niet. Tevoren, toen u kleiner was, was u misschien veel consciëntieuzer en tederder dan toen gij groot geworden zijt: u had toen misschien Gods kinderen en Gods zaak liever dan nu.
3. Wij zeggen in de derde plaats: op de brede weg onder de godloosten zult u menigmaal de grootste voorspoed vinden. Waarom? Wel, zij vragen er niet naar, hoe zij er aankomen, met recht of niet, of zij hun consciëntie erom moeten buigen of vouwen, dat scheelt hen niet. Op de brede weg zijn die dingen meest te vinden, onder de goddelozen is de meeste voorspoed te vinden. Asaf zei: *Er zijn geen banden tot hun dood toe, en hun kracht is fris. Zij zijn niet in de moeite als andere mensen, en worden met andere mensen niet geplaagd. Hun ogen puilen uit van vet; zij gaan de inbeeldingen des harten te boven. Zie, dezen zijn goddeloos; nochtans hebben zij rust in de wereld, zij vermenigvuldigen het vermogen*, Psalm 73:4, 5, 7, 12.
4. God geeft ze dikwijls voorspoed, opdat hun hart vet en zwaar zou wezen, zoals als de beesten die gemest worden tot de dag van slachting. Ach mocht het God believen het u in het hart te leggen! Uw voorspoed doet u dikwijls tot zonden uitslaan, als u vet geworden zijt, zo slaat u achteruit als Jeschurun, Deut. 32:15.

Wij hebben een tweede vraag en geval. Wel, zullen de rijken zeggen, *wat predikt gij al?* Wel, is dan de armoede een teken van Gods liefde? Dat is nu een rechte tegengestelde vraag: mag nu een arme zeggen: *nu ben ik gelukkig, nu ik arm ben, want dien de Heere liefheeft, kastijdt Hij, en Hij geselt een iegelijk zoon, die Hij aanneemt*, Hebr. 12:6?

Ik antwoord: u zult verkeerd doen, als u dat daaruit besluit. De rijkdom is geen teken van genade, en de armoede ook niet. Iemand kan arm zijn en goddeloos zijn, en zo onbegenadigd in de hel moeten.

Een arme zou misschien zeggen: *God zal mij geen tweemaal straffen, dat beeld ik mij niet in, dat zou al te hard zijn*.

Maar bedrieg u toch niet, u zou met een leugen in de hel vallen. Die arme verloren zoon, hij zou in de hel hebben moeten vallen, had God hem niet bekeerd. U kunt soms arm zijn door de zonde. Sálomo zegt: Door een vrouw, die een hoer is, komt men tot een stuk brood, Spr. 6:26. Een luiaard zal ook verscheurde klederen dragen, en door dronkenschap komt men tot armoede: Want een zuiper, zegt diezelfde wijze man, en vraat zal arm worden, en de sluimering doet verscheurde klederen dragen, Spr. 23:21. Er zijn armen in de wereld, die verloren zullen gaan, en die zijn dubbel ongelukkig: in de tijd en in de eeuwigheid.

Er is een derde geval van het gemoed, en dat is dit: *of dan de armoede een teken kan zijn dat God ons haat, dat Hij een haat tegen ons heeft*. Een kind Gods is arm, of komt tot armoede; zulken zeggen: *als iemand arm is, is dat niet een teken dat God hem haat, en dat hij geen genade heeft?*

Ik antwoord: Geenszins; want, zoals ik al gezegd heb, liefde of haat Gods kan men niet weten uit die uitwendige dingen, Pred. 9:1. Het tegendeel blijkt, dat al de armen

van God niet gehaat zijn. God roept en nodigt armen, Lukas 14:13. *En heeft God niet uitverkoren de armen dezer wereld, om rijk te zijn in het geloof, en erfgenamen des Koninkrijks, hetwelk Hij belooft diengenen die Hem liefhebben?* Jak. 2:5. Paulus schreef: *Gij ziet uw roeping, broeders, dat u niet vele wijzen zijt naar het vlees, niet vele machtigen, niet vele edelen. Maar het dwaze der wereld heeft God uitverkoren, opdat Hij de wijzen beschamen zou; en het zwakke der wereld heeft God uitverkoren, opdat Hij het sterke zou beschamen; en het onedele der wereld en het verachte heeft God uitverkoren, en hetgeen niets is, opdat Hij hetgeen iets is, teniet zou maken; opdat geen vlees zou roemen voor Hem,* 1 Kor. 1:26-29. De apostelen waren arme mensen: Tot op deze tegenwoordige ure lijden wij honger en lijden wij dorst, en zijn naakt, en worden met vuisten geslagen, en hebben geen vaste woonplaats, wij hebben alles dings gebrek, zei Paulus in 1 Korinthe 4:11. De armen zullen ook voor de troon van God staan. Lázarus ziel is al zolang in de hemel voor de troon Gods, en diezelfde rijke is al zolang in de plaats van eeuwig ach en wee.

Er is een vierde geval. De Zaligmaker zei: kinderkens, vergadert u geen schatten op de aarde, waar ze mot en roest verderft en verteren kan, en waar dieven doorgraven en stelen, die er u zo gemakkelijk van kunnen beroven, Matth. 6:19. Zo is dan de vraag: *of een vroom mens nergens naar om mag zien. Mag hij daar niet naar staan, om zijn eigen brood te eten?*

Och ja, arme vromen, zij mogen hun best wel doen, ja zij moeten hun best doen om hun eigen brood te genieten. Jakob gaat uit zijns vaders huis, en hij heeft niet dan een reisstok; hij deed ijverig zijn best om zijn kost te winnen, zodat bij nacht hem de vorst verteerde en bij dag de hitte, en hij wordt uiteindelijk een groot man. Ruth, die arme en deugdelijke vrouw, van de morgen vroeg tot de avond laat was zij bezig, omdat zij zocht iets te winnen; haar te huis blijven was weinig, van het moment af dat de zon opging totdat de zon onderging, zij was tot 's nachts toe bezig. En in Spreuken 31: die wijze vrouw stond 's morgens vroeg op om te letten op de gangen van haar huis. Ja, God wil dat Zijn kinderen het vierde gebod zowel zullen houden als de rest:

*Arbeidt zes dagen, en dat met lusten,
viert den zevenden, Gods Woord smaakt.¹⁴*

God prijst de naarstigheid, en Hij verfoeit de luiheid, God wil niet dat Zijn kinderen het brood der luiheid zullen eten. De mensen trekken dikwijls een vrome gedaante aan, en zij brengen smaad over het christendom door hun luiheid. Ledig, ledig gaan ze, en zij vallen een ander lastig, en zijn klapachtig, en zo brengen ze een smaad over het christendom. Een luie is bij God en mensen veracht. Sálomo zegt: een luiaard is zoals rook den ogen en edik den tanden (uw tanden worden er zo stomp van, dat u vreest ze te gebruiken), Spr. 10:26. God belooft zegen op naarstigheid, en de hand der vlijtigen maakt rijk, ja de ziel der vlijtigen zal vet gemaakt worden, terwijl de ziel des luiaards begerig is, doch er is niets, Spr. 10:4 en 13:4. Als u zou denken, dat de genade een vriendin van luiheid is: dat is ze niet, zij is er een vijand van.

Een vijfde geval. Een vrome zegt: *ik kan nooit tot wat groots komen, omdat ik het met minder stellen kan: mag ik dan wel naar meer staan? En zou dat geen voedsel aan de luiheid geven? Als God de vromen een weg deed voortkomen om wat groots te worden, zouden zij ze moeten inslaan?*

Belieft God u in een gelegenheid te stellen om mildelijk het goede te genieten, geniet het dankbaar. Heeft Abraham, Job, Sálomo zo niet gedaan? Zeg: mijn God, wilt u mij dubbel gelukkig maken, mag ik zo rijkelijk de kost hebben, en Uw gunst erbij, zo

¹⁴ Tien Geboden des Heeren vers 5 (Datheen).

maakt u mij een dubbele erfgenaam. Zulke kinderen Gods erven wat vooruit, boven vele van Gods kinderen: een portie in de wereld, en genade. O, doe uw best onder Gods zegen; laat de wereld toch op u niets hebben, dat zij zouden zeggen: de vromen zijn lui; toon met uw naarstigheid het tegendeel. Meent de wereld, dat zij altijd de ijverigsten zijn? Zij zijn niet te vergelijken bij de naarstige vromen, dat zijn de stillen in den lande, zij laten hun daden spreken.

Er is nog een zesde geval, en daarmee zullen wij sluiten, en, als het God belieft, dan weer tot de andere stof overgaan. Vromen en onvromen sterven, als het God belieft. *En die arm zijn buiten hun schuld, het mocht hun lot eens zijn als deze Lázarus, zijn wij wat meer waard dan deze?*

Hij is evenwel in de hemel, die bedelaar met genade. Het mocht u ook eens treffen, arme, die hier zijt en genade hebt, wij hebben een woordje tot uw verkwikking.

1. Arme die genade hebt, u hebt het beste deel, u hebt God Drie-enig tot uw God, de Middelaar Jezus tot uw Middelaar, de Geest van God, Die in uw hart werkt, tot uw verkwikking: *De snoeren zijn u in lieflijke plaatsen gevallen; ja, een schone erfenis is u geworden*, Psalm 16:6.
2. Arme ellendige vrome mensen, weet het tot uw verkwikking: u hebt misschien van God meer gezondheid dan de rijke, en dat is zulk een schat, dat de rijke er wel half zijn bezitting voor zou willen geven. Het is wat zwaars, als iemand dubbel geslagen wordt. Zij vrezen dikwijls waar zij gaan of staan. Verkwik er u mee.
3. Als God u vandaag de keus gaf, de gehele wereld te winnen en rijk te zijn zonder genade, of arm te zijn en genade te hebben, u zou niet willen ruilen. Vromen, die middelen hebt, verkwik er u en anderen mee. In de vorige preek zagen wij er een, die geen lust had om een ander te verkwikken.
4. Vrome arme, wij zeggen dit tot uw verkwikking: u eet uw kruimeltje dat u uit het slijk opraapt, met veel meer gerustheid dan de rijke. Uw schoteltje moes eet u met zoveel vrede van uw consciëntie: Het weinige, dat God u geeft, is beter dan de overvloed veler goddelozen, Psalm 37:16. U hebt het in Gods zegen, en in Zijn gunst en liefde als Zijn kind.
5. Wel vrome arme, al moest u tot een Lázarus' staat en laagte komen, het zal niet lang duren.

Goddeloze onbekeerde, uw voorspoed zal ook niet lang duren, en dan zal er eeuwige ellende komen.

Kinderen Gods, uw verdrukking zal ook niet eeuwig duren, zij is kort en zeer haast voorbijgaande, 2 Kor. 4:17. Uw kruis zal haast eindigen, uw tranen zullen haast van uw ogen afgewist worden, en u zult in eeuwigheid geen verdriet meer zien, en geen rouw of gekrijt meer hebben, als de anderen geen verkwikking meer zullen hebben, Openb. 21:4. Dan zal Farao wensen dat hij een Mozes geweest was, en deze rijke dat hij de arme Lázarus geweest was. Daarom, die rijk is en die het kan: doe wel, zeg ik, aan de armen. U moogt een arme bedelaar weldoen, die God vreest: zijn gebed zou voor u wezen; u weet niet hoe de arme, als hij verkwikt was, zeggen zou: *Hoe onverwacht was dat! Wat een getrouwe Vader heb ik aan de Heere! Waarom doet dat mens mij goed?*

U mocht misschien in uw hart gedacht hebben, toen wij zeiden dat wij het twintigste en eenentwintigste vers zouden hebben: wat zal dat zijn, van een arme bedelaar in zijn ellenden te horen, en moet ik daarom ter kerke komen? Ja, ja, dáárom. Wie kan zeggen, als hij wat heeft, dat hij het niet ontvangen heeft? En hebben wij het

ontvangen, laat ons dan klein en nederig zijn, en laten de honden ons niet beschamen. Hoe gaarne zouden wij bij de Heere ontferming vinden! Bij de Heere zijn wij allen zo ellendig, elke zonde is als een zweer. Laat ons voor de poort van God gaan liggen en zeggen: *Heere, u bent rijk in genaden, ik ben maar als een hond, geef mij dan een hondkens portie.* Evenals die Kananése vrouw, en die zondares, die aan Jezus voeten schreide. Had u vandaag dat geluk eens, u zou niet denken: wat is er in die twee verzen? Denk eens: lig ik aan de poort van God, met mijn ziel vol zweren door de zonden, bedelende om die geestelijke kruimpjes, om genade, om de regen van Gods Geest? Heb ik zo'n geestelijke honger? Kan ik het niet missen? Als u het stuk zo wilt overdenken, dan zult u wel anders van oordeel worden, en de redenen proeven, ja u zou hopen dat zij u tot uw dood mochten aankleven, en wensen dat u het geluk mocht hebben om eeuwig bij zo'n bedelaar te zijn voor Gods troon! Amen.

TWAALFDE PREEK OVER LUKAS 16:22

En het geschiedde dat de bedelaar stierf en van de engelen gedragen werd in den schoot van Abraham.

Wij lezen in Spreuken 22:2: *Rijken en armen ontmoeten elkaar; de HEERE heeft hen allen gemaakt.* Hoe komt het dat er in de wereld rijken en armen zijn, en dat men ziet dat die elkaar ontmoeten? Hoe komt dat zo? Waarom is elk mens niet even rijk en even arm? Waarom doet God dat zo, dat Hij die rijken en die armen elkaar laat ontmoeten?

1. Ten eerste doet God het om Zijn wijsheid te tonen. Als u een schilderij ziet, waarop u rijke en arme mensen ziet afgeschilderd, en u ziet er elk naar het leven in zijn gedaante en nette orde: de wijsheid van de schilder vertoont zich dan zowel in de arme naar het leven af te schilderen als de rijke. God is de Schepper van alles, Hij heeft al de schepselen geschapen, die er in de zee, op de aarde, en in de hemel zijn, zodat, als u ze bezieet, u moet zeggen: Hoe groot zijn Uw werken, o HEERE! Gij hebt ze alle met wijsheid maakt, Psalm 104:24.
2. Het is om de vrijmachtigheid van God te tonen. Mag Ik, zegt God, met het Mijne niet doen, wat Ik wil, is Mij dat niet geoorloofd? Matth. 20:15. *De aarde is des HEEREN, mitsgaders al haar volheid*, Psalm 24:1. Die arm zijt: Is uw oog boos op de rijke, omdat Gods oog goed is? Matth. 20:15. Dat past u niet. Die rijk zijt: mens, zou u hovaardig zijn, omdat u rijk zijt? Dat betaamt u niet. God deelt een iegelijk in het bijzonder mede, gelijkerwijs Hij wil, 1 Kor. 12:11.
3. God doet het, opdat de armen de rijken zouden dienen en te hulp komen, en opdat de rijken de armen voor hun dienst belonen zouden. De wereld zou haar samenleving anders niet kunnen hebben. Het zou dan alles onordentelijk gaan; maar nu gaat het alles ordentelijk zijn gang. De rijken laten zich dienen door de armen, en dan belonen zij hen, en de armen leven erbij.
4. Ook doet God het hierom: Hij wil de rijken eens op de proef stellen, of zij wel milddadig zullen zijn, of zij hun milddadigheid wel zullen oefenen. Daarom, zegt God tegen de rijke: 'Ik geef de ene minder en de andere meer; u zult wel armen aan uw deur zien: Ik geef u wat meer opdat u wat uitstrooien zoudt, maak u vrienden uit de onrechtvaardige Mammon, doe de armen wel, terwijl dat u ze hebt, opdat zij in de tijd en in de eeuwigheid niet over u zuchten, opdat zij geen zuchtend klaagschrift voor de troon brengen, en tot Mij zeggen: Heere, ik ben bij de rijken geweest, maar ik kreeg er niets dan kwaad bescheid, harde woorden, of goede woorden en wensen, maar anders niet.' Wacht u, rijke, dat u de arme niet doet zuchten tot God.

Gelijk God in het lichamelijke onderscheid maakt tussen mensen en mensen, zo doet Hij het naar de *geestelijke* toestand ook. Maar daar is het voorwaar groter dan het onderscheid dat er is tussen armen en rijken. Waarin maakt God al onderscheid naar de geestelijke toestand tussen mensen en mensen?

1. In de eeuwigheid.
2. In de tijd.
3. In hun dood, in hun sterven.
4. Na hun sterven in het oordeel. Let eens op.

1. Ten eerste, God maakte al onderscheid in de eeuwigheid. In Romeinen 9:13 maakte Hij al zulk een onderscheid. O, zei God, Jakob heb Ik liefgehad, en Ezau heb Ik gehaat. Dat waren tweelingen van één dracht, en van de ene zei God: *Ik heb hem liefgehad, en van de andere: Ik heb hem gehaat*. En Hij zegt tot Mozes: *Ik zal Mij ontfermen, diens Ik Mij ontferm en wil ontfermen, en zal barmhartig zijn, dien Ik barmhartig ben*, Rom. 9:15. *Zo ontfermt Hij Zich dan, diens Hij wil, en verhardt, dien Hij wil*, vers 18. Van de ene maak Ik een vat der barmhartigheid, en van de andere maak Ik een vat des toorns, tot het verderf toebereid, vers 22, 23.
2. God maakt onderscheid niet alleen in de eeuwigheid, maar ook in de tijd. De ene wordt een bekeerd mens, en de andere niet; de ene krijgt een week hart, en de andere niet, die houdt zijn stenen hart. Daar ziet gij: de man wordt bekeerd en de vrouw blijft onbekeerd, de vrouw wordt bekeerd en de man blijft onbekeerd; de kinderen worden wel bekeerd, en de vaders en moeders blijven onbekeerd; of de vaders en moeders worden bekeerd, en de kinderen gaan naar de hel! Het is: *Twee op één bed, twee op de akker: de een wordt aangenomen en de ander verlaten*, Lukas 17:34, 36. Het verschil is groot.
3. Het is niet alleen in de tijd, dat God onderscheid maakt, maar ook in het sterven. Er sterft een onbekeerde en een bekeerde, maar wat onderscheid is er tussen hun dood! Wat onderscheid is er tussen de dood van Mozes en Farao! De ene smoorde in de zonden, en de andere stierf in het geloof. Bileam, hoe zot dat hij was, die zag dat wel: ach, zei hij, mocht ik toch sterven den dood der oprechten, Num. 23:10.
4. Niet alleen is er onderscheid in hun sterven, maar ook na hun dood. Zo dadelijk sterft een vrome niet, of het is meteen: Zalig zijn de doden, die in den Heere sterven, van nu aan, Openb. 14:13. Zo dadelijk sterft een onvrome niet, of het is: rampzalig die dode. Lukas 23: de bekeerde moordenaar stierf, maar de onbekeerde desgelijks; de ene ging naar boven, en de andere viel in de hel. In het oordeel zullen wij allen komen met deze onze lichamen, alleen zullen ze onsterfelijkheid en onverderfelijkheid aandoen, de vromen, en de onvromen ook onsterfelijkheid; maar zo dadelijk als er de vromen komen, zal God zeggen: zet ze aan Mijn rechterhand; en van de onvromen zal God zeggen: zet ze aan Mijn linkerhand, en het vonnis zal schrikkelijk zijn voor de laatsten, maar liefelijk voor de eersten, Matth. 25.

En naardat dat onderscheid gemaakt is, zal het eeuwig blijven; het onderscheid, dat God in de eeuwigheid gemaakt heeft, zal tot in de eeuwigheid blijven. Een verworpene wordt nooit uitverkoren, en een uitverkorene wordt nooit een verworpene. Als God onderscheid maakt door bekering, dan wordt die nooit een onbekeerde. En als God onderscheid maakt in het sterven, dan blijft dat. Die in de hel is, blijft er; die in de hemel is, gaat daar ook niet uit. Als God het onderscheid zal maken in het oordeel, dan zal dat ook blijven. Die bij de Heere is, zal nooit in de plaats der verdoemden komen, en die in de plaats der verdoemden zijn, die zullen nooit bij God komen.

Wat wij daar gezegd hebben, daar moeten wij de instemming van hebben van u allen, en al het gezegde zult u in deze historie vinden. Daar komt God, en Die maakt onderscheid in de tijdelijke en geestelijke toestand tussen een paar mensen: in hun leven, en sterven, en in de eeuwigheid. Wat had de ene een schone zon van voorspoed in zijn leven! Hij ging in het zijden, en was gekleed met purper en zeer fijn lijnwaad, hij leefde allen dag vrolijk en prachtig. Hij was prachtig in zijn leven, en hij had misschien de naam dat hij de rijkste in die tijd was. Hij was een gegoed welvarend man; maar wat een onderscheid was er tussen hem en de andere! Die was een arme

bedelaar, zijn naam was Lázarus, hij behoefde zich niet te schamen omdat hij bedelde, het was niet uit luiheid, hij was niet in staat om te werken: hij begeeft zich daarom tot de bedelarij. Bezie mij vrij, wil hij zeggen, ben ik in staat om te werken? Ben ik bekwaam om iets te doen door al de zweren en wonden? Ik werkte liever met mijn handen als ik kon; maar elke wonde, die u aan mij ziet, heeft een open mond om te zeggen dat ik niet werken kan, en ik ben evenwel nog niet dood, ik mag mijn hand aan mijn leven niet slaan, ik mag mij niet laten sterven van honger, ik zal dan voortkruipen om wat te verzoeken, of ik zal mij laten dragen voor een huis, waar ik misschien wel wat krijgen zal.

Daar ligt hij dan op wat stro, of op de koude natte grond voor de deur of poort van een rijke, en hij zegt: *ik verzoek geen grote dingen, maar wat u van de vloer opveegt, leg dat hier bij mij, ik zal er nog wel wat uitzamelen, ik zal er genoeg aan hebben.* Hij krijgt waarschijnlijk niet veel; de man was zeer verdorven in zijn gelaat, wie zou hem begeerd hebben? Dat hij niet veel kreeg, blijkt hier uit, dat Gods Geest zegt: *Maar ook de honden kwamen en lekten zijn zweren.* De ontfermende en vriendelijke God zendt hem een verkwikking: honden met hun geneeskrachtige en zuiverende tongen. Niemand zou handen aan hem geslagen hebben; maar zij verbinden die zweren en wonden, en verkwikken de man in zijn druk. Zij kwamen niet bij hem zoals bij Achab, om zijn bloed te slobberen, en zoals bij Izébel, om haar op te eten, die afgodische koningin, van wie zij niets overlieten dan het bekkeneel en de palmen van haar handen en voeten. Hier zendt God honden om deze man te verkwikken. De raaf stond ten dienste van Elia, hier staan de honden ten dienste van Lázarus.

Maar u zult nog groter dingen horen dan deze. De rijke had veel goed naar zijn lichaam, maar deze had het in de geest. Had deze rijke zoveel genade als goed? Nee, hij leefde prachtig, maar hij zette het op zijn lusten, en hij was hoogmoedig. Maar deze arme man, was die zo arm in zijn ziel als in zijn lichaam? Nee, hij had een rijkdom in zijn ziel, een schat die niet verging. En wat een onderscheid maakte God in de dood! Dat moeten wij nu bezien. Het negentiende en de twee volgende verzen hebben wij gezien, nu moeten wij zien de arme man in zijn sterven:

En het geschiedde, zegt de tekst, dat de bedelaar stierf en van de engelen gedragen werd in den schoot van Abraham.

Wij nodigen u dan nu om een arme vrome te zien in zijn sterven, en, als het God belieft, daarna een rijke in zijn sterven, en dan zullen wij u het onderscheid tussen allebei doen zien; maar wat was het groot! De arme man sterft, de honden en mensen waren met hem klaar; toen kwam God en Die gaf hem een konvooi van engelen, die hem geleidden.

Wij hebben dan nu het tweeëntwintigste vers te overdenken, waar wij in te bezien hebben:

- I. Ten eerste, des bedelaars dood; de man sterft: Het geschiedde dat de bedelaar stierf.
 - II. De zalige dood van deze man; hij sterft gelukkig: En werd van de engelen gedragen in den schoot van Abraham.
 - III. Ten laatste vertelt de Heere dit Zijn woord, opdat de rijken milddadig zouden wezen; maak uzelf tot vrienden de arme vromen, dat is Gods oogmerk in u rijk te maken.
- Ik zeg, ten eerste, de bedelaar sterft.
 - Dan, hij sterft zalig.
 - Ten laatste, God wil de rijken daardoor tot milddadigheid opwekken.

I. Wat het eerste aangaat, de man lag daar op de straat voor de deur van de rijke: daar ligt hij en hij blijft daar liggen in de lucht en de koude. Hoe lag de man daar? Met genade in zijn hart, met een geduldig uitzien op de Heere, met verwachting dat God hem haast redden zou. Let eens op.

1. Daar ligt hij met genade in zijn hart, met geloof en liefde tot God, in Goddelijke overdenking. 'Ik heb toch anders niets te doen, zei de man, dan aan mijn ellenden en aan God te gedenken, en moet ik hier zo bedelen, laat ik ook bij God bedelen.'
2. Hij ligt er met lijdzaamheid en geduld, hij knorde niet op God of mensen: Zal ik de beker, zei hij, niet drinken, die God mij te drinken gegeven heeft? Zal ik de Heere iets ongerijmds toeschrijven? Zal ik zeggen: ik heb tevergeefs God gediend? Ik zal liever zeggen: *Doch gij, o mijn ziel, zwijg Gode*, Psalm 62:6; immers is mijn ziel stil tot God, vers 2.
3. Hoe lag hij er? Met een uitzien naar God: zou de tijd van mijn ontbinding niet haast komen? Elke wonde, die hij kreeg, was hem een bode dat hij haast in de hemel zou zijn. Hij bekijkt zichzelf eens: Ik zie, zegt hij, mijn krachten vervallen, ik zucht, bezwaard zijnde, en verlangende om met de woonstede die uit den hemel is, overkleed te worden, 2 Kor. 5:2, 4. Ik wilde wel dat ik al van deze straat en van deze voorpoort weg was, ik ben als (later) Paulus, ik heb een begeerte om ontbonden te worden en met Christus te zijn; want dat is mij verre het beste, Filipp. 1:23. Hij lag buiten twijfel met zulke gedachten: het kan niet lang duren, ik moet haast sterven, ach, mag ik mijn ziel niet gaan bevelen in de handen van mijn getrouwen Schepper met weldoen? 1 Petrus 4:19. Mag ik niet zeggen: Heere Jezus, ontvang mijn geest? Hand. 7:59.
4. Nog eens, de man ligt en verwacht een goede uitkomst: Het zal wel zijn, zegt hij, God zij geloofd, ik zal méér dan een overwinnaar zijn, Rom. 8:37. Ik wacht het met lijdzaamheid af, ik wil God geen paal stellen, ik wil hier zijn zolang als het God belieft. Hij lag er niet alleen in een biddende gestalte, dat hem naar zijn verwachting geschieden mocht, maar hij luistert, wat antwoord hij krijgen zal. De man wordt ziek, de zweren slaan in, het wordt van dag tot dag erger, zijn krachten vergaan, zijn eten schiet tekort, zijn adem stukt, die blijft achter, hij geeft een snik, hij sterft, hij is heengegaan. Joh. 11:11: *Lázarus onze vriend slaapt*, hij is heengegaan, wilde de Heere zeggen, hij is gestorven, vers 14. Zo gebeurt het hier ook met deze arme Lázarus. God schaamt Zich niet hem, al is het een bedelaar, een plaats in Zijn boek te geven: zijn naam en gedachtenis in het Woord zal tot zegen wezen, en alwaar dit Evangelie gepredikt wordt, zal tot lof van die bedelaar gesproken worden, zolang als de wereld staat. De rijke had geen naam in het boek Gods dan dat hij een rijke was, en schandelijk van leven.

II. De rijke stierf, maar waar is hij? In de hel. De arme bedelaar, die Lázarus, is dood, maar waar is hij? In Abrahams schoot. Toen hij leefde, had hij niets om zijn hoofd op te leggen; zijn ziel die verhuist, die ging naar de hemel; zijn lichaam moest ook verhuizen, maar waar is zijn lichaam beland? Van de rijke staat: *hij werd begraven*, met veel pracht; maar wij denken dat deze arme ook een rustbedje gekregen heeft. God maakt daar geen omhaak van; hij heeft ergens ook een stoffen bed gehad, in het huis der samenkomst aller levenden, Job 30:23. Daar rust hij op zijn slaapstede, Jes. 57:2. Hij was een te walgelijke man, om daar te blijven liggen zoals hij was toen hij leefde! Zij zouden wel gedacht hebben dat hij de lucht verpest zou; zo denken wij dat hij een graf gehad heeft. Ze trekken hem zijn vuile klederen uit, zijn zwarte rouwklederen, zijn beëttende, bemodderde rouwklederen, en zo brengen ze hem ergens in een graf. Maar hij krijgt witte fijn-lijnwaadsklederen voor de troon. Hij had geen

knechten in zijn leven, die hem oppasten, maar kostelijk was in de ogen des HEEREN de dood van deze Zijn gunstgenoot, Psalm 116:15. Zijn lichaam ging naar het graf, zijn ziel ging naar God, hij had zulk een gelukzalige heerlijke dood. Aan wie God honden beschikt had in zijn leven, beschikt God nu in zijn sterven *engelen*, die zijn ziel dragen in Abrahams schoot.

Er is geen mens in de wereld of hij heeft die indruk, dat er engelen, goede en kwade geesten zijn; daar heeft elk een indruk van; dat er geesten zijn, dat ondervinden wij elk. Elk mens heeft een geest in zijn binnenste; onze ziel is een geest, die in ons lichaam is, en als wij sterven, dan is ze een geest, die buiten het lichaam is. Dat onderscheid is er tussen onze ziel als ze buiten het lichaam is, en de engelen: dat onze ziel een geest is die tot een lichaam behoort.

De engelen hebben veel namen in het Woord. Hij noemt en maakt Zijn engelen geesten, en Zijn dienaars tot een vlamvend vuur, Psalm 104:4. Zij worden genaamd boden, knechten, duizendmaal duizenden die voor Zijn troon staan en Hem dienen. Wat doen zij al boodschappen voor God! Wat zijn zij dienstbaar geweest aan de Middelaar! En wat zijn zij gedienschtig aan het volk Gods, op een onzichtbare en ondoorgrondelijke wijze! Gebruikt God ze om boodschappen te doen, zij komen en doen ze. De Middelaar staan zij ten dienste, en zij zijn de mensen ter hulp. Wilde God ze gebruiken om in Egypte een honderdduizend mensen te slaan, en dan eens om de koning Herodes met wormen te slaan, en dan eens een om met het zwaard der pestilentie over Jeruzalem te doen komen, zij doen het, 2 Sam. 24, Jes. 37, Hand. 12. Zij zijn ten dienste van de Middelaar geweest in vele zaken, in Zijn geboorte, lijden, opstanding, hemelvaart, en Hij zal ze in het oordeel ook hebben. Dan zal Hij komen met Zijn vele duizenden engelen.

Zij hebben ook menige dienst gedaan aan het volk van God, terwijl dat zij op de wereld verkeren; het is toch in alle tijden waar geweest, hetgeen Paulus vragende zegt: Zijn zij niet allen gedienschtige geesten, die tot dienst uitgezonden worden om dergenen wil, die de zaligheid beërven zullen? Hebr. 1:14. Wat hebben zij dikwijls diensten aan de vromen gedaan! In Genesis 32 had Jakob twee legers van engelen die hem geleidden. Wat deden zij dienst aan de jongelingen in de oven! Aan Daniël onder de leeuwen! Aan Petrus in de kerker! Aan Elia, toen hij ten hemel voer! Aan Elísa op de berg! Dan. 3 en 6 en Hand. 12 en 2 Kon. 2 en 6. Zij zullen ze ook in het oordeel bijstaan, om ze door de lucht heen te voeren den Heere tegemoet, 1 Thess. 4:17.

Zij doen hun ook dienst in hun sterven. Paulus zei dat toch alles ordentelijk en met stichting geschieden moest in de gemeente om der engelen wil, 1 Kor. 11:10. Zij zijn soms bij u op een onzichtbare wijze: laten zij getuigen zijn bij God dat u ordentelijk zijt. Psalm 34:8: zij legeren zich rondom degenen, die den HEERE vrezen. Zij zullen u op de handen dragen, Psalm 91:12. Meent u dat zulke teksten in de Bijbel tevergeefs staan? Ik niet.

Als u nu mij zou vragen: *hoe zijn zij bij de vromen?*

Dat kan ik u niet zeggen. Maar er zijn soms vromen in omstandigheden geweest, en zij zijn eruit gered; als zij erin waren, scheen het als onmogelijk dat zij gered zouden worden, en zij zijn er evenwel uit gered geworden, haast op een onbegrijpelijke wijze; het is maar dat wij niet genoeg opletten, onze geestelijkheid is ver weg uit de godsdienst, wij zijn vleeselijke mensen.

Hier beschrijft de Geest dat er engelen waren bij deze bedelaar. Elk keerde er het hoofd van af; zorg u ervoor, zei de Heere tot de engelen, wees u erbij, zie hoe Mijn gunstgenoot van de wereld scheidt, en u zult hem geleiden tot de dood, ja tot over de

dood: *Want deze God is onze God, eeuwiglijk en altoos*; Hij zal ons geleiden tot den dood toe, ja tot over de dood in het eeuwig leven, Psalm 48:15.

Daar komen de engelen om zijn geest te dragen, maar niet zijn lichaam. zoals een moeder haar kind is tot verkwikking, ondersteuning en liefde, zo zijn zij ook aan de ziel van deze man. Het is evenals een koning die daar staat voor een moeras met zijn knechten: zij nemen hem op de arm en dragen hem, en zij stappen zelf door het moeras. Zo doen zij onmiddellijke diensten. Zo doet een moeder: zij zal liever tot haar hals toe in het moeras treden, dan dat zij het haar kind zal laten doen; zij drukt zo haar liefde en achting uit voor haar kind. Is er blijdschap in de hemel, als er één zondaar bekeerd wordt, Lukas 15:10, hier is er ook blijdschap over, als zo'n gunstgenoot sterft. Hij sterft een gelukkige dood, en hoe wordt zij hier beschreven? *Hij werd van de engelen gedragen in den schoot van Abraham.*

Nu moeten wij zien: Wie is Abraham? Wat is Abrahams schoot? Wat is het geluk van deze man in Abrahams schoot?

Ik zeg:

- Wie is Abraham?
 - Wat is zijn schoot?
 - Wat voor zaken worden er door die schoot uitgedrukt? Wat was het geluk van deze arme man na zijn dood in den schoot van Abraham?
- Wie was Abraham? Dat was een groot man. Hij wordt in het Woord een vriend Gods genaamd, Jak. 2:23, en Jes. 41:8: Het zaad van Abraham, Mijn liefhebber. Het was een man, met wie God zoveel ophad, aan wie Hij zo dikwijls verscheen, die Hij zo krachtdadig riep, die zo op God vertrouwde, op hoop tegen hoop gelovende, Rom. 4:18. Het was zulk een sterk gelovig man, die niet twijfelde of God kon en zou doen hetgeen Hij beloofd had, vers 21. Die Abraham is gestorven en begraven, en God is de God Abrahams, Matth. 22:32. Dat is Abraham.
 - Wat is nu de schoot van Abraham? Dat is de hemel, die onder zeer vele namen voorkomt. Dan wordt ze genaamd de kroon des levens, het eeuwige leven, de rust voor het volk Gods, een eeuwig gewicht van heerlijkheid. Het is te zeggen de hemel, die plaats van eeuwige heerlijkheid en gelukzaligheid. Waarom wordt de hemel Abrahams schoot genaamd?
1. Ten eerste, om te tonen, waar dat Abraham is. Hij is waar de engelen zijn. Waar zijn zij? In de derde hemel. Zo gingen dan de engelen in de plaats waar Abraham was. Waar brachten zij dan deze man? In de derde hemel. O onverstandige, weet u het niet wat daarmee bedoeld wordt? Het is die plaats, waar Abraham is, en de engelen zijn, en al de gelovigen die ontslapen en in het geloof gestorven zijn, Hebr. 11:13. Niet een sterft er in de Heere, of zij komen daar als zij sterven; zij kunnen zeggen: nu gaan wij naar de vele duizenden der engelen, en naar de geesten der volmaakte rechtvaardigen, Hebr. 12:22, 23.
 2. Ook wordt de hemel zo genoemd, om te tonen, hoe deze man verwant wast aan Abraham. Hij was rechtvaardig in zijn geslacht, zoals Abraham; hij was een bondgenoot Gods, zoals Abraham; hij was een rechte zoon van Abraham: hij had Abrahams geloof en deed Abrahams werken. De engelen brengen dan de man in de hemel, en hij kon misschien zeggen: *ik heb Abraham tot een vader naar het vlees, naar de geest in ieder geval zeker.*

3. Hij wordt zo genoemd, om te tonen, welke achting de vromen voor Abraham hadden tot die tijd toe: altijd verlangden zij om bij hem te zijn. Maar na Christus dood is het wellicht groter geworden: toen verlangden zij te zijn waar Christus was. Maar vóór Christus dood verlangden zij te zijn waar de patriarch Abraham was. De rijke man toont dat ook zo, als hij in de hel ligt: ach vader Abraham, zei hij, wat een achting heb ik voor u! Maar in zijn leven had hij het niet. Zij bedreven nochtans geen afgoderij met Abraham. Zij wisten het wel, dat hij hen niet kende noch van hen wist: Abraham weet van ons niet en Israël kent ons niet, Jes. 63:16. Evenwel zagen zij naar hem uit: *vervul onze begeerte, Heere*, zeiden zij, *en laat ons hem zien*.
4. Wat geeft het nog meer te kennen? Laat ons de liefde van die God Abrahams genieten, die Abraham geniet. Het gaf de liefde Gods te kennen. Als een man de vrouw liefheeft: God drukt dat zo uit, dat het is als een die in zijn schoot ligt en slaapt, Micha 7:5 en 2 Sam. 12:3. God de Vader had de Zoon lief; Hij wordt genoemd *de eniggeboren Zoon, Die in den schoot des Vaders is*, Joh. 1:18. De apostel Johannes wordt genoemd de schootvriend van de Heere Jezus, omdat hij was die discipel, welken Jezus liefhad, en die was aanzittende in den schoot van Jezus, Joh. 13:23. Zo is het met een moeder, die haar kind liefheeft: zij zet het op haar schoot. God zei: *Is niet Efraïm Mij een dierbare zoon, is hij Mij niet een troetelkind?* Jer. 31:20. Laat ik naar Abrahams schoot gaan, zei deze man, ik ben zo lang voor het hoofd gestoten, laat mij Abrahams liefde genieten!
5. Ook is het te zeggen: is hij een bondgenoot van het genadeverbond, zo moet hij dezelfde goederen hebben die Abraham heeft, ook de heerlijkheid. In de Kerk heeft elke gelovige één geloof en één Heere in de hemel, en zo hebben ze ook deel aan een en hetzelfde goed, dat God voor hen weggelegd heeft, en zij zullen alle hetzelfde genieten wat Abraham geniet: hetzelfde licht, dezelfde ruimte, dezelfde heerlijkheid.
6. In Abrahams schoot is te zeggen: in vermaak en rust. Jes. 40:11: Hij zal de lammekens in Zijn armen vergaderen en in Zijn schoot dragen; de zogenden zal Hij zachtken leiden.

Nu komt God en zegt: breng Mijn gunstgenoot in vermaak en rust in de hemel, en laat hij daar genieten wat Abraham en allen daar genieten. Wat was dat, wat zij daar na de dood genoten?

- Daar rustte deze man van al zijn pijnen en ellenden. Hij kon zeggen: nu zie ik nooit meer armoede, Heere, het is gedaan, ik rust van al die zweren en die wonden, in één ogenblik zijn zij genezen.
- Wat nog meer? Ik rust van mijn bedelen, en van al die kwade bejegeningen die ik daar kreeg, en van al de moeite die mij ontmoet is.
- Wat nog meer? Ik rust van mijn zondig hart. Al was er genade in, het ging er niet altijd zonder zonden; de man moest wel zeggen als Paulus: er woont geen goed in mij, Rom. 7:18. De zonde was misschien wel eens bovenmate zondigende, vers 13.
- Wat nog meer? Hij rustte van zijn kommer: ik was zo bekommerd of ik wel een stukje brood voor de andere week zou krijgen, maar ik heb het nu niet van node, ik heb nu al mijn kommer voor de deur van de eeuwigheid laten staan, al mijn kruis is weg, en al mijn donkerheid is in licht veranderd, de strijd is ten einde, nu ben ik buiten het bereik van al mijn vijanden, in dit paradijs is geen slang, hier rust ik nu bij mijn volzalige Heere, en hier is geen verberging van Gods aangezicht, wat mij bitterder viel dan alles. Wat was de man gelukkig! Hij was zonder zonden, zonder

kommer, zonder armoede, zonder bestrijding en donkerheid. En wat genoot de man! En hij geniet het nog terwijl wij dit prediken. O, zijn ziel is in de rust; van dat stondetje af is hij zalig geworden, toen hij stierf. Daardoor kan hij zeggen: door mijn dood ben ik hier gekomen; ach God, het is mij goed hier te zijn.

- Wat geniet hij daar nog meer? Hij kent de Drie-enige God beter dan hij in zijn leven gekend had, de Vader, de Zoon, en de Heilige Geest, elk in Hun werk en in de bedeling der genade. God de Vader, kon hij zeggen, heeft mij verkoren, God de Zoon heeft mij gekocht, en God de Heilige Geest bracht mij in de genadestaat, dat zie ik nu klaar.
- Hij geniet daar tegenwoordig nog zeer veel kennis van het Woord, heel de Bijbel is hem nu klaarder dan ons. Hij behoeft niet te zeggen als de kamerling: Van wien zegt de profeet dit, van zichzelf of van iemand anders? Hand. 8:34. Hij ziet nu klaar heel Gods voorzienigheid over hem, van het moment af dat hem de armoede eerst ontmoette, zo door al die wegen heen: hoe wijs, trouw en ontfermend God was. Daar zegt hij nu: *Heere, ik dank U dat u mij zo geleid hebt; ik ben nu al mijn smart vergeten, ik ben nu nabij God, en het is mij goed hier nabij God te zijn, en het was mij op aarde ook goed nabij God te wezen*, Psalm 73:28. Maar daar duurde het dikwijls niet lang, daar kwam meteen als het ware een gordijn voor, en het kwam soms niet gemakkelijk weder; maar hier is het altijd even nabij. Hoe goed en zalig is het hier, de liefde van Jezus eens te genieten! En hoe heerlijk is het hier, eens in de binnenkamer gebracht te worden, en in het wijnhuis, en gekust te worden met de kussen van Gods mond! Maar hoe is het daar, in het genot in die plaats van eeuwig geluk! Daar zullen ze allemaal, zowel de allergrootste als de allerkleinste, hun kroon neerwerpen voor de voeten van de Heere, en zeggen: U zij de ere, en de dankzegging, en de heerlijkheid.
- De man kan zeggen: nu zie ik klaar, hoe de opstanding wezen zal; ik verwacht voor mijn ellendig lichaam een verheerlijkt lichaam voor eeuwig terug te krijgen. Wat dunkt u nu? Die Lázarus onze vriend slaapt, mag men zeggen, maar hij zal uit den slaap opgewekt worden tot eeuwige heerlijkheid. Wat verschilt dat nu van de andere! Die viel in de hel, en als hij zijn ogen open deed en ophief, zag hij Abraham van verre, en Lázarus in zijn schoot, vers 23.

III. Nu komt de Heere Jezus (en dat is ons derde stuk): *rijke*, zegt Hij, *maak vrienden van uw goed, deel de armen mede, opdat u ze niet tegen hebt in de tijd en in het oordeel*. Dat zult u zo vinden van het eerste tot het negende, en van het negende tot het twaalfde vers. De Farizeeën trekken hun neus krom op, en zeggen: *is dat ook al wijs prediken?*

Ja, zegt de Heere, bezie het vrij; maar Ik verwonder Mij niet dat u Mij bespot: u durft tegen de wet des huwelijks wel overspel te doen, u bent zulke gasten, die Mozes en de Profeten niet gelooft, het is dan geen wonder, dat u Mij beschimpt. zoals de wet des huwelijks zal blijven, zo zal Mijn leer blijven, de geweldigers zullen het Rijk Gods met geweld zoeken in te nemen; eerder zal hemel en aarde voorbijgaan, dan dat Mijn woord niet geschieden zou; Ik heb de historie voorgesteld, om te tonen hoe de rijken zich beklagen zullen, als zij geen goed aan de armen gedaan hebben; zij zullen zoveel gelegenheid hebben. Mijn arme kinderen zullen met gescheurde klederen voor hun deur komen. Als u ze zult zien staan schreien, verhard uw hart dan niet, zij zullen voor u bidden, en in het oordeel zullen zij een goed getuigenis van u geven, en zeggen: toen ik arm was, Heere, toen hebben dezen mij gespijst en gekleed. Dat is het oogmerk, wil de Heere zeggen, in deze historie voor te stellen. Omdat u zoveel arme van Mijn kinderen zult zien, stoot ze niet voor het hoofd, en kent u arme vromen, zoek er u

vrienden van te maken, en u zult er zulke grote vrienden aan hebben, veel meer dan indien u de rijkste tot uw vrienden had.

Geliefden, laat die Perzische koning u niet te boven gaan, die zei tegen Ezra: *bouw de tempel, en laten ze er u alles toe geven wat u ertoe hebben moet*. Waarom koning? *Opdat ze tot God bidden zouden voor de koning*. Wist een heiden dat, en zou u, die christenen zijt, dat niet doen?

Toepassing

Nu nog een woord tot slot. God heeft een grote droogte gezonden; daarop hebben wij acht gegeven. Daarop heeft God velen ziek gemaakt, en de pest onder de runderkudden gezonden; dat hebben wij gezien. Toen hebben wij gezien een vrome zieke, op zijn ziekbed liggende. Toen een onvrome. Maar God beliefd sommigen te herstellen: toen zagen wij eerst een vrome van zijn ziekbed opgerezen, hoe die zich gedroeg, en daarna een goddeloze van zijn ziekbed opgestaan in zijn gedrag. Toen gedachten wij mensen die niet ziek waren geweest, hoe die zich te gedragen hebben, uit Psalm 39:5-7. Toen zeiden wij, dat wij eens zouden overdenken een vrome op zijn sterfbed, en daar denken wij heden aan. En dan moeten wij nog eens zien een goddeloze op zijn sterfbed. *Let nu op den vrome en zie naar den oprechte; het einde van dien man zal vrede zijn*, Psalm 37:37. En als het God belieft, zullen wij een onvrome zien in die stervende rijke man, in het volgende drieëntwintigste vers; het einde van die man is het verderf.

Wij zeggen dan tot een stichtelijk slot. Wat is rijk te zijn, als u geen genade hebt? Rijdt met koets en paarden, en heb al wat u wilt, het is de mens tot verleiding, hij wordt er meer door verhard, het is hem tot schade van zijn ziel.

Wij zeggen dan nóg een woord. Wat is arm te zijn, en genade te hebben? Ziek en zwak te zijn, ellendige dagen te hebben; o, de dagen des druks zijn ook maar van twaalf uren, de dagen des druks nemen ook een einde. Die zwakke en ellendige dagen heeft, hij ziet de dood al van verre, en hij zegt: *Heere, laat ik eens achter de dood zien!* Daar komt die vale ruiter te paard met zijn stoet achter hem: wie genade heeft, die kijkt eens achter die ruiter, en hij ziet dat er geen hel maar een hemel voor Gods gunstgenoten volgt. De armoede noch de zwakke dagen zullen hun genade nemen, noch hun de hemel weren. Pijn en zweren mogen hen uit de koninklijke paleizen weren, maar zij zullen hen uit Gods paleis niet weren. *Een levende hond*, zei Sálomo, *is beter dan een dode leeuw*, Pred. 9:4. Een arme bedelaar met genade is beter dan een dode koning op zijn troon.

Wij zeggen: dus ziet u wel, elk moet sterven, wie hij is, vroom en onvroom. Er zouden soms mensen hun leven wel willen kopen, maar zij moeten evenwel sterven. Ieders dag staat vast, dat men zal zeggen: het is gedaan, hij slaapt, hij is dood; en het is ons wellicht nader dan wij weten. Het is ons in het begin wel wonderlijk voorgekomen, dat men in de Bijbel zelden leest hoe de vromen sterven; wel dat zij sterven, maar niet veel in welke gestalte dat zij sterven. Wij lezen van hun gestalten wel in hun leven, en er mag ergens een enkeling, drie of vier, wezen van wie u het leest op hun sterfbed, maar niet veel meer.

- Jakob zei: *Op Uwe zaligheid wacht ik, HEERE*, Gen. 49:18. Hij was zo hemels en zo werkzaam: hij bad aan op zijn slaapstede, en hij leunde op zijn God, en sterft zo.
- David: in 2 Samuël 23 hebt u de laatste woorden van David, die hij spreekt; de man was zo verheugd: in 1 Kronieken 28 en 29 zult u het vinden.

- Stéfanus, die stierf onder de stenen, en die zei: Ik zie de Heere staan ter rechterhand Gods, en hij spreekt Hem zo direct aan: Heere Jezus, ontvang mijn geest! Hand. 7:56 en 59.
 - Voor het overige vinden wij er niet veel. Wij dachten in het eerst: wat mag de reden zijn, dat God hun gezindheid zo weinig laat beschrijven? Weet u wat wij denken dat de redenen zijn?
1. Ten eerste, omdat zoals de gestalten in hun leven, de ene van de andere, veel verschillen, het in hun sterven ook zo is: de ene heeft deze, en de andere heeft gene gestalte.
 2. Ten tweede, omdat zoals in hun leven de gezindheid zeer veranderlijk is, het in hun sterven ook zo is. Als u bij een zieke komt: 's avonds zijn zij welgemoed, en 's morgens dikwijls neergebogen.
 3. Ook doet God het, opdat zij geen hoogmoed zouden bezitten. Anderen zouden zeggen: ik moet ook zo zijn, ik zal op mijn doodsbed ook zo zoeken te wezen; en men zou er zich in het leven al in kittelen en denken: dan zullen anderen na onze dood zo van ons spreken.
 4. Opdat een klein kind Gods niet teveel tegen de grond geslagen zou worden. Als zij de gezindheid van die helden hoorden, zij zouden zeggen: *daar kom ik nooit toe.*
 5. Ook doet God het, opdat de duivel hen dan niet aanvallen zou met te zeggen: *wel, wat zijt u bij anderen vergeleken?* "Laat Mijn kinderen wat met rust," zegt God.
 6. Omdat God Zijn kinderen naar hun gezindheid nooit oordeelt, maar naar hun staat en ganse levenskoers. Meent u dat u naar uw gezindheid zult geoordeeld worden? Nee, maar naar uw gehele staat.

Ik geloof, als u die dingen bedenkt, dat u ons niet zult teleurstellen: zij zijn tastbaar genoeg. Maar u zult in uw hart misschien denken: *ach Heere, ik zal sterven, maar zal ik een zalige dood hebben?*

Ik weet niet wat God voorheeft, maar dat het op mijn en uw hart een indruk heeft, is zeker: God mocht met de pest eens komen, God wandelt behoorlijk met de dood door onze stad, wij hebben uur noch tijd. U zult zeggen: *kunt u mij niet zeggen, of ik goed zal sterven of niet?* Ik antwoord u:

1. Ten eerste, die zal goed sterven, die in het leven en op het doodsbed zo arm naar de ziel is. Hij heeft niet met al, hij is niet met al waard: *ach, ik heb geen gerechtigheid, zegt zo een, ik ben zo doodarm, ik sta zo bij U in de schuld, Heere.* Dat is een teken dat het goed is. Bent u zo?
2. Als u het dan op een schreien en bidden zet, zoals Hizkía: de koning piepte, hij kirde (gij moet niet denken, dat dit vrouwachtig of kinderachtig is), de koning keerde zijn aangezicht om naar den wand, en hij ging bidden en schreien, hij piepte zoals een kraan of zwaluw. Dat kunt u zien in Jesaja 38:1-14; daar zult u het zo vinden.
3. Die zullen goed sterven, die op hun doodsbed ergens een dagje vinden dat de dag was, in welke zij overtuigd en bekeerd werden. Ja, zult u zeggen, dat is zo klaar niet. U weet niet of God het dan niet helder maken zal, zodat u zou moeten zeggen: *zo ik ergens beginnen zou, zo zou het van dat jaar en van die tijd mijns levens zijn.* "Het is goed," zegt God, "maak het maar naar Mijn Woord op."
4. O, de Heere Jezus zal u zulk een Schat zijn, de Rotssteen van uw heil: *niemand dan Christus*, zult u zeggen; *ik ben rusteloos totdat ik in U gevonden word; ach, ik wilde dat ik in U was!*

5. Als u op uw ziekbed ligt, en u kunt zo zeggen: *Heere, het is in Uw wetenschap, dat ik niet heb gezocht goddeloos te wezen, ik heb in waarheid en oprechtheid voor U zoeken te leven; ik heb meer lust gehad dan kracht, en daar is ook wel eens meer werk geweest dan lust.* Wat denkt u ervan? Hebt u het: moet u met de bedelaar sterven, u zult zalig sterven.

Och arme, zult u zeggen, ik ben er zo benauwd over: als ik sterf, zou ik wel in Abrahams, dat is in Gods, schoot gedragen worden?

Wilt u dat eens weten?

- Abraham werd krachtig geroepen door God uit Ur der Chaldeeën, toen hij goddeloos was. Zijt u de hemelse roeping deelachtig geworden? Verlaat u uw vorige volk, zoals Abraham zijn volk en land verliet?
- Abraham werd, toen hij goddeloos was, gerechtvaardigd door het geloof: hij werd als een goddeloze gerechtvaardigd door het geloof, en daarna heeft hij zijn geloof moeten tonen uit zijn werken; hij wandelde voor Gods aangezicht.
- Abraham had God zo lief, dat er niets te kostelijk was: hij verliet het alles, en dan zou hij God nog gegeven hebben zijn enig kind Izak.
- Abraham was een vreemdeling, hij had niets eigens dan een grafje. Zijt u ook zulke geestelijke gasten en vreemdelingen op de aarde? Hebr. 11:13.
- Abraham is in het geloof gestorven. Leeft u zo in het geloof? Dan zult u bezitten die goederen, die deze bondgenoot bezat.

U zult zeggen: *u maakt mij bijna geheel en al verlegen, ik vind dat niet.*

Ik antwoord u:

1. Er is nog een God, Die machtig is uit stenen Abrahamskinderen te verwekken; zo u het niet zijt, God zou het kunnen doen; het zou wel kunnen dat u nog niet thuis gekomen waart, of God zou u een kind van Abraham kunnen maken.
2. Wordt u verlegen, daar liggen de beloften voor: *Op dezen zal Ik zien, op den arme en verslagene van geest en die voor Mijn woord beeft*, Jes. 66:2.
3. U bent geen te groot zondaar om genade te krijgen. Wilt u wel op genade leven? Ach, kom dan als een kind Abrahams, u bent dan al een kind Abrahams, het stuk is dan al gedaan, u bent dan al van religie veranderd.
4. Laat ik dit ene woord zeggen: ik kan u zeggen, God is een God, Die Zijns gelijken niet heeft, en bij de Middelaar zult u welkom zijn, en Hij kan u ook volkomen zalig maken, Hebr. 7:25. De Heilige Geest, hoe gewillig is Hij, hoe vuil dat ook uw ziel is, om daarin te werken! Geef u dan aan die Drie-enige God over.

Nu hebben wij een vrome op zijn doodsbed gezien; daarna zullen wij zien een onvrome in zijn einde. *Ik hoop dat het de Heere zal zegenen.* Amen.

DE TIENDE PREEK OVER LUKAS 16:23

En de rijke stierf ook, en werd begraven. En als hij in de hel zijn ogen ophief, zijnde in de pijn, zag hij Abraham van verre, en Lázarus in zijn schoot.

Wij lezen in Psalm 34:20: *Vele zijn de tegenspoeden des rechtvaardigen, maar uit die alle redt hem de HEERE.* Rechtvaardigen, dat zijn Godzalige mensen, die gaan langs een enge weg, een steile berg op, naar dat heerlijke paleis, de hemel. Als u die mensen ontmoet, zo zult u er bijna geen een ontmoeten, dan met een bittere kelk op hun hand, met een kruis op hun schouders, met tranen in hun ogen, met zweet in hun aangezicht. Dikwijls moeten zij als ballingen sukkelen, arm zijnde en van alles beroofd, naakt en met bloed op hun rug. *De mens, van een vrouw geboren, zei Job, is kort van dagen en zat van onrust,* Job 14:1. En dat gaat zo langs dat enge pad, die steilte op, naar boven, want de poort is eng en de weg is nauw, die tot het leven leidt, Matth. 7:14. Dat was nogal te dragen, dat zouden zij nogal dragen kunnen, dat zouden zij met God nogal te boven kunnen komen, maar er is nog wat zwaarders wat hen drukt; het zwaarste van al wat hen drukt, is de zonde, de aanvechting des satans, de verberging van Gods aangezicht: o God, zeggen zij, dat is het wat mij in de loop van mijn leven zo drukt.

Maar zo is het met de goddeloze wereldling niet, die vindt het heel anders; die gaan langs de brede weg met velen, met kronen op hun hoofd, met een lachend aangezicht; zij leven lekker, fraai en prachtig, en zo gaan zij, totdat zij aan de afgrond komen, die brandt van vuur en sulfer; zij laten hun hoofd niet hangen als een bieze; zij verachten de goeden, en stijven elkaar; zij spreken verachtelijk van God en van Zijn dienst; zij hebben alles wat hun lust; zij brengen het verder dan zij dachten, hun ogen puilen uit van vet; zij gaan de inbeeldingen des harten verre te boven, Psalm 73:7.

Zou u nu zeggen: wie heeft het 't best? Wiens deel kiest u? Het deel van die velen, of van die weinigen? Het deel van die weinigen, die met zoveel tranen zaaien, of van die velen, die huppelende daar heengaan? Het is waar, naar het uitwendige gaat het de goddeloze hier wel, en het gaat de rechtvaardige doorgaans kwalijk; maar als u op het einde let: aan het einde van hun kruis komen zij bij God; en de anderen: aan het einde van hun voorspoed zinken zij voor eeuwig in eeuwige smart weg.

- Er is zulk een groot onderscheid tussen die beiden, hetzelfde als er was tussen de schenker en de bakker: de ene droomde een droom en de andere ook, en de uitlegging was in het begin geheel hetzelfde, maar op het einde was het verschil groot; de ene werd hersteld, en de andere gehangen.
- Wat een groot onderscheid was er tussen het leven van Naboth en Izébel! Maar wat een groot onderscheid was er in het einde! Naboth, die ging naar boven, naar God; maar Izébel werd van boven neergestort in de hel; er werd nog eens gezegd: Zie nu naar die vervloekte, 2 Kon. 9:34.
- Het is zulk een onderscheid, evenals er was tussen Achab en Elia; Achab de koning zoekt Elia, om hem te doden: u bent een beroerder, mijn vijand, ik haat u, zei de koning; maar in het einde, daar staan de honden aan zijn koninklijke wagen en slobberen zijn bloed; en op het einde van Elia, daar komt een engel met een vurige wagen en paarden, en die nemen Gods knecht naar boven.
- Wat een onderscheid was er in het einde tussen die twee moordenaars op Golgotha! Twee die schuldig waren aan dezelfde misdaad, zij waren onderworpen aan hetzelfde oordeel, aan wie dezelfde executie op dezelfde plaats en op dezelfde

tijd geschiedde: maar de ene, die valt voor God in, en hij krijgt genade; maar de andere blijft verhard, en hij zinkt in de hel.

- Wat een onderscheid was er tussen de rijke man en de arme Lázarus! Wat ging die arme met kruisen naar de hemel, met wat een gekerm over zijn ellenden en armoede! Maar evenwel, het doodsuur komt, hij sterft; God beschikte hem engelen, en zei: *breng hem in Mijn paleis.*

Hoe ging het de andere, die rijke, die alle dagen feest had? Hij was gast of hij had gasten, hij leefde allen dag prachtig en vrolijk, hij was goed gekleed en uitgedost, met purper en zeer fijn lijnwaad, en het duurde al enige tijd, en daar ligt die arme voor zijn poort. Men zou zeggen: ongelukkige arme, en gelukkige rijke. Maar nee, zie naar hun einde, dan is het: *Let op den vrome en zie naar den oprechte, het einde van dien man zal vrede zijn;* en zie op die groene inlandse boom, hij ging door, en zie, hij was er niet meer; het einde der goddelozen wordt uitgeroeid, Psalm 37:35-38. Er worden ook houwen en kappen aan die groene boom, die rijke, gedaan, zodat hij valt, hij is dood, hij wordt zowel uitgehouwen als de arme, en met dat hij door de pijl des doods is geveld, daar heft hij zijn ogen op in de hel. Hoe gaat het naar zijn lichaam? Dat wordt ter aarde besteld, en daar is misschien een grote lijkstatie, terwijl zijn ziel reeds is in de hel, in de pijn, en daar ziet hij in de hel een Lazarus geluk, en hij beseft zijn eigen ongeluk.

De tekst zegt: *En de rijke stierf ook, en werd begraven. En als hij in de hel zijn ogen ophief, zijnde in de pijn, zag hij Abraham van verre, en Lázarus in zijn schoot.*

Och, kon ik dit u zo tonen, dat ik en u zeiden: *lieve God, wat moet ik doen om zalig te worden?* Dat u begon te zeggen: *Heere, wat wilt Gij dat ik doen zal?* Dat u op uw knieën viel, zoals de stokbewaarder, en zei: *Lieve heren, wat moet ik doen, opdat ik zalig worde?* Hand. 16:30. Kon ik het u zo tonen, dat ik en u allen Mozes' keuze deden, *verkiezende liever met het volk Gods kwalijk behandeld te worden, dan voor een tijd de genieting der zonde te hebben; achtende de versmaadheid van Christus meerderen rijkdom te zijn dan de schatten in Egypte; want hij zag op de vergelding des loons*, Hebr. 11:25, 26. Hij was toen al oud geworden, veertig jaar, het was geen jonge drift, hij was toen wel bij zijn verstand; hij beziet het hof eens, met al wat daar omgaat, en hij beziet het volk van God in al hun druk, en koos liever met het volk van God kwalijk behandeld te worden dan de schatten van Egypte. Kon ik het u zó tonen, dat u elk een Davids gestalte kreeg, 2 Sam. 6; hij zei tot zijn huisvrouw: gij en uws vaders huis zullen omkomen, maar die geringen, waar gij van gezegd hebt, met die dienstknechten, en met de dienstmaagden, met dezelve zal ik verheerlijkt worden, vers 22.

Wij hebben het negentiende met de drie volgende verzen aan de gemeente vertoond. Thans hebben wij het drieëntwintigste vers, waar wij in te bezien hebben:

- I. Ten eerste, de dood en begrafenis van de rijke: *En de rijke stierf ook, en werd begraven.*
- II. Ten tweede, zijn deerlijke toestand: zijn ziel was in de hel, daar hief hij zijn ogen op, zijnde in de pijn.
- III. Ten derde, zijn groot besef, dat hij had van Abraham, en van Lázarus geluk, en van zijn eigen ongeluk: Hij zag Abraham van verre, en Lazarus in zijn schoot.
- IV. Ten vierde, hoe dit tot Christus oogmerk diende: maak u dan vrienden uit de onrechtvaardige Mammon. Doe hen die om Mijntwil verdrukt worden, wèl; u zult er zovele vinden aan uw deur, doe ze wel, door een goed onthaal aan hen

te bewijzen, opdat ze zich niet tegen u keren in de eeuwigheid, opdat ze daar geen getuigenis tot uw last geven, dat u een wreedaard zijt geweest.

- Ten eerste, zeggen wij, de rijke sterft ook, en hij wordt begraven.
- Dan volgt er zijn deerlijke zielstoestand, want hij hief zijn ogen op in de hel, en daar was hij in pijn.
- Dan, zijn levendig besef dat hij had, van Abraham, en Lázarus geluk, en zijn eigen ongeluk.
- Ten laatste, hoe dit tot Christus oogmerk diende, dat de armen welgedaan moest worden door de rijken: zij zouden voor hen bidden, en ze zoeken terecht te brengen, door hen zouden ze als een gezegend middel terechtkunnen geraken.

I. Wat het eerste aangaat, wij hebben hier een rijke, een weelderige en wellustige, die geen naam waard was dan een zeker rijk mens. De arme, die krijgt zijn naam, het was Lázarus, de rijke niet. Het is of God in zijn leven al zei: zwijg ervan, hij is geen naam waard. Misschien had hij geen andere naam in heel de stad dan de rijke, dat hij de rijkste van heel de stad was. Wat gebeurt er aan die rijke? Hij wordt ziek, en die ziekte heeft een schrikkelijk gevolg, hij sterft.

Bij de rijken, die God niet vrezen, vindt u doorgaans drie vloeken op hun tafel.

- De eerste is, dat zij een walg hebben van de alleraangenaamste spijs; Ezech. 16:49: zatheid van brood. Zij schrikken dikwijls als de maaltijd aankomt, menigten mogen de spijs nauwelijks zien noch rieken.
- Dan legt God op hun tafel wel een tweede vloek, dat is deze, dat Hij ze zoveel ongezondheid geeft, dat hun gelaatskleur verwelkt, hun leden krimpen; zij zijn benauwd, en zij zijn bang dat u ze maar wat te na komt.
- Een derde vloek is, zo er die twee voorgaande niet zijn, dat ze zo uitermate dik en vet en vol vochten worden, zodat uiteindelijk al de lichaamsvochten tegelijk gaande worden, en zo neemt God ze in een ogenblik weg. Buiten alle twijfel heeft de laatste op de tafel van deze rijke gestaan. Dit is er buiten twijfel een geweest zoals u leest in Psalm 73:7: Hun ogen puilen uit van vet, hun weekdarmen zijn als met vet bedekt. Raken de vochten eens gaande, van een man die lijvig is, op het ziekbed, het is schrikkelijk en ontzaglijk om te zien, omdat er zoveel gevaar in is. U zult zeggen: waarom maakt u zulke aanmerkingen over deze rijke? Om dat opzienbarend woord hier gebruikt: En de rijke stierf ook.

De Prediker zegt: *Enerlei wedervaart den rechtvaardige en den goddeloze, den goede en den reine, als den onreine; zo dien, die offert, als dien, die niet offert; zoals den goede, alsoo ook den zondaar; dien, die zweert, zoals als dien, die den eed vreest.* Zij moeten allen naar de doden toe, Pred. 9:2, 3. Deze onrechtvaardige zondaar, al was hij een rijke, stierf ook. Wat is dat! Ach, wat was er een geloop, of er niet een middel was om hem te redden! Wat deden zij veel moeite! Hoe node stierf hij! Maar daar was geen verzinning, noch raad, noch wetenschap tegen deze dood. Zij liepen wellicht om die en die dokters, de ene voor, de andere na; maar zijn krachten vervielen, hij verzwakte, zijn gedaante was niet als tevoren, het koude klamme zweet kwam, hij hikt, hij snikt, hij sterft ook. En zoals hij een gerucht in zijn leven gemaakt had, zo doet hij het ook in zijn dood; zij zeiden: daar is die vrolijke ook gevallen; hij stierf ook. Het was misschien kort na Lázarus, hij stierf ook, zowel als Lázarus. Hij was misschien zo blijde, dat die arme van zijn achter- of voorpoort weg was, hij had er zich wellicht in verheugd en geen indruk gehad over zijn dood, hij had er wellicht zo weinig indruk van gehad als van een beest, dat daar van het nest genomen wordt om geslacht te worden. Daar worden dan zijn prachtige klederen hem uitgedaan, en zijn

doodsklederen hem aangedaan; daar ligt hij zoals de arme (die in zijn leven lag op een handjevol stro), nu misschien ook zo op stro, en daar begint men om te zien, hoe men hem maar weg helpen zal.

Wij lezen van Lázarus' begrafenis niet. Maar de goddelozen maken evenwel drukte na hun dood. Wellicht is er een grote statie gehouden; daar ligt hij koud en uitgestrekt, daar komt wellicht de huilende schare, die deze broeders bewegen tot tranen, zodat zij allen schreiden en misbaar maakten, als in Lukas 8:52. Daar lopen de rouwklagers langs de straat, Pred. 12:5. Daar begint men orde op de begrafenis te stellen: de dragers worden beschikt, de statie wordt groot gemaakt. Eindelijk komt de dag, dat men hem begraven zal; men brengt hem het huis uit, hij wordt op een baar gezet, en met een groot gevolg of een klein (naar dat het de zotte wereld voor wijs rekent) gevolgd; daar is buiten twijfel een groot gewoel, en daar komen ze met het stoffelijk omhulsel aan het graf, daar daalt hij neer met de handbomen des graf, en al zijn eer en goed daalt hem niet na, Psalm 49:18. Daar wordt de steen op het graf gelegd, en die hem daar gebracht hebben, gaan naar huis, en daar is mogelijk besteld een rouwmaal, en hij laat zijn goed anderen na, Psalm 49:11. Zij delen zijn goed, en zo sluiten zij al zijn ondermaanse zaken.

II. Geliefde toehoorders, dat gaat zover allemaal wel, kwam er niets slechter dan prachtig leven en prachtig sterven. Maar nee, er komt wat anders, de nasleep is schrikkelijk: zijn lichaam ligt in het graf, en zijn goed laat hij voor zijn erfgenamen, maar waar is zijn ziel? Is hij als een beest gestorven? Is er niets van hem over dan zijn lichaam? Hoe gelukkig was hij dan! Hoe menigeen zou God op zijn knieën op hun doodsbed danken, als zij als een beest mochten sterven! Deze man had dat geluk niet. Hij heeft een ziel, een geest, die ergens verschijnt, die een plaats heeft, waar zij voelt wat het is tegen God gezondigd te hebben: in de hel, daar hief hij zijn ogen op, en daar was hij in de allerergste toestand, *zijnde in de pijn*.

Wereld, u hebt een ziel, een kostelijke ziel, een edele ziel, die zó kostelijk is, dat een gehele wereld er niet bij op te wegen is, zij overtreft een gehele wereld: *Want wat baat het een mens, zo hij de gehele wereld gewint en lijdt schade zijner ziel? Of wat zal een mens gevel tot lossing van zijn ziel?* Matth. 16:26.

U zult zeggen: *wat is onze ziel?*

Zij is een geest. Wel geliefden, wij bezitten er elk een, en elk weet niet wat zij is. Wij hebben ze zo lang bezeten als wij geweest zijn, en ik weet niet, of van de tien man er wel een weet wat zijn ziel is. Weet u wat zij is? Zij is een geest, die verstand heeft; zij is een geest, die dingen overlegt; zij is een geest, die een keuze heeft; zij weet te oordelen, zij weet een oordeel te vellen over zaken; zij is een geest, die lust en begeerte heeft tot het een en het ander; zij is een geest, die een afkeer heeft van hetgeen dat kwaad is in haar oordeel; zij is een geest, die memorie van zaken heeft; zij is een geest, die consciëntie heeft, die medeweten heeft van kwaad en goed en al het aankleven van dien; zij is een geest, die haar aandoeningen en bewegingen heeft van toorn, haat, blijdschap; zij is een geest, die kracht om te werken heeft, naar binnen en naar buiten, in afhankelijkheid van God. Dat is een geest, en anders niet, en dan kunnen wij het u nog niet naar eis zeggen, noch uitdrukken al de overtreffende schoonheden die zij bezit. Die ziel had hij en elk.

Zegt u: *zou u mij wel kunnen bewijzen dat ik een ziel heb?*

Hebt u er ooit wel om gedacht? Waaruit is het u duidelijk? Weet u waaruit het u klaar moet wezen? Wij zullen het u noemen.

1. Ten eerste, uit die indruk, die elk heeft dat hij zo'n geest bezit; zonder die indruk leeft niemand; als er iemand was die anders sprak, zij zouden hem bespotten en wegdrijven. Dááruit is het dan klaar, uit die levende indruk, die elk heeft. Men behoeft het u niet eens te bewijzen; zegt er iemand: *ik heb geen ziel*, hij is het voorwerp van spot.
2. Weet u waaruit wij bewijzen dat u een ziel hebt? Uit dat levend en werkzaam maken van het lichaam. Waarom ziet een dood lichaam niet? Waarom hoort het niet? Waarom spreekt, werkt, gaat, staat het niet? Wel, de geest is eruit, de ziel is ervan gescheiden, hij heeft geen oordeel, geen begeerte. Als de ziel erin is, het is alles even werkzaam; maar zo haast als de ziel eruit is, daar ligt het lichaam, als een marmeren beeld zo stijf.
3. Ook bewijzen wij het hiermee: let eens op het Goddelijke, dat in u verblijft, dat u er niet uit kunt krijgen, het kennelijke Gods, de consciëntie, die ingeschreven wet Gods, die daar in uw hart ligt, die indruk van waarheid en deugd en valsheid en ondeugd. Als dat alles in onze ziel niet is, waar is het dan? In ons vlees en bloed of vel? Is daar uw verstand, is daar uw oordeel, zijn daar uw zielskrachten in?
4. En kan u dat nog niet overreden, bedenk dan dit in de vierde plaats. In uw slapen, in uw flauwtjes en dromen: wat werkzaamheden heeft de ziel allemaal? Zij gaat op reis, zij eet, zij drinkt, zij werkt, en ik weet niet wat de ziel allemaal doet, terwijl het lichaam daar ligt als een blok. Bedenk er eens bij, dat God is de Vader der geesten, Hebr. 12:9, Die des mensen geest in zijn binnenste formeert, Zach. 12:1.
5. Wilt u een vijfde argument hebben? Het blijkt uit dat inkeren in uzelf. Geen lichaam kan in het lichaam keren, of u zou uzelf kwetsen; u hoort met uw geest, u ziet met uw geest tot in uw nieren, u redeneert met uw geest, u verlangt en u oordeelt met uw geest, u spreekt door uw geest met uzelf. Doe er eens bij hoe dat de geest buiten uw lichaam zwerft. U bent verder met uw geest dan met uw ogen en handen; onze geest werkt zó ver, dat wij dat niet bepalen kunnen.

Zie daar, de man had dan een ziel, zoals als wij elk, en die ziel, zeggen wij, is niet gestorven. Als de mens sterft, zo keert het lichaam, dat stof is, wel wederom tot aarde, als het geweest is, *maar de geest keert weder tot God, Die hem gegeven heeft*, Pred. 12:7. Het is den mensen gezet, eenmaal te sterven, en daarna het oordeel, Hebr. 9:27.

Als ik en u dood zullen zijn, een kort momentje daarna zal onze geest voor de God der geesten aller vlees gesteld worden, en God zal zeggen: Wie zijt gij, en vanwaar komt gij? Wat hebt u gedaan? Wat gedacht en wat gesproken? Wat is uw bezigheid geweest? Onder welke middelen hebt u geleefd? Welke opvoeding hebt u gehad? Wat voor aanbidding van genade? Hebt u Mij gekend en gediend? Meent u dat u daar niets ontmoeten zal? Het zal wezen alsof dat Opperwezen hier zo voor u stond; die vragen zullen u ordentelijk voor ogen gesteld worden; uw ganse levensgedrag van jongsaf zal voor u opengelegd worden.

Lieve mensen, kan God dat nu doen, bijzonder als een mens overtuigd wordt, de ganse wandel voor een mens zo open te leggen, zou God het dán niet kunnen doen? God zal zeggen: nu heb Ik een woord aan u, en let wat u antwoorden zult; u zult nu spreken, zal God zeggen; en daar zal de zondaar verstommen, hij zal kwaad van zichzelf spreken, Er zal dan toevlucht tot tranen wezen, maar het zal niet helpen indien u dan wilt gaan schreien.

Waar verschijnt de man met zijn ziel voor God? Zijn er geen goede engelen, die hem helpen? Nee, of het zou moeten wezen om hem van God af te drijven, en hem te brengen bij zijn vader de duivel, om daar te gaan lijden wat geen oor gehoord heeft, noch een oog gezien, noch in het hart des mensen is opgeklommen. De man daar

zijnde in de hel, hij is er werkzaam. De zielen krijgen elk hun plaats, de zielen van de vromen en de zielen van de goddelozen, Lazarus boven, en deze in de hel. Hij wordt niet gebracht in een voorburg der vaderen, want dat is er nooit geweest; noch in een vagevuur, dat maar een loutere leugen is van het antichristendom; nee, *hij is in de hel*. In Deuteronomium 32:22 leest u van de onderste hel, en, Num. 16, Korach, Dathan, en Abíram, dat ganse oproerig rot¹⁵, zonken levend ter helle, vers 33, in dat Tofeth, Jes. 30:33, in dat verterend vuur, in die eeuwige gloed, Jes. 33:14. Het is geen fabel, noch verzinsel; nee, Gods Woord spreekt duidelijk, beide de Testamenten, het Oude en het Nieuwe melden ervan. U kunt het lezen in Jesaja 66:24; daar zegt God: Zij zullen henen uitgaan en zij zullen de dode lichamen der lieden zien, die tegen Mij overtreden hebben; want hun worm zal niet sterven en hun vuur zal niet uitgeblust worden, en zij zullen allen vlees een afgrijzing wezen. En in het Nieuwe Testament leest u van de buitenste duisternis, Matth. 8:12, van den poel die brandt van vuur en sulfer, Openb. 21:8, van den afgrond, Openb. 20:3, waar de rook van hun pijniging opgaat in alle eeuwigheid, Openb. 14:11. Het is de plaats, waar God Zich als Rechter eeuwig vertonen zal aan zondige mensen en engelen. Zij wordt *de hel* genoemd.

Is het dan zulk een heldere plaats?

Het is om geheel het tegendeel uit te drukken: in plaats van helder en klaar, zo is het er naar en donker. Helderheid en klaarheid zijn een zinnebeeld van blijdschap, en in de hel is niet dan droefheid.

Maar wilt u het naar *de letter*¹⁶ blijven verstaan, ja het is zo: in de hel is een klaar begrip wat God is, en wat zij zijn. Nooit zal de zondaar hier een beter begrip hebben, het zal beter zijn dan het hier is; zij zullen een volkomen bevassing hebben van hun verloren toestand, wat wij hierna nog zullen zien. De man dan in dat verschrikkelijke van zijn ziel, had geen Middelaar; toen hij voor de Rechter stond, hij had geen vijgenblad voor zijn schande; met liegen kon hij zich niet behelpen, en weglopen kon hij niet; daar kreeg hij het vonnis tot zijn last: *ga weg van Mij, u vervloekte, maak u weg in de hel, in die plaats van eeuwig ach en wee, die voor de duivelen en verdoemde mensen bereid is*. Iemands hart moet sidderen. Het is geen fabel, evenzo weinig als dat uw ziel een fabel is. Zonder die indruk van dat leeft er niemand.

In de hel nu zijnde moest hij zeggen: *ach Heere, dit is wat anders dan in het purper en in t zijde gekleed te wezen, het is wat anders dan aan een lekkere tafel te zitten*. Daar in de hel, in het vuur, daar leed hij pijn in zijn ziel. Zijn lichaam wist daar niet van; ofschoon dat een smakelijke spijs voor het gewormte is, daar weet het niet van. Daar ligt hij in de pijn, naar zijn ziel. Heeft hij daar ook wel pijn? Ja. Kan men wel pijn in zijn ziel hebben? Och ja. Waardoor zou een mens soms zo schreien, zo schreeuwen, zo beangsts en ontsteld zijn, zonder pijn naar het lichaam te hebben? Ja, daar is wel pijn in de ziel, en die is wel de allergevoeligste.

- Hij had pijn in zijn geest; pijn dat zijn geest niet meer in het lichaam was;
- pijn in zijn geest, dat hij zijn driften niet meer kon voldoen;
- hij had pijn in zijn geest, dat die zo gescheiden was van mensen en van God;
- pijn in zijn geest, dat hij gescheiden was van de aarde en van de hemel tegelijk;
- pijn in zijn geest, dat hij niets vond om zichzelf ermee te verkwikken, niet een druppeltje water of beetje tot verkwikking;
- pijn in zijn geest, dat hij geen vermaak had;
- pijn in zijn geest had hij, omdat hij in het geheel geen kans zag om uit de hel te komen;

¹⁵ Een rot is een geteld aantal mensen

¹⁶ Hel behoort bij helen; verbergen.

- pijn in zijn geest, omdat er geen hoop van bekering voor hem was: het mag voor mijn broeders wezen, dacht hij, maar voor mij is het uit;
- pijn in zijn geest, dat hij de middelen der genade miste, en hij dacht: ik heb Mozes noch de Profeten hier; tevoren wilde ik ze niet horen, tevoren wilde ik niet in de kerk gaan noch de Bijbel lezen, en nu mag noch kan ik, nu dat ik wel zou willen;
- pijn in zijn geest, want het was: hier lig ik nu en overdenk mijn atheïstische gedachten en valse gronden die ik had;
- pijn in zijn geest, want daar lag hij en overdacht, dat hij God niet liefgehad had, Die hem zoveel goed gedaan had.
- Daar barst hij wellicht uit in deze woorden: o pijn, o pijn, ik gevoel zulk een pijn, die nooit zal ophouden, die ondragelijk is en onuitdrukkelijk. Daar ligt hij en roept: o pijn in mijn ziel, o pijn in mijn verstand, o pijn in mijn oordeel, o pijn in mijn wil, o pijn in mijn memorie, o pijn in mijn consciëntie, o pijn in al de krachten van mijn ziel.

Daar roept hij uit: *O God, het is om te schrikken, hoe kan ik het dragen allemaal! O God, nu begrijp ik volkomen mijn ongeluk met mijn oordeel, o God, wat zot en dwaas ben ik geweest!* Ik begrijp mijn ongeluk in mijn wil, ik zou wel willen leven en niet zondigen, maar het is of de duivel in mij is, ik ben bovenmate zondigende, ik laster U, dat mijn pijn zeer vermeerderd, omdat het zo schrikkelijk is; ach Heere, wat heb ik menig vermakelijk uur gehad op de wereld, menig schoon glas wijn, en zoet gezelschap! Met de pijn in mijn consciëntie wist ik op de wereld raad, maar nu niet; ach pijn van ondervinding! Er werd hem een ander maal 's middags en 's avonds opgedist dan toen hij op de wereld was: het was wening der ogen en knersing der tanden; het was een ander bed dan hij gewoon was, en een ander gezelschap dan hij gewoon was; en daar werd hem aangekondigd: zo moet u eeuwig blijven.

En zo hief hij zijn ogen op in de hel. Wat is dat te zeggen, hij had er immers zijn lichaam niet? Dat is zo; zijn lichaamsogen bleven gesloten door de dood in het graf, waar hij te verwachten had een rampzalige verrijzenis, en hij lag in de verbeelding met zijn geest, wat een paar wanhopige ogen hij dan zou opslaan; maar hij had nu zijn zielsogen, en wat is dat? Dat was zijn verstand en kennis, zijn bevassing en begrip. Matth. 20:15: Is uw oog (het oog van uw verstand) boos, omdat Mijn oog goed is? U kunt wel oordelen dat het zo is; zijn helder verstand, dat sloeg hij op in de hel, toen begon zijn oordeel opgehelderd te worden, daar kende hij toen de zaken.

III. Daar ligt hij in het besef van Abrahams en Lázarus geluk, en zijn eigen ongeluk. Daar zag hij Abraham van verre, en Lázarus in zijn schoot. Daar ligt hij en ziet hoe Abrahams staat was, dat komt hem levendig te binnen. Hoe weinig had hij er misschien in zijn leven aan gedacht! Hij had de Bijbel wel gelezen, hij had wel van Abrahams genade, geloof en wandel gelezen en horen prediken. Daar had hij dit besef: hoe waarachtig is God, de God Abrahams! Hij was daar zijn Loon zeer groot. Behalve dat heft hij zijn ogen op, en hij ziet Abrahams zaad, dat het als het zand der zee zou wezen in menigte.

Ach God, zei hij, Lázarus was zo'n zaad; (hij kende die arme Lázarus wel, die daar aan zijn poort gelegen had) dat was een rechte zoon Abrahams, zei hij, die deerlijke man. Hij wist wel, wat een vrome mens die man was geweest. Ach Heere, zei hij, hij lag daar zo en bad, hij was zo vroom, zo lijdzaam, hij kleefde God zo aan! Ach God, zei hij, ik vind Lázarus noch Abraham in de hel. Geen wonder, want die arme heeft God opgenomen. Lieve Heere, zegt hij, had ik nu of Abraham of Lázarus te vriend, die ik zo heb horen kermen, en die mij zo nederig vroeg om de kruimeltjes van mijn

tafel; mocht ik hem nu nederig vragen dat hij bij God voor mij zou spreken! Maar tot vergroting van zijn pijn, *zag hij ze van verre*; dat is te zeggen:

1. Ten eerste: ik zie Abraham met heerlijkheid gekroond, die God op de wereld met genade gekroond had; hij was ook rijk, rijker dan ik, hij kon geheel de have van Sódóm krijgen, maar ze lustte hem niet, Gen. 14. Ach Heere, zei hij, maar ik ben niet zoals Abraham.
2. Ach Heere, ik heb ook een Lázarus gekend, die is niet rijk geweest, maar die twee bezaten allebei wat anders; gaf ik die arme man wat of niet, kreeg hij een stukje eten met of zonder mijn weten, het was altijd zo goed.
3. Ach God, ik heb mij in mijn leven nooit tijd gegeven om aan Abrahams geluk eens te denken, en nu heb ik een gehele eeuwigheid tot mijn tijd tot grote smart, en toen ik tijd had, bespote ik het.
4. Nu zie ik het, o God, wat een schrikkelijk onderscheid er tussen hen en mij is; wat een wanhopige toestand is dit!

Dat is het: Hij hief zijn ogen op in de hel, zijnde in de pijn, en hij zag Abraham van verre, en Lázarus in zijn schoot. Wat hij op de wereld zo niet begrepen had: dat begrijp ik nu, zei hij; ik heb mij geen tijd gegeven om eraan te denken, maar wat een wijde kloof is er nu! Daar ligt hij in zichzelf en maalt: ik zal eens met u spreken; ach was het dat ik u eens beschreeuwen kon, ik zou het doen. Daar is hij werkzaam over hun gelukkige staat boven hem, en over zijn ongelukkige onmogelijkheid van ooit te kunnen behouden worden. Die op aarde zijn, mijn broeders, voor die is het nog mogelijk, maar voor mij niet. Het zijn geen duistere redenen: dat zullen wij u in het vervolg nog doen zien. Daar schreeuwt hij vruchteloos als een razend mens, en hij beantwoordt zichzelf. Abraham antwoordde hem niet, maar die verdoemden antwoorden zichzelf, totdat ze eindelijk bezwijmen en in al het lasteren wegzinken voor eeuwig.

IV. Nu hadden wij het laatste stuk. Ach, dit diende tot Christus oogmerk: maak u vrienden van uw goed. Rijken, wie wilt u tot vrienden maken? Doe het de arme vromen, die vervolging hebben, zware wonden en slagen, banden om des Heeren wil: zij zullen de hel voor u zoeken te sluiten. Waarom?

Wel Heere, zullen ze zeggen, verkwik dat mens, het heeft zulke schone gaven in de natuur, bekeer ze toch, ze hebben mij in mijn noden zo verkwikt, als ik om Uwentwil leed! De Heere wilde zeggen: als u in de hel zult liggen, het zal u zo benauwd vallen, als u uw hart voor hen gesloten hebt; wel, *werp dan uw brood uit op het water, en na vele dagen zult u het vinden*, Pred. 11:1. Dat wil zeggen: doe zoals een rijke die zijn vijver heeft; hij werpt er brood op, de vis wordt daardoor gevoed, een tijd daarna krijgt hij die vis op zijn tafel, en die vis voedt hem.

Diakenen en anderen, waar kunt gij u bergen, als u dat niet doet? Het wordt gegeven bijzonder daartoe, opdat u die zoudt verkwikken; het geld wordt bijzonder gegeven voor de huisgenoten des geloofs, ofschoon ik wel weet dat men goddelozen niet van honger moet laten sterven.

Geliefden, daar hebt u ons stuk, en zo dit vers verklaard; het andere daarna, als het God belieft. Nu nog een woord tot toepassing.

Toepassing

Wij beleven ongelukkige tijden van gevoelens en van verzinsels. Hebben wij het ongeluk, dat wij tegen zulken spreken, die atheïstische gedachten tegen zulke dingen

stellen, ja die er argumenten tegen maken, om het te verkrachten terwijl wij dit prediken, hebben wij, zeg ik, het ongeluk dat er zijn die er venijnige gedachten tegen voeden s: zie wat u doet. Wilt u de gedachten van dood, en hel, en hemel, en opstanding, en Gods rechtvaardigheid, en Zijn genade wegnemen? Wilt u dat wegdoen?. Zegt u: *ja, daar doe ik moeite toe!*

Wel, hoor met aandacht nog een woord, twee of drie, het zal u niet kunnen vervelen.

- Allen die daar ooit tegen gewoeld hebben, geheel hun leven, zijn ze er wel ooit iets mee gevorderd? Is het niet altoos vruchteloos geweest? Is het geen vruchteloos werk, wat ze ertegen gedaan hebben en nog doen? Hebt u wel ooit iemand ontmoet, die deze gedachten, dat er dat alles is, meester is geworden? Die dat zegt, dat er geen God noch Bijbel is, die zo in uw goddeloosheid leeft, doet u geen gevaarlijk werk? Is het niet een gevaarlijk werk, als u het doet?
- Wel, als God u in Zijn rechtvaardigheid eens overgaf aan verharding? De gedachten Gods en der eeuwigheid zijn u zo dikwijls een toom geweest, om toch niet te zondigen.
- Nog eens, ei lieve, wij vragen u, als gij u zo tegen die dingen aankant, is het wel tot uw eer? Is het niet een eerloze schande? Al was u een koning op een troon, niemand zou eerbied voor u hebben, dan gedwongen om uws ambtswille, of om enige natuurlijke deugden, die u nog hebt: voor het overige is het tot uw schande bij God en mensen.
- Nog eens, wij vragen u, woelt u niet veel te veel zonder en tegen reden? Zijt u dan zulk een vijand Gods, dat u niet wilt denken dat God is, daar Hij nochtans Zichzelf gedurig niet onbetuigd laat, goedgevende van den hemel, Hand. 14:17? Die zo zijt: als u in de nacht die donder gehoord en die bliksem gezien hebt, zo hebt u misschien al gebeeft. U waagt teveel; ja, wilt u het in uw leven niet geloven, in de eeuwigheid zult u dan moeten geloven dat God is, en zulk een rechtvaardig Rechter is.

Ei lieve, is hier iemand die tegen God gewoeld heeft, schei er uit, dat heeft lang genoeg geduurd in de stad. Geliefden, als u het dan doen wilt, weet dit: u zult evenwel van hier scheiden, die rijke stierf ook. *Die vuilak*, zal men dan zeggen, *is gestorven, die zot, die vijand des Heeren en van Zijn volk*. En zij worden wel begraven, die wij hier gekend hebben als een stel booswichten en gestorven zijn, maar die liggen nu al te koken in de hel in de pijn. Hebt u dat lief? Daar zult u dan de vromen zien staan in de heerlijkheid.

U zult misschien zeggen: *wiens troosteloze staat zal dat wezen?*

Ik antwoord u: die als deze rijke in zijn leven geweest is. Dan is het: zo leven, zo dood. Allen die hun tijd verkwisten, lasteren, achterklappen, liegen, vloeken, hoereren, bedriegen, en doen al wat schandelijk en lelijk is. Allen die de duivel zo trouw gediend hebben, die hardnekkig in de zonden zijn voortgegaan, die lopen van de zonden tot vreze, van vreze tot zonden, ja, allen die zo verzekerd zijn van hun zaligheid zonder grond. Men zal ervan zeggen: die sterft ook, of hij rijk of arm is.

Dan zal uw ziel voor God komen, en u zult zeggen: ach Heere, dat ze dan in de hel niet zinke, waar zal zij zijn? O God, zult u zeggen, had ik dat niet gedaan! Mocht ik nu naar God gaan! Hij zal bij u zijn als Rechter, om u eeuwig te drukken. Daar zult u dan uitroepen: O God, was ik nu met U verzoend! O vrome, mocht ik nu u de schoenen ontbinden en nadragen! O pracht, u bent mij nu als gloeiende banden! O wellustig leven, u bent mij als adders, waar ik mee gestoken word, eeuwig! O goddeloos gezelschap, hoe schrikkelijk is het hier onder u! Ach mijn moeder, was ik

een verrotte misdracht geweest! Ach, die op aarde op elpenbenen koetsen lagen, liggen hier op gloeiende kolen in eeuwige smart. Ach, ik wilde dat ik nooit de zon gezien had, opdat dat vermakelijke licht in mijn geheugen tot geen smart was. Ach, had een vergiftige damp mij doorstoken, zodat ik nooit weelde gehad had! En dat zal zo eeuwig wezen: tanden knersen, handen wringen.

Wie zal het 't zwaarste hebben in de hel?

Ach, die onder een levende en ernstige bediening onbekeerd gebleven zijn. Die onder een goede opvoeding geleefd hebben, onder tranen en bidden van hun ouders. Die zoveel overtuiging, als God hun gaf, smoorden en gedooft hebben. Die zo nabij gekomen zijn. Die zoveel kennis hadden en geen praktijk. Die zulke goede gaven hadden. Die zelf niet hebben willen ingaan, en anderen belet: kinderen en dienstboden. Die anderen verleid hebben, die anders zedige karakters waren. Grote kenners en slechte praktizeerders, die zullen met dubbele slagen geslagen worden, *want die dienstknecht, staat er, welke geweten heeft den wil zijns heren, en zich niet bereid noch naar zijn wil gedaan heeft, die zal met vele slagen geslagen worden*, Lukas 12:47.

U zult zeggen: *ach God, bewaar mij toch!*

Dat hoop en wens ik, dat God u en mij doen zal, hoewel wij het verdiend hebben. Weet u wie ervan bevrijd zal zijn? Kort, met één woord, en daarmee zal ik eindigen.

1. Ten eerste, zo u zo gezet zijt hier op aarde om nabij God te wezen, in het bidden Hem te vrezen door het openleggen van al de raadslagen van uw hart, en met Hem te rade gaat. Kunt u niet leven, als Hij verre is? Hoe droevige komt er dat uit: *Ik zocht Hem, maar ik vond Hem niet!* Hoogl. 3:1.
2. Als God in een weegschaal lag, de wereld en de zonden in de andere: wat weegt bij u het meest? Is het God? Kunt u met Asaf zeggen: *Wien heb ik nevens U in den hemel? Nevens U lust mij ook niets op de aarde?* Psalm 73:25.
3. Die zo zegt: ik heb zoveel goeds van de Heere gehoord, dat ik Hem wil dienen; er mag komen wat er wil, ik wil op het enge pad blijven, al wordt het mij nog zo bestreden. Ja, die van tijd tot tijd eens uitzien om ontbonden te worden, en evenwel standvastig zijn. Zij staan alles uit, wat er uit te staan is, en zij zeggen: laat ze mij beliegen en drukken, ik ga standvastig voort op de weg van God, en ik zal zo zoeken door de Middelaar bij God te komen, en ik hoop dat ik dan mijn ogen eens op zal slaan in heerlijkheid. *Dat wens ik u en mij.* Amen.

VEERTIENDE PREEK OVER LUKAS 16:24

En hij riep en zeide: Vader Abraham, ontferm u mijner en zend Lázarus, dat hij het uiterste zijns vingers in het water dope, en verkoele mijn tong; want ik lijd smarten in deze vlam.

Wij lezen dat de goddelozen tot God zeggen: *Wijk van ons, want aan de kennis Uwer wegen hebben wij geen lust. Wat is de Almachtige, dat wij Hem zouden dienen? En wat baat zullen wij hebben, dat wij Hem aanlopen zouden?* Job 21:14, 15. Wel, het zijn slechte mensen, die zo spreken. Zij hebben God niet gaarne dicht bij hen, en zij zijn niet gaarne dicht bij Hem. De gedachten van God zijn hun al te schrikkelijk. Die gedachten, dat God alomtegenwoordig is, zijn hun veel te zwaar. De gedachten van Gods alwetendheid hebben zij niet gaarne. Zij dienen God zo ongaarne. God te dienen, zoals het Gods kinderen een lust is, zo is het voor hen een last, ja het is een last der lasten God te dienen voor een zondaar, Jer. 23:38. Dan kwellen zij hun ziel. De mensen gaan niet gaarne in de rouw. Als een zondaar God moet dienen, het is of hij dan in de rouw gaat: dat zijn van de droevigste en zwartgalligste uren die hij onder de zon heeft. Ja, de kennis Gods is hem veel te veel, hij wilde wel dat God die uit zijn hart wegnam. Al twist God tegen de zondaar, omdat hij geen kennis Gods heeft, Hos. 4:1; al zegt God *dat Hij met vlammend vuur zal wraak doen over degenen die God niet kennen*, 2 Thess. 1:8; al zegt God *dat een ziel zonder wetenschap niet goed is*, Spr. 19:2; al moesten zij erom in de hel, een zondaar heeft evenwel geen zin in God, het is hem zelfs teveel dat er een vrome in de wereld is: was het in zijn macht hen eruit te helpen, hij zou het doen. Zij zijn niet beter dan een Ahab en Izébel; was het in hun macht, de vromen zouden wel een Elias klacht moeten doen: *Ik ben maar alleen overgebleven, en nog zoeken zij mijn ziel om die weg te nemen*, 1 Kon. 19:14.

De zondaar is evenals Haman: het was hem te gering dat hij aan Mórdechai alleen de hand zou slaan, hij deed het aan het ganse volk der Joden, van de man tot de vrouw toe, en van de kinderen tot de zuigelingen toe, Esther 3:13. Niemand ziet de zondaar minder graag dan de Godvrezende mensen. Die oprecht God vrezen, die kan hij niet verdragen onder zijn ogen, en dat anders nergens om, dan omdat zij zo oprecht God vrezen. *Daarom haat ik ze*, zegt hij, ja zij zouden wel zeggen zoals Jehu eens tegen de Baalpriesters zei: *kijk goed of hier niet nog een profeet des HEEREN onder u is*, 2 Kon. 10:23. Zij zouden de tekst in Psalm 139:21, 22 al heel anders omwenden. De vromen zeggen: *Zou ik niet haten, HEERE, die U haten? En verdriet hebben in degenen, die tegen U opstaan? Ik haat hen met een volkomen haat, tot vijanden zijn zij mij geworden.* En zij zeggen: *Zou ik niet haten die God liefhebben? Ik haat ze met een volkomen haat, tot vijanden zijn zij mij geworden.* En in Johannes 15:19 zei de Zaligmaker: *Indien gij van de wereld waart, zo zou de wereld het hare liefhebben; doch omdat gij van de wereld niet zijt, maar Ik u uit de wereld heb uitverkoren, daarom haat u de wereld.*

Zo doet de zondaar. Zo lang als hij voorspoedig is, zo springt hij met de vrome om; maar krijgt hij tegenspoed, wie heeft hij dan het liefst? De vrome, de oprechte. Lag hij na zijn dood in de hel, om wie zou hij het meest schreeuwen? Om de vrome. Krijgt hij in zijn leven tegenspoed, scheelt hem wat naar ziel of lichaam, dan moet een David ten hove komen, en hij moet met zijn snarenspeel de koning verkwikken, 1 Sam. 16:17-23. Dan moet een profeet Elia naar de zieke koning Aházia: dan zendt hij om hem tot driemaal toe een hoofdman met zijn vijftigen, 2 Kon. 1. Dan moet de gezonde

koning naar de kranke profeet Elísa komen, 2 Kon. 13:14; daar gaat hij hem een bezoek brengen, en hij schreit en weent voor hem, en zegt: Mijn vader, mijn vader, wagen Israëls en zijn ruiters! *Verlaat u ons nu zo*, wilde hij zeggen, *nu er zo grote nood is?* Dan moet een goddeloze Jeróbeam, als zijn kind ziek is, zijn eigen vrouw zenden naar die oude profeet Ahía, om te vernemen wat er van worden zal, 1 Kon. 14. Dan willen zij wel naar de vrome. Dan ontbiedt een Farao een Mozes en Aáron, opdat zij toch ernstig tot God roepen zouden, Exod. 9:27, 28. Dan zou een Jeróbeam, die zijn hand uitstak om de profeet te grijpen (en zij bleef stijf, zodat hij ze niet tot zich kon trekken), wel zeggen: *bid toch ernstig voor mij, opdat mijn hand weder hersteld mag worden*, 1 Kon. 13:4-6.

En gaat dat zo in het leven, wat moet dat dan in het sterven wezen? Dan liggen ze met de taal van een Bileam te roepen: *Mijn ziel sterve den dood der oprechten, en mijn uiterste zij zoals het zijne*, Num. 23:10. Want zij hebben wel een indruk van hetgeen er staat in Psalm 37:37: *Let op den vrome en zie naar den oprechte, want het einde van dien man zal vrede zijn*. En gaat dat zo in het leven en in het sterven, denk dan eens, hoe zij het na de dood in de hel zullen maken, als de zondaar zich niet meer vleien zal, noch enig mens hem meer zal kunnen vleien. Daar zullen zij in het geluk der vromen raken met hun gedachten, en een besef hebben van hun eigen ongeluk. Daar zullen zij schreeuwen, doch vruchteloos: *ach vrome, help mij toch, zo u iets kunt!* Hoe zullen zij daar liggen en schreeuwen om de dienst, al was het maar van de allerarmste vrome, die zij ooit gekend hebben, al was het van een arme bedelaar Lázarus! Ik verzoek maar zo'n geringe bode, zal het dan zijn, en zo gering als de bode is, laat zo gering de verkwikking wezen die ze mij toebrengen.

Geliefden, dit zijn geen woorden van een mens, maar het is Gods woord. Wij hebben een historie onder handen, die schrikkelijk en beminnelijk is, die in onze stof, die wij u predikten, te pas kwam. Wij hebben een vrome gezien op zijn ziekbed, en een onvrome ook. Daarop hebben wij gezien een vrome van ziekte hersteld, en een onvrome ook. Toen zeiden wij, dat wij u zouden doen zien een vrome op zijn sterfbed, en ook een onvrome. Daartoe hadden wij deze stof gekozen, waar u zo'n paar mensen in hebt. De samenhang zullen wij niet tonen, dat hebben wij dikwijls genoeg getoond, daar zullen wij ons nu niet mee ophouden.

Wat maakt God onderscheid in het leven, in de dood, en na de dood! In het leven, ach, u zou zeggen: gelukkige rijke, kunt u zo leven, zo vrolijk allen dag, kunt u zo mooi en prachtig gekleed gaan met purper en zeer fijn lijnwaad, kunt u zo middag- en avondmaal houden, wat gedurig op een feest lijkt? Die niet meer dan natuur bezit, die zou dat zeggen. Ja, daar ligt daar een arme gebrekkige bedelaar met name Lázarus, die haast geen klederen heeft, ongezond voor de poort of deur van de rijke, misschien op een bosje stro, ongezond, vol smarten en zweren. Daar ligt hij en verzoekt aan de in- en uitgaande door die poort van die rijke, die zo wellustig leefde: geef mij toch wat u van de vloer opveegt, wat u op straat zoudt smijten, de kruimkens, die van de tafel vallen, ik zal er nog genoeg uitzamelen om mij te verkwikken. Daar vindt hij gesloten borsten, gesloten harten, gesloten oren en handen. Dat blijkt, omdat God het medelijden van de honden boven dat van de mensen toont. Daar komen de honden met hun zachte medicinale en genezende tongen: die walgen niet van 's mans ellenden of zweren, maar zij lekken en zij wassen of zuiveren ze. Maar de man wordt ziek, de ziekte neemt toe, de zweren slaan wellicht in, of de brand loopt naar het hart, des mans krachten vervallen, hij sterft, de dood die komt en maakt een einde aan al zijn smart. Daar is men misschien verlegen met het dode lichaam. zoals de man in zijn

leven niets had, waar hij het hoofd op neerleggen kon, zo kon hij nauwelijks een grafje krijgen, of het was dat zij het deden om die walgelijke een spit twee of drie onder de aarde te hebben, opdat hij de lucht niet verpesten zou. Daar wordt niet van gemeld, maar wat meldt God? Hij had andere dragers dan de rijke: er komen engelen, en die nemen en dragen zijn ziel, en zij brengen hem voor de troon Gods, in den schoot van Abraham, tot dat genot van dat goed, die heerlijkheid en blijdschap, die Abraham daar zelf genoot. Dat was het geluk van die man, daar was hij boven al het verdriet.

Maar hoe ging het met die weelderige? Duurde het lang? Nee het, God bezoekt hem met ziekte, hij verliest zijn krachten, men begint het op te geven, er is geen doen aan, de ziekte is gevaarlijk, de dood die komt, hij wordt afgesneden: En de rijke stierf ook. Daar valt die boom, en zijn val is groot. Daar ligt hij geveld, hij hikt, hij snikt, zijn ziel gaat uit zijn lichaam. Prachtig was hij in zijn leven, zijn lichaam zal ook een statieuze en heerlijke begrafenis hebben. Maar wat weet deze man ervan? Wat kan het hem verwikken? Het kan hem niet schelen, en mocht hij leven, hij gaf gaarne al zijn goed om maar aan zijn voorpoort te mogen liggen in diezelfde staat, waar Lázarus in lag, waar hij Lazarus in had zien liggen, maar het mocht hem niet gebeuren. Zijn lichaam werd statieus begraven, maar zijn ziel werd ook begraven in de hel, en daar moest ze eeuwig blijven leven. Daar heft hij zijn ogen op in de hel, in die nare schrikkelijke plaats, waarvan u elk de gedachten, dat zij er is, niet uit uw hart kunt krijgen, en waaraan te denken enkel beroering wezen moet. In die plaats zijnde in de pijn, wat doet hij daar? Daar schreeuwt en roept en jammert hij door zoveel fantasieën en verbeeldingen te maken als hij kon: Hij riep en zeide: *Vader Abraham, ontferm u mijner en zend toch Lázarus, dat hij het uiterste zijns vingers in het water dope, en verkoele mijn tong; want ik lijd smarten in deze vlam.*

Wij hebben u dit vierentwintigste vers voorgelezen. Daar begint de sprake van de verdoemden in de hel, waar u kunt zien, hoe zij daar bezig zijn in de verbeelding en de verwachting van zwaarder. In hun zuchten en klagen verbeelden ze zich mensen, die ze gekend hebben. Wat zullen ze dan doen? Wel, ontferming zoeken. Deze riep en zeide: *Vader Abraham, ontferm u mijner, ontferm u over uw zaad, en zend Lázarus, dat hij het uiterste zijns vingers in het water dope, en het hier brenge om mijn tong te verkoelen; want ik lijd smarten in deze vlam.* Hier hebben wij dan:

- I. Ten eerste, zijn geschreeuw en geroep: *Hij riep en zeide.*
- II. Ten tweede, de inhoud van zijn bede en geschreeuw: *Vader Abraham, ontferm u mijner.*
- III. Ten derde, het bewijs dat hij wilde hebben van zijn verhoring: *En zend Lázarus, dat hij het uiterste zijns vingers in het water dope, en verkoele mijn tong.*
- IV. Ten vierde, de drang die hij gebruikte; de nood die perste hem: *ik ben in de uiterste ongelegenheid, zegt hij, ik lijd smarten in deze vlam.*
- V. Ten vijfde, hoe juist dat dan Christus zei: Maakt uzelfen vrienden uit den onrechtvaardigen Mammon, in het negende vers, waar Hij te rechter tijde aandringt op milddadigheid, opdat zulken zich niet tegen hen zouden keren op de aarde noch in de eeuwigheid.

- Ik zeg, ten eerste hebt u zijn jammeren en schreeuwen.
- Dan, de inhoud van zijn geroep.
- Dan, het bewijs van ontferming dat hij wilde hebben.

- Dan, de drang die hij gebruikte: de nood perste.
- Ten laatste: maak u vrienden uit de onrechtvaardige Mammon, door milddadig te wezen aan de vrome arme; u zou Gods kinderen zo gaarne te vriend hebben op uw doodsbed en in de eeuwigheid: wel, geef ze dan hetgeen zij tot hun behoefte nodig hebben.

I. Wat het eerste aangaat, hij riep. De ziel kan roepen; zij kan roepen terwijl zij nog in het lichaam is, al spreekt zij niet met de mond; och ja, zij kan zulk een getier maken: al spreekt zij niet met de mond, de ziel kan zich wel bewegen zonder mond. De profeet zei eens: O mijn ingewand, mijn ingewand; ik heb barenswee, o wanden mijns harten; mijn hart maakt getier in mij, ik kan niet zwijgen; want gij, mijn ziel, hoort het geluid der bazuin en het krijgsgeschrei, Jer. 4:19. Mozes ziel schreeuwde zo, dat God zei: *Wat roept u tot Mij, Mozes?* Exod. 14:15. Zo is het in de hel: hij riep, hij schreeuwde met zijn ziel.

Wat geeft dat roepen in de hel te kennen?

1. Ten eerste, de grote nood waar ze in zijn. De scheepslieden, in nood zijnde van te vergaan, riepen en schreeuwden tot God, Jona 1:14. Zo geeft dat roepen in de hel te kennen de grote nood waar ze in zijn.
2. De bangheid en benauwdheid waar ze in zijn. Zo riep Jeremía: *O mijn ingewand, mijn ingewand; o wanden mijns harten, ik heb barenswee;* Jer. 4:19. *Mij is zeer bange*, zei David tot Gad, 2 Sam. 24:14. Ach, zo zal in de hel de uiterste bangheid zijn.
3. Wat geeft dat roepen nog meer te kennen? Dat hun helper zeer ver is: *Uw ongerechtigheden maken een scheiding tussen ulieden en tussen uw God, en uw zonden verbergen het aangezicht van ulieden, dat Hij niet hoort*, Jes. 59:2, en Hoséa 9:12: *Want ook, wee hun, als Ik van hen zal geweken zijn!* Ach God, wat zal het in de hel zijn! Wat zei Saul in zijn benauwdheid? God is van mij geweken en antwoordt mij niet meer, 1 Sam. 28:15. Zo is het in de hel; daar schreeuwen ze: God is van mij geweken, en er is zulk een wijde kloof tussen God en mij.
4. Het geeft te kennen: Die ons helpen moest, Die houdt Zich als doof, Die antwoordt niet. In Spreuken 1 zei God: *Dewijl Ik geroepen heb en gijlieden niet geantwoord maar geweigerd hebt, zo zult u ook roepen, maar Ik zal u niet antwoorden*, vers 24 en 28. Dan zal God met hun geroep spotten, zoals Elia met de Balpriesters deed: *Roept met luider stem tot uw god*, zei hij, 1 Kon. 18:27. Zo zal God ook zeggen: schreeuw nu luide. Maar er is zulk een wolk tussen God en die zondaar, die het gebed hindert, zodat het tot God niet komen kan.
5. Het geeft te kennen de uiterste droefheid: zij zullen zo overstelpt zijn door de droefheid, zij zullen er in de uiterste droefheid wezen. De Zaligmaker, toen Hij in de helse pijn was, zei: *Mijn ziel is geheel bedroefd tot den dood toe*, Matth. 26:38. Als iemand overstelpt is van droefheid, hij schreeuwt het uit. Mórdechai ging langs de straten, en hij kreet en riep met een groot en bitter geroep toen hij de bloedplakkaten gelezen had, Esther 4:1; de man tierde van droefheid.
6. Het geeft te kennen, dat de zondaar in de hel met dat zijn laatste en eeuwige geroep zijn laatste kracht in het werk zou stellen, waardoor hij zijn radeloosheid te kennen zou geven. In Openbaring 6:16 schreeuwen ze tot de bergen en tot de steenrotsen: *Valt op ons, en verbergt ons van het aangezicht Desgenen Die op den troon zit, en van den toorn des Lams*. Met dat geroep geven zij hun laatste radeloosheid te kennen.

Hij riep dan, maar het was eerder het brommen van een beer dan roepen; Jes. 59:11: Wij brommen allen zoals als de beren. Het was eerder het brullen van een leeuw: hij brulde met zijn stem als een leeuw. Het was schreeuwen als de draken; hij maakte een geluid als de nachtuilen, als de roerdompen der woestijn. Het was evenwel een roepen, een spreken, een zeggen, een ordentelijke taal, waar het ene woord na het andere komt, een duidelijke en verstaanbare taal. Het was geen mompelen binnensmonds, zoals Davids hovelingen eens deden. De taal der engelen, en die waar Paulus van meldt in 2 Korinthe 12, die kunnen hier niet uitgesproken worden; maar hier kunnen wij de taal der verdoemden beter uitspreken dan dat heerlijke, dat Paulus gehoord had, toen hij opgetrokken was geweest tot in de derde hemel. Waarom kunnen wij dat niet uitspreken? Omdat dat boven ons bevattingsvermogen gaat, en als het ware tegen de natuur is: het is zo genadig. Maar dat helse, daar hebben wij zulke indrukken van, het is ons zo eigen, wij weten haast elk de taal der verdoemden wel, ze is beter uit te drukken. Daar ligt hij dan op z'n paaps en schreeuwt.

II. Mogen wij u nu wel eens meenemen tot die gloeiende deur van de hel? En wilt u er met uw gedachten met ons wel eens ingaan, en met uw gedachten in die poel wat staan, en zien de staat, en horen de taal van een verdoemde? Of u er één hoort of dui-zenden van die onder de middelen der genade geleefd hebben, dat is hetzelfde; maar de barbaren en wilden, die zullen heel anders spreken. Wilt u dan in die gloeiende plaats met uw gedachten met ons wat staan? Wat zegt de man? Durft hij naar God te gaan? Nee, maar daar is hij bezig, zoals tegenwoordig de papisten: die gaan naar de ene of de andere heilige, zij gaan naar een Petrus of een ander heilige, van wie zij denken dat die de grootste geweest is.

Wat doet deze? Dan verbeeldt hij zich een Lazarus en een Abraham. Naar God, zegt hij, durf ik niet te gaan; maar van Abraham, dat hij zo'n groot man was, van hem had hij wel in het Woord gelezen of kunnen lezen, dat het een man was, die van God krachtig geroepen was, die zulk een grote genade had, zo sterk in de hoop, zo groot in het geloof, zo krachtig in de liefde, een man die zulk een licht was, dat er in de Bijbel haast zijns gelijke niet was, en die nu groot was in heerlijkheid. Daar verbeeldt hij in zijn gedachten en zegt: *Abraham, u bent mijn vader, ik ben een Jood van geboorte, besneden ten achtsten dage, van uw religie*; daar pochten de vaders toch altijd op, Matth. 3:9: *Wij hebben Abraham tot een vader*.

Wat lag daarin, in dat zeggen? Daar wilden ze mee te kennen geven: wij hebben geen erfzonde, God is onze Vader, God laat op onze straten prediken, wij hebben het Woord Gods. Of zij zeiden: Abraham is onze vader, of: God is onze Vader, dat was bij hen een en hetzelfde. Ons komt de belofte toe, wilden zij zeggen, wij zijn alleen Gods volk, en wij zullen het eeuwig blijven, wij kunnen niet verloren gaan. Die valse theologie had voorgegeven, dat geheel Israël een erfdeel in de hemel had. Ja, zij dachten dat vader Abraham aan de deur van de hel zou staan, om die te sluiten, zodat er geen een Israëliet zou kunnen ingaan. (Ach Heere, wat droefheid is dat, als predikanten valse gronden leggen, en als het volk daarop afgaat!) En dat had deze gedaan, en daar vielen toen van hem af al die pleisters van loze kalk.

Wel vader Abraham, zei hij, *ik kan hier evenwel niet zijns of ik moet u eens aanspreken; vader, ik ben immers uw kind, wel, ontferm u dan mijner*. Die zich in zijn leven misschien niet druk gemaakt had om Abraham, die toen wel zei, misschien in zijn spot: Abraham weet van ons niet, nu zegt hij in ernst: *Weet u niet, vader, in wat voor een ellendige toestand dat ik ben? Hoe kunt u het over uw hart verkrijgen dat u mij niet helpt?* In de hel, daar zullen de kinderen tot hun ouders die in de hemel zijn,

spreken, die weten dat zij Godvruchtig waren. Het is evenals een kind, dat in een ander land is: het verbeeldt zich eens dat het tot zijn ouders spreekt, evenals de verloren zoon deed, Lukas 15:18: *Ik zal opstaan en tot mijn vader gaan, en ik zal tot hem zeggen; Vader, ik heb gezondigd tegen den Hemel en voor u.* U kunt u voorstellen, hoe Jozef in Egypte zich zijn lieve vader wel verbeeldde; zo dadelijk als hij maar gelegenheid had, zei hij tot zijn broeders: *Is het wel met uw vader, den oude, waarvan gij zeidet? Leeft hij nog?* Gen. 43:27. Zo gaat het in de hel, zoals een kind dat in een vreemde stad berecht moet worden: ach, zegt hij, wisten mijn ouders het eens; en hij spreekt in zijn gedachten eens tegen zijn ouders. Zo gaat het met de verdoemden die vrome ouders hebben: zij verbeelden ze zich eens, even alsof zij er zo eens bij stonden: ik zal mijn hart eens uitspreken, zeggen ze, al weten ze dat het vruchteloos is. zoals iemand die in een gevangenhuis zit, die zich daar verbeeldt dat hij tegen zijn ouders spreekt: hij weet wel dat het vruchteloos is, maar uit de overvloed van hun droefheid moet hij het uitspreken, al zou hij tegen de muren spreken. *Wel vader Abraham,* zegt deze; en wat wilde hij hebben? Wel, *ontferm u mijner.* Wat gaf dat te kennen?

1. Ten eerste, ik ben in de uiterste ellende, is er wel een smart als mijn smart? Gaat het u niet aan, mijn vader en moeder, zullen de kinderen tegen hun ouders zeggen die in de hemel zijn, mijn breuk is zo groot als de zee.
2. Het geeft te kennen: wel mijn ouders, u weet en kent immers mijn zaak wel.
3. Het geeft te kennen: ik denk dat de vromen mij wel helpen kunnen, zij hebben immers zoveel ingang bij God; ik heb er nog wel moed op, als zij een woord voor mij deden, daar voor de troon, dat God mij wel helpen zou.
4. Als ik op aarde was, schreide u als ik schreide; als ik maar niet goed was, dan kond u noch eten noch drinken; en nu ben ik zo ellendig, dat het daarmee niet te vergelijken is, en gaat het nu niet door uw hart? Zijt u mij dan een onbarmhartige vader en moeder geworden?
5. Het past immers, als een kind om brood bidt, dat een vader het geen steen geeft, maar dat een vader het helpt. Ja, dat kan in de wereld wel plaats hebben, maar in de hel niet.

III. Waarmee was hij nu te helpen? Met een zeer geringe zaak, even zo gering als *Lázarus, die bedelaar, die op de wereld aan zijn poort lag: Zend Lazarus, zei hij, dat hij het uiterste zijns vingers in het water dopen, en verkoele mijn tong.* Die Lazarus, wilde hij zeggen, is in de hel niet; als ik hem niets gaf of weinig, hij zuchtte eens, het was of hij nog medelijden met mij had, omdat ik geen genade had en God mij zo zegende; ik heb hem niet zeer goed bejegend, toen ik in de overvloed van mijn goed was, maar hij is nu in een andere overvloed dan ik was, in een overvloed van hemels goed, van hemelse blijdschap en heerlijkheid; die man heeft dikwijls nog zulk een medelijden met mij gehad; wel, zend die Lázarus, zulk een geringe bode, hij zal wel eens willen gaan, houd hem toch niet langer in uw schoot, laat hem toch eens naar mij toe komen. En wat dan? *Laat hij het uiterste zijns vingers eens in het water dopen, opdat hij daarmee een moedeloos amechtig man een weinigje verkwikke, en mijn tong verkoele.* Ik ben zoals een amechtig man, of een die een grote koorts heeft, die door de droogte niet slikken kan. Die dingen moet u niet eigenlijk verstaan; daar was geen tong noch een vinger, zoals er na de opstanding zullen wezen; daar ligt hij nog in dat vooruitzicht en die verwachting tot zijn verschrikking. Zo moet u het in gelijkenis verstaan; evenals een mens, die niet langer zijn speeksel inslikken kan, zegt hij: geef mij een druppeltje verkwikking; dat wil zeggen: al was het maar de allerminste

verkwikking. Zoals het Kananése vrouwtje deed, en zei: geef mij een hondekensportie; maar die sprak tijdig en zij kreeg het, maar deze sprak ontijdig, en hij kreeg het niet. Evenals de dwaze maagden, Matth. 25, als de deur gesloten was: *help ons, riepen ze*, maar daar was geen tijd meer, zelfs van de allermiste ontferming, door de alleringste. Gods kinderen zijn in de rust, en die komen daar niet meer uit om tot de zondaar een woord van moedgeving te spreken. Gal. 6:7: *God laat Zich niet bespotten; want zo wat de mens zaait, dat zal hij ook maaien*; is hij onbarmhartig geweest in zijn leven, hij zal dat ook ontvangen.

IV. Wat dringt hem zo te roepen? Ach, wat schrikkelijks: *Ik ben in een vlam*, zegt hij.

1. In een lichamelijke vlam.
 2. In een Goddelijke vlam.
 3. In een geestelijke zielsvlam. Och, wat zal het in de hel naar zijn!
1. Hoe, zult u zeggen, in een lichamelijke vlam? Ja, in de verwachting daarvan lag hij, tot de dag der opstanding der doden. Waarom wordt dat ongelooflijk geoordeeld? Kan God een Jona door de zon zo steken dat hij amechtig werd, en de jongelingen doen wandelen in het vuur, en de braambos in t vuur zetten zonder verteren, wat mogen wij dan voor gedachten hebben, dat het zo niet is? Daar ligt hij in de verwachting van de lichamelijke.
 2. Wat is dat te zeggen, in de Goddelijke vlam, in het Goddelijk vuur? Dat is het vuur van Gods toorn: dat onuitblusselijk vuur wordt daar niet uitgeblust; Markus 9:43-48: lees het thuis eens, daar zult u zulke wonderlijke dingen vinden. Daar ligt hij dan in zulk een vuur van de toorn Gods: *Wie is er onder ons, die bij een verterend Vuur wonen kan? Wie is er onder ons, die bij een eeuwigen Gloed wonen kan?* Jes. 33:14, en Hebreëen 12:29: *Want onze God is een verterend Vuur*. Het misnoegen Gods is zo veel als een vuur: Zijn grimmigheid vaart uit als een vuur, Jer. 4:4; een vuur is aangestoken in Mijn toorn, Jer. 15:14, en Psalm 90:11: *Wie kent de sterkte Uws toorns en Uw verbolgenheid, naar dat Gij te vrezen zijt?* De Heere Jezus, toen Hij lag onder de schuld van de uitverkorenen en onder 's Vaders toorn, brandde zo, dat Zijn zweet werd zoals grote druppelen bloeds, die op de aarde afliepen, Lukas 22:44.
 3. Daar lag hij in een geestelijke vlam, in een vuur van overdenkingen: zijn gedachten, zijn hart werd heet in zijn binnenste, Psalm 39:4, en Lukas 24:32: Was ons hart niet brandende in ons, zeiden ze, als Hij tot ons sprak op den weg? Kent u het niet, als er iets op uw gemoed is, wat een brand het is? Het is zulk een hitte, het kan u wel de wereld te nauw maken. Kaïn was in die hitte van zijn gemoed, en heel de wereld was hem te nauw, Gen. 4. Saul was in die hitte, en heel zijn koninkrijk kon hem niet stillen. Judas: in die vlam van zijn gemoed smeed hij het geld daar neer, en heengaande verworgde zichzelf, Matth. 27:5. Spot er niet mee, uw banden kunnen vast genoeg gemaakt worden. Zit er hier wel één, die ze niet gevoeld heeft?

Nu daar zijnde, kan hij daar wel liggen zonder lijden? Nee, hij leed er vinnig. Ja, zegt hij, *ik lijd smarten in deze vlam*. Hij leed nu, die geen smart tot zijn dood had; daar breekt het hem alles zoals op. Hij leed, en het was vinnig; het waren smarten als van iemand die in de smart van de besnijdenis was; smarten als van een barende vrouw, die in de nood van het eerste kind is; smarten als van een die een andere god begiftigd heeft; ja dat alles is er maar een flauw beeld van. Het zijn de allerzwaarste pijnen en smarten, waar het Woord van spreekt. Ach Heere, wat smart zal de zondaar hebben!

- (1) Ten eerste, grote smarten, als hij denkt aan zijn vaderland, huis, goed, en afkomst.
- (2) Niet een zal medelijden met hen hebben. Hoe hard was het Job, zo weinig medelijden voor een tijd te vinden; maar daar zal noch engel, noch God, noch enig schepsel medelijden met hen hebben.
- (3) Het zijn smarten, want de duivel zal hard met hen handelen en wreed. Als hier een scherprechter zegt tot de misdadigers: ik zal zacht met u handelen, het is of het hem verkwikt; maar deze executeur zal zonder enige zachtheid wezen; door al zijn loosheid heeft hij ze hier verleid, maar daar zal hij het omkeren en ze eeuwig drukken.
- (4) En dat zullen smarten dag op dag zijn, daar zal het dag noch nacht ophouden. zoals er geen vergiffenis van hun zonden zal zijn, noch een ophouden van zondigen, zo zal de pijn ook niet ophouden.
- (5) Men zal nu niet tot hen behoeven te zeggen: u weet niet, dat u bent ellendig en jammerlijk en arm en blind en naakt, Openb. 3:17. Maar daar zullen ze er een klaar begrip van hebben tot hun smart.
- (6) Zij zullen smart in hun wil hebben: zij zullen niet willen zondigen en zij zullen als een duivel zijn om te zondigen.
- (7) Daar zullen smarten in hun memorie zijn, in te gedenken wat zij geweest zijn en wat hun allemaal heeft mogen gebeuren.
- (8) Daar zullen smarten in hun consciëntie wezen: nu, zal. ze zeggen, het is uw tijd; op aarde hebt u mij niet willen laten spreken, maar nu zal het eeuwig mijn tijd zijn.
- (9) Het zal tot smart zijn, daar te liggen in die verwachting, dat uw geest met uw lichaam nog moet verenigd worden, om daar te wezen in het gezelschap van woedende duivelen en verdoemden, waar de oven zeventigmaal zevenmaal heter voor u dan voor anderen zal wezen: die onder het Woord geleefd hebben, die zullen het er veel erger hebben dan de inwoners van Ninevé.
- (10) En wat het allemaal zo schrikkelijk maakt, dat is dat het eeuwig wezen zal. God zal zeggen, als u er duizend jaren geweest zijt: schik u nog andere duizenden jaren; het zal zonder vermindering van pijn wezen, en zonder hoop van uitkomst. Als een vogeltje alle jaren een zandje van de duinen weghaalde, er zou nog een einde kunnen komen; maar dáár is geen hoop van uitkomst. Zondaar, u moogt dan nu de zonde wel doen, die zulke eeuwige smarten tot haar gevolg heeft....

V. Daarop komt nu de Heere en zegt: Maakt uzelfen dan vrienden uit den onrechtvaardigen Mammon, terwijl u nog op de wereld zijt, doe de arme vromen goed, opdat als u sterft, zij dan mogen staan bij uw sterfbed en tot uw lof spreken, zoals ze deden van Dorkas, en opdat ze mogen wezen zoals die weduwen en wezen in Jobs tijd, welker lendenen hem gezegend hadden toen zij door hem bekleed werden. Hoe goed zou het deze man bekomen hebben, had hij die gedachten gehad, dat hij Gods volk welgedaan had! Maar hoe kwalijk bekwam het hem, dat hij moest bedenken dat hij ze kwalijk gedaan had! In Matthéüs 25 zeiden de goddelozen: *Heere, waar hebben wij ze zo gezien?* De Heere zei: *zoveel gij het één van Mijn minste leden gedaan hadt, zo hadt gij het Mij gedaan.*

Dat zijn onze vijf zaken. Nu nog een woord ter toepassing.

Toepassing

Lieve God, wat een verandering moet er over een mens komen! De vromen zouden misschien zeggen: ik ben zo nijdig over die groene inlandse boom, en zij zouden God wel een proces aandoen, en zij zouden wel zeggen: heb ik dan tevergeefs God

gediend? Psalm 73 en Jer. 12. Wel vrome, wacht wat, houd op met uw nijdig wezen. Wilt u hun lot wel hebben? U zult weldra moeten zeggen: ach Heere, ik ben er zo beschaamd over, ik dacht dat er iets wezenlijks in hun deel was, maar ik wil liever een verschopte vrome wezen dan een weelderige goddeloze. Ach, u zult zeggen, geef toch die geschenken aan een ander. U leest volstrekt niet dat Mozes' keuze was, dat hij Farao's deel mocht hebben: nee, hij was liever met het volk Gods verdrukt. Wij lezen niet, dat Demas keuze bij enige vromen aangenaam is geworden. Wij lezen niet dat David, dat vrome hart, bad als de lieden van de wereld, maar het was: *Verhef Gij over ons het licht Uws aanschijns, o HEERE!* Psalm 4:7, en Psalm 84:11: *Ik koos liever aan den dorpel een dorpelbewaarder in het huis mijns Gods te wezen, dan lang te wonen in de tenten der goddeloosheid.* De vromen in de Bijbel willen met Hábakuk liever zeggen: *Heere, al is er geen rund in de stallingen, als u mijn Deel maar zijt, zo zal ik van vreugde opspringen, ik zal mij verheugen in den God mijns heils,* Hab. 3:17, 18. O goddeloze, zorgeloze, wat veracht u nu de vrome? Kinderen Gods, wees toch tevreden met uw deel, en dank God dat Hij u van de wereld niet veel geeft, het is toch zulk een lastig pak de weelde te dragen.

O zondaar, wat bent u er gruwelijk aan toe. Nu bent u vrolijk, maar wat een omkeer zal er komen! Wordt u niet veranderd door Gods Geest, wat zult u veranderd worden door Zijn oordelen! De vromen, die niets hadden om hun hoofd op te leggen, ja uw knechten, die door u veracht u hebben staan dienen: hebben zij God gevreesd en hun heren niet, dan zullen zij voor de Heere der heren staan, terwijl hun heren in de hel zullen geworpen worden, gebonden aan handen en voeten. Een bedelaar, die God vreest, zal naar God gaan (terwijl de rijken in de hel zijn), en zij zullen in de hemel in het genot van een eeuwig goed zijn. Dan zullen de heren wensen dat zij die heerlijke staat hunner knechten hadden, en de rijke die van die vrome bedelaar. Een Farao zal wensen: o God, was ik een Mozes geweest, die ik aan mijn hof niet kon dulden! Een Izébel: ach, was ik Elia geweest en een Micha! Een Saul: ach, was ik David geweest, die ik aan de wand wilde spitten! Een Judas: ach, was ik Petrus geweest! Daar een Ahasvéros en een Haman: was ik Mórdechai geweest! Een Pilatus: ach, was ik die ene moordenaar geweest, die daar op hel kruisbed genade kreeg!

Wilt u iets lezen, wij bevelen u iets aan uit de apocriefe boeken. Doch wij bevelen u de apocriefe boeken niet aan te lezen, of lees eerst de geleerde voorrede, die daar voor geplaatst is. Lees dan thuis gekomen zijnde het vijfde hoofdstuk van het Boek der Wijsheid eens, die samenspraak die u daar van de goddelozen zult vinden over hun verloren toestand en de staat der vromen.

"Dan zullen de rechtvaardigen met grote vrijmoedigheid staan, voor het aangezicht dergenen die hen verdrukten, en dan zullen de goddelozen zeggen: wij zotten hielden hun leven voor razernij, en wij belachten ze, en rekenden ze voor een spreekwoord, maar nu zijn wij beroerd over deze onvermeende gelukzaligheid, en in angst des geestes zuchten wij, die dachten dat hun einde smadelijk was, en hun doen razernij, en zie, hoe hebben ze nu een lot onder de heiligen, hoe zijn zij nu gerekend onder de kinderen Gods. Dan zullen zij zeggen: Wat heeft de rijkdom ons gedaan, en ons pochen ons aangebracht? Onze hovaardij heeft ons verleid, en nu is het al weg, zoals een schip in de lucht gevlogen en als een pijl door de lucht vliegt: terstond sluit de lucht achter de pijl, u ziet ze niet meer."

Lees in het Boek der Wijsheid dat vijfde hoofdstuk, zeg ik, daar zult u ze zeer naar horen spreken onder elkaar.

Zondaar, wat komt het u duur te staan! Voor een dertig, veertig, vijftig, zestig, zeventig, tachtig jaar, minder of meer, de zonden te doen, te vloeken, te liegen, te drinken, te lasteren, te achterklappen: eeuwig onder de toorn Gods te liggen! Het is veel te weinig dat de Indianen en andere volkeren voor hun paarden ijzer nemen: men is verwonderd over hun dwaasheid, en u verkoopt uw ziel om de zonden te doen, om eeuwig in dat nare gezelschap te wezen! Is dat wel de pijn waard, om een korte tijd zorgeloos te leven, te eten, te drinken, te zeggen: wat vraag ik naar God? Is dat het waard, te moeten schreeuwen: nu vervloek ik de dag dat ik geboren ben?

Kinderen Gods, daar zijt u vrij van. De bitterheid des doods is voor u geweken: al lag ze nog zo op uw hart, het zal u in eeuwigheid niet treffen; Jezus is in uw plaats getreden, en u hebt het naar Hem gewend, en voor degenen die in Christus Jezus zijn, is er geen verdoemenis, Rom. 8:1. Ja, zult u zeggen, dat geloof ik: voor die in Hem zijn, is er geen verdoemenis, maar ach, was ik in Hem! Ik zoek het wel, maar ik weet ook dat het missen gevaarlijk is; velen beelden het zich in, en een van beide is waar: *ik ben in Hem of buiten Hem.*

O, het is zo nodig zichzelf te onderzoeken. Wie is in Christus?

1. Ten eerste, zo een heeft licht gekregen, dat hij van nature buiten Hem is.
2. Daarop kreeg hij te zien, hoe nodig voor hem Jezus was: Hem te gaan zoeken wordt dan zijn werk.
3. Kunt u enig verslag ervan geven, hoe u in Hem kwam? Wanneer, hoe en waar geschiedde het? u moet tenminste iets weten.
4. Zegt gij: ik weet geen jaar, of uur, of dag? Kent u dan geen angsten, aankleven, schreeuwen, roepen, hoogschatten van Jezus? Hieraan kennen wij, dat wij in Hem zijn en blijven, en Hij in ons, omdat Hij ons van Zijn Geest gegeven heeft, 1 Joh. 4:13.
5. Leeft u naar de Geest en niet naar het vlees? zoals God het gaarne had, en niet zoals uw natuur het wilde? In Romeinen 8:1 zegt Paulus, dat zulken in Christus zijn, die niet naar het vlees wandelen, maar naar den Geest.
6. Zocht u kracht om door te breken, om allengskens meer voor God te leven? Ging u doden de leden die op de aarde waren? Wilt u heilig leven, doodt dan uw leden die op de aarde zijn, Kol. 3:5. Die van Christus zijn, hebben het vlees gekruist met de bewegingen en begeerlijkheden, Gal. 5:24.

Ach, zegt wellicht een zondaar, *ik wilde dat ik ook in Hem was!* Met dat te wensen kunt u in de hel vallen. Hoe menigeen wenste in de ark te zijn toen de zondvloed kwam! Hoe menigeen wenste om uit Sódóm te wezen toen het in de brand stond! Hoe menige Egyptenaar wilde wel uit de zee geweest zijn toen zij overdekt werden! Maar is uw wens oprecht, dan moeten wij het omkeren. En zegt gij: *predikant, zeg het mij toch eens wat ik doen moet?*

- (1) Wel, erken voor God dat u niet dan de hel verdiend hebt. De natuur, uw consciëntie, de Schriftuur, die zullen u dat zelf leren.
- (2) Belijd voor de Heere uw zonden, dat zij niet uit zwakheid waren, maar dat zij u een lekkere bete waren en vermaak.
- (3) Val neer voor de Heere, smeek, kerm, houd aan, pleit op het bloed van Christus, op Gods Naam, op Zijn macht, op Zijn algenoegzaamheid, op Zijn heerlijkheid, Job 9, Psalm 6 en 143.
- (4) Moet u in Christus zijn, vlied naar Hem, het is niet buiten hope, Hij biedt Zichzelf nog aan, Hij overtuigt u dikwijls en misschien nu nog. Ei, laat den schrik des Heeren u bewegen tot het geloof, 2 Kor. 5:11. Doe als de Kananése vrouw, die

aanhield, en kleef de Heere achteraan als Jakob, die zei: *Ik zal U niet laten gaan, tenzij dat Gij mij zegent*, Gen. 32:26. Zeg als Paulus: *Ik acht alle dingen schade, en acht die drek te zijn, opdat ik Christus moge gewinnen*, Filipp. 3:8.

- (5) Ten laatste, blijf zo liggen voor de Heere, betuigende: *Als U mij de scepter belieft toe te reiken, ik zal er U eeuwig voor lieven en dienen, Heere, maar belieft u Uw aangezicht af te wenden van mij, het zal wel hard, maar rechtvaardig wezen. Heere, ga toch niet in het gericht met mij*, Psalm 143:2.

Wilt u zo doen, de weg is gebaad om door Christus tot God te gaan. Wilt u niet, dan zult u uw ogen in de hel opslaan, en liggen huilen en brommen als een beer. Ik hoop en bid, dat God ons elk sparen zal, tot Zijn eer, om Zijns Zoons wil. Amen.

VIJFTIENDE PREEK OVER LUKAS 16:25

Maar Abraham zeide: Kind, gedenk dat gij uw goed ontvangen hebt in uw leven, en Lazarus desgelijks het kwade; en nu wordt hij vertroost, en gij lijdt smarten.

Wij lezen in Job 18:14: *Zijn vertrouwen zal uit zijn tent uitgerukt worden; zulks zal hem doen treden tot den koning der verschrikkingen.* En in het dertiende vers: *De eerstgeborene des doods zal de grendelen van zijn huid verteren, zijn grendelen zal hij verteren.* Dit getuigt Bildad van die hij goddelozen genoemd had in het vijfde vers. En in het vervolg van het hoofdstuk zegt de man: *zij zullen van het licht gestoten worden in de duisternis en men zal ze van de wereld verjagen,* vers 18. Het is een nare staat, en wat is dat te zeggen, de eerstgeborene des doods, wat zijn de grendelen van zijn huid, en waarom wordt de dood genoemd een koning der verschrikkingen?

De eerstgeborene des doods, dat is te zeggen, *een voorname dood.* De eerstgeborenen onder de kinderen Israëls, dat waren de voornaamsten. Het is dan te zeggen, een opzienbarende dood. Wat zijn de grendelen van zijn huid? Dat zijn de doodsbeenderen, waar de huid aan vast is. Die eerstgeborene des doods zou de grendelen van zijn huid verteren. Dat geschiedt door ziekte en door zwakheid in het leven, en het geschiedt in de dood. Daarom, zo iemand zijn vertrouwen daarop gesteld heeft, het zal hem ontvallen, en dan heeft hij niet met al, en daar moet hij dan gaan treden tot den koning der verschrikkingen, tot die nare staat des doods, en tot die vreselijke executeur, de duivel, met welke vreze des doods elk onbegenadigd mens leeft.

De dood wordt een koning genoemd. Hij heerst over alle mensen; daar is geen koning, die zoveel onderdanen heeft. Wij moeten allen gaan in den weg der ganse aarde, Joz. 23:14. *Wat man leeft er, die den dood niet zien zal?* Psalm 89:49. *Door één mens is de zonde in de wereld ingekomen, en door de zonde de dood, en de dood is tot alle mensen doorgedaan, in welken allen gezondigd hebben,* Rom. 5:12. *De dood heeft geheerst van Adam tot Mozes toe, ook over degenen die niet gezondigd hadden in de gelijkheid der overtreding van Adam,* vers 14. En dat gaat zo voort tot alle mensen.

De dood wordt *een koning der verschrikkingen* genoemd, omdat, of hij zacht of hard is, zij moeten hem elk ondergaan, en er is niemand die er met ernst aan denken kan zonder verschrikking, al was het een vrome Hizkia: *hij piepte zoals een kraan of zwaluw, en hij kirde als een duif,* Jes. 38:14. Het is een bittere kelk, die elk drinken moet. Zie Mattheus 26:39.

Maar vooral is de dood *een koning der verschrikkingen* voor een mens die geen genade heeft. Waarom?

1. Ten eerste, omdat hij de band breekt tussen ziel en lichaam. Hij breekt de band, die er is tussen die twee oudste, liefste en voornaamste vrienden. Hij breekt de band des levens, die er is tussen ziel en lichaam, zodat bewaarheid wordt het zeggen van de Prediker: de dood maakt dat stof, het lichaam, wederom tot aarde keert, als het geweest is; en de geest wederom tot God keert, Die hem gegeven heeft, Pred. 12:7.
2. Hij is een koning der verschrikkingen, omdat met de dood ophoudt al het goed, dat die twee, ziel en lichaam, op de wereld genoten hebben: dan houdt het alles op, al het vermaak dat zij hadden. Hebben zij afgodjes gehad, en lekkere beten, en kostelijke klederen, waar ze zich mee verkwikten, dan gaat het als in Lukas 12:20:

Gij dwaas, in dezen nacht zal men uw ziel van u afeisen; en hetgeen gij bereid hebt, wiens zal het zijn?

3. Ook wordt de dood zo genoemd, omdat er in het leven zoveel bedreven is, waar de consciëntie hen van gewaarschuwd heeft, dat zij er bij hun dood een verantwoording van zouden moeten doen. Dan zegt ze: u zult rekenschap moeten geven van al uw woorden en daden, van die zonden, die u bedreven hebt met woorden, met daden, in de omgang, in het bedienen van uw ambt, en in uw huis, en hoe u waargenomen hebt al de middelen van de genade; ik waarschuw u, u zult rekenschap geven.
4. Hij wordt zo met recht genoemd, omdat wij weten, zo wij een slechte uitkomst hebben, dat wij het niemand zullen kunnen wijten. Het geweten zal zeggen: uw bederf is uit u, het is uw eigen boosheid, dat het zo bitter is, dat het tot aan uw hart raakt, Jer. 4:18.
5. Ja, de dood wordt *een koning der verschrikkingen* genoemd, omdat als de zondaar gestorven is, hij dan verloren gaat, zodat er geen herdoen aan is in eeuwigheid. zoals hij dan gezaaid heeft, gaat hij maaïen, Gal. 6:7. Al de middelen die hij in het leven gehad heeft, in het leven te gebruiken, is goed, maar dan niet. Te willen lezen, bidden, horen, zal dan te laat wezen; dan olie te willen kopen, is niet goed; dan zegt God: De deur is gesloten, als in Matthéüs 25:10. Als zij dan roepen, dan houdt de Heere Zich als doof, ja dan zal Hij lachen in hun verderf; Hij zal spotten, wanneer hun vreze komt, Spr. 1:26.
6. Ten laatste, hij wordt een koning der verschrikkingen genoemd, omdat hij de onbekeerden in zulk een nare toestand brengt, onder een zwerm duivelen, zonder dat er iemand komen zal om hen te verkwikken.

Zulke dingen hebben wij een tijdlang gezien, en wij zijn hier thans bijeen om er nog een stukje van te zien, in dit vijfentwintigste vers, waarin Lukas zegt: *Maar Abraham zeide: Kind, gedenk dat gij uw goed ontvangen hebt in uw leven, en Lázarus desgelijks het kwade; en nu wordt hij vertroost, en gij lijdt smarten.*

Wij hebben een man gezien, van wie men zou zeggen: er ontbreekt die man niets, hij gaat prachtig en zwierig gekleed. Het was een groot man, en hij was wellicht ook al op jaren gekomen. Daar tegenover ligt hier een arm man, met name Lázarus, wellicht toen zo goed bekend in die tijd, als dat men nu een arme kent. Het was een Godvrezend man, die geacht was in de ogen van God. Het beliefdde God, dat die arme in die tijd leefde, in welke de vervolging zo sterk was. God belooft hem te bezoeken met ongezondheid; hij was misschien door de tirannie, door de geselen en slagen der vijanden vol wonden en builen. Deze man dan niets hebbende en niets kunnende doen, die valt neer voor de deur van een rijke, en hij begeert van de in- en van de uitgaande de kruimkens, die van de tafel des rijken vielen om zich te verkwikken. Maar het was zoals of ze liedekens zongen bij die treurige, wat hem was als edik op salpeter, Spr. 25:20. Het was of het in het huis van die rijke was zoals in het huis van Ahasvéros: toen geheel Susan verward was, zo dronk Haman zich dronken in het huis van de koningin Esther. Er was bij deze arme man niet dan treuren. God beschikt hem beesten, die de man verkwikken, want ook de honden kwamen en lekten zijn zweren. Behalve dat, God beschikt dat de ziekte van de man toeneemt, en de man, hij sterft, misschien daar voor de deur van de rijke. Er was niemand begaan over, toen hij dood was, en daar was blijdschap in het huis van de rijke, dat die arme van voor de deur weg was. Maar wat doet God? Hij krijgt een heerlijke uitkomst: de engelen, die brengen hem in de hemel, en daar geniet hij datzelfde wat Abraham daar geniet. Toen kwam God en Die bezocht de rijke ook: Hij laat een ziekte komen, en geeft de dood

bevel dat hij hem de pijl in zijn borst zou schieten, misschien zoals hij daar aan tafel zat; het waagt er van zijn ziekte, het wordt erger, die man, hij sterft ook, en zoals hij prachtig in zijn leven was, zo heeft hij ook een statieuze begrafenis: 't was alles op het heerlijkste. Ach, hoe droevig is het als het zo gaat! De ziel in de hel, het stro voor de deur¹⁷, en een statieuze begrafenis voor het lichaam! Wat weet zo een daarvan? Zo gaat het met deze man: wat had hij aan zijn statieuze begrafenis?

Daar ligt hij, en hij heft de ogen van zijn verstand op in de hel, en daar ziet hij Abraham van verre, en Lázarus in zijn schoot, en zo zet hij het in zijn verbeelding op een zuchten en begeren.

Hij riep en zeide: Vader Abraham, ontferm u mijner en zend Lázarus, dat hij het uiterste zijns vingers in het water dope, en verkoele mijn tong; want ik lijd smarten in deze vlam. Och, wat voor een pijn heb ik in mijn verstand! Wat een pijn in mijn memorie! Wat een pijn in mijn consciëntie! Wat een pijn in mijn wil! En wat heb ik nog allemaal te wachten ook voor mijn lichaam! In dit alles is zijn geest zo werkzaam, en zo overleggende schreeuwt, en tiert, en huilt hij in zijn hart. De ziel kan hier wel huilen en brullen van het geruis des harten, Psalm 38:9. Zo is het daar ook: in zijn overlegging maakt hij als een gebrom, zoals de beren schreeuwt hij het uit, hij schreeuwt uit de hel naar de hemel, en hij verbeeldt zich dat er een antwoord uit de hemel geschiedt aan hem, deze ellendige, in de hel.

Dat hebben wij wat te bezien, en daarin deze stukken:

- I. Ten eerste, zo verbeeldt hij zich een vriendelijke aanspraak dat Abraham zeide: *Kind*.
- II. Ten tweede, hij wordt gewezen op zijn leven op de aarde: *Gedenk dat gij het goede gehad hebt op de aarde, en zo het goed ontvangen hebt in uw leven*.
- III. Ten derde wordt hij gewezen op het leven van die ellendige op de aarde: *En Lázarus desgelijks het kwade*.
- IV. Ten vierde wordt hij gewezen op het geluk van die arme in de hemel: *Nu wordt hij vertroost*.
- V. Ten vijfde op zijn pijn en smarten in de hel: *En gij lijdt smarten*.
- VI. Ten laatste, waartoe de Heere dit alles zegt.

Let eens op; God geve dat wij het nooit mogen ondervinden!

- Ten eerste, zeggen wij, de man verbeeldt zich een vriendelijke aanspraak, dat Abraham tot hem zegt: kind.
- Dan verbeeldt hij zich, dat Abraham hem wijst op zijn leven op aarde. Dan, dat hij zou denken aan de ellenden van die arme Lázarus.
- Dan, dat hij zegt: kind, kom en zie, nu wordt hij getroost.
- Dan: zie wat smarten u nu lijdt. Eindelijk en ten laatste moeten wij zien waartoe de Heere dit zei.

I. Wat het eerste aangaat. Ach, het was of hij zich in de hel nog wilde vleien. O, die daar zullen aanlanden in de hel, zullen ze zich nog willen vleien met pleisters van loze kalk? Zo doet deze. Ach, zegt hij, als vader Abraham tot mij sprak, hij zou zeggen: *Kind*. Maar geliefden, had Abraham tot hem gesproken, hij zou een geheel andere taal gesproken hebben. Het zou niet kind geweest zijn, maar: gij Ismaëliet, gij Hagarener, gij vleselijk zaad, dat uitgeworpen is, als de zoon van Hagar; ik schaam mij dat u mijn zoon en mijn kind genaamd wordt, gij verdervend kind, u bent een zaad der

¹⁷ Het was vroeger in Zeeland een gewoonte, afkomstig uit het heidendom, om stro te leggen op de stoep of voor de deur van het sterfhuis.

boosdoeners, u bent een kind tot mijn schande, maar niet tot mijn eer. O onbesnedene van hart en van oren, ontaard kind, u bent mijn kind niet, o zoon der verkeerdheid, u bent een zot kind, een verdervend kind, o zoon des verkeerden. Ach, had Abraham hem kunnen spreken, hij had de taal van de Heere Jezus gebruikt, waar Hij zegt: *gij zegt dat gij Abrahams zaad zijt*, maar gij zijt uit den vader den duivel, Joh. 8:44. O, hij zou hebben moeten zeggen, als Johannes de Doper: *Meent niet bij uzelfen te zeggen: Wij hebben Abraham tot een vader*, Matth. 3:9. Hij zou hebben moeten zeggen: u bent mijn kind niet, u bent uit het vleselijke Israël, u bent geen kind der belofte. Zo zou Abraham hem hebben moeten aanspreken.

Maar deze vleit zichzelf, en hij zegt: Abraham zegt: *Kind*, en zo pleistert hij zichzelf met loze kalk. Het was of hij zeggen wilde, dat Abraham ontferming met hem had, zoals David met Absalom, en Abraham over Ismaël toen hij nog op aarde was; maar Abraham had geen medelijden met hem. Het is evenals met een kind, dat al zijn goed van huis uit heeft, en het is welgedaan en goed opgevoed door zijn ouders, en het leeft niet naar zijn opvoeding, het gaat zich tot deugnieterij begeven, het raakt in de handen van de justitie, de dienaars van de justitie brengen hem in het gevangenhuis, en zij leggen hem op de koude grond, waar padden zijn en allerlei ongedierte; daar ligt hij en denkt: ach, wisten mijn ouders het! Daar verbeeldt die ellendige zich, dat zijn vader zulk een medelijden met hem zou hebben als toen hij een kind was, dat op de schoot vriendelijk getroeteld werd; maar tot zichzelf komende, begint hij te denken dat zijn vader zegt: Ik erken u voor mijn kind niet; is dat naar mijn opvoeding, en naar mijn raad die ik u gegeven heb, en naar al het goede dat ik aan u ten koste gelegd heb? Mijn vaderlijk hart is van u afgekeerd; bent u in ongelegenheid, help nu uzelf daaruit.

Daar ligt hij en denkt dat zijn ouders zulk een medelijden met hem zouden hebben, maar het zal heel anders zijn. Op de wereld kan dat nog wel gebeuren, dat een vrouw haar zuigeling vergeet, en dat een barmhartige moeder haar kind in stukken snijdt om te eten in de belegering en benauwing. Meent u dat ouders die in de hemelen zijn, daar medelijden zullen hebben over hun kinderen die in de hel zijn? Nee, dat zou strijden met hun volmaakte staat. Daar ligt hij dan en denkt en maalt: Abraham zegt nogal *kind*; want hij wil toch kind heten.

II. Maar wat verbeeldt hij zich voor antwoord? Daar verbeeldt hij zich, dat Abraham zegt: Ga na uw leven op de aarde; wat al blijdschap hebt u op de aarde gehad! Gedenk dat gij uw goed ontvangen hebt in uw leven, en laat dat u nu verkwikken. U hebt het goede daar genoten, en Lázarus, die daar het kwade leed, aan hem hebt u op de aarde niet eens willen denken, maar nu wordt hij getroost. Man, u hebt geleefd op de aarde, en u had al wat u begeerde, u had goed, en dat was uw goed, gedenk dat in de hel; u had het goede, u leefde vrolijk, u had weelde. Velen zeggen: *Wie zal ons het goede doen zien?* Psalm 4:7. U was onder die; het was alles in uw huis, wat u begeerde, het ging uw inbeelding te boven, en u zag wellicht niet eens dat het een gave Gods was, en bedacht wellicht niet eens dat u er maar rentmeester van was. U zei maar: *het is mijn goed*. Ja u zou wel gezegd hebben als Nabal: *Wie is David en wie is de zoon van Isaï? Er zijn heden vele knechten die zich afscheuren, elk van zijn heer. Zou ik dan mijn brood en mijn water en mijn geslacht vlees nemen, dat ik voor mijn scheerders geslacht heb, en zou ik het den mannen geven, die ik niet weet vanwaar zij zijn?* 1 Sam. 25:10, 11. U zei: Het is mijn goed, en zou ik dat geven aan Lázarus en anderen? God heeft het mij gegeven, ik heb het rechtvaardig of niet rechtvaardig bezeten, ik gebruik het; kan ik er niet mee doen wat ik wil? Het is mijne, ik doe er mijzelf goed van. Het is uw goed dat u alleen achtte, waar u alleen achting voor had, u achtte de

hoogmoedigen gelukzalig, Mal. 3:15. Die koets en paarden houden, achtte u gelukkig. Het is uw goed; u was als een Démas, die de tegenwoordige wereld liefhad, 2 Tim. 4:10. U hebt over God niet te klagen: Die heeft u rijkelijk medegedeeld. Het was uw goed, dat u voor uw leven had: het vloog niet met arendsvleugelen weg, u bezat het tot uw dood, u hebt het uw erfgenamen nagelaten; u was niet als Job, bij wie een bode kwam en zei: *Het vuur Gods viel uit den hemel en ontstak onder uw schapen en verteerde ze*, Job 1:16. Het is uw goed, dat u voor uw leven had, man, zie eens wat u allemaal genoten hebt. U hebt met zijden klederen gegaan, in het purper en fijn lijnwaad; u leefde prachtig, u was een van de prachtigste lieden. Tot pracht behoren ook juwelen. Bezie uw spijze en uw drank, het waren koninklijke lekkernijen, het was of u te Sódóm geboren waart, waar zatheid van brood was, Ezech. 16:49. Gedenk hoe er voor u gezorgd is, u was te eten of u had er te eten, het was of het alle dagen feest was: wat voor schotels met eten, wat een overdaad, wat een koninklijke wijn had u! Gedenk in wat een gezelschap u was, u kon daar op de wereld zo smakelijk van spreken; dan zie u: ik heb hier gereisd, daar gereden, zo gewandeld, dat gedaan, het was alles in goede sier. Man, u ligt daar nu in de hel, kom als een man: het heeft u op de wereld zo dikwijls verkwikt en opgeholpen, verkwik er u nu ook mee, met aan uw plezier te denken, dat u op de wereld had, houd u daar nu in de eeuwigheid ook mee op.

Doch dat kan onmogelijk zijn: daaraan te denken zou zoveel te meer smart baren, zoals het de verloren zoon was te denken aan het goede dat hij in zijns vaders huis genoten had, aan al die overvloed. Denk nu: zo ben ik geweest, daar ben ik geweest, dat heb ik gedaan; gedenk dat in de hel. *Ach Heere, wat zal dat naar zijn!*

III. Maar zie eens wat een bitter gevolg de zonde heeft, en hoe waarachtig en rechtvaardig God is. Hij had geen banden tot de dood; maar kijk eens, hoe neemt de zaak een keer: denk eens aan Lazarus, zegt hij tot zichzelf, die hebt u ook gekend. Hij was een man vol smarten, die wel een aalmoes van u verzocht als u voorbijging. Daar lag hij menigmaal met tranen voor u; hij had niets tot zijn verkwikking, dan de kruimkens, die hij uit het slijk raapte; de etter vloeide langs zijn lichaam; hij had geen geneesheren dan honden; klinkt zijn geluid niet nog in uw oren, van zijn kermen, zuchten, bedelen? Ligt het niet nog levendig in uw memorie? En u verhardde u ertegen, u deed zoals de rijken meest doen: er staat een arme voor de deur, hij wordt voor het hoofd gestoten, zij drukken hem, hoe wordt er wel met hem omgesprongen! Niemand had ingang bij deze dan de rijken: die mochten binnen de deur komen. Terwijl dat de armen daar staan schreien om een stukje brood, zitten zij in huis en spelen en dobbelen. O, wat heeft die arme allemaal moeten ondergaan, wat al smarten in zijn leven, *maar nu wordt hij vertroost, en gij lijdt smarten*.

IV. Overdenk eens met uw gedachten het geluk van die arme man, die een recht kind van Abraham was. Bezie zijn geluk: hij is nu niet meer arm, hij is boven in de hemel. Toen hij nog op de wereld was, heeft hij veel vriendelijkheid van God genoten in zijn ziel, in die tekentjes van genade, in die kussen van Gods mond, in het smaken van de zekerheid zijner zaligheid. Dat was ook tot zijn verkwikking; hoe zou hij het anders alles te boven gekomen zijn? Anders zou hij wel gezegd hebben: het is tevergeefs dat ik mijn handen uitgebreid heb. En nu, na het wenen van deze tortelduif, is de zangtijd genaakt, nu houdt zijn wenen op. Nu werd aan hem vervuld:

Gij zult mijn kruis eindigen hier;

Want goedertier

Zijt Gij gestadig.

Psalm 138:5, Datheen

Daar werden nu de tranen van zijn ogen afgewist; zuchten, wenen, gekrijt was nu weggevloden; nu was hij bevrijd van alle druk, nu werd hij vertroost. Waarmee? Met het genieten van al wat hem verkwikking kon bijbrengen. Hij wordt vertroost; die arme man is in de hemel, hij is verlost van alle druk, van zijn ellendig lichaam, hij heeft geen zweren meer. Daar ligt zijn lichaam en het wordt tot stof, totdat God het weer heerlijk opwekken zal. Hij is verlost van alle pijn en smart en kommer die hij had om aan een kruimpje brood te komen, en van alle kruis en ongemak. Dat heeft hij voor de poorten van de eeuwigheid allemaal laten liggen. Daar houdt nu op de bestrijding van de duivel; hoe dikwijls heeft die helse leeuw gebruld om hem te verslinden! Nu heeft hij volmaakte genade; nu hoeft hij niet meer te kermen: Als ik het goede wil doen, het kwade ligt mij bij, als Paulus in Romeinen 7:21. Als hij de drinkbeker moest drinken die God hem gaf, was hij niet altijd gewillig; maar nu is zijn geloof veranderd in aanschouwen, 2 Kor. 5:7.

Tegenover al zijn ellenden wordt hij nu verkwikt en vertroost. Waarmee? De Drie-enige God is zijn Deel, de hemel is zijn woning, de Heere Jezus Christus is zijn Vriend, en daar is hij nu eeuwig in Zijn gezelschap. Daar houdt niet alleen op zijn smart en ellende, maar daar verliest hij zich in de verzadiging der vreugde en lieflijkheden aan Gods rechterhand, eeuwiglijk en altoos, Psalm 16:11. Daar is hij in het gewemel van de engelen, en van Abraham en zijns gelijken. Die groten, die zijn daar zo één hart en één ziel. En zo zal hij altijd met en bij den Heere wezen, 1 Thess. 4:17. Zalig die treurige, nu wordt hij vertroost, Matth. 5:4. Hij klaagt noch kermt meer, maar hij zingt en dankt, ja, en hij is daar in de verwachting van nog groter.

V. Maar wat gebeurt aan u, man? Wat aan mij gebeurt? Ik lijd smarten. Ach, mijn breuk is zo groot als de zee, waar zal ik mijn troosters vandaan krijgen? Wie zal mij troosten? Er is niemand in de hemel, of hij zal daar blijven, in die staat der heerlijkheid. Alzo zal Lázarus altijd bij de Heere wezen, en ja, alzo zal ik altijd bij de duivel wezen.

Wat dunkt u, is dat geen taal, die uw hart doet breken? Dat het de waarheid is, dat kan niemand ontkennen.

VI. Nu ons laatste stuk, dat was waarom de Heere dat zo voorstelde.

1. Dat er mensen in de wereld zijn, die zich bedriegen, dat is vast. Komt u bij gezonden en bij zieken, de mensen gaan allen naar de hemel; zij zijn rijk en weelderige bazen, maar zij gaan zeker naar de hemel. De Zaligmaker toont hoe menigeen zich erin bedriegt, die dan ligt te schreeuwen: bedrog, het is bedrog, verraad, verraad!
2. Waarom stelt Hij het nog meer voor? Om Gods arme kinderen te ondersteunen. Wordt u gedrukt in uw recht, krijgt u niet dan droefheid, wel, er is een gedenkboek voor Zijn aangezicht, voor degenen die den HEERE vrezen, en voor degenen die aan Zijn Naam gedenken, Mal. 3:16. En dan zal er nog eens gezien worden het onderscheid dat er is tussen die God vrezen en die Hem niet vrezen, vers 18. De vromen zijn op de wereld wel te veel, maar zij zijn allen welkom die maar weelderigen zijn: wat een onderscheid is er op de wereld! Maar daar zal nog eens een onderscheid gezien worden, maar dat zal aan de zijde wezen van die God vrezen.
3. Nog eens, dit wordt getoond, om te doen zien de rechtvaardigheid Gods; men zou anders zeggen: is er wel recht bij God? Wij zeiden daareven in het begin: hoe zullen de goddelozen naar de hel gaan? Ach, zij zullen als lammeren ernaar toegaan, zij zullen moeten uitroepen: ach, Gij zijt zo rechtvaardig dat U ons

verdoemt, wij hebben al Uw goed misbruikt. Dan zullen ze als lammeren zijn. Maar hier spraken ze uit de hoogte. Zij zullen zeggen: God is rechtvaardig, maar wij moeten met schaamte onze aangezichten bedekken.

4. Ook stelt de Heere dit voor, opdat gij, als u armen ziet, uw hart voor hen niet sluit. Dat zijn zo de oogmerken Gods in dit te tonen, bijzonder wel het laatste: Maakt uzelf dan vrienden uit de onrechtvaardige Mammon, vers 9. Zo u hen van uw lichamelijke gaven geeft, zullen zij u van hun geestelijke gaven geven, zij zullen voor u bidden en schreien, zodat u in huis zult moeten gaan en zeggen: ach Heere, ben ik dat waard? U zult aan Mijn kinderen geen lichamelijke gaven geven, of zij zullen eens voor u schreien, bidden, en de Heere eens danken over u. U mag wel eens bij een arme vrome neerzitten: daar is veel meer bij te halen dan bij de rijken.

Zie, daar hebt u de inhoud van dit ons tekstvers. Nu nog een woord ter toepassing.

Toepassing

Gij zult zeggen: als ik dat nu alles zo heb horen prediken, zal er dan in de hemel gesproken worden tot die mensen die in de hel zijn? Boven dat, zult u in uw gedachten wellicht denken, zullen zij zulke gedachten hebben in de hemel of in de hel? Die twee zaken moeten we nog wat overdenken.

1. *Zullen zij uit de hemel spreken tot mensen die in de afgrond zijn?*

Nee, maar zij zullen het zich wel verbeelden, hoe de goddelozen het gehad hebben op de aarde, en hoe ze het nu hebben in de hel. Hoe, komt u dat ongelofelijk voor? Zullen Job en Asaf, die hier zo gekermd hebben over de voorspoed der goddelozen, in de hemel aan hen niet denken? Komt u dat ongelofelijk voor, dat hun dat leven te binnen zal komen in de hemel? In de hemel zal het hun levendiger zijn dan het hier is. Komt u dat ongelofelijk voor, dat zij in de hemel zullen denken aan diegenen die in de hel zijn? Zij doen het nu wel, nu hun ziel zo volmaakt niet is, en zouden zij het daar dan niet doen? Die in de hemel zijn, hebben zij de Bijbel niet gehad, waarin zij van de hel gelezen hebben? Hebben zij niet iets van de hel gesmaakt, in die sprankels van de hel, in die vreze van verloren te gaan? Het zal hun evenzo goed te binnenkomen, als het de overste der schenkers te binnen kwam van jozef, wat hij in het gevangenhuis tot hem gezegd had. Evenzo goed als het Israël in de woestijn te binnen kwam, wat zij in Egypte genoten hadden, en toen zij in Babel waren, het goede dat zij in Jeruzalem genoten hadden. En zo goed als het de verloren zoon, toen hij tot zichzelf kwam, te binnen kwam, het geluk dat anderen in zijns vaders huis genoten.

2. U zult zeggen: er is nog iets in mijn gedachten (als ik zo zou mogen spreken); *meent u dat er in de hemel zulke verbeeldingen zullen wezen?*

Wel, in goeden gemoede, waar zou het tegen strijden? Zal de ziel dan vernietigd wezen? Leeft zij niet? Wat is het leven van de ziel? Is zij niet in een gedurige werkzaamheid? Overlegt zij niet gedurig? Zijn de krachten der ziel niet verstand, wil, memorie, consciëntie? En waar zou het nu tegen aanlopen? Heeft de ziel hier op de wereld zulk een grote verbeeldingskracht² en bevatting, dat zij naar de kunst zulke grote dingen spreken kan, onder verbloemde manieren van spreken, zoals wij zien in de zoon van Jerubbaäl, die de knechten van Jerubbaäl zo aansprak, en het volk van Israël, zoals er aangetekend staat in Richteren 9, en zoals men leest in Psalm 19:2: De hemelen vertellen Gods eer, en het uitspansel verkondigt Zijner handen werk (wel, de hemelen kunnen niet spreken), en in Job 12:7-9: Waarlijk, vraag ook de beesten, en elkeen van die zal het u leren; en het gevogelte des hemels, dat zal het u te kennen geven Wie al deze dingen geschapen heeft. Of

spreek tot de aarde, en zij zal het u leren; ook zullen het u de vissen der zee vertellen. Wie ziet niet in allen dezen dat de hand des HEEREN dit doet? Romeinen 8 staat: Wij weten dat het ganse schepsel tezamen zucht en verwacht, als met opgestoken hoofde, de openbaring der kinderen Gods. Is dat een sieraad en kunst onder de mensen, zelfs levenloze dingen sprekende in te voeren, denk dan eens in, hoe de levende ziel zich verbeelden zal, dat zij zulke ouders gehad heeft, en zulk een opvoeding, en hoe zij zich in de hemel verbeelden zullen: ik heb zulke middelen der genade gehad, zo ben ik bekeerd geworden, zo heb ik omgezworven eer ik terecht kwam. Bezie de moeder van Sísëra, Richt. 5:28, 29: zij kijkt uit door het venster en schreeuwde door de traliën, en zei: Waarom vertrekt zijn wagen te komen? Waarom blijven de gangen zijner wagens achter? Zijne majesteit vertrekt en vertoeft te komen; de wijsten onder de staatvrouwen antwoordden haar.

Geliefden, wij weten dat onze ziel een kunstig stuk van Gods hand is: zij spreekt en zij zwijgt tot zichzelf, en zij zwijgt en spreekt tot anderen, ja zij kan spreken tot degenen die aan het einde der aarde zijn. Hoe dikwijls spreekt ze en vraagt en antwoordt ze zichzelf! Hoe dikwijls is zij in een samenspraak met zichzelf, dat zij zichzelf vraagt en antwoordt! Daar zal een kind in de hel zich verbeelden dat het spreekt tot zijn ouders, en tot vromen, die wel over hem zo aangedaan waren, die hem hebben zoeken te overtuigen, en naar de hemel te brengen. Wat zou toch die eeuwig levende geest anders doen, dan in de hemel denken, wat God allemaal aan haar gedaan heeft op de aarde, wat pijn en smart zij geleden heeft, en hoe zij gered is, en wat goed zij genoten heeft. Nu, daar is niets tegenin te brengen.

Zondaar, nu hebben wij een vraag aan u. Wat hebt u aan de dienst der zonde? Hoe kunt u leven? Niets te doen dan te dobbelen, te spelen, in herbergen te gaan, in hoerenkotten, te liegen, te zuipen? En zult ge u verheugen over zulke dienst? Zegt u tegen God: ik wil U niet dienen, ik wil mij niet bekeren, en ik zal evenwel in de hemel komen? En tegen vromen: val mij niet lastig? En denkt u dat ge u daarover verheugen zult? Ach nee. Zijn dat nu de gelukkigste mensen, die prachtig leven, die koets en paarden houden, die grote ambten en veel goed hebben: zijn dat de gelukkigen? En zijn dat de ongelukkigen: de armen, die genade hebben?

Zegt u: ik zal mij nog vleien in de hel; wat zal het u helpen?

Zegt gij: ik zal nog eens denken: mijn vader zegt *kind* tegen mij; u zult daar evenwel niet lang uzelf wat kunnen wijsmaken.

Wat zegt uw hart? U zult daar liggen schreeuwen, als God zeggen zal: Kind, gedenk dat gij uw goed ontvangen en gehad hebt in uw leven; vermaak u nu in die gedachten, laat dat uw vermakelijke wandelplaats zijn.

Ach, zult u dan zeggen, hoe meer dat ik daaraan denk, hoe meer smart dat ik heb.

- Ach, konden wij dit zo prediken, dat u onder des Heeren zegen op uw knieën viel en uw Rechter om genade ging bidden, met tranen in uw ogen, Job 9:15, en dat u begon te zeggen tot God: *Verdoem mij toch niet*, Job 10:2. En dat u begon te zeggen: *Heere, U wilt dat ik mij bekeer, maar bekeer Gij mij, zo zal ik bekeerd zijn, mijn HEERE*, Jer. 31:18.
- Ach, kon ik zo prediken onder Gods zegen, dat u begon te zeggen: *Ach Heere, waar heb ik mij mee opgehouden? Met datgene wat mij eeuwig drukken zal.*
- Kon ik het zo prediken, dat u verslagen in uw hart werd, en riep: *Wat moet ik doen, opdat ik zalig worde?* Zoals in Hand. 2:37 en 16:30.

Geliefden, dan zou het ons een gezegende ure zijn. U hebt deze historie misschien niet dikwijls gelezen, maar wat zou het dan een gezegende stof zijn! Het is nog niet buiten

hope met u, u leeft nog, dan zou u eerst dood moeten zijn. Ik hoop dat toch deze preek, en het prediken van deze stof, aan u gezegend mag zijn.

Zijn er hier die vrome ouders gehad hebben (hebt u ze gekend of niet), en moet u verloren gaan, hoe zult gij schreeuwen: *mijn vader en mijn moeder, ontferm u mijner*; doch vruchteloos. *Heden, als gij dan Gods stem nu nog hoort, verhardt uw hart niet*, Psalm 95:7, 8.

Kinderen Gods, wat kermt u zo, dat u zoveel ondergaan moet? Zou u wel willen ruilen met de rijksten voor uw genade, voor de liefde, en die blijdschap, die u van God wel genoten hebt tot opspringen toe? Ach, u zou zeggen: al had ik duizendmaal meer armoede, al moest ik het duizendmaal zwaarder hebben, zo wil ik niet ruilen.

Ach kinderen van God, u bent dikwijls zo verschoven bij de mensen, maar bij God bent u zo geacht. De rijken zouden u de nek wel toekeren, maar met God is het heel anders. Hebt ge u nu niet grotelijks te verheugen? Of u wat meer of wat minder van de wereld hebt, als u God maar mag hebben, dan is het alles wel. Al lag u daar met zweren op de straten, al kwamen de honden ze lekken, dan kunt u zeggen: *De snoeren zijn mij in lieflijke plaatsen gevallen; ja, een schone erfenis is mij ten deel geworden*, Psalm 16:6. De Drie-enige God, ... daar is zulk een diepte van wijsheid Gods in, en daar heeft geen duivel noch mens iets tegen te zeggen. Het geschiedt tot de grootste heerlijkheid Gods.

Verheerlijkt God Zich aan u in u genade te bewijzen, beklaag u over God niet. Meent u dat er geen einde aan uw kruis zal komen? Zegt u met Bileam: *Och, wie zal leven, als God dit doen zal?* Num. 24:23. Uzelf (een ander zal het voor u niet ondervinden), u zult het genieten. Terwijl God de goddeloze in eeuwige ellenden zal laten wezen, zo zal de Drie-enige God tot u zeggen: kunt u meer bevatten? En u zult moeten zeggen: *nee Heere*. En dan zal God zeggen: *bent u nu voldaan?* En u zult moeten zeggen: *ja Heere*.

En dan zult u eeuwig uitroepen: *dat is uit U en door U, en al de roem moet wederkeren tot U, Heere! U zij de heerlijkheid in der eeuwigheid*, Rom. 11:36. Het zal geheel wat anders zijn dan in de hel; zij zullen de kroon neerleggen voor God de Vader, en zeggen: *ere zij God Vader, dat Hij mij verloor*; en voor de Zoon, en zeggen: *ere zij God Zoon, dat Hij mij kocht*; en voor God de Heilige Geest, en zeggen: *ere zij God Heilige Geest, Die mij trok en ogen gaf om te zien; en U bent mijn trouwe Leidsman geweest, U hebt mij getroost en gedragen*.

Ach, gedraag u als kinderen Abrahams, toon uw geloof uit uw werken, en dan zal God u eeuwig verkwikken tot Zijn eer. Amen.

ZESTIENDE PREEK OVER LUKAS 16:26

En boven dit alles, tussen ons en ulieden is een grote kloof gevestigd, zodat degenen die vanhier tot u willen overgaan, niet zouden kunnen, noch ook die daar zijn, vandaar tot ons overkomen.

Wij lezen een wonderlijk stuk in Jeremía 24:1-8. De profeet moest de tempel in- en uitgaan. "De HEERE zei tot hem: wat ziet gij?"

Twee korven, zei de profeet, met aangename vruchten, die liefelijk bij de mensen zijn, het zijn vijgen.

Hoe zijn ze gesteld? zei God.

De ene, HEERE, zegt hij, zijn zeer goed, maar de andere zijn uitermate boos.

De man had goed gezien. Hoe legde God dat uit?

De boze, zei Hij, zijn de zondige goddeloze mensen, en de goede zijn de vromen, die Ik al vooruitgeschikt heb naar Chaldéa, Ik zal Mijn ogen op hen stellen ten goede, het zijn van de besten die er zijn.

U zult het zo vinden, sedert dat God een kerk gesticht heeft: daar zal geen kerk wezen of u zult er goede en kwade mensen vinden, vrome en onvrome. Ja, u zult haast niet een gezelschap of huisgezin vinden, waar het zo niet is.

- Al van Adams tijd af; in Adams huisgezin, daar had u een Kaïn en een Abel: de ene was zeer goed, en de andere was zeer boos.
- Ga naar een Noach, daar in de ark, daar zult u vinden een zeer gezegende Sem, en een zeer goddeloze vervloekte Cham.
- Ga vandaar naar de vader aller gelovigen, Abraham, naar zijn huisgezin: daar zult u vinden een zeer gezegende Izak, en een Ismaël die een spotter was.
- Ga vandaar naar een Rebekka, die twee volkeren in haar lichaam had: een Jakob die van God bemind was, en een Ezau die gehaat was.
- U zult het zo vinden in alle plaatsen, in alle tijden, en in alle eeuwen: onder de mensen, daar zal altijd kaf en koren zijn.

Dit tweërlei slag van mensen nu onder elkaar levende, hebben die nu veel op met elkaar? Ach nee zij, zij laten zich niet veel aan elkaar gelegen liggen over en weer. De rechtvaardige, die is de goddeloze een gruwel, en de goddelozen zijn de rechtvaardigen een gruwel. De goddelozen zouden wel zeggen: *zou ik niet haten, die van God geliefd zijn, en die God liefhebben?* En de vromen zeggen: *Zou ik niet haten, HEERE, die U haten? En verdriet hebben in degenen, die tegen U opstaan? Ik haat hen met een volkomen haat, tot vijanden zijn zij mij*, Psalm 139:21, 22. De vromen moeten zeggen: *ik zucht, HEERE, onder de goddelozen; o wee mij, dat ik een vreemdeling ben in Mesech, dat ik in de tenten Kedars woon*, Psalm 120:5. Ik zucht, bezwaard zijnde in dezen tabernakel, ziende de voorspoedige handel der goddelozen, 2 Kor. 5:4. Wat doen de goddelozen? Zijn zij bij de vromen, zij zuchten, over hun Godvruchtig spreken, bidden, behandelen. Over en weer hebben zij dan met elkaar niet veel druktel, en het zal zo blijven, totdat zij van elkaar gescheiden worden. Zij zullen in vier tijden gescheiden worden, op vier opmerkenswaardige stonden:

1. Ten eerste zullen zij gescheiden worden bij hun dood. Daar scheiden de vromen en de onvromen. Hun lichamen mogen bij elkaar gelegd worden in het graf; in die gemeente der doden, in dat huis der samenkomst aller levenden, daar ziet u de lichamen der vromen bij de goddelozen. Dat kunt u zien in die oude profeet: hij

gelastte zijn kinderen dat zij zijn lichaam moesten leggen bij die profeet des Heeren. Maar de zielen, die scheiden: de zielen der goddelozen gaan van stonde aan tot hun hoofd de duivel, en de andere zielen, die der vromen, die gaan van stonde aan tot hun Hoofd de Heere Jezus Christus. Daar hebt u één paar mensen op een kruisberg, die één vonnis hebben, die één executie moeten ondergaan: de ene valt voor de Heere in, en hij krijgt pardon, en hij is diezelfde dag in de hemel; en de andere blijft verstokt, en is diezelfde dag in de hel bij de duivel.

2. Niet alleen is er onderscheid in de dood, maar zij worden ook in de opstanding der doden gescheiden. God zal dat niet verdragen, dat de lichamen der vromen en der goddelozen altijd bij elkaar blijven, nee, dat verdraagt de heiligheid en de rechtvaardigheid Gods niet. De goddelozen zullen dan van de aarde als een vergiftige scheut uitgeworpen worden: de goddelozen zullen opstaan tot de opstanding der verdoemenis, en de rechtvaardigen tot de opstanding des eeuwigen levens, Joh. 5:29.
3. Dat is alles nog niet genoeg, dan zullen ze nog al te dicht bij elkaar wezen; maar dan zal God een scheiding maken in die doorluchtige dag, als Hij Zijn engelen zal uitzenden om ze vaneen te scheiden, en de ene hoop te zetten aan Zijn linkerhand, en de andere aan Zijn rechterhand, waar Hij dan hun vonnis uit zal spreken, dat onherstelbaar zal wezen; tot de ene zal Hij zeggen: *Komt, gij gezegenden Mijns Vaders, u bent gezegend en u zult gezegend blijven, beërft dat Koninkrijk, hetwelk u bereid is van de grondlegging der wereld.* Maar tot de andere zal Hij zeggen: *Gaat weg van Mij, u vervloekten, in het eeuwige vuur, hetwelk den duivel en zijn engelen bereid is; u bent vervloekt en u zult vervloekt blijven,* Matth. 25:34 en 41; zoals er staat in de eerste Psalm: *Daarom zullen de goddelozen niet bestaan in het gericht, noch de zondaars in de vergadering der rechtvaardigen,* vers 5.
4. Dan zal er nog een vierde of laatste scheiding komen, en *dan zullen de rechtvaardigen den Heere tegemoet gevoerd worden, in de wolken, in de lucht, en zo zullen zij altijd met den Heere wezen,* 1 Thess. 4:17. Daar zullen zij dan afgescheiden worden van de goddelozen: die zullen in busselen gebonden, en aan de duivel overgegeven worden, en aan dat vuur van hun hart, wat eeuwig heet en bang vallen zal.

Geliefden, hier schuwen de onvromen de vromen menigmaal, en zij willen niet bij hen zijn, maar de tijd zal komen, dat zij gescheiden zullen worden en zij zullen eeuwig gescheiden blijven. God zei eens tegen Mozes, en Mozes tot de kinderen Israëls, als het leger der Egyptenaren achter hen stond: *dat leger, dat u nu ziet, dat zult u in der eeuwigheid niet meer zien, in een korte stond zullen zij in de zee achter u versmoren,* Exod. 14:13. Mozes zei eens tegen Farao: *u geeft een verbod dat ik u niet meer zien zou, maar het is goed, ik zal uw aangezicht ook niet meer zien,* Exod. 10:29. Moet uw hart niet toegeknepen worden, als u zulke dingen in uw gedachten neemt? Durft u wel in kalmte en stilheid het te overdenken en overleggen? Zo u durft, moet uw hart dan niet toegeknepen worden? Wij vinden dat Paulus zei tot de ouderlingen van Eféze, zijn afscheid nemende van hen, *dat zij zijn aangezicht niet meer zien zouden;* allermeeest waren zij bedroefd over dat woord, Hand. 20:38. Maar zondaar, hebt u ooit afscheid horen nemen door de vromen? Als vrome ouders afscheid nemen van hun kinderen, hoe bitter is het, als zij hun afscheid nemen, dat zij dan moeten zeggen: u gaat ten verderve, en ik ga nu naar de hemel. Hoe bitter is het, als een vrouw het van haar man doet, ouders van kinderen, trouwe predikanten van hun gemeente? Hoe arme, geringe christenen het ook zijn, u zult hun opwekking, hun gebed voor u, hun aanspreken, vermanen, raad en troost in eeuwigheid niet meer hebben. Wordt uw hart

niet toegeknepen? Diende u niet te wenen en te huilen over de ellenden die over u komen zullen? Konden wij het u zó voorstellen, dat u tot beweging gebracht werd! Konden wij u bewegen door de voorstelling van zulke dingen, als wij u daar voorgelezen hebben: wat was het een gezegend voorstellen! Beliefde God het op uw hart te doen zinken, het ongeluk van deze ellendige goddeloze, zijn gekerm, waar hij zich nu en eeuwig mee bezig houdt, daarover dat hij de minste verkwikking niet heeft! Hij was niet vriendschappelijk met Lázarus omgegaan op de wereld, maar hij had hem erger behandeld dan een hond, hij bejegende hem erger dan een hond: de honden, die hadden nog de brokken die onder zijn tafel waren, maar Lazarus mocht dát nog niet hebben. En zoals hij geen vriendschappelijke omgang met hem op de aarde had, dan zorgt God dat hij, noch iemand zijns gelijken, noch iemand van zijns gelijken in de eeuwigheid, met hem vriendschappelijke omgang zullen hebben: bij de dood zullen zij voor eeuwig gescheiden wezen.

Wat baat het, rijk te zijn? Zijn naam wordt niet gemeld, dan: *De rijke stierf ook*; het was een man: *zwijg ervan, hij was niet om Mijn Naam te vermelden*, zei God. Hij mag zijden klederen hebben, prachtig in zijn gewaad wezen, het mag alle dagen feest te zijnen huize zijn, maar wat baat het de man, toen hij sterven moest? Die andere, die arme man, die ligt daar aan zijn poort; met hem had niemand medelijden. God beschikte dat hij ziek was, vol zweren en builen; daar ligt hij en kermt: *geef mij toch iets tot mijn verkwikking; maar er was geen heemeester noch een rijke, die enig mededogen toonde*. God beschikte hem honden, die de wonden verzachtten. God laat hem niet lang wachten, en Hij noemt de man bij zijn naam; God wil de rijke niet laten noemen, maar de arme wel: het was een zeker bedelaar met name Lázarus. God dan laat de man niet lang in deze zijn ellenden, maar Hij laat zijn krachten vervallen, de ongemakken vermeederen, God geeft de dood bevel; de rijke gaat uit en in, maar er is nog altijd geen ontferming: de man sterft, hij is dood; er was nog altijd geen ontferming, hij was blijde dat hij van zijn poort weg was. Men heeft hem begraven, doch niet prachtig. Maar de engelen, die tot de dienst van God bereid zijn en tot dienst van degenen die de zaligheid beërven, die brengen zijn ziel in de hemel, in diezelfde plaats waar Abraham was, en tot genot van datzelfde geluk dat Abraham genoot; daar rustte hij van al zijn ellende.

Hoe ging het die man, die zo welvarend was? Hij wordt ook ziek; God zei tegen de dood: pas op, en als het uw tijd is, tref hem dan ook met uw pijl. Daar worden de rijken dan gerukt uit al hun plezier, uit hun koetsen, uit hun jachten, uit hun grote gewaden, uit hun feesten, en daar worstelen zij enige tijd met de ene of de andere ziekte, de ziekte vermeedert, hun krachten vervallen, zij worden opgegeven: de dood komt, zij geven een hik en een snik, zij sterven, zij zijn heengegaan. Daar zegt men: *hij is ook dood*. De vrienden maken drukte om het lichaam statieus en prachtig te begraven, maar wat had hij eraan? Het stro voor de deur, het lichaam op stro; de ziel in de hel. Daar komt hij in de eeuwigheid! En hij slaat de ogen van zijn verstand op; eerder gingen zijn ogen niet open.

Ach God, zegt hij, hier zie ik nu het onderscheid tussen mij en Lázarus; nu begrijp ik levendig wat ik nooit geloofd had: de man is in de hemel, dat stel ik vast. Het is geen gesprek, dat vanuit de hel in de hemel kan gehoord worden. De geest kan wel spreken, terwijl zij nog in het lichaam is, tot diegenen die aan de einden der aarde zijn. Zo moet u het ook daar in de hel begrijpen, dat die ziel daar begint te redeneren en een denkbeeld te vormen, en tot zichzelf te spreken, en tot persoonsverbeelding begint te komen. Daar verbeeldt hij zich dan een man die in de hemel is: ik bevind mijzelf in de hel, zegt hij, in de allergrootste smart; wel, als ik maar enige verkwikking had, al was

het maar van die arme man, die ik vertrapt heb op de wereld. Daar vleit hij zich tot in de hel toe, zodat hij daar in zijn verbeelding denkt: Abraham noemt mijn naam en hij zegt: *Kind*. Zondaar, u zult dat pleisteren zo gewend zijn, dat ge u in de hel in het begin nog vleien zult.

Kind; ja, kind, ontaard kind, vervloekt kind. Als Abraham tot hem gesproken had, hij zou gezegd hebben: u weet wat Lázarus en u gebeurd is op de wereld, vermaak u nu met die gedachten in de eeuwigheid, denk nu aan die lekkere beten, aan uw feesten, en hoe de vrolijkheid op uw aangezicht lag; u kondet u zo verheugen op de aarde, als u daaraan dacht; ja, u hebt u wel zo verheugd op de wereld, dat het Gods kinderen zo kwalijk ging; zeg nu: dat alles heb ik genoten.

Maar ach arme, dat ontvalt hem; daar begint hij in zijn hart te zeggen: wat mag ik al malen; al was het dat Lázarus uit Abrahams schoot wilde komen, en dat Abraham hem wel zenden wilde, om mij enige verkwikking toe te brengen: er is een schrikkelijk wijde kloof tussen ons.

Zover waren wij gekomen in het verhandelen van deze stof, tot het zesentwintigste vers, dat wij thans u zullen verkondigen. Daarop begint hij in zijn radeloosheid de toon anders te draaien, en hij begint te denken aan zijn broeders. Moet dat gezelschap hier bij mij komen, zegt hij, dat ik verleid heb: *hoe zal ik het verdragen?* Voor mij is geen hoop en het is al te laat om iets te verzoeken, maar voor hen nog niet.

In dit zesentwintigste vers komt hem te binnen:

- in de eerste plaats, de grote afstand, die er was tussen de hemel en de hel.
- Ten tweede, de onveranderlijkheid van de staat dergenen die in de hemel, en dergenen die in de hel zijn, zodat, al wilden degenen uit de hemel overgaan tot die in de hel zijn, zij niet zouden kunnen, en ik ondervind, zegt hij, dat ik wel tot die in de hemel zijn, overgaan wilde, maar ik kan niet.
- Ten derde, waartoe God dit zo laat prediken voor vroom en onvroom. Dat zijn onze drie stukken; u moogt u wel inspannen, wij zullen u niet al te lang ophouden. Zo moeten wij dan zien:

- I. De afstand, de wijde, die er is tussen de hemel en de hel.
- II. Die twee staten zijn wederzijds onveranderlijk.
- III. Waartoe laat de Heere dit prediken?

I. Wat het eerste aangaat: u kunt in de natuur van verscheiden *plaatsen* nooit een bevattning maken, of u moet er bij beseffen: er is een distantie, er is enige afstand, spatie en ruimte tussen beide, al was het maar van een muur. Nu weten wij elk, dat God in de natuur wonderlijke ruimten geschapen heeft. Wat een ruimte is er van het opperste des waters tot de grond toe! Wie heeft het gepeild? De vissen, die de paden der zee doorwandelen, kunnen het u niet betuigen. Die erin zinken en begraven worden, kunnen het u niet zeggen. Bezie eens de breedte van de aarde: kan ze gemeten worden? Is er ooit enig mens geweest, die ze gemeten heeft? Bedenk eens de hoogte der hemelen vanaf de aarde. U zult vinden dat Sálomo, Spr. 30:19, zo verwonderd was over de weg van een arend in den hemel, in de lucht, en elk mens moet erover verwonderd staan; maar waar is er ooit een arend geweest, die tot aan het firmament kan vliegen? Waar is er een kruin van een berg, of een top van een toren, die aan de zon komt? God heeft een wonderlijke ruimte gesteld tussen het oosten en het westen, en als God wat groots wil uitdrukken, zo zegt Hij: *Zo ver het oosten is van het westen, doe Ik uw overtredingen van u*, Psalm 103:12. Welk schip heeft het ooit bevaren? Welk oog van een kraai heeft ooit het pad gezien? Zulk een ruimte heeft God gesteld.

Ei lieve, spot niet met die dingen, die in de eeuwigheid zijn zullen. Daar zal God een afstand maken, die zo breed en zo wijd zal zijn. zoals wij elk weten dat er een hel is, zo weten wij dat het de gevangenis van de Koning is, en de hemel is Zijn prachtig paleis. En nu geven wij het aan de overweging der mensen, of God niet een wijdte gemaakt heeft tussen Zijn hemels paleis en tussen Zijn gevangenis. Sálomo zegt, Spr. 15:11: *De hel en het verderf zijn voor den HEERE*; niemand weet die wijdte dan God. Bedenk al wat u kunt, u zult er niets tegen kunnen hebben, maar u zult het toe moeten stemmen. Weten wij dat God in de natuur zulk een afstand kan maken, zo weten wij ook dat Hij het tussen hemel en hel ook kan doen. Daar krijgt hij nu dat in zijn gedachten, en hij begrijpt het, wat hij in zijn leven niet had willen doen: hij ziet zulk een kloof tussen hemel en hel.

En het zijn niet alleen pláátsen die wijd van elkaar zijn, maar *hun staat* is ook zeer wijd verschillend. Daar zal de man over zijn verloren vrouw, noch de moeder over haar kinderen begaan wezen. Dat zullen wij u klaar doen bevatten. Hoe lief dat een man zijn vrouw heeft: als de ziel uit het lichaam is, is hij dan wel begaan over het lichaam? Zegt hij niet, als Abraham: doe die dode weg van voor mijn aangezicht? Als de goddeloze kinderen in de hel zijn: de ouders die in de hemel zijn, zullen over hen niet begaan zijn, zo min als over een dood lichaam. Kan dat hier zijn, dat de barmhartige vrouwen hun kinderen koken, dat een moeder haar zuigeling vergeet, wel, het zal er zo ver vandaan zijn, dat die in de volmaakte staat zijn in de hemel, enig medelijden zouden hebben met die in de hel zijn!

En het is niet alleen een grote kloof, maar een *wijde* kloof die gevestigd is. Wat is dat: zij is tussen ons en ulieden gevestigd? Lieve God, wie zal ze bij elkaar brengen! Niemand zal die gevestigde kloof helen. Dat zal ik u klaar doen begrijpen. Toen Israël door de Rode Zee ging, zo stonden de wateren als muren: wie kon die wateren weder bijeen brengen dan God? u zult het ondervinden in de eeuwigheid, tot uw eeuwig ongeluk en smart, of tot uw eeuwig geluk en blijdschap. God heeft de kloof gevestigd, wie zal ze helen?

II. Zie, daar hebt u zijn begrip van de afstand; nu komen wij aan het begrip dat hij kreeg van de onveranderlijkheid van hun staat, en dat is ons tweede stuk. Hij kreeg een levend begrip van de onveranderlijkheid van de staat dergenen die in de hemel zijn, en dergenen die in de hel zijn. De kloof, die is gevestigd, zodat, al had iemand die in de hemel is een bewogen hart omtrent zijn vriend die in de hel is; hij kan evenwel niet bij hem komen. Zo is het met de zielen die in de hel zijn ook: zij kunnen in de hemel bij hun vrome vrienden niet komen. Wanneer de ziel uit het lichaam gaat van een vrome, zo gaat ze uit deze hut en zij keert er in dit leven nooit weer in. Wat maakt u voor gedachten van uw geest? Denkt u dat ze gaan zweven zal tussen hemel en aarde? Denkt u dat ze zal gaan wonen in de lichamen dergenen die ontslapen zijn, of dat ze verre gewesten zal gaan bezien? Zo mogen lieden spreken, die goddelozen en atheïsten zijn, maar dat zijn maar oudwifse fabelen, ijdele dromen. Die hier in wellust geleefd heeft en goddeloos, meent u dat die ziel in weelde en in verkwikking zal wezen? U zult u bedriegen, en zij zal het heel anders gewaarworden. Gaan de zielen uit de mensen, zij moeten allemaal één weg gaan, dat is, naar God, Pred. 12:7: *dat het stof wederom tot aarde keert, als het geweest is; en de geest weder tot God keert, Die hem gegeven heeft. En zoals het den mens gezet is, eenmaal te sterven, en daarna het oordeel*, Hebr. 9:27, zo is het hem gezet voor God te komen.

A. De zielen van de vromen zullen waarlijk en altijd bij de Heere wezen, bij die Heere, Die hun hier zo dierbaar was, Die zij hier zo aankleefden: zij gaan naar de Heere, zij zullen altijd met den Heere wezen, 1 Thess. 4:17. En daar gekomen zijnde, zo is hun staat onveranderlijk, zij kunnen niet overgaan naar de hel, in eeuwigheid niet. En weet u wat voor onveranderlijkheid zij daar genieten? Een onveranderlijkheid van staat, van gestalte, van plaats, van gezelschap, en van werk; ik zeg: zij zullen onveranderlijk zijn van staat, van plaats, van gezelschap, van gestalte, van werk; u hebt het misschien nooit begrepen.

1. De vromen, in de hemel zijnde, die zullen daar genieten een onveranderlijkheid van *staat*. De engelen, toen zij tegen God opstonden, werden duivelen. Adam, recht geschapen, hij viel evenwel. Koningen, vorsten: wat voor verandering zijn ze dikwijls onderworpen! Maar kinderen Gods, als u in de hemel zijt, uw staat zal in der eeuwigheid niet veranderen. U zult niet, zoals de engelen deden, uw beginsel en woonstede verlaten, daar is voor gezorgd. Is het hier: *eens genade, altijd genade*; daar zult u met waarheid kunnen zeggen: *eens verheerlijkt, altijd verheerlijkt*.
2. Uw *gestalte* zal niet veranderen. De besten, wat voor verwisselingen van gestalte zijn ze wel onderworpen! Wat scheelt de ene week, maand, dag, jaar van de andere! Het ene Avondmaal van het andere! Het ene bidden van het andere! Nu eens zijn ze zo week, dan weer zijn ze zo hard. Nu eens zo donker, en dan weer zo licht. Nu eens in de liefde Gods brandende, en dan weer zo koud. Maar dat zal ophouden. Daar zal niets zijn dan een altijddurend gelijkvormig licht en rust te genieten, en de algenoegzame God eeuwig te verheerlijken.
3. Ook zijn zij onveranderlijk ten aanzien van het *gezelschap*. De beste vrienden, die moeten scheiden. God zei tegen Jakob: *Laat Mij gaan*, Gen. 32:26. Ook werden de harten van Christus apostelen bedroefd, toen Hij zei dat Hij van hen weg zou gaan. Is Christus op de berg verheerlijkt voor Zijn apostelen, zij waren zo bedroefd toen dat ophield, Matth. 17. Maar daar zal het zijn zonder scheiden meer.

Wel hem, dien Gij hebt uitgelezen,

Dat hij bij U zij, Heer!

Die ook altijd bij U zal wezen,

Zonder te scheiden meer. Psalm 65:2, Datheen

4. Het zal onveranderlijk wezen ten aanzien van de *plaats*. God zal ze geen bevel geven om uit de hemel te gaan, zij zullen ook geen begeerte hebben om eruit te gaan, om iemand te gaan verkwikken. *Ach nee, Heere*, zullen zij zeggen, *niet uit de hemel gaan om mijn verloren kind te gaan verkwikken*. De engelen werden eens uit de hemel gesmeten, en Adam uit het paradijs; maar God zal hen maken tot een pilaar in Zijn huis, in der eeuwigheid zullen zij er niet uitgaan.
5. Zij zullen onveranderlijk in hun *werk* wezen. U zult zeggen: wat is hun werk? Dat kunnen wij u met drie woorden zeggen: het is God te kennen zonder duisternis, Gode daar te leven, God te loven en te lieven, en geen van al Zijn weldaden te vergeten, die Hij aan ons bewezen heeft. Paulus was eens in de derde hemel geweest, maar hij moest er weer uit, en hij moest weer naar de aarde; maar daar zullen zij er nooit uit moeten, zij zullen er God dienen zonder zonden, en verheerlijken zonder moede te worden, en dat eeuwig uit en in.

B. Nu moet u het in de hel ook zo begrijpen. Evenals de vromen uit de hemel niet zullen gaan, zo zullen de goddelozen ook in de hel moeten blijven, in die staat der

gevangenis zullen ze als gebonden liggen. U kunt dat wel begrijpen. Kan men hier een mens zo in bewaring stellen, en zou God het in de hel niet kunnen doen? Ach arme, God kan u hier zo vastmaken en vastzetten, dat u de ene voet voor de andere niet meer voort kunt zetten, en zo zal die grote Majesteit door Zijn glans en macht hen zo vastmaken en vastzetten, dat zij er nooit uit zullen kunnen gaan. In Egypte was een driedaagse duisternis, zodat de ene Egyptenaar tot de andere niet kon gaan, en wat God drie dagen deed, dat kan Hij wel eeuwig doen. Zij zullen dan onveranderlijk zijn in hun staat, in hun gestalte, in hun gezelschap, in hun werk, en ten aanzien van de plaats; het wordt recht gesteld in oppositie en tegenstelling tot de hemel.

1. Ten eerste, hun *staat* is onveranderlijk. Zijn zij afgesneden door de dood, zij vallen in de hel, en daar is in eeuwigheid geen genade voor hen. Alle genade en alle genademiddelen zijn hun voor eeuwig ontzegd. Daar is geen profeet meer, noch een profetie, en zij zullen weten hoe lang, want het zal eeuwig wezen. Daar is geen olie meer te kopen. Zo het hun nog mocht gebeuren, dat zij nu nog wat op de wereld mochten leven, zij zouden hun tijd niet doorbrengen in de kroeg en aan hun kaarttafels, zij zouden gaarne de gehele wereld geven om nog maar in de mogelijkheid van zalig te kunnen worden te mogen leven. U moogt nu wel zoveel tijd te veel hebben, die u door zondige vermaken zoekt te verdrijven.
2. Zondaar, uw *gestalte* zal ook onveranderlijk wezen. Hier hebt u dikwijls geen banden tot uw dood; u kunt zeggen: ik heb gezonde dagen, ik ben zulk een vrolijke baas; maar daar zal eeuwig uw gestalte zijn: te treuren, en hopeloos en benauwd bedenken wat u tevoren waart, en hoe u nu bent, en hoe dat u u niet liet gezeggen. Ach Heere, zult u zeggen, al begreep ik het met mijn verstand, ik wilde mij nog niet laten gezeggen.
3. O, hoe naar zal het *gezelschap* zijn, voor eeuwig! Weet u bij wie dat u dan zult zijn? Schrik, het zullen de duivelen zijn; schrik, het zal bij een stel Sodomieten zijn; schrik, het zal bij moordenaars wezen; schrik, bij struikrovers, bij barbaren en wilde mensen. Uw hart zou beven, als u hier in hun gezelschap zoudt moeten leven, en daar zult u eindeloos wezen in het gewoel van een stel vervloekte geesten.
4. Het zal onveranderlijk zijn ten aanzien van de *plaats*. De jongelingen raakten nog uit de brandende oven, Daniël raakte nog uit de kuil der leeuwen, en Jeremía uit de modderige kuil; maar deze afgrond zal boven u verzegeld worden, door het almachtige gebod Gods, zonder open te gaan. Het was naar voor die kranke in het Evangelie, een achtendertig jaar daar aan dat Bethesda te liggen; het was schrikkelijk voor het volk van Israël, zeventig jaar in Babel te zijn, en een vierhonderd jaar in Egypte; maar daar komt allemaal een einde aan op zijn tijd; maar u zondaar, in eeuwigheid zult u uit de hel niet komen; al was het dat die in de hemel zijn tot u zouden willen overgaan, zij zouden niet kunnen.
5. Zij zijn onveranderlijk in hun *werk*. U zult zeggen: wat zal hun werk wezen? Het zal zulk een werk wezen als dat deze man deed; het zal bestaan in zich te verbeelden en aan te spreken al wat ze kunnen, en daar te liggen schreeuwen en huilen en tieren. Als hen hier op de wereld wat smartelijks ontmoet: zij kunnen er zich over dood treuren, en zij vergaan van al het beseffen van hetgeen zij denken dat daar nog op volgen zal, en dat zijn hier maar sprankels daarvan; daar zullen ze radeloos liggen bedenken al wat hun op de wereld gebeurd is, daar zullen ze liggen denken aan hun hardnekkigheid, en aan al de weelde die zij hadden, en daar zullen ze eeuwig over handen wringen, tanden knersen, op hun hart kloppen, en uit het gevoel van de toorn des Almachtigen en uit het ongenoegen Gods dat Hij hun

zal doen zien, en uit het bijten van hun consciëntie; en dat zal zo eeuwig hun werk zijn.

Nu zegt de man: Wat mag ik liggen malen om enige verkwikking, de afstand is te groot, mijn staat is onveranderlijk, ik heb de minste verkwikking niet te verwachten; dit is dan tevergeefs dat te overleggen met mijn gedachten, er is geen reis over en weer te doen; op de wereld kon ik reizen en landen bezien, maar wat een afstand is hier! Nu houdt in eeuwigheid mijn reizen en zwerven op; ik heb nu niets te doen dan mij nu maar te schikken tot datgene wat God mij nu eeuwig zal doen ontmoeten.

O, de vromen, in de hemel zijnde: God zal ze er niet weder uit doen gaan; maar God zal ook tot de goddelozen in eeuwigheid niet zeggen: kom naar de hemel, maar Hij zal ze eeuwig in die gevangenis houden, waar hun worm niet sterft en het vuur niet uitgeblust wordt. U zult daar liggen, zondaar, voor eeuwig onder het geweld des duivels, die sterk gewapende, die u zal gebonden houden naar zijn wil, en u zult ook in eeuwigheid niet kunnen verkeren op de berg des Heeren.

III. Nu hebben wij ons derde of laatste stukje: waartoe laat God dit zo prediken op het hart van vromen en onvromen?

A. De reden aan de zijde der vromen is:

1. Ten eerste: wel Mijn kinderen, zegt God, hebt u hier zoveel vreugde niet, wel, uw hart ontvalle u niet, Ik heb wat anders voor u, het zal zulk een omkeer nemen. Augustinus zei: *ach God, om één dag Uw liefelijk aangezicht te genieten, zou ik graag alle pijnen en tormenten willen verdragen.* Zo zegt God: moet u nu wat smart lijden, u zult eens eeuwig bij Mij zijn.
2. De tweede reden is: beef nu niet voor uw sterven; hoe zijt u er dan zo bedroefd over? *Kunt u wel anders bij Mij komen*, zegt God, *als u niet door de dood gaat?* Ik zal voor uw ziel zorgen. Beef dan voor de dood van u en van de uwen ook zo niet; die in de Heere sterven, zij gaan u maar wat vooruit en wachten u in.
3. God heeft het laten beschrijven, om te tonen, als zij eens zuchten over hun slechte bijwoners, dat als dat gezelschap in de hel zal wezen, zij dan dat in eeuwigheid niet meer zien zullen; die hen nu wel onderdrukken, die zullen hen niet altijd onderdrukken, de zaak zal een geheel andere keer nemen.
4. Ja, ook laat de Heere dit prediken voor de vromen tot dit einde: *Ik wil u*, zegt God, *op de wereld al wat van de hemel doen horen, opdat u niet al te verwonderd zou wezen als u erin komt; als u in zulk een onverwachte verandering kwam, uw geest zou wel verslonden worden.* De Heere doet het dan, opdat Hij er u toe voorbereiden zou, en dat u zou zeggen als u er komt: daar heb ik zo dikwijls van gehoord, en het overtreft hetgeen ik ervan gehoord heb. Dat zijn Gods redenen, opdat u soms eens zuchten zoudt en zeggen: *ach, was ik bij U, Heere*, en opdat u nu en dan eens uitzien zou.

B. Wat zijn nu de redenen voor de zondaar?

1. Ten eerste, opdat, als hij in de hel komt, hij zou kunnen zeggen: ik herinner het mij dat ik evenwel trouw behandeld werd, ik kan niet zeggen dat ik niet gewaarschuwd ben. O zondaar, God doet het daarom, opdat u in de wereld er niet tegen opzien zoudt daaraan te denken. *Lieve Heere*, zal de zondaar zeggen, ik wilde er niet naar luisteren, het was zo onsmakelijk voor mij, maar ik had al beter gedaan als ik het in stilte was gaan overdenken, als ik mijn kamer gesloten had, en mijn knieën gebogen, en het de Heere gewonnen gegeven. O, uw betrokken

aangezicht toonde wel, dat u zulke steken in uw hart had, u voelde wel dat het woord de waarheid was.

2. Ook doet God het, opdat u geen staat erop zou maken dat u vernietigd zult worden. God zal het minste schepseltje niet vernietigen, en zou Hij het dan uw ziel doen? Hij zal heel de wereld maar zuiveren, en zou Hij dan uw ziel vernietigen? Maak er geen staat op. Wij weten dat u het weet. Ofschoon u elkaar wat toepraat: u weet wel van God en van een eeuwigheid, en als u anders spreekt, zo spreekt u tegen uw licht, en al dat geklets is een groot bewijs van uw zothed, en van uw vrouwachtig en vreesachtig hart.
3. God doet het, opdat u er geen staat op zou maken dat u in de eeuwigheid enige verkwikking zult hebben. Dat zal u ontvallen, en het zal u net eender gaan als de eerste wereld. Er was daar een man, die op Gods bevel een ark maakte. *In dit bergachtige, man, een ark?* zeiden ze. De man gehoorzaamt God evenwel, en hij openbaart het de wereld, en hij laat ze allen spotten en schreeuwen. Wat gebeurt er? Het uitstel van Gods oordeel over de wereld ten einde zijnde op de laatste dag: de hemel wordt zwart, zij wordt vol wolken, maar zij dachten: het zal nog wel overgaan; doch daar gaat het regenen, één dag, twee dagen, drie dagen, nog vleiden ze zich; het regende honderd en vijftig dagen, en daar zette God heel de wereld onder water, vijftig ellen boven de hoogste berg; daar moesten ze uit hun huizen, hier op de bomen, ginder op de bergen, en zo moesten zij het opgeven. En zo zal het dán ook gaan. Verbeeldt u al wat u wilt, u zult het uiteindelijk moeten opgeven.

Daar hebt u onze drie stukken.

Toepassing

God kent mijn en uw gedachten. Ik hoop dat u het ernstig aangehoord hebt. Wij zullen u maar één vraag doen: Hebt u des rijken mans goed, staat en leven lief? Bent u daarop gezet? Zou dat u het aangenaamste wezen? Gij kunt u voor God verklaren. Maar als u vroom mocht zijn, zou ge u voor God wel kunnen verklaren dat u liever des armen mans leven wilt hebben. Zo u dat in de grond van uw hart en in waarheid zegt, dan bent u al ver gekomen zijn.

Helaas, wat ziet men des rijken mans leven verkiezen, alle dagen, in deze stad! Als iemand deze stad noch kermis ooit gezien had, en hij kwam erin, en hij zag eens hoe ouders met hun kinderen, mannen met hun vrouwen, van allerlei staat en rang, daar opgepropt op de markt en langs de straten gingen, en hoe vol dat het er is van allerlei vreemdelingen, en hij zag al die vrolijke gezichten, die er in deze dagen gezien worden - wat, denkt gij, zou hij denken? Als ik en u het eens waren, en wij zagen al die drukte; wat, denkt gij, zou u zeggen? Zouden ik en u niet moeten zeggen: Wat mag de reden wezen van deze vrolijke en huppelende stad, dat elk zo in weelde en in plezier is, dat hij zo eet, drinkt, zich kleedt met mooie klederen, huppelt, springt? Alle handwerken staan stil, rijken en armen, zij zijn in hun gezelschappen bijeen, de kroegen zijn vol, langs de straten is het geheel gevuld met de mensen, elk is even naarstig in zijn gesprekken. Zouden wij niet deze taal moeten gebruiken en zeggen: Wat mag de reden van dit alles zijn? Zou hier enige waar te kopen zijn, die er slechts nu, en nooit meer komt, die zij nooit na dezen zouden kunnen krijgen? Zou hier iets gaande wezen wat zij in de eeuwigheid niet mogen missen? Of zouden de vrienden hun vrienden een bezoek komen brengen, wat zij nooit na dezen meer kunnen doen? Of komen de vrienden bijeen om hun afscheid voor eeuwig te nemen? Of zou het wezen dat er in de stad een volk woont dat lust heeft om tot God te naderen? Zou het dat wezen, dat men zegt: er is hier en daar een predikant die als een lied der minne is,

die wil ik gaan horen? Of zou het dat wezen, dat er van die vreemdelingen gehoord hadden, dat God hier en daar nog een in het hart grijpt, en dat zij zeiden: in mijn plaats geschiedt dat niet, ik zal daar naartoe gaan, het mocht mij ook gebeuren? Ach Heere, het is een heel andere beweegreden, het komt uit een heel andere springbron: de mensen moeten zich hier eens ontspannen, het is of die vrije markt is om alle zonden te mogen doen.

Geliefde toehoorders, wier behoud wij waarlijk liefhebben (zo God het beliefde te zegenen, Hij zou kunnen), ei, denk eens: die met u zulk een gewemel waarnamen, en misschien verleden jaar nog, waar zou u ze nu zoeken moeten? Zou het niet wezen in dezelfde plaats, en in diezelfde staat, waar deze rijke in is? Ach, mochten zij dat geluk hebben dat u hebt, mochten zij deze veertien dagen langs de straten dezer stad gaan, waar bijna iedere dag een dag der godsdienst is, en als zij u er zo zagen buiten blijven, ik geloof dat zij op de straten op hun knieën zouden vallen, en dat zij zouden zeggen: ei lieve, leef zo niet, ik ben in zulk een radeloze toestand erover geweest. Ik geloof dat de man de vrouw, en de vrouw de man, de ouders de kinderen, de kinderen de ouders, de predikanten de gemeenten, en het volk hun predikanten bij de arm naar de kerk zouden trekken, en dat zij zouden zeggen: ga en hoor wat God daar spreekt, liever dan op de trompet van de duivel te horen spelen; ik geloof dat zij u van uw tafels, waar zoveel overdaad is, en uit de kroeg, en van de markt scheuren zouden, en dat zij zouden zeggen: waarom hebt u dan de dood lief? Zij zouden het u niet toelaten zo te leven, en tot u zeggen: hebt u dat leven zo lief, terwijl u weldra zulke dingen staan te overkomen, en uw leven zo onzeker is?

Hoor, op de wereld mag dat nog plaatshebben, dat een mens zijn grootste plezier heeft in zijn ambten, vermakelijkheden, en al zijn goed; maar in de eeuwigheid zal dat niet plaatshebben. Uw gouden berg is van zulk een korte duur. Daarom zeggen wij dan zoals als Mozes, en lees het eens na (en zo zullen wij allengskens naar het einde komen), Deut. 30:19: *Ik neem heden den hemel en de aarde tot getuigen tegen ulieden, dat ik u heb voorgesteld, den zegen en den vloek, het leven en den dood. Kies dan het leven, opdat u leeft.* Kunt u langs zulk een weg naar de hemel gaan? In eeuwigheid niet.

Gij zult zeggen: Wie zal het lot van Lázarus hebben? Zeg mij dat eens. Dat zullen wij u duidelijk zeggen.

1. Ten eerste, een uitverkorene, over wie God Zich in de eeuwigheid ontfermd heeft. Zeg mij: wie zal dat weten? u moet er u toe benaarsstigen om uw roeping en verkiezing vast te maken, 2 Petrus 1:10.
2. Weet u wie nog meer het lot van deze man zal hebben, van Lázarus? Een bekeerde. Wanneer zijt u bekeerd? Rust niet voordat u op die vraag kunt antwoorden. Zonder bekering zal niemand God zien. U kunt ernaar zoeken. Het is zeker, dat u ongelukkig zult zijn, zo u daar niet op kunt antwoorden, als de dood u voor de Rechter brengt.
3. U moet het geloof hebben. Wanneer hebt u het gekregen? Antwoord. Of zo u het mist: u moet verloren gaan. Hoe kwam u eraan? Hoe kwam de Heere u voor, hoe drong Hij u aan? Hoe greep u Hem aan? Was het met uw hart?
4. U zult een Godvrezende moeten zijn. Waar hebt u er ooit blijken van getoond, dat u God vreesde? Er staat in Psalm 31:20: O, hoe groot is Uw goed, dat u weggelegd hebt voor degenen, die U vrezen!

5. Al moest u een uitvaagsel voor God de Heere wezen, zou u evenwel de Heere gekozen hebben, al moest u als een Lazarus wezen? Hebt u dat wel betuigd, waar niemand van wist dan God en uw hart?
6. O, zo een, bij hem is Gods volk zo lief: zij zouden het daarmee houden.
7. Bij zulken zijn de godlozen ook weinig waard, hoewel zo, dat zij er medelijden mee hebben, en er eens voor bidden en zeggen: wij kunnen u zo ongemoeid niet laten gaan.

Bent u zulk een? *Let op den vrome en zie naar den oprechte, want het einde van dien man zal vrede zijn*, Psalm 37:37. Wilt u hun einde hebben, dan moet u ook hun leven hebben; maar anders, dan in de eeuwigheid te liggen schreeuwen: *laat er een bode komen opdat ik er eens mee mag spreken*, dat helpt niet. Zo u het einde van de vromen wilt hebben, moet u hun leven ook willen hebben. Bileam wilde wel sterven de dood der rechtvaardigen, maar niet leven het leven der vromen. En al worden zij dan bespot, al hebben zij geen werelds goed; zij hebben goeds genoeg in hun hart, en zij zullen eens eeuwig een toegang tot God hebben. Een korte toegang tot God verkwikt hen al meer dan een feest van honderd en tachtig dagen. Wilt u niet leven als de vromen: u zult hun einde niet hebben. Wat helpt het al, of u vijftig of zestig jaar de zonde doet, en u moet dan naar de hel? Het is veel te kostbaar.

Daar is ons stuk dat we onder handen hadden. Nu geeft hij het op voor zichzelf, en hij gaat denken om zijn broeders en zijn gezelschap, waar hij mee verkeerdt heeft. Doch dat op een andere tijd. *Ik hoop dat de Heere dit zegenen zal aan u, tot Zijn eer, om Zijns Zoons wil*. Amen.

ZEVENTIENDE PREEK OVER LUKAS 16:27, 28

En hij zeide: Ik bid u dan, vader, dat u hem zendt tot mijns vaders huis. Want ik heb vijf broeders; dat hij hun dit betuige, opdat ook zij niet komen in deze plaats der pijniging.

Wij lezen iets opmerkelijks in de zendbrief van de apostel Judas in het 22e en 23e vers: *En ontfermt u wel over enigen, onderscheid makende; maar behoudt anderen door vreze, en grijpt hen uit het vuur; en haat ook den rok die van het vlees bevlekt is.* Hoe vriendelijk is een mens in de wereld wel, als iemand ziek is omtrent die zieke! Hoe vriendelijk is een mens wel in de wereld omtrent een blinde, als hij daar loopt te dwalen en in gevaar is om in het vuur en in het water te vallen! Hoe vriendelijk is een mens omtrent een vreemdeling, die een verkeerde weg ingaat, om hem terecht te brengen! En is dat zo in het lichamelijke, denk eens hoe dat het in de zielstoestand moet wezen. Moet men dan niet letten op de zielstoestand van zondaren, en daarvoor zorgen? Is dat niet het werk van een predikant en van elk? u zou het een predikant of iemand niet kwalijk nemen, als hij iemand zag dwalen op een verkeerde weg, dat zij hem terecht zochten te brengen.

Vrome, die de Heere vreest, u alleen bent daartoe in staat; hetzij predikant of lidmaat, de blinden kunnen elkaar niet helpen. God legt het op ons hart. Ouders zouden niet gaarne hun kinderen, noch vrienden gaarne hun vrienden in de hel zien gaan. Wat deed Mozes, toen God Israël uit zou roeien? *Ach*, zegt hij, *delg mij liever uit Uw boek*, Exod. 32:32. Hoe bekommerd was David over Absalom! *Handel toch zachtken met Absalom*, zei hij, *opdat hij niet smore in zijn zonden*. Hoe bekommerd was Paulus over zijn maagschap naar het vlees! In Romeinen 9:3 zei hij; *kan het tot Uw eer wezen, Heere, laat ik zelf verbannen worden voor mijn broederen*. En in Romeinen 10:1 zei hij: *Broeders, de toegenegenheid mijns harten, en het gebed dat ik tot God voor Israël doe, is tot hun zaligheid*. Als dat de vrome mensen op het hart komt, wat maken zij dan werk van hun vrienden! De man van de vrouw, en de vrouw van de man, ouders van hun kinderen, vrienden van vrienden, burens en bekenden van elkaar! Ja, al was het van hun vijanden, zij zouden zeggen: *het is mijn plicht mijn talentje te besteden; ik moet zien of ik niet iemand uit het vuur kan rukken*. De Joden, die omreisden zee en land om één jodengenoot te maken; het is de plicht van een kind van God, te zien of hij niet iemand uit het vuur kan rukken, wetende *dat zo hij een zondaar van de dwaling zijns wegs bekeert, dat hij dan een ziel van den dood behoudt en van het verderf bevrijdt*, Jak. 5:20.

Een kind van God maakt ook onderscheid in het behandelen. Hij weet dat de ene hardnekkig is, en de andere gezeglijk, de ene zondigt moedwillig, en de andere uit zwakheid. De hardnekkige moet u snijden en kerven, maar de gezeglijke, tegen hem moet u zeggen: mijn hart bloedt over u, ik kan uw verderf niet zien. U moet tegen hem zeggen, zoals als Christus tegen die jongeling. (Hij kreeg hem lief en zei): *u bent niet verre van het Koninkrijk Gods*. Maar de hardnekkigen behandelde Hij anders; tegen hen was het: u adderengebrouwen, wee u! Een kind Gods moet hier heel verstandig in wezen, hij moet tijd en wijze weten waar te nemen. U moet niet altijd met de deur in huis vallen. O, de goddelozen hebben soms zulke goede luimen, op welke u ze kunt behandelen. Nu eens moet u ze eens de schrik Gods op het hart binden, en dan weer de genade Gods eens voorhouden en eens vriendelijk zijn. Onze liefste Heere Jezus heeft daarom zonen des donders en zonen der vertroosting uitgezonden. Gelukkig is

hij die het beide is: die een donderzoon is, die snijdt en kerft, maar op zijn tijd ook troosten kan, en met den moede weet om te gaan om een woord ter rechter tijd te spreken, Jes. 50:4.

Kinderen van God, wil dan niet verdrietig zijn, al duurt het lang dat u geen vrucht op uw arbeid ziet, houd evenwel aan. Gij, bekeerd zijnde, zoek ook uw broeder te bekeren, al is het waar dat zij u niet goedgunstig mogen zien: in zulk een volk en in zulk een taal hebben de mensen toch geen zin. Zoveel moeite als u doet, zeggen zij, om mij terecht te brengen, zoveel moeite doe ik om het tegen te staan. *Mij aangaande*, zeggen zij, *van mij mag u het wel opgeven*. Dat is ronduit: *ik wil niet naar u horen; aangaande die woorden, ik wil er niet naar doen*. Ja, hij is wel in zulk een razernij, dat de Zaligmaker ervan zegt: *zij zouden zich omkeren en u verscheuren*, Matth. 7:6.

En ach arme, als zij dood zijn, en in de hel zijn, daar hebt u het dan alles gaande, daar is het dan alles overhoop. *Ach Heere, is het dan, was er nu eens iemand die mij eens aansprak, die mij uit het vuur rukte, die mij genadig was!* Maar daar is het dan uit, daar ligt hij dan in zijn radeloze overlegging, en in al die droombeelden. Daar wilde hij dan wel, kon hij, zichzelf uit het vuur rukken, en ziende dat het voor hém hopeloos is, dan laat hij zich nog gelegen liggen aan anderen. Daar ligt hij en maalt over anderen, die nog op de wereld zijn, voor wie het nog niet te laat is, en hij wilde wel dat God iemand uit de hemel zond, of uit de doden, om hen te waarschuwen.

Geliefden, wij hebben u niet verder te leiden dan tot datgene wat wij u daar voorgelezen hebben. Men vindt het in alle eeuwen in de samenleving der mensen, dat er voorname rijken en voorname armen zijn. Het was in Christus tijd ook zo. Daar stelt Hij zo'n voorname rijke naast een arme. Die rijke ging in 't zijde en in 't fluweel, hij was prachtig in zijn gewaad, en ook prachtig aan zijn tafel, hij leefde zo plezierig dat er een hele stad van waagde; hij mocht evenwel van God geen naam hebben dan: de rijke man. Hoe is het met de andere, die door de Heere verkoren was voor de Zijne? Die is zo arm als de andere rijk was, van wie ook een hele stad waagde. Die krijgt van God een naam, het was Lázarus. Hij had schier geen kleed aan zijn lichaam, hij was haast zo naakt als hij uit zijns moeders lichaam gekomen was, en hij had geen stukje brood om te eten. De man had geen gezondheid, van zijn hoofd tot zijn voeten toe was hij walgelijk, hij was ziek en zwak; werken kon hij niet, en het bedelen behoefde hij zich niet te schamen. Daar ligt hij voor de poort van de rijke, zodat die rijke niet uit of in kon gaan of hij moest hem zien, hoe walgelijk dat hij was. De man verzoekt maar als een hond behandeld te worden: *mag ik de brokjes niet hebben*, zei hij, *die van uw tafel vallen? Al zijn zij vertrapt, het scheelt mij niet, geef het mij maar wat van uw tafel valt*. De man lag misschien, en zuchtte en schreeuwde: Is er wel een smart als deze mijn smart? Gaat het u niet aan, allen die dit huis in- en uitgaat? Ziet u het niet, hoe zwaar dat Gods hand mij bezocht heeft? Of zijt u als marmeren pilaren geworden? Er is niet één heelmeeester om mij te verbinden, en u weet dat ik er geen macht toe heb. Daar koelt de grote God, en Die geeft de honden last, die hem lekken en verbinden met hun zachte geneeskrachtige tong, die verkwikken de man nog; wat hij bij de mensen niet vond, dat vindt hij bij de beesten. U kunt indenken, hoe hij daar op zijn stro heeft liggen zuchten: *Nu laat Gij, Heere, Uw dienstknecht gaan in vrede; kan het wezen, Heere, neem mij toch weg van deze straat*, Lukas 2:29. God hoort dat, en Hij zegt: *man, het zal niet lang duren, of u zult bij Mij zijn; Ik zal bevel geven dat u uw walgelijk lichaam hier zult laten*. Daar komt God, Die hem het leven gegeven had, en Hij breekt de band, die daar is tussen des mans ziel en lichaam, en daar begint des mans heerlijkheid. God zendt vurige geesten, engelen: die brengen de man boven, zij brengen hem in de hemel. Daar wordt hij door God geoordeeld in het geloof

Abrahams gestorven te zijn, en hij krijgt Abrahams deel en geluk. De rijke, die was blijde dat deze arme man weg was, dat walgelijk gezicht en dat nare gekerm voor zijn ogen en oren. Daar haalt hij nu zijn hart op met de zijnen, en hij neemt het er goed van; maar daar komt de dood ook: hij moet er ook aan. Daar moet hij Gode gaan geven wat Godes is, en aan de aarde wat van de aarde is. Daar sterft hij, en aan de aarde geeft hij zijn lichaam. Daar mest het gewormte zich dood aan zijn lichaam, dat zo vol sappen was. Daar moet hij zijn ziel Gode geven, en daar komt God als Rechter, en Die geeft zijn ziel een plaats, en Hij zegt: *gij naar de hel*. Daarop, als God dat gezegd had, gaat hij; als God zegt: *ga*, zij moeten gaan.

Daar komt hij in de plaats van de gevangenis des Heeren; daar slaat hij de zielsogen van zijn verstand op, daar begint hij werkzaam te worden met zijn verstand, met zijn memorie, met zijn consciëntie en verbeeldingskracht, en hij zegt: *Waar is Lázarus?* Die is hier niet. En zijn verbeeldingskracht is naar waarheid omtrent Abraham en Lázarus: zij zijn in de hemel, zegt hij; en ze is naar waarheid. Omtrent zichzelf zegt hij: *ik ben in de hel, wat nu?* In zijn verbeeldingskracht is hij zo werkzaam, dat hij zegt: ei, ik zal mij eens verbeelden dat ik tegen Abraham spreek; en daar antwoordt hij zichzelf schrikkelijke nare dingen, evenals een mens die hier is: hij spreekt eens tot iemand die in Indië is, en hij antwoordt zichzelf. Hij verbeeldt zich dat hij antwoord krijgt, en ondertussen antwoordt hij zichzelf. En hij zegt dan in zijn verbeelding: *Vader Abraham, ontferm u mijner, ik ben immers naar het vlees uw kind, ik heb Abraham tot een vader.*

Zondaar, uw voorrechten zullen u in de hel niet helpen; of u gedoopt zijt, ten Avondmaal gaat, een christen zijt, of u een predikant of een regent geweest zijt, het zal u niet helpen. Daar staat hij dan in zijn verbeeldingskracht, en hij zegt: vader Abraham, kan ik uit de hel niet komen, zend tot mij die arme, die daar aan mijn poort gelegen heeft, dat is immers maar een geringe; dat die toch eens kwam, en mij maar de minste verkwikking toebracht! Daar vleit hij zichzelf nog in de hel. Zij kunnen die vleierijen in het begin nog niet kwijtraken, maar met het verblijf zullen zij er wel uit raken. Daar vleit hij zich, en hij zegt: Abraham zegt nog kind. Wat helpt het? Wat is het gevolg? Behelp u nu met te overdenken al het plezier dat u in de wereld genoten hebt, vermaak u nu met die gedachten in de hel, met te overdenken wat u allemaal op de aarde genoten hebt. Bedenk welke klederen, wat een gewaad, wat voor tafels, hoe prachtig, en u zei: ik zou het lot van die arme niet willen hebben; vermaak u daar nu mee in de hel.

Nog eens, daar lag hij en maalde over de onveranderlijkheid van de staat dergenen die in de hel en die in de hemel zijn, en over de grote afstand en wijdte, die er was tussen de hel en de hemel, en dat zij door geen mens maar door God Zelf gevestigd was: al wilde ik uit de hel, ik kan niet, en al wilde er iemand uit de hemel tot mij komen, zij kunnen ook niet.

Zover hebben wij het afgehandeld. Daarop zegt hij in zijn hart: wat mag ik over mijzelf al liggen te malen, het is uit met mij, ik lig in een grondeloze kolk. Maar daar maalt hem nog wat bitters in zijn oog. Wat, man? Dat ik vijf broeders heb, met wie ik op de wereld zo opgetrokken heb. Mijn God, wil hij zeggen, moeten die bij mij hier komen, met wie ik de duivel gediend heb, dan heb ik mijn leed nog niet overzien. En wat dan? Mocht ik dat verwerven, lieve Heere, wil hij zeggen, dat zij hier niet kwamen!

Hij zei: voor mijzelf is het uit; wel, vader Abraham, mocht ik nog een ander klein verzoekje hebben, wijs mijn aangezicht toch niet af: Ik bid u dan, vader, dat u hem, Lázarus, zendt tot mijns vaders huis; want ik heb vijf broeders; dat hij hun dit betuige,

opdat ook zij niet komen in deze plaats der pijniging. Dit stuk hebben wij verder te overdenken.

- I. Ten eerste, met dat woordje dan, zo keert hij van zichzelf af, en hij laat zichzelf varen.
- II. En wat wil hij hebben? Dat is het tweede: Zend Lazarus. Waar naartoe? Laat hij naar mijns vaders huis gaan, en mijn vijf broeders dit betuigen, opdat ook zij in deze plaats der pijniging niet komen.
- III. Het derde is, waarom hij het zo ongaarne had, dat zijn broeders in de hel zouden komen.
- IV. Ten laatste moeten wij zien, hoe dit diende tot Christus oogmerk.

- Ten eerste, zeggen wij, met dat woordje dan laat hij zichzelf varen: Voor mij, zegt hij, is het geen tijd meer, maar ik heb een ander verzoek.
- Dan moeten wij zien, wat hij dan hebben wil: *zend Lázarus tot mijns vaders huis, dat hij mijn vijf broeders dit betuige.*
- Dan, waarom hij het zo ongaarne had, dat zijn broeders in de hel kwamen.
- Ten laatste, het oogmerk van Christus was, dat zij zich vrienden zouden maken van de arme vrome mensen, terwijl zij op de wereld waren. Dat zijn onze vier stukken.

I. Ten eerste: ach God, zegt hij, ik word afgeslagen, in mijn verzoek en in de verbeelding van mijn zielskracht, dat valt mij koud op mijn hart; niet één druppeltje is er meer tot mijn verkwikking. O God, wat heb ik gedaan, dat ik U, o God, eeuwig missen moet! Nochtans mis ik U niet als een vertoornd Rechter, door te moeten dragen de fiolen Uwer Goddelijke gramschap. Ik mis ook de mensen, met wie ik geleefd heb, maar ik mis hen niet als de stof van mijn overdenking tot mijn smart; en al mijn schreien en roepen voor mijzelf is tevergeefs.

Daarop laat hij zichzelf varen, en hij zegt: Vader Abraham, ik heb dan een ander verzoek aan u te doen, ik bid u dan. Het was of hij gelezen had Genesis 18, die samenspraak van Christus en Abraham, waar hij zei: Ik heb mij onderwonden te spreken tot den Heere, de Rechter van hemel en aarde, de toorn des Heeren ontsteke niet, dat ik alleenlijk ditmaal spreke, vers 27 en 32. Daar begint hij dan te zeggen: Mocht ik nog eens tot u spreken, vader Abraham, uw toorn ontsteke toch niet, laat ik dit nog eens mogen zeggen!

Er ligt nog wat op mijn hart, en hetgeen ik u nu verzoeken zal, dat is mogelijk en gemakkelijker dan hetgeen ik u tevoren verzocht heb; het is mogelijk: het zal mensen raken die nog niet in de hel zijn; het is gemakkelijker: geesten komen nòg wel uit de hemel op de aarde; vader Abraham, wijs dan toch deze mijn bede niet af, het is om bekering van mensen: is er geen blijdschap in de hemel als er mensen bekeerd worden?

II. Daar speelt hij de vrome in de hel, terwijl hij goddeloos was op de aarde. Wel vader Abraham, zegt hij, en wat dan? Ik denk aan mijns vaders huis en geslacht. Wat is er gaande? Ik weet hoe dat ik ze achtergelaten heb, hoe ik ermee geleefd en de zonden mee gedaan heb; zij zijn nog niet dood; waren zij dood, zij waren hier in de hel bij mij: daaruit besluit ik dat zij nog leven; dat mijn geslacht en mijns vaders huis is al niet gering: zij zijn nog met hun vijf broeders.

Jozef 's broeders zeiden tegen Jozef: Wij waren twaalf gebroeders, ééns mans zonen, doch de één, die is niet meer, Gen. 42:13. Zo zegt ook deze: wij waren zes broeders,

ééns mans zonen, van welke er nog vijf in leven zijn, en ik moet in de hel zeggen: ik van de zes ben er niet meer; wij hebben tezamen gegeten en gedronken, en zij zijn erfgenamen van mijn goed; ach, die liggen op mijn hart!

Hoe werkzaam was Noach om die goddeloze Cham ook in de ark te hebben!

Hoe werkzaam was Lot, om hen die aan zijn dochters verloofd waren, ook uit de brand van Sódóm te rukken! Gen. 19.

Hoe was Esther begaan, als zij hoorde van de bloedplakkaten tegen haar volk! Zij gaat tot de koning; zij zegt: *kom ik kom, dan kom ik om; ik zal evenwel voor mijn volk intreden.*

Zo zegt deze in de hel: ik ben verloren, en dit gebed kan ook slechts vruchteloos wezen; wij zijn ééns mans zonen, er zijn nu nog vijf broeders in leven, ik, de zesde, ben in de hel.

Die broeders dachten wellicht ook al van hem zoals het nu doorgaans geschiedt onder de goddelozen. Men zegt zo gemakkelijk: *onze zalige vriend*; zij zeiden misschien al: onze zalige broeder, hij is beter dan wij, hij is bij God, wij hopen dat wij eens bij hem zullen komen, zoals men toch doorgaans doet. Maar hij die in de hel was, zei: Heere, wisten zij eens in welke toestand dat ik was en eeuwig blijven moest! Grote God, zij denken van mij dat ik gelukkig ben, maar zij denken mis. Maar ik denk van hen naar waarheid; ik denk van hen dit, dat zij alle dagen vrolijk zijn.

Zij doen als Jobs kinderen: zij noden elkaar ten eten, zij maken maaltijden, zij eten, zij drinken, zij zingen vrolijk, zij brassen, zij zijn overdadig; zo het zo voortgaat, en zo zij zo blijven: zij zullen ook zo onzacht wakker gemaakt worden dan ik.

Ze doen als Jona; zij riepen: wat is u, gij hardslapende? En als hij zijn ogen ophief, zag hij het onstuimig weer, en kort daarop moest hij in de zee; zo zal het hun ook gaan, en evenals één die slaapt in het opperste van de mast: er komt een storm die er hem uitlicht. Het zal hun gaan als de inwoners van de eerste wereld, toen de wateren kwamen; en als de inwoners van Sódóm, die verbrandden. Zo dacht hij naar waarheid.

En in die maling zo zegt hij: Vader Abraham, de vromen zijn zo gaarne werkzaam aan de goddelozen als zij onder hen verkeren; ik weet het nog wel van toen ik op de aarde was: hoe werkzaam zijn ze om een mens te bekeren; en ik denk dat zij in de hemel ook een zucht hebben tot het behoud van die mensen die op de wereld zijn, zij hebben een begeerte dat het Rijk van Christus voortgezet mag worden, en ik heb wel gehoord dat er blijdschap in de hemel is, als één zondaar op de aarde bekeerd wordt; dat zo zijnde, zend Lázarus tot mijn vijf broeders. Hij zal het gaarne doen, hij kent ze wel, hij heeft ze uit mijn huis uit en in zien gaan, meer dan eens; zij zullen hem ook wel kennen; en zo u hem een gebod geeft, hij zal u wel gehoorzaam zijn; stel het niet uit, zend hem terwijl zij aan hun tafel zitten, als zij daar misschien met spelen en dobbelen bezig zitten; laat hij daar midden in hen vallen en zich onder hen zetten als zij met hun dronkemansglazen bezig zijn, en laat hij het zeggen uit mijn naam, dat hij gezonden is op mijn bede en op mijn verzoek! Vader Abraham, hoe zal dat klemmen! En wanneer hij er is, laat hij niet als een stomme zitten! Zijn de vromen in een zondig gezelschap, zij zitten er wel als stom; maar vader, laat hij spreken, laat hij ze eens aanvatten.

En wat dan? Laat hij hun betuigen, laat hij het op hun hart brengen, dat zij zo naar de hel niet lopen. Dat is het stuk. Wat zou hij er moeten zeggen? Laat hij hun betuigen. En wat dan? Laat hij dan het protest op hun tafel, stoel en bed leggen. Wat behelst een protest? Daar gaat altijd wat vooraf: men behandelt eerst iemand zacht en geleidelijk; laat hij ook zo doen, en als het dan niet gaan wil, laat hij het protest uit de hemel dan voor hen leggen. Wat zou hij hen betuigen?

- Laat hij hen gaan verhalen, hoe God hem bekeerd heeft.
- Laat hij zeggen, wat voor zoetheit hij in de staat der genade gevonden heeft: al had hij zulk een armoede, dat hij wel al zijn smart vergeten kon door de vriendelijke genade Gods, en wat een trouw hij aan God gevonden heeft, en hoe hij tot dat grote geluk gekomen is.
- Laat hij hen zeggen, hoe hij op zijn ziekbed was: hoe ruim, hoe gemakkelijk, hoe blijde.
- Laat hij hen zeggen, hoe dat hij een kort stondeke na zijn dood in de hemel is gekomen, in en tot zulk groot geluk en rust, in de hoop dat dit alles hun hart mocht innemen en bewegen.
- Laat hij hen zeggen, dat de staat der genade zulk een schat is, en dat zij die begenadigd zijn, sterven met zoveel blijdschap, en dat zij daarop in de hemel in de heerlijkheid komen.
- En laat hij hen dan verhalen, uit mijn naam, dat zij toch geen goede gedachten van mij hebben; laat ze niet zeggen, als zij bij elkaar zijn: onze broeder zaliger.
- Laat hij hen zeggen, uit mijn naam, dat ik in de hel lig op een gloeiend bed van radeloosheid, en dat ik zulk een smart lijd in mijn verstand, in mijn memorie, in mijn wil, in mijn consciëntie, in mijn verbeelding, in al de krachten van mijn ziel, dat ik ondragelijke smart heb
- En laat hij hen zeggen, uit mijn naam, hoe dat ik hier lig en maal en schreeuw en tier, hoe dat mijn hart brult, wat een geruis dat er in mijn ziel is.
- Laat hij hen zeggen, wat mijn eerste en tweede verzoek was, en hoe dat het mij alles volstrekt afgeslagen is.
- En laat hij hen zeggen, hoe ver de hemel van de aarde is, en wat een wijde kloof er door God tussen gevestigd is, en hoe onveranderlijk beide die staten zijn, dergenen die in de hel en die in de hemel zijn.
- Laat hij mijn vijf broeders zeggen, hoe onveranderlijk dat zijn staat is in de hemel, en hoe onveranderlijk de mijne is in de hel, en dat hij en zijns gelijken nooit erger worden, en ik en mijns gelijken nooit beter.
- Laat hij hen zeggen, dat ik geen rust in de hel heb, zo zij zich niet bekeren, en zo zij mij nog enige verkwikking willen toebrengen, dat zij zich dan toch bekeren; hebben zij enige liefde tot hun verloren broeder, laat ze dan tot God gaan en zeggen: *bekeer mij toch!*
- Laat hij hen zeggen, dat ik dag noch nacht rusten kan, omdat ik met hen zo gezondigd heb.
- En als hij dat alles gedaan zal hebben, laat hij dan het protest op hun tafel, of stoel, of bed leggen, en laat hij dan zeggen: ik betuig het u, u zult door mij nooit meer behandeld worden; als ik weggegaan zal zijn, ik zal niet wederkomen; en wilt u niet horen, ik zal althans rein van uw bloed zijn, en ik schud het stof af dat van uw vloer aan mijn kleed of voeten kleeft, en uw bloed zij op uw hoofd.
- En laat hij dan zeggen: gaat ge in uw zonden voort, ik betuig u, dat u dan haast bij uw broeder in de hel zult wezen; lees het Woord, en schrik, en laat uw broeder in de hel alleen wezen, en verkiest hierna bij mij te wezen.

Geliefden, wij moeten u een historie verhalen, die in het jaar 727 is voorgevallen in de provincie van Friesland, die toen nog heidens en duivels was: zij waren toen nog niet tot het christelijk geloof gekomen. ¹⁸De bisschop van Frankrijk, die reist naar Friesland met enige monniken en paapse leraars, en hij predikte de genade Gods in Christus. Daar was de koning Radboud bij, en die had een zoon, en God beschikte dat

¹⁸ Waarschijnlijk zendeling Wolfran die werkzaam was in West-Friesland, (NoordHolland)

de zoon des konings in het hart wordt gegrepen, en hij komt over tot het christelijk geloof, en vele groten insgelijks. De koning zulks ziende, en horende de christelijke godsdienst prediken, zo werd hij als een Agrippa, hij zou wel geschreeuwd hebben: *gij beweegt mij bijna*; ja, het ging zover, dat hij verder kwam dan een Agrippa, hij toonde het althans uitwendig. Hoever kwam hij? Hij besluit om zich te laten dopen. Te dien einde laat hij een bak met water komen. Zo zegt hij, zich schikkende om gedoopt te worden: als ik dat nu doe om het christelijk geloof aan te nemen, *waar zal ik dan naar toegaan als ik sterf?*

Zijt gij geen waar christen, dan zult u voor eeuwig in de hel vallen, zei de man, *maar als gij Jezus in het geloof aanvaardt, dan zult u in de hemel gaan*.

Het is wel, zegt de koning, en hij neemt zijn ene voet, en zet hem op de rand van de bak, en zijn andere had hij nog op de aarde. Maar, zegt hij, eer ik er mijn andere voet inzet, moet ik u nog wat vragen, ik moet u nog een vraag doen. En dat was ten aanzien van zijn vader en moeder: *mijn vader en moeder, die ik gehad heb, zijn gestorven, maar waar zijn die?*

Daarop zegt de man: aangezien zij buiten het geloof in Christus gestorven zijn, zo zijn ze naar alle waarschijnlijkheid in de hel.

In de hel? zegt hij. Daarop neemt hij zijn ene been uit het water, en hij zegt: *ik wil liever met mijn vader en moeder in de hel wezen, dan zonder die in de hemel*.

Wat schrikkelijke dingen zijn dat! Liever met zijn voorouders in de hel te wezen, dan zonder die in de hemel! Maar die man had het niet goed gezien. Nu ligt hij naar alle waarschijnlijkheid in de hel, en mocht hij nu spreken, hij zou nu een geheel andere taal spreken; het zou zijn als met deze: *liever zonder dan met hen*.

Deze man zei: *ik wilde er liever alleen wezen, laat hij hun dat ook betuigen*. Waarom? Wel, mijn broeders, die lopen en vliegen snel naar de hel toe; laat ze in deze plaats der pijniging niet komen. Dat sluit verscheidene dingen in. Wat sluit het in? Het sluit in: zij gaan naar deze plaats rechttoe, rechtaan. Ook sluit het in: zij zijn zoals als ik was, ik heb het niet geloofd toen ik leefde. Verder sluit het in: zij leven een Sadducees en Epikurëisch leven, zij geloven het niet (gelijk als ik ook niet deed), dat er een opstanding is, dat er een hel is, dat er pijn in de hel is. Men heeft toch in alle tijden van dat vuile ruigte van atheïsten gelezen.

Wij moeten u een historie van een vrouw van een keizer verhalen. Er was een deel vuil ruigte van atheïsten die zeiden: *er is geen hel, geen pijn in de hel*. Deze vrouw was zo verliefd op de begeerlijkheid des vleses: zij geeft dit vuile ruigte een traktement, opdat zij dat leren zouden, opdat zij in de zonde zou kunnen volharden.

Zij zijn zulken, wil deze man in de hel zeggen, die hun consciëntie toeschroeien, en in hun goddeloosheid voortgaan; laat hij het hun betuigen, opdat zij hier niet komen, en dat zulke gedachten hier geen plaats hebben.

Ten laatste wil hij zeggen: zeg het hun hoe zwaar het is, zo tegen zijn gedachten in één ogenblik uit te komen, en zeg het hun, dat weeklagen dan niet helpen kan, dat het dan is: *roep Mij niet aan, Ik zal lachen in uw verderf; Ik zal spotten, als uw vreze komt*, Spr. 1:26. Op de aarde kon hij zo spreken uit de hoogte, maar hoe klein is hij nu!

III. Ons derde stuk is: waarom had de man zo ongaarne zijn broeders in de hel? Had hij zulk een liefde tot hun behoud? Verre is het daar vandaan. Meent u dat het was uit liefde tot zijn broeders? Nee, maar het was uit liefde tot zichzelf, en nergens anders om. Wie in de hel is, die is een volle vijand Gods en van zijn naaste, maar hij heeft altijd nog liefde tot zichzelf. *Ach God*, zegt hij, moeten die vijf broeders in de hel

komen, dan heb ik mijn leed niet voor het duizendste deel overzien. Ik heb hen zo dikwijls verleid, ik was het hoofd van de bende; zij waren misschien nooit zo goddeloos geweest, had ik ze niet verleid met mijn vervloekte mond en hart. Ik moet bekennen, Heere: ik kwam soms bij hen, terwijl hun hoofd er niet naar stond om te zondigen; zij zeiden wel: komt u daar alweer? En hun hart was wel eens overtuigd, maar ik, booswicht, was niet te stuiten, ik leefde alle dagen zo prachtig als ik bij hen was. Die vijf broeders, die zijn toch rechtvaardiger dan ik was, zij zouden mij wel aanvliegen; (en misschien was hij nog de eerstgeborene) zij zouden zeggen: *u hebt ons zo verleid*.

Ik zei altijd: wat, wat, sufferij, als zij niet mee wilden doen. Zij zouden mij wel vermoorden als zij konden; zij zouden zeggen: nu zijn wij hier om u en onszelf eeuwig te vervloeken. Het zal zijn zoals een huisgezin, waar een oudste broeder is, die de gehele erfenis des vaders onder zich heeft, en hij is een deugniet en doorbrenger; als de andere kinderen groot geworden zijn, en hem daarover beginnen te beschuldigen, u kunt indenken of het zo een wel plezierig is hen bij zich te hebben, hen te ontmoeten als zij hem daarover aanspreken. En is dat zo op de wereld, u kunt indenken hoe het in de eeuwigheid zal wezen. Dat kunt u allemaal wel vatten. Augustinus had daar zulk een bevatting van. Wat zei hij in zijn gebed? Ach God, bewaar mij toch, dat ik een ander niet doe zondigen! Wat wilde hij ermee zeggen? Toen ik nog goddeloos leefde, hoe dikwijls heb ik een ander doen zondigen, maar laat toch mijn noch anderer zonden op mijn rekening staan!

IV. Nu hebben wij ons laatste stuk, en dat is: *Wel*, zei de Heere Jezus, maak u toch vrienden uit de vrome mensen op de wereld, waar en wanneer u leeft, in elke tijd; al waren ze zo doodarm als Lázarus, en zo walgelijk en lelijk, u zult er in de wereld het goede van hebben, en hebt u het niet gedaan, u zult het in de hel beklagen. Deel dan mede tot de behoefte der armen, maar allermeeest aan de huisgenoten des geloofs; maakt uzelf vrienden uit den onrechtvaardigen Mammon, vers 9.

Er wordt verhaald dat een zeker kardinaal in een gezicht zag, dat er een uit het graf tot hem kwam gereden op een zwart paard, die in zijn leven veel aan de armen gegeven had, en hij bracht hem een hoeveelheid geld.

Wel, zei die kardinaal, u hebt immers in uw leven zoveel aan de armen gegeven?

Ja, zei hij, maar nu breng ik u dit, geef dat aan de armen; dat vorige had ik allemaal gestolen, maar dit schatje is mijn eigendom.

Is het gezicht niet waar, de *zaak* zal in ieder geval in de hel waar zijn. Daar liggende in de uiterste pijn, zullen zij niet de minste verkwikking hebben. Wist u het, dat u daar zoudt moeten heengaan, zou u niet moeten zeggen: al waren al de landen van de wereld papier, en al de wateren inkt, en al de grasscheutjes pennen, en al de zandjes van de duinen schrijvers, het was nog te weinig om te beschrijven mijn eeuwig ongeluk; al was de gehele aarde papier, al waren al de zeeën inkt, al het gras pennen, al de zandjes schrijvers, het was nog niet genoeg om mijn ongeluk uit te drukken?

Geliefden, moet uw hart niet beroerd worden als u dat bedenkt en wij dat spreken? Ons hart is ervan beroerd, en hoe u erbij staat, God weet het.

1. Als er nu iemand van de uwen sterft, zeg niet te veel: *mijn vriend zaliger, of mijn zalige vriend*. Konden zij uit de hel komen die erin zijn, zij zouden het u verhinderen. Het stro is dikwijls voor de deur, en het lichaam op het stro binnen de deur, en de ziel in de hel.

2. Zijn uw vrienden, van wie u de erfgenaam zijt, rijk of arm geweest, en waren zij goddeloos, zeg niet: ik hoop haast bij mijn vriend of vriendin te wezen; u zou wellicht hopen om in de hel te zijn. Gaat u hun gangen, u zult zeker hun einde hebben.
3. Ziet u het nu niet: als u in de hel lag, hoe gaarne zou u het hebben, dat men ronduit sprak, en dat kunt u nu niet verdragen, u hebt nu liever dat u gepleisterd wordt met loze kalk, dat men zachte dingen tot u spreekt, en kussens onder uw ellebogen legt.

Och, zou u in de hel zeggen, spreek toch ronduit; wat predikt u zo gedurig alsof het niemand raakte, spreek zodat het verstaan wordt, maak dat de minste die in de kerk is, het verstaat. Maar nu is het: behandel mij toch zacht, spreek zachte dingen tot mij; en men mag bijna niets zeggen, of men maakt te veel geraas. In de hel zult u dat niet zeggen. Wat, zou u zeggen, al dat femelen op de predikstoel! Ik weet niet of er wel haast één plaats in heel de wereld is, waar meer gefemeld wordt, en dat om een ingebeelde vreze voor deze of gene.

Er was eens een groot man, die zei: *ik weet haast niet of er wel predikanten zullen zalig worden, vanwege de grootheid van hun beroep, en vanwege de zware verzoeken des duivels, en vanwege hun slecht leven.* God drukke het op onze harten!

- Ach Heere, hoe ongaarne zal elk zijn gezelschap, waar hij mee verkeerdt heeft, in de hel hebben! Wat zullen zij beven als zij er komen! Daar zullen zij zeggen: u hebt gevloekt, geraasd, getierd, en wij hebben het ook gedaan.
- Hoe naar zal het zijn, als daar de kinderen met de ouders zullen komen, en dat de kinderen zeggen zullen: naast God heb ik van u het leven, en u hebt niet voor ons gezorgd, maar ons verleid.
- Wij wilden het wel eens weten, hoe regenten het in de hel zullen maken, als hun onderdanen zullen zeggen: wij konden de poorten niet sluiten, wij konden de komédies niet weren, wij konden de hoerenkotten niet uitroeien; u bent als onze vaders geweest, u bent de oorzaak dat wij op zulke kwade wegen gingen.
- Ach Heere, waar zullen de predikanten zich bergen, als de lidmaten, hun gemeenten, met hen in de hel zullen komen, als zij zullen zeggen: u hebt ons niet gewaarschuwd; had u rechtuit gesproken en ons gewaarschuwd, wij waren misschien bekeerd geworden, en nu vervloeken wij u, dat u zo als stomme honden was.
- Waar zullen de ouderlingen zich bergen, die daar als ouderlingen gezeten hebben, die de gehele gemeente representeerden, die daar zaten om te zorgen dat de gemeente goed voedsel voor haar ziel mocht hebben, als de gemeente betuigen zal: u was als onze wachters, en u hebt ons ondeugende wachters beschikt, die vijanden van de genade waren, die de trouwe wachters en het genadewerk onderdrukten!
- Waar zullen de diakens zich bergen in de hel, als de armen zullen zeggen: toen hebt gij uw hart verhard voor ons, en u hebt ons als buiten zinnen gemaakt, zodat wij niet aan de kost konden komen, en wij zoveel daarmee te doen hadden, dat wij geen zin of lust hadden om naar God om te zien; wij konden naar geen kerk omzien: wij hadden zo veel voor de kost te zorgen, dat wij niet één kleedje hadden om aan te doen, wij hadden geen tijd om naar een kerk om te zien, wij hadden niet één kleedje om er ten Avondmaal mee te gaan! Waar zullen zij blijven, als zij in de hel zullen komen?

- Waar zal elk blijven? Bedenk het eens. Weet u wel dat men nu zou zeggen: wie weet of het zo zijn zal? Het zal wel gewis zo zijn, en nog duizendmaal meer. En dan zult u het u daarna beklagen, als het niet zal kunnen helpen. Ach Heere, mocht eens iemand van die nu in deze kerk zijn, zijn verloren vriend horen kermen als hij aan zijn tafel zat, hoe naar zou het zijn!

Mag het dan alles niet helpen, moet u dan als een os ter slachting gaan, en wilt u zo als een duivel in de zonde voortgaan: wij leggen daar het protest tegen u op deze stoel, in deze kerk, en ik betuig het u, ik zoek in ieder geval rein te zijn van uw bloed, en het is ons leed dat wij u niet méér gewaarschuwd hebben, en wij durven het nog niet te laten, maar wij zullen zoeken u zo te blijven waarschuwen; mocht het u maar tot de Heere brengen, en mocht het zo eens wezen, dat heel de stad in brand raakte! Er was een heel wulpse gezel, en een aardige rijke gaf aan die wulpse gezel een eigenaardige ring, waar een doodshoofd op stond, en hij zei dat hij die ring alle dagen ernstig bekijken moest. Wat doet God? Die werkt zo, Die bracht hem dat zo op zijn hart, dat het een middel was waar hij door bekeerd werd. Mocht dat ook de uitkomst van deze preek wezen, dat u door het ernstig nadenken erdoor bekeerd werd: wat zou het gezegend wezen!

Een zeker vroom leraar, die een onderwijzer van de koning was: op jaren gekomen zijnde, moest hij sterven, en hij stierf zeer gerust. Daar was een edelman van de koning, die zei: moet u nu gaan sterven?

Ja, zei de man.

Waar gaat u nu naartoe? Zei de edelman.

Daarop zei de oude man: zeg de koning, dat zijn oude meester gaat naar een plaats, waar weinig koningen komen.

Zo zeggen wij ook: weinig groten gaan er naar de hemel, maar evenwel ook groten. En al Gods kinderen mogen zeggen: ik ga naar een plaats waar niet één onbekeerde komt, of hij rijk of arm is. Daarom, mag het wezen, zie toch dat u bekeerd wordt, het wordt hoog tijd. Hebt u enige liefde tot uw behoud, wilt u enige raad plaats geven (en daar zullen wij mee sluiten): bekeer u toch, en wij hopen, dat God u bekeren zal, tot Zijn eer, en om Zijns Zoons wil. Amen.

ACHTTIENDE PREEK OVER LUKAS 16:29

Abraham zeide tot hem: Zij hebben Mozes en de Profeten; dat zij die horen.

Wij lezen in Psalm 50:15: *Roep Mij aan in den dag der benauwdheid; Ik zal er u uithelpen.* Die geen bidden kennen, die van bidden niet weten, dewelke het bidden een last is, dewelke het bidden te veel is, zolang als zij in de ruimte zijn, diezelfde mensen lopen, als zij bang zijn, naar het bidden toe. Wat was Farao een liefhebber van het bidden toen het hem bange was! *Toen riep hij Mozes en Aäron, en zei tot hen: Bidt vuriglijk tot den HEERE,* Exod. 9:28. Wat zijn de duivelen grote bidders toen zij niet gaarne in de afgrond zouden varen! Lukas 8:31. Hoe verging het de scheepslieden van Jona? Toen het mooi weer was, dachten zij niet om bidden, maar toen de zee zo onstuimig was, vielen zij allemaal op hun knieën, daar mocht er niet een zonder bidden zijn: Jona, al sliep hij, die moest wakker gemaakt worden en eveneens bidden, Jona 1. En als de stad Ninevé zo bange was: daar was heel de stad in beroering, daar schreeuwde mens en beest tot God; er was er niet een in het huis, of zij begonnen te bidden en schreien, Jona 3.

Wat voor vromen en Godvruchtigen zijn de verdoemden als zij in de hel liggen! Hoe vroom weten zij dan te spreken! Wat spreken zij dan van bekering! Wat voor ontferming hebben zij dan met die mensen die nog op de aarde zijn! Hoe schreeuwen en roepen zij dan! Wat houden zij dan van de vromen! Dan zou Abraham hun grote vriend wezen, en een Lázarus, voor wie zij niet een druppeltje water, noch een kruimeltje brood hadden. Hoe blijde zouden zij wezen als zo'n bedelaar, zo'n vrome, hun maar de minste dienst mocht doen! Zij zouden het de hemel wel afpersen, dat er iemand uit de hemel ging tot hun vrienden op de aarde, of dat er iemand uit de doden opstond, om te gaan waarschuwen de mensen die nog van de hunne op de aarde waren. En zij zouden wel zeggen, als er iemand ging: betuig ze dan toch zonder beschroomdheid. Wel geliefden, waren zij zo wijs geweest op de wereld, zij waren nooit in de hel gekomen.

Geliefden, wees toch zo wijs, terwijl u nog op de wereld bent; wat zal het anders helpen, als u in de hel bent? Dan zou God zeggen: al stonden Mozes en Samuël voor Mijn aangezicht, Ik zou ze toch niet horen; terwijl zij leefden, mochten zij een zoon of een dochter verbidden die ook nog leefde; maar als die in de hel liggen, zullen zij geen zoon of dochter verbidden.

God maakt de zondaar bekend, dat het gebed tijdig moet wezen. Zouden zij die belofte verkrijgen (wie Mij aanroept, Ik zal hem verhoren), dan moet het tijdig wezen. Heden, in de dag der zaligheid, heeft God gezegd: *Bid, en u zal gegeven worden; zoek, en u zult vinden; en die klopt, die zal opengedaan worden,* Matth. 7:7. Dan wijst God ons tot de middelen, zolang als 2 wij leven. Maar wilt u ze dan waarnemen, als de markt gedaan is, dan komen er geen middelen meer te pas. Dat past dan niet meer: *Onderzoekt de Schriften, want gij meent in dezelve het eeuwige leven te hebben,* Joh. 5:39. Na deze tijd is er geen tijd meer, Openb. 10:6, en Matth. 25: toen, als de deur gesloten was, gingen zij bidden, en als de bruidegom ingegaan was, maar daar was geen gehoor. Dan zegt God: *Hef geen gebed noch een geschrei op, Ik zal lachen in hun verderf, en spotten, wanneer hun vreze komt; wat moogt u Mij nu zo aanlopen, Ik zal u toch niet horen,* Spr. 1:26. God eist, zolang als wij leven, dat wij de middelen zouden waarnemen, oprecht, naarstig en ijverig, en dan zegt Hij: *Mijn zegen zal Ik op u leggen; maar wilt u niet, komt u dan als het te laat is, dan zal Ik u niet helpen.*

Dat kunt u hier levendig en klaar zien in hetgeen dat wij u voorgelezen hebben. Daar hebt u twee mensen op de wereld, in Christus' tijd bekend. De ene die gaat met mooie kleren, die heeft de naam, de ganse stad door, dat hij rijk was; hij had anders haast geen naam, dan *de rijke*. De ander was een arm man, en die was in lijden, hij had haast geen kleedje. Daar komt die arme voor de deur van de rijke, en hij zegt: *ach, geef mij toch de kruimpjes die van uw tafel afvallen!* Gaf hij ze? Hij sluit er zijn hart naar alle waarschijnlijkheid voor. Die arme had zoveel ongemakken; sluit de rijke zijn hart, wilde die hem niet te vriend hebben en niets geven: de honden sluiten hun hart niet, maar die zuiveren zijn wonden met hun zachte tongen. Hoe ging het met deze arme man? Hij kon het niet lang houden, hij sterft. Had hij het toen ook zo slecht? Och nee, hij wordt van de engelen gedragen in den schoot van Abraham, tot datzelfde genot en zalige deel dat Abraham bij God had.

Leefde die rijke lang na die arme? Het schijnt van niet, maar God zendt hem ook de doodsbrief, misschien toen hij daar aan tafel zat, of in enig vermaak. Hij wordt ziek; daar beginnen alle vochten gaande te raken, de ziekte neemt toe, daar wordt dat gerucht ook verspreid: hij is ook dood. Had hij het toen ook zo goed, zoals in zijn leven? Ach nee, o schrik, hij had dat niet verwacht; een half uurtje ongeveer, toen was hij in de hel, daar slaat en heft hij de ogen van zijn verstand op, daar krijgt hij een bevating van Lázarus geluk en zijn ongeluk, daar zegt hij: nu zijn de zaken geheel gekeerd, Lázarus is gelukkig, en ik ongelukkig, ik ben in de pijn. Daar roept hij uit: o pijn in mijn verstand, o pijn in mijn wil, o pijn in mijn memorie, o pijn in al de krachten van mijn ziel! Daar ligt hij en maalt, en in zijn verbeelding zegt hij: ach, mocht ik Abraham en Lázarus eens ontmoeten, ik zou tegen hen spreken, wat zou ik al zeggen: *Ontfermt u mijner!* En in dat gejammer en die nare gedachten, zo brengt hij zich te binnen hoe dat Lázarus tegen hem weleer zei: *ontferm u mijner*. Mij dunkt, zegt hij, dat ik van Lázarus die jammerende stem, als ik in- of uitging, nog in mijn oren hoor klinken, hoe dat hij riep: *ontferm u mijner!* Nu wil hij zeggen: Vader Abraham, ik wil u niet opleggen dat u tot mij komt, maar zend slechts de minste bode, al was het maar die arme Lázarus, om mij de allerminste verkwikking toe te brengen. En in zijn roepen en kermen zegt hij tot zichzelf: Wat mag ik al doen? Als zij mij antwoorden konden, wat zouden zij zeggen? En hij gaat zichzelf antwoorden: zij zouden mij hetzelfde antwoorden wat mijn consciëntie mij zegt. En wat zegt ze? U hebt het zo goed kunnen stellen toen u op de wereld was, wat was u vrolijk! Gedenk het nu eens: waar was u al te gast! Van wie werd u al geëerd! Wie viel er al voor u neer! Daar had u toen zoveel mee op. U verkwikte er u in als Lázarus en al zulken zo ellendig waren, en u zou ze nog wel een trap gegeven hebben, zij waren u te veel, ja maar nu lijdt hij geen pijn, maar u lijdt pijn. Als Abraham mij moest antwoorden, wat zou hij zeggen? Dat onze beide staten onveranderlijk waren: Lázarus staat is onveranderlijk in geluk, en mijn staat is onveranderlijk in ongeluk. Derhalve, ik mag het voor mijzelf wel opgeven: De boom is gevallen, en hij zal zo blijven liggen, Pred. 11:3.

Ik laat dan mijzelf varen, maar er komt mij te binnen, dat ik nog vijf broeders heb: och, hoe zal ik het maken, als die hier bij mij zijn! Mocht ik dan nog een woord voor hen spreken! Mocht ik een voetval doen! Ik zeg: Ik bid u dan, vader Abraham, zend toch Lázarus of iemand uit de doden tot mijns vaders huis naar mijn broeders; ik heb er vijf, ééns mans zonen; laat hij hun betuigen, opdat ook zij niet komen in deze plaats der pijniging: zij zouden mij voor eeuwig in mijn aangezicht vliegen; zij zouden het mij voor eeuwig verwijten, dat ik de oorzaak van hun verderf was. Ik wil niet hebben dat u ze zacht behandelt, maar laat ze trouw behandeld worden, laat de betuiging op

hun tafel gelegd worden, laat hemel en aarde tegen hen tot getuigen geroepen worden. Dit geantwoord hebbende, verbeeldt hij zich al weer wat anders.

Laat ik mij eens verbeelden, zegt hij, dat ik met Abraham spreek: wat zou hij daarop zeggen? Zij hebben Mozes en de Profeten; dat zij die horen; hij zou mijn broeders wijzen naar de middelen der genade. En op het laatste zult u hem horen zeggen: als zij naar Mozes en de Profeten niet horen, zo zullen zij ook niet horen en zich niet laten gezeggen, al ware het dat er iemand uit de doden opstond, en tot hen ging.

Thans hebben wij te overdenken het 29^{ste} vers, waar u in hebt:

- Ten eerste, het antwoord dat hij zich verbeeldt dat Abraham hem gaf.
- Dan, wat hij zei: welke middelen er voor zijn broeders waren, Mozes en de Profeten in hun schriften en leven.
- Dan, welk gebruik zij daarvan moeten maken: zij moesten die horen.
- Ten laatste, als zij die hoorden, zouden zij niet komen in die plaats der pijniging; maar zo zij niet horen, zo hebt u ze een voor een bij u te verwachten, met al hun eten en drinken zullen zij hun dagen niet ter helft brengen. Wij zeggen dan:

- I. Ten eerste verbeeldt hij zich dat Abraham tot hem sprak en hem antwoordde: *Abraham zeide tot hem.*
- II. Wat hij zei: Zij hebben middelen, *Mozes en de Profeten.*
- III. Welk gebruik zij daarvan maken moesten: *Dat zij die horen.*
- IV. Als zij dat deden, zouden zij in die plaats niet komen; maar als zij niet hoorden, zouden zij er zeker een voor een komen.

I. Wat het eerste aangaat, die ongelukkige en rampzalige ziel kon niet rusten. Zondaar, meent u dat u rusten zult in de hel? Nee, u zult er altijd werkzaam zijn onder Gods toorn. Bij deze man was er geen vrede, maar het was Magór-missabib, schrik van rondom, Jer. 20:3. En het ene viel op het andere, eer hij in de grondeloze poel van eeuwige wanhoop zwijgen kon. Mijn onbekeerde broeders, moet ik die hier verwachten, wil hij zeggen, dan zie ik dat mijn vlammen nog alsmaar groeien zullen. Ik heb een verzoek gedaan, zegt hij in zijn verbeelding, aan vader Abraham. Maar wat zou die oude goede vader Abraham mij antwoorden? Als hij tot mij spreken kon, hij zou zeggen: man, u hebt een verzoek gedaan aangaande uw vijf broeders, en daarop antwoord ik u:

- Ten eerste, ik weet dat u ze hebt.
- Ten tweede, ik weet waar zij zijn: zij zijn in een schoon land geplant op een vette heuvel, waar de regen en de dauw van Gods Woord valt. U en ik weten het, dat uw broeders het er niet naar maken om uit de hel te blijven; u vat de zaken juist: zij wandelen niet naar Gods Woord, en Lázarus weet het ook wel.
- Evenwel zo zijn ze nog niet dood, man, zij zijn nog niet in de hel, het is voor hen nog niet buiten hope, zoals het voor u is; maar zij hebben het niet van node, dat er iemand uit de hemel zou komen, of dat u naar de hemel zoudt klimmen om daar voor hen te spreken, maar zo zij Abrahams zaad zijn: God heeft een verbond met dat zaad gemaakt, Gen. 17. En God heeft ze de bediening gegeven: Hij maakt Jakob Zijn woorden bekend, Israël Zijn inzettingen en Zijn rechten. *Alzo heeft Hij geen volk gedaan; en Zijn rechten, die kennen zij niet*, Psalm 147:19, 20. *Welk is dan het voordeel van den Jood? Of welke is de nuttigheid der besnijdenis?* Paulus zei: *Vele in alle manier. Want dit is wel het eerste, dat hun de woorden Gods zijn toebetrouwd*, Rom. 3:1, 2. Zij hebben het Woord, en leven nog op de aarde; zo zij naar dat Woord leven, dan komen hun de beloften toe. Zo zegt Paulus: *Welke*

Israëlieten zijn, welker is de aanneming tot kinderen, en de heerlijkheid, en de verbonden, en de wetgeving, en de dienst Gods, en de beloftenissen, Rom. 9:4.

II. Toen hij zich dat verbeeld had: het antwoord, dat Abraham hem geven zou; als hij met hem sprak, zo zou het dit zijn: *Zij hebben Mozes en de Profeten*. In welke zin is dat te verstaan? Er is een volk enige tijd geleden opgestaan, dat ook also schreeuwde: *wij hebben Mozes en de Profeten*; er zijn er maar weinig meer van over; zij noemden zichzelf *Hebreeën*;¹⁹ het was een slecht volk in gevoelen. Wat wilden zij ermee zeggen? Wij hebben de Bijbel, het Oude Testament, wij moeten uit de kerk blijven. En zij verstonden Mozes niet, noch leefden zij naar Mozes, het was een slecht volk. Als zij zeiden: wij hebben Mozes en de Profeten, dan wilden zij zeggen: wij willen uit de kerk blijven, wij hebben geen bediening van node, wij zijn wijs genoeg, al verstaan of volgen wij Mozes niet.

Hoe is het dan te verstaan? Is het dat te zeggen, dat Mozes niet ontslapen, dat hij niet gestorven is? Nee, want hij is gestorven. In Deuteronomium 34 lezen wij, dat God hem op een berg liet gaan, en daar ziet hij het land Kanaän van verre, en hij komt er nooit meer af. God, Die beschikte hem een graf in Zijn voorzienigheid, en niemand heeft het ooit geweten.

Is het dan te zeggen: Mozes is al uit de hemel gegaan naar uw vijf broeders om het hun te betuigen, en (gelijk wij lezen dat hij met Elia op de berg verscheen en daar met de Heere Jezus sprak van Zijn uitgang uit Jeruzalem) hij is al naar uw broeders om van hun uitgang te spreken zonder uw weten? Nee, dat is het ook niet.

Is het dan te zeggen, dat er ergens als een Elia gekomen is, uit de hemel, en met die vijf broeders al gehandeld heeft, of er nog mee bezig was? Nee het.

Wat is het dan te zeggen? Dit:

1. Ten eerste, zij hebben Mozes schriften, de vijf boeken van Mozes, die Goddelijk en volmaakt zijn, waar alles in begrepen is wat zij nodig hebben tot hun behoud, waar niet toe of af te doen is, of, zo daar iemand toe- of afdoet, God zal over hem al de vloeken toedoen die in dit boek geschreven zijn, en Hij zal al die zegeningen van hem afdoen die in dat boek gemeld zijn. Mal. 4:4: *Gedenk der wet van Mozes, Mijn knecht*.
2. Zij hebben de Profeten, zoveel profetische boeken. Die zon is allengskens hoger gegaan: zij hebben niet alleen Mozes, maar ook de profetische schriften, het profetische Woord, dat zeer vast is, en zij zullen weldoen, zo zij daarop acht hebben, als op een licht schijnende in een duistere plaats; dit wetende, dat geen profetie der Schrift, noch profetisch schrift, is van eigen uitlegging; want de profetie is voortijds niet voortgebracht door den wil eens mensen, maar de heilige mensen Gods, van den Heiligen Geest gedreven zijnde, hebben ze gesproken, 2 Petrus 1:19-21. Zij hebben de grote en kleine Profeten, en het Hooglied met de andere boeken van Sálomo, en de Psalmen, met één woord: al wat zij begeren kunnen.
3. Dan hebben zij het leven en het sterven van Mozes en de Profeten. Dat staat er ook zo in: welke weg Mozes en de Profeten ingeslagen hebben. Daar hebt u een gehele wolk der getuigen, Hebr. 12:1. Man, in de hel gedenkt u dat u ook zulke voorgangers gehad hebt, die u het Woord Gods gesproken hebben, Hebr. 13:7.
4. Man, u in de hel zijnde, u bent ze nu kwijt, en u zult ze voor eeuwig kwijt zijn; maar zij hebben ze nog tot hun grote geluk, zij moeten ze nog niet missen.

¹⁹ De Hebreeën waren een stroming binnen en buiten de Hervormde Kerk die separatistische neigingen hadden, omdat ze o.a. de bediening van Gods Geest door de ingestelde ambten ontkenden.

5. Zij hebben de heerlijke en verhevene bediening der genade, volgens Mozes en de profetische schriften, die zuivere bediening van het Woord, waar u in uw leven wel zo van geroepen hebt en gezegd: wij weten dat Mozes uit God is. Daar hebben zij dat heerlijke Woord, die bediening, die in zoveel heerlijkheid is, die zo klaar en hartelijk is. Op allerlei wijze wordt het aan hen ten koste gelegd: daar wordt op de fluit gespeeld, en daar worden klaagliederen gezongen, en daar wordt gedurig het onderscheid getoond tussen hel en hemel. In die bediening hebt u ze in allerlei gaven: een Mozes met een stamelende tong, profeten met welsprekende tongen, leraars, oude en jonge. Ja, de apostelen van Christus verkeerden waar die vijf broeders waren, en die deden anders niet dan aandringen wat God van hen eiste, en dat God van hetgeen Hij van hen eiste, beloofde dat Hij het Zelf werken wilde. Al wat Hij van de mensen hebben wil, dat geeft Hij hun. Eist Hij een vlezen hart, Hij belooft: *Ik zal het stenen hart uit uw vlees wegnemen, en zal u een vlezen hart geven*, Ezech. 36:26. Hij zou de dwazen verstand geven, de blinden de ogen openen, en hen bekeren van de duisternis tot het licht, en van de macht des satans tot God, Hand. 26:18.
6. Zij hebben Mozes en de Profeten door welke God nog werkt onder hen. Mozes is een lamp voor hun voet, en een lantaarn op hun pad, een regel om ernaar te leven. De woorden der Profeten zijn zoals de woorden der wijzen, als prikkelen en zoals nagelen, die diep ingeslagen worden van de meesters der verzamelingen, die gegeven zijn van den enigen Herder, Pred. 12:11. Zij leven nog onder de pijlen die in het hart treffen, en voor het net in welke God nog zielen vangt, zij liggen op de dorsvloer, voor het net, en voor de pijlen van God bloot.
7. Ten laatste, zij hebben Mozes en de Profeten, wat moogt u dan zo over de dode Lazarus roepen? Mozes en de Profeten is meer dan tien die van de doden opstaan; wat moogt u mij dan zo lastig vallen? Houd op, zwijg, zij worden gewezen naar goede middelen, en die zullen hen niet vleien, daar zullen zij niet door gepleisterd worden met loze kalk, de betuiging wordt daar op hun hart gelegd. U wilt hebben dat ze betuigd worden: dat doet Mozes veel krachtiger dan dat iemand uit de doden opstaande doen zou.

Zie daar, geliefden, betuigen Mozes en de Profeten het niet, dat er twee onveranderlijke staten zijn, de ene zo aangenaam, de andere zo verschrikkelijk? Het is verwonderlijk: ik weet niet of ik ooit het woord verdoemenis in het Oude Testament gelezen heb, maar in het Nieuwe verscheiden malen. Echter betuigen Mozes en de Profeten dit. Wat Mozes aangaat, hij zegt in Deuteronomium 30:19, 20: *Ik neem heden den hemel en de aarde tegen ulieden tot getuigen, dat ik u heb voorgesteld den zegen en den vloek, het leven en den dood. Kies dan de zegen en het leven, opdat u leeft, u en uw zaad, liefhebbende den HEERE uw God, Zijner stem gehoorzaam zijnde en Hem aanhangende en alleenlijk dienende.*

De mensen zeggen: nu in het Nieuwe Testament moet u zo hard niet prediken; maar in het Nieuwe hebt u veel harder uitdrukkingen dan in het Oude Testament. Wij lezen niet éénmaal, maar verscheiden malen het woord verdoemenis in het Nieuwe Testament. En wilt u de vloekstem in het Oude Testament eens horen? Wie Mijn stem niet gehoorzaam zal zijn, die zal vervloekt zijn, zegt God, in zijn opstaan, in zijn neerliggen, in zijn uit- en in zijn ingaan, in zijn vee, in zijn brood, en wat dies meer is, Deut. 28 en Lev. 26. De Profeten, wat hebben zij wel betuigd: *Hun worm zal niet sterven en hun vuur zal niet uitgeblust worden, en zij zullen allen vlees een afgrijzing wezen*, Jes. 66:24. *De zondaren te Sion zijn verschrikt; beving heeft de huichelaars aangegrepen; zij zeggen: Wie is er onder ons, die bij een verterend Vuur wonen kan?*

Wie is er onder ons, die bij een eeuwig Gloed wonen kan? Jes. 33:14. Wat hebben zij wel betuigd: *Zoek den HEERE, terwijl Hij te vinden is; roep Hem aan, terwijl Hij nabij is. De goddeloze verlate zijn weg, en de ongerechte man zijn gedachten; en hij bekere zich tot den HEERE, zo zal Hij Zich zijner ontfermen, en tot onzen God, want Hij vergeeft menigvuldiglijk,* Jes. 55:6, 7. *Zo waarachtig als Ik leef, spreekt de Heere HEERE, zo Ik lust heb in den dood des goddelozen! Die begeert Hij niet; maar daarin heb Ik lust, zegt God, dat de goddeloze zich bekere van zijn weg en leve. Bekeert u, bekeert u van uw boze wegen, want waarom zoudt gij sterven, o huis Israëls?* Ezech. 33:11. Zo hebben zij Mozes en de Profeten, die hun aldus betuigen. Zou Lázarus het beter doen, man, dan Mozes en de Profeten? Die leggen het de mensen met alle ernst op het hart.

U zult misschien in uw hart denken: waarom zegt de man of de Geest Gods niet: Zij hebben Mozes en de Profeten en Christus? Christus is immers meer dan Mozes? Weet u waarom wij geloven dat er dat niet bij staat?

1. Ten eerste, omdat Christus daarin ligt en begrepen is in de boeken van Mozes en de Profeten: *Want het einde der wet is Christus, tot rechtvaardigheid een iegelijk die gelooft,* Rom. 10:4; het einde van hetgeen dat tenietgedaan wordt, 2 Korinthe 3:13. De Profeten hebben Christus vermeld, *onderzoekende, op welken of hoedanigen tijd de Geest van Christus, Die in hen was, beduidde en tevoren getuigde het lijden, dat op Christus komen zou, en de heerlijkheid daarna volgende,* 1 Petrus 1:11. *Dezen geven getuigenis al de profeten, dat een iegelijk die in Hem gelooft, vergeving der zonden ontvangen zal door Zijn Naam,* Hand. 10:43. Christus Zelf zei tot de Emmaüsgangers: *Moest de Christus niet deze dingen lijden, en alzo in Zijn heerlijkheid ingaan? En begonnen hebbende van Mozes en van al de Profeten, legde Hij hun uit in al de Schriften hetgeen van Hem geschreven was,* Lukas 24:26, 27. En in het vervolg zeide Hij tot hen, Zijn discipelen: *Dit zijn de woorden, die Ik tot u sprak, als Ik nog met u was, namelijk dat het alles moest vervuld worden, wat van Mij geschreven is in de Wet van Mozes en de Profeten en Psalmen. En Hij zeide tot hen: Alzo is er geschreven, en alzo moest de Christus lijden, en van de doden opstaan ten derden dage; en in Zijn Naam gepredikt worden bekering en vergeving der zonden onder alle volken; beginnende van Jeruzalem,* vers 44, 46, 47. De geest en het merg van de Profeten is Christus.

2. Weet u waarom nog meer? Wel, Christus vond bij die vijf broeders geen ingang, noch bij de Joodse natie, zij verwierpen Hem: Hij is tot het Zijne gekomen, maar de Zijnen hebben Hem niet aangenomen, Joh. 1:11. Hij was die Steen, Die van de bouwlieden verworpen werd, Psalm 118:22, Hand. 4:11. Christus was hun een ergeris, 1 Kor. 1:23.

3. Omdat deze man en zijn vijf broeders geloofden dat Mozes en de Profeten Goddelijke mannen waren, opdat hun alle uitvluchten zouden benomen wezen.

4. Daarom, dat zo Mozes en de Profeten ingang vonden bij hen, de Heere Jezus dan ook wel ingang bij hen zou vinden. De wet wondt haast niemand, of men gaat meteen naar Jezus om genezen te worden. De donderzoon wondt niemand, of zij gaan van Mozes naar Christus. De Heere Jezus zei tot de Joden: *zo gij Abrahams zaad waart, zo zou gij ook in Mij geloofd hebben,* Joh. 8. *Zo gij Mozes' discipelen waart, zo zou u in Mij geloofd hebben,* Joh. 9.

Er is nog een zwaarigheid. U zult zeggen: *Moet Mozes bediening dan blijven in het Nieuwe Testament? Bestaat ze niet in schaduwen, en moeten die niet verdwijnen als het lichaam gekomen is?*

Ik antwoord daarop:

1. Ja, maar zij waren toen nog niet verdwenen.
2. Dat woord der betuiging zal blijven, dat de zondaar toch niet naar de hel zou gaan, en dat prediken van de bekering zal blijven, die inhoud van Mozes en de Profeten zal blijven, zo lang als de wereld zal staan: daar zal niet één jota of tittel van voorbijgaan, Matth. 5:18.

III. Welk gebruik moeten zij nu van die bediening maken? Laat ze die horen, die vijf broeders. Kort en eenvoudig: wat is Mozes en de Profeten te horen?

Weet u wat het is?

1. Ten eerste, laat ze die boeken dikwijls lezen, en ze onderzoeken, als die van Beréa: zij lazen het Woord, zij onderzochten dagelijks de Schriften, Hand. 17:11, zij lazen de Bijbel, evenals die kamerling: die zat ermee op zijn schoot in zijn koets, en hij las de profeet Jesaja, Hand. 8:28. *Onderzoek de Schriften, want gij meent in dezelve het eeuwige leven te hebben, en die zijn het, die van Mij getuigen*, zei Christus in Johannes 5:39. Laat ze ook lezen, zegt hier Abraham, en onderzoeken, en er wat aan vasthouden, en laat ze de oogmerken van het Woord zien en waar het op aankomt. Zie, dat is horen: te lezen. Laat de Bijbel u gemeenzaam wezen.

2. Het is te zeggen: er is geen plek of dorp, groot of klein, in het land van Juda, of Mozes en de Profeten worden er gepredikt: *Want Mozes heeft er van oude tijden in elke stad die hem prediken, en hij wordt op elken sabbat in de synagogen gelezen*, Hand. 15:21. Er zijn geen mensen in het gehele land Kanaän, of zij hebben gelegenheid om te horen; laat ze de middelen waarnemen, en onder de preek zitten, waar Mozes gepredikt, gelezen en verklaard wordt; laat ze liefhebben de woningen van Gods huis, opdat zij niet schuldig zijn aan hetgeen staat in Hebréeën 10:25: *Laat ons onze onderlinge bijeenkomsten niet nalaten, zoals sommigen de gewoonte hebben*, maar laat ze zeggen: *Hoe lief heb ik de woningen van Gods huis! Ik ben zo blijde als ik er ben; kom aan, laat ons naar het huis des HEEREN gaan*, Psalm 84:2 en 122:1.

3. Als zij onder de middelen zitten, laten zij dan opmerkende zijn, niet onaandachtig, niet slaperig, niet voorbij hen laten prediken, maar laat ze denken: mijn God, dan zou ik heel de draad van de preek kwijt zijn, en die moet ik vasthouden; en laat ze zeggen: ben ik het stuk niet kwijt, waar was ik dan? In Lukas 4:20 lezen wij dat, als Jezus predikte in de synagoge te Nazareth, de ogen van de ganse vergadering, van allen in de synagoge op Hem waren geslagen. In Richteren 3 komt Ehud bij Eglon, de koning der Moabieten, en Ehud zei: *Ik heb Gods woord aan u*. Toen stond hij, Eglon, op van de stoel, vers 20; al was hij een heiden, hij staat op om het woord van God te horen. *Zie, gehoorzamen is beter dan slachtoffer, opmerken dan het vette der rammen*, 1 Sam. 15:22.

4. Ach, laat ze de Goddelijke glans zien, die er ligt op de bediening, en laat ze zeggen: mijn hart dwingt mij om het Woord Gods dat gepredikt wordt, met alle toegenegenheid te ontvangen en aan te nemen, niet als der mensen woord, maar (gelijk het waarlijk is) als Gods Woord, en als onfeilbaar te geloven dat er een hemel is, en dat er een hel is, en dat er een God is, en dat ik zulk een ongelukkig mens ben, en dat ik veranderd moet worden. Zoals Paulus zei tot koning Agrippa: *Geloof gij de*

Schriften? Ik weet, dat gij ze gelooft; - en dat zij dan niet alleen mogen zeggen: gij beweegt mij bijna, maar laat ze zoeken méér te krijgen, namelijk *het geloof der uitverkorenen dat het hart reinigt*, Hand. 15:9.

5. Laat ze die bediening van het Woord liever hebben dan geheel de wereld. Geheel de wereld is maar als een voorhuis van de hel, als er de bediening uit is. Laat dat hun schat zijn; laat ze kunnen zeggen: *HEERE, hoe liefheb ik Uw wet!* Psalm 119:97; de wet Uws monds, Uw Woord, is mij beter dan duizenden van goud of zilver, vers 72; *hoe zoet zijn Uw redenen mijn gehemelte, meer dan honig mijn mond!* vers 103; *zij zijn begeerlijker dan goud, ja dan veel fijn goud; en zoeter dan honig en honigzeem*, Psalm 19:11.

6. Laat ze er hun leven naar inrichten, laat ze lieden van praktijk worden, laat ze hun geloof tonen uit hun werken, laat ze naar die regel wandelen, Gal. 6:16. Laten zij het met de Godsvrucht houden.

7. Ten laatste, laten zij elkaar aanspreken, en zo er maar een is die niet hoort, laat ze die ook zoeken te bewegen om te horen. U bekeerd zijnde, zoek ook uw broeder te bekeren, is de les in Lukas 22:32. Laat ze dat in de gemeenschap der heiligen doen met elkaar, opdat de anderen mogen zeggen: *mijn broeders, bent u bekeerd, ik wil ook met u tezamen wandelen op de wegen Gods*.

IV. Zie, daar hebt u het gebruik dat zij moesten maken van Mozes en de Profeten. Als zij nu die horen, zullen zij in deze plaats der pijniging niet komen, maar als ze niet horen, dan moet u ze zeker bij u verwachten. Wie heeft het ooit gezien, dat de oprechten vergaan zijn? Wie heeft het ooit gezien, dat God het de goddelozen wel doet gaan? Wie heeft ooit gezien, dat aan het einde van de brede weg de hemel is, en aan het einde van de smalle weg de hel? Al bent u jong geweest, of is iemand oud, hij heeft dat nooit gezien, dat de rechtvaardigen zijn verloren gegaan. Doet de Rechter der ganse aarde dan geen recht? Heeft Hij ooit een rechtvaardige veroordeeld? Laat ze maar zo horen, en zij zullen buiten die plaats wel blijven. Die met de mond heeft beleden, en met het hart heeft geloofd, die zal zalig worden. *Want met het hart gelooft men ter rechtvaardigheid, en met den mond belijdt men ter zaligheid*, Rom. 10:9,10. Maar weigeren zij te horen, willen zij de zonden blijven doen, en alle goddeloze stukken vurig bedrijven, laat ze dan weten, dat er een gedenkboek is voor Gods aangezicht, Mal. 3:16. Scheiden zij van de zonden niet, verwacht ze dan bij u, een voor een, en hoe bitter zal het u dan vallen, daar ijzen uw gedachten van.

Zegt hij dit nu uit liefde tot zijn broeders, of uit liefde tot zichzelf? Dat zullen wij u onder een gelijkenis klaar doen zien. Veronderstel, er was een goddeloos mens, die een kapitein, het hoofd der moordenaars was; die komt ergens op een weg of straat; daar vindt hij een onnozel jongetje; dat weet hij te verleiden, hij steelt het van zijn ouders, en het kind trekt met hem op zijn verderfelijke wegen, het groeit erin op, in het stelen, dat kind begint eveneens te moorden. Veronderstel, Gods voorzienigheid schikt het zo: die kapitein wordt gevangen, en in de boeien zijnde, daar komt het hem te binnen hoe hij zo'n onnozel kind verleid heeft en tot zulke wegen gebracht heeft, zijn consciëntie begint daarover te woelen; zo begint hij, in zijn banden zijnde, benauwd te worden. Daar begint hij te zeggen: o God, ik hoop niet dat het kind gevangen mag worden terwijl ik hier ben; ach, kon ik het nu waarschuwen en andere raad geven, ik zou het doen! Gods voorzienigheid wil het zo: dat kind wordt ook

gegrepen, dat spreekt al de waarheid voor de rechter, en het wordt in zijn tegenwoordigheid gebracht. Daar valt hem de dood op het lijf, daar vliegt hem het kind op het lijf, en zegt tot hem: u bent de oorzaak van mijn verderf, u hebt mij van mijn lieve ouders gestolen, en u hebt mij gebracht tot zulke boze daden; als ik kon, ik vloog u aan, ik benam u het leven.

Wat dunkt u, zou dat niet schrikkelijk wezen? Wel, zo zou het met die vijf broeders wezen.

- Zij zijn misschien eerlijker van bestaan geweest dan hij was.
- Zij zeiden misschien: kom, laat ons ter kerk gaan; maar hij zei: kom te gast bij mij.
- Zij zeiden misschien: kom, laat ons nuchter zijn; maar hij zei: nee, laat ons onszelf dronken drinken.
- Zij zeiden misschien: laat ons kuis leven; maar hij gaf ze aanleiding tot onkuisheid.
- Zij zeiden misschien: ach, hoe kunt u zo leven, u verzint altijd wat; en hij spotte ermee.

Wat denkt u: is het niet uit liefde tot zichzelf geweest? Zouden zij niet alle uit één mond zeggen: daar is onze broeder, nu kunnen wij het niet langer verbergen, nu zijn wij bij u hier, om het u eeuwig te verwijten?

Dat zijn onze vier stukken. Geloof u het? Of gelooft u het niet? U zult het dan hierna tot uw smart geloven, als het te laat zal wezen. In de hel, daar zult u niet zot zijn, maar u zult er memorie genoeg hebben. Verstaat u deze preek nu niet, u zult ze dan ná dezen verstaan, en dan zult u ze nog goed onthouden hebben tot uw smart.

Toepassing

Tot een stichtelijk slot hebben wij nu nog een woordje van toepassing aan u.

Hoor, hoor nu nog! Zo roept de Drie-enige God u toe; zondaar, u hebt Mozes en de Profeten; hoor die.

Hoor, hoor! Zo roepen de engelen uit de hemel u toe.

Hoor, hoor! Zo roepen de vromen die in de Heere gestorven zijn, u toe.

Hoor, hoor! Zo roepen u toe allen die u bekend zijn en u liefhebben, al de trouwe dienaren die uw behoud liefhebben.

Hoor Mozes en de Profeten; de verheven bediening, de middelen der genade, acht ze toch!

Daar is niemand tegen dan de duivel en uw zondig hart; daar is niemand tegen dan uw zondig gezelschap; en daar moogt u niet naar horen. De duivel is ertegen, en zult u naar hem horen, die de moordenaar van uw ziel is? Zult u naar uw verdorven hart horen, dat wil dat u het vlees zult verzorgen tot begeerlijkheid? Uw zondig gezelschap, dat u mijden en verlaten moet, wilt u daarnaar horen? Nee.

Nu, wij zeggen: hoor naar uw consciëntie, die is ervóór. Wilt u tegen uw consciëntie zondigen? Hoe menigeen zondigt er tegen zijn consciëntie in deze stad! O, hoe bang valt het hun als zij sterven moeten, dat zij niet gehoord hebben! Konden zij zich dan in de kerk laten dragen op hun ziekbed om te horen, zij deden het, ja dan moeten zij een briefje in de kerk laten geven om voor hen te bidden. Wie betovert u? Ach, hoe zucht u dan, en hoe bang valt het u dan, als u de kerkdienst niet waargenomen hebt! En hoe belooft gij, als u geneest, dat u ze beter waarnemen zult! Het gaat dikwijls zo, dat men begint te denken dat er wat goeds van u komen zal, en opkomende lacht u ermee. Mocht deze man de kerk eens betreden op hoop van redding, en zijn vijf broeders en zijns gelijken, mochten zij het geluk hebben dat u hebt, met welk een aandacht en ijver zouden zij het waarnemen! Hoe zouden de straten zwart zijn en krioelen van

degenen die naar de kerk toe zouden gaan! En tot u zouden zij wel zeggen: hoe kunt u zo gemakkelijk Mozes en de Profeten laten varen, wat een gruwel is dat!

Ach, dat u het nog wist, wat tot uw vrede dient! Is het dan beter op reis te gaan, en winst te doen voor uw lichaam, en aan uw tafel te wezen, dan in de kerk? Is het beter wat te kopen en te verkopen, en de nering zijn gang te laten gaan, en naar een herberg te gaan, dan onder de bediening te komen? Het is alsof u benauwd bent dat u gevangen zou worden. Durft u er niet te komen? Bent u benauwd dat u overtuigd zou worden? En komt u er, gaat u er dan wel met overtuiging van onder weg? Zo ja, legt u dan uw overtuiging niet weer met uw klederen af? Of zo u zegt, dat u Mozes en de Profeten gelooft, en u laat het erbij, dan zijt u niet beter dan de duivelen: *die geloven ze ook, en zij sidderen*, Jak, 2:19. Zou men een mens nu afleiden van zijn zondige weg, van zijn wereldsgezindheid en hovaardij, het is of men hem zijn leven beneemt.

Ik zeg evenwel nog eens: Hoor, hoor naar het Woord, naar Mozes en de Profeten, naar de Heere Jezus en Zijn apostelen. God werkt immers door middelen.

Weet u wel, waar werd Lydia's hart geopend? Was het in de winkel waar zij purper verkocht, of in de kerk? Zij werd in haar winkel niet bekeerd, maar daar staat: zij hoorde, en de Heere heeft haar hart geopend, dat zij acht nam op hetgeen van Paulus gesproken werd, Hand. 16:14.

Waar werden die drieduizend bekeerd en verslagen in het hart? Was het in hun huis, of onder de middelen? Er staat: Als zij dit, hetgeen Petrus sprak, hoorden, werden zij verslagen in hun hart, en zeiden tot Petrus en de andere apostelen: wat zullen wij doen, mannen broeders? Hand. 2:37.

Onder welke omstandigheden viel de Geest op de toehoorders in het huis van Cornelius? Was het niet onder de preek van Petrus? Immers ja, want daar staat: Als Petrus nog deze woorden sprak, viel de Heilige Geest op allen die het Woord hoorden, Hand. 10:44.

Is niet het geloof uit het gehoor? Rom. 10:17. Moet men naar Gods wil niet gebaard worden door het Woord der waarheid? Jak. 1:18.

Zou die achtendertigjarige kranke wel genezen geworden 4 zijn, was hij daar niet gaan liggen in dat badwater? Joh. 5.

Zo gaat het hier ook; ga dan naar de bediening, en overleg hetgeen u hoort. In het bijzonder zeg ik:

1. Ten eerste, laten ik en u overleggen, wat goed of kwalijk gedaan is, hetgeen tot ons eeuwig leven en behoud dienstig is. Hoeveel tijd hebben wij al doorgebracht? Wat voor hoge jaren hebben wij al? Wij kunnen het elk niet lang meer maken.
2. Zeg dan: ik moet bekeerd worden, en ik kan het zelf niet doen; ik moet een ander hart hebben, en ik kan het mijzelf niet geven: *Niet dat wij van onszelven bekwaam zijn iets te denken als uit onszelven; maar onze bekwaamheid is uit God*, 2 Kor. 3:5.
3. Zeg dan: God alleen kan het mij geven, en Hij heeft gezegd dat Hij het onder de middelen werken zal: *Aan alle plaats waar Ik Mijns Naams gedachtenis stichten zal, zal Ik tot u komen en zal u zegenen*, Exod. 20:24.
4. Als u naar de middelen gaat, met die gedachten dat u nog niet bekeerd zijt, zeg dan: "Heere, ik ben nog niet bekeerd, ach mocht dit toch het stondeke van mijn bekering wezen! Mocht dit de man zijn, die u als het middel ertoe gebruikte om mij te overtuigen! Mocht dit de tekst wezen! Ach Heere, mocht ik als een onbekeerde opgekomen zijn en als een bekeerde weer naar huis toe gaan!" En let

dan toch nauw op de beweging van uw hart, welke klem dat het Woord op u had, en wat u opmerkte. En bedroef dan toch de Geest van God niet. Als u in de kerk bewrocht wordt om eens alleen te gaan: laat het niet na als u thuis gekomen zijt. Ik zeg: als u in de kerk bewrocht wordt om eens op uw knieën voor God te vallen: als u thuis komt, doe het, en zeg: *help mij toch, Heere!* Als u in de kerk bewerkt wordt, dat u zo niet meer leven moest als u geleefd hebt: ei weersta de Geest niet, maar doe het. Die zullen het zo zwaar in de hel hebben, die de Geest wederstonden. Zie, als u zo werkte, wie weet, het mocht gezegend zijn! En doet u het niet, u zult niet gezegend worden.

Maar, zult u zeggen, wie is het die hoort?

1. Ten eerste, het huis Gods is zo een het beste huis dat er in de stad is. Zo een zegt: *Hoe lieflijk zijn Uw woningen, o HEERE der heirscharen! Mijn ziel is begerig en bezwijkt van verlangen naar de voorhoven des HEEREN*, Psalm 84:2, 3.
2. Zij zouden niemand begrenzen in het prediken: hoe getrouwer hoe liever. Zij beminnen zulken, die met Paulus niet achterhouden, Hand. 20:27.
3. Zo een is met geen woorden tevreden, maar het moeten zaken wezen.
4. Zij lieven de praktijk, zij houden van het toepassen, daar zijn zij op gezet, op de kennis der waarheid, die naar de Godzaligheid is, Titus 1:1.
5. Zij zijn uitnemend genegen tot onderzoek des harten, zij beproeven zich aan de toetssteen van het Woord.

Hoort u zo Mozes en de Profeten, u zult in de plaats der pijniging niet komen. Rust niet voordat u in de Heere Jezus gevonden zijt, voordat u op Hem kunt rusten. U zult dan in die nare plaats niet komen, maar in de hemel. Ten einde van uw leven zult gij verkrijgen het einde uws geloofs, namelijk de zaligheid der ziel, 1 Petrus 1:9. Amen.

NEGENTIENDE PREEK OVER LUKAS 16:30

En hij zeide: Nee, vader Abraham, maar zo iemand van de doden tot hen heenging, zij zouden zich bekeren.

Wij lezen in de eerste brief van Paulus aan Timótheüs, hoofdstuk 2:1, dat de apostel wilde, dat elk in de gemeente zou werk maken van voorbiddingen. En zeker, men moet niet altijd maar voor zichzelf wezen. Daarom zegt hij: *Ik vermaan u dan vóór alle dingen, dat gedaan worden smekingen, gebeden, voorbiddingen, dankzeggingen voor alle mensen.*

Wat hij anderen leerde, dat bracht hij ook zelf in praktijk. In Romeinen 10:1 schrijft hij: *Broeders, de toegenegenheid mijns harten, en het gebed dat ik tot God voor Israël doe, is tot hun zaligheid.* En in Romeinen 9:1-3: *Ik zeg de waarheid in Christus, ik lieg niet (mijn consciëntie mij medegetuigenis gevende door den Heiligen Geest), dat het mij een grote droefheid, en mijn hart een gedurige smart is. Want ik zou zelf wel wensen verbannen te zijn van Christus voor mijn broederen, die mijn maagschap zijn naar het vlees, als het tot Gods eer was, en als ik daardoor mijn broederen kon behouden.*

Een man van zulk een praktijk, die had al dergelijke mannen vóór hem. Zie een Mozes in Exodus 32: *"Wat wilde u doen, HEERE, zegt hij, dit volk doden?" Wel, delg mij liever uit Uw boek, en laat dit volk leven,* vers 32. Zo deed David, 2 Sam. 24; die zei: *Zie, ik heb gezondigd, en ik heb onrecht gedaan, maar wat hebben deze schapen, deze arme burgers, gedaan? Uw hand zij toch tegen mij en tegen mijns vaders huis,* vers 17. Zo deed Esther met haar maagden: zij vernederde zich voor God, al was het dat zij een koningin was, en zij trad voor haar volk in bij God, en toen ging zij naar het koninklijk paleis tot de koning, om aangaande haars volks leven verzoek te doen.

Geliefden, of wij dat elk doen, u weet het. Hebt u voorbiddingen voor elkaar? Weet u dan wel iemand, voor wie u hartelijk wat bidt?

Niet alleen moeten er zo voorbiddingen zijn, maar dan gingen ze luisteren, wat antwoord dat God op hun gebeden gaf. In Psalm 85 hebt u dat: *Ik zal horen, wat God de HEERE spreken zal; want Hij zal tot Zijn volk en tot Zijn gunstgenoten van vrede spreken,* vers 9. En in Habakuk 2:1: *Ik stond op mijn wacht en stelde mij op de sterkte, en ik hield wacht om te zien wat Hij in mij spreken zou, en wat ik antwoorden zou op mijn bestraffing, en ik luisterde zo wat God tot mij zou spreken.* Zij letten naarstig op. En was het antwoord niet naar hun wens, zij hielden zo maar dadelijk niet op, maar zij bleven volstandig en hielden aan in het bidden. Zij lieten hun handen niet meteen slap hangen, maar zij deden zoals een Mozes toen Israël streed tegen Amalek: hij liet zijn handen ondersteunen, Exod. 17. Zij houden bij de troon van God aan, de uitverkorenen, nacht en dag. In Lukas 18 zei de Zaligmaker hun daarom die gelijkenis van die weduwe, die zo bij de rechter aanhield. Zij houden ook aan zoals de Kananése vrouw: *ik kan niet van U weggaan, Heere, zegt zij, of U stuurs kijkt of dat Gij U vriendelijk toont; ik wilde gaarne van U geholpen worden.* Zij kleefde zo de Heere aan, Matth. 15. Zij zijn zoals een arme bedelaar, die van de deur niet af te krijgen is voordat hij wat heeft: hij zou liever op zich laten trappen.

Geliefden, het is een loffelijke bezigheid, dat zo voor elkaar te doen; maar u moet altijd denken: ik moet het tijdig doen. Wanneer is het ontijdig? Als de dood

gepasseerd is. Dan te schreeuwen om genade, dan zou u geen verhoorder hebben. Als u in de hel zou liggen, dan te gaan denken aan de andere huisgenoten, en te denken: ach Heere, ik ben nu in de pijn; en te zeggen: ik heb nog huisgenoten op de wereld, die hier in de hel ook zullen komen, zo zij zich niet bekeren; en dan met tranen uw Rechter om genade te bidden, als de deur gesloten is: dan zult u geen verhoorder hebben van 's Konings wege, en u hebt er in eeuwigheid geen te verwachten. Gaat u dan voor uzelf bidden, het wordt u geweigerd, en gaat u dan voor uw vrienden bidden, het wordt u ook al volstrekt geweigerd, totdat eindelijk uw hart ineenkrimpt, en u het tot uw schrik voor eeuwig gewaar zult worden. En daar zult u dan tot uw smart uw man, vrouw, kinderen, vrienden, buren, bij u inwachten. Wilde men dan in de hel van bekering spreken, dan zou u toestaan wat u in uw leven op de wereld in eeuwigheid niet hebt willen toestaan; maar *dán* zou u het toestaan, en zeggen: ja, men móet bekeerd zijn, het koste wat het kosten wil, al zou er iemand om uit de hemel of hel moeten komen om te betuigen.

Die man is daar een klaar bewijs van in die verzen die wij met u verhandeld en u voorgelezen hebben. Daar ligt hij nu eeuwig in moedeloze gedachten, en hij heeft zijn vijf broeders in moeten wachten, en naar alle gedachten zijn ze alle vijf, stuk voor stuk, bij hem gekomen tot zijn eeuwig verwijt en smart.

Gij weet, geliefden, dat wij deze historie, door onze lieve Heere Jezus verhaald, met u tot hiertoe van stuk tot stuk hebben overdacht. Ach, zal de wereld zeggen, wat een gelukkige rijke! Hij leefde weelderig, hij ging kostelijk gekleed, hij leefde prachtig, hij at en dronk lekker: wat een gelukkige man! Dat gaat zo alles goed hier. Ach, zal de wereld zeggen, wat een ellendige Lázarus! zo'n arm man te zijn, zo ongezond en zo vol pijnen! Het is waar, dat is hier zo; maar kom, bezie ze eens verder.

Zegt u: *wat zal ik dan zien?*

Dan zult u ze zien sterven. De bedelaar stierf, en daar was een einde van al zijn ongeluk, en gestorven zijnde begon zijn geluk. Hoe ging het met de rijke? Die sterft ook, en daar was het einde van al zijn geluk, en dood zijnde begonnen al zijn rampen. zou u nu nog altijd zeggen: gelukkige rijke en arme Lázarus? Nee, ik weet dat het nu niet één zal zeggen, als u recht oordelen wilt; maar u zult moeten zeggen: het deel van de arme is beter dan van de rijke.

Meent u nu, dat men suffen zal als men dood is? Ach nee, de ziel zal dan alzo werkzaam wezen als toen u op de wereld was. Dan zal ze eerst recht werkzaam zijn. Zij zal met geen dingen van het beroep meer bezig zijn, maar met haar geluk of ongeluk. Deze man was over zijn ongeluk werkzaam in de hel; daar had hij pijn in zijn consciëntie, pijn in zijn verstand, pijn in zijn memorie. Daar was hij werkzaam met zijn verstand: Waar is Lázarus? Ik zie hem in de hel niet, maar ik denk dat hij in de hemel is, in hetzelfde lot dat Abraham had, voor de troon Gods. Daar begint hij te malen. In de hel zullen zij nog altijd zichzelf vleien. Ik zal mij een weinig verkwikken, zegt hij in de overlegging van zijn hart, en daar verbeeldt hij zich dat hij tot Abraham spreekt.

U moet dat nu niet vreemd rekenen: wij doen dat alle dagen. U verbeeldt uzelf wel dat u spreekt tot die in het oosten en westen zijn. Dat kunt u duidelijk zien in de verloren zoon: daar bij de varkens en zwijnen spreekt hij tot zijn vader, in zijn verbeelding, en het was waar en waarachtig. Deze man verbeeldde zich, dat hij tot Abraham sprak.

Hij zei: Ontfermt u mijner! Is er niet een weinigje verkwikking voor mij? Ach, mocht die arme Lázarus eens komen om mij te verkwikken, die daar met zijn zweren aan mijn poort lag! Hij heeft soms wel een brokje gekregen dat de honden lieten liggen, wat ze van onder mijn tafel gekregen hadden, en zo is hij nu en dan door mij verkwikt.

Hij antwoordt zichzelf: wat mag ik roepen, en schreeuwen, het is met mij gedaan; de staat der hemelingen is onveranderlijk, zodat zij tot mij niet kunnen komen, en de staat der verdoemden is ook onveranderlijk; ik kan tot hen niet komen, die kloof is gevestigd; derhalve zal ik mogelijke dingen gaan verzoeken: voor hen die leven wat te verzoeken, dat is nog mogelijk. Ik heb wel zoveel lust niet tot mijner broederen behoud, maar ik zou het verwijt, dat ik hen verleid heb, niet kunnen verdragen; ik zal dan bidden dat vader Abraham Lázarus belooft tot hen te zenden. Men kan van de hemel nog wel op de aarde komen, en van de aarde in de hemel.

Wij, zegt hij dan in zijn verbeelding, waren ééns mans zonen met ons zessen; ik heb hen op de aarde gelaten; zend toch Lázarus, vader Abraham, en laat hij tegen hen protesteren, en het hun betuigen van mijnentwege! Het moet grof gaan als men protesteert, en dan meende die arme ziel, als ze dan niet luisteren wilden, dat hij dan rein van hun bloed zou wezen, omdat hij hen had laten waarschuwen; dat zij hem dan tot zulke smart niet zouden wezen, al kwamen zij in de hel, omdat zij tegen zijn protest hadden gehandeld. Maar zijn voorbede zal al weer mislukken; hij verbeeldt zich dat het mislukken zal, en dat Abraham zal zeggen: Zij hebben Mozes en de Profeten; dat zij die horen; zij zijn onder goede middelen, laat ze daarvan gebruik maken.

Nu komt hij voor het laatst en zegt: ik zal nog een woord spreken; die middelen zijn niet genoeg om hen te bekeren; zij zijn al te goddeloos, en de middelen al te gerings; wilt u geen Lázarus zenden, zend dan iemand uit de doden, die in de hel of in de hemel is, als zij daar aan hun tafel zitten, en laat die dode hen aanspreken: ik verzeker het dat zij zich bekeren zullen; ach vader Abraham, mijn voorstel is beter dan het uwe. Zo staat er in ons tekstvers: En hij zeide: *Nee, vader Abraham, maar zo iemand van de doden tot hen heenging, zij zouden zich bekeren.* En daarop verbeeldt hij zich uiteindelijk een antwoord in het eenendertigste of laatste vers: zo zij naar het Woord Gods niet horen, zij zullen niet horen, al kwam er een verdoemde of duivel uit de hel, of een hemeling uit de hemel.

Wij zijn tot het dertigste vers gekomen, dat wij zullen zoeken klaar en beknopt te verhandelen, en daarin zullen wij tonen zonder veel omslag te maken, deze drie stukken:

- in de eerste plaats hebben wij te bezien iets wat hij Abraham toegaf.
- Ten tweede, hij verzoekt dat zijn voorstel geschieden zou.
- Ten derde geeft hij te kennen dat hij dacht dat zijn gedachten en zijn voorstel beter zouden zijn dan die van Abraham. Wij zeggen:

- I. Ten eerste, hij geeft Abraham enige zaken toe.
- II. Moeten wij tonen en beschouwen zijn gedachte over het middel van de bekering: Hij zeide: *Nee, vader Abraham, zo iemand van de doden tot hen heenging.*
- III. Hij denkt dat zijn voorstel beter is dan dat van Abraham, daarbij voegende: *Zij zouden zich bekeren.*

I. Wat het eerste aangaat, u zult misschien al denken in uw gedachten: wat stemt hij Abraham toe? Drie zaken.

1. U hebt gelijk: zij hebben de bediening.
2. Het is zeker: zij moeten dat middel gebruiken om bekeerd te worden.
3. Zo zij niet bekeerd worden, zullen ze buiten deze plaats der pijniging niet blijven. Span uw gedachten wat in.

1. Ten eerste, hij stemt toe: Zij hebben Mozes en de Profeten; dat is zeker, dat weet ik; ik heb bij hen geleefd, ik heb wel met hen te kerk gegaan, weinig of veel, de kerkklok horen luïen, de predikanten gezien, gaande naar de tempel of synagoge; ik heb onder de bediening er zien zitten op de stoel van Mozes, die hun Mozes en de Profeten op elke sabbat predikten! Matth. 23 en Hand. 13.
2. Ik sta toe dat het horen van Mozes en de Profeten een middel is tot bekering, ik moest ze ook gehoord hebben. Hetgeen een zondaar op de wereld in eeuwigheid niet heeft willen bekennen, dat zal hij in de hel bekennen. Hier beschouwde hij het als het dwaze en het zwakke Gods, 1 Kor. 1:25. Op de wereld zouden zij dat in eeuwigheid niet geloven: *of ik ter kerk ga of thuis blijf, zeggen ze dan, dat is evenveel*; maar in de hel zeggen ze: *Ach ja, dat Woord mocht de hamer geweest zijn om mij te vermorzelen, en een scherpe pijl om mij in het hart te treffen, en een vuur dat mijn hart had brandende gemaakt*, Psalm 45, Jer. 23:29, Lukas 24:32. Het is scherp snijdende, het moest ingegaan zijn tot in de binnenste verdeling van mijn ziel, Hebr. 4:12. Dat beken ik.
3. Maar dan sta ik u ook toe, die derde zaak beken ik ook, dat, zo zij niet bekeerd worden, zij buiten deze plaats der pijniging niet blijven zullen, maar daar in komen. Toen ik op de wereld was, wist ik niet wat voor iets buitengewoonst de bekering was. Zo gaat het; en als zij dan in de hel zijn, dan is het: ik heb vijf broeders; die en alle mensen moeten zich bekeren, of zij zullen in deze plaats der pijniging komen. Dan wordt het waarachtig: Zonder bekering en heiligmaking zal niemand God den Heere zien, Hebr. 12:14. Dan wordt het waarachtig, dat de bekering het enige nodige is, dat niemand missen mag. Dan wordt dat waarachtig: Zo iemand niet geboren wordt uit water en Geest, hij kan in het Koninkrijk Gods niet ingaan, Joh. 3:5. Op de wereld, als er van bekering gesproken werd: ik stoof er tegen op, maar nu in de hel niet.

U zult misschien in uw hart denken: *wat is de bekering?* Zeg het mij eens, opdat ik er geen monster van maak in mijn gedachten. Wij zullen het u zeggen in zijn wezen. Een mens, die bekeerd wordt, dat is een mens die in de zonde leeft; hij krijgt alles goeds van God; en die mens komt dadelijk en hartelijk en gewillig af van de weg der zonden, en daar is niemand in heel de wereld, die hem langer op die weg zou kunnen houden. Die mens, als hij afkomt van de weg der zonden, zo gaat hij op de weg naar de hemel, en er is niemand in heel de wereld, die hem zou kunnen stuiten. Al hing de man de vrouw, of de vrouw de man, of zijn liefste schepseltje dat hij heeft hem om de hals, het zou er hem niet van af kunnen houden, maar hij gaat over, dadelijk en hartelijk.

U zult zeggen: Wat maalt er in dat mens? Wat gaat er zoal in om?

Dit. Ach Heere, ik heb U niet gekend, ik heb geleefd of er geen God was! Ach mijn Weldoener, ik heb U kwaad voor goed vergolden! Ach Heere, hoe hebt u mij zolang kunnen dragen? Hoe hebt u de boom zó gespaard? Hoe hebt u zoveel mest gelegd aan de boom? En daar gaan zij eens optellen, wat al zegeningen dat zij al hadden, en bovenal dat ze dertig, veertig, ja vijftig jaren, minder of meer, onder de bediening geleefd hebben. En alles, waar zij tevoren hun vermaak in hadden, dat begint te vergaan, hun denkbeelden beginnen heel anders te worden. Ach, zeggen ze, een onbekeerde is ongelukkiger dan ik of iemand weet, en ik ben onbekeerd, en ik heb al zo lang geleefd; blijf ik zo, zo moet ik sterven en verloren gaan; ik wist het niet, dat de wereld te dienen zulk een gebroken bak was; ik wist het niet, dat mijn staat zo vervloekt was als ik zo bleef; ik wist het niet, dat de zonde zo Godtergend was.

Daar beginnen ze dan wensen te hebben: Ach, had ik mijn leven zo niet geleefd! Ik wilde dat ik het nooit gedaan had; ik kan zeggen: Ik walg van mijzelf, ja ik zou mijzelf wel uitspuwen, Ezech. 20:43. Ach God, ik ben beschaamd en schaamrood, ik mag er niet van horen, Ezra 9:6. Dan komt dat arme schepseltje, en het zegt: het is evenwel geschied, ik kan het niet loochenen, ik heb als een zot geleefd; zo ben ik dan nu verloren, God is op mij vertoornd, en het rantsoen is te kostelijk, ik kan het niet betalen; zo ben ik dan verloren. Daar laat God ze soms wat in liggen, in dat gevoel: ik ben verloren. Evenwel zegt God: u kunt zich niet zó verloren gevoelen, of Ik kan u helpen. Dat horen zij onder de bediening, en daarop zeggen ze: O God, wat zijn ze gelukkig, aan wie u dat doet! Wat vallen hun de snoeren in een liefelijke plaats! Was dat beste deel ook mijne! Zou ik het ooit wel krijgen?

Daarop vinden ze dat God de Heere aan Zijn kant zeer vele beloften heeft gedaan, en dat er een Middelaar is, Die voor zulke mensen is, en dat de Middelaar zegt: arm schepseltje, voor zulke mensen ben Ik gekomen om die te zoeken, en om naar u te vragen, en ook ben Ik uw Middelaar, Ik zal u helpen. Daarop beginnen zij te lopen, te vlieden; zich te wenden naar de Heere, en hun hart gaat open als zij van genade, van God, en van Jezus horen.

Daarop komt dit, dat zij zeggen: ach mijn oud gezelschap, wijk van mij, vlied, ik kan niet meer met u te doen hebben; en nieuw gezelschap, u bent mij zo welkom: hoe meer dat u tot mij spreekt van God, van genade, van Jezus, hoe liever. En in de verlegenheid van hun hart, zo gaan zij eens alleen, dat het niemand weet, en zij vallen met tranen op hun knieën voor God, en zij verklaren hun ganse hart aan God, en zo liggende op *hun knieën, met tranen voor God, zo maken ze een verbond met God, en verklaren zo: ik zal Uw knecht, of Uw dienstmaagd wezen.*

Nu, dat geeft men in de hel toe: Die vijf broeders, zei deze man, moeten bekeerd wezen, of zij zullen uit deze plaats der pijniging niet blijven. Nu heb ik het eerste, wil hij zeggen, toegestemd, dat zij Mozes hebben en de Profeten; en het tweede, dat dát middelen van bekering zijn, dat zij die moeten horen; en met betrekking tot het derde: zo mijn vijf broeders niet bekeerd worden, zij zullen buiten deze plaats der pijniging niet blijven maar daar in komen.

II. Doch nu hebben wij het tweede.

Hij had tot het middel van bekering voor zijn vijf broeders een andere gedachte dan Abraham. Abraham, zei hij, u hebt een gedachte dat het door middel van de bediening moet komen; u zou zeggen: ga en zet u onder het gehoor, en zie door die hamer op uw hart geslagen te worden; maar ik ben van gedachte dat dit middel niet genoeg is, daar moet een extra-ordinair middel zijn, daar moet iemand uit de doden komen, als zij daar aan hun tafel in de kamer zitten, die hun betuigt, en dan zullen zij bekeerd worden; mijn gedachte is beter.

Op het voorstel van Abraham zeide hij: Nee, vader Abraham; ei lieve, houd aan uw gedachten niet vast, dat middel is te gering, u weet het niet wat voor korstachtige en verharde mensen mijn broeders zijn; maar zo u daarbij blijft, dat u geen Lázarus zendt, ach, wilde u dan evenwel naar mijn voorstel horen! Bedenk hoe ik de zaak vat, en wou u het met mij eens zijns en mij hierin ter wille zijn! En wat zal het dan zijn? Laat Mozes en de Profeten staan, of laat zij er die alle bij hebben, dat mag ik allemaal wel lijden; maar zo er iemand van de doden opstond en tot hen heenging, dan zouden zij zich bekeren. Tevoren heb ik bepaald wie ik 't liefst had: de bedelaar, en waarom? Die man kennen ze, zij hebben hem al dikwijls zien liggen aan mijn poort, en hem horen

kermen, en die man heeft dikwijls hun goddeloos gedrag gezien als zij mijn, huns broeders, huis uit- en ingingen, en hun dronken zijn en vloeken gehoord, en daarom: ik wilde het liefst dat u die zond, die zou zo gevoelig uit mijn naam spreken, en hij zou zeggen: ik kom uit uws broeders naam, die zendt mij; en zij zouden moeten zeggen: wij geloven het dat u van zijnentwege komt. Maar belieft u dat niet, wilt u Lázarus niet zenden, heeft hij genoeg armoede gehad, moet hij nu verkwikt worden: ik wil u dan niet voorschrijven.

En zo begint hij al wat kleiner te worden. Ach, op de wereld, daar wil men soms door die predikant de bekering gewrocht hebben, en door die de verzekering, maar dán begint men te vorderen, als men de Heere niet meer voorschrijft, maar zegt: werk door wie het U belieft, als ik de zaak maar heb.

Evenwel zegt hij: zend iemand van de doden, laat er een opstaan. Het was of dit mens tot Abraham riep: wie zal ik zenden tot die vijf broeders, om ze te overreden dat zij zich bekeren; zoals God eens zei tegen de profeet: wie zal Ik zenden om Achab te overreden? 1 Kon. 22:20; en alsof hij riep: Wien zal ik zenden en wie zal voor ons heengaan? Toen zeide ik: Zie, hier ben ik, zend mij heen, zoals er staat in Jesaja 6:8. Hij durfde niet te zeggen: *zend mij*. Het is mij onverschillig, zei hij; en daar ligt dit in:

1. Ten eerste, iets wat u misschien niet ziet en niet bedacht zult hebben. Daar ligt iets in wat u niet zult gemerkt hebben, en weet u wat er in ligt? Ach, mocht ik de man zijn! Eerst Lázarus genoemd, daarna niemand genoemd. Hij wil zeggen: het is mij onverschillig; zendt u iemand uit de hemel, het is wel; zendt u iemand uit de hel van de verdoemden eeuwig onder, Gods toorn, al was het de duivel zelf, een die uit de plaats en het gezelschap der doden komt en nochtans eeuwig leeft, al was het dan de duivel, het zal wel zijn. Nu, wij geloven dat er allerfijnst in lag: ach, mocht ik het wezen!
U zult zeggen: waarom gelooft u dat? Ach, hij wilde het zo secuur nemen: Geen man zal het beter doen, wilde hij zeggen, dan ik, er zal niemand anders het stuk zo trouw behandelen; ik zal mij aan hen bekendmaken, en ik zal het hun zeggen hoe dat ik het hier heb, en zij zullen zeggen: hoe gaat dat daar zo? En ik zal het hun met veel zekerheid kunnen betuigen.
2. Wat lag er nog meer in? Dit: dan zal ik zolang een beetje in verkwikking wezen, dan zal ik mijn tong een beetje kunnen verkoelen, en ik zal het zolang zo hard niet hebben voor die tijd.
3. Dan: als mijn broeders zullen bekeerd zijn, door mij als een middel, dan zullen zij God voor mij aanlopen en zeggen: ei Heere, laat onze broeder niet weder in de hel gaan; wij smeken, wij treden in voor hem.
4. Dan zal ik bij God zoveel verdienen, dat ik ook in de hemel wel zal komen, en ik zal dan zeggen: Heere, neem mij nu ook in de hemel; met Uw talentje heb ik er vijf gewonnen. En in elk geval: als zij maar bekeerd werden, al moest ik dan weer naar de hel; dat zou mij nog verkwikken, die overdenking, dat ik dat protest gedaan heb.

Daar hebt u dan zijn voorstel: ach nee, vader Abraham, laat het middel van bekering bij de bediening alleen niet blijven, laat mijn voorstel geschieden, laat er iemand van de doden tot hen heengaan; mag het Lázarus niet zijn, laat het een ander wezen, en als ik mijn hart rechtuit zou zeggen: laat ik het wezen!

Dat is nu ons tweede stuk.

III. Nu het derde, dat is: u verliest het, vader Abraham, mijn voorstel is beter; zo het mijne doorgaat, ik verzeker mij en u dat zij zich bekeren zullen; maar zo het uwe doorgaat: zij zullen zich niet bekeren. Zo het mijne doorgaat: hun bekering is gewis; maar gaat het uwe door: hun bekering zal feilen. Hoe wist hij dat?

Geliefden, dat zullen wij u kunnen tonen waaruit hij dat dacht te weten.

1. Ik weet het uit eigen ondervinding, wil hij zeggen; ik vraagde naar geen Mozes en naar geen Profeten, ik was ijdel en deed niet dan eten en drinken, ik ging de kerk voorbij, ja ik kon ze wel voorbijrijden met mijn koets en terwijl het kerk was te gast gaan, ik vraagde naar dat middel niet; daarom geloof ik dat het uwe (zij hebben Mozes en de Profeten; dat zij die horen) niet door zal gaan.
2. Ik weet dat zij ook zo zijn: zij gaan ook niet ter kerke, zij verwijderen zich van de kerk, hun plaats staat ledig. zoals men het zo meestal ziet onder grote en kleine lieden: die verwijderen zich meestal van de kerk; de middelslag is meestal de beste; onder groot en klein ligt de ene te bed, de andere zit aan tafel. Zij laten de middelen staan, wil hij zeggen, zij zijn net mij gelijk: ik heb zo gedaan, zij doen ook zo.
3. Wij hebben gespot met de dienstknechten des Heeren. Wij spotten met de boden Gods; het was ons een laffe spijs als zij tot ons zeiden: bekeer u, bekeer u. Wij zeiden: Wat bekeren? Wat wilt u van ons hebben? Wij kunnen ons niet bekeren, wij zijn onmachtig. Ja, drongen zij op ons aan, wij werden boos en kwaad, wij haatten de Micha's en de Elia's, die ons trouw behandelden. En zij zijn nog niet beter; en daarom, zouden zij bekeerd worden, er moet wat anders geschieden.
4. U spreekt zo van de bekering, Abraham, maar wat voor slechte gasten zijn de predikanten! Het zijn blinde leidlieden, zij willen zelf niet ingaan en zij verhinderen anderen; het zijn slechte kwanten, zijzelf stijven mijn broeders in goddeloosheid in hun goddeloos leven: al is het dat zij vloeken, dobbelen, spelen, zij kunnen het aanzien; zij zitten met hun voeten onder mijner broederen tafelen; zij zijn daar niet tot stichting, maar tot ontstichting; daarom kan dat middel het niet doen, nee, zij zijn al te goddeloos. Ach, zo de predikanten eens klemmend gepredikt hebben, zij doen zelf al moeite om de klem daarvan weg te doen. Zo is het: de predikanten prediken soms of zij het alles bekeren zouden, heel de kerk, en als God iemand in het hart grijpt, zo verachten zij ze wel zelf. En zie, zo zwetste en schreeuwde hij: mijn voorstel is beter, dat heeft het gewonnen, de middelen zijn niet genoeg; mijn broeders zetten ondanks alles hardnekkig door, en zij lopen ermee door.
5. Vader Abraham, nu ben ik al mijn atheïstische gedachten kwijt, al mijn farizeïsche, mijn Stóïsche, mijn Epikurëïsche gedachten, ik ben daar nu van genezen, en mijn broeders niet, die liggen nog in dat armengasthuis ziek, en wat nu? Mijn broeders zullen niet horen, ook is daar geen beweging in hen te krijgen, of de beweging zou door verschrikking moeten geschieden: dan zullen zij eerst van hun atheïstische gedachten genezen worden.
6. Ten laatste, laat er iemand komen, wie u wilt; kan ik het of Lázarus niet zijn, laat het dan maar iemand van de doden wezen, die daar bij hen komt, als zij op hun bed liggen, in hun kamer zijn, of aan hun tafel zitten, en laat hij mijn plaats vervullen. Ik was de zesde; als zij dan daar zitten en dobbelen en spelen, laat daar dan bij hen een geest komen, en hen aanspreken en zeggen: Wat doet u hier? Weet u wel dat daar een zesde zat? Weet u wie hij was? Weet u waar hij nu is? Weet u wel dat hij mij tot u zendt? En laat hij zo dat gehele gesprek aan tafel met hen hebben, en tot het huisgezelschap spreken, en dan zullen zij zich bekeren, zij zullen met een ontsteltenis bevangen worden, zij zullen ziek te bed vallen, als bij

Bélsazar zal de band van hun lendenen los worden, en zoals als een Saul: als hij een geest zag, hij viel als dood neer, 1 Sam. 28 en Dan. 5. En zoals de wachters: zij vloden, en zij waren als doden, Matth. 28. Dan, wil hij zeggen, zal hun kaart en dobbeltuig wel uit hun handen vallen, dan zal ook de maaltijd en het lachen ophouden, en de lust tot hun prachtige klederen en purperen gewaden zal vergaan en verdwijnen, en zij zullen zich bekeren in zak en as, zij zullen op hun heup kloppen van verbaasdheid, en zullen zoeken te ontvlieden. Als zij weer bij elkaar komen, zullen zij eraan denken, en zeggen: herinnert u zich dat gezicht wel, en die aanspraak? En zij zullen niet weer de zonden durven te doen, en dat zal altijd diep in hun hart zijn, ja het zal zijn zoals men leest in het boek van Job.

Zoek het eens op in het vierde hoofdstuk, van het twaalfde vers en neerwaarts: *"Voorts is tot mij een woord heimelijk gebracht, en mijn oor heeft een weinigje daarvan gevat. En wat was dat? Onder de gedachten van de gezichten des nachts, als diepe slaap valt op de mensen, kwam mij schrik en beving over, en verschrikte de veelheid mijner beenderen. Waarom? Toen ging voorbij mijn aangezicht een geest; hij deed het haar mijns vleses te berge rijzen. Hij stond, doch ik kende zijn gedaante niet; een beeltenis was voor mijn ogen; er was stilte, en ik hoorde een stem, zeggende (en wat was dat?): Zou een mens rechtvaardiger zijn dan God? Zou een man reiner zijn dan zijn Maker?"* Hoe nadrukkelijk is het! Zie, op Zijn knechten zou Hij niet vertrouwen; hoewel Hij in Zijn engelen klaarheid gesteld heeft. Hoeveel te min op degenen die lemen huizen bewonen, welker grondslag in het stof is. Zij worden verbrijzeld voor de motten. En wat nog meer? Van den morgen tot den avond worden zij vermorzeld; zonder dat men er acht op slaat, vergaan zij in eeuwigheid. En wat nog meer? Verreist niet hun uitnemendheid met hen? Zij sterven, maar niet in wijsheid. Het is zulk een schrikkelijke tekst: bekeren zij zich niet, zo sterven zij, maar niet in wijsheid.

Nu hebben wij voor het overige nog zijn laatste antwoord, dat hij zichzelf geeft, en daarop zinkt hij weg in eeuwige radeloosheid: het is gedaan, wil hij zeggen, ik durf niet meer te spreken. En dat zei nu de Zone Gods, Die het wel wist wat er in de hel omgaat, voor Wie de hel en het verderf open zijn, Die het gedrag van de verdoemden kent, zowel als van die in de hemel zijn.

Toepassing

Geliefde toehoorders, kunt u dat alles zo gemakkelijk horen? Kennen wij er geen van de onzen, die misschien in de hel zijn? Vader of moeder of vrienden, die daar liggen in diezelfde werking? Die zeggen: Ik heb vijf broeders op de wereld gelaten, meer of minder, ach, mochten zij bekeerd worden, opdat zij tot mijn eeuwig verwijt in deze plaats niet komen! Ik heb mijn kinderen leren vloeken, in plaats van leren bidden; ik heb zelf met hen de zonde gedaan, in plaats van dat ik ze deugd zou hebben leren betrachten. Zou misschien een ziel van een overleden man of vrouw of vriend in de hel over ons zo niet begaan zijn? Zou misschien niet de ziel van een vervloekte heer zo begaan zijn over zijn knecht die hij hier gelaten heeft? Of de ziel van zijn knecht over zijn heer? Of de ziel van een vervloekte vrouw zo begaan zijn over haar dienstmeisje die zij hier gelaten heeft? Of een dienstmeisje over haar vrouw? Of de ziel van een vervloekte regent over zijn burgers zo aangedaan zijn in de hel? Of de ziel van een buur over zijn buur? Zodat hij voor God zou zeggen: ik wilde dat ik mijn buur, mijn burgers, mijn knecht, mijn heer, mijn dienstmeisje, mijn vrouw, in eeuwigheid niet meer zag noch aanschouwde!

Ach, zult u misschien zeggen, wie zou dat doen?

Die, met wie u de zonden gedaan hebt, en met wie elk de zonden gedaan heeft! Die onbekeerd gestorven zijn, van wie u moet denken dat zij in de hel liggen. Die hebben daar zulk een werkzaamheid: dat zij u in eeuwigheid niet zien mochten, opdat zij u tot geen verwijt zouden zijn. Dienden dan u en ik niet bekeerd te zijn?

Zegt u: als er iemand van de doden kwam, ik zou mij bekeren?

Gelooft u dat? Ik niet. Zouden zij anders kunnen spreken dan Gods Woord spreekt, dan uw consciëntie spreekt, dan al de oordelen en de zegeningen Gods spreken, dan de vromen spreken? u zou op het gezicht wel een beetje meer rillingen krijgen, maar wij geloven niet dat gij u daarom meer bekeren zoudt. Hoe menige dienstknecht Gods zendt God tot u, die al nabij de dood was, en God zendt ze weer tot u! Ja, bent u zelf niet al nabij de dood geweest? God zendt uzelf tot u. Hoe klein was u toen! Wat schreide u! Wat voor goede bewegingen had u, zodat men dacht dat er wat goeds wellicht van u komen zou, als u nog opkwam! Zijn er geen uit de doden tot u gekomen? De Heere Jezus, nadat Hij uit de doden is opgestaan, en ten hemel gevaren, Die zendt Zijn dienstknechten, die u bidden, alsof God door hen bade, van Gods- en Christus' wege: *Laat u met God verzoenen*, 2 Kor. 5:20. Buiten dat alles, zo verklaren wij u dat u geen buitengewoon middel te verwachten hebt: Is het geloof niet uit het gehoor, en het gehoor niet door het Woord Gods? Rom. 10:17, en Jesaja 59:21: *Mij aangaande, dit is Mijn verbond met hen, zegt de HEERE: Mijn Geest Die op U is, en Mijn woorden die Ik in Uw mond gelegd heb, die zullen van Uw mond niet wijken, noch van den mond Uws zaads, noch van den mond van het zaad Uws zaads, zegt de HEERE, van nu aan tot in eeuwigheid toe.* En al kwam er werkelijk iemand van de doden in deze middag aan uw tafel of voor uw bed staan, u zou uzelf niet bekeren.

*Ja al kwam Gods eigen Zoon,
gestegen uit Zijn troon,
en tot de zondaar Zelf spreken:
ten ware Hij meerder kracht,
van boven met Zich bracht,
uw hart zou niet breken.²⁰*

U mocht een bekering krijgen, maar het zou de rechte niet wezen. U mocht eens schreien, en zijn zoals een Farao, en eens ontstellen als een Saul, zodat u ziek te bed viel, maar dat is de rechte bekering niet. Dat zou er nog wel af kunnen komen, dat gij u half-en-half ging bekeren, dat u wat ging hinken op twee gedachten, en als de Ninevieten voor een korte tijd u eens vernederen, en als een Achab eens langzaam gaan, en dat u twee heren zoudt willen gaan dienen. Een bekering als van een morgenwolk, een overtuiging mocht ervan komen, maar anders niet. Als er een duivel of een engel kwam: u mocht ziek van ontroering worden, zodat u er misschien wel van sterven zoudt, maar daarom zou u niet *recht* bekeerd worden. Deze hellewicht kende de ware bekering niet; hij meende, als zijn broeders eens ziek werden, eens vloden, zich uitwendig wat beterden, dat dit dan de bekering was, doch dat is maar een valse bekering.

Wel dan, bedrieg u niet, schuw de valse, zoek de rechte bekering; verwacht nooit iemand uit de doden, verzoek God nooit; stel de dag van uw bekering nooit uit, *neem het niet langer in uw beraad of gij u bekeren zult, doe het een uur voor uw dood.*

Zegt u: ik weet niet wanneer dat is?

Ik weet het ook niet; doe het dan nu, het andere uur mocht uw doodsuur wezen dat God bekend is.

²⁰ Bewerking van een gedicht van N. Barentsonius (1609-1680), predikant te Goes

Bedenk eens, zondaar, wie het niet en wie het wel hebben wil dat gij u bekeert. Er zijn er drie tegen: uw verdorven hart, de duivel, en uw werelds gezelschap, en zult u daarnaar horen? Uw verdorven hart moet u zoeken te doden, uw werelds gezelschap moet u verlaten, en de duivel is een mensenmoordenaar van den beginne; en wilt u daarnaar luisteren, dan moet u eeuwig bij deze man willen zijn.

Maar wie is er vóór de bekering? God Drie-enig, de Vader, de Zoon, en de Heilige Geest; de engelen, al Gods dienstknechten, geheel de Bijbel, al de vromen, uw eigen consciëntie, alle stichtelijke boeken die u ooit in uw hand gehad hebt.

Ach, ware het dat u eens begon te zeggen: Heere, ik dank U dat ik de bediening heb; ik ben zo blij dat ik mij moet bekeren; ik kan het niet doen, maar doe U het, en ik zal onder de bediening blijven wachten wat U met mij doen zult. Ja, onderzoek u van tijd tot tijd of u al bekeerd bent. U moet ernaar zoeken als naar dingen waar u veel aan gelegen is: waar is voor u toch meer aan gelegen?

Gij zult zeggen: *wie is er bekeerd?*

Dat nog, en daarmee zullen wij sluiten.

1. Ten eerste, zo een is zulk een liefhebber van God en van de godsdienst, en van al de trouwe middelen, zodat elk kan zeggen: die zet er zijn hart op. Zijt u een liefhebber van de trouwe Eliassen, van de Boanérgessen, de zonen des donders? En ook van de zonen der vertroosting, die u van tijd tot tijd eens verbinden? Ik geloof dat in de gemeente die historie van de hel te prediken al velen téveel is. Zij zouden er te klaar door ontdekt worden. Hebt u dat niet gaarne: het is geen goed teken, en u bent geen bekeerde.
2. Die zijn bekeerd, die zeggen: ach ja, eerst de snede, en dan de verbinding; door de snede moet het verrotte eruit, dan zal de verbinding zoveel te gevoeliger wezen.
3. Die is bekeerd, die zo ziet de vrijmacht Gods, en zegt: *ik heb niets te zeggen als U mij niet bekeert, Heere, ik ben het leem in Uw hand, Gij zijt de Heere.*
4. Een bekeerde is zo nederig bij zichzelf, en zegt tot God: ik ben het niet waard, ik zink in mijn nietigheid weg. Krijgt hij iets, hij is zo nederig.
5. Zij zouden wel ongemerkt door de wereld willen gaan, dat niemand veel bemoeienis met hen maakte.
6. Ach, zij kunnen geen hard hart verdragen. Ach, zeggen zij, dan ben ik onrustige, dat verstokte kan ik niet verdragen; het is mij zo lief als ik zuchten en schreien kan voor God, dat is mij zo aangenaam, maar als mijn hart zo hard is, dan heb ik geen blijdschap.
7. Het is een smeker en bidder, een worstelaar. Zij kunnen het niet laten hun hart voor God uit te storten.
8. Ach, zij beminnen de bekeerden zo, en zij zeggen met David: Ik ben een gezel van allen, die U vrezen, en van hen, die Uw bevelen onderhouden, Psalm 119:63.
9. Zij haten de onbekeerden om hun werken, Psalm 139:21, 22.
10. Zij kennen de voorbidding die tijdig is; zij lopen God voor anderen aan, zij spreken ze eens aan, en overtuigen ze eens, als zij kunnen.
11. Zij willen aan alle kanten tonen dat zij zonder geveinsdheid zijn, zonder schijnheiligheid. Zij willen uit hun vruchtjes laten blijken dat de boom goed is.

Wat zegt nu uw hart? Als u bekeerd bent, zal uw hart, als het van genade hoort, opengaan. En vliedt u naar de Zone Gods, u zult in de hel niet komen. Nee, maar bij de hemelingen zult gij uw deel vinden. Blijf dan volstandig tot het einde, en God zal u het eeuwige leven geven. Amen.

TWINTIGSTE PREEK OVER LUKAS 16:31

Doch Abraham zeide tot hem: Indien zij Mozes en de Profeten niet horen, zo zullen zij ook, al ware het dat er iemand uit de doden opstond, zich niet laten gezeggen.

Wij lezen, als het heir des HEEREN daar met zijn honderden en duizenden voor de berg stond, dat God zei: *Och, dat zij, dit volk, zulk een hart hadden om Mij te vrezen en al Mijn geboden te alle dagen te onderhouden, opdat het hun en hun kinderen welging in eeuwigheid!* Deut. 5:29.

God komt ons wel meer wensende voor in het Oude Testament, Psalm 81:14: *Och, dat Mijn volk naar Mij gehoord, dat Israël in Mijn wegen gewandeld had!* En wij vinden in het Nieuwe Testament de Middelaar Gods en der mensen, dat Hij wensende voorkwam, zeggende: *Och, of u ook bekendet, ook nog in dezen uw dag, hetgeen tot uw vrede dient!* Lukas 19:42.

Wat wil dat zeggen, dat God ons wensende voorkomt omtrent de bekering der mensen? Hebt u er wel op gelet wat het beduidt?

1. Ten eerste, het beduidt dat de eis van God billijk en rechtvaardig is. U moet ze doen, of u kunt of niet. Daar ligt dan in, dat zij zeer billijk is. HEERE, u hebt geboden, dat men Uw bevelen zeer bewaren zal, Psalm 119:4.
2. Er ligt nog meer in. Wat? Dit: zo u de eis van God u laat welgevallen, en het middel goedkeurt, zo zal de HEERE u noemen: *Mijn lust is aan u.* Zo staat er in Ezechiël 33:11: *Zeg tot hen: Zo waarachtig als Ik leef, spreekt de Heere HEERE, zo Ik lust heb in den dood des zondaars! Maar daarin heb Ik lust, dat de goddeloze zich bekere van zijn weg en leve.*
3. Ook ligt erin dat God de bekering van de zondaar gemakkelijk zal maken. zoals zij mogelijk is, zo maakt Hij ze gemakkelijk. Hij spaart de boom, en legt er mest om, zodat u moet zeggen: o God, legt u zoveel aan mij ten koste? En u zult moeten zeggen: ja, wat zal God nog meer doen, dat Hij aan mij niet gedaan heeft? Jesaja 5:4.
4. Ook sluit het dit in: u schreit en schreeuwt soms zo, dat Ik u zo hard behandel, zegt God, maar Ik wil u ook liefelijk behandelen, Ik spreek niet altijd hard tot de zondaar, maar Ik geef soms eens bij wijze van eis zijn plicht te kennen, en raad u. U schreeuwt zo als Mijn knechten u verdoemen; Ik raad u, Ik bid en smee u, Openb. 3:18.
5. Verder sluit het in dat God de zondaar tijd en gelegenheid geeft om zich te onderzoeken, opdat de zondaar zou zeggen: *Ik zie, ik moet mij bekeren, en ik kan het niet doen, kan ik een dode levend maken? Wie kan een blinde het gezicht geven? Hoe kan een Moorman zijn huid veranderen?*
6. Het sluit in dat God hem gelegenheid geeft om op zijn knieën te komen. Dat ziet God gaarne, dat de zondaar zo begint te wensen: *Och, had ik kracht om mij te bekeren! Och, had ik genade! Ik kan mij niet bekeren en ik moet. En wat dan gedaan? Dan gaan wensen: Ach Heere, dat U mij liefde te bekeren; bekeer mij, zo zal ik bekeerd zijn,* Jer. 31:18. *Ach, schep mij een rein, een nieuw hart, o God,* Psalm 51:12. *Ach, dat u mijn stenen hart wegnam uit mijn vlees, en mij een vlezen hart gaf, naar Uw belofte,* Ezech. 36:26. Dan geeft God gelegenheid om te zien of de zondaar zijn tijd wel waar zal nemen. Hij geeft hem een ure van genade, een bepaalde dag der zaligheid. Beken toch nog op deze uw dag, zegt God, wat tot uw vrede dient, en koop uw tijd uit.

7. Ten laatste geeft God ermee te kennen, als Hij zo gehandeld heeft en de zondaar het verzuimt en die zich dan niet wil laten gezeggen, hoe bitter het hem zal vallen als hij in de eeuwige vlam zijn ogen opheft. Ach Heere, hoe bitter zal het dan zijn! God stemt overeen met Mozes, al de patriarchen, en al de profeten. Zij handelden ook niet altijd hard. Ach, zeiden zij, *mochten wij ingang bij u vinden! Ach, dat God het woord eens op uw hart bracht! Verzuim het niet! Maar kan het niet wezen, kunnen wij geen ingang bij u vinden: hoe zult u het ontvlieden, indien u op zo grote zaligheid geen acht neemt?* Hebr. 2:3; en indien de rechtvaardige nauwelijks zalig wordt, waar zal dan de goddeloze en de zondaar verschijnen? 1 Petrus 4:18.

Wij mogen het niet verzwijgen hoe dat zulke zielen het eeuwig in de hel vruchteloos zullen liggen te beklagen, en in vruchteloze wensen zullen zijn eeuw uit en in: Ach, had ik mij bekeerd terwijl het tijd was! Ach, had ik Mozes en de Profeten gehoord! Ach, had ik deze schade en deze kwelling voorkomen! Daar zullen zij liggen in een gedreun van moedeloze gedachten en overleggingen, en zeggen: Ach, kon ik eens bij mijn broeders komen die op de aarde nog zijn, ik zou hun betuigen! Ach, kon ik ze beschreeuwen, kon ik ze beroepen, ik zou niets tot hen zeggen dan: hoor, hoor, hoor des HEEREN woord! Kon ik mijn man, mijn vrouw, mijn nagelaten kind, mijn broeders, mijn burens, mijn burgers toeschreeuwen, ach, ik zou zeggen dat zij zich toch zouden bekeren. Ja, kon ik uit de doden iemand krijgen, die van mijnentwege eens ging om het hun te betuigen!

Deze man, van wiens ellendige toestand wij meer dan eens tot u gesproken hebben, zei zo: Ach, mocht er iemand van de doden gaan om het mijn vijf broeders te zeggen dat ik hier zo lig, opdat ze toch niet bij mij mochten komen, en opdat ze het mochten weten dat het mij hier zo bange valt, en hun aanzeggen, zo zij zo voortgaan in de zonden, dat ze dan weldra ook zullen moeten liggen onder Gods toorn, en laat hij het hun ook aanzeggen hoe dat ik het kwaad zal kunnen aanzien wat hun treffen zal. Moeten zij hier komen, hoe zullen zij dan vloeken op mij en zeggen: u bent het hoofd van de bende geweest, u hebt ons gedurig aanleiding tot de zonden gegeven. Hoe zal ik dat radeloos getier eeuwig kunnen horen! Laat het hun aangezegd worden, dat dit de uitkomst is van zulk een leven, en dat ik hier zo ellendig ben. En dat is geen vierhonderd jaar, zoals Israël in Egypte, noch zeventig jaar, zoals Israël in Babel, noch achtendertig jaar, zoals die kranke aan 't Bethesda; maar daar heeft die ellendige al meer dan duizend jaar gelegen, en hij ligt er nog, en hij zal er eeuwig blijven moeten. En naar alle gedachten zijn er zijn vijf broeders eveneens. Waarschijnlijk heeft hij moeten zeggen: Ik vreesde een vreze, en zij is mij aangekomen; en wat ik schroomde, is mij overkomen, Job 3:25; daar zijt u nu bij mij, hier zijn wij nu met ons zessen, één's mans zonen; nu kan ik niet meer spreken, nu zie ik dat het kwaad vast over mij besloten is, mijn mond is gestopt en ik moet voor eeuwig zwijgen; ik kan niets meer spreken, dan dat ik moet schreeuwen: Bij U, o Heere, is de gerechtigheid, maar bij ons is de beschaamdheid der aangezichten, Dan. 9:7.

Wij hebben door Gods grote goedheid deze historie ten einde gebracht, behalve dit 31^{ste} vers, dat wij thans zullen zoeken te overdenken. Daarin hebt u

- I. Ten eerste, hoe deze ellendige, in zijn verbeelding en werkzaamheden van zijn verdoemde ziel, zichzelf antwoordt. Hij verbeeldt zich dan dat vader Abraham hem antwoordt, maar hij is het zelf, die het voorstelt en antwoordt. Zij zullen zo gedurig persoonsverbeeldingen maken in de krachten van hun ziel. En wat

zegt hij? Jawel, ik moet iets bekennen: mijn vijf broeders, zij horen niet naar Mozes noch de Profeten.

- II. Ten tweede is er dit in: al is het mogelijk dat er iemand uit de doden opstaat, het zou evenwel vruchteloos wezen, zij zouden zich niet laten gezeggen.
- III. Ten laatste ligt er ook dit in: mijn mond is gestopt, en ik zal eeuwig zwijgen, en mijn wensen staken. Dat zijn onze drie stukken.

- Ik weet het: Zij horen niet naar Mozes en de Profeten.
- Het is mogelijk dat er iemand uit de doden komt, maar, zoals ik het al begrijp, dat zal ook al niet gaan: Zij zullen ook, al ware het dat er iemand uit de doden opstond, zich niet laten gezeggen.
- Ik zink in een wanhopig zwijgen weg; het beste en hoogste woord is eruit, en ik dacht dat dit niet opgelost kon worden, maar ik zie, het is ook al opgelost; als ik er eerst aan dacht: ik zal dat eerst voortbrengen om iemand uit de doden te zenden: ik dacht dat niemand dat zou kunnen oplossen, maar och arme, het is ook al opgelost.

I. Wat het eerste aangaat, ik heb het voor mijn ogen gezien: mijn broeders horen naar Mozes en de Profeten niet, dat is waar, zij zeggen van de bediening: Zie, wat een vermoeidheid, Mal. 1:13. Zij zijn zoals de rijken nog zijn die in het purper gaan: zij achten de hoogmoedigen gelukzalig, Mal. 3:15. Maar wat een vermoeidheid is het God te dienen! Het is een last der lasten, Jer. 23:38. Zij lazen de Bijbel niet, zoals bij zulk soort zelden geschiedt: u zult er geen boeken Gods vinden. Zij waren op hun bed als het de tijd van de godsdienst was, zij waren onder het middel niet, maar onder hun goddeloze gezelschappen, en aan hun smoutige tafels, en daar waren zij niet af te halen. Zij waren zoals het met zulken gaat, en zeiden: Laat ons eten en drinken, want morgen sterven wij, 1 Kor. 15:32; laten wij ons hart ophalen, en de dag van morgen zal zijn als deze, als de dag van heden, ja groter, veel voortreffelijker, de ene dag zal de andere nog overtreffen; zij waren zulken, die zeggen: laat ons wijn halen en laat ons sterken drank zuipen, Jes. 56:12.

Zulk een soort komt onder de middelen niet, en komen zij er, dan zitten zij er zeer slordig, zodat het in hun aangezicht te zien is dat de godsdienst verveelt. U kunt het in de trekken van hun aangezicht bespeuren, dat het in hun hart niet wel staat. Zulke vrolijke bazen komen er niet, of zo zij er al eens komen, zitten zij er met een atheïstisch gemoed, zij zoeken de klem van hun hart af te zetten, zij zijn vijanden van benauwende gedachten. Komen zij dan eens onder de bediening, dan doet zij hun kwaad, de bediening doet hun geen goed maar kwaad; naar een rechtvaardig oordeel Gods zo gaat het hun zoals er staat in Jesaja 6: wat was de uitkomst van het prediken? Het maakte hun hart vet en hun oren zwaar, zodat ze met hun ogen niet zagen, met hun oren niet hoorden, en met hun hart niet verstonden, noch zich bekeerden, vers 10. De uitkomst was zoals van Paulus, die zo ernstig predikte, 2 Kor. 2; hij was aan velen een reuk des doods ten dode, vers 16. Er mag gepredikt en geklopt worden, maar het is ermee zoals als met de regen die valt op de doornen en op een rots, en als het zaad dat bij de weg gezaaid wordt en in de doornen valt: de vogelen des hemels pikken het op, en de zorgvuldigheden van de wereld verstikken het, Matth. 13. Het waren zulken, van wie men zeggen moest: u hardnekkigen en onbesnedenen van hart en oren, u wederstaat altijd den Heiligen Geest; zoals uw vaders, alzo ook gij, Hand. 7:51.

Het waren zulken die zouden zeggen: tot dit woord wil ik u wel horen, als u van genade en van de hemel spreekt; maar wilt u van de hel spreken, dan steken wij onze vingers in onze oren, en wij werpen het stof in de lucht, Hand. 7 en 22. Dan is het: dat woord zult u tegen uw leven gesproken hebben, predikant; en zij zetten zulk een

onverzoenlijke haat ertegen, dat het niet dan met de dood en met hun bloed gestild kan worden.

Dat is ons eerste stukje: Ik weet dat ze de bediening hebben, en dat ze er niet naar luisteren; zij komen er haast niet, en als zij er komen, zo zitten zij er zo kwaadwillig. Ach, dat verzwart, en derhalve, hun bekering is zeer onwaarschijnlijk, en derhalve zo verwacht ik dat ze bij mij zullen komen, ik verwacht ze in deze plaats der pijniging waarin ik ben. Zie, daar is het eerste: *zij houden niet van en horen niet naar Mozes en de Profeten.*

II. Nu ons tweede stukje dat hij bij zichzelf in zijn radeloos gemoed overdenkt en zegt: Het is mogelijk, er kan iemand uit de doden komen; al was Abraham hier bij mij, hij zou het mij moeten toestaan, maar ik moet zeggen: Het zou evenwel maar een schepsel wezen, het zou niet meer voorspoed hebben dan datgene watt er gepredikt wordt op de stoel, daar horen zij het Woord van de levende God spreken. Indien zij Mozes en de Profeten niet horen, zo zullen zij ook, al ware het dat er iemand uit de doden opstond, zich niet laten gezeggen. Het slot dat is dan: Ach God, het zou even weinig voorspoed hebben als het prediken. En veronderstel het al eens dat God het deed: Hij wekte iemand al op uit de doden, en die ging naar hen toe, en die ging op de stoel en overal, en al zei hij dat hij van mij kwam, en hij betuigde het hun: ach Heere, zij zouden het niet laten, zij zouden zich niet laten gezeggen. Het is een zwaar stuk. Zo hardnekkig is de zondaar: hij wil zich niet laten gezeggen, maar hij gaat zoals een os voor de slachter heen.

Daarop zegt hij: *Als Abraham nu hier was en mij antwoordde, wat zou hij zeggen? Wat zou het wezen?*

Dit: Man, u dacht dat uw voorstel over het middel van bekering beter was dan hetgeen ik gezegd had: Zij hebben Mozes en de Profeten; dat zij die horen; het is waar, u schrijft nu niemand meer voor, u spreekt van geen Lázarus, u zegt: laat het wezen wie het wil, ik of iemand uit de hel; u wilde wel zelf gaan, rijke man (wat er misschien heel heimelijk in lag); uw lichaam ligt daar in het graf, in die groeve der vertering, in die gemeente der doden, in dat huis der samenkomst aller levenden; God kan wel tot uw ziel in de hel zeggen: kom, word weer verenigd met dat lichaam dat daar in het graf ligt; dat kan God doen aan u of iemand anders die Hij uit de doden op kan wekken, en Hij zou kunnen last geven en tegen hem zeggen: ga, en maken dat hij ging, en zeggen: ga, spreek daar onder die mensen; en Hij zou kunnen spreken: ga, laat u met niemand in dan met die vijf mannen, houd bij hen aan, verschijn ze zo plotseling, zo verschrikkelijk en ontstellend als u kunt; liggen zij te slapen, trek ze bij hun lichaam, trek ze bij hun benen, schud ze totdat zij wakker zijn, en ga, sta daar voor hun bed; en zitten zij aan hun tafel, ga en neem een stoel, en zet er u ook onder; als zij in hun goddeloos gezelschap zijn, ga, zit erbij, en daar zijnde, wees er geen zwijgend persoon, maar schrei, betuig, bid, schud het stof van uw voeten, doe uw best zoveel als u kunt, neem uit het Woord de kolen en de vlammen van de verdoemenis, werp ze in hun aangezicht. Wat dan? Zullen zij zich laten gezeggen? Zullen zij zich laten bekeren? Zullen zij afkomen van de weg der zonden, dadelijk en hartelijk? Zullen zij overkomen willen op de weg der deugd, dadelijk en hartelijk, zonder uitstel? Ach nee. Wat dan? Zij zullen zich niet laten gezeggen, zij zullen dezelfde gezellen blijven.

Laten gezeggen, wat is dat? Dat is misschien een weinigje minder dan bekeren. Hij had tevoren van bekeren gesproken, nu van laten gezeggen. De man in de hel, die

toonde dat hij de bekering niet verstond. Zij spreken wel van bekeren, maar zij verstaan het niet wat de ware en rechte bekering is. Laten gezeggen, wat is dat?

1. Ten eerste: ach Heere, zei de man, zij zouden zelfs niet eens gezeggelijk noch handelbaar wezen. Iemand die zich laat gezeggen, die is handelbaar en voorkomend. Maar zij zouden de man nauwelijks verdragen willen, zij zouden hem niet eens willen horen, zij zouden nog zo ver niet komen als een Herodes: die hoorde Johannes gaarne, maar daarna kon hij hem het hoofd af laten slaan, Markus 6.
2. Zij zouden zich niet eens laten overreden, zelfs niet met een historisch of tijdgeloof. Zij zouden nog zo ver niet komen als een Agrippa, die zei: *gij beweegt mij bijna een Christen te worden*, Hand. 26:28. Kwamen zij zover dat ze bijna bewogen werden, zij zouden in ieder geval niet verder komen. Door de schrik mochten zij veel schone beloften doen, maar zo zij ze niet nakwamen, zouden zij zeggen: houd mij toch voor verontschuldigd, en zij zouden hem duizend schone woorden geven. Het mocht een overtuiging zijn als een morgenwolk, en als een vroegkomende dauw die heengaat, Hos. 6:4; zij zou meteen weer verdwijnen, het zouden bedriegelijke en vleiende lippen zijn: *Zij vleiden Hem met hun mond, staat er, en logen Hem met hun tong*, Psalm 78:36. *Zij zouden tot God naderen met hun mond en Hem eren met de lippen, maar hun hart zou verre van Hem wezen*, Matth. 15:8. Zij zouden zich niet laten gezeggen.
3. Het mocht een ontsteltenis baren als in een Bésazar: Toen veranderde zich de glans des konings, en zijn gedachten verschrekten hem, en de banden zijner lendenen werden los, en zijn knieën stietsen tegen elkaar aan toen hij die vinger zag aan de wand, Dan. 5:6. De haren van hun vlees mochten eens te berge rijzen van verschrikking, maar dat is geen bekeren. Zij zouden zich niet laten gezeggen, dat is, niet overgehaald te worden. Zij mochten eens bevreesd worden, als een Felix: die werd zeer bevreesd, maar hij liet zich niet gezeggen door Paulus: ik heb genoeg, zegt hij, man, houd op, ik heb genoeg daarvan gehoord, zwijg, voor ditmaal ga heen; hierna, als ik eens gelegen tijd zal hebben, dan zal ik u tot mij roepen en ik zal u dan van zulk een stof nog eens horen; nu staat het mij niet aan, houd op, Hand. 24:25.
4. Het minste van de bekering staat hun niet aan: om zich te laten gezeggen. Zij zouden wel wezen als die jongeling, Markus 10: hij keerde de Heere de nek toe. Eerst schaamde hij zich niet te komen kruipen als een hond, in de verlegenheid van zijn hart, zo het scheen, te vragen wat hij doen moest om zalig te worden. Maar daarna schaamde hij zich ook niet de Heere de nek toe te keren. Ach Heere, zij gaan zo niet uit de kerk, of zij keren U de nek toe, en zouden zij zich dan bekeren? Zij hebben er wel van horen spreken, maar zij willen het niet doen. Zij gaan wel eens bedroefd weg, maar het is geen droefheid die naar God is, die een onberouwelijke bekering werkt tot zaligheid, maar het is een droefheid naar de wereld die den dood werkt, 2 Kor. 7:10. Zij keren God de rug toe.

Nu, indien zij Mozes en de Profeten niet horen, zo zullen zij ook, al ware het dat er iemand uit de doden opstond, zich niet laten gezeggen; dat stuk moeten wij u tonen, zo, dat het aan uw gemoed klaar is dat, al kwam er iemand uit de doden prediken, of voor uw bed staan, of op de straat aan uw zijde, en hij hield niet op, dat het niet zou helpen, zoals de bediening niet helpt. Mogen wij u dat eens klaar doen zien?

1. Ten eerste, zo er iemand uit de doden kwam, het zou moeten wezen een geest die tot een lichaam behoorde, of een geest zonder meer, die tot geen lichaam

behoorde, een engel, een goede of kwade; het zou zo een moeten wezen die tot u sprak. En als u er een was die zich onder de bediening verhardde, zou gij u van die geest laten gezeggen? Al ware het ook dat wij, of een engel uit den hemel, u een ander evangelie verkondigde buiten hetgeen wij u verkondigd hebben, die zij vervloekt, zegt Paulus, Gal. 1:8. Hij zou u slechts kunnen, zoals Paulus, al den raad Gods verkondigen, Hand. 20:27. Hij zou maar kunnen zeggen: als u een jota of tittel afdoet van dit boek, u bent vervloekt, Openb. 22:19. Al kwam er dan een engel, als u onbekeerd blijft onder de bediening, ge zoudt u niet laten gezeggen.

2. Was het iemand uit de doden, geen blote geest, maar een zichtbaar mens, die kon zeggen: ik heb vlees en been, tast en voel mij, en u wist het dat hij uit de doden opstond, u kende hem en u had hem liefgehad, en u geloofde het dat hij u trouw behandelde, en hij kwam bij u: zo u de bediening niet hoort, u zou naar hem niet horen. Was het een zalige, die zou moeten zeggen: ik wijs u naar het Woord; dat is een middel om u, onder Gods zegen, te bekeren, gebruik het. Was het een rampzalige, die zou moeten zeggen: door het verzuim van die middelen ben ik in de hel gekomen; en dat zou het alles wezen wat hij zou kunnen zeggen: omdat ik niet gehoord heb, ben ik rampzalig.
3. De God van de hemel zal nooit een ander middel tot de bekering geven, dan de bediening, Zijn Woord, en Zijn Geest: *Mij aangaande, dit is Mijn verbond met hen, zegt de HEERE: Mijn Geest Die op U is, en Mijn woorden die Ik in Uw mond gelegd heb, die zullen niet wijken, noch van den mond Uws zaads, noch van den mond van het zaad Uws zaads, zegt de HEERE, van nu aan tot in eeuwigheid toe*, Jes. 59:21. Dat is een vaste ordinantie Gods: *Zo is dan het geloof uit het gehoor, en het gehoor door het Woord Gods*, Rom. 10:17. *Tot de wet en tot de getuigenis; zo zij niet spreken naar dit woord, het zal zijn, dat zij geen dageraad zullen hebben*, Jes. 8:20.
4. De vierde reden is: omdat er niemand, noch duivel, noch engel, noch vervloekte, noch zalige, tot de mens beweeglijker of krachtiger zou kunnen spreken van hemel, hel, bekering, dan Mozes en de Profeten. In Deuteronomium 30:19 zei Mozes: *Ik neem heden hemel en aarde tot getuigen tegen ulieden, dat ik u heb voorgesteld het leven en den dood, den zegen en den vloek. Kies dan het leven, opdat u leeft, u en uw zaad*. Zo krachtig hebben ook de profeten gesproken. Al was er iemand die uit de doden opstond, hij zou zich van het Woord moeten bedienen, en zeggen: zo gij u niet bekeert, zo moet u naar die plaats waar wening is der ogen en knersing der tanden, waar de worm niet sterft en het vuur niet uitgeblust wordt, Jes. 66:24.
5. Al kwam er iemand uit de doden, u zou hem niet verdragen. U weet niet wat een zegen dat het is, dat God tot ons door mensen laat spreken. Kwam er een engel of een duivel, u zou hem niet verdragen, u zou zijn als de wachters: zij waren als doden, en zij vloden, Matth. 28:4. U zou zeggen: *hoe vreselijk is deze plaats!* U zou u van haar weg maken, en de haren van uw vlees zouden te berge rijzen. Uw aangezicht zou betrekken als een pot. U zou staan sidderen, en door de grote ontroering zou het Woord geen ingang bij u vinden.
6. Voor 't laatst: als er iemand uit de doden was, het zou een schepsel zijn, en die zou maar een geschapen kracht hebben, en die was te kortom een stenen hart week te maken en u een vlezen hart te geven. Dat is alleen Gods werk, Die het als zodanig belooft, Ezech. 36:26.

Geen Bárnabas kan u meer vermaken,
een Paulus kan uw hart niet raken,²¹

²¹ Uit het gedicht van N. Barentsonius; met enige variatie weergegeven

Ja, geen God, al sprak Hij met vuur: als Hij het tot uw hart niet bracht, uw hart zou er niet door geraakt worden. Als God er de uitnemendheid van Zijn sterkte en kracht niet bijbrengt, zo zou u wezen als in Johannes 12:29: de schare meende dat zij een donderslag gehoord had; en in Matthéüs 3:17: zij hoorde de stem Gods, maar het kon alles niet helpen. Al was het de stem Gods door donder of aardbeving, u zou u niet laten gezeggen.

U zult zeggen: *zijn er bij die tastbare ondervindelijke, schriftuurlijke redenen, ook geen voorbeelden?* Ja het, die tastbaar zijn.

- Wat dunkt u van een Kaïn? Toen God van de hemel tegen hem sprak, was het niet: Is er niet, indien u wel doet, verhoging? Maar zo u niet wel doet, de zonde ligt aan de deur, Gen. 4:7?
- Zie dan, wij zeggen (behalve al de anderen die wij u gemeld hebben): Zijn er niet kwade en goede engelen verschenen, en lieten zij zich wel gezeggen?
- Staat er niet een engel bij Bileam op de weg, zodat het jukdragende dier ging neerliggen? Maar volgt hij niet, zoals het redeloos dier, zijn natuur? Liet hij zich wel gezeggen?
- Zijn er geen duivelen geweest die gesproken hebben? Ja, ook duivelen. Toen de duivel kwam onder de gedaante van een vermeende Samuël bij Saul (wat maakt u mij onrustig? zei de duivel: liet Saul zich gezeggen? Hij werd als een dode, de ontroering beving zijn ziel en gemoed zo, dat hij haastelijk ter aarde viel en stijf lag tegen de aarde, zo lang als hij was, en hij vreesde zeer, 1 Sam. 28:15 en 20.
- In de Evangelische Schriften lezen wij hoe menigeen de duivel heeft zien werken en horen spreken. Daar was een geheel legioen: lieten zij zich wel gezeggen? Markus 5.
- Zijn er die uit de doden zijn opgestaan? Ja, God heeft er ook opgewekt uit de doden, die gesproken hebben. In het Oude Testament hebt u er twee, die, naar alle schriftuurlijke gedachten, het goede in zich gehad hebben: het kind van de Sunamietische vrouw, en dat zoontje van de weduwe te Sarepta. Hebben die wel gesproken? Ja. U vindt dit in 2 Koningen 8:3. Daar stond die weduwvrouw voor de koning Israëls met haar zoon en eiste haar goed, waar hij buiten alle twijfel wel gesproken heeft: liet de koning zich wel gezeggen? Ach nee, hij deed een beleefdheid aan de vrouw, maar voor de rest niet.
- Is er iemand uit de hel gekomen? Ja, naar alle schriftuurlijk oordeel die soldaat van de kinderen Ammons, die in het graf van Elísa geworpen werd (ook in het Oude Testament), die daar gesneuveld was in de krijg, en die naar alle gedachten een zeer goddeloos mens was: hij liet zichzelf niet gezeggen.
- En in het Nieuwe Testament hebt u nog meer opgewekten: het dochttertje van Jaïrus, en het zoontje van de weduwe te Naïn, en Lázarus, die al drie of vier dagen in het graf gelegen had; lieten de joden zich wel gezeggen?
- En wat denkt u: toen Christus stierf, en vele van de heiligen zijn opgestaan en in de heilige stad aan velen verschenen, hebben zij zich laten gezeggen?
- Bovendien, de Heere Jezus, Die de Eerstgeborene was uit de doden, heeft God opgewekt: lieten zij zich wel gezeggen?
- Dorkas en Tichykus, hebben die niet gesproken? Heeft de zondaar zich wel laten gezeggen?
- Spreekt niet een Abel nog en duizenden met hem, nadat zij gestorven zijn? Hebr. 11:4. En daar is geen *zich laten gezeggen* door gekomen.

III. Wat nu gedaan? Ach God, al mijn verzoeken is tevergeefs; zij moeten naar de bediening luisteren, of ik moet ze hier inwachten. En daarop zwijgt hij nu voor eeuwig in de hel, en God meldt in het Woord niet meer in t bijzonder van de werkzaamheid der verdoemden, dan dat zij schreeuwen: *Wee, wee, wee*. Het ene wee is niet weg, of daar is een ander wee.

Nu heb ik mijn boezem ontlast, wil de man zeggen; ik was als een Darius: die had de ganse nacht zijn hart erop gesteld om Daniël te verlossen van de kuil, maar zijn hovelingen zeiden: weet dit, o koning, dat het een wet der Perzen en der Meden is, die niet te wederroepen is, Dan. 6:16. Het ging met hem zoals met David: is het kind dood? zei hij, en hij zweeg toen zij zeiden: ja. Ach Heere, wil deze zeggen, is er verder geen doen aan, zo moet ik zwijgen. Deze moest doen zoals David toen Absalom in de hel was; hij mocht eens zeggen: *Mijn zoon Absalom, mijn zoon, mijn zoon Absalom! Och, dat ik, ik voor u gestorven ware, Absalom, mijn zoon, mijn zoon!* Maar toen moest hij zwijgen, 2 Sam. 18:33. Hij mocht zeggen als Jakob: *Jozef is er niet, Simeon is er niet, en wilt u nu Benjamin ook van mij wegnemen? Als ik dan van kinderen beroofd ben, zo ben ik beroofd*. Daar is dan Benjamin.

Ach God, mijn broeders kunnen niet bekeerd worden, ik zal zwijgen. Hij sprak zolang als hij kon, maar eindelijk moest hij zwijgen. Het was met hem als met de inwoners van de eerste wereld: die in hun huizen waren, wensten op hun zolders te wezen toen de vloed kwam; die op de zolders waren, wensten op hun daken te wezen; die op de daken waren, wensten in de bomen te zijn; die in de bomen waren, wensten op de hoge bergen te zijn; totdat zij eindelijk, het verkregen hebbende, die op hun zolders, daken, bomen, en de bergen waren, er moesten afvallen, en als lood in de wateren zinken. Het was met hem zoals met de Sodomieten, die allemaal wensten, zo lang als zij konden: ach, was ik toch in Zoar, totdat zij allemaal, door de vlammen geroosterd en gestikt zijnde, moesten zwijgen. Hij was zoals als Farao: die wenste wel op zijn troon in Egypte te wezen toen de wateren kwamen, totdat alle hoop van er ooit uit te kunnen komen, weg was. Zo ziet u de reden van zijn zwijgen, en zo hebben wij u de ganse historie afgehandeld!

Wie spreekt dit? Het was de Heere Jezus, de getrouwe Getuige, Die de Eerstgeborene was uit de doden, voor Wie de hel en het verderf open was tot de grond toe. Het is geen mens die dit zegt, maar de God-Mens, Jezus Christus, de Middelaar Gods en der mensen. Wilt u er nu geen staat op maken, u zult het dan bij de ondervinding moeten doen, waarvan wij hopen dat God ons en u ervoor bewaren zal.

Toepassing

Wij hebben dan de historie afgepredikt door Gods grote goedheid (waar wij Hem voor loven en danken moeten), hetwelk wij niet gedacht hadden. Ze is nu ten einde, maar wat heeft het in u gewrocht? Wat het in u gewrocht heeft, of nog doet, weet gij. Of gij u hebt laten gezeggen, dat weet gij.

Wij hebben u de hemel getoond in Lázarus staat, en de hel in des rijken mans staat. Er wordt in de kerk weinig van de hel gepredikt: hoe komt dat zo? Wat is dat? Het is of er geen hel was, het is of er niemand naartoe ging, het is of men de hel maar vergeten moest: wat is dat? Ach Heere, daar liggen dikwijls zulke boze overwegingen in het hart. De predikanten moeten altijd het zoete mannetje wezen. Zouden zij van de stoel het vuur van de hel werpen in de vergadering, wie zou daar aan willen?

Wij hebben het dan nu afgehandeld. Vromen en onvromen zullen vele bedenkingen maken, zware gevallen. Nochtans zullen zij er verscheidene bedoelingen en

oogmerken in voor hebben. Zij zullen zeggen: Wat is de hel? Is er een hel? Waar is zij? Waarom openbaart God het niet waar ze is? Wie gaat er naartoe? Zal het niet tot verkwikking wezen dat men er met z'n velen is? Zal er pijn zijn? Zal er vuur zijn? Zullen daar vlammen wezen? En al zulke zware gevallen. Vromen en onvromen hebben zulke vragen en gevallen. Wij hebben voorgenomen die ordentelijk en klaar u voor te stellen en daarmee de historie te sluiten, zo God ons belooft gezondheid te geven.

Zo ver dan zijnde als het is, ziet u wel dat u geen ander middel tot uw bekering krijgen zult dan er is; verwacht dan geen ander noch een beter, maar ga liever tot de verkopers terwijl het tijd is, en koop olie: het is de enige en de rechte weg. Wilt u bekeerd worden, gebruik de middelen en blijf er niet van onder weg. Zult u op een bier- of wijnbank, in uw zondige en ijdele gezelschappen, in de herbergen wel bekeerd worden? Verwacht het nooit dat er iemand uit de doden zal komen, maar neem de middelen waar, vlijtig en naarstig, het is nu uw tijd. Denk dikwijls in uw hart: weldra ben ik dood, weldra ben ik eeuwig rampzalig of gelukzalig, weldra in de hel of in de hemel, aan de linker- of aan de rechterhand Gods. Denk dikwijls: ik moet bekeerd worden, het mag mij niet ontbreken, aan dat enige nodige mag ik geen gemis hebben. En denk er dikwijls bij: ik kan mij niet bekeren; geen mens of engel kan het doen, en wat dan? Val dikwijls op uw knieën voor God, en zeg: *allerliefste God en Heere, wat ik hebben moet, en niemand mij geven kan, dat kunt U doen; ik ga naar de kerk, naar het middel: mocht dit de tekst, mocht dit de pijl wezen, dit de man door wie, en de tijd op welke U mijn hart opende; ach, dat U nu de pijl schoot die mij trof!*

Ga dikwijls zo naar de kerk, met dat gebed: ach, was het nu voor mij het uurtje der minne, het stondekje van genade! En denk dan dikwijls: ik wil het nog niet opgeven, al ben ik zo lang te kerk gegaan en heb het niet gekregen, ik wil het nog niet opgeven. En houd voor ogen dat God een God is Die menigvuldig vergeeft, Jes. 55:7, en de Middelaar een Middelaar Die volkomen kan zalig maken al degenen die door Hem tot God gaan, Hebr. 7:25, en dat Gods Geest kan werken, en nog werkt om doden levend te maken.

En denk dikwijls, als u in de kerk zit: heb ik niet een overtuiginkje? Wel, uw betrokken aangezicht, het voor-u-neer-zien, uw tranen gaven het wel te kennen dat er iets was. Zou u niet moeten zeggen, dat u de overtuiging die u had, hebt tegengestaan? Het zal u zo bitter zijn, indien u moet zeggen: ik voelde Uw trekkingen, en ik wilde niet meegaan. Wilt u bekeerd zijn: weet u wat u doet? Verkeer met zulken, die uit de doden geestelijk levend zijn gemaakt: het mocht zijn dat u door hun gebeden en voorbeeld bekeerd werd.

U zult zeggen: Heb ik mij laten gezeggen? Zeg het mij eens. En dan zullen wij erdoor verstaan de ware bekering.

1. Ten eerste: Bent u ooit wel verslagen geworden in het hart, als die mannen in Handelingen 2:37? Hebt u het Woord ooit met zachtmoedigheid gehoord en ontvangen, zoals Jakobus wil, hfdst. 1:21? Moest u zeggen: *ik heb tegen het Woord, tegen de bediening niets, ik moet het prijzen?*
2. Als u eens twistziek, ongezegkelijk, korzelige was, zei u dan: *Heere, houd er mij toch van terug, het doet mij zeer dat mijn hart ooit tegen het gepredikte of de prediker opstoof.*
3. Dán hebt gij u laten gezeggen, als u begon aan het onderzoeken, naar het Woord uw staat en uw gestalte begon te onderzoeken: eerst uw staat, en dan uw gestalte.

Als u begon tot uw ziel te zeggen: *spreek naar het Woord, maar buiten het Woord niet. Maak uw staat niet op buiten het Woord.*

4. Als u blij bent dat u zo handelbaar en tam geworden zijt, en zegt: ik hoop bij het gebruik der middelen te blijven, zo lang als ik leef.
5. Ach, dan is de weg naar de hemel zo goed, die oude paden hebben zulken zo lief. En wordt het vuur van de hel in de vergadering gesmeten: Let op, mijn ziel, zeggen ze, ben je er vrij van? En let erop, Wie heeft u verlost? Wie ging er in de hel, opdat gij er uit zou blijven? Wie leed helse benauwdheden, opdat u er niet in zou komen? Hebt u ooit wel gezegd: *Gij hebt mij overreed, o God, en ik ben overreed geworden; ik wil langs geen andere weg tot U komen, dan langs de weg van geloof en bekering en heiligmaking?*

Ach kinderen Gods, geef de Heere de eer. Geen knecht heeft het gedaan, de bediening zelf kan het niet doen, maar de Heere Zelf, en Hij deed het zo vrijmachtig, aan sommigen zo vriendelijk, aan anderen wat harder. Hij deed het aan u, man, en liet de vrouw liggen; aan de vrouw, en liet de man liggen. Hij deed het aan u, en dat zo vrijmachtig, aan u, die misschien de snoodste geweest zijt, aan u, een uit velen, aan u, een uit honderd of uit duizend. Moet God daar de eer niet van hebben? Moet de Middelaar daarover niet geroemd, en de Heilige Geest gedankt worden, en de bediening bemind, zo lang als wij leven?

Geliefden, wat zullen wij ons dan verheugen, zo wij olie in onze lampen en vaten hebben, als de Bruidegom komen zal, om Hem, als Hij uit zal gaan, tegemoet te komen, en Hem te horen zeggen: *Ga in, in de vreugde uws Heeren*, Matth. 25:23. Dat wensen wij ons en u allen. Amen.

EENENTWINTIGSTE PREEK OVER LUKAS 16:19-31

Waarin verscheidene gedachten en vragen opgelost en beantwoord worden, tot slot van het prediken over die ganse historie.

Wij lezen wat opmerkelijks in Maleáchi 3:14-18. Daar stond tweeërlei slag van mensen tegenover elkaar. Daar waren er die zeiden: *Het is tevergeefs God te dienen; want wat nuttigheid is het, dat wij Zijn wacht waarnemen, en dat wij in het zwart gaan voor het aangezicht des HEEREN der heirscharen en onze zielen kwellen?* Waarom spreken die zo? Zij waren van een andere soort: Wij, zeiden ze, achten de hoogmoedigen gelukzalig. Hadden zij daar reden toe? Wat was hun reden? *Ook die goddeloosheid doen, worden gebouwd; ook verzoeken zij den HEERE en ontkomen.* Maar wat zeiden die, die den HEERE vreesden? Meent u dat zij niet evengoed een samenspraak hebben als de goddelozen? Och, ja. En wat zeiden die? *Alsdan spreken zij een ieder tot zijn naaste: De HEERE merkt er toch op en hoort, en er is een gedenkboek voor Zijn aangezicht geschreven, voor degenen die den HEERE vrezen, en voor degenen die aan Zijn Naam gedenken. En zij zullen, zegt de HEERE der heirscharen, te dien dage, dien Ik maken zal, Mij tot een eigendom zijn; en Ik zal hen verschonen, zoals als een man zijn zoon verschoont, die hem dient.* Er zal dan een zekere tijd komen, dat God met ons naar dat boek zal handelen. De goddelozen mogen het nu beter hebben, maar dan zal het omkeren, en dan zal er gezien worden het onderscheid tussen die God vrezen en die God niet vrezen, en al die zaken zullen daar in het gericht moeten komen, en dan zult gijlieden wederom zien het onderscheid tussen den rechtvaardige en den goddeloze, tussen dien die God dient, en dien die Hem niet dient.

Meent u, goddeloze, dat God uw gedachten en daden niet kennen zal? In Spreuken 15:3 wordt gezegd: *De ogen des HEEREN zijn in alle plaatsen, beschouwende de kwaden en de goeden.* Des HEEREN ogen gaan niet alleen over goeden, maar ook over de kwaden. God zag zowel een Kaïn die niet uit het geloof offerde, als een Abel die door het geloof een meerdere offerande geofferd heeft dan Kaïn, Hebr. 11:4. Meent u dat God ook niet denkt aan de vromen op de wereld? Hij denkt aan dat uurtje van hun eerste bekering, Hij denkt aan hun tranen, Hij denkt aan hun armoede, en aan al hun verdriet, het is allemaal in Zijn register opgeschreven, Psalm 56:9. Als God zal handelen naar dat boek van Zijn gedachtenis, dat Hij gehouden heeft met de vromen en goddelozen, zo zal Hij tot de goddeloze zeggen: Wee u, het zal u kwalijk gaan, Jes. 3:11. Wee u, die nu lacht; want u zult namaals treuren en wenen, Lukas, 6:25. Wee u, die hier zo'n hard hart had. Nu zult u het wel willen scheuren, nu het te laat is.

En dan zal God tegen de vrome zeggen: Word behouden, en zalig zijt u die getreurd hebt; Ik zal u nu vertroosten, Matth. 5:4. Ik heb u gekend: u waart een van die ellendigste van alle mensen, omdat u Mij vreesde, omdat u consciëntieus en Godvrezende was. Ik heb het geweten, zal God zeggen, dat u een uitvaagsel van de wereld waart, een schouwspel onder de mensen, waar elk toe geroepen werd om te zien als zij u kwaad deden en uw naam als kwaad verwierpen. Nu zal Ik met u doen naar Mijn gedenkboek. Het zal u evenzo gaan zoals het ging met een Mórdechai: de koning, niet kunnende slapen, liet in zijn gedenkboek zien, waar hij in vernam welke weldaad Mórdechai hem gedaan had; daarop wordt hij door de koning verhoogd, waar

Haman zo boos om was. De allerongelukkigsten in de wereld, die God gevreesd hebben, zullen eeuwig gelukkig zijn. Dan zal een rijke wel wensen dat hij zo'n arme geweest was, die hier op de wereld hem en elk te veel was, die hij in zijn gezelschappen niet zou hebben willen lijden; en het zal hem nog altijd niet mogen gebeuren.

Velen uit de gemeente en die hier zijn, kunnen het weten, dat wij deze historie van stuk tot stuk verhandeld hebben. *Het is geen gelijkenis, maar een historie, die toen geschied is, en door alle eeuwen heen haar waarheid heeft.* Wij zeiden, toen wij het laatste vers verhandelden, dat wij niet verder konden of wij moesten denken, dat er onder het verhandelde en onder het lezen van de historie vele gedachten oprezen in vromen en onvromen. Maar in de een kwamen ze uit een betere grond voort dan in de ander.

Wij zeiden dat wij dit verhandelde niet sluiten konden, of wij dachten die gedachten onder Gods zegen voor de dag te brengen, hetwelk wij dan heden hopen te doen. Die gedachten waren deze.

Wat is de hel?

Is er een hel? Is het wel bekend waar ze is? Waarom is ze onbekend? Het kan niet wezen, of daar moet in uw gedachten opkomen: Is het wel rechtvaardig in God, dat Hij 's mensen zonden, die eindig zijn, straft met oneindige en eeuwige straffen? En is het wel rechtvaardig, dat God de ene zondaar in de hemel neemt, en de andere in de hel werpt? Het kan niet wezen, of et moet in uw gedachten opklimmen: zal het de goddelozen niet tot verkwikking wezen, dat ze met hun velen in die plaats der verdoemden zullen wezen? Het kan niet zijn, of er moet in uw hart opkomen: moet u in het Nieuwe Testament zo prediken van de hel? Is dat wel gezegend? En hoe komt het, dat zulk een prediken niet meer tot verschrikking is van vromen en goddelozen? En die er een diep besef van hebben, zullen denken: grote God, ga ik naar de hel of niet? Al zulke gedachten zullen wij klaar en eenvoudig voor uw ogen leggen naar het Woord.

Het woord hel dat wij in de Schrift vinden, dat beduidt soms het graf: u zult mijn ziel in de hel, dat is in het graf, niet verlaten, Psalm 16:10. Soms de buik der vis waar Jona in was, die zei: Uit den buik des grafs schreide ik, Jona 2:2. Soms wordt het voor de duivel genomen, als in Jakobus 3:6: hun tong was van de hel, dat is door de duivel, ontstoken. Soms wordt het genomen voor een zekere plaats, als in Mattheüs 10:28: Vreest veelmeer Hem, Die beide ziel en lichaam kan verderven in de hel. En in deze laatste zin komt het in deze historie ook voor. Zij wordt in de Schrift met velerlei woorden benoemd en overgezet. Dan eens gevangenis. Dan eens de brandende toorn. Dan eens het Tofeth dat door de adem des Almachtigen aangestoken wordt. Dan het verderf. Dan de verdoemenis. Dan de tweede dood. Dan komt ze weer op een andere wijze voor. En hier is het de hel. De hel is haar naam.

U zult zeggen: *wat is de hel?* In haar naam is ze *helder of hellende*. Neemt u het voor helder, dan is het een spreekwijze, dat men het ene noemt en het andere meent: het rechte tegendeel. Dat is bij de mensen zo gebruikelijk. Neem dat van Naboth: hij heeft God, zeiden ze, en de koning gezegend, dat is te zeggen gevloekt. En is dat onder de mensen zo gebruikelijk, zo is het ook hier: de hel wordt helder en klaar genoemd; het is te zeggen: ze is juist het tegengestelde. In Mattheüs 8:12 wordt ze genoemd de buitenste duisternis. Neemt u het voor hellende, dan beduidt het dat de zondaar die

naar de hel loopt, naar een lage plaats loopt: De weg des levens is den verstandige naar boven, en ze wijkt af van de hel beneden, Spr. 15:24. Dat is de naam.

U zult zeggen: *dat is de naam; maar wat is de zaak?*

Het is een plaats, die God geschapen heeft, in dewelke de duivelen en al de verworpingen zijn, waar ondervonden wordt wat het is tegen God te zondigen, en te dragen eeuwige pijnen tot Gods heerlijkheid, elk in zijn soort, de een als een geest, en de ander in ziel en lichaam beide.

Nu zult u zeggen: is er zo'n plaats? Wij zeggen: acht het geen fabel noch een kunstig verduidelijkend woord. Zegt gij: ik zal het niet geloven voordat ik het zie: bitter zien zal het wezen. Het is een getrouw woord en aller aanneming waardig, dat er zo'n plaats der pijniging is, waar de rook van hun pijniging opgaat tot in alle eeuwigheid, Openb. 14:11. Wij zeggen dan: het is een waarachtig woord, wat wij u zullen bewijzen.

1. Uit Gods Woord, 1 Kor. 15:55: Dood, waar is uw prikkel? Hel, waar is uw overwinning? En er zal in dat Woord noch jota noch tittel feilen.

2. Dat er een hel is, blijkt uit de rechtspleging die God in de wereld laat houden. Is er wel een rechtspraak waar geen plaats der gevangenis is en waar de rechtsoefening gehouden wordt? Zou God de groten in de wereld het zwaard van de rechtspraak geven, en zouden zij een plaats der rechtsoefening hebben, en zou God geen plaats der rechtsoefening hebben?

3. Dat er een hel is, blijkt onweersprekelijk uit die indrukken, die groot en klein altijd daarvan bijblijven. Er is niemand die dood en oordeel uit zijn gedachten kan krijgen: niemand is die gedachten meester. Dat er een hel is, die indruk is in jong en oud, in vroom en onvroom, tot in een kind toe, dat nog nauwelijks een ordentelijke taal spreken kan, dat heeft er een indruk van. Ja, wil er iemand tegen woelen: het is een mens, van wie men zwijgen moet, die geen respect waard is; is het een kerkelijke, die is slechts waard over de muur van de wijngaard geworpen te worden; het is een man die een eerloos mens is, die nergens toe bekwaam is; ja, allen die daartegen woelen, zijn goddeloos. Het spruit uit goddeloosheid, zij stellen zichzelf in perikel en gevaren, het strekt tot goddeloosheid. God zou rechtvaardig zijn, als Hij ze aan henzelf overgaf. Dat er een hel is, blijkt, want zij hebben de sprankels van de hel zo dikwijls gevoeld in hun hart en gedachten.

Wij zullen dit stuk besluiten met een historie van koning Filippus, die bij de wijn was. Er werd een misdadiger bij hem gebracht, over wie hij vonnis moest vellen, en hij velde een verkeerd vonnis. Zo riep de misdadiger: ik appelleer van de dronken koning Filippus aan de nuchtere koning Filippus. En toen hij nuchter was, zo zag hij dat hij een verkeerd vonnis gevelde had.

Ik mag zeggen, zondaar: spot toch met de hel niet op uw gezelschappen en aan uw drinktafels, ik appelleer tegen u van uw gezelschappen en drinktafels aan uw ziek- en doodsbed, dan zult u van een heel ander oordeel zijn. Wat zal het dan zijn? Dan zult u zeggen: er moet een hel wezen, het kan anders niet zijn, het kan niet zijn dat er geen rechtvaardig God zou wezen. En is God rechtvaardig (gelijk Hij is), zo moet er een hel wezen. De rechtvaardigheid Gods moet voldaan wezen. Christus voldoet ze voor hen niet; zo moeten zij het dan doen door eeuwig in de hel te wezen.

Zie daar, geliefden, dat stuk, of er een hel is, dat ze er is, en dat ze er moet zijn.

Nu: waarom is de hel zo onbekend? Is er iemand ooit ter helle neergedaald? Socrates, een filosoof, zei: *ik ben er nooit geweest, noch heb ooit iemand gesproken die ervandaan kwam.*

Vraagt u waarom dat de hel zo onbekend is, waar zij is? Komen er zulke gedachten in uw hart op, die allengs een worteltje in u schieten?

Ik antwoord u.

1. Ten eerste, de onbekendheid van een zaak neemt daarom de waarheid niet weg. Waar zijn de zeven wereldwonderen? Waar is het paradijs? U mag de zeven wonderen nog ergens in een kamer op een schilderij tegen de muur zien hangen, maar zij zijn alle verdwenen. Waar is het paradijs? Ofschoon het nu onbekend is, is het er daarom niet geweest?
2. Wij bekennen van de hel: zij is onbekend; en daar heeft God verscheidene redenen toe. Waarom is de dag van onze dood niet bekend? Daar heeft God Zijn reden toe. En de dag des oordeels, en het graf van Mozes zijn onbekend. Is daarom de dag des doods en het oordeel niet zeker, en dat God Mozes begraven heeft, al heeft nooit iemand zijn graf geweten?
Maar de redenen die God heeft, weet u ze wel?
 - a. Ten eerste doet God het om de nieuwsgierigheid van de mensen te betomen. God wilde dat de ark verborgen zou blijven, en zij keken erin, en kwamen met hun menigten om, 1 Sam. 6.
 - b. Een tweede reden is: wel hoe, God wil dat de goddelozen zowel door geloof zullen leven als de vromen. Waarom zouden zij meer moeten zien en weten dan de vromen? Zij moeten ook God op Zijn woord geloven.
 - c. Een derde reden is: opdat de mensen zouden leren meer de zonden te vrezen dan de hel. Vrees meer de zonden, zegt God, dan de hel. Wist u waar de plaats was, u ging ernaartoe, om te horen dat nare geschrei, en dan zou u meer die schrik vrezen dan de zonden.
 - d. Een vierde reden is: opdat u overal zoudt vrezen de zonden te doen. God kan u aan alle plaatsen, waar u bent, in de hel werpen: Korach en het oproerig rot in de woestijn vielen in de hel. De Sódometen uit Sódóm gingen naar de hel, en de Ninevieten. Of u binnen Jeruzalem zijt, of waar u bent, vrees overal de zonden, God kan u overal in de hel werpen.
Daar zijn nu de redenen, en zo is dat stuk opgelost.

U zult in uw hart denken: *is er in de hel eeuwige straf?*

Vrees Hem, Die beide ziel en lichaam kan verderven in de hel, Matth. 10:28. Ja, daar zijn eeuwige straffen, het is een vreselijk verderf, het zijn eeuwige banden en pijnen, het is een eeuwig tandengeknars, hartgeklop, handgewring. Ach, zij dragen daar de straf van het eeuwige vuur, Matth. 25:41. De rook van hun pijniging gaat op van eeuwigheid tot in alle eeuwigheid, Openb. 14:11. *Hun worm zal niet sterven en hun vuur zal niet uitgeblust worden*, Jes. 66:24. Zij zullen opgewekt worden om eeuwige versmaadheden te dragen, en tot eeuwige afgrijzing, Dan. 12:2. Zo lang als er een eeuwig God is, zullen er eeuwige pijnen wezen.

Nu komt er misschien in uw gedachten: het zijn mensenzonden, eindige zonden; is dat wel rechtvaardig in God, dat Hij die zonden met eeuwige straffen straft?

Ik antwoord u.

1. In de eerste plaats: onder de mensen is er onderscheid tegen wie dat er gezondigd wordt, en welke zonde, en met wat voor omstandigheden dat er gezondigd wordt. Het wordt hoger en zwaarder opgenomen als men zondigt tegen een koning dan tegen een mindere. Het wordt hoog opgenomen als men zondigt in oproer. Hoe hoog wordt het opgenomen als men begaat vadermoord en moedermoord, valse

eden, en dergelijke gruwelen? Er wordt gestraft naar de misdaad groot is, en naardat de persoon is tegen wie men zondigt. Hier is gezondigd tegen de allerhoogste Majesteit, tegen het licht van het geweten, met alle verzwarende omstandigheden, tegen Wet en Evangelie, tegen zegeningen en slagen en oordelen, tegen de lankmoedigheid Gods. Naardat nu de misdaad is, zo moet ook de straf wezen. Krijgt nu de misdaad een soort van eeuwigheid, zo moet ook de straf eeuwig wezen.

2. De zonde brengt een vlek die eeuwig duurt, zo ze niet afgewassen wordt in het bloed des Lams. Die in de hel zijn, die blijven als een Moor. En wat gemeenschap zou het licht met de duisternis hebben? Daar is geen bloed des Lams noch Geest van God om ze te wassen en te heiligen, en zo blijft dan de vlek eeuwig, waardoor God eeuwig een afkeer van hen heeft.
3. Daar in de hel: de mens zondigt daar bovenmate, en dat eeuwig; zo moet hij dan ook eeuwige straffen dragen. Dan is het in zijn volste kracht waarheid, hetgeen Paulus zei in Romeinen 7:13, 18: In mij woont geen goed; de zonde is bovenmate zondigende geworden. En in Genesis 6:5: *Al het gedichtsel der gedachten van 's mensen hart is te allen dage alleen boos*. Het is dan rechtvaardig, en het blijft dan rechtvaardig, als God de zonden door eindige mensen begaan, tot Zijn eer met eeuwige straffen straft.

Nu zult u zeggen: Is het wel rechtvaardig in God, dat Hij de ene zondaar in de hemel neemt en de andere in de hel werpt? Is dat wel recht bij de Rechter der ganse aarde, dat er twee op één bed zijn, en dat de een aangenomen wordt en de ander verlaten, of dat er twee op één akker zijn, en dat de een door de Heere wordt aangenomen en de ander verlaten, of dat in één kerk de een aangenomen en de ander verworpen is?

Ik zal u antwoorden, en als u het antwoord gehoord hebt, zal de minste gedachte in u over wezen.

1. Ten eerste, is deze ganse kerk en geheel de wereld, al de mensen, niet verdoemelijk voor God? Zou het dan niet rechtvaardig wezen, als er niet een behouden werd? Zo het nu zo is, zoals het is, en de rechtvaardigheid Gods belooft het ze niet geheel maar een deel te verwerpen, wat heeft dat deel te zeggen?
2. Nu kan immers de vrijmachtige God, daar de ganse wereld zo verdoemelijk voor Hem is, Zich ontfermen over de een en over de ander niet, over het ene kind in 's moeders lijf en het andere niet. Romeinen 9:13: *tweelingen van dezelfde dracht*, indien God daarvan zegt: *Jakob heb Ik liefgehad, en Ezau heb Ik gehaat*, wat is daar tegen te zeggen? Wij hebben tegen de vrijmachtige Heere niet één woord te zeggen.
3. Zou het niet rechtvaardig wezen dat Hij sommigen in de hemel neemt? Hij doet het immers zonder krenking van Zijn gerechtigheid: in Christus is voor hen Zijn recht betaald, dat onbestraffelijke en onbevleete Lam heeft in hun plaats helse benauwdheden geleden, Psalm 18:5, 6.
4. De vierde reden is: de gerechtigheid Gods nu voldaan zijnde in Christus, zo is er geen verhindering dat God Zijn gehele hart en al Zijn genade aan hen uitlaat. Ik word verheerlijkt, zegt God, ten aanzien van Mijn rechtvaardigheid en genade door Christus. Uit genade worden zij zalig, Ef. 2:8. De genadegift Gods is het eeuwige leven door Jezus Christus, Rom. 6:23. Het is dan zeer rechtvaardig, dat God de zonde straft met eeuwige straffen, en dat Hij de ene zondaar in de hel werpt en de andere in de hemel neemt.

Nu komt er in overweging, *of het niet tot grote verkwikking in de hel zal zijn, dat zij er met hun velen zullen wezen: met hun vader, met hun moeder, en met al diegenen met wie zij op de wereld de zonden begaan hebben.*

Antwoord. Hoe kunt u zo dwaas zijn! Die heidense koning Radboud was ook van die gedachten. Die wilde zich niet laten dopen, of hij moest eerst een vraag doen: *waar zijn mijn voorouders?* Zei hij.

Wel, zei de man, nademaal zij buiten het christelijk geloof gestorven zijn, zo zijn zij naar alle gedachten in de hel.

Dan, zei hij, wil ik niet gedoopt zijn, want ik wil liever bij mijn voorouders in de hel zijn, dan zonder hen in de hemel.

Zal dat tot verkwikking wezen: met wie u de zonden gedaan hebt, dat u die bij u hebt tot uw verwijt? Ik zal een tweede vraag doen, en daar zal het antwoord in opgesloten wezen. Zou het u tot verkwikking wezen als uw huis in brand stond (en in plaats van het uwe alleen) dat er nog duizend met u in brand stonden? Als in plaats van één zieke in uw huis, zij allemaal ziek waren: zou dat tot uw verkwikking wezen? Wij vragen: als er één berecht moet worden door de handen van de justitie, zou dat tot verkwikking wezen als er in plaats van die ene honderd berecht werden?

De vraag levert zijn antwoord op: In plaats van dat het tot verkwikking zou zijn, zou het verzwaren. Allen die daar in de hel zijn, zij zullen de minste verkwikking tot verkoeling van hun hart niet hebben. In plaats van dat het tot verkwikking zou zijn, zo zal het hun vervelen dat zij er elkaar zien. Zij zullen daar bij elkaar wezen, tot elkaars beschuldiging en verwijt. De een zal zeggen: het is uw schuld, en de ander: het is uw schuld dat ik hier ben. En dat zal hun tot zoveel te meer smart wezen en vermeerdering van hun ellenden. Nu, denken wij, hebt u niet veel meer te zeggen.

Nu hebben wij nog iets: *hoe komt het dat vromen en goddelozen niet méér schrikken als zij van de hel horen? Alle mensen zijn óf vroom óf goddeloos, een van beide; die stellingen moet u vasthouden.*

Antwoord. Weet u waar het voor de goddeloze uit spruit? Of iemand burgerlijk is of openbaar goddeloos, hij is evenwel een goddeloze.

1. Ten eerste, het kan spruiten uit een worteltje van atheïsterij. Zij willen nog tegen hun licht aan zondigen, al zijn zij in hun hart nog zo overtuigd. Zo zeggen zij: wie weet of er wel een hel is, of dat alles wel zo is?
2. Ook vloeit het daaruit, dat zij denken: het zal mij niet treffen, uit vleierijen van zichzelf. Uit onkunde of vleierij spruit het gewoonlijk, evenals Agag, de koning der Amalekieten, zei: Voorwaar, de bitterheid des doods is geweken; hij komt daar al springende, en een ogenblik daarna was hij geveld, want Samuël hieuw Agag in stukken voor het aangezicht des HEEREN te Gilgal, 1 Sam. 15:32, 33. Daar komt de zondaar al springende, en hij zegt: de bitterheid van de hel is geweken, en in weinige maanden of dagen is hij er dikwijls in.
3. Ook spruit het uit inbeelding die zij hebben van de hemel, doch zonder grond. Ik in de hel? zeggen zij; wel, ik zal zeker in de hemel gaan. Het is evenals met Haman, die binnengeropen werd; toen de koning zei: wat zal men zo'n man doen, tot wiens eer de koning een welbehagen heeft? Wat zegt hij in zijn hart? Ik zal de man zijn, en daar ging hij wat groots verzinnen; en hij was de man niet, maar hij moest er de geleider van wezen. Zo gaat het met een zondaar: *wel, wie zal er anders in de hemel komen dan ik*, denkt hij.
4. Het spruit uit hun valse gronden. Zij hebben kentekens, en wat zijn die? Wat zijn uw kentekens, zondaar? Zij zijn allemaal ijdel en zot: zij zijn gedoopt, gaan ten Avondmaal, leiden een burgerlijk leven, en zijn niet slechter dan een ander. En op

al zulke slechte redenen bouwen zij hun eeuwige staat, maar het zijn zandgronden, die hun begeven zullen, Matth. 7:26, 27.

Wat is nu de reden dat de vromen zo niet schrikken?

Een vrome zal zeggen: ik heb die gehele historie horen verhandelen, maar wat mag de reden zijn, dat ik niet meer erdoor verschrikt ben?

1. Ten eerste, soms is de bekering der vromen zó tastbaar, en zó zichtbaar, dat ze het klaar kunnen weten dat God hen veranderd heeft.
2. Soms is de invloed van Gods Geest, het licht en de troost zó sterk, dat ze moeten zeggen: de vreze wordt verslonden door de invloed en bewerking, zodat het tegengestelde in hun hart niet opkomt.
3. Soms is hun deel aan de Heere Jezus zó klaar, en dan weten zij het, *dat er nu geen verdoemenis is voor degenen die in Christus Jezus zijn*, Rom. 8:1.
4. De vierde reden waarom dat ze zo niet verschrikt zijn, is deze: God kent ze, wat maaksel dat zij zijn, zij hebben het druk genoeg; als er dat dan nog bij kwam van de hel, zij zouden het niet kunnen dragen. De gedachten over hun zondige toestand vallen hun zo zwaar. Sommigen worden wel als voorbij de hel gesleept, maar sommigen niet. Ik weet, zegt God, dat u het niet dragen kunt; als Ik u de schrik van de hel deed voelen, u zou het niet kunnen dragen, Ik wil uw geest niet overstelpt hebben.
5. In de vijfde plaats: daarom niet, omdat zij evenwel zo vastbesloten zijn God te kiezen, al moesten zij verloren gaan. Ik zal zien, zeggen ze, of ik uitkomst krijgen zal; ik zal U evenwel aanlopen als een waterstroom. En het is dikwijls of zij heimelijk dachten: ik voel het dat mijn aangezicht niet beschaamd zal worden.

Vraag. Nu komt er: *moet u zo prediken in de dagen van het Nieuwe Testament? Ik weet niet wat u allemaal aanvangt, zo van de hel te prediken in Middelburg! Het is immers een tijd van genade, een dag van zaligheid, het is de ure der minne! Ik antwoord u.*

1. Moet een predikant u al de raad van God niet tonen? u zult zeggen: ja, ik voel dat ik al gevangen ben. Verkondigt nu een predikant al de raad van God wel, zo hij van de hel niet predikt, hij mag doen al wat hij wil?
2. Is een predikant niet een wachter? Moet hij niet waken? Als hij ziet dat er een bode komt, moet hij u niet waarschuwen? Als nu de dood en de hel komen, die ruiters op dat vale paard, moet hij u niet waarschuwen? Zo hij het niet deed, hij zou zijn ziel schuldig maken. Zie Ezechiël 33:1-9.
3. Ik heb een derde antwoord. God heeft immers Zijn allerliefste knechten zonen des donders genoemd: Johannes, die Jezus liefhad, en Dakobus, zijn broeder, Markus 3:17. Als God hun zulke talenten geeft, mogen zij ze dan wel begraven? En dat doet Hij aan Zijn beste knechten.
4. Ik geef u een vierde antwoord. Wat doet dan deze historie in de Bijbel? Wat komt de Heere Jezus dan in de zin, om dat te prediken? Er komt in aanmerking, dat de Heere Jezus wel zevenmaal met opzet van de hel gesproken heeft in de loop van Zijn bediening. Er komt ook in aanmerking, dat in het gehele Oude Testament niet eenmaal het woord verdoemenis gevonden wordt, en in het Nieuwe Testament wel dertienmaal.
5. Ik zeg dan, toehoorders, ook al is het u zo aangenaam niet, wij moeten het evenwel prediken. Dat is het stuk niet, altijd de lieve man te willen zijn en te strelen; dat past geen predikant, dat in zijn kop en kruin te laten malen. Zij zeiden tegen de Heere Jezus: Deze rede is hard; wie kan dezelve horen? Joh. 6:60. Die ze niet

horen wil, zei de Heere, die kan ze laten. En gij, Mijn discipelen, wilt u ook niet heengaan, wilt gijlieden ook niet weggaan? vers 67. Ga, volg al de anderen; die ze niet horen wil, mag wegblijven. Daarom, het goede mannetje te spelen, om min of meer toeloop te hebben, dat is het niet. Zie daar, het moet gepredikt worden.

Maar is het gezegend, zult u zeggen, dat prediken van de hel?

Ik antwoord u.

1. Hoe, was het niet gezegend toen Johannes de Doper zo predikte: *Gij adderengebroedsels, wie heeft u aangewezen te vlieden van den toekomenden toorn?* Matth. 3:7. Waren Johannes en Jakobus, die zonen des donders, geen gezegende apostelen? Hoe menigeen moet er zeggen, dat hij bekeerd is door het prediken van de dood, Gods toorn, en de hel, dat het de hamer was die hem deed ineenkrimpen? Hoe menigeen, die moet zeggen: het liefelijke heeft mij niet overreed? Er wordt van Arthur Hildersam, - die een verklaring over de negen eerste verzen van de 51^{ste} Psalm geschreven heeft, - verhaald dat hij zulk een gezegende prediker was, en *dat hij menigmaal het vuur van de hel in de vergadering strooide*. Zo is het nog heden ten dage: er zijn geen gezegender predikers, dan die het vuur van de hel nu en dan eens in de vergadering werpen.
2. God geeft er ons middelen toe in Zijn Woord, waar het in voorgesteld wordt: Indien de rechtvaardige nauwelijks zalig wordt, waar zal dan de goddeloze en zondaar verschijnen? 1 Petrus 4:18; die niet zal geloofd hebben, zal verdoemd worden, Markus 16:16. Het prediken van de hel is een gezegend middel geweest al de eeuwen door. In 2 Korinthe 5:11 zegt Paulus: *Wij dan, wetende den schrik des Heeren, bewegen de mensen tot het geloof*.
3. Er is geen gedachte van dat de mensen door zulk een prediken door wanhoop zullen verloren gaan, nee, er is meer gevaar dat, als het Evangelie en de genade Gods alleen maar gepredikt wordt, zij dan door zorgeloosheid zouden verloren gaan. Is dat niet buiten de Bijbel, zult u zeggen? Nee, de apostel Judas zei: zij hebben de genade onzes Gods misbruikt en veranderd in ontuchtigheid, vers 4. Wij lezen niet dat dit van het prediken van de hel zo staat aangetekend. Er gaan er wel honderd door zorgeloosheid verloren onder het prediken van het Evangelie en de genade Gods, terwijl dat er geen vier door wanhoop verloren gaan door het prediken van de hel. God zei tegen de profeet Ezechiël: Mensenkind, maak Jeruzalem haar gruwelen bekend, al zijt gij haar een reuke des doods ter dood, Ezech. 16:2. Wat hebt u er nu tegen te zeggen als God dat zegt?
4. Eindelijk en ten laatste moesten wij zien: wie gaat er naar de hel en wie naar de hemel? Ach Heere, dat toch dat woord eens was als een tweesnijdend scherp zwaard, dat tot in de ziel ingaat en een oordeler der gedachten wordt!

Toepassing

De twee laatste vragen, daar zullen wij het stuk mee sluiten. Luister nog wat toe.

Weet u wie er naar de hel gaat? Deze.

1. Een zorgeloos mens, die alle dagen daar zo heen leeft, die een vijand is van kommer en kommerlijke gedachten en overlegging, zo lang als hij zo blijft.
2. Niet alleen een zorgeloze, maar ook een goddeloze, die zijn tijd nergens anders in doorbrengt dan in te zondigen met een opgeheven hand, te vloeken, te spelen, en te doen al wat goddeloos is, dobbelen, hoereren, overspel bedrijven.
3. Ja, of iemand openbaar goddeloos is, of dato hij burgerlijk van wandel is: als hij onbekeerd is. Zijt u een mens, die onder de bediening van het Woord levend, nooit

veranderd zijt: u gaat zeker naar de hel. Zijt u een burgerlijke, een zorgeloze, of goddeloze, onder de bediening levende, en wordt u niet veranderd, dan zijt u op de weg van het verderf, en u gaat zeker verloren.

4. Weet u wie ook naar de hel gaan? Die zoveel weten zonder doen, grote kenners en slechte praktiseerders. Die dienstknecht, welke den wil zijns heren geweten, en niet naar zijn wil gedaan zal hebben, die zal met vele slagen geslagen worden, Lukas 12:47.
5. Weet u wie ook? Ach, die niet lijden mag dat iemand uit zijn huis of gezelschap bekeerd wordt en naar de hemel gaat. Hij staat ertegen op; al was het een vader, hij staat op tegen zijn kind. Zij willen zelf niet ingaan, en zij verhinderen een ander, die in zou gaan. Is het een knecht of zijn bekende, zij zoeken hem te stuiten.
6. Weet u wie ook? Zij, die altijd tijd genoeg hebben. Zij zullen het nog eens doen als zij eenmaal een oude dag hebben, of een zieke dag, dan zullen zij zich bekeren, met die dwaze maagden: die kwamen als de deur gesloten was, en zij gingen naar de hel, Matth. 25. De uitstellers en tijdgelovigen gaan naar de hel, de zaak kan geen uur uitstel lijden.
7. Nog eens, weet u wie er ook verloren gaan? Die zo verachten, die jonge heiligen waren en oude duivelen worden. Zij liepen in 't eerst, zou u gezegd hebben, wel; maar na verloop van enige jaren zo vervallen ze. Ga eens in uzelf, en bedenk uw jonge tijd, moet u niet schrikken? Tevoren waart u als een vuur dat brandde, maar nu bent u als een Laodicéa. Wie heeft u verhinderd? *Gij liept wel*. Wat zoete bewegingen en werkingen waren er in u, zodat men dacht dat er wat goeds van zou gekomen hebben, maar het is alles verdwenen.
8. Zulken die geen ernst kunnen verdragen, geen ernstig prediken of aanspraken. Dan is het: Heb ik u gevonden, mijn vijand? u bent een beroerder, ik haat u, u profeteert niets goeds. Kunt u de getrouwe predikanten en de getrouwe vromen niet verdragen: u gaat naar de hel; het is een slecht teken, u haat ze zonder oorzaak. In plaats van dat zij u zouden haten, zo zouden zij liever eens voor u bidden, en schreien, en hun ontferming over u tonen.
9. Weet u wie ook? Die zo weinig werk van de godsdienst maakt in uw kamers, en in uw huis, en die zo weinig werk maakt van de rustdag, van Avondmaalsdagen, en van bededagen. U gaat naar de hel, zo u zo blijft.

God, wensen wij, verschone u en Hij verandere u! Wij zeggen met de profeet Jeremía: *Ik heb toch niet aangedrongen, meer dan een herder achter God betaamde; ook heb ik uw dodelijken dag niet begeerd, God weet het*, Jer. 17:16.

Wie gaat er nu niet naar de hel, maar van de hel af naar de hemel?

Dat hopen wij u ook te zeggen.

1. Ten eerste, die gaat niet naar de hel, die de zonde meer vreest dan de hel, die zo zegt: Ach Heere, de zonde is zo onbetamelijk² het is zulk een schande, zij is mij zo ondragelijk; doe toch niet met mij naar mijn zonden! Ach, mijn boos zondig hart! Ach, mijn dor en dodig hart! Ach, ik heb zulk een ongelovig twistziek hart! O God, de zonde is daar de oorzaak van, de zonde is de oorzaak van mijn beven, schrik en beroerte: *Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen van het lichaam dezes doods?* Rom. 7:24; van het lichaam der zonde, Rom. 6:6.
2. Die gaat niet naar de hel, die met zoveel indruk voor God gestaan heeft in het gezicht van zijn onwaardigheid, en gezegd: ik ben maar de dood en de hel waard; al wat ik erbuiten heb, ach Heere, dat ben ik zo onwaard. Kent u dat: u bent rechtvaardig, als u mij straft en te gronde laat gaan?

Voor U en tegen U heb ik misdaan;

*Die zijt Gij rechtvaardig in Uwe wegen
 Als Gij mij straft en te gronde laat gaan.
 En maakt beschaamd hen, die U spreken tegen.*²²

3. Die zullen niet naar de hel gaan, die in hun hart dit vinden, dat zij zo ongaarne in de hel zijn, en zo zeggen: Omdat ik er zo ongaarne in ben, zal ik dit tot mijn dagelijks gebed maken, en met Job tot God zeggen: Verdoem mij toch niet, Job 10:2. Ik zal mijn Rechter om genade bidden, Job 9:15. *O HEERE, straf mij toch in Uw toorn niet, Psalm 6:2, en ga toch niet in het gericht met mij, Psalm 143:2.* Omdat ik zo ongaarne in de hel ben, zal ik dat gebed van de tollenaar het mijne maken: *O God, wees mij arme zondaar genadig, Lukas 18:13.*
4. Zij zullen ondervinden dat zij niet alleen ongaarne in de hel zijn, maar zij weten ook hun redenen. De goddelozen weten al de rechte redenen niet. Weet u wat voor reden zij hebben? Ik heb wel gehoord, zeggen zij, dat er duivelen zijn en pijn is, en dat het eeuwig duurt, daarom wil ik er niet wezen; maar dat is geen gewichtige reden. Weet u waarom zij die naar de hemel gaan, zo ongaarne in de hel zijn? Ik zou er de Drie-enige God moeten missen, zeggen zij, en dat gezelschap waar ik hier al mijn achting en waardering voor had, de engelen en al die zaligen, en ik zou er eeuwig tegen God moeten zondigen, en ik kan God niet lasteren, ik heb al te veel liefde tot Hem; Heere, zeggen zij, ik zie Uw hoogheid, laat ik toch niet in de hel komen, om toch niet eeuwig tegen dat waardige Wezen te zondigen.
5. Die zullen niet naar de hel gaan, die zo zeggen: ach Heere, ik wil niet zalig worden als het niet tot Uw eer is; dan wil ik liever naar de hel gaan, als u niet rechtvaardig zoudt wezen als u mij in de hemel nam; zo een heeft de ere Gods liever dan zijn behoud: het zal wel hard zijn voor mij, maar het zal evenwel rechtvaardig wezen. Die zoveel liefde tot de ere Gods heeft, zal niet verloren gaan.
6. Weet u wie niet in de hel zal gaan? Die heel zijn leven voor God wil leven in het strijden, worstelen, schreien, in een hongeren en dorsten naar God, en Jezus aan te grijpen, en die zo in wil gaan door de enge poort, en zien wat de uitkomst wezen zal.
7. Die niet, die zoveel houdt van de nabijheid Gods, die dat in zijn leven niet missen kan, die zo zegt: Wat is mijn leven, eten, drinken, slapen, als ik geen gemeenschap met God kan houden? *Heere, ik kan Uw nabijheid niet missen, ik was liever arm, en ik had liever alle smart en U nabij, dan alle voorspoed en U te moeten missen.* Zij ondervinden dat ze met Mozes de smaadheden om Gods- en Christus' wil liever hebben dan al de schatten van de wereld, Hebr. 11:26.
8. Die zullen er niet komen, die, al gaf God ze nog zoveel licht en verzekering, echter heilig willen leven. Die zullen in de hel niet komen, die niet één korreltje minder heiligheid begeren, al was het dat God hen met een hoorbare stem verzekerde dat zij zalig zullen worden. Zij zouden er wel blij mee wezen, maar daarvoor niet minder heilig voor God willen leven.

Wat zegt u nu? Hebt u kunnen merken, dat wij die gevallen naar het Woord verhandeld hebben? Daar is nu het stuk verhandeld, en u hebt het gehoord, al die gevallen die er in uw hart opkwamen.

Nu moeten wij sluiten en zeggen: zondaar, al was heel de wereld papier, en al waren al de wateren en de zeeën inkt, en al het gras van geheel de aarde pennen, en al de zandjes die aan de zee zijn schrijvers, zo zou uw ongeluk niet uit te drukken noch te

²² Psalm 51:2, Datheen.

beschrijven wezen, zo u niet bekeerd wordt. En die God vrezen (ik zal het nog eens herhalen): al ware al het land van de gehele wereld papier, en al waren al de wateren en de zeeën inkt, en al de grasjes pennen, en al de zandjes schrijvers, zo zou dat alles niet bekwaam wezen om uit te drukken uw geluk, als God openbaren zal het onderscheid tussen die Hem gevreesd en die Hem niet gevreesd hebben.

Nu, ik hoop dat God dit ganse verhandelde zegenen zal, tot Zijn eer, om Zijns Zoons wil. Amen.

Einde 1^{ste} deel